

VALTION TILINPÄÄTÖSKERTOMUS VUODELTA 2007

OSAT I JA II

HELSINKI 2008

<http://tilinpaatoskertomus.vm.fi>

ISSN 1795-7559

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2008

Eduskunnalle annetaan perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2007.

Talousarviolain (423/1988) 17 §:n mukaisesti tilinpäätöskertomus sisältää valtion tilinpäätöksen ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista samoin kuin tärkeimmät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä ministeriöiden toimialoilla. Tilinpäätöskertomus sisältää lisäksi valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet samoin kuin tiedot liikelaitosten ja rahastojen toiminnan, talouden ja tuloksellisuuden sekä niiden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

SISÄLLYSLUETTELO

NIDE I

OSA I Hallituksen vaikuttavuusselvitys

Valtiontalouden ja hallituksen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

1. Taloudellinen kehitys sekä talous- ja finanssipolitiikka	9
1.1 Johdanto	9
1.2 Toteutunut talouskehitys ja talousnäkymät	9
1.3 Finanssipolitiikka	14
2. Valtiontalouden tila	23
2.1 Verotulot ja niiden analyysi	23
2.2 Maksutulot ja maksullisen toiminnan kehitys	25
2.3 Muut tulot ja niiden analyysi	26
2.4 Valtion kulut	26
2.5 Valtion taloudellinen asema, valtionvelka ja valtion vastuut	29
2.6 Rahoituslaskelma-analyysi	32
2.7 Valtiontalouden riskit	32
2.8 Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kehitys	33
2.9 Valtion liikelaitokset ja niiden kehitys	35
2.10 EU:n ja Suomen väliset rahavirrat	36
3. Hallituksen politiikkaohjelmien ja hallinnonalarajat ylittävät politiikkakokonaisuudet	37
3.1 Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma	37
3.2 Terveysten edistämisen politiikkaohjelma	38
3.3 Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma	38
3.4 Ilmasto- ja energiapolitiikka	39
3.5 Tuottavuusohjelma	52
3.6 Peruspalveluohjelma ja -budjetti	60
3.7 Valtion strateginen henkilöstöjohtaminen	61
4. Hallituksen vastaus eduskunnan talousarviolausumiin	65
5. Tilimuistutuskertomus	76
6. Valtioneuvoston controllerin lausuma tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä	83

OSA II Ministeriöiden toimialan toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset

7. Valtioneuvoston kanslia	89
Erityisteema: Tilannekuvatoiminta ja valmiuspäälliköt	94
8. Ulkoasiainministeriö	97
Erityisteema: Valtioneuvoston kehityspoliittinen ohjelma — Kohti oikeudenmukaista ja kestävää ihmiskuntapolitiikkaa	103
9. Oikeusministeriö	115
Erityisteema: Vankeinhoidon vaikuttavuus	124
Liite: Saamelaiskäräjien kertomus vuodelta 2007	130
10. Sisäasiainministeriö	134
Erityisteema: Järjestäytynyt rikollisuus	151
Erityisteema: Schengen-alueen laajentuminen	152
11. Puolustusministeriö	155
Erityisteema: Puolustushallinnon organisaatiomuutosten alueelliset vaikutukset	167

12. Valtiovarainministeriö	171
Erityisteema: Rahoitusmarkkinoiden vakaus	181
Erityisteema: Valtion IT-toiminta ja sen uudistaminen	182
13. Opetusministeriö	188
Erityisteema: Oppilaitosrakentaminen	200
Erityisteema: Nuorisotyö ja -politiikka	209
14. Maa- ja metsätalousministeriö	212
Erityisteema: CAP:in terveystarkastus ja siihen liittyen maidontuotannon tilanne	217
15. Liikenne- ja viestintäministeriö	227
Erityisteema: Väylämaksulainsäädännön uudistaminen	240
16. Kauppa- ja teollisuusministeriö	245
Erityisteema: Kauppa- ja teollisuusministeriön arviointi sekä työ- ja elinkeinoministeriö-uudistus	246
Erityisteema: Alueellisen kuljetustuen vaikuttavuus ja toimivuus	247
17. Sosiaali- ja terveysministeriö	260
Erityisteema: Sosiaalialan kehittämishanke 2003—2007	273
Erityisteema: toimeentulotuen ja työmarkkinatuen rahoitukseen tehty uudistus	273
18. Työministeriö	277
Erityisteema: Kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työelämään paluun edistäminen	285
19. Ympäristöministeriö	286
Erityisteema: Erityisryhmien asumisen tukeminen	297

NIDE II

OSA III

- 1. Valtion tilinpäätös liitetietoineen vuodelta 2007**
- 2. Valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet**
- 3. Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat**

OSA I

HALLITUKSEN VAIKUTTAVUUSSELVITYS

Valtiontalouden ja hallituksen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

1. Taloudellinen kehitys sekä talous- ja finanssipolitiikka

1.1 Johdanto

Maailmantalouden kehitysnäkymät alkoivat heikentyä vuoden 2007 aikana. Tämä oli seurausta ennen muuta rahoitusmarkkinoiden epävarmuustekijöistä, mutta myös öljyn ja elintarvikkeiden hintojen kohoaminen ja siitä aiheutunut inflaation kiihtyminen ovat vaikuttaneet kasvunäkymiin ja talouspolitiikan mahdollisuuksiin lieventää talouden laskusuhdannetta. Ongelmat koskevat erityisesti Yhdysvaltoja, mutta vaikutukset ulottuvat väistämättä myös Eurooppaan. Euroopassa finanssipolitiikan liikkumavara on kuitenkin osittain lisääntynyt edeltäneen vahvan korkeasuhdanteen seurauksena.

Suomen talouden osalta vuosi 2007 oli erityisen suotuisa. Kasvua tukivat kaikki kysyntäerät. Ongelmat liittyvät lähinnä hinta- ja kustannustason nousun kiihtymiseen. Nousupaineet tulivat pääosin kansainvälisestä taloudesta, mutta myös korkeat sopimuskorotukset ovat osaltaan vauhdittaneet kehitystä, joka on heijastunut myös yksikkötyökustannusten nousuun. Muilta osin talouden tasapainotekijät kuten työllisyys ja julkinen talous ovat kehittyneet edelleen myönteisesti.

1.2 Toteutunut talouskehitys ja talousnäkymät

Kansainvälinen talous

Maailmantalouden korkeasuhdanne jatkui v. 2007. Vuoden loppua kohden kehitysnäkymiä alkoivat yhä enemmän varjostaa öljyn ja muiden tuotantotarvikkeiden hintojen nousu ja ennen kaikkea Yhdysvaltain asuntomarkkinoilta alkunsa saanut rahoitusmarkkinoilla vahvistunut epäluottamus ja pyrkimys riskien välttämiseen. Kriisi levisi laajemmalle, pankkien välisen rahoituksen saannissa oli ongelmia. Torjuakseen uhkaavan luottolaman keskuspankit lisäsivät useamman kerran rahan tarjontaa. Yhdysvalloissa, missä talouden kasvuvauhti vuoden lopulla taantui selvästi, ohjauskorko oli vuoden vaihtuessa 4,25 %. Sitten Yhdysvaltojen ohjauskorkoa on alennettu lisää 1,25 prosenttiyksiköllä ja talouskasvua päätetty vahvistaa 150 mrd. dollarin elvytystoimin.

Koko viime vuoden talouskasvuun epävarmuuden lisääntyminen ja luottamuksen heikkeneminen vaikuttivat kuitenkin vielä vain vähän. Maailmantalouden arvioidaan kasvaneen liki 5 %. Yhdysvalloissa tuotannon kasvu hidastui prosenttiyksiköllä 2,2 prosenttiin. Euroalueella vuosikasvu oli 2,7 % eli sama kuin vuotta aiemmin. Erittäin nopea tuotannon kasvu jatkui edelleen kehittyvissä talouksissa. Kiinassa kasvu ylti jopa 11,4 prosenttiin. Myös öljyntuottajamaat kuten Venäjä hyötyivät korkeasta öljyn hinnasta.

Myönteinen talouskehitys heijastui euroalueella vahvana työllisyyden ja nopeana työttömyyden alenemisena. Joulukuun työttömyysaste oli 7,2 %. Hyvä työllisyyskehityshuomioon ottaen palkkojen nousu jäi kohtuulliseksi. Inflaatio, jota tuotantotarvikkeiden hintojen nousu ruokkii, kiihtyi silti vuoden loppua kohden ylittäen selvästi keskuspankin tavoitteen 2 %.

Vahva kotimainen kysyntä lisäsi verotuloja ja julkisen talouden asema oli euromaissa parempi kuin kertaan-kaan sitten euron käyttöönnoton.

Rahoitusmarkkinoiden kriisi on osoittautunut pitempiaikaiseksi ja moniulotteisemmaksi kuin osattiin odottaa, mikä lisää talouskehitykseen liittyvää epävarmuutta. Yhdysvalloissa taantumun uhka on voimistunut ja talouskasvun ennakoita kohenevan vasta vuoden loppupuolella, joten koko vuoden jäänee runsaaseen prosenttiin. Euroalueella kasvu hidastuu jäädessä alle 2 %. Myös kehittyvien talouksien kasvuvauhti jää edellisvuotisesta. Maailmantalous kasvanee noin 4 %. Kehitysnäkymiin liittyvät riskitekijät, — rahoituskriisi, öljyn hinta, valuuttakurssit ja inflaatio —, huomioon ottaen tätä huonomman kehityksen mahdollisuus on suurempi kuin todennäköisyys päästä ennustettua parempaan kasvuvauhtiin.

Euroopan Unionin ja euroalueen talouskehitys sekä talouspolitiikan yhteensovittaminen

Tuoreimpien arvioiden mukaan EU-alueen talouskasvu kohosi viime vuonna 2,9 prosenttiin. Euroalueen osalta vastaava luku oli 2,7 %. Vuoden loppua kohden epävarmuustekijät alkoivat lisääntyä Yhdysvaltojen asunto-markkinoilta lähtöisin olevan rahoitusmarkkinakriisin seurauksena. Vaikutusten koko laajuuden huomioon ottaminen ja niiden välittyminen Eurooppaan on osoittautunut vaikeaksi. Ilmeistä on, että vaikutukset eroavat tuntuvasti maittain ja että alttiimpia kriisin vaikutuksille ovat ne maat, joissa asuntomarkkinat ovat ylikuumentuneet (Iso-Britannia, Irlanti, Espanja), sekä uudet jäsenvaltiot, joissa kasvu on ollut erityisen nopeaa ja talouden makrovakaus häiriintynyt. Toistaiseksi komissio ja Euroopan keskuspankki sekä ministerineuvosto ovat seuranneet tapahtunutta kehitystä valppaasti. Kriisi on vauhdittanut keskustelua rahoitusmarkkinoiden valvonnan kehittamisestä ja kriisinhallinnasta. Tästä on kuitenkin vielä pitkä matka uusiin Euroopan-tasoisiiin toimenpiteisiin tai järjestelyihin.

Toinen epävarmuustekijä, jota seurataan EU-tasolla valppaasti, on hinta- ja kustannuskehitys, joka on kiihtynyt erityisesti kansainvälisten energia- ja elintarvikehintojen nousun seurauksena. Merkkejä siitä, että hintojen kohoaminen olisi johtamassa ketjureaktioihin ja ns. toiseen vaiheen vaikutuksiin työ ja hyödykemarkkinoilla siten, että inflaatiokehitys kiihtyisi edelleen, ei ole kuitenkaan havaittavissa. Varsin yleinen käsitys on, että erityisesti elintarvikehinnat heijastavat muuttuneita kysyntäolosuhteita ja tulevat säilymään korkeina pitempään. Kysymys ei olisi vain väliaikaisesta shokista.

Myönteisenä seikkana voidaan todeta vuoden 2007 aikana jatkunut julkisen talouden vahvistuminen sekä EU-että euroalueella. Julkisen talouden kohentuminen on paljolti seurausta hyvästä taloussuhdanteesta, joka on kasvattanut verotuloja ja parantanut tasapainoa. Tämä ei kuitenkaan selitä kokonaisuudessaan tilanteen kohenemista, vaan myös rakenteelliset, suhdannevaihteluista puhdistetut tasa-painoluvut ovat korjaantuneet siten, että koko euroalueen rakenteellinen alijäämä oli viime vuonna enää 0,7 % BKT:sta. Pidättyväinen suhtautuminen verotulojen kasvuun ja menokurin pitäminen kohtalaisen hyvin on tärkeää, sillä mitään varmuutta ei ole siitä, että tulonlisäykset ovat pysyviä. Tähän virheeseen syyllistyttiin monissa maissa edellisessä korkeasuhdanteessa 2000-luvun vaihteessa, minkä seurauksena vakaus- ja kasvusopimus ajautui myöhempinä vuosina vaikeuksiin. Samoja virheitä ei ole toistettu, ainakaan samassa mittakaavassa. Joissakin maissa vahva tulojen kasvu on johtanut siihen, että finanssipolitiikka on ollut myötäsyklistä vastoin neuvoston suosituksia.

Kaiken kaikkiaan julkisen talouden tila euroalueella on parempi kuin milloinkaan euroalueen olemassaolokana ja antaa finanssipolitiikalle entistä paremmat lähtökohdat lieventää myös mahdollisen laskusuhdanteen vaikutuksia. Julkisen talouden tasapainon olosuhteissa automaattisilla vakauttajilla on tilaa toimia ja vaikuttaa. Kokonaisuuden kannalta ongelma on se, että edelleenkin osassa jäsenvaltioista ja erityisesti eräissä suurissa maissa julkisen talouden tervehdyttäminen ei ole edennyt tavalla, josta euromaiden kesken sovittiin Berliinissä huhtikuussa 2007. Silloin euroalueen jäsenvaltiot asettivat yhteiseksi tavoitteekseen ns. keskipitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisen vuoteen 2010 mennessä. Tärkeä on kuitenkin se, että Saksa, jonka julkinen talous on tervehtynyt nopeasti, on saavuttamassa tavoitteensa sovitulla tavalla.

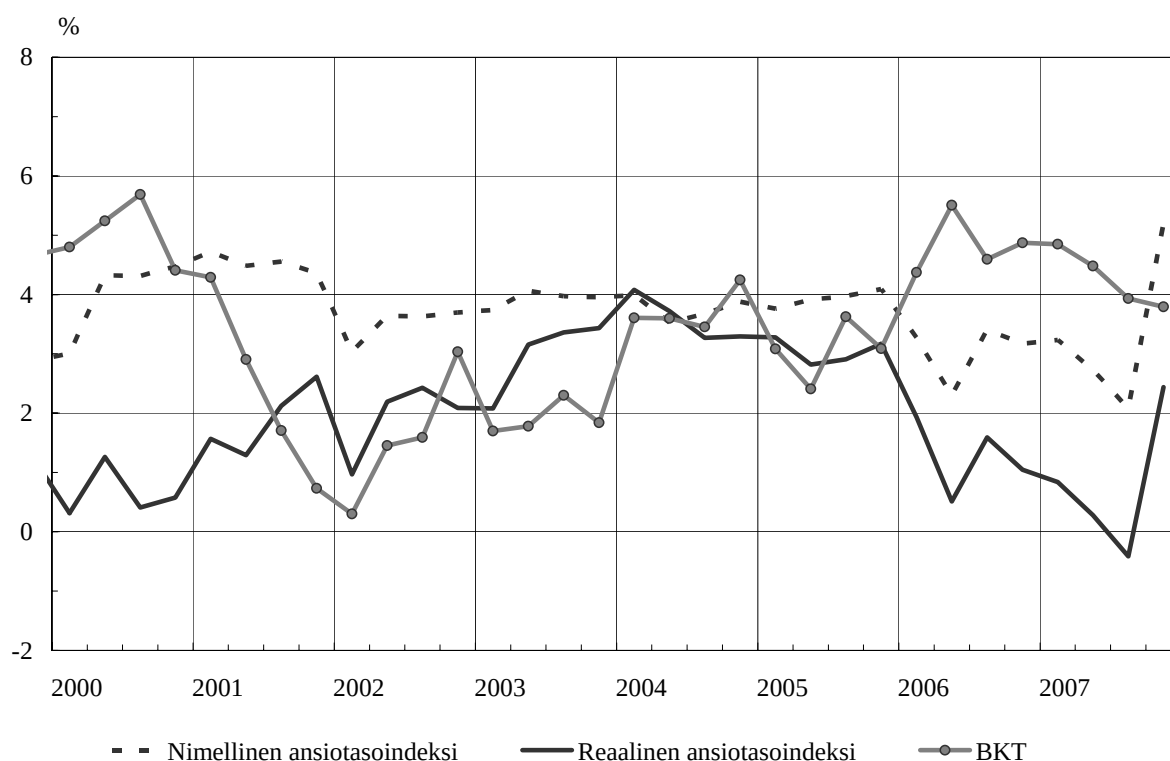
On vaikea arvioida, mikä vaikutus finanssipolitiikan yhteensovittamisella on ollut myönteiseen kehitykseen. Uudistetun vakaussopimuksen mukaisesti jäsenvaltioiden omistajuutta keskipitkän aikavälin tavoitteiden asettamiseen on vahvistettu. Tämä on lisännyt myös finanssipolitiikan keskipitkän aikavälin suunnittelua ja orientaatiota. Jäsenvaltiot ovat omaksuneet erilaisia kehysmenettelyjä ja menosääntöjä, jotka ovat edistäneet julkisen talouden hallintaa. Tämän seurauksena myös pitkän aikavälin kestävyysnäkökohtien merkitys on korostunut.

Suomen kansantalous

Talouskasvu hidastui hienoisesti 4,4 prosenttiin vuonna 2007. Kokonaistuotannon kasvu ylitti talousarvioesityksen perustana olleen kokonaistaloudellisen ennusteen lähes puolellatoista prosenttiyksiköllä. Suurimmat suhteelliset positiiviset yllätykset suhteessa ennustettuun ilmenivät investoinneissa ja yksityisessä kulutukses-

sa. Yksikään kysyntäerä ei lisääntynyt ennakoitua hitaammin. Ainoastaan tuonti lisääntyi ennustettua niukemmin. Kansainvälisen talouden kasvu ennakoitiin suhteellisen hyvin, mutta kovasta kysynnästä ja osin tarjontarajoitteista johtuen raaka-aineiden hinnat kohosivat merkittävästi syksyllä 2006 ennakoitua enemmän. Suomalaiset vientiyritykset onnistuivat säilyttämään markkinaosuuksia kasvaneilla vientimarkkinoilla ennakoitua paremmin, joten vienti lisääntyi odotettua ripeämmin. Koska sekä ulkomainen että kotimainen kysyntä olivat odotettua vahvempia, lisääntyivät myös yksityiset investoinnit ennakoitua runsaammin, vaikka asuinrakentaminen ei juuri kohentunutkaan. Kotitaloudet luottivat tulevaisuuteensa ja kun myös ostovoima lisääntyi odotettua enemmän, kuluttivat kotitaloudet tavaroihin ja palveluihin ennakoitua enemmän. Tosin velkaantumisenkin ylitti rahapolitiikan kiristymisestä huolimatta odotukset. Ennusteen laatimisen ja toteutumatietojen välillä Tilastokeskus saattoi loppuun kansantalouden tilinpidon laskentamenetelmien uudistuksen, joka paitsi nosti kansantuotteen tasoa, myös muutti hinnan ja volyymin määrittämistapaa merkittävästi.

Kuvio 1. Palkansaajien ansiotasoindeksi ja BKT neljännesvuosittain vuosimuutos, %¹⁾

Kokonaistuotannon kasvu jatkui Suomessa nopeana vuoden 2007 alkupuolella, mutta hidastui hienoisesti vuoden toisella puoliskolla, kun kansainvälisen talouden näkymät muuttuivat nopeasti epävarmoiksi. Kasvu säilyi koko vuoden euroalueella nopeampana. Yhteinen eurooppalainen rahapolitiikka kiristyi vuoden aikana ja luotonhoitokustannukset nousivat, mikä hieman hillitsi yritysten ja kotitalouksien nopeaa velkaantumista. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat yleistyivät edelleen viime vuonna, mikä yhtäältä rajoitti tuotannon kasvua. Toisaalta se merkitsi työn tuottavuuden parantumista, sillä tuotanto lisääntyi merkittävästi työpanosta nopeammin. Viime vuonna ei jatkettu keskitettyjen tulopoliittisten sopimusten solmimista edellisistä tulosopimuskierroksista poiketen. Osaksi työvoimapulan seurauksena ansioiden nousu nopeutui tehtyjen sopimusten piirissä merkittävästi edellisiin kierroksiin verrattuna. Rakennuskustannusten nousuvauhdin kiihtyminen jatkui, mutta teollisuuden tuottajahintojen nousuvauhti hidastui. Viime vuonna metsätalouden aktiviteetti kasvoi voimakkaasti. Hakkuut lisääntyivät 13 % samalla kun tukkipuun keskimääräinen hinta nousi runsaat 30 % ja kuitupuun yli 17 %.

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus

Tuotannon ohella työllisyyskin lisääntyi odotettua vauhdikkaammin. Työllisten määrä kasvoi nopeammin ja enemmän kuin kertaakaan 2000-luvulla. Uusia työsuhteita syntyi runsaat 48 000 ja aiempaa suurempi osa niistä oli kokoaikaisia. Työvoiman kysyntä oli vilkasta erityisesti rakennus- ja yksityisillä palvelualoilla. Teollisuudessaakin työpaikat lisääntyivät vielä hieman. Työllisyysaste kohosi 69,9 prosenttiin, tasolle, jolla se on viimeksi ollut v. 1991. Työttömyysaste laski 6,9 prosenttiin, $\frac{1}{2}$ prosenttiyksikköä pienemmäksi kuin syyskuussa 2006 ennakoitiin. Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan työttömiä oli v. 2007 keskimäärin runsaat 183 000. Avoimena olevien työpaikkojen määrä lisääntyi ja työvoiman saatavuusongelmat pahentuivat. Vuonna 2007 avoimia työpaikkoja oli työvoimatoimistoissa keskimäärin noin 40 000, eli lähes viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin ja ennätyksellisen suuri määrä. Samaan aikaan yritysten ammattitaitoisen työvoiman saanti vaikeutui edelleen yleistyen erityisesti rakentamisessa ja teollisuudessa suurimmaksi tuotannon kasvun esteeksi.

Vaikka euron ulkoinen arvo vahvistui, nousivat tuontihintapaineet raaka-aineiden hintojen odotettua nopeamman kohoamisen myötä selvästi ennakoitua nopeammin. Lisäksi korkojen nousun aiheuttama asumisen kustannusten nousu nopeutti kuluttajahintojen kohoamista viime vuonna. Keskimäärin kuluttajahinnat kohosivat vuoden aikana 2,5 %, runsaan prosenttiyksikön nopeammin kuin oletettiin. Ansiot lisääntyivät viime vuonna 3,3 %, eli vajaan prosenttiyksikön ennakoitua nopeammin. Tämä oli seurausta edellisiä kierroksia selvästi suuremmista sopimuskorotuksista, jolloin myös yksikkötyökustannukset nousivat jälleen pienentyttyään edellisellä vuonna.

Suomen julkinen talous

Julkisen talouden kehitys riippuu talouskasvun voimakkuudesta ja hallituksen talouspoliittisista toimista. Hallituksen tavoitteena on lisätä suomalaisten hyvinvointia parantamalla edellytyksiä työllisyyden tuntuvalle kohenemiselle ja tuottavuuden kasvun nopeutumiselle. Hallitus tavoittelee talousennusteita selvästi vahvempaa talouskasvua. Näin pystytään vastaamaan julkisten palveluiden ja tulonsiirtojen kehittämistarpeisiin saattamatta julkisen talouden kestäkykyä vaaranalaiseksi. Ilman vahvaa talouskasvua ja julkisen talouden menojen kasvun hillintää julkisen sektorin sitoumuksien ja tulojen välille voi syntyä jo lähimmän vuosikymmenen kuluessa rakenteellinen kuilu.

Talouspolitiikan pitkän aikavälin keskeinen haaste on väestön ikääntyminen sekä tästä aiheutuva työvoiman väheneminen ja julkisten menojen nopeutuva kasvu. Menojen kasvun rajoittamiseksi tuottavuuden nostaminen on avainasemassa. Tähän pyritään erityisesti hallituksen käynnistämällä tuottavuusohjelmalla sekä kunta- ja palvelurakennemuutoksella. Peruspalvelujen turvaaminen edellyttää valmiutta sellaisiin rakenteellisiin uudistuksiin, joilla taloudellisuutta ja tehokkuutta voidaan merkittävästi lisätä ja varmistaa näin rahoituksen kestävyys. Edessä oleva nopea eläkkeelle siirtyminen mahdollistaa toimintojen rationalisoinnin ja voimavarojen kohdentamisen ydintoimintoihin. Julkisella sektorilla nykyisin työskentelevistä lähes puolet poistuu ensi vuosikymmenen puoliväliin mennessä eläkkeelle.

Noususuhdanteen vauhdittamana julkisen talouden ylijäämä on viime vuosina vahvistunut huolimatta toteutetuista verokevennyksistä. Riskinä on, että korkeasuhdanteen taittumisen myötä myös tulojen kasvu hidastuu huomattavasti erilaisten kertaluontoisten ja tilapäisten tuloerien kääntyessä laskuun. Esimerkkejä tällaisista tekijöistä ovat varallisuusarvojen nopean nousun seurauksena kasvaneet luovutusvoitot ja yritysten jakamat ylimääräiset osingot.

Riskien lisääntymisestä huolimatta vuonna 2007 julkisen talouden ylijäämä vahvistui 5,2 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon. Menojen kehitys säilyi maltillisena samalla kun veropohjat kehittyivät suotuisasti mikä heijastui tulojen aiemmin ennakoitua nopeampana kasvuna. Erityisesti valtion rahoitusasema parani edellisvuodesta. Valtiontalous oli 2 % ylijäämäinen. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä säilyi vahvana 3,3 %:ssa kokonaistuotantoon suhteutettuna.

Kuntatalous koheni v. 2007, kun verotulojen kasvu jatkui nopeana jo kolmatta vuotta peräkkäin. Kuntien rahoitusasema pysyi kuitenkin lievästi alijäämäisenä (-0,1 %/BKT), kun investoinnit nousivat korkeiksi ja loppuvuoteen ajoittuneet suuret palkkojen sopimuskorotukset pitivät kulutusmenojen kasvun edellisvuosien tapaan nopeana. Kuntien lainakanta kasvoi edelleen selvästi tulokasvusta huolimatta. Kuntakoon mukaan tarkasteltuna rahoitusasema parani lähes kaikissa kuntaryhmissä. Pitkään jatkunut nopea talouskasvu ei kuitenkaan ole supistanut kuntakentän sisäisiä eroja.

Kuntatalouden vahvistuminen jatkuu v. 2008, vaikka uusien palkkojen sopimuskorotuksien vaikutus ansiotasonkehitykseen on suurimmillaan. Verotulojen nopean kasvun ohella valtionosuuksien merkittävä lisäys kohtaa kuntien rahoitustilannetta selvästi. Investointitarpeet pysyvät suurina, ja tulojen nopeasta lisäyksestä huolimatta lainakannan kasvun arvioidaan edelleen jatkuvan.

Koko julkisen sektorin velkaantuneisuus aleni v. 2007 ennakoitua enemmän. Vuoden lopussa EMU-velka suhteessa kokonaistuotantoon oli 35,4 % eli 1½ prosenttiyksikköä budjettiesityksessä arvioitua pienempi. Velkaantuneisuuden arvioitua nopeampi alentuminen johtui valtiontalouden odotettua paremmasta rahoitusasemasta — valtion velkaa lyhennettiin vajalla kolmella miljardilla eurolla ja valtionvelka suhteessa kokonaistuotantoon oli vuoden lopussa 31,3 %. Velkaantuneisuuden alentaminen edelleen on välttämätöntä, sillä laskelmat osoittavat, että julkisen talouden ja valtiontalouden pitkän ajan rahoituksen kestävyys ei ole suinkaan taattu. Suomen väestö ikääntyy nopeasti, ja tästä aiheutuva menojen kasvu vaikuttaa valtiontalouteen jo tulevalla kehyskaudella.

Kokonaisveroaste eli kaikkien verotulojen suhde kokonaistuotantoon aleni veronkevennysten ja viime vuoden poikkeuksellisen ripeän BKT:n arvon kasvun myötä 43 %:iin. Samasta syystä julkisyhteisöjen menojen BKT-osuus laski vuonna 2007.

Kuntien verotulot ovat kasvaneet hyvän talouskasvun siivittämänä viime vuosina erittäin nopeasti. Samalla kuntien menojen kasvu on edelleen jatkunut voimakkaana. Jatkossa väestön ikääntymisen seurauksena kuntien verotulojen kasvu alkaa kuitenkin hidastua samalla kun sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntä lisääntyy. Viime vuosina kohentunut kuntatalous ei täten vähennä menokehityksen hillinnän ja tuottavuutta parantavien uudistusten tarvetta. Kuntien käyttötalouden menokehitys ja investoinnit tulee mitoittaa pitkällä aikavälillä kestäväälle pohjalle. Muutoin kuntatalouden velkaantuminen jatkuu viime vuosien tavoin nopeana.

Sosiaaliturvarahastojen kehitys jatkui suotuisana ja ylijäämä pysyi vahvana, 3,2 %:ssa suhteessa kokonaistuotantoon. Työeläkerahastojen markkina-arvo oli vuoden lopussa 122,4 mrd. euroa, eli 68,5 % suhteessa kokonaistuotantoon. Työeläkkeiden osittaisella rahastoinnilla varaudutaan tuleviin eläkemenoihin. Vuoden 2007 alussa tuli voimaan uudistus, jolla lisättiin eläkelaitosten riskinottomahdollisuuksia sijoitustoiminnassa. Toteutuessaan paremmat sijoitustuotot vähentävät tarvetta nostaa työeläkemaksua tulevaisuudessa. Valtaosa sosiaaliturvarahastojen ylijäämästä tuli työeläkerahastoista. Myös työttömyysvakuutusrahasto oli ylijäämäinen, millä se kasvatti suhdannepuskuriaan.

Talouskehitykseen ja Suomen talouteen liittyvät riskit

Talouskehitykseen ja talouteen liittyvät riskit ovat pitkälti samat sekä euroalueen että Suomen osalta. Ne liittyvät kansainvälisen talouden kehitykseen ja rahoituskriisin mahdollisiin vaikutuksiin, jotka ovat osoittautuneet erittäin vaikeasti ennakoitaviksi. Suomeen kohdistuvat riskit eivät ole selvitysten mukaan välittömiä eivätkä liity rahoitusjärjestelmään suoranaisesti. Toisaalta kaikki tekijät, jotka lisäävät kansainvälisen talouden ja euroalueen epävarmuutta ja epävakautta ovat potentiaalisesti haitallisia. Suomi on avoimena taloutena riippuvainen ympäristönsä vakaudesta. Sama koskee hinta- ja kustannuskehitystä, jonka hallintaa liittyy yhteinen eurooppalainen intressi yhteisen rahapolitiikan vuoksi. Myös hallitsematon valuuttakurssikehitys voi aiheuttaa odottamattomia vaikeuksia taloudellisessa ympäristössä, joten on toivottavaa, että mahdolliset muutokset toteutuvat vähittäin ja joustavasti, jolloin talouksien sopeutumiselle jää aikaa. Tästä syystä on tärkeä, että yhteistyötä globaalilla tasolla ja kansainvälisissä taloudellisissa järjestöissä, erityisesti G7-tasolla voidaan syventää. Globaalia

sopeutumista koskevan taakanjaon olisi oltava tasapuolista. Yhtenä riskinä on pidettävä myös protektionismia, johon liittyvät paineet kasvavat helposti epävarmuuden ja nopeiden muutosten olosuhteissa.

Suomeen kohdistuu myös erityisiä maakohtaisia riskejä, joista keskeisin lienee metsäteollisuuden puuhuoltoon liittyvä kysymys.

Hallituksen arviointia talouskehityksestä

Viime vuoden talouskehitystä koskevat arviot olivat toteutuneeseen nähden vielä jossain määrin varovaisia keväällä 2007, jolloin talouskasvuksi arviointiin 3 %. Tämä heijasti yleistä näkemystä kehitys-mahdollisuuksista ja kansainvälisistä suhdanteista sekä kotimaassa että ulkomailla. Kasvu kuitenkin jatkui verrattain ripeänä koko vuoden ajan ja työllisyys koheni tuntuvasti. Näkemys talouskasvusta vakiintui kesällä 2007 ja on osoittautunut viime vuotta koskevien ennakkotietojen perusteella oikeaksi. Varovainen linja, johon perustuen hallituksen kehysratkaisun yhteydessä päätettiin lykätä hallitusohjelman mukaisia veronalennuksia, on ollut paikallaan. Verohelpotukset olisivat muussa tapauksessa johtaneet helposti suhdanteiden ylikuumenemiseen. Jatkossa tämä riski näyttää vähäisemmältä.

Talouden kehitysnäkymiä ja hallituksen talouspolitiikkaa on arvioitu varsin myönteiseen sävyyn. Tuorein arvio on esitetty komission esityksen pohjalta hyväksytyssä EU:n ministerineuvoston lausunnossa Suomen vakaushjelmasta. Paitsi että siinä todetaan kehitysarvioiden olevan realistisia ja uskottavia myös finanssipolitiikan linjaa pidetään onnistuneena. Riskit liittyvät lähinnä menokehitykseen, joka ei neuvoston mukaan saisi riistäytyä erityisesti sitä syystä, että talouden kasvupotentiaalin heikentyessä myös verotulojen kasvun odotetaan hidastuvan.

1.3 Finanssipolitiikka

Finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttaminen

Hallituskauden 2003—2007 finanssipolitiikan tavoitteiksi asetettiin hallitusohjelmassa valtiontalouden tasapaino kansantalouden tilinpidon käsittein vaalikauden lopussa vuonna 2007 sekä valtionvelan aleneminen suhteessa bruttokansantuotteeseen suhdanneluontoisia poikkeamia lukuun ottamatta hallituskaudella. Nämä tavoitteet saavutettiin; kansantalouden tilinpidon mukaan valtiontalous oli vuonna 2007 2,0 % ylijäämäinen ja valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen aleni 31,4 prosenttiin. Huhtikuussa 2007 virkaan astuneen pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaisena tavoitteena on, että työllisyyttä tukevien rakenteellisten uudistusten tukemana valtiontalouteen muodostuu yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta vastaava rakenteellinen ylijäämä vaalikauden lopussa vuonna 2011. Tavoitteen toteutumista voidaan lopullisesti arvioida vasta hallituskauden päättyttyä.

Finanssipolitiikan linjan ja valtiontalouden kehysten toteutuminen sekä julkisen talouden kestävyys

Vaalikauden 2003—2007 menokehys piti

Toukokuun 2003 kehyspäätöksessä kertomusvuodelle 2007 asetettiin menokehykseksi 28 647 milj. euroa vuoden 2004 hintatasossa. Kehyspäätöksen mukaisesti menokehystä on korjattu teknisesti hinta- ja rakennemuutoksiin, joiden jälkeen menokehystaso tarkentui 30 517 milj. euroon vuoden 2007 hintatasossa. Kehysmenojen kokonaismäärä oli hallituksen talousarvioesityksessä 30 271 milj. euroa, mikä jätti 61 milj. euron ns. jakamattoman varauksen. Varsinaiseen talousarvioon eduskunta lisäsi kehukseen luettavia menoja 55 milj. eurolla. Hallituksen tavoitteena oli, että vuoden 2007 varsinainen talousarvio pysyy vaalikauden kehysten asettamissa rajoissa. Vuoden 2007 lisätalousarvioesitykset annettiin pääasiassa seuraavalla vaalikaudella uuden hallituksen ohjelman puitteissa, eikä aiemman vaalikauden kehys enää sitonut niitä.

Vuoden 2006 ensimmäisessä lisätalousarviossa suhtauduttiin aiempien vuosien tapaan torjuvasti harkinnanvaraisiin menolisäyksiin ja menotarpeet asetettiin samalla kertaa arvioitaviksi syksyllä. Menettelyn tarkoituksena on saada parempi kokonaiskuva vuoden välttämättömistä menoista sekä varmistaa riittävä kehysväljyys vuoden aikana ilmeneviin menoihin.

Hallitus antoi eduskunnalle kertomusvuonna varsinaisen talousarvioesityksen lisäksi neljä lisätalousarvioesitystä. Näissä määrärahoja lisättiin yhteensä 369 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaan vuotuisten osakemyyntitulojen ylittäessä 400 milj. euroa, voidaan ylityksestä enintään 25 %, kuitenkin enintään 150 milj. euroa, käyttää kertaluonteisiin osaamista, innovaatioita ja talouden kasvua edistäviin investointeihin kehityksen estämättä. Omaisuudenmyyntituloja kertyi 862,9 milj. euroa, joten enintään 115,7 milj. euroa voitiin käyttää kehityksen ylittäviin kertahankkeisiin. Tästä vuodelle 2007 kohdennettiin lisätalousarviossa 20 milj. euroa ja vuodelle 2008 talousarviossa 12 milj. euroa.

Valtiontalous ylijäämäinen ja valtionvelka supistui

Hallituksen esittämien talousarviomenojen yhteismäärä vuodelle 2007 oli 40 428 milj. euroa, joka eduskunnan käsittelyssä nousi 55 milj. eurolla. Varsinaisessa talousarviossa budjettitalous arvioitiin 34,5 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Budjettitalouden tulot olivat tilinpäätökseen sisältyvän toteumalaskelman mukaan 43 212 milj. euroa ja menot ilman valtiovelan vähentämistä 40 327 milj. euroa. Budjetoituja menoja jäi käyttämättä 525 milj. euroa, eli 18 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2006. Budjettitalouden tulot olivat 2 885 milj. euroa toteutuneita menoja suuremmat. Budjettitalouden velkaa lyhennettiin 2 925 milj. eurolla, josta 40,2 milj. euroa katettiin edellisten tilikausien ylijäämällä. Kertomusvuonna valtion eläkerahastosta siirrettiin vain 3,5 milj. euroa budjettitaloudesta maksettavien eläkkeiden katteeksi, mikä pienensi budjettitalouden tuloja 1 281 milj. eurolla. Tuleville vuosille jää 1 062 milj. euroa edellisten tilikausien ylijäämää, jota voidaan talousarviolain sallimissa puitteissa käyttää talousarvion kattamiseen.

Valtionvelan nimellisarvo oli vuoden 2007 lopussa 56 mrd. euroa. Valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen aleni edellisestä vuodesta 3,9 prosenttiyksiköllä 31,4 prosenttiin. Velkasuhteen ennakoitaan supistuvan myös jatkossa. Valtionvelkaa käsitellään tarkemmin luvussa 2.5.

Koko valtiontalouden ylijäämä oli vuonna 2007 kansantalouden tilinpidon käsittein mitattuna 2,0 % bruttokansantuotteesta. Ylijäämän ennakoitaan nykyoletusten perusteella heikkenevän vaalikauden loppua kohden aina 0,8 prosenttiin vuonna 2011.

Taulukko 1. Budjettitalouden ja valtiontalouden tasapaino, 2004—2007, milj. euroa

	2004	2005	2006	2007	Muutos, 2006—2007, %
Budjettitalous					
Budjettitalouden tulot	38 493	39 023	40 979	43 212	5,4
Budjettitalouden menot	36 320	37 467	39 384	40 327	2,4
Varsinainen alijäämä	2 173	1 556	1 595	2 885	80,9
Velanhallinnan menot	-42	-44	-56	-4	-92,4
Nettorahoitustarve	2 131	1 512	1 538	2 881	87,3
Valtiontalouden jäämä kansantalouden tilinpidon mukaan	574	623	1 594	3 641	

Julkisen talouden kestävyys

Julkisen talouden ylijäämä on kasvanut nopeasti kahtena peräkkäisenä vuotena. Kertomusvuonna ylijäämä kasvoi odotettua enemmän, 5,2 %:iin suhteessa kokonaistuotantoon, missä on lisäystä yli prosenttiyksikön vuoden takaiseen. Suurin osa ylijäämän paranemisesta johtui valtion aseman kohenemisesta. Kuntatalouden alijäämä supistui edellisvuoden 0,2 %:sta 0,1 %:iin bruttokansantuotteesta. Sosiaalivakuutusetuusmenot kasvoivat ennakotietojen mukaan kertomusvuonna enemmän kuin sosiaalivakuutusmaksutulot. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä suhteessa kokonaistuotantoon supistui 3,2 %:iin edellisvuoden 3,4 %:sta. Työeläkejärjestelmään oli vuoden lopussa rahastoitu varoja 122,4 mrd. euroa, mikä vastasi 68,5 % bruttokansantuotteesta. Rahastointi vähentää pidemmän aikavälin nousupainetta työeläkemaksuissa, mutta ei poista sitä kokonaan.

Työikäinen väestö alkaa Suomessa supistua vuosikymmenen vaihteessa. Tilastokeskuksen vuoden 2007 väestöennusteen mukaan 15—64-vuotiaiden määrän ennakoidaan supistuvan n. 260 000 hengellä parin seuraavan vuosikymmenen kuluessa. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa samalla yli 600 000 henkilöllä. Demografinen muutos alkaa Suomessa aiemmin kuin muissa Euroopan maissa. Kahden seuraavan vuosikymmenen aikana tapahtuva vanhushuoltosuhteen kasvu on Suomessa EU-maiden voimakkain.

Väestön ikääntymisen julkiselle taloudelle aiheuttamia paineita on arvioitu yhtenäisin menetelmin EU:n talouspoliittisessa komiteassa laadituissa kestävyyslaskelmissa viimeksi vuonna 2006. Näiden laskelmien mukaan ns. ikäsidonnaisten menojen (eläkkeet, terveydenhoito, pitkäaikaishoito ja koulutus) arvioidaan kasvavan Suomessa suhteessa bruttokansantuotteeseen noin 5 prosenttiyksiköllä vuoteen 2050 mennessä. Eläkemenot nousevat 2 ½ prosenttiyksiköllä ja terveyden ja pitkäaikaishoidon menot lähes 3 %-yksiköllä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Työttömyysmenot suhteessa kokonaistuotantoon supistuvat työttömyyden alentumisen vuoksi ja koulutusmenot nuorten ikäluokkien pienenemisen vuoksi. Vuonna 2007 aloitettiin uusi laskentakierros, jonka tulokset valmistuvat keväällä 2009.

Vuoden 2007 vakaushjelman päivityksessä käytettiin ikäsidonnaisten menojen kehityksen arviona EU:n vuoden 2006 laskelmia, jotka pohjautuivat Eurostatin vuoden 2004 väestöennusteeseen. Tuorein Tilastokeskuksen väestöennuste nostaa menopaineen tätäkin suuremmaksi.

Veropolitiikka ja sen vaikuttavuus

Suomi pyrkii vastaamaan sekä lähivuosien päästövähennysvelvoitteisiin että tulevana vuosikymmeninä koven-
tuvien ilmastotavoitteiden asettamiin haasteisiin. Kioton pöytäkirjan ensimmäinen velvoitekausi käynnistyi
vuodesta 2008 alkaen. Sopimus velvoittaa Suomea pitämään kasvihuonepäästöjen määrän vuoden 1990 tasolla
kaudella 2008—2012. Vuonna 2005 laadittu ilmasto- ja energiastategia määrittelee linjaukset tämän tavoit-
teen saavuttamiseksi. Lisäksi hallitusohjelma täsmentää toimenpiteitä edelleen.

Euroopan komission valmisteleman ilmasto- ja energiapaketin tavoitteet hyväksyttiin keväällä 2007 Euroopan
neuvoston kokouksessa. Paketin toimeenpano vähentää viidenneksellä EU:n kasvihuonekaasujen päästöjä vuo-
teen 2020 mennessä vuoden 1990 päästöjen määrästä. Lisäksi kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa Suomi ja
EU tavoittelevat kattavaa ilmastopöytäkirjaa, jonka toteutuessa tiukentaisi EU:n vuoden 2020 tavoitetta
30 %:iin.

Päästövähennystarve kasvaa pidemmällä aikavälillä, kun tavoitellaan ilmastoriskin pitämistä siedettävissä ra-
joissa. EU linjasi maaliskuussa 2007 vuoden 2050 tavoitteekseen 60—80 %:n päästövähennyksen. Sekä ny-
kyisten että tulevien päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan tehokkaita ilmasto- ja
energiapoliittisia toimia.

Hallitus hakee omilla veropoliittisilla toimillaan selkeitä ympäristövaikutuksia. Verotus on otettu yhdeksi kei-
noksi ohjata kuluttajien ja talouden toimijoiden käyttäytymistä ja heidän tekemiään valintoja. Tähän työhön
lähdettiin aktiivisesti heti hallituskauden alussa, sillä päästöjen vähentämisellä oli kiistatta jo kiire.

Suomessa valmisteveroa kannetaan sähköstä, maakaasusta, kivihiilestä sekä nestemäisistä polttoaineista kuten moottoribensiinistä, dieselöljystä, kevyestä ja raskaasta polttoöljystä sekä mäntyöljystä. Energiaverotuksella edistetään ensisijaisen fiskaalisen tavoitteen lisäksi energiatehokkuutta ja pyritään hillitsemään energian kuluksen kasvua. Näiden tavoitteiden vuoksi energiaverojen efektiivinen taso on Suomessa kohtuullisen korkea useimpiin muihin EU-maihin verrattuna.

Vuonna 2007 energiaveroja kannettiin 2,9 mrd. euroa, josta vajaat 80 % kohdistui bensiiniin ja dieselöljyyn eli ajoneuvojen käytön verotukseen. Turpeen verotuksesta luovuttiin 1.7.2005. Energiatuotteiden valmistevero on kiinteä, tuotteen määrän mukaan kannettava vero. Valmistevero ei perustu tuotteen arvoon tai energiasisältöön. Rakenteellisesti energiatuotteista kannettava valmistevero jakaantuu perusveroon ja lisäveroon. Perusvero on luonteeltaan fiskaalinen ja sitä kannetaan nestemäisistä polttoaineista kuten bensiinistä, dieselöljystä sekä kevyestä polttoöljystä. Lisävero määräytyy tuotteen hiilisisällön perusteella, ja sen määrä on nykyisin 20,41 euroa hiilidioksiditonnilta. Lisäveroa kannetaan edellä mainituista nestemäisistä polttoaineista, raskaasta polttoöljystä sekä kivihiilestä, maakaasusta ja sähköstä. Maakaasulla veron määrä on puolet sille laskennallisesti hiilisisältöön perustuvasta määrästä. Sähkön vero kannetaan samansuuruisena sen tuotantopolttoaineiden hiilisisällöstä riippumatta.

Hallitus valmisti vuonna 2007 energiaveron korotuksen. Energiaverot nousivat vuoden 2008 alussa vajaalla 10 prosentilla. Korotuksella tavoitellaan energian käytön tehokkuutta, energia säästöä ja uusiutuvan energian käytön lisäämistä. Veronkorotus painottui päästökaupan ulkopuolisille sektoreille (liikenne, palvelut, maatalous, kotitaloudet), koska juuri näillä sektoreilla verotus on keskeinen ohjauskeino. Samassa yhteydessä vapautettiin lisäksi lämmityksessä ja työkonien polttoaineena käytettävä biopolttoöljy valmisteverosta. Toimenpiteen tarkoituksena on edistää biopolttoaineen käyttöä fossiilisen polttoaineen korvaajana.

Energiaverojen korotuksella oletetaan vaikutettavan energian säästön tehostamiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen. Liikennepolttoaineiden veromuutoksella lisätään ja tehostetaan ajoneuvon käyttöön perustuvaa verotusta. Lisäksi esitetyillä veronkorotuksen painopisteillä ja biopolttoöljyn verottomuudella tavoitellaan uusiutuvan energian käytön edistämistä, joka on eräs keino kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi. Veromuutoksella oletetaan voitavan ehkäistä liikenne- ja energiasektorin hiilidioksidipäästöjen ja muiden päästöjen kasvua.

Biopolttoöljyn käytöllä saavutettaisiin jossain määrin hiilidioksidipäästöjen vähenemistä. Kuinka suureksi päästöjen väheneminen muodostuisi, riippuu siitä kuinka laajaksi biopolttoöljyn käyttö muodostuu. Tätä on kuitenkin vielä tässä vaiheessa vaikea arvioida. Lisäksi hiilidioksidipäästöjen vähenemiseen vaikuttaa merkittävästi biopolttoaineen elinkaaren aikainen hiilidioksiditase.

Toinen merkittävä uudistus vuoden 2007 aikana tehtiin liikenteen verotuksen saralla. Sekä auton hankinnan vero että vuotuinen ajoneuvovero uudistettiin muotoon, joka kannustaa kuluttajia valitsemaan pienipäästöisiä henkilöautoja. Molemmat verot porrastuvat hiilidioksidipäästöjen perusteella siten, että lisägramma hiilidioksidia maksaa kuluttajalle lisää. Autoveron muutos tuli voimaan vuoden 2008 alusta ja ajoneuvoveron muutos myöhemmin, arviolta vuonna 2010.

Autovero on kertaluonteinen vero, jota kannetaan uudesta tai käytettynä maahan tuotavasta ajoneuvosta, kun se rekisteröidään tai otetaan käyttöön Suomessa ensimmäistä kertaa. Vero on suoritettava ennen ajoneuvon rekisteröintiä tai käyttöönottoa Suomessa. Velvollinen suorittamaan autoveron on ensisijaisesti ajoneuvon maahantuoja tai Suomessa valmistetun ajoneuvon valmistaja.

Suomessa verraten korkea autoveron taso on ollut omiaan hidastamaan autokannan kasvua, mitä voidaan ympäristön kannalta pitää etuna. Toisaalta autovero on hidastanut autokannan uudistumista, mikä olisi ollut päästökehityksen kannalta suotavaa. Suomessa henkilöautojen keski-ikä on yli kymmenen vuotta, kun se esimerkiksi Saksassa on seitsemän vuotta. Ilman katalysaattoria olevien henkilöautojen osuus kannasta on edelleen merkittävä, millä on merkitystä haitallisten pakokaasupäästöjen kannalta.

Ajoneuvovero on auton rekisterissä oloajalta kannettava päiväkohtainen vero, joka määrätään 12 kuukauden pituisilta verokausilta. Verovelvollinen on ensisijaisesti ajoneuvon haltija. Ajoneuvoveron perusveroa kannetaan henkilö- ja pakettiautoista. Vero on porrastettu kahteen veroluokkaan auton iän perusteella siten, että ennen vuotta 1994 käyttöön otettujen autojen verotaso oli alempi kuin sitä uudempien autojen vero. Näin ollen ajoneuvoveron vero-ohjaus oli ilmastotavoitteiden kannalta epäedullinen.

Vuoden 2007 liikenteen verotuksen uudistuksessa luotiin veromallit, joiden avulla sekä auto- että ajoneuvovero voidaan porrastaa tavalla, joka kannustaa kuluttajia valitsemaan vähän polttoainetta kuluttavia, pienipäästöisiä henkilöautoja. Ajettaviin kilometreihin näillä veroilla ei pystytäkään vaikuttamaan, mutta jokaisesta polttoainelitrasta kannettava polttoainevero täydentää näiden kahden veron ohjausvaikutusta.

Hiilidioksidipäästöihin perustuva auto- ja ajoneuvovero ovat molemmat tekniikkariippumattomia, ts. auton verotaso määräytyy suoraan päästöjen perusteella riippumatta siitä moottori- ja polttoaineteknisestä ratkaisusta, jolla päästötaso on saavutettu. Uudesta veromallista hyötyvät kaikki pienipäästöiset henkilöautot, mukaan lukien sähkö- ja hybridautot. Molemmissa veroissa yhteys hiilidioksidipäästöihin on johdonmukainen siten, että jokainen hiilidioksidigramma vaikuttaa suoraan autoveroprosenttiin samoin kuin vuotuisen ajoneuvoveron määrään.

Hiilidioksidipäästöihin perustuva uusi autoveroasteikko vaihtelee 10 %:n suuruisesta vähimmäistasosta aina 40 %:iin asti, kun aikaisemmin autoveroprosentti oli noin 26 ajoneuvon yleisestä verollisesta kuluttajahinnasta. Näin suuren asteikonläpimenon kannalta katsottiin samalla perustelluksi alentaa autoveron keskimääräistä tasoa hieman. Autoveron alentamisen tavoitteena on lisäksi nopeuttaa autokannan uudistumista uudempaa tekniikkaa sisältäviin autoihin, millä on merkitystä erityisesti vanhemman autokannan haitallisten pakokaasupäästöjen vähentämisen kannalta.

Päästöperusteisen veromallin ja autoveron keskimääräisen alentaminen myötä autoveron tuoton arvioidaan laskevan noin 260 miljoonalla eurolla. Pidemmällä aikavälillä verotulojen alenema voi olla huomattavasti suurempikin, mikä johtuu kysynnän siirtymisestä vähemmän polttoainetta kuluttaviin automalleihin. Lisäksi autojen teknisestä kehityksestä johtuva polttoaineen ominaiskulutuksen vähentyminen alentaa autoveron tuottoa.

Uudessa vuotuisessa veromallissa vuotuisen ajoneuvoveron määrä vaihtelee muutamasta kymmenestä eurosta 600 euroon auton hiilidioksidipäästöjen mukaan, kun veron määrä vielä nykyisin on kaikille autoille sama 127 euroa vuodessa. Vuotuisen ajoneuvoveron muutos valmisteltiin tuottoneutraaliksi, ts. verotulot säilyvät ennallaan.

Tehtyjen muutosten ympäristövaikutusten oletetaan olevan merkittäviä, mutta ne realisoituvat vasta pitkällä aikavälillä johtuen mm. autokannan hitaasta uusiutumisesta. Vuonna 2014 noin kolmasosa autokannasta arvioidaan olevan uusiutunut kustannustehokkaammaksi. Mikäli tehokkuus paranee keskimäärin noin 5 %, laskee auton elinkaaren aikaiset CO₂-päästöt noin 2,16 tonnia.

Lisäksi ympäristöön kohdistuvaa taloudellista ohjausta parannetaan mm. kehittämällä jäteverotusta, jonka osalta vuonna 2007 asetettiin työryhmä selvittämään mahdollisuuksia vähentää jätteen kaatopaikkasijoittamista ja siitä aiheutuvia päästöjä. Hallitus päätti käynnistää myös ympäristöystävällisten polttoaineiden käytön lisäämiseksi selvityksen siitä, miten polttoaineiden energiaverot voitaisiin porrastaa päästöperusteisesti.

Verojärjestelmän kautta annettava tuki

Verotuksen kautta yrityksille ja henkilöille suunnattu tuki on arvioitu tilasto- ja verotusaineistojen avulla. Verotueksi on katsottu sellainen verovähennys tai -vapaus, joka poikkeaa verotuksen normaalista perusrakenteesta ja josta samalla muodostuu välillistä tai välitöntä tukea verovelvolliselle.

Vuonna 2006 tuloverotuksen ja välillisen verotuksen verotukien määrä oli yhteensä noin 12,0 mrd. euroa¹⁾. Eniten tukea kohdentui asumiseen ja ympäristöön, noin 3,5 mrd. euroa. Suurimpia yksittäisiä tukia olivat oman asunnon myyntivoiton verovapaus ja laskennallisen asuntotulon verovapaus. Sosiaaliturvan verotuki oli noin 3,4 mrd. euroa, josta 70 % muodostui työntekijöiden lakisääteisen eläkevakuutusmaksun vähentämisestä, kunnallisesta eläketulovähennyksestä ja lapsilisien verovapaudesta. Maa- ja metsätalouden verotuki oli noin 540 milj. euroa ja liikenteen 440 milj. euroa. Viimeksi mainitulla tehtäväalueella verotuki syntyi lähes yksinomaan arvonlisäverotuksen huojennuksista. Teollisuuden ja elinkeinojen verotuki oli 700 milj. euroa.

Pääosa verotuista sisältyy Tulo- ja varallisuusverolain (TVL) säädöksiin. Välillisen verotuksen sekä elinkeino- ja maataloustulon (EVL ja MaatVL) verotuksen kautta suunnattu tuki on ollut vain viidennes kokonaistuesta. TVL:n verotuet olivat vuonna 2005 noin 9,4 ja vuonna 2006 noin 10,0 mrd. euroa. Vuonna 2007 niiden arvioidaan kasvaneen 10,6 mrd. euroon. Vuonna 2006 verotuen kokonaismäärää lisäsivät eniten valtionverosta tehtävä ansiotulovähennys ja sairausvakuutuksen päivärahamaksun vähentäminen. Näiden uusien verotukien määrä oli yhteensä noin 550 milj. euroa. Asuntolainan korkojen vähennysoikeudesta muodostuva verotuki lisääntyi vuonna 2006 noin 100:lla ja vuonna 2007 noin 200 milj. eurolla. Muutokset muissa TVL:n mukaan määräytyvissä verotuissa olivat vähäisiä.

Lukujen merkitystä arvioitaessa on otettava huomioon, että verotuen poistaminen ei välttämättä lisää verotuloja vastaavalla määrällä, koska tuet vaikuttavat hintoihin ja verovelvollisten käyttäytymiseen.

Taulukko 2. Taloudellisesti merkittävät verotuet veromuodoittain valtion tehtäväalueen mukaan, milj. euroa¹⁾

	TVL ja siihen liittyvä verotus		EVL, MaatVL ja niihin liittyvä verotus		Välillinen verotus	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Yleinen hallinto	15	15	-	-	-	-
Yleinen järjestys ja turvallisuus	-	-	-	-	-	-
Maanpuolustus	-	-	-	-	-	-
Opetus, tiede ja kulttuuri	165	170	-	-	-	-
Sosiaaliturva	3 295	3 430	-	-	7	6
—työntekijöiden lakisääte. eläkevakuutusmaksu	1 240	1 190	-	-	-	-
—kunnallisverotuksen eläketulovähennys	690	730	-	-	-	-
—lapsilisien verovapaus	520	520	-	-	-	-
—muut	845	990	-	-	-	-
—Terveystuella	-	-	-	-	122	126
Asuminen ja ympäristö	3 360	3 470	-	-	-	-
—asuntotulon verovapaus	1 800	1 800	-	-	-	-
—oman asunnon myyntivoiton verovapaus	900	900	-	-	-	-
—muut	660	770	-	-	-	-
Työvoima	-	-	-	-	-	-
Maa- ja metsätalous	5	5	205	100	415	436
Liikenne	25	25	-	-	397	413
Teollisuus ja elinkeinot	290	290	142	161	239	251
Muut menot	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Yksityiskohtaiset verotukilistaukset löytyvät VATT:n kotisivuilta osoitteesta www.vatt.fi

Taulukko 2. Taloudellisesti merkittävät verotuet veromuodoittain valtion tehtäväalueen mukaan, milj. euroa¹⁾

Ei eriteltävissä tehtäväalueille	2 080	2 275	-	-	481	500
—ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa	1 550	1 560	-	-	-	-
—ansiotulovähennys valtionverotuksessa	-	310	-	-	-	-
—kotitalousvähennys	140	165	-	-	-	-
—muut	575	580	-	-	-	-

¹⁾ Verosanktiot on vähennetty verotuista.

Talouden rakenteiden kehitys ja rakennepolitiikka

Talouden kasvupotentiaalin parantaminen on ollut Suomen talous- ja työllisyysstrategian keskeinen elementti. Strategia perustuu osaamisen vahvistamiselle uudistamalla koulutusta sekä lisäämällä tutkimuksen ja tuotekehityksen voimavaroja sekä parantamalla tutkimuksen ja sen tulosten taloudellista hyödyntämistä. Talouspoliittisilla toimilla on parannettu niin työmarkkinoiden kuin hyödyke- ja pääomamarkkinoiden toimivuutta ja tuettu kansainvälisesti kilpailukykyisen yritys ympäristön kehittymistä. Työlainsäädännön uudistamisella on pyritty aikaansaamaan samansuuntaista vaikutusta.

Rakennepolitiikan keskiössä ovat osaaminen ja innovaatiot. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan panostetaan 3,5 % bruttokansantuotteesta, mutta panostusten tuloksellisuudessa on edelleen parantamisen varaa. Julkisen rahoituksen kasvun painopiste on ollut kilpaillussa tutkimusrahoituksessa, jonka osuus on kasvanut noin puoleen.

Vuosina 2005—2007 uusia yrityksiä on syntynyt runsaasti. Suomessa on nyt yrityksiä ennätysmäärä sekä lukumääräisesti että väestöön suhteutettuna. Tästä myönteisestä kehityksestä huolimatta yritysten perustamisaktiiviteettia ja innovatiivista uusyritystä koskeissa mittauksissa Suomi on menestynyt eri vertailuissa viime vuosina vain vaatimattomasti. Kun mitataan jo pidempään yrittäjinä toimineiden osuutta aikuisväestöstä, Suomen asema on selvästi parempi.

Erityistä huomiota on kiinnitetty kilpailun ja palvelumarkkinoiden toimivuuteen. Suomi on kyennyt panemaan täytäntöön EU:ssa päätetyt sisämarkkinasäännökset tehokkaasti ja täyttää direktiivien täytäntöönpanoon liittyvät tavoitteet. Palveludirektiivin täytäntöönpano aloitettiin vuonna 2007. Tämän myötä käydään läpi laajasti elinkeinotoiminnan kansallisia lupa- ja hallinnollisia menettelyjä sekä vaatimuksia.

Eri maiden kilpailukykyä koskeissa arvioissa Suomi on menestynyt hyvin. Erityisen korkean arvosanan yrityksiltä saa Suomen tietoliikenneinfrastruktuuri. Tietoyhteiskuntana Suomi on hyvää keskikastia, jolla olisi edellytykset huomattavastikin parantaa tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä erityisesti julkisella sektorilla.

Työurien pidentämistä on edistetty nuoriin ja vanhoihin ikäluokkiin sekä vajaakuntoisiin kohdistuvilla toimenpiteillä. Ikääntyneiden työllisyyttä on edistetty lähinnä eläkeuudistuksilla sekä työnantajan matalapalkkatuella. Nuoriin on kohdistettu toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää siirtymistä koulutuksesta työelämään. Työn verotusta on kevennetty siten, että verokiila on alentunut merkittävästi. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteensopivuutta on parannettu kehittämällä työvoimapalveluja ja kannustamalla taloudellisesti alueellista liikkuvuutta sekä kehittämällä aikuiskoulutusjärjestelmää ammatillisen liikkuvuuden edistämiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti työnteon kannattavuutta lisätään ja kannustinloukkoja puretaan keventämällä työn verotusta ja uudistamalla sosiaaliturvaa. Hallitus käynnistää sosiaaliturvauudistuksen, jonka tavoitteena on työn kannustavuuden parantaminen, köyhyyden vähentäminen sekä riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa.

Hallitus on ohjelmassaan päättänyt laatia uuden ilmasto- ja energiastrategian sekä selonteon, joissa määritellään politiikan keskeiset tavoitteet ja keinot kymmenien vuosien tarkastelujaksolle. Hallituksen tavoitteena on päästä Euroopan unionin puitteissa maailmanlaajuiseen sopimukseen kasvihuonekaasujen vähentämiseksi. Yhteisten sähkömarkkinoiden kehittämiseksi toimitaan yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa. Energiapolitiisena tavoitteena on nostaa tuntuvasti energiaomavaraisuutta kuitenkin niin, ettei puun lisääntyvällä energiakäytöllä vaaranneta puun riittävyyttä korkeampiin jalostustarpeisiin.

Julkisen palvelutuotannon ja hallinnon tuottavuuden kehitys

Julkisessa toiminnassa työskentelee kansantalouden tilinpidon mukaan yhteensä 610 000 henkeä, noin 25 % työllisestä työvoimasta. Tästä kolme neljäsosaa, 454 000, on kuntien palveluksessa.

Julkisen palvelutuotannon tuottavuus parantui laman jälkeisen tiukan menopolitiikan ansiosta viime vuosikymmenen loppupuolelle saakka, joskin melko hitaasti. Käytettävissä olevien tilastotietojen ja tutkimusten mukaan vuosikymmenen lopulla ja 2000-luvun alkuvuosina tuottavuus on selvästi heikentynyt, mikä on johtunut kokonaispanoksen tuotoksen määrää nopeammasta kasvusta erityisesti kuntasektorissa.

Valtion virastojen ja laitosten viime vuosien negatiivinen tuottavuuskehitys kääntyi tuottavuuden parantumiseksi vuonna 2005 ja jatkui vuonna 2006. Tuottavuuden koheneminen perustui työ- ja kokonaispanoksen määrän alenemiseen. Kuntien ja kuntayhtymien koulutuksen, terveydenhuoltopalveluiden ja sosiaalipalveluiden yhteenlaskettu kokonaistuottavuus laski 0,6 % vuonna 2006. Kokonaistuottavuus laski terveydenhuoltopalveluissa ja sosiaalipalveluissa, mutta kasvoi hieman koulutuksessa. Sosiaalipalveluissa kokonaistuottavuus laski 1½ %, kun kokonaispanos kasvoi yli 2 % ja tuotos alle 1 %.

Taulukko 3. Eräiden julkisten palveluiden menot ja tuottavuuden muutos edellisestä vuodesta

	Menot ¹⁾	Kokonaistuottavuuden muutos, %					
	mrd. euroa 2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Valtio	10,7	2,8	-1,4	-2,1	-0,0	1,0	0,9
Kuntayhteisöt	21,6	-3,1	-2,0	-1,4	-1,0	0,2	-0,6
— Koulutuspalvelut	6,4	-1,3	-1,1	-1,4	-0,6	0,4	0,3
— Terveydenhuoltopalvelut	7,4	-3,2	-2,8	-1,8	-1,4	0,1	-1,7
— Sosiaalipalvelut	7,8	-5,3	-1,9	-0,5	-0,8	0,3	-1,5

¹⁾ Valtion kulutusmenot kansantalouden tilinpidon mukaan, kuntien toimintamenot kuntien talous- ja toimintatilaston mukaan.

Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden heikkeneminen johtuu monista syistä ja sen mittaamiseen sisältyy epävarmuutta mm. laadun ja määrän erottamisen vaikeudesta johtuen. Parantunut laatu ei välttämättä näy tuotteiden määrässä, jolloin se voi heikentää laskennallista tuottavuutta. Monet julkiset palvelut kuten terveys- ja vanhushpalvelut ovat erityisen työvaltaisia ja tuottavuuden lisääminen niissä on vaikeaa ja edellyttää määrätietoista toimintaprosessien ja rakenteiden kehittämistä.

Tuottavuuden rinnalla on tärkeää tarkastella myös laatua ja vaikuttavuutta, kustannuskehitystä, ja ennen kaikkea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kun työllisten määrä kunnissa on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana voimakkaasti ja kun tuotettujen palvelujen määrä ei ole kasvanut vastaavasti, näkyy henkilöstömäärän lisäys heikentyneenä tuottavuutena. Henkilöstömäärän kasvu on johtunut sekä uusista tehtävistä, palvelujen laatutason kehittämisestä että erilaisista kehittämishankkeista. Palvelujen laadunmuutoksista tietoa ei systemaattisesti ja kattavasti ole kuitenkaan kerätty, joten niiden vaikutuksia tuottavuus- ja tehokkuusmitoihin on hyvin vaikea arvioida. On mahdollista, että osa palvelujen tuottavuuden alenemisesta on selitettävissä henkilöstön lisäämisellä aikaansaadulla laadun paranemisella.

Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää kuntien välisiin tuottavuus- ja tehokkuuseroihin, jotka viittaavat mahdollisuuksiin lisätä tuottavuutta. Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa tehtyjen tutkimusten mukaan keskimääräinen kustannustehottomuus terveystieteissä oli vuonna 2005 noin 9 %, kunnallisessa päivähoidossa 17 %, perusopetuksessa 8 % ja lukio-opetuksessa 4 %. Stakesissa tehtyjen tutkimusten mukaan vuonna 2005 yliopistollisten sairaaloiden ja keskussairaaloiden suurimmat tuottavuuserot olivat noin 20 %. Muiden sairaaloiden ryhmässä tuottavuuserot olivat vielä suuremmat. Vanhusten pitkäaikaishoidossa oli myös huomattavia tehokkuuseroja, vaikka hoitolaitosten erilainen potilasrakenne otettaisiin huomioon. Keskimääräinen kustannustehottomuus vanhusten pitkäaikaishoitoa tarjoavissa laitoksissa oli 20 %. Tuottavuuskehityksen kääntämiseksi olisi tärkeää, että tehokkuudeltaan heikoimmat kunnat omaksuisivat hyvin toimivien kuntien parhaita toimintatapoja ja siten tuottaisivat palveluja kustannustehokkaammin. Kunnissa tulisi erityisesti arvioida syitä, jotka aiheuttavat tehottomuutta.

Hallituksen tavoitteena on julkisten palvelujen tuottavuuden kasvu. Valtiolla tuottavuuden kasvua edistetään tuottavuusohjelmalla, jonka yhtenä tavoitteena on vähentää valtion henkilöstön kokonaismäärää uudistamalla toimintatapoja ja rakenteita. Kuntasektorin vastuulla olevien peruspalveluiden tuotantoa pyritään tehostamaan ensisijaisesti kunta- ja palvelurakennehankkeella, jonka tuloksena määritellään kuntapalvelujen tarkoituksenmukaiset järjestämis- sekä tuottamistavat.

2. Valtiontalouden tila

2.1 Verotulot ja niiden analyysi

Verotulot ja -tuotot

Valtion budjettitalouden verotuloja kertyi 36 711 milj. euroa v. 2007, mikä oli 5,8 % edellisvuotta enemmän. Verotuloja kertyi 74 milj. euroa eli 0,2 % budjetoitua vähemmän. Arvonlisäveron kertymä jäi 183 milj. euroa ja energiaverojen 52 milj. euroa budjetoitua pienemmäksi. Sen sijaan luonnollisten henkilöiden maksamia ansio- ja pääomatuloveroja kertyi 95 milj. euroa ja autoveroa 59 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Varsinaiseen talousarvioon verrattuna verotulojen kertymä ylitti budjetoidun 1 619 milj. eurolla eli 4,6 %. Suurimmat aliarvioinnit olivat tuloverossa, 1 640 milj. euroa, josta ansio- ja pääomatuloverojen osuus oli 971 milj. euroa ja yhteisöveron osuus 669 milj. euroa, ja varainsiirtoverossa, 150 milj. euroa. Arvonlisäveron kertymä jäi 37 milj. euroa pienemmäksi ja autoveron kertymä 133 milj. euroa pienemmäksi kuin varsinaisessa talousarviossa arvioitiin.

Taulukko 4. Talousarvion verotulot vuosina 2004—2007, milj. euroa

	2004	2005	2006	2007	muutos 2006—2007, %
Tulo- ja varallisuusvero	12 299,9	12 715,3	12 900,6	14 360,5	11,3
— josta yhteisövero	4174,1	3 977,9	4 250,8	5 288,0	24,4
Korkotulojen lähdevero	170,0	163,7	175,4	253,6	44,6
Perintö- ja lahjavero	471,6	486,1	505,4	458,8	-9,2
Arvonlisävero	10 605,0	11 280,5	13 149,6	13 521,4	2,8
Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	428,4	464,5	486,8	508,6	4,5
Apteekkimaksut	109,5	116,0	120,2	111,5	-7,2
Tupakkavero	600,5	607,2	624,8	624,1	-0,1
Alkoholijuomavero	1 070,8	973,0	991,8	1 014,8	2,3
Virvoitusjuomavero	39,1	35,3	35,3	35,1	-0,6
Energiaverot	2 901,2	2 885,2	2 946,1	2 937,5	-0,3
Eräiden juomapakkausten valmistevero	-	21,7	30,6	40,8	33,3
Autovero	1 234,9	1 277,1	1 304,3	1 217,0	-6,7
Moottoriajoneuvovero	419,3	541,9	551,3	699,6	26,9
Varainsiirtovero	126,8	125,6	129,6	135,2	4,3
Arpajaisvero	641,8	536,3	567,2	612,0	7,9
Ajoneuvovero ¹⁾	42,3	53,3	55,4	56,2	1,4
Jätevero	0,9	0,6	0,7	0,8	14,3
Rästimaksut	16,3	15,5	17,6	17,9	1,7
Ratavero	1 234,9	1 277,1	1 304,3	1 217,0	-6,7
Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu ja tietosuojamaksu	2,5	3,7	4,5	4,0	-11,1
Lentoliikenteen valvontamaksu	-	-	6,4	7,0	9,4
Väylämaksut	-	-	81,7	86,1	5,4
Öljyjätämaksu	3,4	3,2	3,2	4,3	34,4
Muut verotulot	6,5	5,0	3,1	3,8	22,6
Verotulot yhteensä	31 190,6	32 310,6	34 691,7	36 710,5	5,8

¹⁾ Vuotuinen ajoneuvojen verotus uudistettiin v. 2004. Uudella lailla korvattiin aiemmin voimassa olleet ajoneuvoverolaki ja moottoriajoneuvoverolaki.

Tuloveroa kertyi valtiolle 14 361 milj. euroa, ja kertymä kasvoi 11,3 % edellisvuodesta. Luonnollisten henkilöiden tuloveroja kertyi valtiolle 9 073 milj. euroa, mikä oli 4,9 % edellisvuotta enemmän. Palkkatulot kasvoivat 5,7 %. Niiden kasvu nopeutui hieman edellisvuodesta työllisyyden parantuessa edelleen. Ennakkotietojen perusteella myös pääomatulojen kasvu jatkui vahvana. Luovutusvoittojen kasvun arvioidaan jatkuneen, ja myös kotitalouksien saamat osinkotulot ja puun myyntitulot nousivat selvästi. Työn verotuksen keventämistä jatkettiin 655 milj. eurolla. Kevennys toteutettiin yhdistämällä asteikon toinen ja kolmas tuloaraja ja alentamalla marginaaliveroprosentteja. Lisäksi tuloveroasteikkoon tehtiin kahden prosentin inflaatiotarkistus, joka vähensi verotuottoa vuositasolla noin 150 milj. euroa. Lisäksi vuosille 2005—2008 jaksotetun valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän, 185 milj. euroa, suorittamista kunnille aikaistettiin vuodelle 2007 ja erä suoritettiin verojärjestelmän kautta. Tämän johdosta valtionverotuksen puolella toteutettiin muutoksia, jotka varmistivat, että yksittäisen verovelvollisen asema ei olennaisesti muutu. Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotettiin.

Yhteisöveroa kertyi 5 288 milj. euroa vuonna 2007. Kertymä kasvoi 24,4 % edellisvuodesta. Yritysten tulokasvu jatkui edellisvuoden tapaan vahvana ja verovuoden 2007 yhteisöveron määrän arvioidaan kasvaneen 13 %. Vuoden 2007 yhteisöverokertymää kasvattivat myös edelliseltä verovuodelta kertyneet huomattavan suuret ennakon täydennysmaksut. Valtion osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin 0,19 %-yksiköllä ja seurakuntien osuutta alennettiin vastaavasti liittyen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän suorittamiseen verojärjestelmän kautta alentamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä. Yhteisöveron tuottoa vähensi hieman kehitysalueelle tehtävien investointien verohuojennusten jatkaminen vuonna 2007.

Korkotulojen lähdeveroa kertyi 254 milj. euroa, ja kertymä kasvoi 44,6 % edellisvuodesta. Kasvu oli seurausta jo vuonna 2006 alkaneesta korkotason noususta, joka jatkui myös kertomusvuonna. Myös kotitalouksien talletuskannan kasvu nopeutui edellisvuodesta. Perintö- ja lahjaveroa kertyi 459 milj. euroa, mikä oli 9,2 % vähemmän kuin edellisvuonna. Kertymää saattoi alentaa se, että hallitusohjelmassa luvutut perintöveronkevennykset todennäköisesti johtivat lahjoitusten ja sukupolvenvaihdojen myöhentämiseen.

Arvonlisäveroa kertyi 13 521 milj. euroa, ja verotuotto kasvoi edellisestä vuodesta 2,8 %. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkui edelleen vahvana varsinkin palvelujen kysynnän siivittämänä, mutta viennin kasvusta johtuvat suuret arvonlisäveron palautukset hillitsivät arvonlisäveron kokonaiskertymän kasvua. Arvonlisäverokantaa alennettiin vuosiksi 2007—2010 eräillä työvaltaisilla palvelualoilla.

Tupakkaveroa kertyi 624 milj. euroa, eli lähestulkoon yhtä paljon kuin edellisvuonna (-0,1 %). Verotettujen savukkeiden määrä väheni, mutta savukkeiden keskihinnan noustessa hintaan sidotun veron määrä kasvoi. Alkoholiuomavero kertyi 1 015 milj. euroa, ja verokertymä kasvoi 2,3 % edellisvuodesta. Alkoholin verollinen kulutus kasvoi 2½ % edellisvuodesta.

Energiaveroja kertyi 2 938 milj. euroa ja verokertymä väheni 0,3 % edellisvuodesta. Vuoden 2007 alusta toteutettiin tekninen budjetointimuutos, jonka seurauksena energiaverotuksen tuille (mm. sähköntuotannon tuet, energiantensiivisen teollisuuden veronpalautus) budjetoitiin määräraha menomomentille. Tällaisten tukien yhteismäärä oli 50 milj. euroa vuonna 2007. Aikaisemmin energiaverotuet vähennettiin suoraan energiaverokertymästä, joten budjetointimuutos lisäsi teknisesti energiaveron tuottoa vuoteen 2006 nähden.

Käytännössä energiaverotuotto jäi siten vuonna 2007 edellisvuotista pienemmäksi johtuen muun muassa lämpimän sään aiheuttamasta energian kulutuksen laskusta. Nestemäisistä polttoaineista veroa kertyi 2,5 mrd. euroa ja kertymä kasvoi hiukan edellisvuodesta. Dieselöljyn kulutus kasvoi, mutta moottoribensiinin sekä kevyen ja raskaan polttoöljyn kulutus aleni. Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteveron tuotto laski 7,8 %, mihin vaikutti erityisesti teollisuuden käyttämän sähkön kulutuksen lasku. Kaiken kaikkiaan verollisen sähkön kulutus pieneni edellisvuodesta peräti 9½ %.

Autoveron kertymä, joka oli 1 217 milj. euroa, väheni 6,7 % edellisvuodesta. Uusia henkilöautoja rekisteröitiin vajaat 126 000 kappaletta, mikä oli noin 14 % vähemmän kuin vuonna 2006. Yhtenä syynä taloudelliseen tilanteeseen nähden alhaiseen uusien henkilöautojen kysyntään oli marraskuussa 2007 annettu esitys autoverotuksen hiilidioksidiporrastuksesta, joka siirsi loppuvuoden kysyntää vuodelle 2008. Käytettynä tuotujen henkilöautojen määrä laski edellisvuodesta noin 20 %.

Varainsiirtoveroa kertyi 700 milj. euroa eli 27 % edellisvuotta enemmän. Asunto- ja kiinteistökauppa jatkuivat edelleen vahvana, mutta kertymän kasvua selittänevät myös kertaluontoiset tekijät, esimerkiksi yritysjärjestelyt.

2.2 Maksutulot ja maksullisen toiminnan kehitys

Valtion viranomaisten perimät maksut ovat korvauksia tai vastikkeita tuotetuista palveluista. Valtion viranomaisten perimät maksut perustuvat joko yleislakina valtion maksuperustelakiin (150/1992) tai erityismaksulainsäädäntöön.

Alla olevassa taulukossa on esitetty valtion maksullinen toiminta suoritteittain vuosina 2004—2007. Maksullisen toiminnan tulot olivat yhteensä 1 004 milj. euroa vuonna 2007. Siitä lähes puolet, 494 milj. euroa, koostui markkinasuoritteista perityistä maksuista. Erityismaksulakien tulokertymän väheneminen vuonna 2006 johtui siitä, että eräät aiemmin maksuiksi tulkitut suoritukset tulkittiin veroiksi.

Verrattuna valtion tuotto- ja kululaskelmassa esitettyihin lukuihin taulukon maksullisessa toiminnassa ei ole mukana sponsorituloja eikä sitä ole korjattu luottotappiolla.

Taulukko 5. Maksullinen toiminta suoritelajeittain vuosina 2004—2007, 1 000 euroa

	2004	2005	2006	2007	muutos, %
Julkisoikeudelliset suoritteet	212 593	230 475	257 946	273 077	5,9
Markkinasuoritteet	469 453	470 145	472 725	493 861	4,5
Erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet	283 875	292 284	230 006	237 427	3,2
Yhteensä	965 922	992 904	960 677	1 004 365	4,5

Taulukko 6. Maksullinen toiminta suoritelaiteittain ja hallinnonaloittain vuonna 2007, 1 000 euroa

	Julkisoikeudelliset suoritteet	Markkina- suoritteet	Erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet	Yhteensä
Eduskunta	0	166	149	315
Tasavallan Presidentti	0	35	0	35
Valtioneuvosto	0	6	0	6
Ulkoasiainministeriö	27 967	984	0	28 952
Oikeusministeriö	108	14 208	86 482	100 799
Sisäasiainministeriö	67 331	11 836	1 255	80 422
Puolustusministeriö	26	32 149	2 219	34 394
Valtiovarainministeriö	4 805	9 876	8 656	23 337
Opetusministeriö	21 643	212 133	467	234 243
Maa- ja metsätalousministeriö	21 038	18 536	32 262	71 837
Liikenne- ja viestintäministeriö	83 879	19 810	57 196	160 885
Kauppa- ja teollisuusministeriö	6 055	105 918	40 777	152 750
Sosiaali- ja terveysministeriö	33 710	65 751	7 964	107 424
Työministeriö	4	67	0	72
Ympäristöministeriö	6 510	2 386	0	8 897
Yhteensä	273 077	493 861	237 427	1 004 365

Taulukoissa ei ole mukana valtion viranomaisten välistä maksullista toimintaa. Sen volyymi vuonna 2007 oli 284 milj. euroa.

2.3 Muut tulot ja niiden analyysi

Muita tuloja kuin verotuloja talousarviotalouteen kertyi 6 501 milj. euroa, mikä oli 3,4 % enemmän kuin edellisvuonna. Sekalaisia tuloja kertyi 4 023 milj. euroa ja korkotuloja ja voiton tuloutuksia 2 273 milj. euroa.

Sekalaisia tuloja kertyi 108 milj. euroa budjetoitua enemmän. Nettotulot osakemyynnistä olivat 863 milj. euroa, mikä oli 30 % vähemmän kuin edellisvuonna. Suurimmat osakemyyntitulot tulivat Kemira Oyj:n osakkeiden mynnistä, 655,6 milj. euroa, ja Kemira GrowHow Oyj:n osakkeiden myynneistä, 208,3 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuoton siirto budjettitalouteen oli 409 milj. euroa, ja valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista oli 398 milj. euroa.

Korkotuloja ja voiton tuloutuksia kertyi 30 milj. euroa budjetoitua enemmän. Korkoja kassavarojen sijoittamisesta kertyi 26 milj. euroa budjetoitua enemmän kassavarojen ja korkotason nousun seurauksena. Osinkotuloja kertyi 1 647 milj. euroa, mikä oli 8 % edellisvuotta enemmän. Eniten osinkoja maksoivat Fortum Oyj, 568 milj. euroa, TeliaSonera AB, 422 milj. euroa, ja Neste Oil Oyj, 116 milj. euroa. Osinkotuloista noin 540 milj. euroa kertyi Fortum Oyj:n ja TeliaSonera AB:n maksamista ylimääräisistä osingoista. Suomen Pankin voittoa tuloutettiin valtiolle 186 milj. euroa.

2.4 Valtion kulut

Talousarviomenolla tarkoitetaan määrärahan käytöstä aiheutuvaa kirjausta talousarviotilille. Kululla tarkoitetaan liikekirjanpidossa tietyille tilikaudelle jaksotettua menoa tai menon osaa.

Kertomusvuoden tilinpäätöksen talousarvion toteutumalaskelman mukaan budjettitalouden menot ilman korkomenoja, valtionvelan vähentämistä ja määrärahan siirtoa lisääntyivät edellisestä vuodesta noin 2,2 prosentilla. Hintojen nousu huomioon ottaen menot säilyivät reaalisesti edellisvuoden tasolla.

Talousarviomenot olivat 525 milj. euroa budjetoitua pienemmät. Arviomäärärahojen käyttö toteutui 482 milj. euroa ja kiinteiden määrärahojen 38 milj. euroa sekä siirtomäärärahojen 4 milj. euroa budjetoitua pienempänä. Siirrettyjen määrärahojen kanta kasvoi 181 milj. euroa.

Taulukko 7. Siirretyt määrärahat 2004—2007, milj. euroa

	2004	2005	2006	2007
Siirrettyjen määrärahojen kanta	1 746	2 033	2 214	2 139
Vuosi muutos	154	287	181	75

Valtionvelan korkomenot olivat toteutumalaskelman perusteella samaa suuruusluokkaa kuin edellisenä vuonna (2,3 mrd. euroa). Valtion velkaa vähennettiin 2,9 mrd. euroa.

Valtion tuotto- ja kululaskelmassa on toiminnan kuluja, rahoituksen kuluja, satunnaisia kuluja ja siirtotalouden kuluja. Laskelmassa esitetyt jäämät I—III ovat välisummia. Kuluja on yhteensä 40 227 milj. euroa, josta kaksi kolmasosaa on siirtotalouden kuluja. Alla olevassa taulukossa on yhteenveto kulujen kehityksestä 2004—2007.

Taulukko 8. Budjettitalouden kulut vuosina 2004—2007, milj. euroa

	2004	2005	2006	2007
<i>Toiminnan kulut</i>				
Henkilöstökulut	5 132	5 320	5 408	5 583
Vuokrat ja palveluiden ostot	3 002	2 989	2 734	2 905
Poistot	1 121	1 065	1 117	1 115
Muut toiminnan kulut	613	761	1 249	1 214
<i>Satunnaiset kulut</i>	12	56	15	24
<i>Rahoituksen kulut</i>	2 380	2 325	2 320	2 379
<i>Siirtotalouden kulut</i>				
Siirrot kunnille ja kuntayhtymille	6 709	7 139	7 826	8 197
Siirrot sosiaaliturvarahastoille	7 380	7 500	8 003	7 846
Siirrot elinkeinoelämälle	2 564	2 613	2 874	2 840
Siirrot voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 725	1 789	1 933	1 985
Siirrot kotitalouksille	3 602	3 681	3 819	3 968
Siirrot EU:lle	1 300	1 455	1 520	1 504
Muut siirtotalouden kulut	459	452	507	667
Kulut yhteensä	35 998	37 145	39 325	40 227

Taulukko 9. Henkilöstökulut vuosina 2004—2007, milj. euroa

	2004	2005	2006	2007
Palkat ja palkkiot	4 103	4 240	4 390	4 508
Eläkemaksut	729	780	823	870
Muut henkilöstösivukulut	300	300	195	204
Henkilöstökulut yhteensä	5 132	5 320	5 408	5 583

Valtion henkilöstö

Valtion palveluksessa olevat henkilöt ¹⁾	123 911	123 821	123 218	122 260
Henkilötyövuodet	120 366	120 857	120 751	120 113

¹⁾ Marraskuun lopun tilanne, vuoden 2006 tiedot ennakkollisia.

Taulukko 10. Palvelujen ostot vuosina 2004—2007, milj. euroa

Palveluryhmät	2004	2005	2006	2007
Korjaus- ja kunnossapitopalvelut	657	658	507	546
Rakentamispalvelut	356	295	51	58
Toimistopalvelut	329	334	357	372
Henkilöstöpalvelut	69	72	75	78
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	57	67	71	104
Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut	455	462	495	523
Muut palvelut	323	330	367	389
Yhteensä	2 246	2 218	1 923	2 069

Muut kulut sisältää etupäässä maanpuolustuskaluston hankintoja, yhteensä 478 milj. euroa.

Poistojen suurin erä on tie- ja rautatierakenteiden poistot, yhteensä 786 milj. euroa.

Sisäisten kulujen oikaisu sisältää talousarviotalouden sisäisten tuottojen eliminoinnit.

Rahoituskuluissa esitetään nettona veloista aiheutuvat korot, emissio-, pääoma- ja kurssierot sekä luottotappiot.

Siirtotalouden kulujen suurimmat erät ovat tulonsiirrot sosiaaliturvarahastoille, kunnille, voittoa tavoitteilemattomille yhteisöille, kotitalouksille ja elinkeinoelämälle. Siirtotalouden kulut kasvoivat 525 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. Vuodesta 2001 kasvu on ollut noin miljardi euroa vuodessa.

Tulonsiirrot kunnille kasvoivat 319 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. Kasvu johtuu lähinnä kuntien valtionosuuksien kasvusta vuonna 2007. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudet kasvoivat vuonna 2007 vuoden 2006 tasosta noin 288 milj. euroa. Lisäyksestä 63 milj. euroa liittyy valtion ja kuntien väliseen lakisääteiseen kustannustenjaon tarkistamiseen ja 82,3 milj. euroa kustannustason muutoksesta johtuvaan valtionosuuksien korottamiseen 2,0 prosentilla. Lisäksi asukasluvun kasvu ja muut laskentatekijöiden muutokset lisäsivät valtionosuuksia noin 48 milj. euroa. Kansalliseen terveydenhuollon hankkeeseen ja Sosiaalialan kehittämishankkeeseen liittyen valtionosuuksia lisättiin 75 milj. euroa.

Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille vähenivät 157 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kansaneläkelaitos maksoi vuonna 2007 työmarkkinatukea noin 125 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtion osuus vähennyksestä oli noin 90 miljoonaa. Vähennys johtuu lähinnä työttömyyden ja sitä myöten työmarkkinatuen saajien määrän laskusta.

Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle vähenivät 34 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. EU-tulotukea maksettiin yhteensä 66 000 tilalle. Tilamäärä aleni voimakkaasti, kun tilat sopeutuivat vuonna 2006 käyttöönotettuun tilatukijärjestelmään. Muutos maksetun tuen kokonaissummassa johtui kuitenkin lähinnä maksatuksen ajoittumisesta.

Siirtotalouden kulut kotitalouksille kasvoivat 150 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. Kasvuun vaikuttaa erityisesti suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle.

Tulonsiirrot Euroopan unionille olivat 1 504 milj. euroa vuonna 2006. Vähennys edelliseen vuoteen verrattuna oli 16 milj. euroa.

2.5 Valtion taloudellinen asema, valtionvelka ja valtion vastuut

Valtion taloudellinen asema

Valtion taseen loppusumma on 48 420 milj. euroa. Se on pienentynyt 336 milj. euroa. Suurimmat muutokseen vaikuttavat tekijät on analysoitu jäljempänä.

Ulkomaanrahan määräiset erät on muunnettu euroiksi pääsääntöisesti Euroopan keskuspankin julkaiseman vuoden viimeisen kurssin mukaan.

Kansallisomaisuutta on 241 milj. euroa. Valtion aloittavaan taseeseen 1.1.1998 otettiin vain se kansallisomaisuus, jota käytettiin tuotannontekijänä, lähinnä toimistokäytössä olleet rakennukset. Siten esimerkiksi kaikki taidekokoelmat puuttuvat valtion taseesta. Vuoden 1998 jälkeen hankitun kansallisomaisuuden hankintamenot on aktivoitu taseeseen.

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten määrä on 36 651 milj. euroa. Suurimmat erät ovat tie- ja rautatierakenteissa sekä sijoituksissa osakkeisiin ja liikelaitoksiin. Omaisuuserä on pienentynyt 377 milj. euroa. Valtio myi vuoden 2007 aikana Kemira Oyj:n ja Kemira GrowHow Oyj:n osakkeita. Myytyjen osakkeiden kirjanpitoarvo valtion taseessa oli 432 milj. euroa. Osallistuminen Finnair Oyj:n osakeantiin maksoi valtiolle 138,6 milj. euroa ja Sponda Oyj:n osakkeiden uusmerkintään kohdistettiin 84,8 milj. euroa.

Markkina-arvoltaan 28 047 milj. euron pörssinoteerattujen käyttöomaisuusarvopapereiden kirjanpitoarvo on 8 898 milj. euroa.

Vaihto-omaisuuden osuus valtion taseessa on valtion toiminnan luonteesta johtuen vähäinen. Sen määrä on 427 milj. euroa. Suurin erä 348 milj. euroa koostuu Puolustusvoimien aine- ja tarvikevarastoista.

Pitkäaikaiset saamiset on 1 926 milj. euroa ja erä sisältää lähinnä liikelaitoksiin lainaehdoin luovutetun omaisuuden vasta-arvot sekä Teknologian kehittämiskeskuksen lainasaamiset.

Lyhytaikaiset saamiset on 1 530 milj. euroa ja se sisältää lähinnä kohdennus- ja jaksotuseriä sekä maksettuja ennakoita.

Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset on 7 159 milj. euroa ja muodostuu kokonaisuudessaan valtion kassavarojen sijoittamisesta rahoitusmarkkinoille. Sen kokoon vaikuttavat erityisesti:

- talousarvion kumulatiivinen ylijäämä,
- siirrettyjen määrärahojen kanta,
- talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen saatavat budjettitaloudelta,
- edelleen tilitettävien varojen määrä ja
- tulo- ja menorästien määrä.

Tarkempi erittely kokoon vaikuttavista tekijöistä löytyy osassa III olevan valtion tilinpäätöksen liitteeltä 11 Valtion talousarviotalouden kassanpitarve ja likvidit varat.

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat on vähäinen erä valtion taseessa, koska käteiskassoja lukuun ottamatta kaikki käteisvarat pyritään sijoittamaan rahamarkkinoille. Tämä tase-erä (485 milj. euroa) koostuu pääasiassa valtiolle lahjoitetuista rahastoidusta varoista tai tilapäisesti valtion tileillä olevista muiden varoista (198 milj. euroa) sekä valtion konsernitilijärjestelmän emotilille jätetystä poikkeuksellisen suuresta saldosta (257 milj. euroa).

Omapääoma: Valtion oma pääoma on 11 875 milj. euroa negatiivinen. Aloittavassa taseessa 1.1.1998 oma pääoma oli 30 048 milj. euroa negatiivinen. Tilanne johtui sekä valtion ankarasta velkaantumisesta 1990-luvun alussa että aloittavan taseen laatimisessa tehdyistä ratkaisuista. Osa kansallisomaisuudesta jätettiin taseen ul-

kopuolelle ja valtion yhtiöomaisuus arvostettiin erittäin varovaisesti. Omassa pääomassa tapahtunut muutos heijastaakin melko suoraviivaisesti yhtiöomaisuuden myyntivoittojen ja liikelaitostamisten yhteydessä tehtyjen arvonorjausten määrää. Vuodesta 1998 kertyneet yhtiöomaisuuden myyntivoitot on yhteensä 13 320 milj. euroa.

Vieras pääoma: Vieras pääoma sisältää sekä valtion ottaman velan että tilinpäätöksen kohdennus- ja jaksotuseriä. Lyhytaikainen vieras pääoma on vähentynyt 821 milj. euroa ja pitkäaikainen 1 796 milj. euroa. Valtion velasta on selvitys jäljempänä.

Siirtovelkoihin sisältyvä korkovelka on 1 207 milj. euroa ja lomapalkkavelka 683 milj. euroa.

Valtionvelka

Valtionvelka (talousarvio- ja rahastotalouden velka) oli vuoden 2007 päättyessä nimellisarvoltaan 56 mrd. euroa. Vähennys edellisestä vuodesta oli 2,8 mrd. euroa eli 4,8 %. Valtionvelka on vähentynyt 11 % viidessä vuodessa. Velan markkina-arvo oli vuoden 2007 lopussa 57,5 mrd. euroa. Sijoitettujen kassavarojen määrä oli vuoden päättyessä 7,4 mrd. euroa eli 2 % enemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Taulukko 11. Valtionvelan nettolainanotto

	2003	2004	2005	2006	2007
Nostot	56 064	35 637	15 898	17 786	18 617
Kuoletukset	51 548	35 129	19 643	18 927	21 451
Nettolainanotto yhteensä	4 516	508	- 3 745	- 1 141	-2 834

Valtio laski liikkeeseen uuden vuoden 2012 erääntyvän viitelainan, jota emittoitiin 5 mrd. euroa. Valtio laski liikkeeseen kaksi yleisölle tarkoitettua kahden ja kolmen vuoden euromääräistä tuotto-obligaatiolainaa (yhteensä 47 milj. euroa). Lyhytaikaisia valtion velkasitoumuksia nostettiin 12,9 mrd. euroa. Tähän sisältyi velkasitoumuksia arvoltaan 4,4 mrd. euroa, jotka laskettiin liikkeeseen Valtion asuntorahastoa varten.

Valtiolla ei ollut enää valuuttavelkaa vuoden 2007 lopussa, kun viimeiset suojaamattomat velkaerät (45 milj. euroa) erääntyivät helmikuussa. Uudet valuuttamääräiset lainat on suojattu valuuttakurssiriskiä vastaan valuutanvaihtosopimuksilla. Valuuttamääräiset lainat ennen valuutanvaihtosopimuksia olivat kertomusvuoden lopussa 3,4 mrd. euroa eli 6 % valtionvelasta.

Taulukko 12. Valtionvelka lainatyypeittäin, milj. euroa

	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	Maksetut korot 2007
Euromääräinen velka	62 079	63 745	60 000	58 859	56 068	2 483
Pitkäaikainen velka	53 482	54 184	55 463	52 828	49 841	2 335
— yleisöobligaatiolainat	50 540	51 077	52 935	50 306	47 807	2 200
— muut joukkovelkakirjalainat	1 054	1 150	668	831	486	36
— velkakirjalainat	1 888	1 958	1 830	1 691	1 549	99
Lyhytaikainen velka	8 596	9 561	4 537	6 031	6 227	147
— velkasitoumukset	5 595	7 532	3 426	5 988	5 968	147
— lyhytaikaiset luotot	2 957	2 005	1 095	26	259	0
— muu lyhytaikainen	44	24	16	17	0	0
Valuuttamääräinen velka	1 241	43	44	45	0	4
Valtionvelka yhteensä	63 320	63 788	60 044	58 904	56 068	2 487

Vuoden 2007 päättyessä 89 % velkakannasta oli pitkäaikaista ja 11 % lyhytaikaista.

Talousarviotalouden bruttolainanotto vuonna 2007 oli 14,2 mrd. euroa ja nimellisarvoiset nettokuoletukset 2,9 mrd. euroa. Talousarviotalouden velan hoitomenot ilman kuoletuksia olivat yhteensä 2,3 mrd. euroa, josta korot olivat kertomusvuonna 2,3 milj. euroa ja lainojen liikkeeseenlasku-, lunastus- ym. palkkiot ja kulut 17 milj. euroa. Velkakannan pienentymisestä huolimatta korkomenot olivat hieman suuremmat kuin edellisessä vuonna, mikä johtui lyhyiden korkojen noususta.

Taulukko 13. Valtionvelan tunnuslukuja vuoden lopun kannan mukaan

Vuosi	Efektiivinen kustannus, %	Nimellis-korko, %	Duraatio, vuosia	Maturiteetti, vuosia
2003	4,1	4,3	2,3	3,9
2004	3,8	3,8	2,4	4,0
2005	3,8	3,9	2,4	3,7
2006	4,2	4,2	2,5	4,0
2007	4,0	4,0	2,5	3,8

Valtion vastuut

Valtion takaukset ja -takuut olivat vuoden 2007 lopussa yhteensä 3 322 milj. euroa. Suurin erä on opintolainojen valtion takuut yhteensä 1 318 milj. euroa.

Vähennystä edellisvuoteen verrattuna oli yhteensä 92 milj. euroa. Suurin muutos on tapahtunut Senaatti-kiinteistöille annetussa takauksessa, joka on kasvanut 126 milj. eurolla 711 milj. eurosta 837 milj. euroon. Helsingin kaupungin taidemuseolle annettu 61 milj. euron takaus, ja Espoon kaupungin museolle annettu 125 milj. euron takaus ovat rauenneet.

Valtiontakauksella tarkoitetaan sitoutumista vastuuseen toisen velasta ja valtiontakuulla sitoutumista korvaamaan tietyistä toiminnoista aiheutuvat tappiot tai menetykset.

Valtion vastuusitoumukset ovat yhteensä 87 604 milj. euroa. Lisäksi valtio on sitoutunut korvaamaan Finnvera Oyj:lle valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) 3 ja 4 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa mahdollisesti syntyneitä luotto- ja takaustappioita.

Valtion vastuusitoumukset ovat kasvaneet 4 345 milj. euroa. Kasvu johtuu lähes yksinomaan siitä, että valtion eläkevastuun laskenta on tarkentunut edelleen. Valtion eläkevastuu kasvoi vuoden 2007 aikana 3 400 milj. euroa ollen vuoden lopussa 82 700 milj. euroa. Reaalisesti vastuumuutos on 700 milj. euroa ja loppu osa muutoksesta selittyy eläkeoikeuksia koskevan rekisteriaineiston täydentymisestä, jolloin lähdeaineisto on tullut luotettavammaksi.

Eläkevastuu tarkoittaa niiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa, jotka ovat karttuneet 31.12.2007 mennessä valtion eläketurvan piirissä. Eläkevastuun katteena valtion eläkerahastossa olevan omaisuuden arvo oli 31.12.2007 12,2 mrd. euroa. Näin laskettuna vastuusta oli kattamatta 70,5 mrd. euroa.

Valtion vastuut tapaturma- ja liikennevahinkokorvauksista sekä ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen korvauksista on yhteensä 295 milj. euroa.

Kansainvälisille rahoituslaitoksille on annettu sitoumuksia 913 milj. euron edestä.

Muita vastuuta aiheutuu sotilasvammalaista, rikosvahinkolaista ja virkamieslaista sekä Lapuan patruunatehtaan onnettomuudesta, raideliikenteen vahingoista ja petovahingoista.

2.6 Rahoituslaskelma-analyysi

Valtion rahoituslaskelmassa esitetään erikseen oman toiminnan rahavirta, siirtotalouden rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta. Laskelma päättyy likvidien varojen muutokseen.

Valtiolla oman toiminnan rahavirta on verotulojen takia aina vahvasti tulovoittoinen. Verojen tulovirta on kasvanut edellisestä vuodesta 2 015 milj. euroa. Kasvu selittyy tulo- ja varallisuusveron kasvamisesta 1 459,9 milj. eurolla ja arvonlisäverotulojen 375 milj. eurolla.

Muu oman toiminnan tulojen rahavirta, joka sisältää myös osingot ja muut voiton tuloutukset, kasvoi 336 milj. euroa. Oman toiminnan menovirta kasvoi 605 milj. euroa.

Yhteensä oman toiminnan rahavirta kasvoi 1 747 milj. euroa ollen 25 159 milj. euroa vuonna 2007.

Siirtotalouden rahavirta on 2 889 milj. euroa pienempi kuin oman toiminnan rahavirta. Se kasvoi edelliseen vuoteen nähden 279 milj. euroa. Rahavirta kunnille on kasvanut 371 milj. euroa, kun taas rahavirta kotitalouksille pieneni 138 milj. euroa. Yhteensä siirtotalouden rahavirta oli 22 270 milj. euroa vuonna 2007.

Investointien rahavirrassa esitetään rahavirrat käyttöomaisuuteen, sijoituksiin ja antolainoihin. Investointien rahavirta kääntyi nettotulovirrasta nettomenovirraksi. Suurin pudotus tapahtui sijoitusten myyntivoitoissa. Investointien nettomenovirta oli 161 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirrassa näkyy valtionvelan väheneminen. Rahoituslaskelman mukainen valtionvelan väheneminen oli 2 921 milj. euroa.

Likvidien varojen määrä pieneni 160 milj. eurolla ollen vuoden lopussa 7 644 milj. euroa. Vuoden 2005 likvidien varojen muutos johtui pääasiassa kumulatiivisen ylijäämän vähenemisestä.

2.7 Valtiontalouden riskit

Valtiontalous on ylijäämäinen ja valtion velkaantumisaste on laskussa. Koko julkisen talouden ylijäämä on kansainvälisessä vertailussa varsin vahva. Myös työllisyys on parantanut ja työttömyys laskenut. Vuonna 2006 Suomen talouskasvu oli poikkeuksellisen reipasta.

Pidemmän aikavälin tarkastelussa Suomen valtiotalouden riskit ovat kuitenkin ilmeiset ja ne on syytä ottaa huomioon talouspolitiikan suunnittelussa jo nyt. Taloudellisen kehityksemme ehdot ovat lähivuosina vääjäämättä muuttumassa monelta osin huonompaan suuntaan. Talouskehitystä 1990-luvun puolivälistä lähtien ovat leimanneet muun muassa erittäin hyvä teollisuuden hintakilpailukyky, julkisen talouden kääntäminen vahvistuvalle uralle, laman jäljiltä syntyneen tuotantokuilun (työvoiman ja pääomakannan vajaakäytön) umpeenkurominen sekä muutamien yritysten poikkeuksellisen hyvä kehitys. Näiden voimakkaaseen kasvuun liittyen kansantalouden voimavarat ovat kohdentuneet uudelleen tuottavampiin toimipaikkoihin. Vuoden 1995 jälkeen nopeaan talouskasvuun vaikuttivat paljon vajaakäytössä olleen työvoiman parempi käyttö eli työllisyysasteen nousu ja vajaakäytössä olleen pääomakannan käyttöasteen koheneminen. Tällä hetkellä sekä työvoima että pääomakanta ovat jo huomattavasti paremmin käytössä. Työttömyys saattaa olla jo hyvin lähellä ns. rakenteellisen työttömyyden tasoa, ja kapasiteetin käyttöasteet yrityksissä ovat korkealla. Jatkossa työpanoksen kasvun rajat ovat entistä selvemmät työikäisen väestön kääntyessä laskuun.

Työikäinen väestö alkaa Suomessa supistua vuosikymmenen vaihteessa. 15–64 -vuotiaan väestön määrän ennakoidaan supistuvan yli 300 000 henkilöllä parin seuraavan vuosikymmenen kuluessa. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa samalla lähes 600 000 henkilöllä. Demografinen muutos alkaa meillä aiemmin kuin muualla Euroopassa maissa. Kahden seuraavan vuosikymmenen aikana tapahtuva vanhushuoltosuhteen kasvu on meillä EU-maiden voimakkain. Suomen osalta nk. kestävyyslaskelmissa on arvioitu, että ikärakenteen muutokseen liittyvät julkiset menot kasvavat meillä kahden seuraavan vuosikymmenen aikana bruttokansantuotteeseen

suhteutettuna noin 5 %-yksikön verran. Tämä on muihin EU-maihin verrattuna suuri, ja ennen kaikkea varhain tapahtuva muutos.

Tällä hetkellä työvoiman ulkopuolella olevia resursseja tulisikin saada mukaan työelämään. Samoin tuottavuuden kasvua tukevilla toimilla on suuri merkitys, sillä tuottavuuden kasvun tulisi talouskasvun ylläpitämisen lisäksi kompensoida työvoiman tarjonnan vähenemisen negatiivista vaikutusta.

Demografisen muutoksen myötä julkinen talous joutuu uuteen, aikaisempaa vaikeampaan tilanteeseen. Julkisten eläkemenojen voimakas kasvu alkaa jo ensi vuosikymmenellä, kun puolestaan vanhusväestön tarvitsemien hoito- ja hoivamenojen lisäys painottuu voimakkaammin seuraaville vuosikymmenille. Samalla kun julkiset menot lisääntyvät väestön vanhenemisen myötä, työllisten määrän supistuminen hidastaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua.

Talouden perustekijöiden ohella muutos huonompaan suuntaan liittyy osaltaan myös suhdannekiertoon. Kokonaistuotannon kasvu on kohonnut jyrkästi tuotantomahdollisuuksia vastaavan potentiaalisen kasvun yläpuolelle. Ylikuumenemisen vaara on kasvanut. Kasvun hidastuminen on siis edessä jo suhdannesyistä. Kansainvälisen talouden seuraava laskukausi voi sitä paitsi muodostua globaalien tasapainottomuuksien kärjistymisen takia tavanomaista voimakkaammaksi.

2.8 Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kehitys

Talousarvion ulkopuolella oli 31.12.2007 yksitoista rahastoa. Vuoden 2007 aikana rahastojen lukumäärässä tai toimialoissa ei tapahtunut muutoksia. Rahastojen toimintaa kuvataan tarkemmin ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvauksissa.

Taulukko 14. Talousarviosiirrot ja yhdystilisaamiset, milj. euroa

	Talousarviosiirrot ¹⁾		Yhdystilisaamiset	
	2006	2007	31.12.2006	31.12.2007
Huoltovarmuusrahasto	-24,0	0,0	175,7	210,5
Maatalouden interventiorahasto	1,6	2,0	3,8	4,6
Maatilatalouden kehittämisrahasto	23,2	115,0	268,3	346,4
Palosuojelurahasto	0,0	0,1	15,4	16,4
Valtion asuntorahasto	-128,0	-116,5	32,3	72,9
Valtion eläkerahasto	-0,1	-3,5	2,2	3,5
Valtion televisio- ja radiorahasto	0,0	0,0	7,3	8,1
Valtion vakuusrahasto	-6,3	-4,2	10,6	28,0
Valtion ydinjätehuoltorahasto	0,0	0,0	2,2	2,4
Valtiontakuurahasto	-7,4	0,0	672,6	691,7
Öljysuojarahasto	1,7	2,0	2,2	3,4
Yhteensä	-139,3	-5,2	1 192,6	1 387,8

¹⁾ - = siirto rahastosta; + = siirto rahastoon

Valtion asuntorahastosta tehdyt siirrot valtion talousarvioon perustuvat rahaston ns. korolliselle omalle pääomalle lasketun laskennallisen koron tulouttamiseen budjettitalouden piiriin.

Taulukko 15. Rahastotalouden tuotto- ja kululaskelma, milj. euroa

	2006	2007
Toiminnan tuotot	1 753,2	1 818,8
Toiminnan kulut	-115,0	-115,0
Rahoitustuotot	541,8	671,1
Rahoituskulut	-80,5	-113,8
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,0	0,0
Siirtotalouden tuotot	538,0	476,1
Siirtotalouden kulut	-725,4	-749,7
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista	69,8	70,2
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	1 981,9	2 057,6

Toiminnan tuotoista 1 542 milj. euroa koostui valtion eläkerahaston kantamista valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien työntekijöiden eläkemaksuista (1 491 milj. euroa vuonna 2006). Lisäksi toiminnan tuottoihin sisältyi valtion eläkerahaston osakkeiden ja osuuksien myyntivoittoja 157,0 milj. euroa (159,5 milj. euroa).

Rahoitustuotot koostuivat lähinnä valtion eläkerahaston sijoitusten ja valtion asuntorahaston lainasaamisten korkotuotoista. Rahoituskuluista 109,9 milj. euroa (75,1 milj. euroa) oli valtion asuntorahaston rahoituskuluja.

Siirtotalouden tuotoista 419,9 milj. euroa (423,0 milj. euroa) koostui valtion televisio- ja radiorahaston televisiomaksu- ja toimilupamaksutuotoista ja 29,1 milj. euroa (60,1 milj. euroa) maatalouden interventiorahaston EU:lta saamista tuotoista. Siirtotalouden kuluista 411,1 milj. euroa (409,3 milj. euroa) koostui Yleisradion rahoittamiseen liittyvistä valtion televisio- ja radiorahaston kuluista ja 130,8 milj. euroa (114,9 milj. euroa) valtion asuntorahaston myöntämistä avustuksista.

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista koostui pääosin huoltovarmuusmaksuista, öljysuojamaksuista ja palosuojelumaksuista.

Taulukko 16. Rahastotalouden tase-erät, milj. euroa

	31.12.2006	31.12.2007
Vastaavaa		
Aineettomat hyödykkeet	5,9	5,4
Aineelliset hyödykkeet	18,3	16,6
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	19 048,3	20 103,2
Vaihto-omaisuus	892,9	896,4
Pitkäaikaiset saamiset	85,5	73,8
Lyhytaikaiset saamiset	1 842,6	1 913,9
Lyhytaikaiset sijoitukset	214,2	1 085,1
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	1 257,7	1 460,7
Vastaavaa yhteensä	23 365,3	25 555,0
Vastattavaa		
Rahastojen oma pääoma	20 991,0	23 069,0
Varaukset	0,2	0,0
Pitkäaikainen vieras pääoma	400,0	400,0
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 974,1	2 086,0
Vastattavaa yhteensä	23 365,3	25 555,0

Rahastotalouden merkittävimmät tase-erät 31.12.2007 olivat valtion asuntorahaston lainasaamiset 9 675,7 milj. euroa, valtion eläkerahaston korko- ja osakesijoitukset 12 051 milj. euroa, vaihto-omaisuuteen sisältyvät huoltovarmuusrahaston varmuusvarastoidut tavarat 887,9 milj. euroa sekä muihin rahoitusvaroihin sisältyvät

yhdystilisaamiset valtion talousarvionaloudelta 1 387,8 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma koostui valtion asuntorahaston ottamista lainoista. Lyhytaikainen vieras pääoma koostui lähinnä valtion asuntorahaston 2 007,7 milj.euron velkasitoumuslainoista.

Rahastokohtaiset tilinpäätöslaskelmat ovat valtion tilinpäätöskertomuksen osassa III.

2.9 Valtion liikelaitokset ja niiden kehitys

Kertomusvuonna toimi kuusi valtion liikelaitosta: Ilmailulaitos, Luotsausliikelaitos, Metsähallitus, Tieliikelaitos, Senaatti-kiinteistöt ja Varustamoliikelaitos. Yhdessä tytäryhtiöittensä kanssa ne lukuun ottamatta Varustamoliikelaitosta muodostavat liikelaitoskonserneja. Liikelaitosten toiminta perustuu valtion liikelaitoksista annettuun lakiin (1185/2002) ja niiden talous on talousarvionalouden ulkopuolella. Liikelaitokset eivät muodosta erillisvarallisuutta, vaan valtio viime kädessä vastaa niiden sitoumuksista.

Eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä tekee muut keskeiset ohjauspäätökset. Kunkin liikelaitoksen ja liikelaitoskonsernin toimintaa ja sitä, miten ne ovat saavuttaneet toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa kuvataan asianomaisia ministeriöitä (valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä liikenne- ja viestintäministeriö) koskevilla vaikuttavuuskatsauksissa. Liikelaitoskohtaiset tiedot esitetään valtion tilinpäätöskertomuksen osassa III.

Euroopan unionin komissio on 11.12.2007 tehnyt Suomelle osoitetun osittain kielteisen päätöksen C 7/2006, jonka kielteinen osa koskee Tieliikelaitoksen saamaa valtiontukea. Komissio pitää kiellettynä valtiontukea liikelaitoksen konkurssisuoja ja poikkeavaa verokohtelua (konkurssilainsäädännön ja tavanomaisen yhteisöverotuksen soveltumattomuus). Konkurssilainsäädännön ja yhteisöverotuksen soveltumattomuuteen liittyvät tukitoimenpiteet ovat kumoutuneet Tieliikelaitoksen osalta 1.1.2008 lukien, kun Tieliikelaitos on muutettu Destia Oy-nimiseksi valtionyhtiöksi. Komission päätöksellä on kuitenkin yleisempää merkitystä valtion liikelaitosjärjestelmän kannalta. Konkurssilainsäädännön ja yhteisöverotuksen soveltumattomuus koskee kaikkia valtion liikelaitoksia.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli 29.1.2008 toimenpiteitä, joita komission tekemä päätös aiheuttaa. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaan uusia valtion liikelaitoksia ei toistaiseksi perusteta. Samalla ministerivaliokunta puolsi hankkeen käynnistämistä, jossa kartoitetaan valtion liikelaitosmallin soveltuvuutta sisämarkkinoille. Valtiovarainministeriö asetti 18.3.2008 talouspoliittisen ministerivaliokunnan edellyttämän hankkeen. Sen tulokset tulee olla käytettävissä vuoden 2009 loppuun mennessä.

Taulukko 17. Valtion liikelaitosten ja liikelaitoskonsernien liiketoiminta 1.1.—31.12.2007

	Ilmailulaitos- konserni	Luotsausliike- laitoskonserni	Metsähallitus- konserni, vain liiketoiminta	Senaatti- kiinteistöt, konserni	Tieliikelaitos- konserni	Varustamo- liikelaitos
Liikevaihto, milj. €	310,3	40,8	309,6	649,6	601,9	72,3
Liikevaihdon muutos %	8,6	3,1	15,4	3,5	24,0	17,6
Liikevoitto/tappio, milj. €	33,9	4,2	112,0	235,3	10,2	5,9
Tilikauden tulos, milj. €	28,7	4,3	106,4	122,1	5,9	4,0
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	15,7	2,2	102,7	100	4,6	2,0
Sijoitetun pääoman tuotto %	4,7	20,3	4,4	4,2	8,5	4,2
Investoinnit liike-vaihdosta %	30,1	8,2	6	40,1	5,5	7,1
Omavaraisuusaste %	63,1	76,2	98	59,8	41,6	54,0
Taseen loppusumma, milj. €	919,9	28,4	3 661,9	5 681,6	248,1	178,3
Henkilöstöä keskimäärin	2 239	395	1 459	276	2 774	487

2.10 EU:n ja Suomen väliset rahavirrat

Valtiontalouden tasolla Suomi maksoi vuonna 2007 EU:n budjettiin 1 504 milj. euroa ja sai EU:n budjetista 1 346 milj. euroa. Vuonna 2007 EU:n ja valtiontalouden välisiin rahavirtoihin ei sisällynyt poikkeavia maksatusaikatauluja.

Maksut EU:n budjettiin ja tulot EU:n budjetista toteutuivat lähes kansallisen talousarvion mukaisesti. Maksut EU-budjettiin jäivät 24 milj. euroa arvioitua pienemmiksi ja tulot EU-budjetista 65 milj. euroa arvioitua pienemmiksi.

Valtiontalouden tulot EU:lta kasvoivat vuodesta 2006 yhteensä 197 milj. eurolla. Tämä aiheutui pääosin maaseudun kehittämisvarojen kasvusta.

Valtion talousarviosta maksetut EU:n budjetin rahoituserät (ALV-maksu, Yhdistyneen Kuningaskunnan maksuhelpotuksen rahoitus ja BKTL-maksu) alenivat vuodesta 2006 yhteensä 15 milj. eurolla.

Suomen osuus Yhdistyneen Kuningaskunnan maksuhelpotuksen rahoituksesta vuonna 2007 oli 132 milj. euroa, joka on noin 9 % Suomen maksuista EU:lle.

Yhteenvedo valtiontalouden EU-tulot ja -menot

Taulukko 18. Valtion ja EU:n väliset maksuvirrat vuoden 2007 valtion tilinpäätöksessä, milj. euroa

Valtiontalouden tulot		Valtiontalouden menot	
Budjettitalous			
Maataloustuki	925	ALV-maksu	261
Rakennepoliittinen tuki	295	BKTL-maksu	1 067
Tullien yms. kantopalkkio	50 ¹⁾	Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	132
Muut tulot	31	<i>Yhteensä</i>	<i>1 460</i>
		Euroopan kehitysrahasto	44
Rahastotalous			
Interventiorahasto	29		
MAKERA	16		
Yhteensä	1 346	Yhteensä	1 504

¹⁾ Suomi tuloutti vuonna 2007 EU:lle 149 milj. euroa tulleja, maatalousmaksuja ja sokerimaksuja. Vain 25 prosentin kantopalkkio sisältyy valtion tilinpäätökseen.

Taulukko 19. EU:n ja Suomen valtiontalouden väliset rahavirrat vuosina 2000—2007, milj. euroa

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tulot EU-budjetista	1 026	1 315	1 111	1 358	1 353	987	1 273	1 346
Maksut EU-budjettiin	1 246	1 240	1 229	1 373	1 265	1 416	1 481	1 460
Pääomasijoitukset	-	-	-	35	35	39	38	44

3. Hallituksen politiikkaohjelmien ja hallinnonalarajat ylittävät politiikkakokonaisuudet

3.1 Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma

Pääministeri Vanhasen II hallituksen työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman päätavoitteina on huolehtia työvoiman täysmääräisestä käyttämisestä ja työvoiman saatavuudesta, parantaa työelämän laatua ja työn tuottavuutta sekä edistää yrittäjyyshalukkuutta ja yritysten kasvua. Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma aloitti käytännössä toimintansa elokuussa 2007, jolloin politiikkaohjelman ohjelmajohtaja nimitettiin tehtäviinsä. Edellisen hallituksen (2003—2007) yrittäjyyden politiikkaohjelma ja työllisyyden politiikkaohjelma ovat laatineet toiminnastaan raportit keväällä 2007. Syksyn 2007 aikana laadittiin työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman toteutussuunnitelma, vahvistettiin organisaatio sekä valmisteltiin politiikkaohjelmaa koskeva tekstiosuus hallituksen strategia-asiakirjaan.

Hallituksen strategia-asiakirjaan sisällytettiin myös työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman seurannan ja vaikuttavuuden kannalta tärkeät seurantaindikaattorit. Näiden indikaattoreiden pohjalta ohjelman, joka 2007 aikana oli toiminut vasta viisi kuukautta, vaikuttavuudesta voidaan saada luotettavia tietoja vasta seuraavaan valtion tilinpäätöskertomukseen vuodelta 2008. Ohjelman indikaattoreilla seurataan muun ohella työllisyyden ja tuottavuuden kehitystä, työvoimaresurssien käyttöön saamista, yrittäjyyshalukkuuden ja kasvuyrittäjyyden kehitystä sekä työelämän laadun kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä.

Politiikkaohjelmalla ei ollut vuonna 2007 vielä käytössään omaa budjettia, toimintamenot toteutettiin kauppa- ja teollisuusministeriön budjetista.

Työllisyyden kehitys

Vuonna 2007 työllisiä oli tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 2 492 000 henkeä eli 48 000 enemmän kuin vuonna 2006. Työttömiä puolestaan oli vuonna 2007 keskimäärin 183 000 eli 21 000 vähemmän kuin vuonna 2006. Työllisyysasteen kausi- ja satunnaisvaihtelusta tasoitettu trendi oli 70,2 prosenttia. Työttömyysasteen trendi oli joulukuussa 2007 6,7 prosenttia.

Työvoiman saatavuus

Rekrytointiongelmien yleistymistä hieman vuoden 2007 aikana, jolloin 34 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista koki vaikeuksia rekrytoinnissa. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 32 %. Työvoimapulaa kokeneiden toimipaikkojen osuus pysyi vuonna 2007 samalla tasolla kuin edellisellä vuonna, jolloin 13 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista jäi kokonaan tai osittain vaille haettua työvoimaa. Työmarkkinoiden ja koko kansantalouden riskitekijä on, että ammattitaitoisen työvoiman saatavuusongelmat rajoittavat taloudellista kasvua ja työllisyysasteen nostoa. Ottaen huomioon avoinna olevien työpaikkojen suuren määrän työvoimatoimistoissa, työpaikat ovat kuitenkin vielä täyttyneet melko hyvin.

Yrittäjyyden kehittyminen

Suomessa oli vuoden 2006 lopussa työvoimatutkimuksen mukaan noin 230 000 yrittäjää (ja yrittäjäperheenjäsentä), pois lukien alkutuotanto. Yrityksiä maassamme oli vuoden 2006 lopussa ennätysmäärä sekä lukumääräisesti että väestöön suhteutettuna, noin 250 000. Tästä huolimatta Suomessa uusien kasvuyritysten määrä ja osuus yrityskannasta on kuitenkin kansainvälisesti vertaillen matala.

3.2 Terveyden edistämisen politiikkaohjelma

Hallituksen strategia-asiakirjassa ohjelman yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet on kirjattu seuraavasti:

- terveyden edistämisen rakenteiden vahvistaminen
- kansansairauksien ehkäisyyn vaikuttavien elintapamuutosten aikaansaaminen
- terveitä elintapavalintoja edistävien työ- ja elinolosuhteiden kehittäminen
- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen ja terveyden edistämisen uusien työmuotojen kehittäminen
- järjestöjen toiminnan ja roolin vahvistaminen terveyden edistämisen, erityisesti osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukena.

Ohjelman toteutuksen ehdoton edellytys on se, että terveyden edistämisen yhteiskunnalliset, taloudelliset, työpaikkatason ja yksilötason kiistattomat hyödyt ymmärretään laajasti. Toteutuksessa strategisena painospisteenä on se, että edellä mainittu näkemys omaksutaan eri päätöksentasoilla sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Ohjelman toimenpiteistä on laadittu toimeenpanosuunnitelma, jossa toteutuksesta vastaavat tahot on nimetty ja toteuttamisaikataulu määritelty. Toteutussuunnitelma on hyväksytty tammikuun lopulla sekä ohjelman ohjausryhmässä että ministeriryhmässä.

Ohjelman toteutuksen alkuvaiheessa painopiste on ollut terveyden edistämisen rakenteiden vahvistamisessa ja vaikuttamisessa kuntien korkeimpaan luottamushenkilö- ja virkamiesjohtoon. Eri puolilla Suomea eri tahojen toimesta on järjestetty lukuisia aiheeseen liittyviä työkokouksia, seminaareja ja muita tilaisuuksia. Ohjelmajohtaja on osallistunut luennoitsijan viime vuoden loppuun mennessä lähes 60 tilaisuuteen. Lisäksi tapaamisia kansanterveys-, liikunta-, palkansaaja- ja muiden järjestöjen kanssa on ollut lukuisia. Terveyden edistämisen keskuksen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä mm. ohjelman viestinnän suunnittelemiseksi. Kansanterveyslaitoksen, Työterveyslaitoksen ja Stakesin vireillä olevat ja yhdessä suunnitellut jatkohankkeet ovat keskeisiä ohjelman toteutuksessa.

Koska terveyden edistäminen on poikkihallinnollista toimintaa, siihen on sitouduttava kuntien johtoryhmissä, kunnanhallituksissa ja -valtuustoissa. Tässä tarkoituksessa ohjelman tavoitteita on integroitu ja integroidaan PARAS-prosessiin sekä uuden terveydenhuoltolain valmisteluun, jossa tulee määritellä terveyden edistämisen rakenteet ja sen sisällyttäminen kuntien toiminta- ja taloussuunnitelmiin ja strategioihin. Syksyksi on valmisteilla seitsemän kuntien korkeimmalle johdolle suunnatun työkokouksen sarja, jossa painotetaan ennaltaehkäisyä ja terveyden edistämisen merkitystä erityisesti kuntatalouden kannalta sekä esitellään tuloksellisia työkäytäntöjä ja toimintamalleja.

Yhteistyössä Opetusministeriön kanssa on suunniteltu eri väestöryhmien liikuntaa edistäviä toimenpiteitä ja sovitettu mm. laaja-alaisen terveyttä edistävä kulttuurihankkeen aloittamisesta. Terveellisen ravitsemuksen ja liikunnan edistämiseksi on valmisteilla Valtioneuvoston periaatepäätös.

3.3 Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma vahvistaa lapsiystävällistä Suomea, jossa tuetaan lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointia, vähennetään syrjäytymistä sekä lisätään lasten ja nuorten osallistumista, kuulemista ja lasten oikeuksista tiedottamista. Politiikkaohjelma jakautuu kolmeen osa-alueeseen: lapsilähtöinen yhteiskunta, hyvinvoiva lapsiperhe sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Läpileikkaavina teemoina nostetaan jokaisessa osa-alueessa esiin sukupuolten tasa-arvo ja monikulttuurisuus. Politiikkaohjelman lähtökohtana on valtioneuvoston hyväksymä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma.

Politiikkaohjelman toteuttamista varten on ministeriryhmän lisäksi nimitetty johtoryhmä ja kolme työryhmää. Politiikkaohjelman henkilökunta koostuu ohjelmajohtajasta ja sihteeristä.

Kertomusvuoden syksyllä luotiin politiikkaohjelman rakenteet sekä valmisteltiin ja hyväksyttiin linjaukset. Aloitusseminaarin, työryhmien sekä lukuisten keskustelujen ja esiintymisten kautta varmistettiin aktiivinen ja toimiva suhde lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien järjestöjen kanssa.

3.4 Ilmasto- ja energiapolitiikka

Johdanto

Hallitusohjelma pyrkii vastaamaan sekä lähivuosien päästövähennysvelvoitteisiin että tulevana vuosikymmeninä kovenevien ilmastotavoitteiden haasteisiin. Kioton pöytäkirjan ensimmäinen velvoitekausi käynnistyi 1.1.2008. Sopimus velvoittaa Suomen pitämään kasvihuonekaasupäästöjen määrän perusvuoden 1990 tasolla kaudella 2008—2012. Vuonna 2005 laadittu ilmasto- ja energiastrategia määrittelee linjaukset tämän tavoitteen saavuttamiseksi, ja hallitusohjelma täsmentää toimia edelleen.

Euroopan komission valmisteleman ilmasto- ja energiapaketin tavoitteet hyväksyttiin keväällä 2007 Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Paketin toimeenpano vähentää viidenneksellä (20 %) EU:n kasvihuonekaasujen päästöjä vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 päästöjen määrästä. Kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa Suomi ja EU tavoittelevat kansainvälisesti laajasti kattavaa ilmastositomusjärjestelmää, jonka toteutuessa EU tiukentaisi vuoden 2020 tavoitettaan 30 %:een.

Päästövähennystarve kasvaa pidemmällä aikavälillä, kun tavoitellaan ilmastoriskin pitämistä siedettävissä rajoissa. Pitkällä aikavälillä kasvihuonekaasupäästöjen maapallonlaajuisesta vähentämisestä vuoteen 2050 mennessä tulisi päästä sopimukseen, jos halutaan rajoittaa lämpeneminen 2 asteeseen. EU linjasi maaliskuussa 2007 vuoden 2050 tavoitteekseen 60—80 % päästövähennyksen.

Sekä nykyisten että tulevien päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan tehokkaita ilmasto- ja energiapolitiittisia toimia. Poliittikkojen vaikuttavuuden arvioita tarvitaan sekä toimenpiteiden suunnitteluun että jälkikäteen tehtäviin tarkasteluihin.

Ilmasto- ja energiapolitiikan ohjauskeinojen kokonaisuus Suomessa koostuu taloudellisesta ohjauksesta (päästökauppa, tuet, verot), säädöksistä ja normeista, tiedollisesta ohjauksesta sekä operatiivisesta ohjauksesta (sopimukset, katselmukset). Päästökaupan merkitys on vahvistumassa. EU-alueen päästökauppa koskee nykyisellään 20 megawattia suurempien polttolaitosten sekä eräiden teräs-, mineraali- ja metsäteollisuuslaitosten ja prosessien hiilidioksidipäästöjä (CO₂). Ensimmäinen EU-päästökauppakausi kattoi vuodet 2005—2007. Tällöin päätavoitteena oli rakentaa järjestelmää, ja päästökaupan ohjausvaikutus jäänee vähäiseksi. Toisella (2008—2012) päästökauppakaudella päästöoikeuksien alkujako ja ohjausvaikutus ovat tiukemmat. Vuoteen 2020 tähtäävä komission ilmasto- ja energiapaketti sisältää ehdotuksen edelleen voimistuvasta ja laajenevasta päästökauppamekanismista.

Hallituksen strategia-asiakirjassa 2007 ilmasto- ja energiapolitiikka on yksi tarkasteltavista erityisalueista, ja asiakirjassa esitetään seurannan indikaattoreita. Käsillä oleva katsaus hyödyntää osaa strategia-asiakirjan indikaattoreista ja noudattaa pääpiirteissään HSA:n ilmastoluvun jaottelua.

Ilmastopolitiikan vaikuttavuuden seuranta

Ilmastopolitiikan päätavoite on vähentää kasvihuonekaasupäästöjen määrää, ja vaikuttavuusarvioiden keskeisin kriteeri on aleneva päästökehitys ja sen myötä ilmastoriskin hillitseminen. Ilmastopolitiikka on laaja-alaista, ja myös muut vaikutukset; esimerkiksi sosiaaliset, taloudelliset, alueelliset ja myös mahdolliset ei-toivotut vaikutukset ovat tärkeitä seurattavaksi. Tämä katsaus keskittyy vaikuttavuuteen päästövähennysten kannalta.

YK:n ilmastositomuksen ja Kioton pöytäkirjan osapuolikokouksissa tarkastellaan vuosittain maiden päästölukujen kehitystä, ja vaihdetaan tietoa ilmastopolitiittisista toimista ja niiden vaikuttavuudesta. EU seuraa jäsen-

maiden ilmastopoliittisia toimia kattavan päästöjen ja politiikkatoimien seurantajärjestelmän avulla vuosittain ja kehittää politiikan vaikutusten arviointimenetelmiä.

Suomella on Kioton pöytäkirjan sääntöjen määrittelemä kansallisen päästöjen arviointijärjestelmä, josta vastaa Tilastokeskus tehden tiivistä yhteistyötä useiden tutkimuslaitosten kanssa. Vuonna 2007 kansainvälinen asiantuntijaryhmä tarkasti arviointijärjestelmän. Samalla vahvistettiin Suomen ns. perusvuoden 1990 päästömääräksi 71 miljoonaa ekvivalenttista hiilidioksiditonnia. Tästä seuraa, että Suomen sallittujen päästöoikeuksien määrä on Kioton ensimmäisellä velvoitekaudella 355 miljoonaa yksikköä.

Päästömäärän laskenta ja raportointi tapahtuu viiveellä. Esimerkiksi vuonna 2007 toteutuneiden kasvihuonekaasupäästöjen laskenta valmistuu loppuvuonna 2008, ja käsillä olevaa raporttia kirjoitettaessa (maaliskuu 2008) tuorein päästötieto on vuodelta 2006. Luotettavasti arvioidut päästöt ovat vaikuttavuusarvioiden perusedellytys.

Ilmastopoliittiset toimet vaikuttavat viiveellä. Tästä syystä ilmasto- ja energiapolitiikan vaikuttavuutta voidaan parhaiten tarkastella yhtä vuotta pidemmillä aikajäniteillä. Keskipitkät (5 v) arviot ovat hyödyllisiä esim. Kioton pöytäkirjan seurannassa. Usean vuosikymmenen tarkastelut antavat kuvaa pitkävaikutteisten tekijöiden vaikutuksista päästökehitykseen.

Toimenpiteiden vaikuttavuutta on joissain tapauksissa vaikea arvioida toimialakohtaisesti, koska politiikkalohkojen toimet voivat vaikuttaa yhdessä. Yksi esimerkki tästä on liikenteen ja yhdyskuntarakenteen yhteisvaikutus: yhdyskuntarakenne voidaan suunnitella tavalla, joka mahdollistaa kevyen- ja joukkoliikenteen toimivuuden. Liikenne on mukana toisessakin esimerkissä: liikennepoliitiikka ja ympäristöhyötyihin tähtäävä autoverotus voivat edistää vähäpäästöistä liikennettä. Kummassakin esimerkissä on myös mahdollista, että kaikki sektoripoliitiikat eivät toimi ilmastopoliitiikan kannalta edullisesti.

Politiikkatoimien vaikuttavuusarvioita kehitettäessä Suomi on EU-keskusteluissa painottanut virallisen inventaariotiedon käyttöä, indikaattoritarkastelujen hyötyjä, useamman vuoden tarkastelujakson paremmuutta yhden vuoden sykliin verrattuna ja keskittymistä kokonaisuuden kannalta merkittäviin politiikkatoimiin, joiden osalta tarkasteluja voitaisiin vastaavasti syventää.

Yllä kuvatuista haasteista huolimatta ilmasto- ja energiapolitiikan vaikuttavuusarviot tuottavat politiikanteolle hyödyllistä tietoa. Myös muut kuin päästötrendit ovat ilmastopoliitiikan vaikuttavuuden kannalta tärkeitä; esimerkiksi energiankulutus, eri liikennetapojen kulkutapaosuudet ja yhdyskuntarakenteen kehitys (kts. HSA 2007 indikaattorit).

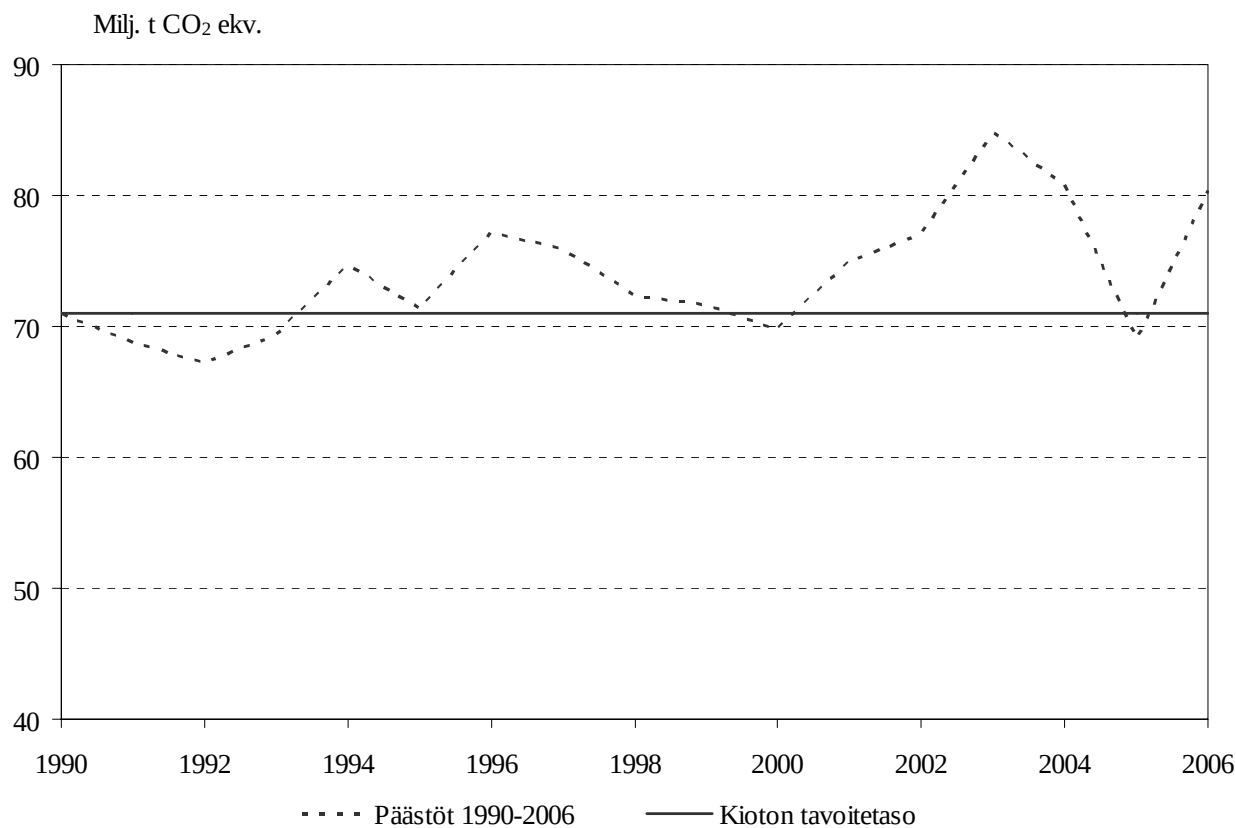
Ilmasto- ja energiapolitiikan vaikuttavuuden arviointimenettelyjen edelleen kehittämiseksi on huomattava tarve. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta on esittänyt politiikkatoimien ja lainsäädännön vaikuttavuuden arvioinnin ja siihen liittyvän ennakoivan tutkimuksen vahvistamista.

Kotimaan päästövähennystoimien rinnalla on tärkeää arvioida ilmastomuutokseen sopeutumistoimien ja kansainvälisten toimien vaikuttavuutta. Kokemukset näiltä uusilta politiikka-alueilta ovat alustavia.

Kasvihuonekaasujen päästöt, yleiskuva

Suomen päästöjen kehityssuunta on ollut vuodesta 1990 lähtien kasvava; kasvu on ollut noin 0,4 milj. t CO₂-ekv. vuodessa. Viiden viimeisimmän vuoden päästöt ovat olleet kesimäärin 10 % yli Kioton velvoitteen. Kioton pöytäkirja velvoittaa Suomen pitämään päästöt perusvuoden tasolla kaudella 2008—2012. Suomen sallittu päästömäärä tällä kaudella on 355 milj. t CO₂-ekv (eli 5 kertaa perusvuoden 1990 päästöt).

Kuvio 2. Suomen kasvihuonekaasupäästöt ja Kioton pöytäkirjan tavoitetaso vuosille 1990—2006 (Milj. t CO₂ ekv.). Ei sisällä maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous-sektoria.¹⁾

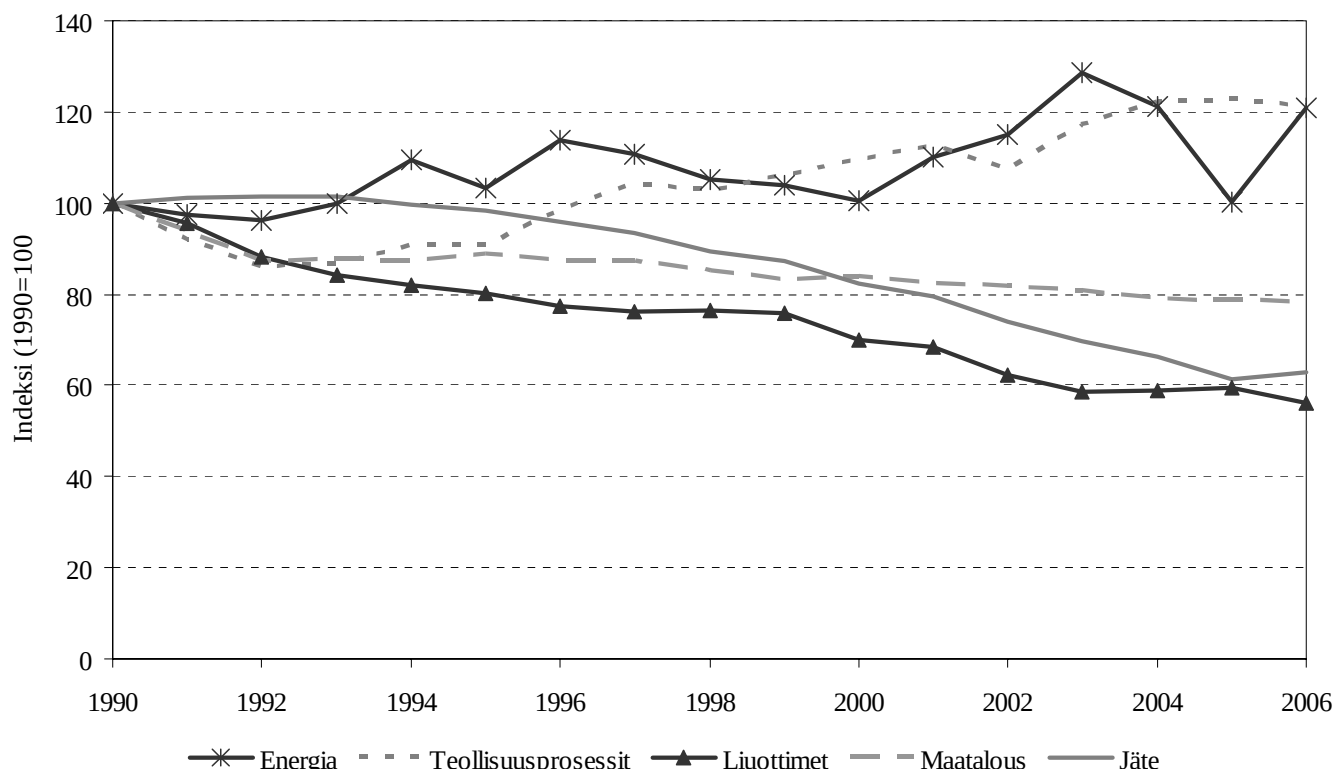

Suomen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen suuri vuosittainen vaihtelu (Yllä — Suomen inventaarioraportti UNFCCC:lle 2006) johtuu pitkälti vesivoimatilanteesta. Kun vesivoiman määrä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla on niukka, lisääntyy Suomessa hiili- ja turvelauhdevoiman tuotanto, mikä kasvattaa päästöjä. Vuosi 2003 on tästä esimerkki. Vuoden 2005 alhaiseen päästötasoon vaikuttaa pääasiassa hyvä pohjoismainen vesivoimatilanne ja osaltaan metsäteollisuuden pitkä työseisaus.

Kokonaisvaihtelusta huolimatta voidaan yleistä päästökehitystä ja toisaalta myös useiden toimialojen päästökehitystä seurata. Alla oleva Tilastokeskuksen vuoden 2008 raportin kuva havainnollistaa päästöjen kehitystä eriteltynä sektoreittain.

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus

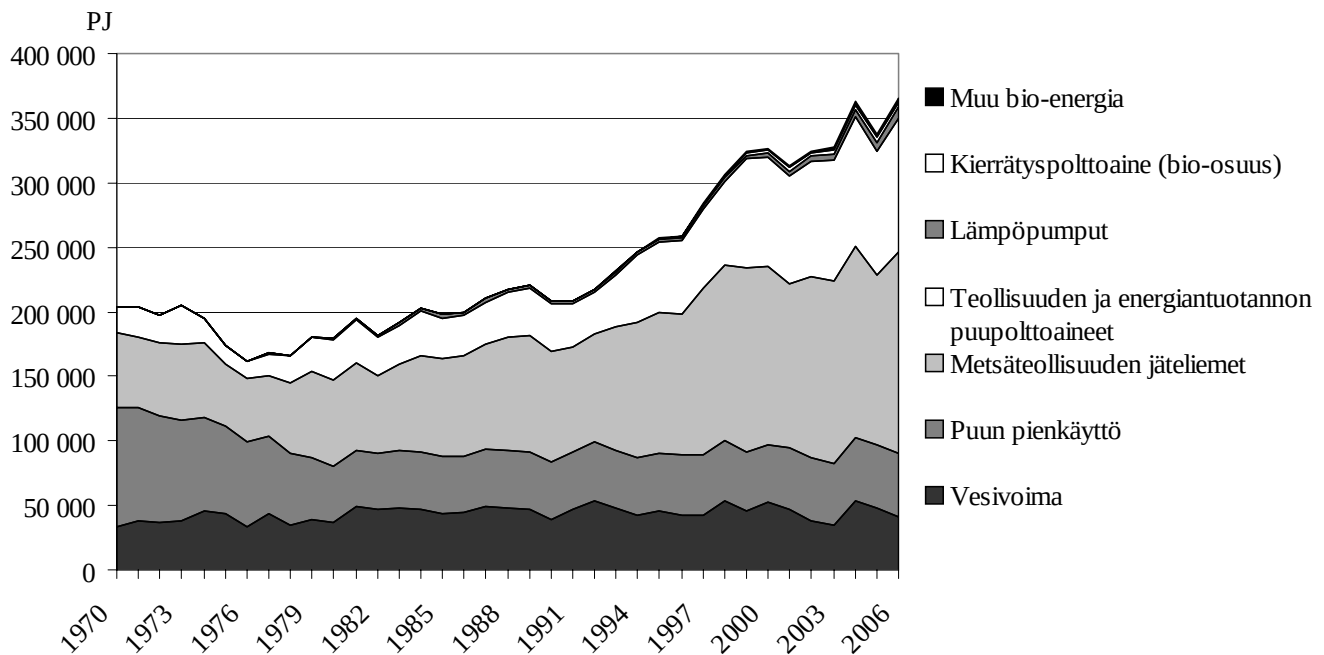
Kuvio 3. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuosina 1990—2006 päästösektoreittain suhteessa vuoden 1990 tasoon (Indeksi 1990=100). Ei sisällä maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous-sektoria.¹⁾

Uusiutuvien energianlähteiden edistäminen

Uusiutuvan energian käytön edistämisessä pääkohteena oli bioenergia. Energiatuesta suurin osa (16,8 milj. euroa, 55 %) suunnattiin puun energiakäyttöä lisääviin hankkeisiin. Tuulivoimaa tuettiin 4,5 milj. eurolla. Tuuli-atlaksen valmistelu käynnistettiin. Pellettilämmitystä ja lämpöyrittäjyyttä on edistetty investointiavustusten lisäksi tiedotuksen ja koulutuksen avulla. Uusiutuvista energialähteistä voimakkaassa kasvussa on ollut erityisesti metsähakkeen, peltobiomassan, puupellettien ja lämpöpumppujen hyödyntäminen. Myös tuulivoiman, biokaasun ja kierrätyspolttoaineen käyttö on kasvanut. Lisäksi uuden teknologian liikenteen biopolttoaineiden tuottaminen on lähdössä käyntiin. Liikenteessä lisätään biopolttoaineiden käyttöä lähivuosina. Eduskunta hyväksyi asiaa koskevan lain helmikuussa 2007. Biopolttoaineiden osuus kaikesta myydystä liikennepolttoaineesta tulee olla 2 % vuonna 2008, 4 % vuonna 2009 ja 5,75 % vuonna 2010 ja sen jälkeen. Eurooppa-neuvosto päätti, että vuonna 2020 biopolttoaineiden osuuden tulee kaikissa jäsenmaissa olla 10 % liikenteen energiankulutuksesta. Euroopan komissio on esittänyt uusiutuvan energian direktiiviehdotuksessa, että liikenteen 10 %:n tavoite tulisi koskea uusiutuvia energialähteitä. Valtioneuvoston kanta on, että liikenteen tavoitteeseen tulisi laskea mukaan myös kestävyyskriteerit täyttävästä turpeesta valmistettu liikenteen polttoaine.

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 4. Uusiutuvien energialähteiden käyttö 1970—2006 (PJ)¹⁾**Uusiutuvien energialähteiden käyttö 1970—2006, PJ**

Kauppa- ja teollisuusministeriö käynnisti yhdessä Tekesin kanssa vuonna 2007 liikenteen toisen sukupolven biopolttoaineiden kehitysohjelman, jolla pyritään osaltaan vaikuttamaan uusiutuvaa energiaa koskevien tavoitteiden saavuttamiseen. Kehitysohjelmaan varatulla 9 milj. euron määrärahalla on käynnistetty kolme uuden teknologian biodieseltuotantohanketta. Lisäksi ohjelmaan sisältyy pääkaupunkiseudulla toteutettava laaja synteettisen biodieselin käyttökokeilu sekä kokonaisvaltainen selvitys, jossa arvioidaan toisen sukupolven biopolttoaineiden tuotannon ja käytön ilmasto- ja muita ympäristövaikutuksia, kestävyyttä, kustannuksia ja kansantaloudellisia vaikutuksia sekä raaka-aineiden saatavuutta ja kilpailutilannetta.

Energiatehokkuus ja energiansäästö

Valtioneuvoston vuonna 2005 hyväksymän energia- ja ilmastostrategian mukaan tavoitteena oli uusiutuvan energian käytössä neljänneksen kasvu vuoteen 2015 ja vähintään 40 %:n kasvu vuoteen 2025 mennessä. Energian säästöissä tavoite oli noin 5 %:n lisäsäästö vuoteen 2015 mennessä verrattuna tilanteeseen ilman lisätoimenpiteitä. Tavoitteet kovenivat komission tammikuussa 2008 julkaiseman ilmasto- ja energiapaketin takia. Energiansäästön ja uusiutuvan energian edistäminen jatkuivat ilmasto- ja energiastrategian toimien mukaisesti. Keskeisiä toimenpiteitä olivat uuden teknologian kehittäminen, taloudelliset ohjauskeinot, säädökset, määräykset ja sopimukset sekä tiedotus ja koulutus.

Energiansäästön edistämässä ovat keskeisessä asemassa eri alojen energiansäästösopimukset ja energiakatselmustoiminta. Vuoden 2007 lopussa energiansäästösopimuksiin liittyneiden yritysten ja yhteisöjen energiankulutus kattoi lähes kaksi kolmasosaa Suomen kokonaisenergiankulutuksesta (ei sisällä liikenteen energiankulutusta). Vuonna 2007 myönnettiin energiatukea katselmuksiin ja energiansäästöinvestointeihin yhteensä 4,3 milj. euroa. Vuoden 2006 loppuun mennessä raportoitujen säästötoimenpiteiden vaikutus oli yhteensä 7,8 terawattituntia vuodessa. Tämä vastaa yli 380 000 keskikokoisen omakotitalon sähkö- ja lämpöenergian kulutusta ja 135 milj. euron vuotuista säästöä energiakustannuksissa. Ministeriö allekirjoitti 4.12.2007 elinkei-

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus

noelämää edustavien järjestöjen, kuntien ja öljyalan kanssa uudet energiatehokkuussopimukset 2008—2016, jotka laajentavat ja tehostavat sopimusjärjestelmään mukaan lähtevien yritysten ja yhteisöjen energiansäästötoimia.

Uudella energiatehokkuussopimusten järjestelmällä on arvioitu saavutettavan julkisella ja yksityisellä palvelusektorilla sekä päästökaupan ulkopuolella olevan teollisuuden osalta 2,8—4,7 TWh energiansäästö vuonna 2016. Sopimuksiin liittyvien yritysten ja yhteisöjen energiansäästötavoitteet ovat linjassa energiapalveludirektiivin vuodelle 2016 asettaman 9 % tavoitteen kanssa. Päästökaupan piirissä olevan energia-intensiivisen teollisuuden ja energia-alan säästövaikutukset tullaan arvioimaan sopimusten seurantajärjestelmän tuottamien tietojen perusteella.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on tukenut palvelu- ja teollisuussektorien rakennusten ja tuotantoprosessien energiakatselmustoimintaa yhteensä 23 milj. eurolla vuosina 1992—2007. Saavutettu säästö on koko jaksolla yli 13 terawattituntia. Suomen aloitteesta ja rahoituksella järjestivät kansainvälinen energiajärjestö IEA ja YK:n ympäristöohjelma UNEP huhtikuussa 2007 Pariisissa konferenssin, jonka tavoitteena oli käynnistää, osana laajempaa kansainvälisen energiatehokkuusyhteistyön aktivoimista, katselmusosaamisen siirtoa teollisuusmaista kehittyviin maihin. Suomen kohdemaita energiakatselmustoimintaan liittyvän osaamisen siirtämisessä olivat vuonna 2007 Vietnam, Venäjä ja Kroatia.

Energian loppukäytön tehokkuutta koskeva ns. energiapalveludirektiivi tuli voimaan toukokuussa 2006. Direktiivin yhtenä velvoitteena olevan kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman Suomi toimitti komissiolle ensimmäisenä jäsenvaltiona kesäkuussa 2007. Pääosin direktiivin velvoitteet pannaan Suomessa toimeen joulukuussa 2007 allekirjoitetuilla energiatehokkuussopimuksilla. Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan 17.5.2008 mennessä.

Energian toimitusvarmuus, energiaomavaraisuus

Eduskunta hyväksyi tammikuussa 2007 polttoturpeen ja sillä tuotetun sähkön toimitusvarmuuden turvaamista koskevat kaksi lakia. Polttoturpeen turvavarastointilailalla varmistetaan riittävä turpeen saanti lämpö- ja voimalaitoksille myös sadekesien jälkeen. Vuoden 2010 loppuun voimassa olevalla lailla, joka koskee polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffia, puolestaan pyritään siihen, että turvetta käyttävät isot lauhdutusvoimalaitokset käynnistyisivät myös päästökauppatilanteessa ennen kivihiililauhduusvoimalaitoksia.

Veropolitiikka

Energiaverotuksella edistetään ensisijaisen fiskaalisen tavoitteen lisäksi energiatehokkuutta ja pyritään hillitsemään energian kulutuksen kasvua. Näiden eri tavoitteiden vuoksi energiaverojen efektiivinen taso on Suomessa kohtuullisen korkea useimpiin muihin EU-maihin verrattuna. Vuonna 2007 energiaveroja kannettiin 2 938 milj. euroa, josta vajaat 80 % kohdistui bensiiniin ja dieselöljyyn eli ajoneuvojen käytön verotukseen.

Hallitus valmisti vuonna 2007 energiaveron korotuksen. Energiaverot nousivat vuoden 2008 alussa noin 9,8 % eli noin 295 milj. eurolla. Korotuksella tavoitellaan energian käytön tehokkuutta, energian säästöä ja uusiutuvan energian käytön lisäämistä. Veronkorotus painottuu päästökaupan ulkopuolisille sektoreille (liikenne, palvelut, maatalous, kotitaloudet), koska juuri näillä sektoreilla verotus on keskeinen ohjauskeino. Samassa yhteydessä vapautettiin lisäksi lämmityksessä ja työkoneiden polttoaineena käytettävä biopolttoöljy valmisteverosta. Toimenpiteen tavoitteena on edistää kyseisen biopolttoaineen käyttöä fossiilisen polttoaineen korvaajana.

Energiaverojen korotuksella oletetaan vaikutettavan energian säästön tehostamiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen. Liikennepolttoaineiden veromuutoksella lisätään ja tehostetaan ajoneuvon käyttöön perustuvaa

verotusta. Lisäksi esitetyillä veronkorotuksen painopisteillä ja biopolttoöljyn verottomuudella tavoitellaan uusiutuvan energian käytön edistämistä.

Biopolttoöljyn käytöllä saavutettaisiin jossain määrin hiilidioksidipäästöjen vähenemistä. Sitä, kuinka suureksi päästöjen väheneminen muodostuisi, on vaikea arvioida, sillä alan toimijat eivät tässä vaiheessa osaa varmasti arvioida, kuinka laajaksi biopolttoöljyn käyttö muodostuu. Lisäksi hiilidioksidipäästöjen vähenemiseen vaikuttaa merkittävästi biopolttoaineen elinkaaren aikainen hiilidioksiditase, mikä vaihtelee huomattavasti bioraaka-aineen ja sen tuotantoketjun perusteella. Euroopan komission uusiutuvan energian direktiiviehdotuksessa esitetään liikenteen biopolttoaineille ja muille bionesteille, kuten biopolttoöljylle, ympäristöllisiä kestävyyskriteereitä. Kriteereillä asetetaan vähimmäisehdot, jotka biopolttoaineiden ja bionesteiden on täytettävä. Vain kriteerit täyttävä biopolttoaineet ja bionesteet voidaan laskea mukaan direktiivin tavoitteisiin.

Henkilöautoihin kohdistuvaa verotusta on uudistettu hiilidioksidipäästöihin perustuvaksi. Uudistus koskee sekä autoveroa että ajoneuvoveroa. Autoveron muutos tuli voimaan vuoden 2008 alusta ja ajoneuvoveron muutos tulee voimaan myöhemmin, arviolta vuonna 2010.

Auton verotaso määräytyy suoraan päästöjen perusteella riippumatta siitä moottori- tai polttoaineteknisestä ratkaisusta, jolla päästötaso on saavutettu. Hiilidioksidipäästöihin perustuva uusi autoveroaasteikko vaihtelee 10 prosentin suuruudesta vähimmäistasosta aina 40 % asti, kun aikaisemmin autoveroprosentti oli noin 26 ajoneuvon yleisestä verollisesta kuluttajahinnasta.

Autoveron alentamisen tavoitteena on lisäksi nopeuttaa autokannan uudistumista uudempaa tekniikkaa sisältäviin autoihin, millä on merkitystä erityisesti vanhemman autokannan haitallisten pakokaasupäästöjen vähentämisen kannalta. Uudesta veromallista hyötyvät kaikki pienipäästöiset henkilöautot, mukaan lukien sähkö- ja hybridiautot.

Päästöperusteisen veromallin ja autoveron keskimääräisen alentamisen myötä autoveron tuoton arvioidaan laskevan noin 260 milj. eurolla. Pidemmällä aikavälillä verotulojen alenema voi olla huomattavasti suurempikin.

Tehtyjen muutosten ympäristövaikutusten oletetaan olevan merkittäviä, mutta ne realisoituvat vasta pitkällä aikavälillä johtuen muun muassa autokannan hitaasta uusiutumisesta. Arvioidaan että vuonna 2014 noin kolmasosa autokannasta olisi uusiutunut polttoainetehokkaammaksi. Mikäli tehokkuus paranee keskimäärin noin 5 %, laskevat auton elinkaaren aikaiset CO₂ päästöt noin 2,16 tonnia.

Hallitus päätti myös käynnistää ympäristöystävällisten polttoaineiden käytön lisäämiseksi selvityksen siitä, miten polttoaineiden energiaverot voitaisiin porrastaa päästöperusteisesti.

Lisäksi ympäristöön kohdistuvaa taloudellista ohjausta parannetaan muun muassa kehittämällä jäteverotusta, jonka osalta vuonna 2007 asetettiin työryhmä selvittämään mahdollisuuksia vähentää jätteen kaatopaikkasijoittamista ja siitä aiheutuvia päästöjä. Vuodesta 1997 käytössä ollut jätevero on tukenut jätteen kaatopaikkakäsittelyn vähentämistä. Yleisen kaatopaikan pitäjältä kannettava vero siirtyy kaatopaikan porttihin. Tämä parantaa osaltaan biologisen ja polttokäsittelyn ja siten jätteen hyödyntämisen kannattavuutta.

Liikennepolitiikka

Liikenteen hiilidioksidipäästöt ovat tällä hetkellä noin 10 % vuoden 1990 tason yläpuolella. Päästöt ovat kasvaneet keskimäärin 1—1,5 % vuodessa koko 2000-luvun.

Vaikka liikenteen hiilidioksidipäästöjen jatkuva kasvu on huolestuttavaa erityisesti Euroopan komission Suomelle esittämän 16 %:n ei-päästökauppasektorin päästöjen vähennystavoitteen näkökulmasta, on muistettava, että jonkinlainen decoupling liikenteen hiilidioksidipäästöjen, liikennemäärien ja BKT:n välillä näyttäisi tilastotietojen perusteella jo saavutetun: BKT on kasvanut vuodesta 1990 45 %, tieliikenteen volyymi 23 % ja tieliikenteen hiilidioksidipäästöt noin 10 %.

Liikenteen päästöjen vähentämisessä tärkeimmät keinot tähän asti ovat olleet:

- ajoneuvoteknologia (henkilöautojen parempi energia- ja CO₂-tehokkuus);
- taloudellinen ajotapa sekä liikenteen energiatehokkuussopimukset; ja
- liikennejärjestelmäsunnittelu (joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edistäminen, väyläinvestoinnit ja nopeusrajoitukset).

Uusien rekisteröityjen henkilöautojen energiatehokkuus parantui 1990-luvulla, mutta myönteinen kehitys on pysähtynyt 2000-luvulle tultaessa. Ajanjaksolla 1990—2006 uusien rekisteröityjen henkilöautojen ajoneuvo-kohtaiset CO₂-päästöt ovat vähentyneet 7,7 %, mutta kehitys on siis käytännössä pysähtynyt vuoden 2000 jälkeen tai tilanne on jopa hieman heikentynyt. Erityisesti viime vuosina kuluttajat ovat valinneet isoja dieselautoja ja tämän on vaikuttanut siihen, että koko uuden autokannan energiatehokkuus ei ole parantunut. Vuoden 2008 alusta voimaan tulleen autoveron uudistuksen toivotaan ohjaavan kuluttajien valintoja energia- tehokkaampiin ajoneuvoihin.

Euroopan komissiolle kesäkuussa 2007 jätetyssä ensimmäisessä kansallisessa energiatehokkuuden toimintaohjelmassa tehtiin laskelmia taloudellisen ajotavan vaikutuksesta energiankulutukseen. Taloudellisen ajotavan koulutusta on saanut vuosittain keskimäärin 62 000 henkilöauton kuljettajaa vuosina 2000-2007. Valtaosa ras-kaan liikenteen kuljettajista on saanut taloudellisen ajotavan perus- ja jatkokoulutuksen. Taloudellisen ajotavan omaksuminen vähentää henkilöautoliikenteen energiankulutusta keskimäärin 5 %. Taloudellisen ajotavan ansiosta on arvioitu saavutetun noin 100—150 GWh:n vuotuinen energiansäästö ja koulutettujen määrän kasva-essa energiansäästön arvioidaan kasvavan (ja sitä kautta CO₂-päästöjen vähenevän).

Liikennejärjestelmäsunnittelun vaikutuksia CO₂-päästöihin on vaikea arvioida. Liikenteen CO₂-päästöjen vä-hentäminen on liikennejärjestelmäsunnittelussa usein oheistavoite, jonka saavuttamista tuetaan kun pyritään parantamaan liikenneturvallisuutta (nopeusrajoitukset), edistämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja tasa-puolisia liikkumismahdollisuuksia (joukkoliikenne ja väyläinvestoinnit) tai parantamaan ilmanlaatua ja terve-yyttä (joukkoliikenne, pyöräily ja kävely).

Joukkoliikenteen osuus henkilöliikennesuoritteesta on viime vuosien aikana jatkuvasti laskenut. Tällä hetkellä noin 15 % henkilöliikenteen kilometreistä suoritetaan linja-autoilla, junilla, metrolla ja raitiovaunuilla. Mat-koista 5 % tehdään kävellen ja pyörällä. Henkilöautoliikenteen osuus henkilöliikennesuoritteesta on jatkuvasti kasvanut ja osuus on tällä hetkellä jo noin 80 %. Vuonna 2007 tehtiin kehyspäätös siitä, että valtio alkaa tukea vuodesta 2009 alkaen suurten kaupunkien joukkoliikennettä. Tämän arvioidaan parantavan joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoiluun suurissa kaupunkikeskuksissa, joissa joukkoliikenteellä on luonnos-taan parhaat toimintaedellytykset. Kokonaisuudessaan valtion budjetin kautta joukkoliikenteeseen kohdenne-tuissa määrärahoissa ei viime vuosien aikana ole tapahtunut merkittävää kasvua.

Liikenneväyläinvestointeja on viime vuosina ryhdytty kohdentamaan enenevässä määrin rautatieverkon kehit-tämiseen jo siitä syystä, että rataverkko on huonossa kunnossa. Tämä osaltaan tukee myös pyrkimystä parantaa energiatehokkaan ja ympäristöystävällisen rautatieliikenteen kilpailukykyä.

Nopeusrajoituksia tieliikenteeseen on asetettu liikenneturvallisuussyistä, mutta niillä on merkittävä vaikutus myös energiankulutukseen ja CO₂-päästöihin. Esimerkiksi talvinopeusrajoitukset (20 km/h alennus päätiever-kolla) merkitsee vuosittain arviolta noin 10—35 miljoonan polttoainelitrnan energiansäästöä.

Koska liikennemäärät ovat jatkuvasti kasvaneet, parantuneen energiatehokkuuden ja muiden liikennepolitiikan toimenpiteiden avulla saavutetut hyödyt on menetetty ja liikenteen CO₂-päästöt ovat tähän asti kasvaneet. Lii-kennepoliittisessa selonteossa arvioidaan, että tavoitellut päästövähennykset onkin jatkossa mahdollista saa-vuttaa vain siten, että liikenteen kysyntään ja liikennetarpeeseen vaikuttavia toimenpiteitä (myös muita kuin liikennepolitiikan, erityisesti maankäyttö, verotus ja taloudellinen ohjaus, elinkeinoelämän kuljetuspalvelujen hankinnat jne.) tehostetaan.

Maatalous

Maataloussektorin päästöt ovat vähentyneet perusvuoden 1990 tasosta 7,1 milj. tonnia CO₂-ekv. 5,6 milj. tonniin CO₂-ekv. vuonna 2006. Maataloussektorin päästöt muodostuvat kotieläinten ruoansulatuksen, lannankäsittelyn ja peltoviljelyn (pois lukien maaperän hiilidioksidi) kasvihuonekaasuista. Maatalouden maankäytöstä syntyvät päästöt eli viljelymaan ja ns. ruohikkoalueiden päästöt olivat vuonna 1990 7,3 milj. tonnia CO₂-ekv. ja vuonna 2006 5,1 milj. tonnia CO₂-ekv. (ilman kivennäismaiden päästöjä). Nämä päätöt raportoidaan kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariossa kuitenkin maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous -sektorilla, ei maataloussektorilla.

Vuoden 2005 energia- ja ilmastostrategia ei aseta suoraan tavoitteita maatalouden päästöjen vähentämiseksi. Biokaasun tuotannon lisääminen ja metsän hävittämisen rajoittaminen koskevat myös maatalouden toimialaa. Tulevassa EU:n energia- ja ilmastopaketissa maatalous kuuluu päästökaupan ulkopuolisten velvoitteiden (komission ehdotus 16 % vähennys vuoteen 2020) piiriin

Maatilojen energiankäyttö tilastoidaan energiasektorin päästölukuihin. Tilojen vuosittainen energiankulutus on noin 12 TWh. EU:n energiapalveludirektiivin energiansäästövelvoite on 9 %. Maatalouden energiansäästöohjelman (MENO 2008—2016) avulla aiotaan parantaa maatilojen energiatehokkuutta ja lisätä uusituvan energian käyttöä. Energiapalveludirektiivin mukainen energiansäästövelvoite, 9 %, saavutettaneen.

Peltoenergian tuotannon päätavoitteina on lisätä merkittävästi peltoenergiakasvien tuotantopinta-alaa, monipuolistaa kasvivalikoimaa ja lisätä peltoenergiakasveja vastaanottavien laitosten lukumäärää. Ruokohelpin lisääminen vaikuttaisi toisaalla maataloussektorin päästöihin lisäämällä lannoituksen päästöjä. Esimerkiksi 100 000 hehtaarin ruokohelpibiomassa korvatessaan polttoaineena kivihiiltä vähentäisi energiasektorin päästöjä noin 0,82 milj. tonnia CO₂-ekv. Sen tuotantoketju (lukuun ottamatta polttoa ja hiilen sitoutumisen vaikutusta) tuottaisi kuitenkin kasvihuonekaasupäästöjä arviolta noin 0,17 milj. tonnia CO₂-ekv.

Biokaasun tuotannon edistämistä tukevat ilmastotavoitteiden ohella siihen liittyvät myönteiset ympäristövaikutukset, sillä anaerobinen käsittely vähentää mm. lannan aiheuttamia metaanipäästöjä (CH₄) ja hajuhaittoja. Lisäksi se parantaa mahdollisuuksia ravinteiden kierrätykseen. Vuonna 2005 maatilojen biokaasulaitoksilla tuotettiin 1 150 MWh lämpöä ja 150 MWh sähköä. Biokaasun tuotantoa voidaan tukea myöntämällä investointutukia uusille laitoksille, ottamalla käyttöön porttimaksut ja/tai syöttötariffit, mikä on edellytyksenä biokaasutuotannon kasvuille.

Metsätalous

Metsien turvaaminen hiilinieluna ja bioenergian lähteenä edellyttää metsävarojen hyvää tilaa ja kehitystä. Kasvihuonekaasuinventaarion mukaan vuosien 2002—2006 metsätalouden keskimääräinen vuotuinen nettonielu oli noin 35 milj. tonnia CO₂-ekv ja vuotuisen hiilinielun arvioidaan kasvavan huomattavasti vuoteen 2050 mennessä. Metsäenergian lisääminen voi vähäisessä määrin pienentää nielua johtuen siitä, että korjuussa viedään metsästä pois biomassaa.

Metsien hyvän kasvukunnon turvaamiseksi on käytössä useita toimenpiteitä, kuten neuvonta, metsävaratietojen tehokas käyttö, kannustava verotus ja metsänuudistamisen hyvä laatu. Rahoituksellisesti tärkein keino on metsänhoito- ja metsänparannustöiden tukeminen kestävän metsätalouden rahoituslain perusteella. Tuki onkin ollut keskeinen edellytys metsävarojen ja samalla hiilinielun kasvuille.

Metsää siirtyy muihin maankäyttöluokkiin arvion mukaan vuosittain yli 21 000 hehtaaria. Metsän hävittämisestä aiheutuvat päästöt olivat 3,7 milj. tonnia CO₂-ekv./vuosi vuonna 2006. Tavoitteeksi EIS 2005:ssä on asetettu, että uuden pellon metsitystä ei edistetä maatalouden tukitoimin ja selvitetään mahdollisuuksia vähentää metsän raivausta rakentamista, liikenneväyliä ja energiaverkkoja varten.

Vuonna 2004 poistettiin mahdollisuus saada eräitä maatalouden tukia uusille raivatuille pelloille. Tästä huolimatta pellon raivaus jatkuu suurena. Pellon raivaus turvemailla aiheuttaa yli kolmanneksen kaikista metsän hävittämisen päästöistä.

Metsitysalan tuottama nielu oli 0,2 milj. tonnia CO₂-ekv vuonna 2006. Metsittäminen jatkuu vähäisenä. Syynä hiilinielun pienuuteen on metsitettävän alan vähäisyys ja se, että turvemaat ovat päästölähde vuosikymmeniä vielä metsittämisen jälkeenkin.

Metsäenergia

Suurin uusiutuvan energian potentiaali sisältyy metsäenergian käyttöön. Puuperäisestä energiasta lähes 80 % tuotetaan puunjalostusteollisuuden puupohjaisista bioliemistä ja muista puuperäisistä jäte- ja sivutuotteista.

Nykyisin metsähaketta tuotetaan noin 3,4 milj. m³. Määrä on yli nelinkertainen verrattuna vuoden 2000 tilanteeseen. Arvion mukaan määrä nousisi tasolle 8 milj. m³ vuonna 2010. Yli 90 % hakkeesta kerätään ilman julkista tukea. Muun kuin päätehakkuun yhteydessä korjattavan energiapuun osalta keskeiset instrumentit metsäenergian käytön lisäämisessä on määritelty kestävän metsätalouden rahoituslailla (1094/1996) (Kemeralaki). Lain nojalla myönnetään energiapuun korjuutukea ja haketustukea sekä nuoren metsän hoitotukea. Tuki- en avulla on edistetty osana nuoren metsän hoitoa muuten metsään jäävän puun saamista energiantuotannon käyttöön kohteista, joista energiapuun korjuu ei ole kannattavaa. Metsähakkeen lisäämisellä ei ole merkittävää vaikutusta metsien kasvihuonekaasunieluun. Sen sijaan sen avulla on voitu ja voidaan enenevästi rajoittaa fossiilisten energianlähteiden käytöstä aiheutuvia päästöjä.

Puuperäisen energian hyödyntäminen on pääosin markkinavetoista ja sen määrä riippuu suoraan metsäteollisuuden tuotannon määrästä, sillä suurin osa siitä on teollisuuden käyttämään puuhun ja jätehiemien energiakäyttöön perustuvaa.

Yhdyskunnat ja rakentaminen

Ilmastonmuutoksen noustua poliittiseen keskusteluun yhdyskuntarakenteen merkitys on tiedostettu entistä paremmin, ja siihen liittyviä tavoitteita on esillä myös nykyisessä hallitusohjelmassa. Ilmastopolitiikan ja yhdyskuntarakenteen kytkennät ovat keskeinen kysymys valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisessa 2008. Yhdyskuntarakenteen eheyteen tähtäävät tavoitteet on kirjattu selkeästi alueidenkäytön suunnittelua ja kaavoitusta koskeviin tavoitteisiin ja normeihin.

Rakennusten lämmitys ja sähkönkäyttörakennuksissa tai niitä varten tuotettu energian käyttö aiheuttaa Suomen kasvihuonekaasupäästöistä noin kolmanneksen. Vastaavasti rakennusten osuus energiankulutuksesta on noin 40 prosenttia. Rakennuskannan moninaisuudesta johtuen tarvitaan useita ja toisiaan tukevia ilmastopolitiittisia toimenpiteitä. Noin kaksi kolmasosaa rakennusten energiakäytön aiheuttamista päästöistä syntyy päästökaup-pasektorilla sähkön ja kaukolämmön tuotannon yhteydessä.

Osana Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallista toimeenpanoa on vuonna 2007 annettu laki ja asetus energiatodistuksesta, laki rakennuksen ilmastointijärjestelmän kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta sekä asetus energiatehokkuuden laskentamenetelmästä. Lisäksi on uudistettu rakentamismääräyskoelman osia. Nämä säännökset tulevat voimaan vuoden 2008 alusta. Muutokset ovat koskeneet säädösten muuttamista direktiivin rakennetta vastaavaksi. Määräysten tasoa ei tässä yhteydessä ole olennaisesti muutettu.

Energia-avustukset ovat merkittävä osa ilmastopolitiikan toteutusta ja kansallisten kasvihuonekaasupäästöta-voitteiden saavuttamista. Asuinkerros- ja rivitaloihin on myönnetty energia-avustuksia vuodesta 2003 lähtien keskimäärin 15 milj. euroa vuodessa. Pientaloille energia-avustuksia on myönnetty vuodesta 2006 ja asetus on voimassa vuoden 2008 loppuun. Energia-avustustoiminnan jatkuessa samanlaisena, syntyvän energiansäästön määrä vuonna 2010 vastaa hieman alle 5 % kaikkien ajanjaksolla 1950—1990 rakennettujen asuinkerros- ja rivitalojen hyötylämmitysenergian vuotuisesta kulutuksesta.

Avustettavat toimenpiteet ovat vaikutukseltaan pitkäaikaisia ja niillä saavutetaan monivuotisen energian säästön lisäksi merkittäviä muita vaikutuksia. Rakennuskannan ylläpitoon ja korjaamiseen suunnatut avustettavat toimenpiteet parantavat samanaikaisesti asumisterveyttä ja -viihtyvyyttä, rakennusten teknisiä ominaisuuksia ja edistävät kiinteistöjen suunnitelmallista ylläpitoa. Avustusten kohdentaminen energiakatselmuksiin ja suunnitelmallisen kiinteistönpidon välineisiin on vaikuttavuudeltaan erityisen suuri.

Viranomaisten toteuttaman ohjauksen lisäksi yritykset ja yhteisöt voivat käyttää erilaisia vapaaehtoisia, markkinapohjaisia ohjauskeinoja, jotka korostavat toimijan omaa vastuuta ympäristön tilan parantamisessa. Esimerkiksi eri toimialat ovat tehneet ministeriöiden kanssa sopimuksia energiansäästöstä. Energiansäästösopimuksilla toteutetaan kansallista ilmastostrategiaa.

Vuonna 2002 käynnistetyn asuinkiinteistöjen energiasäästösopimuksen (AESS) piiriin kuuluu noin 60 % Asuinkiinteistö- ja rakennuttajaliitto ASRA:n jäsenyhteisöjen omistamasta asuinkiinteistökannasta. Vuoden 2007 alussa julkaistun toisen vuosiraportin mukaan sopimukseen liitetyn asuinrakennuskannan ominaiskuluksissa on tapahtunut pientä laskua.

Öljylämmityskiinteistöjen energiansäästöön tähtäävässä Höylä-ohjelmassa on saavutettu lähes 1,6 TWh vuotuiset säästöt ikääntyneiden öljylämmitystalojen kunnostuksella vuoden 2006 loppuun mennessä. Tämä vastaa noin 160 miljoonan lämmitysöljylitran vuosittaista säästöä. Vuosille 2008—2012 käynnistetty Höylä III-sopimus on jatkoa vuoden 2007 lopussa päättyneelle sopimukselle.

Ympäristöministeriö on osarahoittajana useissa kehityshankkeissa, joilla rakennusten energiatehokkuutta pyritään edistämään (esimerkiksi Ikkunoiden energialuokitus -pilotointihanke sekä rakennusten ympäristöluokitus PromisE).

Ympäristösuojelusektori

Jätehuollon pääasiassa kaatopaikan metaanipäästöstä johtuvaa kasvihuonekaasupäästöä vähennettiin vuodesta 1990 vuoteen 2005 noin 39 %. Arvioidaan, että päästö vähenee nykytoimin edelleen vuoteen 2020 mennessä noin 30 % ja vuoteen 2050 mennessä noin 51 % vuoden 2005 päästötasosta laskien. Tästä on politiikkatoimin mahdollista tehostaa jätesektorin päästön pienentämistä edelleen. Tuolloin päästö pienenesi vuonna 2020 edelleen 9 % ja vuonna 2050 19 % peruslaskelmaan verrattuna.

EY:n fluorattuja kasvihuonekaasuja, nk. F-kaasuja, koskevan asetuksen tultua voimaan heinäkuussa 2006 on odotettavissa F-kaasupäästöjen väheneminen niitä sisältävistä laitteista ja laitteistoista, koska säännöllisillä laitetarkastuksilla pystytään varmistamaan laitteiden tiiveys. Asetuksen voimaantulo todennäköisesti vilkastuttaa vaihtoehtoisten tekniikoiden kehitystyötä sekä edistää siirtymistä F-kaasuille vaihtoehtoisiin tekniikoihin ja kylmäaineisiin kuten ammoniakkiin ja hiilivetyihin. Suomessa on edelleen käytössä vanhoja otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältäviä kylmälaitteita ja -laitteistoja, joiden käyttöikä lähenee loppuaan. Koska F-kaasujen käyttöä todennäköisesti rajoitetaan lisää EY-asetuksen uudelleen tarkastelun yhteydessä 2011, laitteiden ja laitteistojen uusimisen yhteydessä hyvin todennäköisesti siirrytään käyttämään jotain muuta kylmäainetta.

Suomen tavoitteet kv ilmastopolitiikassa ja vaikuttamisessa

YK:n ilmastopimuksen osapuolten kokouksessa Balilla joulukuussa 2007 saatiin aikaan päätös avata neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee vuoden 2012 jälkeistä ilmastopimuksjärjestelmää. Suomen ja EU:n tavoitteet täyttyivät Balilla kaikilta keskeisiltä osilta. EU:n tärkein tavoite oli käynnistää neuvottelut laaja-alaisesta ja kattavasta ilmastopimuksista. Neuvotteluihin osallistuvat kaikki maat ja niissä käsitellään sekä kehitysmaiden että Yhdysvaltojen panosta päästövähennystoimiin. Jo aiemmin käynnistetty neuvotteluprosessi Kioton pöytäkirjan teollisuusmaaosapuolten tulevista päästövähennysvelvoitteista jatkuu. Neuvottelut on tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2009 Kööpenhaminassa pidettävässä ilmastokokouksessa.

Suomi on osallistunut aktiivisesti EU:n valmistelutyöhön kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Vuonna 2007 Suomi edusti läntisiä teollisuusmaita osapuolikokouksen johtoryhmässä. Suomi toimi lisäksi varapuheenjohtajana Kioton pöytäkirjan työryhmässä, joka käsittelee teollisuusmaiden tulevia velvoitteita

EU:n ilmasto- ja energiapaketin laadintavaiheessa Suomen kantojen valmistelemiseksi ko. taakanjakoa koskevaan EU:n päätösehdotukseen teetettiin selvityksiä ja taustalaskelmia Suomen lähtökohdista ja päästöjen vähennysmahdollisuuksista. Kesästä 2007 asti on myös aktiivisesti käyty keskustelua komission kanssa myöhemmin julkistetun paketin sisällöstä pyrkien vaikuttamaan tehokkaasti paketin ehdotuksiin, jotka ovat erityisen tärkeitä Suomelle.

Puhtaan kehityksen mekanismi

Puhtaan kehityksen mekanismin (Clean Development Mechanism, CDM) puitteissa teollisuusmaa, jolla on Kioton pöytäkirjassa määritelty päästövähennystavoite, toteuttaa kasvihuonekaasupäästöjä vähentävän hankkeen kehitysmaassa, jolla ei ole sitovaa tavoitetta. Teollisuusmaa saa siirtää käyttöönsä hankkeesta saatuja päästövähennyksiä. Mekanismin avulla pyritään tarjoamaan teollisuusmaille kustannustehokkaita tapoja vähentää päästöjä ja edistämään kestävästä kehitystä kehitysmaissa. Yhteistoteutuksessa (Joint Implementation, JI) teollisuusmaat toteuttavat kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä hankkeita toisessa teollisuusmaassa ja saavat vastaavasti käyttöönsä päästövähennyksiä.

Suomen kansallisen päästövähennemien osto-ohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden mukaan Kioton joustomekanismien avulla pyritään kaudella 2008—2012 hankkimaan 7 miljoonan hiilidioksiditonnin (MtCO₂) edestä päästövähennyksiä, jotka auttavat Suomea Kioton sopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Osto-ohjelman tavoitteena on päästövähennemien kustannustehokas hankinta. Mahdollisuuksien mukaan hankinnoilla pyritään tukemaan myös kehitysmaiden sitoutumista kv. ilmastopoliittiseen prosessiin, suomalaisen ympäristöosaamisen ja teknologian siirtoa sekä erilaisten kehityspoliittisia tavoitteita.

Yhteensä vuonna 2007 tehdyistä kolmesta kahdenvälisiä CDM-hankkeita¹⁾ koskevista päästövähennemien ostosopimuksesta odotetaan noin 0,65 miljoonan hiilidioksiditonnin edestä päästövähennyksiä vuoteen 2012 mennessä. Globaalissa mittakaavassa näiden kolmen yksittäisen hankesijoituksen vaikutus ilmastoon on pieni. Päästövähennemien hankkiminen CDM:n kautta on kuitenkin huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin vastaavien vähennysten toteuttaminen kotimaassa. Suomen hankeportfolioon kuuluvaa Ningxian aurinkokeitin-hanketta voidaan lisäksi pitää sosiaalisilta vaikutuksiltaan esimerkillisinä. Onnistuessaan hanke toimia katalyyttinä vastaavanlaisten uusien hankkeiden syntymiselle.

Suomi teki vuonna 2007 25 miljoonan dollarin sijoituksen Aasian kehityspankin uuteen Asia Pacific Carbon Fund- hiilirahastoon, joka keskittyy hankkimaan päästövähennyksiä uusiutuvan energian ja energiatehokkuushankkeista rahaston toiminta-alueella Aasiassa. Sijoituksen arvioidaan tuottavan Suomelle 1,8 miljoonan hiilidioksiditonnin edestä päästövähennyksiä vuosien 2008—2012 välillä. Rahaston kokonaisvaikuttavuus kv-ilmasto- ja energiasektorilla selviää tarkasti vasta lähivuosina.

Vuoden 2007 lopussa UM tuki Aasian kehityspankin hiilimarkkina-aloitteen alla toimivaan teknisen avun rahastoa 700 000 eurolla. Tuen avulla vahvistetaan pankin toiminta-alueen kehitysmaiden CDM-kapasiteettia sekä maa- että hankekohtaisella tasolla. Kehitysvaikutusten lisäksi kontribuutiolla odotetaan olevan positiivisia vaikutuksia myös Suomen rahastosijoituksen tuoton suhteen.

Vuonna 2007 UM tuki 200 000 eurolla Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa toteutettavaa UNDP:n ja UNEP'in hanketta, jonka tavoitteena on vahvistaa yksityisen ja julkisen sektorin kapasiteettia osallistua CDM-markkinoille ja poistaa markkinoille pääsyn esteitä sekä edistää kohdemaiden keskinäistä tiedonvaihtoa.

¹⁾ Reduction of Methane Emissions from Ruseifeh Landfill Project in the municipality of Amman, Jordania Dagan'gou Small Hydropower Project, Kiina ingxia Federal Solar Cooker Project, Kiina

Vuonna 2007 kehitysmaiden CDM-kapasiteetinvahvistukseen käytettyjen varojen suoraa ilmastovaikutusta on vaikea arvioida, sillä päästövähennemien syntyyn vaikuttavat hyvin monimutkaiset syy-seurausketjut. Pitkällä tähtäimellä näiden toimien odotetaan todistavan hyödyllisyytensä sekä kehitys- että ilmastonäkökulmasta.

Lisäksi UM on vuonna 2007 tukenut kahta CDM:ään liittyvää tutkimushanketta. Tutkimushankkeilla ei ole välitöntä ilmastohyötyä, mutta CDM:ään liittyvän tutkimuksen määrän ja laadun kasvattaminen on välttämätöntä mekanismin kehittämiseksi ja pitkällä aikavälillä tutkimuksen katsotaan olevan välttämätön osa siirtymää.

Syyskuussa 2007 annettiin Kioton mekanismien käyttöä koskevan lain toimeenpanon edellyttämä ympäristöministeriön asetus yhteistoteutushankkeista. Ympäristöministeriö sijoitti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hiilirahastoon (MCCF) 10 milj. euroa kasvihuonekaasujen päästöyksiköiden hankkimiseksi siirtymätalousmaista ja EU:n uusista jäsenmaista.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategia laadittiin vuonna 2005 hallinnonalojen yhteistyönä maa- ja metsätalousministeriön johdolla. Strategia kuvaa ilmastovaikutukset ja linjaa alustavat sopeutumistoimet 15 eri toimialalla. Strategian tavoitteena on Suomi, jolla on valmiudet sopeutua ilmastonmuutokseen.

EIS 2005 sisälsi sopeutumisstrategian keskeisen sisällön ja määritteli vuosille 2006—2015 ajoittuvat toimenpiteet. Keskeinen lähtökohta on, että ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointi ja sopeutumistoimenpiteiden määrittäminen liitetään eri toimialoilla osaksi tavanomaista suunnittelua, toimeenpanoa ja seuranta. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tutkimusohjelma ISTO lähti liikkeelle syksyllä 2006. Tutkimusohjelman tavoitteena on tuottaa käytännön sopeutumistoimien suunnitteluun tarvittavaa tietoa ja edistää tiedon soveltamista käytäntöön. Vuonna 2006 ohjelmassa käynnistettiin 16 tutkimusta yhteensä noin 460 000 eurolla.

Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian toimeenpano etenee. Useat hallinnon alat, kunnat ja elinkeinoelämä ovat kuluneen strategian julkistamisen jälkeen käynnistäneet omia tarkastelujaan.

Sekä sopeutumisstrategian että tutkimusohjelman väliarviot laaditaan vuonna 2008.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut hallinnonalan virastoille ja laitoksille tulostavoitteen, joka edellyttää, että ne laativat omalla toimialallaan selvityksen siitä, mitä ilmastonmuutoksen sopeuttaminen edellyttää erityisestä väylien rakentamiselta ja kunnossapidolta. Tiehallinto on tällaisen esiselvityksen tehnyt jo vuonna 2007. Tiehallinto, Ratahallintokeskus, Merenkululaitos ja Finavia esittivät alkuvuodesta 2008 alustavan selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin väylävirastot ryhtyvät ilmastonmuutoksen sopeutumisen osalta.

Ympäristöministeriö on yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa valmistellut työohjelmaa ilmastonmuutoksen kansallisen sopeutumisstrategian toteuttamiseksi ympäristöhallinnon toimialalla. Työohjelmassa esitetään lukuisa joukko konkreettisia toimenpiteitä, joita ympäristöhallinnossa tulisi toteuttaa liittyen luonnon monimuotoisuuteen, alueidenkäyttöön ja rakentamiseen, ympäristönsuojeluun sekä vesivarojen käyttöön ja hoitoon. Toimenpiteiden toteuttaminen on tarkoitus sisällyttää osaksi normaalia hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelua ja tulosojausta. Alueellisilla ympäristökeskuksilla on keskeinen asema toimenpiteiden toteuttamisessa. Työohjelma valmistuu huhtikuussa 2008 ja sitä on tarkoitus päivittää määräajoin ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia koskevan tiedon tarkentuessa.

3.5 Tuottavuusohjelma

Ohjelman tavoite

Pääministeri Vanhasen I hallituksen käynnistämän tuottavuusohjelman tavoitteena on julkisen hallinnon suunniteltu ja todennettavissa oleva tuottavuuden nousu ja tuottavuussäästöjen suunnitelmallinen käyttö. Ohjelmaa toteutetaan osana kehys- ja budjettiprosessia. Ohjelma on tarpeen, jotta julkisen sektorin työvoiman kysyntä voitaisiin sopeuttaa työvoiman niukkenevaan tarjontaan ilman, että julkisen alan työvoiman kysyntä hidastaa talouskasvua heikentämällä yksityisen sektorin työvoiman saantia. Julkisen sektorin tehtävien tuottavuuden lisääminen on tarpeen myös siksi, että voitaisiin turvata julkisen talouden kestävyys, kun ikääntymiskehitys edellyttää hoivapalvelujen lisäämistä. Tuottavuusohjelma tulee toteuttaa palvelujen laatu, saatavuus ja vaikuttavuus turvaten ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen sekä käyttäen hyväksi henkilöstön luonnollista poistumaa. Uudistusten tulee osaltaan lisätä valtion kykyä kilpailla työvoimasta.

Edellisen hallituksen toiminnan alkuvaiheessa tuottavuusohjelmassa toteutettiin sekä valtion että kuntasektorin tuottavuuteen vaikuttavia hankkeita. Erityisen kunta- ja palvelurakennemuutoksen ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksen käynnistyttyä kuntasektorin tuottavuuden parantamiseen tähtäävät hallituksen toimenpiteet ovat keskittyneet näiden uudistusten kautta toteuttavaan tuottavuuden parantamiseen.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy, että hallitus jatkaa aloitettua valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa ja käynnistää uusia toimenpiteitä tuottavuuden parantamiseksi. Edellisen hallituksen aloittaman ohjelman tavoitteeksi oli asetettu sellaisten valtionhallinnon tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden toteuttaminen, jotka johtavat valtionhallinnossa yhteensä 9 645 henkilötyövuoden työvoimatarpeen vähenemiseen vuoden 2011 loppuun mennessä. Toukokuun 2007 valtiontalouden kehyspäätökseen sisältyi, että uusien toimenpiteiden tulee lisäksi johtaa yhteensä 4 800 henkilötyövuoden työvoimatarpeen vähenemiseen vuoteen 2015 mennessä. Henkilöstömuutokset sopeutetaan henkilöstön luonnolliseen poistumaan.

Tavoite: tuottavuuden parantaminen on suunnitelmallista

Kunkin hallinnonalan ministeriö on jatkanut tuottavuutta parantavien hankkeiden suunnittelua, käynnistämistä ja toimeenpanoa. Syyskuussa 2007 tällaisia toimenpiteitä oli ministeriöiden raportointien mukaan eri toteutusvaiheissa yhteensä n. 180. Täsmennettyjen toimenpiteiden määrä oli kasvanut edellisvuodesta ja ne olivat keskimäärin edenneet kohti konkreettista toimeenpanoa. Pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti ja vuoden 2007 aikana tehdyn valmistelun mukaisesti hallitus päätti 13.3.2008 valtiontalouden kehyspäätöksessä uusista tuottavuustoimenpiteistä ja niiden kohdentamisesta hallinnonaloille. Näiden uusien tuottavuustoimenpiteiden henkilöstövaikutusten on tarkoitus toteutua vuoden 2015 loppuun mennessä.

Taulukko 20. Tuottavuustoimenpiteet hallinnonaloittain toteutusvaiheen mukaan v. 2007 sekä yhteensä toteutusvaiheen mukaan v. 2006 ja 2007

Hallinnonala/ etenemisvaihe	1	2	3	4	5	Yhteensä
VNK	-	1	-	2	1	4
UM	-	4	7	3	-	14
OM	1	12	6	10	-	29
SM	2	3	6	11	2	24
PLM	-	1	2	8	5	16
VM	-	5	3	11	2	21
OPM	-	-	3	5	1	9
MMM	-	-	2	8	-	10
LVM	-	2	2	5	1	10
TEM	3	2	4	9	1	19
STM	-	3	3	4	-	10
YM	-	4	4	6	-	14
Yhteensä	6	37	42	84	13	180
Tilanne 11/06	8	54	28	60	2	152

Hankkeiden etenemisen tilannekuvaus perustuu ministeriöiden marraskuussa 2006 ja elo-syyskussa 2007 tekemiin arviointeihin oman hallinnonalaansa tuottavuusohjelmien toimeenpanosta seuraavan luokittelun mukaisesti:

1. Aloittamatta

2. Selvitysvaihe; hanketta/toimenpidevaihtoehtoja selvitetään tai on selvitetty mutta päätöstä toimeenpanosta ei ole tehty.

3. Suunnitteluvaihe; päätös hankkeesta/toimenpiteistä tehty, toteutusaikataulu vahvistettu ja toimeenpano vastuutettu.

4. Toimeenpanovaihe; hanke/toimenpide on käynnistetty mutta toteutus on kesken.

5. Toteutettu

Tuottavuustoimenpiteet koostuvat seuraavantyyppisistä hankkeista:

- organisaatorakenteiden uudistaminen ja kehittäminen riittävän mittakaavan ja erikoitumisen saavuttamiseksi, yleishallintotehtävien keventämiseksi ja tietohallinnon mahdollisuuksien paremmaksi hyödyntämiseksi
- toimintojen ja prosessien uudistaminen yksinkertaistamalla ja sujuvoittamalla toiminta- ja palveluprosesseja sekä hyödyntämällä tieto- ja tietoliikennetekniikkaa tiedon käsittelemisessä ja hallinto- ja palvelutehtävien hoitamisessa (mm. sähköiset palvelut)
- ulkoistamalla muita kuin ydintehtäviin kuuluvia tehtäviä muun palveluntuottajan (palvelukeskus, julkinen, yksityinen, kolmannen sektorin palveluntuottaja) tuotettavaksi
- uudistamalla valtionhallinnon talous- ja henkilöstöhallinto palvelukeskusmalliin perustuvaksi
- toteuttamalla hankintatoimen tehostaminen kokoamalla tavanomaisten hankintojen tekeminen yhteen organisaatioon sekä tarjoamalla virastoille hankinnan asiantuntijapalveluja (Hansel Oy)
- tehostamalla valtion toimitilahallintoa.

Tavoite: tuottavuuskehityksen todentaminen

Valtion vuoden 2007 talousarviota valmisteltaessa arvioitiin, että tuottavuuden lisääminen vaikuttaa valtion henkilöstöön pienentävästi vuodesta 2006 vuoteen 2007 yhteensä 1 100 henkilötyövuodella. Henkilöstövähennystavoite on ajoitusmuutosten vuoksi tämän jälkeen tarkentunut 870 henkilötyövuodeksi. Tuottavuusohjelman toteuttaminen on vaikuttanut valtion henkilöstömäärään vähentävästi. Henkilötyövuosimäärä on vähentynyt vuodesta 2006 vuoteen 2007 runsaalla 700 henkilötyövuodella. Henkilöstömäärä on tarkastelujaksolla kasvanut yliopistoissa lähes

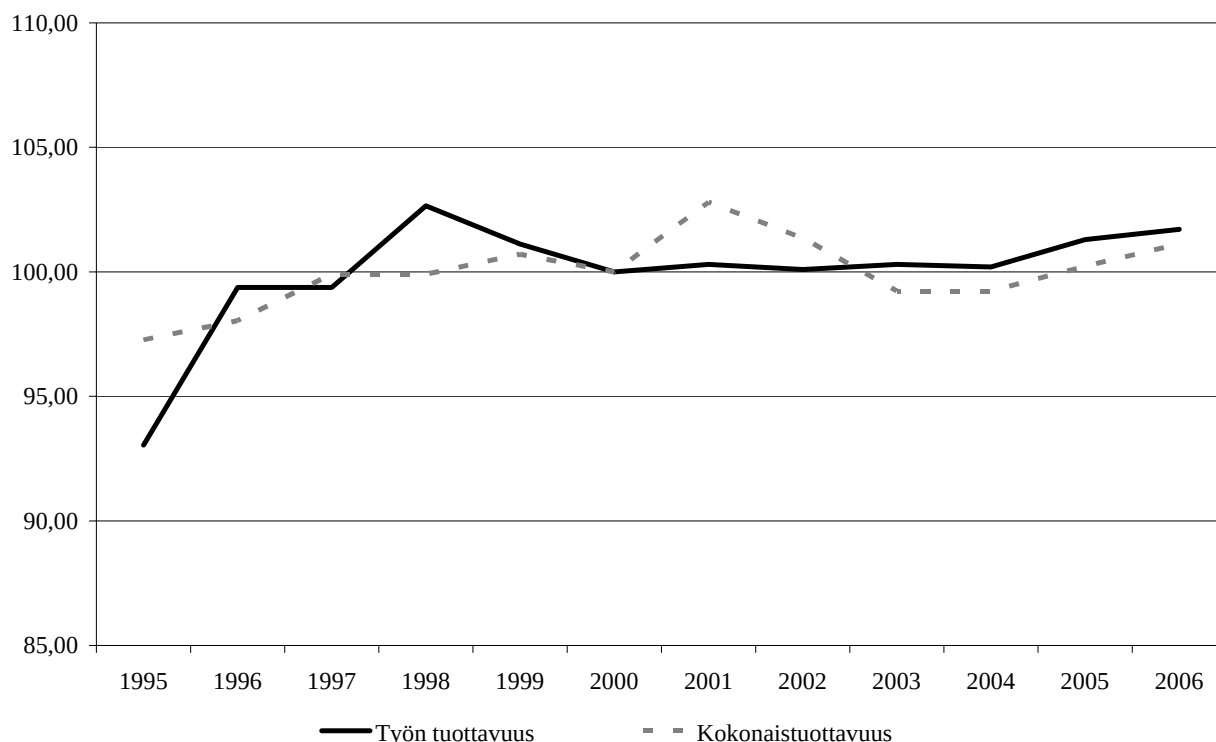
1 100 henkilötyövuodella ja vähentynyt muualla valtionhallinnossa yhteensä runsaalla 1 800 henkilötyövuodella. Henkilöstön lukumäärä (koko- ja osa-aikaiset henkilöt) on vähentynyt vuoden 2006 joulukuusta vuoden 2007 joulukuuhun 1200 henkilöllä.

Taulukko 21. Henkilötyövuodet hallinnonaloittain vuosina 2006 ja 2007 tuottavuusohjelman piiriin kuuluvien hallinnonalojen osalta

Hallinnonala	2006	2007	Muutos 2006—2007
Valtioneuvosto	295	264	-31
Ulkoasiainministeriö	1 738	1 669	-68
Oikeusministeriö	9 625	9 583	-42
Sisäasiainministeriö	18 086	17 976	-110
Puolustusministeriö	17 365	16 637	-728
Valtiovarainministeriö	10 664	10 582	-82
Opetusministeriö, yliopistot	29 609	30 690	1 081
Opetusministeriö, muut virastot	5 178	4 937	-241
Maa- ja metsätalousministeriö	5 505	5 307	-198
Liikenne- ja viestintäministeriö	3 371	3 278	-93
Kauppa- ja teollisuusministeriö	6 800	6 765	-36
Sosiaali- ja terveysministeriö	4 199	4 282	83
Työministeriö	4 328	4 215	-113
Ympäristöministeriö	3 193	3 018	-176
Yhteensä	119 957	119 204	-753

Tilastokeskuksen julkisen sektorin tuottavuustilaston mukaan valtion virastojen ja laitosten tuottavuus koheni hieman vuonna 2006. Työn tuottavuus kasvoi 0,4 % ja kokonaistuottavuus 0,9 % vuodesta 2005. Viime vuosien maltillisen tai negatiivisen tuottavuuskehityksen kääntyminen tuottavuuden parantumiseksi jatkui vuonna 2006. Parantuneen kehityksen syynä oli kokonaispanoksen määrän lasku. Työn tuottavuus pysyi pitkään ennallaan vuoden 1996 tasolla, mutta 2005 kehityksessä näkyi lievää tuottavuuden parantumista. Työpanoksen ja kokonaispanoksen määrien muutokset selittävät tuottavuuden muutoksen vuonna 2005, sillä tuotosmäärä on kasvanut tasaisesti prosentin vauhtia. Tilanne muuttui hieman vuonna 2006, jolloin tuotosmäärän kasvu pysähtyi ja tuottavuuskehitys oli seurausta yksinomaan tuotantopanosten määrän laskusta.

Kuvio 5. Valtion virastojen ja laitosten tuotoksen, tuotantopanosten ja tuottavuuden kehitys 1995—2006, % edellisvuodesta

Tilastokeskus on yhdessä hallinnonalan ministeriöiden kanssa aloittanut hallinnonaloittaisten tuottavuuskatsausten tuottamisen. Kaikkia hallinnonaloja koskevat katsaukset ovat käytettävissä vuoden 2008 aikana. Vuosien 2005 ja 2006 välisen tuottavuuskehityksen osalta tiedot ovat käytettävissä LVM:n, MMM:n, VM:n ja OPM:n hallinnonalojen osalta. Kokonaistuottavuus parani kaikilla erikseen tarkastelluilla hallinnonaloilla vuonna 2006. Tuotoksen volyymi kasvoi maltillisesti valtiovarain- ja opetusministeriön hallinnonaloilla ja voimakkaammin maa- ja metsätalous sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonaloilla. Työpanos ja kokonaispanos pysyivät lähes ennallaan tai laskivat kaikilla tarkastelluilla hallinnonaloilla. Tuottavuuskehitys olikin seurausta ennen kaikkea panoskäytön alenemisesta.

Tavoite: tuottavuushyötyjen suunnitelmallinen käyttö

Hallinnonaloittaiset tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset on sisällytetty vuosittain valtion talousarvioon siten, että tuottavuuden paranemisesta johtuvien henkilöstövähennysten aiheuttamat säästöt on otettu huomioon kunkin hallinnonalan ja viraston a.o. menomomenteilla. Tällaisten laskennallisten tuottavuussäästöjen kokonaismäärä oli vuonna 2006 tehdyn arvion perusteella vuoden 2007 talousarviossa yhteensä n. 32 milj. euroa. Laskennallinen säästö on jaettu hallinnonalan kehykseen jäävän ja valtiontalouden kehyksen tasolla kohdennettavan osuuden välillä siten, että on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon kunkin toimenpiteen luonne ja vaikutus menoihin. Keskimäärin tuottavuushyödyistä 40 % on jäänyt ao. hallinnonalan kehyksessä kohdennettavaksi ja 60 % kohdennettu uudelleen valtiontalouden kehyksen tasolla.

Tuottavuushyödyistä hallinnonalan kehykseen jäävä määräraha on osaltaan parantanut ministeriöiden ja virastojen mahdollisuutta käynnistää ja toteuttaa kehittämishankkeita sekä osaltaan mm. kehittää palkkausta uuden palkkausjärjestelmän mukaisesti, koska tuottavuuden parantamistoimenpiteet usein lisäävät tehtävien vaatavuutta. Valtiontalouden kehyksen ja talousarvion tasolla tuottavuussäästöt ovat osa toimintamenojen kasvun hillintää ja toisaalta säästöt ovat mahdollistaneet menojen uudelleenkohdentamista.

Tavoite: talous- ja henkilöstöhallinnon, valtion tietohallinnon, hankintatoimen ja toimitilahallinnon kehittäminen

Valtionhallinnon yhteiset palvelut ja niiden tuottavuuden kehittäminen ovat olennainen osa tuottavuusohjelmaa. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon perustehtäviä on siirretty yhteisiin palvelukeskuksiin. Neljän perustetun palvelukeskuksen muuttaminen yhdeksi, useassa toimipaikassa toimivaksi palvelukeskukseksi on aloitettu. Palkanmaksusta oli palvelukeskuksiin siirretty vuoden 2007 lopussa 43 % (37 % v. 2006) ja ostolas-kujen käsittelystä 33 % (21 % v. 2006). Koko valtionhallinnolle tarkoitettun talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmähankinta on käynnistetty.

Valtion tietohallinnon konsernimainen kehittäminen ja valtion IT-palvelukeskuksen muodostaminen on edennyt. Valtion IT-strategian mukaisia kärkihankkeita on toteutettu niin, että niiden tuottamien ratkaisujen tuottavuushyötyjä saadaan käyttöön kehyskaudella.

Hankintatoiminta on tehostettu siirtymällä laajasti tavanomaisten tavaroiden ja palvelujen yhteishankintaan, joiden palvelut tarjoaa yhteishankintayksikkö Hansel Oy. Yhteishankintojen määrä on kasvanut ja tuonut arviolta 25—35 milj. euron vuosittaiset säästöt valtion hankinnoissa ja se on mahdollistanut valtion hankintahallinnossa arviolta usean sadan henkilötyövuoden työpanoksen vapautumisen muihin tehtäviin. Hankintatoimen tehostuminen on käytännössä näkynyt valtion hankintayksiköille alhaisempina hankintahintoina ja sitä kautta taloudellisten resurssien lisäyksenä. Sähköisen tilausjärjestelmän käyttöönotto alkaa vuonna 2008 ja sen on arvioitu tehostavan merkittävästi hallinnon ja toimittajien tuotteiden tilausprosessia.

Toimitilojen osalta tuottavuusohjelman tavoitteita toteutetaan valtion toimitilastrategian mukaisilla toimintalinjoilla. Virastojen ja laitosten mahdollisuuksia keskittyä ydintehtäviinsä tuetaan tarjoamalla käyttöön konsernitason toimitilapalveluja, joita eri hallinnonalat ovatkin lisääntyvästi hyödyntäneet. Työympäristöjä parannetaan hallitusti entistä avoimemmilla, joustavammilla ja tehokkaammilla tilankäyttöratkaisuilla.

Tavoite: palvelujen laatu, saatavuus ja vaikuttavuus

Tuottavuusohjelman vaikutusten seurannassa palvelujen laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden osalta on lähdetty siitä, että virastot ja ministeriöt talousarviolainsäädännön mukaisesti asettavat näille tuloksellisuuden osaluueille tavoitteita ja mittaavat, arvioivat ja raportoivat niiden saavuttamista. Lisäksi yleisellä tasolla tilastokeskuksen valtionhallinnon tuottavuustilaston perusteella voidaan arvioida tuotoksen määrän kehittymistä ja sen suhdetta panosten määrän kehitykseen.

Hallitus on käsitellessään ja päättäessään hallinnonaloittaisista tuottavuustoimenpiteistä ja niiden henkilöstövaikutuksille asetettavista tavoitteista ottanut huomioon mm. seuraavat palvelujen laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävät näkökohdat:

- yliopistojen tuottavuustoimenpiteet on mitoitettu ja kohdennettu siten, että ne eivät heikennä opetusta ja tutkimusta ja niiden kehittämistä.
- ulkoasiainhallinnon tuottavuustavoitteiden asettamisessa on otettu huomioon kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta aiheutuva tarve kehittää kehitysyhteistyöhallintoa
- tuottavuutta lisäävien hankkeiden eteneminen, ml. tarvittavien lainsäädäntömuutosten toteuttaminen on otettu huomioon hallinnonaloittaisia tuottavuustavoitteita asetettaessa ja ajoitettaessa
- valtiovarainministeriö on hallituksen kehotuksen mukaisesti valmistellut kevään 2008 kehyspäätökseen sisällytetyt toimenpiteet sektoritutkimuslaitosten ulkopuolisen tutkimusrahoituksen huomioon ottamiseksi hallinnonalojen tuottavuustavoitteiden mitoittamisessa siten, että tuottavuusohjelma ei ole esteenä taroituksenmukaiselle ulkopuolisen rahoituksen vastaanottamiselle
- valtiovarainministeriö on yhteistyössä ministeriöiden kanssa ja hallituksen kehotuksen mukaisesti valmistellut kevään 2008 kehyspäätöksessä päätettyjen, pääosin vuosina 2012—2015 toteutettavien uusien

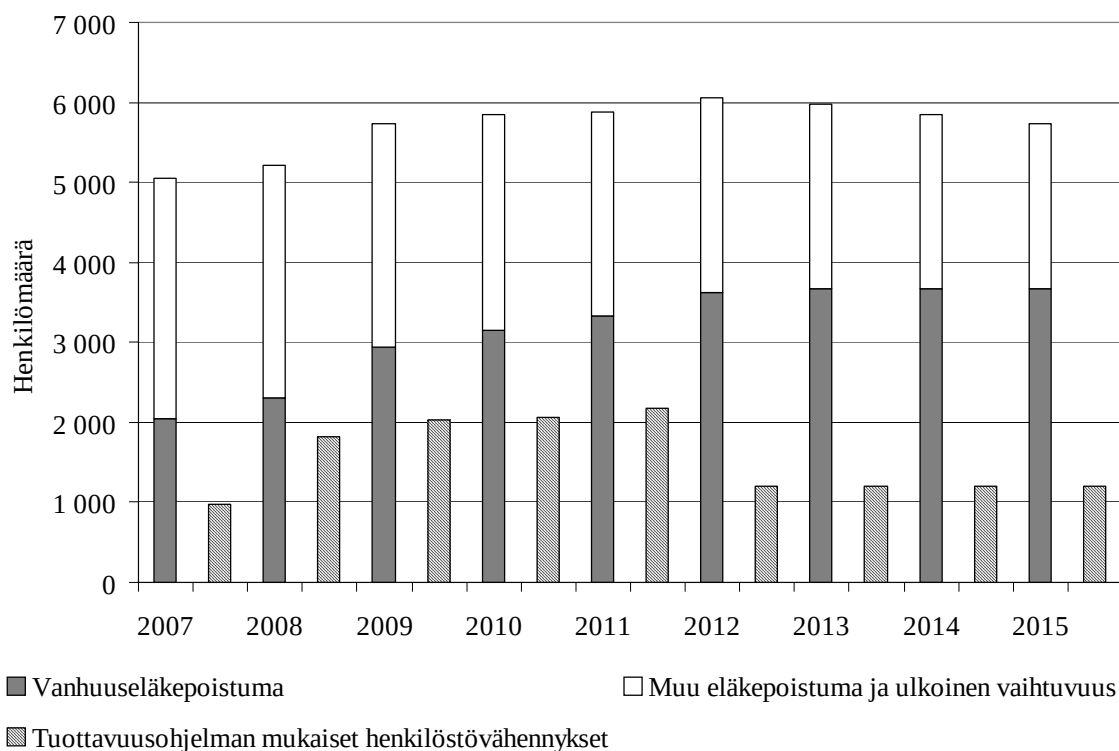
tuottavuustoimenpiteiden kohdentamisen ja mitoittamisen siten, että ne ottavat aiempaa paremmin huomioon valtion eri tehtävien luonteen ja mm. palvelujen ja muiden suoritteiden välittömän riippuvuuden henkilöstömäärästä (esim. poliisitehtävät, tuomioistuinten tehtävät).

Tavoite: henkilöstömuutosten sopeuttaminen henkilöstön luonnolliseen poistumaan, tuottavuusohjelman toteuttaminen hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen sekä tuottavuusohjelman vaikutus työolojen ja työtyytyvyyden kehittymiseen

Tuottavuusohjelman toteuttaminen pyritään järjestämään niin, että henkilöstömäärän vähentäminen voidaan mahdollisimman pitkälti toteuttaa henkilöstön luonnollisen poistuman sekä valtionhallinnon sisäisen uudelleensijoittamisen ja muiden työnantajien palvelukseen sijoittamisen avulla. Tuottavuustoimenpiteet on suunniteltu, kohdennettu ja ajoitettu siten, että tämä tavoite mahdollisimman hyvin toteutuu. Ministeriöt voivat kohdentaa tuottavuustoimenpiteitä ja henkilöstötavoitteita siten, että mm. eläkkeelle siirtyminen otetaan huomioon.

Vanhuuseläkkeelle siirtyvien ja muun luonnolliseen poistuman vuosittainen määrä on koko valtionhallinnon tasolla suurempi kuin tuottavuusohjelman tavoitteena oleva vuosittainen henkilöstömäärän väheneminen. Valtiolla rekrytoidaan poistumaa korvaamaan 3 000—5 000 uutta henkilöä vuosittain vaikka tuottavuusohjelman mukainen henkilöstömäärän vähentäminen toteutetaan. Tällä varmistetaan osaltaan uuden osaamisen saaminen valtionhallinnon käyttöön. Kun tuottavuuden parantaminen kuitenkin kohdistuu tiettyyn organisaatioon tai sen toimintoon, tällaisen yksittäisen kohteen tasolla tuottavuuden lisäämiseksi tehtävä organisaatio- tai toimintatapamuutos tai uuden tietojärjestelmän käyttöönotto voi vapauttaa työvoimaa enemmänkin kuin luonnollisen poistuman verran. Hallitus on periaatepäätöksensä hyväksymässään muutostilanteiden henkilöstöpolitiikan periaatepäätöksessä vuodelta 2006 ja valtiovarainministeriö ohjeessaan vuodelta 2007 korostanut, että hyvällä ja riittävästi ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla ja -johtamisella tästä johtuvia haasteita voidaan ratkaista. Tähän kuuluvat mm. suunnitelmallinen rekrytointipolitiikka, henkilöstön uudelleensijoittaminen sekä uudelleen- ja täydennyskoulutus ja muut tukitoimenpiteet. Muutos- ja henkilöstöjohtamisen valmennusta on toteutettu valtionhallinnon koko keskeiselle virkamiesjohdolle.

Tuottavuusohjelman toteuttamisesta johtuvien henkilöstömuutosten lisäksi henkilöstömuutoksia aiheutuu valtion tehtävien alueellistamisen sekä erilaisten tehtävä- ja organisaatiomuutosten takia. Kaikkien henkilöstömuutosten toteuttamisessa noudatettavat henkilöstöpolitiikan periaatteet ja menettelytavat on sisällytetty valtioneuvoston periaatepäätökseen 23.3.2006 ja ja valtiovarainministeriön ohjeeseen 6.11.2007. Ne on valmisteltu yhteistoiminnassa valtion henkilöstöä edustavien henkilöstöjärjestöjen kanssa. Tuottavuusohjelman toteuttamistilannetta ja siihen liittyviä henkilöstöpolitiikan kysymyksiä on käsitelty valtiovarainministeriön ja valtion henkilöstöä edustavien järjestöjen tuottavuusyhteistoimintaryhmässä sekä Valtion työmarkkinalaitoksen ja henkilöstöjärjestöjen välisessä toiminnassa.

Kuvio 6. Valtion henkilöstön luonnollinen poistuma ja tuottavuusohjelman mukaiset henkilöstövähennystavoitteet vuosittain 2007—2015

Henkilöstömuutosten sopeuttamiseksi luonnolliseen poistumaan ja aktiivisen henkilöstöjohtamisen mahdollisuuksiin hallitus on tehnyt mm. seuraavat linjaukset ja toimenpiteet:

- valtiovarainministeriö on antanut valtioneuvoston 23.3.2006 periaatepäätöksen pohjalta täydennetyn ohjeen muutostilanteiden henkilöstöpolitiikasta ja sovellettavista menettelytavoista,
- eläkejärjestelmän muutoksesta johtuva eläkkeelle siirtymisen myöhentyminen on otettu huomioon tuottavuustavoitteiden aikatauluja ja kohdentamista tarkistettaessa,
- tuottavuushankkeen ohella samaan organisaatioon kohdistettavan alueellistamistoimenpiteen vaikutuksia on otettu huomioon henkilöstömuutosten toteuttamisaikatauluun ja toimintamenotarpeeseen vaikuttavana tekijänä,
- valtiovarainministeriö on valmistellut ”valtion henkilöstöpalvelut” -yksikön perustamista tukemaan asiantuntijapalveluin virastojen henkilöstömuutosten toteuttamista siten, että palvelun perustamisesta on päätetty kevään 2008 kehyspäätöksessä ja toiminnan käynnistyminen pyritään aloittamaan vuoden 2008 aikana,
- hallituksen linjauksen mukaisesti valtionhallinnon verkkorekrytointia ja sisäistä työn tarjontaa ja työn hakua tukevan yhteisen tietojärjestelmän (HELI-järjestelmä) käyttöön ottaminen on aloitettu ottaminen kaikissa virastoissa siten, että käyttö on kattavaa vuoden 2008 puolivälissä,
- ministeriöiden ja virastojen johtoa on ohjattu mahdollisimman varhaiseen ja kattavaan yhteistoimintaan henkilöstön ja sen edustajien kanssa tuottavuusasioiden valmistelussa ja toteuttamisessa,
- on toteutettu valtionhallinnon keskeisen johdon kattavaa muutosjohtamisen valmennusohjelmaa.

Virastot ja laitokset asettavat tavoitteita, mittaavat ja raportoivat työtyytyväisyydestä ja sen eri ulottuvuuksista. Valtionhallinnossa sovellettavan VMBaro -työtyytyväisyyssmittarin mukaan työtyytyväisyys on kokonaisuudessaan pysynyt vuosina 2006—2007 muuttumattomana eli 3,3 asteikolla 1—5. Työtyytyväisyys työilmapiiriin ja yhteistyöhön on hieman parantunut.

Taulukko 22. Työtyytyväisyys valtiolla vuosina 2004—2007 (VMBaro, asteikko 1—5)¹⁾

	2004	2005	2006	2007
Työtyytyväisyys keskimäärin	3,3	3,4	3,3	3,3
Työtyytyväisyys työn sisältöön	3,7	3,7	3,7	3,7
Työtyytyväisyys johtamiseen	3,2	3,2	3,3	3,3
Työtyytyväisyys työilmapiiriin ja yhteistyöhön	3,4	3,5	3,5	3,6
Työtyytyväisyys kehittymisen tukeen	3,2	3,3	3,2	3,2

¹⁾ Lähde: valtiovarainministeriö, tiedot kattavat yli 50 % valtion henkilöstöstä.

Työministeriön työolobarometrin ennakkotietojen mukaan valtionhallinnon henkilöstön työelämän laadun yleiskeskiarvo on eri työmarkkinasektoreiden paras. Luku heikkeni hieman vuodesta 2005 vuoteen 2006 mutta parani jälleen vuodesta 2006 vuoteen 2007. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt hallituksen kehotuksen mukaisesti työelämän laadun, innovaatioiden ja tuottavuuden kehittämishankkeen valmistelun yhteistoiminnassa henkilöstöjärjestöjen ja mm. työelämän kehittämisohjelma TYKESin kanssa.

Tuottavuusohjelman väliarviointi

Tuottavuusohjelman toteutuksesta laadittiin ulkopuolinen konsulttiselvitys, jossa arvioitiin tuottavuusohjelmaa neljän arviointialueen kautta. Arvioitavia kohteita olivat hankkeen tavoitteet, sen toteutus, vaikutukset ja mittaristo. Arvioinnin kohteena olivat konsernitason horisontaaliset toimenpiteet, joita ovat talous- ja henkilöstöhallinnon kehittäminen, tietohallinto, toimitilat ja hankintatoimi ja hallinnonalojen tuottavuushankkeet. Hallinnonalojen osalta arvioinnin kohteena oli erityisesti se, minkälaisia toimenpiteitä hallinnonalojen tuottavuusohjelmissa on toteutettu, miten toimenpiteet ovat edenneet ja miten tavoitteet on saavutettu tai tul- laan saavuttamaan. Lisäksi huomiota kiinnitettiin hyvän hallinnan ja tuloshajauksen periaatteiden toteutumiseen.

Arvioinnin keskeisiä johtopäätöksiä on, että tuottavuusohjelma on valtion uuden palkkausjärjestelmän ohella keskeinen konsernitason henkilöstövoimavarojen suunnittelun väline ja on tällaisena osin johtanut siihen, että tuloshajauksen rinnalle on noussut resurssiohjaus, mikä on rajoittanut jossain määrin virastojen itsenäisyyttä.

Tuottavuusohjelman henkilöstömääriin liittyviä tavoitteita pidetään yleisesti perusteltuina ja mahdollisina saavuttaa. Osin tavoitteiden saavuttamista jarruttavat muut käynnissä olevat uudistukset kuten alueellistaminen ja työurien pidentämiseen tähtäävät hankkeet. Tuottavuusohjelman toteuttamista on leimannut valtiovarainministeriön ja hallinnonalojen välisen vuorovaikutuksen tempoilevuus ja toisaalta selkeän konserniohjausfunktion puute, mikä on haitannut konsernitason tuottavuushankkeiden läpivientiä.

Henkilötyövuosiin liittyy ongelmia tuottavuuden mittarina, mutta sen voidaan kuitenkin katsoa ohjaavan toimintaa oikeaan suuntaan ja sitä voidaan tosiasiallisesti käyttää hyväksi työn tuottavuuden kehittämisen arvioinnissa. Henkilötyövuosiin liittyvät tavoitteet ovat arvioinnin mukaan saavutettavissa, ja merkittävämmät vaikeudet liittyvät siihen, että todelliset toimintatapojen muutokset on mahdollista saada aikaan suhteellisen pitkällä aikavälillä, kun taas henkilöstövähennykset toteutuvat luonnollisen poistuman kautta suhteellisen nopeasti. Erityisesti konsernitason tuottavuustoimenpiteiden (ValtIt, hankintatoimi ja toimitilat) aikaansaamat tuottavuushyödyt ovat realisoituneet ja tulevat realisoitumaan suhteellisen hitaasti.

3.6 Peruspalveluohjelma ja -budjetti

Peruspalveluohjelma ja -budjetti

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden rahoituksen tasapainoa ja ennakoitavuutta parannetaan hallituskauden kattavalla valtion ja kuntien välisellä poikkihallinnollisella peruspalveluohjelmalla ja siihen liittyvällä vuosittaisella peruspalvelubudjetilla.

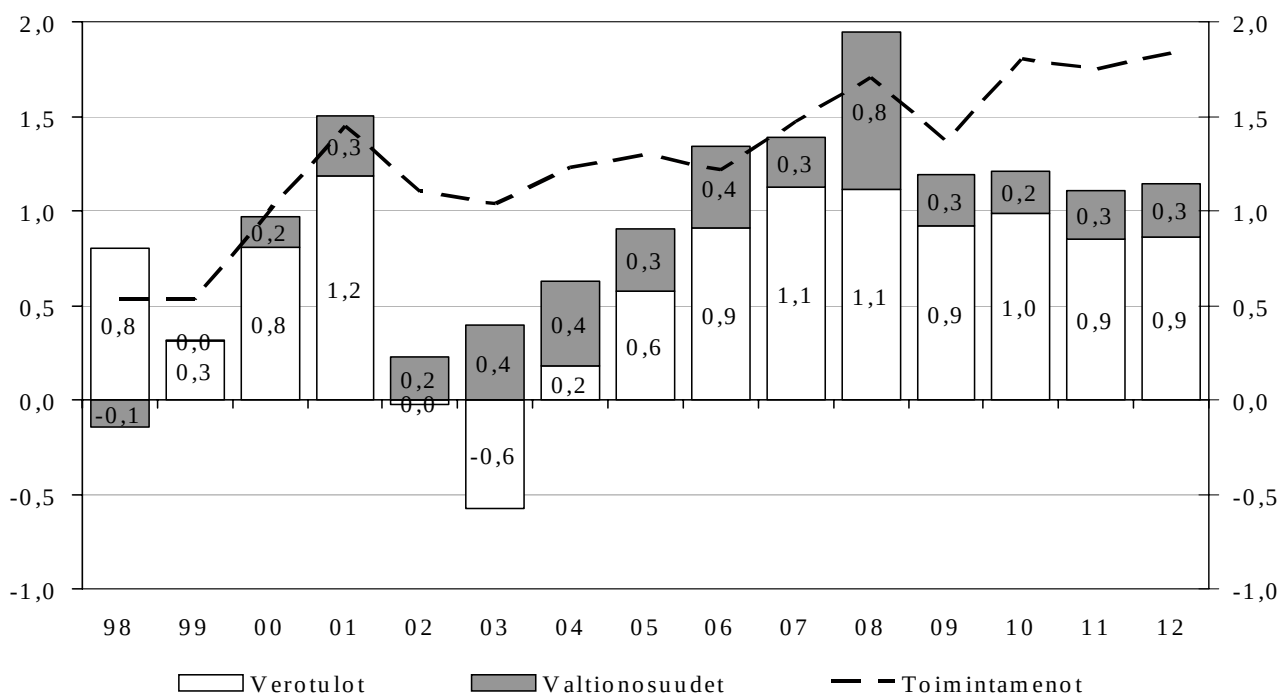
Peruspalveluohjelman tarkoituksena on edistää peruspalveluiden saatavuutta, selvittää keinoja peruspalveluiden rahoituksen kestäväksi ja tasapainoiseksi turvaamiseksi, kehittää peruspalveluita koskevan lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmien valmistelusta vastaavien ministeriöiden yhteistyötä sekä kehittää valtion ja kuntasektorin välistä yhteistyötä. Peruspalveluohjelma on osa valtiontalouden kehysmenettelyä. Peruspalveluohjelman valmistelua ohjaa ja sen sisällöstä sopii ministeriryhmä, jonka kokouksiin osallistuvat pysyvinä asiantuntijoina Suomen Kuntaliiton edustajat.

Peruspalveluohjelmasta kehitetään asteittain työväline, jonka avulla on aikaisempaa helpompaa hallita kunnallisten palveluiden ja niiden rahoituksen kokonaisuutta poliittisessa päätöksenteossa. Peruspalveluohjelman valmistelusta vastaavan ministeriryhmän työskentely on lisännyt eri ministeriöiden valmiutta palveluiden ja niiden rahoituksen kokonaisuuden tarkasteluun.

Neljäs kehyspäättökseen liittyvä peruspalveluohjelma hyväksyttiin vuonna 2007. Uusi tarkistettu ohjelma vuosille 2009—2012 on laadittu tilanteessa, jossa kuntien ja kuntayhtymien rahoitustasapaino on vuoden 2007 ennakollisten tilinpäätöstietojen perusteella edelleen parantunut. Koko maan tasolla kuntien vuosikate oli selvästi käyttöomaisuuden poistoja suurempi. Myönteisestä talouskehityksestä huolimatta kuntien velkaantuminen on edelleen jatkunut varsin voimakkaana.

Peruspalveluohjelmaan sisällytetään tuottavuuden, taloudellisuuden ja tehokkuuden lisäämisen keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet sekä arvioidaan niiden toteutumista ja vaikutusta menokehitykseen. Peruspalveluohjelmaan perustuva peruspalvelubudjettitarkastelu on sisällytetty valtion talousarvion yleisperusteluihin vuoden 2004 talousarvioesityksestä alkaen.

Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut milj. euroa (kehysvuodet 2009—2012 vuoden 2009 hintatasossa)

Kuvio 7. Kuntien verotulojen, valtionosuuksien ja toimintamenojen muutos edellisestä vuodesta

Kuntien vuosikate parani vuodesta 2006 ja riitti kattamaan käyttöomaisuuden poistot. Vaikka kuntatalous oli tasapainossa, tulorahoitus ei riittänyt nettoinvestointien rahoittamiseen. Kuntien talouden eriytyminen ei voimistunut vuonna 2007. Tosin myönteisen talouskehityksen taustalla on edelleen heikon talouden kuntien suuri määrä. Kuntien velkaantuminen jatkui ja velan määrä lisääntyi runsaalla 500 milj. eurolla. Vuonna 2008 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate paranee vuoden 2007 ennakoidusta noin 2,3 mrd. eurosta vajaaseen 3,1 mrd. euroon. Se ylittää selvästi käyttöomaisuuden poistot ja on lähellä arvioitua nettoinvestointien tasoa. Vuosina 2009–2012 kehitysarvion mukaisella tulojen ja menojen kehityksellä kuntatalouden rahoitusasema vahvistuu.

Peruspalvelubudjettitarkastelun yhteydessä talousarvioesityksen yleisperusteluissa arvioidaan myös valtion toimenpiteiden vaikutuksia kuntatalouteen. Vuonna 2007 valtion toimenpitein kuntataloutta vahvistettiin 476 milj. eurolla.

3.7 Valtion strateginen henkilöstöjohtaminen

Valtion strategisella henkilöstöjohtamisella ja henkilöstön kehittämisellä vahvistetaan valtiotyönantajan kilpailukykyä osaavasta työvoimasta ja tuetaan valtion toimintayksiköiden toiminnallista tehokkuutta valtionhallinnon muutoksissa. Kertomusvuoden aikana keskeisinä tavoitteina olivat strategisen henkilöstöjohtamisen ja -suunnittelun, kilpailukykyisen sopimus- ja palkkapolitiikan ja organisaatioiden muutostilanteisiin liittyvien tukitoimenpiteiden kehittäminen sekä tuloksellisuutta tukevan virka- ja työehtosopimusratkaisun saavuttaminen. Tuloksellisen toiminnan onnistumista on tuettu kertomusvuonna myös toimintayksiköiden työnantajasaamista edistämällä.

Työvoiman ikääntyminen ja hallinnon tuottavuuden edistäminen ovat entisestään korostaneet hyvän henkilöstösuunnittelun ja henkilöstöjohtamisen merkitystä. 6.11.2007 tekemällään päätöksellä hallitus vahvisti linjaustaan, että valtionhallinnon tuottavuus- ja alueellistamishankkeissa sekä nykyisen hallituksen käynnistämässä rakenne- ja tehtävämuutosten toteuttamishankkeissa on noudatettava hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Taustalla on valtioneuvoston tekemä periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaatioiden muutostilanteissa (23.3.2006). Tuottavuusohjelman toteuttaminen johtaa 1 000–2 000 vapautuvan viran tai tehtävän jättämättä jättämiseen. Valtionhallintoon palkataan kuitenkin vuosittain 3 000–5 000 uutta henkilöä.

Valtiovarainministeriö antoi 6.11.2007 päätöksen muutosten johtamisesta ja muutosturvasta valtionhallinnossa. Päätöksessä esitellään uusia valtiolla käytettävissä olevia henkilöstötarpeen muutoksia koskevia toimenpiteitä, menettelyitä ja palveluita, joilla on mahdollista tukea ja ohjata valtion virastoja ja muita toimintayksiköitä näiden muutosten johtamisessa ja henkilöstön muutosturvan järjestämisessä. Lisäksi päätökseen on koottu muita organisaation muutostilanteessa käytettävissä olevia tukitoimenpiteitä. Uusia toimenpiteitä ovat valtiovarainministeriön luvalla maksettava irtisanoutumiskorvaus, virastojen henkilöstömuutosten toteuttamisen tueksi perustettava ”valtion henkilöstöpalvelut” -toiminto sekä rekrytointiprosessien hallintaan ja henkilöstön liikkuvuuteen ja uudelleensijoittamiseen tarkoitettun sähköisen rekrytointijärjestelmä Helin nopeutettu käyttöönotto virastoissa 30.6.2008 mennessä.

Hallinnon toiminnallinen tehokkuus, palvelukyky ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus varmistetaan siten, että henkilöstöjohtamisen linjausten valmistelu, päätöksenteko ja seuranta integroidaan valtionhallinnon muihin ohjausprosesseihin. Tavoitteena on ollut kytkeä henkilöstöjohtaminen osaksi kokonaisjohtamista kaikissa valtionhallinnon toimintayksiköissä. Valtiovarainministeriö on pyrkinyt vahvistamaan hyviä henkilöstöjohtamisen käytäntöjä linjaamalla valtionhallintoon yhteiset henkilöstön kehittämisen periaatteet ja tavoitteet (VM 4/01/2007). Ministeriöiden tueksi laadittiin 15-kohtainen henkilöstön kehittämisen tarkistuslista, joka sisältää tavoitetasojen kuvaukset vuosille 2008 ja 2012.

Valtiovarainministeriö on valmistellut laaja-alaista valtiokonsernin toimintakulttuurin uudistusohjelmaa, jonka mukaan ammattitaitoisella johtamisella ja kannustavalla johtamiskulttuurilla varmistetaan hallinnon tuottavuus, hyvinvointi ja jatkuva uudistuminen. Osana uudistusohjelmaa toteutetaan hallinnon yhteisiä valmennusohjelmia. Vuonna 2007 käynnistyi ja keväällä 2008 päättyi FINWIN-valmennusohjelma, jonka tavoitteena on ollut laajamittainen muutosjohtamisen prosessien ja toimintatapojen uudistaminen ja kehittäminen. Syksyn virka- ja työehtosopimusten yhteydessä asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä on käynnistää FINWINiä jatkava valmennusohjelma hallinnon muutosten ja tuloksellisuuden tueksi.

Kertomusvuoden aikana saatettiin loppuun valtion palkkausjärjestelmien uudistaminen. Tehtävien vaativuuteen ja henkilökohtaisen suoriutumisen arviointiin perustuvien palkkausjärjestelmien piirissä ovat nyt kaikki valtion virastot ja laitokset. Valtion palkkakilpailukyvyyn parantamisessa painopiste on siirtynyt palkitsemisen kokonaisuuden ja palkintajärjestelmien kehittämiseen. Valtiovarainministeriö antoi 5.2. ja 25.6.2007 valtionhallinnon työnantajaviranomaisille ohjeet työnantajan palkkapoliittisista kehittämistoimenpiteistä 30.9.2007 päättyvällä sopimuskaudella. Työnantajaviranomaiset tekivät kertomusvuonna laajalti tämän mukaisia palkkapolitiikan kehittämistoimenpiteitä.

Valtion työmarkkinalaitoksen keskeinen painopiste kannustavan palkkauksen kehittämisessä on kilpailukyvyyn parantaminen valtionhallinnon esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Näissä tehtävissä suhteellinen ansiotaso on 80—90 % yksityisen sektorin vastaavissa tehtävissä olevien ansiotasosta. Valtionhallinnon kasvavat tuloksellisuusvaatimukset, suuri poistuma ja lisääntyvä koti- ja ulkomainen kilpailu kohdistuvat merkittävästi juuri asiantuntija- ja esimiestehtäviin.

Syyskuussa 2007 aloitettiin kaikille ministeriöille yhteisen palkkausjärjestelmän valmistelu. Järjestelmä korvaisi nykyiset, kunkin ministeriön itse valmistelemat ja sopimat palkkausjärjestelmät, jotka jossain määrin poikkeavat toisistaan. Vuoden 2008 alusta toteutettavat ministeriöiden toimialamuutokset lisäsivät tarvetta yhteiseen järjestelmään. Nykyisten palkkausjärjestelmien erot aiheuttavat soveltamisongelmia ja lisäävät hallinnollista työtä toimialamuutoksissa, tehtävien siirroissa sekä resurssien yhteiskäytössä. Yhteistä järjestelmää sovellettaisiin kaikkien ministeriöiden henkilöstöön ylintä johtoa lukuun ottamatta. Ministeriöt ovat osa valtioneuvostoa. Ministeriöiden organisaatio-, tehtävä- ja henkilöstörakenteiden samankaltaisuus luo hyvän perustan valtioneuvoston yhteiselle palkkausjärjestelmälle.

Työrauhatilanne valtiosektorilla on kertomusvuoden aikana ollut hyvä. Valtion virka- ja työehtosopimukset vuosille 2005—2007, jotka oli tehty vuoden 2004 tulopoliittisen sopimuksen mukaisina, olivat voimassa 30.9.2007 saakka. Vuoden 2007 sopimukset tehtiin alakohtaisesti niin sanotulla liittokierroksella. Valtionhal-

linnon osalta Valtion työmarkkinalaitos ja henkilöstöä edustavat valtion pääsopijajärjestöt sopivat 13.10.2007 työ- ja virkaehtosopimuksista sopimuskaudelle 1.10.2007—31.1.2010. Sopimuksen ja sen toteutusten tavoitteena on palkkauksen ja työelämän kehittämisen avulla parantaa valtionhallinnon ja sen toimintayksiköiden tuottavuutta. Kustannuksiltaan sopimus on noin 11,5 %. Sopimuksen palkankorotukset käsittävät yleiskorotukset ja virastotasolla toteutettavat erät, sekä vuonna 2010 toteutettavan samapalkkaerän. Sopimuksella parannetaan työaikajohtamisen edellytyksiä.

Vuonna 2007 valtion henkilöstön ansiot kehittyivät suotuisasti. Ennakkotietojen mukaan kokoaikaisen henkilöstön säännöllisen työajan ansiot nousivat keskimäärin 3,6 %, josta noin puolet aiheutui sopimuskorotuksista ja noin puolet palkkaliukumasta. Samapalkkaisuuden lähtökohtana on, että naisille ja miehille maksetaan sama palkka samasta tai samanarvoisesta työstä. Kun työtehtävän vaativuus otetaan huomioon, naisten ansiot ovat valtiolla 98 % miesten ansioista sopimusaloilla keskimäärin. Uudessa työ- ja virkaehtosopimuksessa samapalkkaisuutta tuetaan samapalkkaerän lisäksi arvioimalla eri palkankorotuserien vaikutukset naisten ja miesten ansioihin. Valtiotyönantaja on osallistunut myös hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen samapalkkaisuusohjelman toteutukseen.

Valtion henkilöstön tila

Valtion budjettitalouden virastoissa ja laitoksissa työskenteli vuoden 2007 lopussa 122 200 henkilöä, joka on 4,9 % työllisestä työvoimasta. Edellisestä vuodesta henkilöstö vähentyi runsaalla 1 000 henkilöllä (-0,8 %) ja valtion henkilöstön osuus työllisestä työvoimasta hieman laski. Vuonna 2007 valtion palveluksessa oli noin 2000 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2003.

Henkilöstön keski-ikä oli 43,7 vuotta. Henkilöstö oli keskimäärin 0,3 vuotta vanhempaa kuin edellisenä vuonna ja yhden vuoden vanhempaa kuin vuonna 2003. Ikäluokittain suurimpia ryhmiä olivat 45—55 -vuotiaat (29 %) ja 35—44-vuotiaat (25 %). Nuoret ikäluokat korostuvat erityisesti yliopistoissa. Ilman yliopistojen henkilöstöä valtion henkilöstön keski-ikä olisi korkeampi ja ikäjakaumassa korostuisivat nykyistä enemmän seniori-ikäluokat.

Vuonna 2007 henkilöstöstä 92 % työskenteli kokoaikaisesti ja 8 % osa-aikaisesti. Kokoaikaisten osuus oli samalla tasolla kuin edellisvuonna ja 0,8 %-yksikköä korkeampi kuin vuonna 2003. Osa-aikaisuus oli yleisempää naisilla (11 %) kuin miehillä (6 %). Naisilla osa-aikaisuuden korostumista selittävät esimerkiksi lasten hoitoon liittyvät työaikajärjestelyt ja osa-aikaeläkkeen yleisempi käyttö.

Henkilöstöstä 74 % työskenteli toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa ja 26 % määräaikaisessa palvelussuhteessa. Määräikaisten osuus oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna ja 1,6 %-yksikköä pienempi kuin vuonna 2003. Määräaikaiset palvelussuhteet olivat yleisempiä naisilla (27 %) kuin miehillä (24 %). Kaikista määräaikaisista runsas puolet työskentelee yliopistoissa. Muissa valtion virastoissa ja laitoksissa määräikaisten osuus henkilöstöstä on noin 15 %.

Valtion määräaikaistyöryhmä pääsi keväällä 2007 yhteisymmärrykseen keinoista, joilla valtion palveluksessa olevien virkamiesten ja työntekijöiden määräaikaisia palvelussuhteita voidaan vähentää. Valtiovarainministeriö lähetti virastoille ja laitoksille 4.12.2007 ohjeen 16/2007 määräikaisten palvelussuhteiden ja koeajan käytöstä valtiolla. Vuoden 2008 alussa astuu voimaan valtion virkamieslain muutos, jonka mukaan määräaikainen virkasuhde on perusteltava nimittämiskirjassa ja ilman erityistä syytä nimityksen määräaikaiseen virkasuhteeseen on oltava koko määräaikaisuuden perusteena olevan ajan pituinen. Valtiolla työnantajana on selkeä linja, jonka mukaan pysyvät tehtävät hoidetaan vakinaisessa palvelussuhteessa.

Henkilöstövoimavarojen johtamisen tilaa voidaan kuvata epäsuorasti erilaisilla henkilöstön työhyvinvointia kuvaavilla tunnusluvulla. Vuonna 2007 henkilöstön kokonaistyötyytyväisyys ja tyytyväisyys johtamiseen olivat edellisvuoden melko hyvällä tasolla. Valtiolla on käynnissä suuria kehittämishankkeita, jotka usein heikentävät väliaikaisesti henkilöstön työtyytyväisyyttä. Kehittämishankkeista huolimatta henkilöstön

kokonaistyytyväisyys ei ole vähentynyt. Sen sijaan keskus- ja paikallistasolla tehty johtamisen kehittämis-työ on lisännyt henkilöstön tyytyväisyyttä johtamiseen.

Vuonna 2007 sairauspoissaoloja kertyi keskimäärin 10 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Sairauspoissaoloja oli 1,1 työpäivää enemmän kuin edellisenä vuonna ja 1,3 työpäivää enemmän kuin 2003. Pidemmällä aikavälillä sairauspoissaolojen lisääntymistä selittää osaltaan henkilöstön ikääntyminen. Vuonna 2007 kokoaikaeläkkeelle siirtyi 3 358 henkilöä, joka on 10 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Henkilöstö siirtyi eläkkeelle keskimäärin 58 vuoden 5 kuukauden ikäisenä. Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä laski kolmella kuukaudella edellisestä vuodesta mutta nousi neljällä kuukaudella vuodesta 2003.

Vuonna 2007 budjettitalouden henkilöstön palkkasumma oli 4,3 mrd. euroa ja kaikki työvoimakustannukset 5,5 mrd. euroa. Työvoimakustannukset kasvoivat nimellisesti 1,5 % edellisestä vuodesta ja 12,0 % vuodesta 2003.

Taulukko 23. Valtion henkilöstön tila 2002—2007

	2003		2004		2005		2006 ¹⁾		2007 ¹⁾	
	% -m		% -m		% -m		% -m		% -m	
Henkilöstömäärä, -rakenne ja -kustannukset										
Henkilöstön lukumäärä	124 185	0,8	123 911	-0,2	123 821	-0,1	123 219	-0,5	122 200	-0,8
Henkilötyövuodet, lukumäärä	120 557	0,8	120 291	-0,2	120 868	0,5	121 476	0,5	120 105	-1,1
Henkilöstön keski-ikä, vuotta	42,7	0,4	42,9	0,3	43,1	0,6	43,4	0,6	43,7	0,7
Ulkomaalaiset henkilöstöstä, lukumäärä	1 667	1,3	1 764	1,4	1 844	1,5	1 843	-0,1	2 150	16,7
Palkkasumma, milj. euroa	3 843,2	4,7	3 991,2	3,9	4 145,8	3,9	4 302,4	3,8	4 275,5	-0,6
Työvoimakustannukset yhteensä, milj. euroa	4 881,3	4,6	5 060,1	3,7	5 284,1	4,4	5 385,7	1,9	5 466,2	1,5
Henkilötyövuoden hinta, euroa	40 490	3,7	42 066	3,9	43 718	3,9	44 336	1,4	45 512	2,7
Tehdyn työajan osuus vuosityöajasta, % ²⁾	81,9	0,0	82,1	0,2	82,2	0,2	82,1	-0,2	82,4	0,4
Tehdyn työajan palkkojen osuus palkkasummasta, %	79,2	0,0	78,8	-0,5	78,8	0,0	78,8	0,0	79,3	0,7
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista, %	60,4	-0,2	60,9	0,9	61,8	1,4	58,9	-4,7	61,3	4,1
Työhyvinvointi										
Kokonaistyytyväisyys ³⁾	3,4	0,0	3,3	-2,0	3,4	3,0	3,3	-2,9	3,3	0,0
Tyytyväisyys johtamiseen ³⁾	3,1	0,5	3,2	1,5	3,2	0	3,3	3,1	3,3	0,0
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä, vuotta	58	-0,5	58,3	0,5	58,6	0,4	58,7	0,2	58,4	-0,5
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, %	0,26	18,3	0,29	12,9	0,30	5,5	0,30	0,0	0,20	-34,3
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,7	-1,4	8,8	1,4	8,8	0,0	8,9	1,1	10,0	12,4

¹⁾ ennakkotieto

²⁾ tehdyn säännöllisen vuosityöajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta

³⁾ asteikolla 1-5: 1=erittäin tyytymätön, ..., 5=erittäin tyytyväinen

4. Hallituksen vastaus eduskunnan talousarviolausumiin

Eduskunnan talousarviolausumat vuoden 2003 talousarvioon (EK 33/2002 vp — HE 132/2002 vp, HE 249/2002 vp, HE 253/2002 vp)

Lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan aloittaminen valtion talousarviosta rahoitettavana toimintana

Luku 26.80

Eduskunta edellyttää, että mahdollisuudet aloittaa lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminta valtakunnallisena, valtion talousarviosta rahoitettavana toimintana selvitetään pikaisesti, jotta sen keskeiset periaatteet voidaan sisällyttää jo keväällä 2003 nimettävän uuden hallituksen hallitusohjelmaan.

Pääministeri Anneli Jäätteenmäen hallitusohjelmaan sisällytettiin lääkäri- ja pelastushelikopteritoimintaa koskeva seuraava ohjelmakohta: Osana turvaverkostoa kehitetään lääkäri- ja pelastushelikopteritoimintaa koko maassa. Pyrkimyksenä on pelastushelikopteritoiminnan rahoituksen siirtäminen raha-automaattiavustusten sijaan valtion talousarviosta tapahtuvaksi.

Vastaava ohjelmakohta sisältyi myös pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen hallitusohjelmaan.

Eduskunta on hyväksynyt asiasta vuoden 2007 TA:oon liittyvän lausuman 1 (EK 45/2006 vp) ja asiaa selostetaan seuraavissa kertomuksissa kyseisen lausuman yhteydessä.

Esitetään, että tämä vuoden 2003 talousarviolausuma poistetaan.

Puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilökunnan asema

Luku 28.60

Eduskunta edellyttää, että Puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilöstön asema turvataan siten, että mahdolliset henkilöstövähennykset toteutetaan ensi sijassa luonnollisen poistuman avulla ja että henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus turvataan toissijaisesti uudelleensijoittamiskeinoin.

Puolustushallinnon rakennuslaitoksen toimintaprosessien kehittämiseen sekä palvelu-tuotannon ulkoistamiseen liittyvät henkilöstövähennykset toteutetaan hyvän työnantajan menettelytavoin ja siten, että henkilöstön asema turvataan mahdollisimman hyvin. Henkilöstövähennyksissä hyödynnetään ensisijaisesti henkilöstön lähtövaihtuvuutta. Toissijaisesti vähennysten kohteeksi joutuvat henkilöt pyritään työllistämään muualle puolustushallintoon, muualle valtionhallintoon tai muun kuin valtiotyönantajan palvelukseen. Liikkeenluovutuksen omaisissa tilanteissa henkilöstön asema turvataan liikkeenluovutusta koskevia menettelytapoja hyväksi käyttäen. Tähän mennessä rakennuslaitoksessa tehtyjen toimenpiteiden voidaan arvioida onnistuneen hyvin näiden periaatteiden mukaisesti. Vuosina 2004—2007 laitoksen henkilöstömäärä on vähentynyt yhteensä 196 henkilötyövuodella.

Eduskunnan talousarviolausumat vuoden 2004 talousarvioon (EK 44/2003 vp — HE 55/2003 vp, HE 145/2003 vp)

Puolustushallinnon kumppanuusohjelma

Pääluokka 27

Eduskunta edellyttää, että puolustushallinnon kumppanuusohjelma tuodaan pilotointivaiheen jälkeen vielä erikseen eduskunnan arvioitavaksi.

Puolustushallinnon kumppanuusohjelmassa on käynnissä kumppanuuden pilotointihankkeita puolustushallinnon ulkopuolisen toimijan kanssa seuraavilla osa-alueilla: ruokahuollon kumppanuus Haminan—Kotkan seudulla Amica Ravintolat Oy:n kanssa, puolustusvoimien siviilihenkilöstön suojavaatehuollon kumppanuus Lindström Oy:n kanssa sekä varusmieskuljettajakoulutus Kouvolan Ammatillisen Aikuiskoulutuskeskuksen ja Kotkan Ammatillisen Koulutuskeskuksen kanssa. Kumppanuussopimukset ovat pituudeltaan useampia vuosia ja niihin sisältyvät optiot jatkovuosien osalta. Lopullisia johtopäätöksiä kumppanuuden toteutuneista eduista ja haitoista näillä osa-alueilla on käytettävissä lähivuosina. Kumppanuuksista saaduista kokemuksista on raportoitu eduskunnalle.

Varsinaisen kumppanuusohjelman ulkopuolella on käynnissä maavoimien materiaalin kunnossapidon hanke sekä vaatetushuollon kehittämishanke. Materiaalin kunnossapidon hankkeessa (KUJA-hanke) on selvitetty puolustusvoimien korjaamoiden, varikoiden ja Puolustusvoimien materiaalilaitoksen sekä alan teollisuuden tarkoituksenmukaista työnjakoa maavoimien eri materiaaliryhmien huolto-, korjaus- ja kunnossapito-toiminnassa. Kumppanuuden rinnalla kehittämisvaihtoehtona on selvitetty puolustusvoimien oman palvelutuotannon kehittämistä. Pääesikunnan esitys materiaalin kunnossapidon kehittämisestä jätettiin puolustusministeriölle joulukuussa 2007. Esityksen lähtökohtana on strateginen kumppanuus alan teollisuutta edustavan Millog Oy:n kanssa. Esityksestä informoitiin eduskuntaa. Puolustusministeriön päätös kehittämisestä tehdään kevään 2008 aikana, jolloin asiasta informoidaan eduskuntaa.

Vaatetushuollon kehittämishankkeessa on selvitetty puolustusvoimien oman toiminnan kehittämisen ohella kumppanoitumisen mahdollisuuksia puolustusvoimien pesula- ja vaatetuskorjaamotoiminnan järjestelyissä. Sodankylän vaatetuskorjaamon toiminta siirtyi kumppanille vuoden 2007 helmikuussa. Säkylän ja Mikkelin vaatetuskorjaamoiden osalta on käynnistetty tarjouspyyntömenettely tavoitteena kumppanuuteen siirtyminen molemmissa toimipaikoissa. Päätökset toimintamallista näissä kohteissa tehdään vuoden 2008 aikana. Vaatehuollon kehittämisen etenemisestä on informoitu eduskuntaa.

Vammaispalvelujen parantaminen

Momentti 33.32.30

Eduskunta edellyttää, että vammaispalvelujen parantamiseksi hallitus kiirehtii toimenpiteitä palveluohjauksen toimivuuden kehittämiseksi sekä vaikeavammaisten henkilökohtaisen avustajajärjestelmän toteuttamiseksi.

Palveluohjauksen kehittäminen käynnistyi sosiaali- ja terveysministeriössä vuosina 2001—2003 hankkeella, jossa kehitettiin vammaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä palveluohjausta. Palveluohjauksen kehittäminen jatkui sosiaalialan kehittämishankkeen osana vuosina 2003—2007. Sosiaalialan kehittämishankkeessa palveluohjausta laajennettiin eri asiakasryhmiin. Stakes on kerännyt palveluohjauksen sisältöön liittyvää tietoa ja koordinoitunut kuntien ja järjestöjen kehittämishankkeita siten, että hyviä käytäntöjä on voitu jakaa hankkeiden kesken jo niiden toiminta-aikana sekä hankkeiden ulkopuolelle.

Stakesin koordinoimaan hankekokonaisuuteen osallistui 37 hanketta, joista STM:n kehittämisrahoituksen saaneita kuntien hankkeita oli 18 ja RAY:n rahoittamia järjestöjen hankkeita 13. Muutamien hankkeiden rahoitus toteutui ESR-rahoituksena. Palveluohjaus on osoittautunut hyväksi menetelmäksi lisätä monia palveluja tarvit-

sevien asiakkaiden hyvinvointia. Palveluohjauksen kehittäminen sisältyy nykyisen hallituksen ohjelmaan ja kehittäminen jatkuu sekä julkisena että kansalaisjärjestöjen toimintana.

Vammaispalvelulain (380/1987) 9 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan kokonaan tai osittain henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuneet kustannukset. Vammaispalveluasetuksen (759/1987) 16 §:n mukaan nämä kustannukset voidaan korvata sellaiselle vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee runsaasti toisen henkilön apua kotona jokapäiväiseen elämään liittyvissä asioissa tai kodin ulkopuolella asioiden hoitamisessa, opiskelussa, harrastuksissa, työssä ja yleensä yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaisen avustajan palkkaukseen annettava tuki kuuluu kunnan määrärahasidonnaisiin tukitoimiin, joihin vammaisella henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta. Sen sijaan vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen on säädetty vaikeavammaisen henkilön subjektiiviseksi oikeudeksi. Jos palveluasumiseen liittyvät palvelut toteutetaan henkilökohtaisen avustajan avulla, myös avustajapalvelu tulee tätä kautta subjektiivisen oikeuden piiriin, mutta se ei takaa riittävää apua osallistumiseen kodin ulkopuolella tapahtuviin toimintoihin.

Avustajatoiminta on suhteellisesti voimakkaimmin kasvanut vammaispalvelu. Avustajakustannuksia korvattiin vuonna 2006 yhteensä 4 548 henkilölle ja palveluasumiseen piiriin kuului 3 088 vaikeavammaista henkilöä. Avustajatoiminnan ja palveluasumisen kustannukset ovat yhteensä noin 40 % vammaispalvelujen kustannuksista eli noin 96 milj. euroa vuonna 2006.

Jos vaikeavammaisten oikeutta henkilökohtaiseen apuun vahvistettaisiin säätämällä nykyisenlainen tuki henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen subjektiiviseksi oikeudeksi, tukeen oikeutettujen määrä olisi vähintään kaksinkertainen nykyiseen verrattuna eli noin 15 000 alle 65-vuotiasta vaikeavammaista henkilöä. Lisäksi nykyisiin avustajatuntien määriin kohdistuu korotuspaineita. Tarvittava lisämääräraha olisi arviolta 200—300 milj. euroa.

Perustuslain yhdenvertaisuusedellytyksen täyttymiseksi henkilökohtaisen avun piiriin tulee sisällyttää myös ne vaikeavammaiset henkilöt, jotka eivät kykene tai halua itse toimia työnantajina. Tämä edellyttää henkilökohmainen avun erilaisten järjestämistapojen kehittämistä yksilölliseksi palvelukokonaisuudeksi.

Hallituksen ohjelmaan sisältyy henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen vaiheittain.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman, KASTE-ohjelman 2008—2011, liitteenä olevaan lainsäädäntösuunnitelmaan sisältyy vammaispalveluja koskevan lainsäädännön uudistaminen vaiheittain. Uudistus sisältää muun muassa henkilökohtaisen avun kehittämisen. Lainsäädäntösuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi, että uudistuksen ensimmäisen vaiheen toteuttamista tarkoittava hallituksen esitys annettaisiin syksyllä 2008 ja että laki tulisi voimaan 1.9.2009.

Eduskunnan talousarviolausumat vuoden 2005 talousarvioon (EK 33/2004 vp — HE 151/2004 vp, HE 244/2004 vp, HE 255/2004 vp)

Raha-arpajaisten ja vedonlyöntipelien tuoton käyttö

Pääluokka 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi veikkauksen ja raha-arpajaisten voitonjakoa koskevan lain muutosehdotuksen niin, että kirjastojen valtionosuuksien siirto yleisistä budjettivaroista kokonaan katettavaksi voidaan hallituksen esityksen pohjalta varmistaa tapahtuvaksi kahdeksassa vuodessa kymmenen vuoden sijasta vuoteen 2010 mennessä.

Kirjastojen valtionosuudet tulevat siirtymään kokonaan yleisten budjettivarojen puolelle vuoteen 2010 mennessä raha-arpajaisten sekä veikkauksen ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001) 2 § mukaisesti.

Asia ei anna enää aihetta muihin toimenpiteisiin.

Eläinlääketieteen koulutus

Luku 29.10

Eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti huolehtivan siitä, että eläinsairaalatilat rakennetaan koulutuksen kannalta sellaisiksi, että asianmukaisesti varmistetaan eläinlääketieteen korkeatasoinen koulutus, eläinlääkäreiden laillistuminen ja EU-pätevyys.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta antoi 21.12.2004 myönteisen lausunnon koskien vuokrasopimusta Helsingin yliopistolle Viikin kampukselle rakennettavaksi eläinsairaalaaksi yliopiston klinisen eläinlääketieteen laitoksen yhteyteen. Eläinsairaala on valmistunut 28.04.2006 ja uusi eläinsairaala on otettu yliopiston käyttöön heinäkuun alussa 2006. Eläinlääketieteen korkeatasoisen koulutuksen jatkuminen Suomessa on näiden rakennuksien valmistumisella ja käyttöönotolla asianmukaisesti varmistettu. Samalla tuotetaan edellytykset eläinlääkärien laillistamiselle ja EU-pätevyydelle.

Asia ei anna enää aihetta muihin toimenpiteisiin.

Eduskunnan talousarviolausumat vuoden 2006 talousarvioon (EK 36/2005 vp — HE 119/2005 vp, HE 201/2005 vp)

Vammaiset ja pitkäaikaissairaat lapset

Luku 33.32

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten oikeuden palvelutarpeen arviointiin ja antaa tarvittaessa eduskunnalle asiaa koskevan esityksen vuoden 2006 valtiopäivien aikana.

Sosiaalihuollon asiakkaiden oikeutta palvelutarpeen arviointiin ja viivytyksettömään käsittelyyn on vahvistettu vaiheittain. Vuonna 2006 sosiaalihuoltolakiin lisättiin säännökset palvelutarpeen arvioinnista (laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 125/2006). Kaikkia asiakasryhmiä koskee lain uusi 40 a §:n 1 momentti, jonka mukaan kiireellisissä tapauksissa sosiaalipalvelujen tarve on arvioitava viipymättä. Pykälän 2 momentissa säädetään ikäihmisten ja vaikeavammaisten henkilöiden oikeudesta päästä palvelutarpeen arviointiin määräajassa. Vuoden 2008 alusta tuli voimaan laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (417/2007), jolla säädetään määrääjat toimeentulotukiasioiden käsittelylle ja asiakkaan pääsulle henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa. Vuoden 2008 alusta tuli voimaan myös uusi lastensuojelulaki, johon sisältyy säännökset lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta ja siihen liittyvästä määrääkaaan sidotusta lastensuojelutarpeen selvityksestä.

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden oikeutta palvelutarpeen arviointiin sekä asian viivytyksetöntä käsittelyä koskevien erityissäännösten tarvetta tarkastellaan vammaislainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman, KASTE-ohjelman 2008—2011, liitteenä olevaan lainsäädäntösuunnitelmaan sisältyy vammaispalveluja koskevan lainsäädännön uudistaminen vaiheittain.

Eduskunnan talousarviolausumat vuoden 2007 talousarvioon (EK 45/2006 vp — HE 122/2006 vp, HE 265/2006 vp)

Saamelaiskulttuurikeskus

Lausuma 1

Momentti 25.01.51

Eduskunta edellyttää, että oikeusministeriö selvittää saamelaiskulttuurikeskushankkeen mitoituksen, ajoituksen ja rahoituksen mahdollisimman pian hankkeen hallinnollisen toimintamallin ja EU-rahoituksen käytön ratkaisemisen jälkeen.

Saamelaiskulttuurikeskushankkeen valmistelua on jatkettu oikeusministeriön, opetusministeriön, valtiovarainministeriön ja saamelaiskäräjien yhteistyönä. Strategialähtöinen tila- ja toimintasuunnitelma Saamelaiskulttuurikeskuksesta valmistui 15.5.2007. Valtion vuoden 2008 talousarvion momentilla 25.01.50 (25.01.51, osa) on valtuus, jonka mukaan saamelaiskäräjät saa vuoden 2008 aikana tehdä Senaatti-kiinteistöjen kanssa Saamelaiskulttuurikeskuksen uudisrakennusta koskevan vuokrasopimuksen siten, että siitä aiheutuva menojen lisäys on vuodesta 2011 alkaen vuositasolla enintään 1 200 000 euroa ja edellyttäen, että EU:n rakennerahasto-ohjelmien osuus rakentamis- ja kalustamiskustannuksista on vähintään 5 000 000 euroa. Hanke on tarkoitettu käynnistää vuonna 2008 ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2011.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Vankeinhoitolaitoksen resurssitilanne

Lausuma 2

Momentti 25.50.21

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee arvion vankeinhoitolaitoksen resurssitilanteesta heti selvitysmiehen raportin valmistuttua.

Oikeusministeriön asettama selvitysmies luovutti vankeinhoidon talouden ja hallinnon sekä ohjauksen tilaa koskevan raporttinsa 26.1.2007. Selvitysmiehen arvion mukaan Vankeinhoitolaitoksessa on mahdollista toteuttaa toiminnallisia ja muita muutoksia, joilla rahoitustasapaino voidaan ylläpitää valtioneuvoston päättämien määrärahakehysten mukaisella tasolla. Selvityksen pohjalta oikeusministeriössä arvioitiin, missä aikataulussa eri kehittämistoimia voidaan toteuttaa ja millaisia säästöjä on realistisesti mahdollista saavuttaa. Kesäkuussa 2007 oikeusministeriö käynnisti yhteistyössä Rikosseuraamusviraston kanssa rikosseuraamusalan kehittämisohjelman, jossa on otettu huomioon selvitysmiehen kannanotot ja ehdotukset.

Toiminnan sisällön, organisaation ja johtamisen kehittämisen ohella ohjelman yhtenä tavoitteena on kustannussäästöjen aikaansaaminen. Oikeusministeriö on asettanut ohjelman seurantaan varten työryhmän, jossa on myös valtiovarainministeriön edustus.

Vankilukua on onnistuttu alentamaan kahdessa vuodessa yli kolmella sadalla. Vuoden 2007 keskivankiluku oli 3 551. Vuonna 2007 myös vankilahenkilöstön sairauspoissaolot vähenivät noin 8 prosentilla edellisestä vuodesta. Nämä tulokset ovat suoraan alentaneet kustannuksia. Tästä huolimatta vankeinhoidon rahoitustilanne on

ollut edelleen kireä. Pääomavuokrat ja yleinen kustannustaso ovat nousseet. Henkilöstöä on vähennetty enemmän kuin tuottavuusohjelma olisi vaatinut. Vuosia 2008—2011 koskevan määräraha-kehityksen ja vuoden 2008 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä Vankeinhoitolaitoksen toimintaedellytysten turvaamiseksi lisättiin 4 000 000 euron tasokorotus vuosille 2008—2009 ja 5 000 000 euron tasokorotus vuodesta 2010 lukien rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenomomentin määrärahaan. Tämä 4 000 000 euron tasokorotus on vuoden 2008 talousarviossa. Lisäksi valtioneuvoston 13.3.2008 kehyspäätöksessä vankeinhoidon määrärahoihin varattiin vuotuinen 2 milj. euron lisäraha vuosille 2009—2012.

Lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminta

Lausuma 3

Luku 26.80

Eduskunta edellyttää, että lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminta rahoitetaan tulevaisuudessa valtakunnallisena toimintana valtion talousarviosta.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi ”Lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminta turvataan.” Sisäasiainministeriö kutsui 14.8.2007 asianomaisista tahoista koostuvan työryhmän kansliapäällikkö Ritva Viljasen johdolla laatimaan ehdotuksen hallitusohjelman tavoitteen toteuttamiseksi.

Työryhmä ehdotti mallia, jossa lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnat eriytetään pääsääntöisesti toisistaan. Pelastus- ja poliisihallinnon tehtävissä käytetään pääsääntöisesti valtion ilma-aluksia nykyisin säädöksin ja resurssein. Lääkärihelikopteritoiminnan järjestelyt ehdotettiin hoidettavaksi vuodesta 2010 lukien terveydenhuollon piirin perustettavan järjestelmän puitteissa ja rahoitusratkaisuksi ehdotettiin rahoituksen järjestämistä Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnan kautta. Työryhmä ehdotti lisäksi lääkärihelikopteritoiminnan kilpailutusta ja sopimusten laatimista sekä valvontaa varten valtakunnallisen hallinnointiyksikön perustamista. Sisäasiainministeriön asettama lääkäri- ja pelastushelikopteritoimintaa koordinoiva neuvottelukunta ehdotetaan lakkautettavaksi.

Valtioneuvoston kehyspäätökseen 13.3.2008 sisältyy lääkärihelikopteritoiminnan kehittämisestä ja rahoituksesta seuraava teksti. Lääkärihelikopteritoimintaa varten perustetaan valtakunnallinen hallinnointiyksikkö, joka vastaa ensihoitojärjestelmien tarvitsemasta helikopterikuljetuspalvelun hankinnasta (kilpailutus ja sopimusten laatiminen) sekä valvonnasta. Valtio osallistuu hallinnointiyksikön valmisteluvaiheen aikaisiin perustamis- ja ylläpitokustannuksiin vuoden 2010 heinäkuuhun asti. Siirtymäkauden rahoitus yltää korkeintaan 800 000 euroon. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkärihelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Kun lääkärihelikopteritoiminta siirtyy keskitetyn hallinnointiyksikön vastattavaksi, sen toiminta ja sen hankkimat helikopterikuljetuspalvelut tukikohtineen rahoitetaan raha-automaattirahoituksella veteraanikuntoutusmallin mukaisesti.

Pelastushelikoptereiden osalta lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Lääkärihelikopteritoiminnan osalta sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi jatkotoimenpiteitä.

Puolustushallinnon kiinteistöuudistuksen rahoitus

Lausuma 4

Momentti 27.10.21

Eduskunta edellyttää, että Puolustushallinnon kiinteistöuudistuksen neuvottelukunnan johtopäätöksen mukaisesti pidetään kiinni puolustushallinnon 3 miljoonan euron vuosittaisesta korotuksesta toimitilojen pääoma- ja ylläpitovuokriin kehyskaudella 2007—2011.

Vuonna 2003 toteutetun puolustushallinnon kiinteistöuudistuksen yhteydessä sovittiin, että puolustusministeriön hallinnonalan menokehystä korotetaan vuosittain kolmella milj. eurolla, joka on tarkoitettu uusinvestoinneista ja vuokravaikutteisista perusparannuksista aiheutuviin vuokralisäyksiin. Puolustusministeriö on tähän perustuen sisällyttänyt johdonmukaisesti hallinnonalan kehusehdotuksiin edellä mainitut menonlisäykset. Valtiontalouden kehyksissä on puolustusministeriön hallinnonosalalle vuoteen 2011 saakka edellä mainittu kolmen milj. euron vuosittainen lisämääräraha.

Koulujen ja kirjastojen perustamishankkeiden määrärahat

Lausuma 5

Päälukko 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin koulujen ja kirjastojen perustamishankkeiden määrärahasen korottamiseksi tulevina vuosina.

Vuoden 2007 talousarviossa momentilla 29.10.34 myönnettiin 47,7 milj. euron määräraha oppilaitosten perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen ja annettiin valtuus myöntää valtionosuuksia 51 milj. euron edestä näihin hankkeisiin. Vuoden 2008 talousarviossa vastaava määräraha on 57,4 milj. euroa ja vastaava valtuus 45 milj. euroa.

Vuoden 2007 talousarviossa momentilla 29.80.34 myönnettiin 6,2 milj. euron määräraha yleisten kirjastojen perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen ja annettiin valtuus myöntää valtionosuuksia 4,4 milj. euron edestä näihin hankkeisiin. Vuoden 2008 talousarviossa vastaava määräraha on 5,7 milj. euroa ja vastaava valtuus 4,5 milj. euroa. Vuoden 2007 valtuuksilla rahoitettiin 12 kirjastoauton hankinta ja aloitettiin kuusi kirjastojen rakennushanketta hyötypinta-alaltaan 3 057 hym². Vuonna 2008 suunniteltuna on rahoittaa 10 kirjastoauton hankinta ja aloittaa kolme rakennushanketta yhteensä 4 040 hym². Tulevina vuosina tarvittavien määrärahojen taso riippuu vuosittain talousarviossa myönnettävistä valtuuksista.

Lakisäateisten valtionosuuksien lisäysten osoittaminen yleisistä budjettivaroista

Lausuma 6

Päälukko 29

Eduskunta edellyttää, että lakisäateisten valtionosuuksien lisäykset osoitetaan tulevissa talousarvioissa yleisestä budjetista katettaviksi.

Eduskunnan lausumassa päälukkaa 29 koskien viitataan teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksien rahoittamiseen yleisten budjettivarojen ja veikkausvoittovarojen välillä. Taulukoihin on koottu teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksien määrät v. 2006—2008.

Taulukko 24. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuudet vuosina 2006—2007

1 000 €	2006	2007	Muutos
Yleiset budjettivarat	18 138	18 282	144
Veikkausvoittovarot	43 244	44 302	1 058
Yhteensä	61 382	62 584	1 202

Vuonna 2007 taidelaitosten valtionosuuksien kokonaislisäys vuoteen 2006 nähden oli n. 1,2 milj. euroa, mikä rahoitettiin pääosin taiteen veikkausvoittovaroista. Lisäys aiheutui valtionosuuksien indeksitarkistuksesta.

Taulukko 25. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuudet vuosina 2007—2008

1 000 €	2007	2008	Muutos
Yleiset budjettivarat	18 282	26 229	7 947
Veikkausvoittovarot	44 302	52 501	8 199
Yhteensä	62 584	78 730	16 146

Vuonna 2008 taidelaitosten valtionosuuksien kokonaislisäys vuoteen 2007 nähden on n. 16,1 milj. euroa. Lisäykset katettiin lähes puoleksi yleisten budjettivarojen ja veikkausvoittovarojen kesken. Merkittävä valtionosuuksien lisäys aiheutui ensisijaisesti taidelaitosten rahoitusjärjestelmän uudistukseen liittyen valtionosuuksien laskentaperusteena olevien yksikköhintojen tasokorotuksen ensimmäisestä vaiheesta. Vuosien 2008—2010 aikana yksikköhinta nostetaan vastaamaan todellisia kustannuksia.

Kirjastojen valtionosuudet tulevat siirtymään kokonaan yleisten budjettivarojen puolelle vuoteen 2010 mennessä raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliä tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001) 2 § mukaisesti.

Ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimuksen ja sektoritutkimuksen rahoitus

Lausuma 7

Luku 29.60

Eduskunta edellyttää, että ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimuksen rahoitus turvataan ja, että Suomen kansantalouden kilpailukykyyn kannalta tärkeän sektoritutkimuksen voimavarat turvataan.

Valtioneuvoston 5.12.2007 vuosille 2007—2012 hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammattikorkeakoulujen roolia alueita ja työelämää palvelevan tutkimus- ja kehitystyön osalta vahvistetaan. Tähän liittyen ammattikorkeakoulujen t&k -rahoitusta lisätään niin, että ammattikorkeakouluilla on paremmat edellytykset kehittää t&k -toimintaansa.

Opetusministeriö on myöntänyt ammattikorkeakouluille vuodesta 2004 lukien perusrahoituksen lisäksi vuosittain 5,5—6,5 milj. euroa hankerahoitusta tutkimus- ja kehitystyön perusedellytysten vahvistamiseen. Hankerahoituksen määrästä päätetään vuosittain talousarviossa.

Valtioneuvosto asetti kesällä 2007 Sektoritutkimuksen neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on mm. valtion sektoritutkimuksen ja sen hyödyntämisen ohjaaminen ja kehittäminen. Neuvottelukunta myös valmistelee hallitusohjelmassa tarkoitettua sektoritutkimuksen rakenteellista uudistamista.

Edellä mainitun kehittämissuunnitelman mukaan tavoitteena on julkisen ja yksityisen t&k -rahoituksen nousu neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta suunnitelmakauden aikana.

Kokonaisarvio museoiden, teattereiden ja orkestereiden henkilötövuosien jakautumisesta ja kokonaistarpeesta

Lausuma 8

Momentti 29.80.31

Eduskunta edellyttää hallituksen tekävän kokonaisarvion museoiden, teattereiden ja orkestereiden henkilötövuosien jakautumisesta ja kokonaistarpeesta.

Opetusministeriö on toimittanut asiaan liittyvän selvityksen eduskunnan sivistysvaliokunnalle vuonna 2007.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen, vuosina 2008—2010 toteutettavan yksikköhinnan kustannuspohjan tarkistaminen tuo huomattavan lisäyksen teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksiin. Henkilötövuoden yksikköhinta vastaa todellisia kustannuksia. Toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu on mahdollista. Tällöin myös toteutuu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain alkuperäinen tarkoitus siitä, että tuetaan tietyllä valtionosuusprosentilla sen laajuista toimintaa kuin mihin henkilötövuosia on myönnetty.

Opetusministeriö on asettanut työryhmän seuraamaan valtionosuusuudistuksen toteutumista. Työryhmän tehtävänä on muun muassa selvittää kasvaneen valtionosuuden kohdistuminen kulttuurilaitosten toimintaan, periaatteet henkilötövuosien mahdolliseksi uudelleen kohdentamiseksi, valtionosuusuudistuksen vaikutukset erityisesti henkilötövuosien ja yksikköhintojen kehitykseen ja erikoismuseoiden erityisavustuksiin varatun määrärahan mahdollinen uudelleenkohdentaminen. Työryhmän määräaika päättyy 31.5.2009. Lisäksi ministeriö tulee seuraamaan yksikköhinnan korottamisen vaikutuksia teattereiden, orkestereiden ja museoiden toimintaan ja talouteen ja tekee tarkemman kokonaisarvion henkilötövuosien jakautumisesta ja kokonaistarpeesta vuoden 2010 jälkeen.

Metsämuseo Luston rahoituksen siirto

Lausuma 9

Momentti 30.60.50

Eduskunta edellyttää, että pikaisesti selvitetään Suomen Metsämuseosäätiön ylläpitämän metsämuseo Luston rahoituksen siirto maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta opetusministeriön pääluokkaan.

Opetusministeriön johdolla toimi työryhmä, joka selvitti mm. metsämuseo Luston rahoituksen siirtämistä maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta opetusministeriön pääluokkaan. Työryhmä sai ehdotukset valmiiksi vuoden 2007 loppupuolella. Ehdotukseen sisällytettiin siirron toteuttamisen edellytykset. Siirto ehdotettiin toteutettavaksi vuonna 2011.

Maa- ja metsätalousministeriö ja opetusministeriö valmistelevat asiaa tavoitteena se, että muutos sisällytetään vuoden 2011 talousarvioesitykseen.

Liikenneväylien ja joukkoliikenteen rahoitus

Lausuma 10

Pääluku 31

Eduskunta edellyttää, että keväällä 2007 alkavalla hallituskaudella määräraha-kehys sisältää jo alusta lähtien riittävät määrärahat liikenneväylien pitkäjänteiseen kehittämiseen ja kunnossapitoon sekä joukkoliikenteen parantamiseen.

Hallitus teki kevään 2007 kehyspäätöksessään tasokorotuksen perusväylänpidon rahoitukseen. Hallitus päätti myös 35 milj. euron lisäyksestä käytettäväksi perusväylänpitoon ja joukkoliikenteeseen. Hallitus linjasi edelleen, että liikenneväylien rakentamisen ja sen rahoituksen taso pyritään pitämään vuosittain vakaana. Vuoden 2008 talousarvioon hallitus päätti lisäksi osoittaa 20 milj. euroa perustienpitoon puukuljetusten turvaamiseen.

Kevään 2008 kehyspäätöksessä hallitus on osoittanut vuosille 2008—2012 perusväylänpitoon lisärahoitusta yhteensä 135 milj. euroa, josta vuoden 2008 toiseen lisätalousarvioon 50 milj. euroa. Yksityisteiden valtionavustuksiin hallitus osoitti yhteensä 30 milj. euron lisäyksen vuosille 2009—2011. Lisämäärärahoja on tarkoitus kohdentaa erityisesti puukuljetusten turvaamiseen.

Hallitus päätti kehyspäätöksessään myös uusien väylähankkeiden aloituksesta ja rahoituksesta vuoteen 2011 mennessä sekä tämän jälkeen. Hankkeiden laajuuden vuoksi eräitä hankkeita käynnistetään kuntien aikaistamisrahoituksella.

Liikenteen verotukseen tekemien muutosten yhteydessä hallitus päätti aientaa hallitusohjelmaan kirjatus suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tuen aloittamisen vuoteen 2009. Hallituksen kevään 2008 kehyspäätökseen sisältyy 5 milj. euron määrärahalisäys vuodelle 2009.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Rautateiden sähköistämisen jatkaminen

Lausuma 11

Momentti 31.40.78

Eduskunta edellyttää, että rautateiden sähköistämistä jatketaan ministerityöryhmän ehdotusten mukaisesti ja että asia otetaan huomioon laadittaessa seuraavaa investointiohjelmaa.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus antaa eduskunnalle liikennepoliittisen selonteon, joka sisältää myös kulu- van vaalikauden väyläinvestointiohjelman. Siinä esitetään rauta-teiden sähköistämisen jatkamista. Hallituksen kevään 2008 kehyspäätökseen sisältyy myös määrärahat sähköistyksen jatkamiseen.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin

Joukkoliikenteen tuki suurille kaupunkiseuduille

Lausuma 12

Momentti 31.60.63

Eduskunta edellyttää, että joukkoliikenteen tuki ulotetaan koskemaan myös pääkaupunkiseudun sekä Tampereen ja Turun seudun joukkoliikennettä ja että asia otetaan huomioon seuraavassa hallitusohjelmassa sekä menokehyspäätöksessä.

Eduskunta edellyttää, että joukkoliikenteen tuki ulotetaan koskemaan myös pääkaupunkiseudun sekä Tampereen ja Turun seudun joukkoliikennettä ja että asia otetaan huomioon seuraavassa hallitusohjelmassa sekä menokehyspäätöksessä.

Hallituksen kevään 2007 kehyspäätöksessä suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen varauduttiin vuodesta 2010 lähtien. Liikenteen verotukseen tekemien muutosten yhteydessä hallitus päätti aientaa hallitusohjelmaan kirjatun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tuen aloittamisen vuoteen 2009. Hallituksen kevään 2008 kehyspäätökseen sisältyy 5 milj. euron määrärahalisäys vuodelle 2009. Tarkoituksena on, että valtio osallistuu suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen avustamalla toimia, joiden avulla joukkoliikenteen palvelutasoa nostetaan merkittävästi.

Asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistus

Lausuma 13

Momentti 33.32.30

Eduskunta edellyttää, että vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan pikaisesti ja että samassa yhteydessä vaikeavammaisille turvataan oikeus henkilökohtaisen avustajan käyttämiseen.

Vammaispalveluja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus käynnistyi vuonna 2004. Uudistuksen pohjaksi on tehty runsaasti selvitystyötä ja saatu lausuntoja sekä palvelujen järjestäjiltä että niiden käyttäjiltä. Uudistuksen osana vammaispalvelulain muutos tulkkipalvelun tuntimäärien korottamisesta ja päivätoiminnasta tuli voimaan vuoden 2007 alussa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että vammaispalvelulain ja erityishuoltolain yhdistämistä jatketaan ja vammaisten henkilökohtaista avustajajärjestelmää kehitetään vaiheittain.

Kehitysvammaisten henkilöiden tarvitsemat erityispalvelut on tarkoitus jatkossa järjestää ensisijaisesti vammaispalvelulain perusteella ja integroida ne vähitellen muihin vammaispalveluihin. Kehitysvammalain soveltamisalaa ja palveluja koskevat säännökset jäisivät toistaiseksi edelleen voimaan, mutta ne olisivat toissijaisia vammaispalvelulakiin verrattuina. Tämä menettely merkitsee turvallista siirtymävaihetta kehitysvammaisille henkilöille.

Henkilökohtaisen avun kehittäminen on tarkoitus käynnistää syksyllä 2008 annettavalla hallituksen esityksellä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelmaan, KASTE-ohjelmaan 2008—2011, liittyvän lainsäädäntösuunnitelman mukaisesti. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2009 alusta.

5. Tilimuistutuskertomus

Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan kirjelmässä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus toiminnastaan varainhoitovuodelta 2006 (K 14/2007 vp) tehdyt muistutukset ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnössä TrVM 2/2007 vp ottamat kannanotot ovat antaneet aihetta

Tulosohjauksen tila

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Valtiovarainministeriön johdolla tulosohjausta on uudistettu merkittävästi 2000-luvulla. Uudistus on merkinnyt muun muassa ns. tulosprisman käyttöönottoa ja ministeriöiden ohjausotteen vahvistamista. Nyttemmin esiin ovat nousseet entistä merkittävämmiin finanssipolitiikan ja tulosohjauksen väliset yhteydet.

Valtiovarainministeriö on maaliskuussa 2008 käynnistänyt tulosohjauksen ja tilivelvollisuus uudistuksen arvioinnin. Hanke on aloitettu tilaamalla asiaa koskeva esiselvitys konsultilta. Esiselvitys valmistunee toukokuun 2008 aikana. Selvityksen pohjalta käynnistetään varsinainen eduskunnan edellyttämä tulosohjauksen ja tilivelvollisuuden arviointi ja kehitystyö.

Tarkoitus on, että esiselvitys tuottaisi yleiskatsauksen tulosohjauksen tilasta. Selvityksen myötä muodostetaan valtiovarainministeriön näkemys tulosohjauksen tilasta. Lähtökohtana on, että näkemys nojaa ministeriöiden näkemyksiin. Selvityksen painopisteenä pidetään tulosohjauksen merkitystä finanssipolitiikan ja palvelutuoannon yhteensovittamisessa.

Informaatio-ohjauksen toimivuus

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö kuultuaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriötä ja opetusministeriötä on todennut seuraavaa:

Eduskunnan kannanotto informaatio-ohjauksen toimivuudesta turvattaessa peruspalveluiden yhdenvertaisuutta sekä saatavuutta ja laatua perustuu eduskunnan tarkastusvaliokunnan arvioon. Tarkastusvaliokunta on mietinnössään varsin voimakkaasti arvostellut informaatio-ohjauksen, kuten laatusuositusten, tehoa ja vaikuttavuutta ohjattaessa peruspalveluita, erityisesti kuntien vastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Tarkastusvaliokunta toteaa muun ohella, että informaatio-ohjaus ei ole itsenäisenä politiikkainstrumenttina vielä kovinkaan kehittynyt. Valiokunnan mukaan informaatio-ohjauksen suunnittelemattomuus ja epäsystemaattisuus merkitsevät, että ohjauksella ei voi olettaa olevan kattavaa ja systemaattista vaikutusta, vaan vaikutukset jäävät satunnaisiksi.

Tarkastusvaliokunta on esimerkkeinä käsitellyt kouluterveydenhuoltoa ja vanhusten palveluita. Valiokunnan mukaan kouluterveydenhuollon laatusuositusten vaikutukset toiminnan suunnitteluun, palveluiden järjestämiseen ja toiminnan seurantaan ovat jääneet vähäisiksi. Myöskään toteutetulla sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten valtionosuuksien lisäämisellä ei ole todettu olleen vaikutuksia kouluterveydenhuoltoon tai muihin lasten ja nuorten palveluihin. Vanhusten palveluiden osalta tarkastusvaliokunta on todennut, että vanhukset ovat asuinkunnastaan riippuen hyvin eriarvoisessa asemassa palveluiden saatavuuden ja laadun suhteen. Valtion viranomaiset eivät ole kyenneet informaatio- ja laatu-ohjauksen keinoin poistamaan eriarvoisuutta.

Edellä todettuun viitaten eduskunnan tarkastusvaliokunta on todennut, että ”eriarvoisuuden poistamiseksi onkin syytä harkita nykyistä tehokkaampien, esimerkiksi lainsäädäntöön perustuvien ohjauskeinojen käyttöönottoa. Samalla on huolehdittava myös siitä, että voimassa olevaa lainsäädäntöä noudatetaan yhdenvertaisella tavalla.”

Yleistä kuntien toiminnan ohjausinstrumenteista

Kuntien vastuulla olevia peruspalveluita ohjataan

1. Oikeudellisesti sitovilla normeilla (lait ja asetukset sekä oikeudellisesti sitovat normipäätökset)
2. Resurssiohjauksella (lakisääteiset valtionosuudet ja harkinnanvaraiset rahoitusavustukset)
3. Informaatio-ohjauksen eri muodoilla (ks. alla) ja
4. Laillisuusvalvonnalla (kunnallisvalitus sekä lääninhallitukselle ja muille laillisuusvalvonnasta vastaaville tehtävät kantelut).

Kohdassa 3 mainittu informaatio-ohjaus käsitteenä on laaja ja siihen voidaan lukea useita erilaisia ohjausmuotoja. Tavanomaisia informaatio-ohjauksen muotoja ovat koulutus, oppaat, ohjeet ja kirjeet. Viime vuosina kunnallisissa palveluissa yleistyneet laatusuosituksot ovat edellä mainittuja tiukempi informaatio-ohjauksen muoto. Näin varsinkin silloin, kun suosituksen toteutumista arvioidaan järjestelmällisesti. Palveluiden laadun, saatavuuden ja tuottavuuden arviointi on myös informaatio-ohjausta. Merkittävää informaatio-ohjausta sisältyy myös erilaisiin valtioneuvoston päättämiin ohjelmiin. Kunnallisten palveluiden osalta merkittäviä ovat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (KASTE) sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma (KESU). Ensiksi mainittu on kytketty resurssiohjaukseen siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeita rahoitetaan KASTE -ohjelman puitteissa. Vuoden 2008 alusta lakisääteistetty osana valtiontalouden kehysmenettelyä hyväksyttävä peruspalveluohjelma myös sisältää kuntiin kohdistuvaa informaatio-ohjausta.

Perustuslaissa turvatussa kunnallisesta itsehallinnosta johtuen valtionhallinnon ja kunnallishallinnon sisällä käytettävä tulos- ja sopimusohjaus ei sovellu valtion suorittamaan kunnallisten palveluiden ohjaukseen.

Yleisesti voidaan todeta, että painopiste kunnallisten palveluiden ohjauksessa on siirtynyt 1980 -luvun lopulta lähtien sitovasta normi- ja resurssiohjauksesta enemmän informaatio-ohjaukseen ja osin myös jälkikäteen tapahtuvaan laillisuusvalvontaan. Kehityksen ponttimena on ollut tarve vahvistaa kunnallista itsehallintoa sekä pyrkimys tehostaa palveluiden tuotantoa ja vähentää byrokratiaa. Samalla informaatio-ohjaus on lisääntynyt ja siinä käytettävät menetelmät ovat monipuolistuneet. Erityisesti erilaiset palveluiden laatusuosituksot ja palveluiden arviointi ovat nousseet keskeiseen asemaan. Osallistuminen arviointiin sekä arvioinnin puitteet ja organisointi perustuvat lainsäädäntöön. Arvioinnilla pyritään tuottamaan tietoa palveluiden tilasta ja kehittämään palveluita. Arviointijärjestelmät on eriytetty hallinnollisesta valvonnasta ja laillisuusvalvonnasta.

Vaikka edellä mainittujen ohjausinstrumenttien käytössä tapahtuneet muutokset ovat koskeneet kaikkia hallinnonaloja, hallinnonalakohtaiset erot ovat kuitenkin edelleenkin merkittäviä. Ohjausinstrumenttien keskinäinen suhde myös vaihtelee eri palveluissa.

Esimerkiksi koulutuksen sisältöä ohjataan varsin tiukasti normipäätöksillä (laeilla, asetuksilla, tuntijakopäätöksillä sekä opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteilla). Näin siitä riippumatta, onko koulutuspalvelu perusopetuksen tapaan subjektiivinen oikeus vai onko kuntien rooli toimia yhtenä koulutuspalveluiden järjestäjistä, kuten lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen ja sisältö on huomattavasti väljemmin säädeltyä ja lailla säädetäänkin lähinnä kunnan velvollisuudesta järjestää ja eräiltä osin asukkaan subjektiivisesta oikeudesta saada palveluita (oikeus lasten päivähoitoon ja vammaisten oikeus asumis- ja tulkkipalveluihin). Palveluiden sisällöstä ja järjestämistavasta päättävät sen sijaan kunnat.

Hallinnonalakohtaiset erot johtuvat pitkälti sääntelyn kohteena olevien palveluiden luonteesta. Koulutuspalveluiden on oltava sisällöllisesti vertailukelpoisia kansallisesti sekä toisella asteella ja korkeakouluopetuksessa myös kansainvälisesti. Sosiaali- ja terveyspalveluiden moninaisuudesta ja yksilöllisyydestä johtuen koulutuspalveluita vastaava sääntely ei sosiaali- ja terveydenhuollossa ole mahdollista.

Vaikka normiohjauksesta on siirrytty informaatio-ohjauksen suuntaan, kehitys ei kuitenkaan ole ollut suoraviivaista. Normiohjausta on tarvittaessa voitu myös tiukentaa. Esimerkkeinä mainittakoon hoitotakuuta koskevat säännökset terveydenhuollossa, kunnille säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutusvelvoitteet, vanhusten palvelutarpeiden arvioinnin ja lastensuojelutarpeen selvityksen määräajat, toimeentulotuen käsittelyajat sekä valinnaisten opintojen määrää koskevat vaihtelut perusopetuksen tuntijaossa ja opetussuunnitelman perusteissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä on myös eräiltä osin täsmennetty muuttamatta itse perusvelvoitetta. Sääntelyä on siten voitu tarpeen vaatiessa keventää tai tiukentaa.

Hallituksen toimenpiteet peruspalveluiden yhdenvertaisuuden sekä saatavuuden ja laadun turvaamiseksi

Yleistä

Hallitus on hallitusohjelmansa mukaisesti käynnistänyt useita uusia ja jatkanut jo käynnissä olleita hankkeita, joilla kehitetään kunnallisia peruspalveluita. Näiden hankkeiden keskeisenä tarkoituksena on eduskunnan edellä esittämän kannanoton mukaisesti turvata kansalaisten peruspalveluiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua. Palveluiden kehittäminen tästä näkökulmasta edellyttää laaja-alaisia toimenpiteitä. Palveluiden järjestämisestä vastuussa olevien kuntien toiminnan ohjauksen kehittäminen on osa toimenpidekokonaisuutta.

Hallitus turvaa kunnallisten palveluiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua toteuttamalla mittavia palveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevia rakenteellisia uudistuksia, kehittämällä palveluiden järjestämis- ja tuottamistapoja, turvaamalla palveluiden rahoituspohjaa, uudistamalla lainsäädäntöä ja kehittämällä informaatio-ohjausta.

Palvelurakenteiden uudistaminen sekä palveluiden järjestämis- ja tuottamistapojen kehittäminen

Hallitusohjelmassa on vahvasti sitouduttu käynnissä olevaan kunta- ja palvelurakenneuudistukseen. Kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain (169/2007), jäljempänä puitelain, mukaan uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, kehittää palveluiden tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoja siten, että kuntien vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Tarkoituksena on parantaa tuottavuutta ja hillitä kuntien menojen kasvua sekä luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palveluiden ohjauksen kehittämiseksi. Puitelain mukaan lain tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne. Lain tavoitteena on myös varmistaa koko maassa laadukkaat ja asukkaiden saatavilla olevat palvelut.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa palveluiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua parannetaan yhdistämällä kuntia nykyistä vahvemmiksi ja toimintakykyisemmiksi kunniksi sekä perustamalla sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja ammatilliseen peruskoulutukseen yhteistoiminta-alueita, joilla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja organisatoriset edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Uudistuksen tavoitteena on, että myös mainitut yhteistoiminta-alueet turvaavat samantasoiset palvelut kaikille yhteistoiminta-alueen kunnissa asuville.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus koskee kaikkia kuntia. Puitelaissa eri palveluille säädetty väestöpohjavaatimukset kunnat voivat täyttää joko kuntaliitoksilla tai perustamalla yhteistoiminta-alueita. Perusterveydenhuollossa ja siihen kiinteästi liittyvissä sosiaalitoimen tehtävissä edellytetään pääsääntöisesti 20 000 asukkaan väestöpohjaa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa pääsääntöisesti 50 000 asukkaan väestöpohjaa. Vuoden 2009 alusta toteutuu 32 kuntaliitosta, joissa on mukana yhteensä 99 kuntaa. Kuntien lukumäärä vähenee 67:llä nykyisestä 415 kunnasta.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen keskeinen tavoite on palveluiden turvaaminen. Edellä mainittujen lisäksi uudistukseen sisältyy monia muita toimenpiteitä, joilla tätä tavoitetta toteutetaan. Niin sanotuilla kaupunkiseutusuunnitelmilla pyritään edistämään kuntarajat ylittävää palveluiden käyttöä. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevissa kunnissa on käynnistetty puitelain mukainen menettely, jossa valtio ja kunnat yhdessä

selvittävät asianomaisten kuntien mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palveluiden edellytysten turvaamiseksi.

Hallitus antaa vuonna 2009 eduskunnalle selonteon kunta- ja palvelurakennemuutoksen etenemisestä. Hallituksen tavoitteena on, että kaikki kunnat ovat päättäneet puitelain velvoitteiden toteuttamisesta ennen mainitun selonteon antamista. Selonteon yhteydessä linjataan mahdolliset lainsäädännölliset tai muut lisätoimet uudistuksen etenemisen turvaamiseksi.

Palveluiden järjestämis- ja tuottamistapoja pyritään kehittämään useilla hankkeilla. Hallitusohjelmaan perustuen on käynnistetty terveyden edistämisen politiikkaohjelma ja vammaispoliittisen ohjelman valmistelu. Vammaispoliittisen ohjelman tarkoituksena on turvata vammaisten oikeudenmukainen asema. Ohjelmassa linjataan vammaispolitiikan seuraavien vuosien keskeiset toimenpiteet.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen vauhdittamista varten on asetettu parhaat palvelukäytännöt -hanke 31.3.2009 päättyväksi toimikaudeksi. Hankkeella edistetään kuntien palvelutuotannon uudistamista, tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä sekä parhaiden käytäntöjen ja innovaatioiden leviämistä. Lisäksi toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluinnovaatiohanke, jonka osana luodaan hyvä käytäntö -verkosto tukemaan palveluinnovaatioiden tuotteistamista, levittämistä ja käyttöönottoa. Nämä hankkeet täydentävät ja kehittävät jo käytössä olevia informaatio-ohjauksen muotoja.

Yhteispalvelua, sähköistä asiointia ja puhelinpalveluita kehitetään. Näin edistetään paikkariippumatonta palveluiden saatavuutta koko maassa. Tavoitteena on kuntien ja valtion tietojärjestelmäarkkitehtuurien yhteensovittaminen ja rajapintojen määrittely vuoteen 2010 mennessä.

Palveluiden rahoituspohjan turvaaminen

Olenainen osa palveluiden turvaamista on niiden rahoituspohjan vahvistaminen. Valtiontalouden kehyksissä on vuosille 2008—2012 on osoitettu lisävoimavaroja kunnallisiin peruspalveluihin lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen laskennallisia valtionosuuksia.

Vuoden 2008 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisättiin 150 milj. eurolla kunta-alan palkkatarkaisusta kunnille aiheutuvien lisäkustannusten perusteella. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisättiin vuonna 2008 väliaikaisesti 18 milj. eurolla kuntien tuloksellisuushankkeisiin liittyvien palkkausjärjestelmien edistämiseksi.

Kunnille maksettavat sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet kasvavat kehyskaudella 2009—2012 yhteensä 208 milj. eurolla. Hallitusohjelman toteuttamiseen liittyen valtionosuuksia korotetaan vuosittain runsaalla 21 milj. eurolla vuosina 2009—2011. Lisäys kohdistuu muun muassa ikäihmisten palveluiden laatusuositusten mukaisen toiminnan käynnistämiseen ja vammaislainsäädännön uudistamiseen, ikääntyneiden neuvonta- ja palveluverkoston luomiseen sekä maahanmuuttajataustaisten kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvien lasten varhaiskasvatuksen tukemiseen. Tämän arvioidaan lisäävän vuosittain kuntien menoja 63 milj. eurolla.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet kasvavat kehyskaudella yhteensä 70 milj. eurolla. Tästä määrästä 11 milj. euroa perustuu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta tehtävään määrärahasiirtoon, jolla nuorten matalapalkkatukeen tarkoitettuja, vielä sitomattomia määrärahoja kohdennetaan opetusministeriön hallinnonalan valtionosuuksiin. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijapaikkojen lisäämiseen sekä perusopetuksen valmistavaan koulutukseen maahanmuuttajille. Tämä lisää kuntien menoja 20 milj. eurolla. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuus kasvaa vuoden 2006 alusta toteutetun valtionosuusuudistuksen vuoksi noin 17 milj. eurolla vuoteen 2010 mennessä.

Perusopetuksen ja lukioiden valtionosuuksien arvioidaan alenevan kehyskaudella oppilasmäärän vähenemisen johdosta. Hallitusohjelman mukaisesti opetustoimen ikäluokkien pienenemisestä johtuva 80 milj. euron las-

kennallinen säästö kohdennetaan koulutuksen laadulliseen kehittämiseen. Perusopetuksen voimavaroja vahvistamalla pyritään ehkäisemään ja lieventämään lasten ja nuorten syrjäytymistä. Tavoitteena on ryhmäkokojen pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen, opinto-ohjauksen ja oppilashuollon vahvistaminen ja koulun kerhotoimintaan panostaminen.

Kuntien palveluiden rahoituksen kannalta on myös merkitystä sillä, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus toteutettiin vuoden 2008 alusta yhdellä kertaa täysimääräisesti ja että kustannustason (indeksin) muutos otetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusperusteissa täysimääräisenä huomioon vuodesta 2008 lukien. Kustannustenjaon tarkistuksen toteuttaminen lisäsi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia yhteensä noin 255 milj. eurolla vuodesta 2008. Hallitus on myös sitoutunut siihen, että kunnille osoitettavista uusista ja laajenevista tehtävistä aiheutuviin menoihin valtionosuus on vähintään puolet. Menettely otetaan käyttöön vuoden 2010 alusta osana rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistusta.

Lainsäädännön uudistaminen ja informaatio-ohjauksen kehittäminen

Kuten edellä on todettu, kuntien järjestämien palveluiden ohjaaminen on kokonaisuus, jossa normi-, resurssi- ja informaatio-ohjauksella sekä laillisuusvalvonnalla on oma sijansa. Kaikkiin edellä mainittuihin ohjauskeinoihin liittyy omat vahvuutensa ja rajoituksensa. Hallitus tulee jatkossakin käyttämään kaikkia mainittuja ohjauskeinoja ja kehittämään niitä. Kuhunkin tilanteeseen valitaan käytännön tarpeiden pohjalta tarkoituksenmukaisimmaksi katsottava ohjauskeinojen yhdistelmä. Tällöin on myös varmistettava, että valittu ohjauskeino on realistinen sille asetettuihin tavoitteisiin nähden. Esimerkiksi normiohjausta lisättäessä on varmistettava, että kunnilla on taloudelliset ja osaamiseen perustuvat edellytykset toimia säädettyjen normien mukaisesti.

Hallitus korostaa, että informaatio-ohjauksen lisääminen ei sulje eikä ole sulkenut pois lainsäädäntöön perustuvien ohjauskeinojen käyttöä silloin kuin siihen on ollut tarve. Kuten edellä on todettu, normiohjausta on lisätty terveydenhuollon hoitotakuun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutusvelvoitteiden osalta. Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä on täsmennetty muuttamatta itse perusvelvoitetta. Hallitusohjelman mukaan terveydenhuollon hoitotakuun toimivuus arvioidaan ja tehdään tarpeelliset muutokset aikarajoihin ja toimintamalleihin.

Tarkastelemalla hallitusohjelmassa edellytetyjä toimenpiteitä voidaan todeta, että normiohjauksesta kuntien palveluissa ei olla luopumassa. Vireillä on lukuisia kuntien palveluita koskevia lainsäädäntöhankkeita. Keskeisimmät niistä ovat:

1. kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen terveydenhuoltolaiksi,
2. vammaispalvelulain ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain yhdistäminen,
3. palvelutarpeen arvioinnin määräaikaisten käyttöön ottaminen sosiaalipalveluissa asteittain (sosiaalitakuu),
4. vanhusten palvelutarpeen arvioinnin ikärajan alentaminen,
5. kouluterveydenhuollon ja opiskeluterveydenhuollon kehittäminen,
6. kotikuntalain muuttaminen siten, että se mahdollistaa kaikille vammaisille ja vanhuksille oikeuden kotikunnan vapaaseen valintaan ja
7. koulutuksen järjestäjälle säädettävä velvoite huolehtia henkilöstön täydennyskoulutuksesta.

Kuntien toiminnan ohjauksen kehittämiseen liittyy myös vuoden 2010 toteutettava valtionosuusuudistus, jossa valtionosuusjärjestelmää tulisi uudistaa kannustavampaan suuntaan. Hallitusohjelman mukaan valtionosuusuudistuksesta johtuvat tarpeet kehittää ohjausjärjestelmää arvioidaan. Myös kunta- ja palvelurakenneuudistuk-

sen tarkoituksena on puitelain mukaan luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palveluiden ohjauksen kehittämiseksi.

Informaatio-ohjausta on myös tarkoitus kehittää. Edellä on viitattu parhaat palvelukäytännöt -hankkeeseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluinnovaatiohankkeeseen informaatio-ohjauksen kehittämisvälineinä. Informaatio-ohjauksessa hyödynnetään verkkopohjaisia ratkaisuja samalla, kun myös palveluita viedään enenevässä määrin verkkoon. Hallitusohjelman mukaan kansalaisten yhdenvertaisuutta turvataan vahvistamalla palveluiden käyttäjien oikeuksia. Palveluiden laatusuosituksia uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa tavoitteena sitovuustason nostaminen. Myös koulutuksen laadun parantamista tuetaan laatusuosituksilla.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja kuntatason välisen vuorovaikutuksen lisäämisessä merkittävä uusi väline on valtioneuvoston 31.1.2008 hyväksymä ”Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma”, KASTE -ohjelma vuosille 2008—2011. Sen valmistelussa on hyödynnetty sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten ohjelmien myötä kehittyntä uutta työotetta: uudistustarpeet selvitetään, tavoitteet asetetaan ja halutut muutokset viedään läpi laajassa vuorovaikutteisessa yhteistyössä eri sidostahojen ja kentän toimijoiden, erityisesti kuntien kanssa. Haasteellinen tehtävä ohjelman valmistelussa on ollut löytää sellaiset toimivat yhteistyömuodot, joilla edistetään keskeisten toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja kumppanuutta, päästään irti jäykästä intressiajattelusta ja vahvistetaan luottamusta. Ohjelman valmistelua ja toimeenpanoa varten on asetettu Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukuntaja viisialueellista johtoryhmää. Nämä yhdessä järjestivät ohjelman valmistelun pohjaksi laajat kuulemistilaisuudet, jotka oli organisoitu siten, että kentän ääni pääsi esiin. Saadut viestit kirjattiin, analysoitiin ja ohjelmaluonnokset kirjoitettiin kentältä saatuja viestejä kunnioittaen.

Myös käynnistymässä olevan KASTE -ohjelman toimeenpanon on tarkoitus tapahtua hyvässä yhteistyössä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa, joita alueelliset johtoryhmät tässä työssä edustavat. Koko KASTE -prosessi on vielä alkuvaiheessaan, mutta vuorovaikutukseen perustuvasta työtavasta on jo saatu runsaasti myönteistä palautetta kuntakentältä. Ohjelman arviointi on kuitenkin vasta käynnistymässä. Sen pohjalta tullaan saamaan mielenkiintoista eri osapuolten koottuihin näkemyksiin perustuvaa tietoa myös siitä, miten keskushallinnon ja kuntien välisen aidon vuorovaikutuksen edistämiseksi on onnistuttu.

Peruspalveluohjelmamenettely on lakisääteistetty vuoden 2008 alusta ja peruspalveluohjelman mukaisia taloudellisia ohjauskeinoja on kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun puitelain mukaisesti tarkoitus tulevana vuosina kehittää nykyistä tehokkaammiksi. Myös peruspalveluohjelmaan vuonna 2008 ensimmäisen kerran sisällytettyä peruspalveluiden tila-arviota on tarkoitus työstää siten, että sitä voidaan informaatio-ohjauksena hyödyntää poliittisessa päätöksenteossa sekä valtionhallinnossa että kunnissa. Peruspalveluohjelmassa peruspalveluiden tilaa arvioidaan palveluiden laadun, saatavuuden sekä taloudellisuuden ja tuottavuuden näkökulmasta. Jatkossa peruspalveluiden tilaa koskevaa arviointia ja erityisesti siinä käytettyjä tuottavuuden mittareita on tarkoitus kehittää valtion ja kuntien yhteistyönä.

Verotuet ja finanssipolitiikan tietoperustan luotettavuus

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Verotuilla tarkoitetaan kansainvälisessä verokeskustelussa verojärjestelmään sisältyviä poikkeuksia yleisestä normiverotuksesta, joiden tarkoituksena on verovapauksien, verovähennysten, alempien verokantojen ja muiden niihin rinnastettavien keinojen muodossa tukea jotain tiettyä elinkeinoä tai verovelvollisryhmää. Suomessa verotuet nousivat verokeskusteluun erityisesti 1980-luvulla, jolloin kansainvälisenä suuntauksena oli pyrkimys laajaan veropohjaan perustuvaan neutraaliin verojärjestelmään.

Nykyisen verotukiraportoinnin pohja luotiin valtiovarainministeriön työryhmän toimesta 1980-luvun lopulla. Sitten vuosittaisesta verotuen analyysistä on vastannut Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT). Raportointi tapahtui 1990-luvulla talousarvioesityksen yhteydessä ja vuodesta 2000 lähtien tilakertomuksen ja sittemmin tilinpäätöskertomuksen yhteydessä tiiviinä yhteenvetona. Lisäksi VATT:n verotukiselvitys on

julkaistu erikseen. Talousarvioesityksessä verotukia ei käsitellä kokonaisuutena, mutta uusien verotukien tai verotukien perustemuutosten vaikutukset on esitetty.

Kahtena viime vuosikymmenenä kotimainen veropolitiikka on suhtautunut verotukiin varauksellisesti. Selvimpinä esimerkkeinä ovat 1980-luvun lopun ja 1990-luvun alun suuret tuloverouudistukset samoin kuin siirtymien arvonlisäverotukseen.

Viime vuosina suhtautuminen verotukiin julkisen tuen muotona on jossain määrin muuttanut suuntaa. Verotukia on jälleen sekä vaadittu että toteutettu enenevässä määrin. Samalla niitä koskeva taloudellinen raportointi on etäntynyt budjettivalmistelusta ja -raportoinnista. Julkisten menojen kontrollin ja mitoituksen kannalta syntynyt tilanne on ongelmallinen varsinkin, kun siirtyminen tiukkaan kehysbudjetointiin on ollut omiaan lisäämään tukien houkuttelevuutta.

Valtiontalouden kehysjärjestelmän kehittämistarpeita selvittänyt valtiovarainministeriön työryhmä arvioi työssään mahdollisuuksia sisällyttää verotuet kehysääntelyn piiriin. Verotukien ottamista kehysjärjestelmän piiriin pidettiin kuitenkin liian hankalana. Hyvän kehysjärjestelmän ominaisuuksiin kuuluu läpinäkyvyys ja yksinkertaisuus. Verotukien etukäteisarviointi ja seuranta on monimutkaista, ja siihen — kuten verotulojen arviointiin yleisemminkin — sisältyy merkittäviä epävarmuuksia.

Monissa menokattojärjestelmän omaavissa maissa on näyttöä siitä, että menosääntöä pyritään kiertämään verotukien avulla. Menojen säätelyyn perustuva kehys sisältää rakenteellisen kannustimen käyttää verotukea tukimuotona menotuen sijaan, jolloin tuki ei rasita menokehystä. Tämä ongelma korostuu erityisesti tilanteessa, jossa menokehys on tiukka. Veropolitiikan näkökulmasta voidaan pitää ongelmallisena tilannetta, jossa kehysten toimiessa rajoittavana tekijänä tuki pyritään myöntämään verojärjestelmän kautta. Työryhmä kuitenkin toteaa, että Suomessa ei ole toistaiseksi näyttöä kehysten vuoksi säädetyistä verotuesta, mutta riski verotukien käyttöön kehysten kiertämistarkoituksessa on olemassa. Joitakin määrärahana maksettavia tukia järjestettiin edellisellä vaalikaudella toimeenpantavaksi verojärjestelmän kautta, mutta nämä tuet sisällytettiin menokehysseen tai työnantajan matalapalkkatuen osalta ilmoitettiin tuen olevan tietoinen poikkeus kehysjärjestelmästä. Työryhmän ehdotuksiin sisältyi, että hallitus seuraavassa ohjelmassaan sitoutuisi siihen, ettei se ota käyttöön uusia verotukia menokehysten kiertämistarkoituksessa. Tällaista sitoumusta ei kuitenkaan tehty.

Raportointi verotuen määrän kehityksestä lisää osaltaan verotukien läpinäkyvyyttä. Verotukiin liittyvän tietosisällön parantamiseksi valtiovarainministeriö on asettanut hankkeen uuden verotukiselvityksen tekemiseksi. Hankkeen tarkoituksena on saattaa verotukia koskeva tietopohja ajan tasalle. Vuoden 2008 loppuun mennessä tullaan tekemään selvitys eri maissa käytössä olevista verotuista ja niissä havaituista kehittämistarpeista. Vuoden 2009 aikana toteutetaan varsinainen tutkimushanke suomalaisia verotukia koskevine johtopäätöksineen ja suosituksineen.

Uuden verotukiselvityksen myötä raportoinnin edellytykset paranevat olennaisesti ja verotuen määrästä ja kehityksestä on mahdollisuus raportoida nykyistä kattavammin. Samassa yhteydessä selvitetään mahdollisuuksia esittää etukäteisarvioita verotukien kehityksestä talousarvion yleisperusteluissa ja kehyspäätöksen perustelu-muistiossa.

6. Valtioneuvoston controllerin lausuma tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä

Lausuman tarkoitus ja oikeudellinen perusta

Valtiovarain controller -toiminto on valtioneuvoston tulos- ja valtiovarainvalvojana varmistanut valtioneuvostolle valtion talousarviosta annetun lain 24 f §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, että valtion tilinpäätöskertomus antaa talousarviolain 18 §:ssä säädetyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot (oikean ja riittävän kuvan) talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta. Valtioneuvoston controller antaa tietojen arvioinnin ja varmistuksen johdosta seuraavan sisäisen valvonnan menettelyihin kuuluvan lausuman vuodelta 2007 annettavasta tilinpäätöskertomuksesta:

Yleisarvio säännösten noudattamisesta ja tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä

Valtion vuodelta 2007 annettava tilinpäätöskertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista ja taloudellisesta asemasta sekä valtion taloudenhoidosta ja antaa kokonaisuutena kohtuullisessa määrin oikeat ja riittävät tiedot tuloksellisuuden pääasiallisesta kehityksestä.

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätös ei sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Tilinpäätös on laadittu säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot valtion talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta. Valtion tilinpäätöksen liitteessä 12 esitetyt tiedot valtion taloudellisesti merkittävistä monivuotisista sopimusvastuista perustuvat tilivirastojen vastaavan liitteen tietoihin. Kyseisiä tietoja ei ole laadittu yhtenäisellä tavalla eivätkä ne välttämättä sisällä kaikkia vastuita. Monivuotisia sopimusvastuita koskevien tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä ei ole siksi voitu varmistua. Hallitus voi hyväksyä valtion tilinpäätöksen ja tilinpäätös voidaan allekirjoittaa.

Tilinpäätöskertomuksen kertomusosassa esitetyt tiedot ja arviot valtiontalouden ja julkisen talouden tilasta ja riskeistä sekä muun muassa valtion eläkevastuusta ja varautumisesta eläkevastuiden kasvuun täydentävät osin valtion tilinpäätöksen antamaa kuvaa valtion taloudellisesta asemasta. Julkisen talouden ja sen osana valtiontalouden keskipitkän aikavälin kehityksen systemaattinen kuvaus on kuitenkin vaikeasti hahmotettavissa.

Valtiontaloutta ja valtion taloudenhoitoa koskevat tiedot

Tilinpäätöskertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot valtiontaloudesta ja valtion taloudenhoidosta.

Valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätöskertomukseen otetut valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat perustuvat liikelaitosten ja rahastojen vahvistettuihin ja ulkoisten tilintarkastajien tarkastamiin tilinpäätöksiin. Tilinpäätöstietojen oikeellisuuteen ja riittävyteen ei ole tilintarkastuksissa esitetty huomautuksia.

Valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitystä koskevat tiedot

Tilinpäätöskertomuksen tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä antavat kokonaisuutena kohtuullisessa määrin oikean ja riittävän kuvan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksen pääpiirteistä ja painopisteinä pidetyistä asioista.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tietoina ei ole aina riittävän järjestelmällisellä ja johdonmukaisella tavalla esitetty sitä, missä määrin asetetut tavoitteet on saavutettu ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet tavoitteen saavuttamisen asteeseen. Toimenpiteiden kustannuksia kuvaavaa tietoa ei myöskään kaikilta osin ole raportoitu riittävän selkeästi. Yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita asettaessa, olisi selvästi nykyistä enemmän kiinnitettävä huomiota tavoitteiden asettamiseen sellaisiksi, että niiden toteutumisen seuranta olisi mahdollista ja että toimenpiteiden (resurssien käytön) ja vaikuttavuuden välistä yhteyttä olisi mahdollista kuvata.

Vaikuttavuuden, toiminnan ja kustannusten selkeämpi kytkeminen toisiinsa edesauttaisi myös sitä, että taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti merkityksellinen sekä vähemmän merkityksellinen tieto olisi johdonmukaisesti ja helposti erotettavissa toisistaan. Oikean ja riittävän kuvan raportoimiseksi yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta olisi tarpeen myös se, että taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittävimmät säädökset tai säädösperusteiset järjestelmät arvioitaisiin systemaattisesti muutaman vuoden kuluttua säädöksen antamisesta tai olennaisesta muuttamisesta taikka olosuhteiden merkittävästä muutoksesta. Tilinpäätöskertomuksessa hallinnonaloittain esitettävät erityisteemat perustuvat osin tämän tyyppisiin systemaattisiin arvoihin. Erityisteemojen valintaan, käsittelyn laatuun ja syvällisyyteen olisikin edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota.

Valtion ja eri hallinnonalojen toiminnallista tuloksellisuutta koskevat tiedot

Valtion tilinpäätöskertomuksen valtion toiminnallista tuloksellisuutta koskevien tietojen perusteella saa oikean ja riittävän kuvan toiminnassa ja sen kehittämisessä painopisteinä kullakin hallinnonalalla pidetyistä asioista. Kehittämistarpeita on edelleen erityisesti toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta sekä laatua koskevien tietojen yhtenäisessä esittämisessä sekä saavuttamatta jääneiden olennaisimpien tavoitteiden kriittisessä esille tuomisessa. Tilinpäätöskertomus antaa oikean yleiskuvan valtion ja muun julkisen toiminnan tuottavuuden kehityksen suunnasta.

Henkilöstöä ja henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskeva tiedot

Valtion henkilöstöpolitiikan osalta tilinpäätöskertomus antaa oikeat ja riittävät perustiedot henkilöstöpolitiikan ja henkilöstön rakenteen ja työtyytyväisyyden kehityksestä koko valtion tasolla. Hallinnonaloittain on lisäksi annettu vaihtelevasti tietoja henkilöstön rakenteesta ja työtyytyväisyydestä sekä myös osaamisen ja toimintatapojen kehittymisestä.

Perustelut ja lausuman antamisen perustana olevat menetelmät

Edellä esitetyn lausuman kannanotot ja havainnot perustuvat seuraavaan selvitykseen ja näkökohtiin:

Kukin ministeriö vastaa oikeat ja riittävät tiedot toimi- ja hallinnonalansa osalta antavan ehdotuksen laatimisesta valtion tilinpäätöskertomuksen laadintaa varten. Tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuus ja riittävyys on pyritty varmistamaan ministeriöissä sisäisen valvonnan menettelyin, joita on tuettu valtiovarainministeriön ja valtiovarain controller -toiminnon neuvoin. Näitä täydentävät valtiovarainministeriössä tehdyt arvioinnit, joita on tehty siinä laajuudessa ja siten, että tilinpäätöskertomus olennaisilta osiltaan vastaisi sille talousarviolaisissa ja valtion talousarviosta annetussa asetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Valtiovarainministeriössä ja valtiovarain controller -toiminnossa ministeriöiden ehdotukset tuloksellisuuden kuvauksiksi on tarkistettu ja arvioitu siltä osin, ettei tiedoissa ole olennaisia virheitä tai ristiriitaisuuksia ja että tietojen lähteet ovat olennaisilta osin luotettavia tai vaihtoehtoisesti tietojen lähde on ilmoitettu. Samalla on kiinnitetty huomiota siihen, että valtion vuoden 2007 talousarvioesityksen ja talousarvion perusteella taloudellisesti olennaisimmista kokonaisuuksista olisi raportoitu tiedot yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Tietoja on yhteistyössä ministeriöiden kanssa tarvittaessa täydennetty ja korjattu. Valtiovarain controller -toiminnossa on tarvittavat varmistukset tehty ja tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä arvioitu valtioneuvoston controllerin 21.12.2006 antaman menetelmäkuvausten (VM 45/01/2006) mukaisesti. Menetelmäkuvaus on saatavilla valtiovarainministeriön internet-sivuilla (<http://www.vm.fi>, valikko julkaisut, alavalikko muut julkaisut).

Tilinpäätöskertomuksen tuloksellisuustiedoissa painotetaan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksen pääpiirteitä koskevia tietoja. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus tarkoittaasitä, missä määrin yhteiskuntapolitiikalle asetetut tavoitteet on saavutettu.

Vuodelta 2007 annettava tilinpäätöskertomus on neljäs uusimuotoinen hallituksen valtiontaloudellinen kertomus eduskunnalle. Tilinpäätöskertomusta vuodelta 2007 on kehitetty ottaen huomioon valtiovarainvaliokunnan mietinnöissä 28/2005 ja 45/2006 sekä tarkastusvaliokunnan mietinnössä 1/2007 edellisistä valtion tilinpäätöskertomuksista esitetyt havainnot ja kehittämisehdotukset. Valtion tilinpäätöskertomus on kehittynyt pääosin näiden linjausten mukaisesti.

Tilinpäätöskertomuksen vaikuttavuustiedoissa on lähtökohtaisesti pyritty raportoimaan asioista, joille on valtion vuoden 2007 talousarvioesityksessä asetettu yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevia tavoitteita. Raportoinnin laatu on kehittynyt ja merkittävimmät kehittämishaasteet liittyvät valtion tilinpäätöskertomuksen perustana olevien tietojärjestelmien kehittämiseen siten, että ne nykyistä paremmin palvelisivat taloudellista raportointia ja erityisesti valtion taloudellisen aseman arviointia.

Puutteita on myös eräiden valtionapujärjestelmien sekä EU:n tukien ja niihin liittyvän kansallisen osarahoituksen vaikuttavuustiedoissa taikka tietojen luotettavassa todentamisessa riippumattoman arvioinnin avulla. Kertomuksesta ei johdonmukaisesti ilmene tietoja siitä, onko valtionapu- tai rahoitusjärjestelmä saavuttanut sille lainsäädännössä tai talousarvioesityksen yhteydessä asetetut tavoitteet.

Valtion tilinpäätöskertomukseen otetaan valtion ja sen virastojen ja laitosten sekä valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen toiminnallisesta tuloksellisuudesta vain tärkeimmät toimialaa ja hallinnonala koskevat yhteenvetotiedot. Yksittäisen viraston ja laitoksen toiminnallista tuloksellisuutta koskevat oikeat ja riittävät tiedot raportoidaan asianomaisen viraston ja laitoksen toimintakertomuksessa.

Valtion tilinpäätöskertomukseen sisältyy edelleen jonkin verran yksittäisiä raportoituja tietoja. Jatkossa olisi ohjauksen laadun ja tilivelvollisuuden kannalta perusteltua, että valtion tilinpäätöskertomuksessa keskitytään yhteiskuntapolitiikan ja valtion- ja kansantalouden kannalta tärkeimpiin tavoitteisiin ja niiden jälkikäteisraportointiin.

Yksittäisen vuoden raportointi ei yleensä anna riittävää kuvaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä, jossa muutosten aikajänne monissa tapauksissa on useita vuosia. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitystä onkin useimmiten tarpeen tarkastella usean vuoden kehityslinjoina. Vaikuttavuutta koskevien tietojen oikeellisuus sekä vaikuttavuusraportoinnissa käytettävien indikaattoreiden valinnan osuvuus voidaan varmistaa vain riittävän korkealaatuisella arvioinnilla.

Valtion taloudellisen aseman ja talousarvion toteutumisen seurantaan on tarpeen kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Monet tietolähteet, jotka ovat sinällään yhtäpitävästi seurattavissa ja ovat voimassa olevien säädösten mukaisesti laaditut, mutta eivät kaikissa tapauksissa tuota selkeää ja yhteiskuntapoliittisen päätöksenteon kannalta merkityksellistä tietoa valtion ja julkisen talouden tilasta ja resurssien käytöstä.

Oikean ja riittävän kuvan antamiseksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä riittävän syvällisellä, kriittisellä sekä eduskunnan ja hallituksen päätöksenteossa hyödynnettävällä tavalla edellyttää, että raportoinnissa keskitytään olennaisimpiin asioihin. Käytännössä ei olekaan mahdollista raportoida kattavasti joka vuosi kaikista asioista. Oikean ja riittävän kuvan antamiseksi ja tilivelvollisuuden toteuttamiseksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä olisikin tarpeen, että valtion talousarvioesityksen perusteluissa esitetään hallinnonaloittain muutama keskeinen vaikuttavuustavoite siten, että yksittäisten tavoitteiden määrä ei kasva liian suureksi ja jo tavoitetta asetettaessa valitaan kehityksen suuntaa kuvaavat indikaattorit, joiden perusteella yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Tilinpäätöskertomuksessa tarkastellaan vuosittain kriittisen ja tarvittaessa ulkopuolisten arvioitsijoiden laatiman arvioinnin avulla taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävien säädöspäätösten järjestelmien, säädösten, valtionapu- tai valtiontukijärjestelmien, etuisuusjärjestelmien taikka toiminnallisten kokonaisuuksien vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Tilinpäätöskertomuksessa ei ole vuosittain tarpeen pyrkiä kattavasti kertomaan kaikista asioista. Kiinnittämällä huomiota erityisteemojen valintaan siten, että niissä käsitellään hallinnonalan kannalta keskeisiä kysymyksiä, seuranta ja arviointi käsittävät kohtuullisin väliajoin merkittävät asiakokonaisuudet.

Valtion tilinpäätös sisältyy yhtenä osana tilinpäätöskertomukseen. Kertomuksen ja siihen sisältyvän valtion tilinpäätöksen hyväksyy ja allekirjoittaa tasavallan presidentti valtioneuvoston perustuslain 58 §:n mukaisesti tekemästä ratkaisuehdotuksesta. Valtiovarainministeri varmentaa allekirjoituksellaan presidentin päätöksen. Valtion tilinpäätöksen laadintamenettelyssä Valtiokonttori tekee valtiovarainministeriölle talousarvioasetuksen mukaan allekirjoitetun tilinpäätösehdotuksen lopullisesta, oikeat ja riittävät tiedot antavasta valtion tilinpäätöksestä. Asiallisesti valtion tilinpäätös valmistuu Valtiokonttorin tilinpäätösehdotuksen valmistuttua eikä siihen tehdä valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston käsittelyssä muutoksia.

Tilinpäätöskertomukseen sisältyvä valtion tilinpäätös perustuu Valtiokonttorin talousarvioasetuksen mukaisesti antamaan tilinpäätösehdotukseen ja tilinpäätöksen perustana olevaan valtion kirjanpitoon. Valtion tilinpäätöksen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden arvioinnin pohjana on tilinpäätöksen perustuminen Valtiokonttorin pääjohtajan talousarvioasetuksen mukaisesti tekemään tilinpäätösehdotukseen sekä Valtiokonttorin pääjohtajan talousarvioasetuksen mukaisesti antama arviointi- ja vahvistuslausuma sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä valtion keskuskirjanpidossa ja valtion tilinpäätöslaskelmien ja niiden liitteiden kokoamisessa sekä niihin liittyvissä menettelyissä. Arviointi- ja vahvistuslausuman mukaan sisäistä valvontaa on arvioitu COSO-ERM -viitekehyksen avulla. Lausumassa se on todettu asianmukaiseksi ja riittäväksi. Valtiovarainministeriön ja valtiovarain controller -toiminnon käytettävissä ovat lisäksi olleet valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman valtion keskuskirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen havaintoja koskevat alustavat tiedot. Valtiovarain controller -toiminnoissa on lisäksi tarkistettu että tilinpäätös on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Valtiovarain controller -toiminnoissa on varmistettu, että tilinpäätöskertomukseen otetut valtion liikelaitosten ja rahastojen tilinpäätöslaskelmat perustuvat liikelaitosta tai talousarvion ulkopuolella olevaa valtion rahastoa koskevan lainsäädännön mukaan vahvistettuihin ja ulkopuolisten tilintarkastajien tarkastamiin tilinpäätöksiin. Tilintarkastuskertomuksissa ei ole esitetty huomautuksia liikelaitosten tai talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöstietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 2008

Valtioneuvoston controller

SOILI VASIKAINE

Finanssiasiantuntija *Esko Mustonen*

OSA II

Ministeriöiden toimialan toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset

7. Valtioneuvoston kanslia

Ministerien katsaus ministeriön toimintaan

Vuoden 2007 eduskuntavaaleja seurannut uuden hallituksen muodostaminen siihen liittyvine päätöksentekoi-
neen sekä pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman toteutuksen ja seurannan aloittaminen
olivat kertomusvuoden alkupuolen painopistealueita valtioneuvoston kansliassa. Hallitusohjelman mukaisesti
tarkistettiin ministeriöiden välistä toimivallan jakoa sekä perustettiin uusi elinkeino- ja työministeriö ja valmis-
teltiin näiden uudistusten edellyttämät säädösmuutokset.

Kaikkien valtion omistamien markkinaehtoisesti toimivien yritysten omistajaohjaus keskitettiin valtioneuvos-
ton kansliaan toukokuun 2007 alusta lukien. Keskittämällä pyritään johdonmukaistamaan ja tehostamaan
omistajaohjausta. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksen lisäksi valtioneuvoston kansliaan
siirtyi yleinen omistajapolitiikan koordinointi ja valmistelu. Samasta ajankohdasta lukien valtioneuvoston
kanslian organisaatiota uudistettiin siten, että ministeriön toiminta jakautuu kolmen osaston ja politiikkapalve-
luiden alueelle. Valtioneuvoston kanslian toiminnoista omistajaohjausosasto tuli ministereiden välisessä työn-
jaossa ministeri Jyri Häkämiehelle ja valtioneuvoston EU-sihteeristö ministeri Astrid Thorsille.

Perustuslailliseen sopimukseen liittyvien Suomen kannanottojen valmistelu ja yhteensovittaminen oli kanslia-
lle yksi keskeisiä EU-politiikan tehtäviä.

Euroopan kemikaalivirasto ECHA aloitti toimintansa Helsingissä kesäkuussa. Viraston ja Suomen välinen toi-
mipaikkasopimus neuvoteltiin alkuvuodesta ja allekirjoitettiin kesäkuussa. Eduskunta vahvisti sopimuksen
joulukuussa. Valtioneuvoston kanslia vastasi valmistelusta ja viraston toimitilojen rahoituksesta viraston viral-
lisen toiminnan aloittamiseen 2007.

Kanslian henkilöstö lisääntyi määrällisesti uusien tehtävien myötä samalla kun myös ministeriön toimiala laa-
jeni.

Matti Vanhanen

Jyri Häkämies

Astrid Thors

Pääministeri

Ministeri

Ministeri

7.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Euroopan Unioni

Valtioneuvoston kanslian Euroopan unionin asioiden osalta vuoden 2007 aikana keskityttiin ennen kaikkea puheenjohtajuuden kokemusten ja kontaktien hyödyntämiseen ja sisältökysymyksiin vaikuttamiseen. Ennakko-vaikuttamisessa merkittävin hanke oli johdonmukainen ja keväästä vuoden loppuun asti jatkunut yhteydenpito sekä poliittisella että virkamiestasolla Euroopan komission valmistelussa olleeseen ilmasto- ja energiapoliittiseen lainsäädäntöpakettiin vaikuttamiseksi. Pääkaupungin ja Suomen pysyvän EU-edustuston välillä tehdyn yhteensovituksen myötä järjestettiin lukuisia tapaamisia pääministerin, kauppa- ja teollisuusministerin ja ympäristöministerin sekä virkamiesten ja komission puheenjohtajan, energia- ja ilmastoasioista vastaavien komission jäsenten ja johtavien virkamiesten kanssa. Aikainen ja jatkuva vaikuttamistyö tuotti Suomen kannalta myönteisiä tuloksia, jotka näkyivät komission vuoden 2008 alussa julkaiseman lainsäädäntöpaketin sisällössä.

EU:n perussopimusten uudistusprosessia vietiin eteenpäin alkuvuonna pääministerien yhteyshenkilöiden välillä ja päämiestasolla. Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa hallitustenvälisen konferenssin koollekutsumisesta ja sille annettavasta yksityiskohtaisesta toimeksiannosta, jossa määriteltiin uudistusopimuksen keskeisin sisältö. Tasavallan presidentti asetti Suomen neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajanaan maahanmuutto- ja eu-rooppaministeri Astrid Thors. Poliittinen yhteisymmärrys nykyisiä EU:n perussopimuksia muokkaavan Lissabonin sopimuksen sisällöstä saavutettiin lokakuussa pidetyssä epävirallisessa päämiestapaamisessa. Lissabonin sopimus ja sitä koskeva hallitustenvälisen konferenssin päätöksiäkirja allekirjoitettiin 13. päivänä joulukuuta 2007.

EU-sihteeristö käynnisti kaikkien ministeriöiden ja pysyvän EU-edustuston virkamiehille suunnatun keskitetyn valmennustoiminnan järjestämällä koulutusseminaarit, joissa keskityttiin lainsäädäntötyöhön vaikuttamiseen EU-parlamentin rooli huomioiden. Tämä toiminta on olennainen osa EU-politiikan vaikuttavuuden parantamista.

Valtion omistajaohjaus

Valtioneuvoston kansliassa 1.5.2007 aloittanut omistajaohjausosasto hallinnoi kaikkia luonteeltaan markkinaehtoisia valtion yhtiöomistuksia. Lisäksi osaston vastuulle kuuluu yleinen omistajapolitiittinen valmistelu ja koordinointi. Tälle toiminnalle asetettu tavoite, että valtion yritysomaisuus tuottaa hyvän kokonaistuloksen, saavutettiin. Valtion omaisuuden arvo on kehittynyt suotuisasti ja valtion saamat osinkotulot ovat olleet ennätyskellisen korkeat. Valtio myi Kemira GrowHow Oyj:n osakkeet, lähes kaksi kolmannesta omistuksestaan Kemira Oyj:ssä sekä Vuotekno Oy:n osakkeet. Osakemyyntituloja kertyi yhteensä 863 milj. euroa. Valtio merkitsi Finnair Oyj:n osakeannissa osakkeita 138,6 milj. eurolla. Geologisen tutkimuskeskuksen analyysipalvelut yhtiöitettiin Labtium Oy:ksi. Tieliikelaitos yhtiöitettiin ja siitä muodostettu Destia Oy aloitti toimintansa vuoden 2008 alusta. Valtion omistuksen arvo pörssiyhtiöissä oli vuoden päättyessä noin 28 mrd. euroa. Valtionyhtiöistä kertyi vuonna 2007 osinkotuloja lähes 1,6 mrd. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti valtio harjoittaa aktiivista ja markkinaehtoista omistajapolitiikkaa. Valtioneuvoston kansliasta esiteltiin valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös, jota täydennettiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan valtion yhtiöitä koskevalla palkitsemiskannanotolla. Valtionyhtiöomistusta koskevan lain kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2008 alusta.

Hallitusohjelman seuranta

Valtioneuvoston kanslia valmisteli pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelman seurantaraportin. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen tultua nimitetyksi valmisteltiin periaatteet hallitusohjelman seurannan toteuttamisesta ohjelmajohtamismallin mukaisesti koko hallituskaudella ja ohjeistettiin hallituksen strategia-asiakirjan 2007 laatiminen. Uuden hallituksen strategia-asiakirja 2007 hyväksyttiin valtioneuvoston periaate-

päätöksenä. Se sisältää toimenpideohjelmat hallitusohjelman mukaisille kolmelle politiikkaohjelmalle ja määrittää politiikkaohjelmille sekä hallituksen erityisseurannassa oleville poikkihallinnollisille politiikkakokonaisuuksille seurantaindikaattorit tuleville vuosille. Hallituksen strategia-asiakirja sisältää lisäksi valtion sektori-tutkimuksen keskeiset teemat ja painotukset, lainsäädäntösuunnitelman sekä suunnitelman eduskunnalle annettavista selonteista ja suunnitelman hallituksen periaatepäätöksistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa sovittiin, että tulevaisuusselontekomenettelyä jatketaan ottaen huomioon siitä saadut kokemukset, ja että hallitus laatii ilmasto- ja energiapoliittisen tulevaisuusselonteon. Valtioneuvoston kanslia käynnisti selonteon valmistelun keväällä 2007. Hanketta johtaa hallituksen ilmastopoliittinen asiantuntija ja ohjaa ympäristöministerin puheenjohtajalla toimiva ministerityöryhmä. Tulevaisuusselonteon valmistelu tehdään tiiviissä vuorovaikutuksessa kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteltavan ilmasto- ja energiapoliittisen strategian kanssa.

Hallitusohjelman useassa luvussa nostetaan esiin ennakkoinnit ja pitkän aikavälin strategian laadinta. Ministeriöiden ennakkoinnin yhteistyölinkiksi ja koordinaattoriksi asetettiin valtioneuvoston ennakkointiverkosto.

Tietoyhteiskuntaohjelma

Tietoyhteiskuntaohjelma, joka oli vuonna 2003 sijoitettu kansliaan, päättyi hallituskauden päättymisen myötä. Tietoyhteiskuntaohjelman keskeisenä tavoitteena oli lisätä yhteistyötä ja uudistaa rakenteita julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Yhteistyötahto ja yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja sisällä lisääntyikin selkeästi tietoyhteiskunta-asioissa. Merkittävää on ollut konsernijohtamismallin tuominen valtion tietohallintoon sekä terveydenhuollon osalta tapahtunut yhtenäistämiskehitys. Muutos on tapahtunut myös siinä, että erillisistä, yksittäisistä hankkeista on siirrytty enenevässä määrin alueellisella ja kansallisella tasolla toteutettaviin ratkaisuihin. Kanslia julkaisi osana tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista järjestyksessään kolmannen kansallisen tietoyhteiskuntastrategian Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi vuosille 2007—2015. Lisäksi valmisteltiin yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi strategian toimeenpanoksi. Tietoyhteiskuntaohjelman päätyttyä ja hallituksen vaihtuessa tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon vastuu on siirtynyt liikenne- ja viestintäministeriölle.

7.2 Toiminnan tuloksellisuus

Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 2005 työryhmän kehittämään valtioneuvoston arkiston säilytysvastuuta. Tavoitteena oli tehdä esitys menettelytavoista, joilla jatkossa turvataan valtioneuvoston ja ministeriöiden arkistoaineistojen säilytys ja tietopalvelu. Työryhmä esitti valtioneuvoston arkiston siirtämistä valtioneuvoston kansliasta Kansallisarkiston yhteyteen. Organisaatiomuutos valmisteltiin kertomusvuoden aikana kanslian ja Kansallisarkiston yhteisessä työryhmässä, ja organisaatiomuutos toteutui vuoden 2008 alusta.

Käännöstoiminnan kehittämistä selvitettiin useissa työryhmissä ja selvitysmies teki omat ehdotuksensa. Vuoden 2007 aikana jatkotyö siirtyi valtioneuvoston kansliasta sisäasiainministeriöön, josta se uuden hallitusohjelman mukaisten toimialasiirtojen myötä siirtyi valtiovarainministeriöön 1.1.2008.

Valtioneuvoston kanslia valmisteli vuoden 2007 aikana taloushallintotehtävien siirtoa palvelukeskukseen yhdessä valtiokonttorin kanssa. Valmistelu kattoi myös oikeuskanslerinviraston taloushallintotehtävien hoitamisen, koska kanslia hoitaa osan em. tehtävistä virkатыönä. Selvitys sisälsi muun muassa kustannushyötyanalyysin ja tietojärjestelmänalyysin. Selvitysten jälkeen kanslia teki päätöksen tehtävien siirtämisestä valtiokonttorin palvelukeskukseen ja toimitti päätöksensä lausunnonle alueellistamisen koordinaatioryhmälle, joka puolsi esitystä. Siirron tekninen toteuttaminen siirtyi palvelujen tuottajan toiveiden mukaisesti ainakin vuoteen 2008.

Kanslian kehittämishanke eteni kertomusvuonna siten, että kanslian organisaatiota tarkistettiin 1.5.2007 lukien. Kehittämishankkeen toteuttamisessa oli otettava huomioon valtion tuottavuushanke ja alueellistaminen. Kehittämiseen vaikutti myös se, että kanslian tehtävät olivat muuttuneet aikaisempina vuosina. Kansliaan oli

siirretty ulkoasiainministeriöstä EU-asioiden yhteensovittaminen ja valtiovarainministeriöstä talousneuvosto sihteeristöineen. Kertomusvuonna valtioneuvoston kansliaan keskitettiin valtion omistajaohjaus kauppa- ja teollisuusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä ja liikenne- ja viestintäministeriöstä ja samoin kuin siihen kuuluvat yhtiöt. Yhtiöitä siirrettiin edellä mainittujen ministeriöiden lisäksi maa- ja metsätalousministeriöstä sekä ympäristöministeriöstä. Kanslian organisaatio jaettiin kolmeen osastoon ja politiikkapalvelut -kokonaisuuteen. Kehittämisen painopiste oli organisaatiouudistuksessa itsessään sekä alueellistamis- ja palvelukeskussiirroissa. Taloushallinnon järjestelmien uudistaminen siirtyi laajempaan valtionhallinnon järjestelmä uudistukseen ja sisäisen arvioinnin toteuttaminen kehittämisen jatkotyöksi.

Talousaneuvosto

Nimettyjen tuloksellisuustavoitteiden lisäksi valtioneuvoston kansliassa valmisteltiin useilla toiminnan alueilla merkittäviä hankkeita. Pääministerin johtama talousneuvosto tarkasteli laajasti Suomen talouspolitiikan keskeisiä kysymyksiä. Uuden hallituksen talousstrategian ja vakiintuneiden raha- ja finanssipolitiikka-aiheiden ohella neuvoston kokouksissa olivat esillä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat, erityisesti alueellisen liikkuvuuden rajoitukset, kasvuyrittäjyys ja riskirahoitus, ilmastopolitiikan vaihtoehdot sekä Itämeri Suomen taloudellisena toimintaympäristönä. Sihteeristö tuotti vuoden aikana selvitykset terveydenhuollon menojen hillinnästä, työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmista, ikääntymisen taloudellisten vaikutusten arvioinnista sekä Itämeren alueen taloudesta.

Puoluetuki

Puoluelain (1969/10) 9 §:n mukaan voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Avustus jaetaan puolueiden viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärän suhteessa.

Vuonna 2007 puoluetukea myönnettiin kokonaisuudessaan 17 711 000 euroa, josta Ahvenanmaan maakunnan lakisääteinen osuus oli 76 110 euroa. Uusi hallitus korotti puoluetuen määrän 90 000 euroon kansanedustajaa kohden perustellen korotusta sillä, että enää ei jaeta vaalikohtaisia tukia. Saamastaan tuesta puolueen on käytettävä 12 % puolueen naisten poliittisen toiminnan tukemiseen ja vastaava osuus puolueen piirijärjestöjen tukemiseen. Aiemmin tämä osuus oli 8 %. Puoluetuen käyttöä valvoo oikeusministeriö.

Taulukko 26. Poliittisen toiminnan tukeminen 1.1.—31.3.2007

Puolue	Edustajia	Euroa
Suomen Keskusta r.p.	55	855 525
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.	53	824 415
Kansallinen Kokoomus r.p.	40	622 200
Vasemmistoliitto r.p.	19	295 545
Vihreä Liitto r.p.	14	217 770
Ruotsalainen Kansanpuolue r.p.	8	124 440
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	7	108 885
Perussuomalaiset r.p.	3	46 665
YHTEENSÄ	199	3 095 445
Ahvenanmaa		15 555

Taulukko 27. Eduskuntavaaliavustus 2007

Puolue	Edustajia	Euroa
Suomen Keskusta r.p.	55	687 914,57
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.	53	662 899,50
Kansallinen Kokoomus r.p.	40	500 301,51
Vasemmistoliitto r.p.	19	237 643,22
Vihreä Liitto r.p.	14	175 105,53
Ruotsalainen Kansanpuolue r.p.	8	100 060,30
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	7	87 552,76
Perussuomalaiset r.p.	3	37 522,61
YHTEENSÄ	199	2 489 000

Taulukko 28. Poliittisen toiminnan tukeminen 1.4.—31.12.2007

Puolue	Edustajia	Euroa
Suomen Keskusta r.p.	51	2 379 915
Kansallinen Kokoomus r.p.	50	2 333 250
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.	45	2 099 925
Vasemmistoliitto r.p.	17	793 305
Vihreä Liitto r.p.	15	699 975
Ruotsalainen Kansanpuolue r.p.	9	419 985
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	7	326 655
Perussuomalaiset r.p.	5	233 325
YHTEENSÄ	199	9 286 335

Ahvenanmaa		46 665
------------	--	--------

Taulukko 29. Poliittisen toiminnan tukeminen 1.7.—31.12.2007

Puolue	Edustajia	Euroa
Suomen Keskusta r.p.	51	708 390
Kansallinen Kokoomus r.p.	50	694 500
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.	45	625 050
Vasemmistoliitto r.p.	17	236 130
Vihreä Liitto r.p.	15	208 350
Ruotsalainen Kansanpuolue r.p.	9	125 010
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	7	97 230
Perussuomalaiset r.p.	5	69 450
YHTEENSÄ	199	2 764 110

Ahvenanmaa		13 890
------------	--	--------

Henkisten voimavarojen hallinta

Valtioneuvoston kansliassa työtyytyväisyyden indeksi on noussut 3,3:sta 3,4:een, mikä merkitsee myönteisen kehityksen jatkumista, mikä näkyy myös sairauspoissaolopäivien vähentymisenä.

Taulukko 30. Valtioneuvoston kanslian henkilöstöä koskevia tunnuslukuja

	2005	2006	2007
Keski-ikä	43	42,7	43,9
Henkilöiden lukumäärä vuoden lopussa	207	221	228
Määräaikaisten osuus %	10,6	10,6	6,1
Naisten osuus työvoimasta %	63	62	60
Vakinaisten lähtövaihtuvuus %	13,8	7,5	6,8
Työkyvyn ylläpito €/htv	70	97	120
Työterveyden huolto €/htv	512	499	539
Sairauspoissaolopäivien keskimääräinen kesto	5,3	5,1	4,0
Työtyytyväisyysindeksi	3,3	3,3	3,4
Koulutusindeksi	4,9	5,0	5,1
Koulutus €/htv	1208	1468	1237
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä työajasta %	75,8	88,7	85,5
Tehdyn työajan palkat palkkasummasta %	87	87	86
Kokonaistyoimakustannukset	10 637 634	12 101 229	13 184 275

7.3 Erityisteema: Tilannekuvatoiminta ja valmiuspäälliköt

Tilannekuvatoiminta

Valtion johdon päätöksenteon tueksi tarvitsema tilannekuvatoiminta aloitettiin 1.2.2005 perustuen vuoden 2003 valtioneuvoston periaatepäätökseen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Tässä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa (YETTS) todettiin, että ”valtion johtamisen toimintaedellytysten kehittämisessä asetetaan etusijalle tilannekuva, jota tarvitaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen johtamisessa.” Tilannekuva asetettiin lähivuosien painopistealueeksi. Sen kokoaminen, analysointi ja sitä koskevan tiedon jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa määritettiin organisoitavaksi ja ohjeistettavaksi valtioneuvoston kanslian johdolla.

Tilannekuvatoiminta aloitettiin 1.2.2005. VNK:n tilannekuvakoordinaattori ja hänen varamiehensä erityisasiantuntija vastaavat organisoinnista ja ohjeistuksesta. Tilannekuvatoiminta tuottaa tällä hetkellä valtionjohdolle sekä ennakoivaa, teemaraportointiin perustuvaa, että reaaliaikaista tilannekuvaa.

Ennakoivan tilannekuvan kokoamiseen osallistuvat kaikki hallinnonalat, mutta säännöllisimmin se kootaan yhteistoiminnassa ulkoasiainhallinnon, sisäasiainhallinnon ja puolustushallinnon kanssa, joissa toimivat tilannekuvavastuuhenkilöt.

Reaaliaikaista tilannekuvatoimintaa ja siihen liittyvää valtioneuvoston hälytysjärjestelmää tehostettiin yhteistoiminnassa eri hallinnonalojen kanssa pääministerin marraskuussa 2005 lähettämän kirjeen mukaisesti. Jokaisella hallinnonalalla tulee olla vähintäänkin varalla oleva päivystäjä, joka pystyy toimittamaan hallinnonalansa tilanne- ja tapahtumailmoituksia hallinnonalojen yhteiseen tilannekuva- ja hälytystietojärjestelmään (Hälytysjärjestelmä 2005). Hälytysjärjestelmä 2005 mahdollistaa sen, että kaikki hallinnonalat pystyvät seuraamaan ja käyttämään hyväkseen muiden hallinnonalojen sinne välittämiä tietoja. Päivystys on järjestetty eri hallinnonaloilla eri tavoin.

Valtion johdon käytössä olevan reaaliaikaisen tilannekuvan kokoamista tehostettiin Suomen aloittaessa EU:n puheenjohtajamaana 1.7.2006. Siihen liittyi myös samana päivänä käynnistyneeseen Euroopan unionin kriisikoordinaatiojärjestelyihin (Crisis Coordination Arrangements, CCA), joissa puheenjohtajamaalla on johtava rooli. CCA-järjestelyjä ohjaavan käsikirjan mukaisesti jokaisessa jäsenmaassa tulisi olla yksi määritetty yhteispiste kriisikoordinaatioon liittyen.

Suomessa yhteyspisteeksi sovittiin valtioneuvoston tilannekeskus, jossa aloitettiin 1.7.2006 keskeytymätön päivystys. Päivystys järjestettiin siten, että valtioneuvoston kanslian tilannekuvahenkilöstö päivysti virka-aikana ja virka-ajan ulkopuolella päivystäjinä toimivat sisäasiainministeriön ja puolustusministeriön tehtävään osoittamat, oman toimensa ohessa toimivat virkamiehet. Päivystysjärjestely mahdollisti turvallisuustilanteen keskeytymättömän seurannan valtioneuvostossa. Järjestely osoittautui erityisen hyödylliseksi kriisitilanteiden seurannassa, joista esimerkkinä oli Libanonin kriisi heinä—elokuussa.

Valtioneuvoston tilannekeskuksen tarkoituksena on kaikissa olosuhteissa ja kaikkina vuorokauden aikoina valtiojohdon tiedonsaannin ja tilannekuvan turvaaminen, valtion kriisijohtamismallin edellyttämän hälytysjärjestelmän käyttö sekä kiireisessä tilanteessa kriisijohtokeskuksen tekninen käynnistäminen. Järjestelmän tulee siten toimia keskeytymättömästi 24/7-periaatteella. Vuoden 2007 ensimmäisen puolen aikana päivystys toteutettiin tilapäisjärjestelyin, mutta 1.9.2007 alkaen päivystyksestä on vastannut valtioneuvoston kanslian tilannekuvahenkilöstön johdolla suojelupoliisin henkilöstö. Valtioneuvoston tilannekeskuksen päivystäjä on osa päivystäjien verkkoa, joissa muina osina ovat sektorikohtaiset paikalla olevat tai varalla olevat päivystäjät. Nämä sektorikohtaiset päivystyspisteet, esimerkiksi ulkoasiainhallinnossa, sisäasiainhallinnossa ja puolustushallinnossa, muodostavat oman hallinnonalansa reaaliaikaisen tilannekuvan, jonka ne välittävät sekä valtioneuvoston tilannekeskukseen että tilannekeskuksen kokoamana muiden hallinnonalojen käyttöön. Valtioneuvoston tilannekeskuksen päivystäjä seuraa lisäksi monipuolisesti erilaisia julkisia lähteitä (uutistointot, kansainväliset tv-kanavat, internet jne).

Valtioneuvoston tilannekeskuksen päivystäjä yhdistää reaaliaikaiset tilannekuvat pääministerin ja valtioneuvoston tarvetta varten. Valtioneuvoston tilannekeskuksen päivystäjä hälyttää tarvittaessa eri hallinnonalojen varalla olevat päivystäjät tai niiden valmiusjohdon sekä valtioneuvoston jäsenet valtioneuvoston kanslian tilannekuvahenkilöstön tai johdon ohjeiden mukaisesti.

Tilannekuvatoiminta on tehostanut valtionjohdon tilannetietoisuutta ja nopeuttanut tiedonkulkua häiriö- ja erityistilanteissa valtionjohdon, ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kesken. Valtioneuvoston tilannekeskus on muodostunut toimivaksi yhteyspisteeksi paitsi kotimaassa myös kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja erityisesti Euroopan unionin eri kriisinhallintajärjestelyissä. Toimintaa tullaan kehittämään sekä toiminnallisesti että teknisesti samaan aikaan kehittyvä kriisijohtamismalli huomioiden.

Valmiuspäälliköt

Ministeriöiden valmiuspäälliköiden valmiuspäällikkökokouksen toiminnan tarkoituksena on ministeriöiden välisenä pysyvänä yhteistyöelimenä normaalioloissa sovittaa yhteen ministeriöiden varautumisjärjestelyjä sekä erityistilanteissa valtion kriisijohtamismallin mukaisesti tukea tarvittaessa toimivaltaisia viranomaisia ja ministeriöitä sekä kriisijohtamisen siirtyessä ministeriön esityksestä tai pääministerin päätöksellä valtioneuvostotasolle tukea kansliapäällikkökokousta ja hallitusta.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä 23.11.2006 annetussa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa (YETTS) todetaan, että ”strategian toimeenpanon yhteisestä seurannasta vastaa turvallisuus- ja puolustusasiain komitea yhteistoiminnassa valmiuspäällikkökokouksen kanssa”. Valmiuspäällikkökokous osallistuu YETTS:n toteuttamiseen mm. laatimalla suunnitelmat strategiassa määritettyjä erityistilanteita varten.

Valtion kriisijohtamismalli on määritetty valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta 23.11.2006. Kriisijohtamismallin mukaisesti kriisin laajetessa useampia hallinnonaloja käsittäväksi tai sen ollessa mediavaikutukseltaan suuri tai kansalaisten turvallisuutta erityisesti vaarantava, ensimmäisenä valtioneuvostotason yhteen sovittavana elimenä toimii ministeriöiden valmiuspäälliköiden kokous. Kokouksella ei ole omaa toimivaltaa. Kokouksessa yhtenäistetään kaikkien ministeriöiden tilannetietoisuus, todetaan mitä resursseja olisi käytettävissä tilanteessa olevan toimivaltaisen viranomaisen tukemiseksi ja tarvittaessa koordinoidaan niiden käyttöä.

Valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen (393 /2007) 6 §:n 3 momentin mukaisesti ”kansliassa on turvallisuusjohtaja, jonka puolustusvoimat on pääministerin pyynnöstä komentanut tehtävään. Turvallisuusjohtaja toimii ministeriöiden valmiuspäällikkökokouksen puheenjohtajana ja valmiuspäällikkökokouksen sihteeristö toimii tässä tehtävässä hänen ohjauksessaan”. Puheenjohtajajärjestely tuli voimaan 1.5.2007. Siihen asti valmiuspäällikkökokouksen puheenjohtajana toimi pääministerin toimikaudeksi nimitetty valtiosihteeri. Valmiuspäällikkökokoukselle annettu asema kriisijohtamismallissa edellyttää kuitenkin sitä, että puheenjohtajalla tulee olla aiempaa kokemusta ja koulutusta kriisijohtamiseen ja valmiuspäällikkökokouksen tulee saada kriisijohtamisessa tarvittava tuki. Tämä järjestely mahdollistaa kriisijohtamismallin mukaisen toiminnan.

Valmiuspäällikkökokous tulee kehittämään ja harjoittelemaan toimintatapaansa kriisijohtamismallin mukaisesti.

8. Ulkoasiainministeriö

Ministereiden katsaus

Ulkoministeriön toiminnalle vuonna 2007 antoivat leimaa hallitusohjelman kirjaukset ulko- ja turvallisuuspolitiikasta sekä EU-politiikasta ja näiden linjausten toteuttaminen käytännön tasolla. Esillä olivat mm. transatlanttisiin suhteisiin liittyvät kysymykset, EU:n hallitusten välinen konferenssi ja Venäjä-toimintaohjelman kehittäminen. Toimintavuonna hoidettiin menestyksellisesti sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston että Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajuudet ja valmistauduttiin Etyj-puheenjohtajuusvuoteen.

Suomen sisällöllisiä ja toiminnallisia YK-tavoitteita terävöitetään uuden YK-strategian avulla, jonka valmistelu käynnistettiin. Vuosi 2007 merkitsi myös Suomen turvallisuusneuvostokampanjan kansallisten valmistelujen käynnistymistä. Suomi pyrkii turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi kaudelle 2013–2014.

Ministeriö jatkoi toimimista EU:n ulkopoliittisen roolin vahvistamisen, EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisen sekä unionin kriisinhallintakyvyn parantamisen puolesta. Lissabonissa joulukuussa 2007 allekirjoitetulla sopimuksella EU:n perussopimusten muuttamisesta saatettiin päätökseen vuonna 2001 käynnistynyt EU:n perussopimusuudistus. Lopputulosta, jossa sopimuksen keskeiset uudistukset tulevat toteutumaan, voidaan pitää Suomen kannalta hyvänä.

Hallitus käynnisti elokuussa uuden turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun laajan turvallisuuskäsitteen pohjalta. Ulkoministeriön vastuulla on ollut laatia luonnos selonteon toimintaympäristökuvaukseksi yhteistyössä puolustusministeriön kanssa. Suomi jatkoi aktiivista osallistumista EU:n kriisinhallintaoperaatioihin. Ulkoministeriö jatkoi EU:n kriisinhallintakyvyn kehittämistyössä siviili- ja sotilaallisten toimien yhteensovittamista ja koordinaatiota muiden kansainvälisten kriisinhallintatoimijoiden kanssa. Norjan, Ruotsin ja Suomen välinen yhteistyö turvallisuuspolitiikan saralla tiivistyi vuonna 2007. Naton rauhankumppanuustoiminnassa on ollut keskeistä osallistuminen Nato-johtoihin kriisinhallintaoperaatioihin Kosovossa ja Afganistanissa.

Kehityspolitiikka sai perustakseen uuden kehityspoliittisen ohjelman, jossa korostetaan sitä, että Suomi toteuttaa yhtenäistä kehityspolitiikkaa kahdenvälisesti, osana EU:ta sekä monenkeskistä järjestelmää. Suomi noudattaa omassa kehitysyhteistyössään YK:ssa ja EU:ssa hyväksytyjä tavoitteita ja toimintalinjoja. Suomi vahvistaa YK:n asemaa kansainvälisen kehityspolitiikan tärkeimpänä toimijana. YK:n kehityspolitiikan tärkein tavoite on köyhyyden poistaminen vuosittain asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Köyhyyden poistaminen on mahdollista vain siten, että kehitysmaiden kehitys on sekä taloudellisesti, yhteiskunnallisesti että luonnontaloudellisesti kestävä. Uudessa kehityspoliittisessa ohjelmassa korostuvat näiden kestävä kehityksen kolmen osatekijän yhteenkuuluvuus ja tasapaino.

Maailman kauppajärjestön (WTO) Dohan neuvottelukierros käynnistyi uudelleen vuonna 2007, mutta keskeiset neuvottelukysymykset jäivät edelleen ratkaisematta. EU aloitti uudet vapaakauppaneuvottelut Etelä-Korean, Intian ja Aseanin maiden sekä assosiaatiosopimusneuvotteluiden osana Keski-Amerikan ja Andien yhteisön kanssa. Ulkoministeriön kartoittamat Suomen prioriteetit onnistuttiin sisällyttämään EU:n neuvottelutavoitteisiin. Euroopan komission huhtikuussa julkaisema uusi markkinoillepääsystrategia, joka linjaa EU-tason toimia kaupanesteiden entistä tehokkaammaksi kartoittamiseksi ja poistamiseksi, on Suomen tavoitteiden mukainen.

Ilkka Kanerva

Paavo Väyrynen

Jan Vapaavuori

Ulkoasiainministeri

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri

Pohjoismaiden yhteistyöministeri

8.1 Vaikutusvaltainen Suomi kansainvälisessä yhteisössä

Vuonna 2007 tavoitteena oli edistää EU:n perustuslaillisen sopimuksen jatkoprosessia ja kehittää laajentumisprosessissa olevien maiden valmiuksia; kehittää Suomen kahdenvälistä ja monenkeskistä yhteistyötä Venäjän kanssa; syventää transatlanttisia suhteita; edistää Pohjoisen ulottuvuuden toimeenpanoa ja lähialueyhteistyötä; hoitaa menestyksellisesti Suomen puheenjohtajuudet Pohjoismaisessa ministerineuvoksessa ja Barentsin euroarktisessa neuvostossa samoin kuin vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuuden valmistelut.

Euroopan unionin kehittäminen

Euroopan unioni on Suomen tärkein ulkosuhteiden viiteryhmä ja vaikutuskanava. Suomi kannattaa unionin kehittämistä taloudellisena, poliittisena ja turvallisuusyhteisönä. Ministeriö jatkoi toimimista EU:n ulkopoliittisen roolin vahvistamisen, EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisen sekä unionin kriisinhallintakyvyn parantamisen puolesta.

Lissabonissa joulukuussa 2007 allekirjoitetulla sopimuksella EU:n perussopimusten muuttamisesta saatettiin päätökseen vuonna 2001 käynnistynyt EU:n perussopimusuudistus. Lopputulosta, jossa perustuslakisopimuksen keskeiset uudistukset tulevat toteutumaan voidaan pitää Suomen kannalta hyvänä.

Bulgaria ja Romania liittyivät EU:n jäseniksi vuoden 2007 alusta lukien. Liittymissopimukseen sisällytettiin Suomen ja muiden jäsenmaiden vaatimuksesta suojaausekkeitä, joilla varmistetaan, etteivät puutteet maiden jäsenyysvalmiuksissa vaaranna EU:n yhteisten politiikkojen ja instituutioiden toimivuutta. Turkin ja Kroatian neuvottelut jatkuivat ja maat edistyivät jäsenyysvalmisteluissaan. Suomi myötävaikutti siihen, että Kroatian ja Turkin neuvottelut etenivät samaan tahtiin maiden toteuttamien uudistusten kanssa. Makedonian edistymisen jäsenyysvalmisteluissa ei vuonna 2007 ollut riittävää, joten jäsenyysneuvotteluista ei aloitettu keskusteluja. EU:n laajentumiskäytännön toimeenpanon tehostamiseksi unioni kokosi vuonna 2007 EU:n ehdokasmailla ja Länsi-Balkanin maille suunnatut useat eri rahoitusvälineet yhdeksi rahoitusinstrumentiksi, jonka rahoituskehys vuosille 2007—2013 on noin 11 mrd. euroa.

Pohjoismainen yhteistyö - Suomi puheenjohtajamaa vuonna 2007

Suomi toimi vuonna 2007 Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) ja hallitustenvälisen yhteistyön johdossa. Kattavaa puheenjohtajuusohjelmaa "Mahdollisuuksien Pohjoismaat — lähellä Sinua" toteutettiin pääministeri Matti Vanhasen johdolla kahdessa eri hallituskokoonpanossa. Punkaharjun pääministerikokouksessa kesäkuussa julkistettujen linjausten pohjalta Pohjola pyrkii yhteisin käytännönläheisin toimin vastaamaan erityisesti globalisaation haasteisiin. Tämä tapahtuu mm. huippututkimusta ja korkeakoulu-yhteistyötä edistäen, Pohjolan markkinointia vahvistaen sekä energia- ja ympäristösektoreita profiloiden. Punkaharjulla päätettiin myös uuden pohjoismaisen globalisaatiofoorumin perustamisesta. Myös Pohjoismaiden välillä edelleen vallitsevien rajaesteiden poistamiseen tähtäävä prosessi saatiin uuteen vauhtiin. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. ihmisten liikkuvuuden ja yrittäjyyden edellytysten vahvistamista. Kolmantena merkittävänä puheenjohtajuusvuoden saavutuksena voidaan pitää yhteistyöministeriöiden kokouksessa syyskuussa hyväksyttyä Ahvenanmaan asiakirjaa, joka vahvistaa itsehallintoalueiden asemaa pohjoismaisessa yhteistyössä. Muina saavutuksina voidaan pitää mm. pohjoisen ulottuvuuden politiikan vahvistamista sekä Pohjoismaiden, Venäjän ja Baltian maiden välisen yhteistyön tiivistämistä. Yhteistyö turvallisuus- ja puolustuspoliittisella sektorilla syventyi.

Pohjoismaiden ulkopoliittinen yhteistyö jatkui tiiviinä. Ulkoministerit kokoontuivat vuoden aikana kolme kertaa ja Norjan, Ruotsin ja Suomen ulkoministerit aloittivat säännöllisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen dialogin, ns. kolmi-kantayhteistyön. Pohjoismaiden turvallisuuspoliittiset yhteydet ja kriisinhallintayhteistyö olivat keskeisesti esillä kaikissa kokouksissa ja olivat pääaihe kolmikantatapaamisissa, käsittäen maiden materiaali- ja koulutusyhteistyötä sekä kansainvälistä kriisinhallinnallista yhteistoimintaa Afganistanissa ja muualla.

Itämeren alueen yhteistyö

Hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteiksi Itämeren maiden EU-yhteistyön tehostaminen, alueen painoarvon nostaminen laajentuneessa unionissa sekä alueellisen yhteistyöjärjestelmän selkeyttäminen. Itämeri-politiikka vakiintuikin uudeksi ulottuvuudeksi Suomen EU-politiikkaan. Itämeren alue ansaitsee vahvan aseman EU:ssa ja tämän saavuttamisessa EU:lle laadittavalla Itämeri-strategialla on keskeinen rooli. Itämeren alueen asema EU:ssa oli kärkiaiheena myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden NB-yhteistyössä Suomen toimiessa sen koordinaatiomaana. Ulkoministeriö osallistui lisäksi Itämeren valtioiden neuvoston uudistushankkeeseen ja Itämeren pohjaan suunnitellun Nord Stream -kaasuputken arviointiin.

Venäjä

Tavoitteena on kehittää aktiivisia, laaja-alaisia ja monentasoisia kahdenvälisiä suhteita Venäjän kanssa sekä toimia aktiivisesti EU:n Venäjä-politiikan kehittämisessä. Yhteistyössä edistytään vuoden aikana ja muun muassa sopimus viisumihelpotuksista astui voimaan kesäkuussa, investointidialogista ja energiakauppaa koskevasta varhaisvaroitustajärjestelmästä sovittiin lokakuussa.

Maiden rajanylittävän liikenteen voimakas kasvu viennin ja kauttakulkukuljetusten lisääntymisen vuoksi aiheutti jatkuvaa ruuhkautumista Kaakkois-Suomen rajanylityspaikoille johtavilla teillä. Vuonna 2007 liikenne kasvoi 17 % ja itärajan ylitti ennätykselliset miljoona raskaan liikenteen ajoneuvoa. EU:n ja Venäjän välisen liikennedialogin puitteissa on hyväksytty ehdotus raja-asemien kehittämisestä. Päätös asiaa koskevan pilottiprojektin käynnistämisestä (kohteena mm. Vaalimaa) tehtiin vuonna 2007 ja projektia koskevat valmistelut aloitettiin.

Pohjoinen ulottuvuus

Ulkoministeriö vastaa pohjoisen ulottuvuuden (PU) politiikan ohjauksesta, kehittämisestä ja seurannasta. EU:n, Venäjän, Norjan ja Islannin yhteinen PU-politiikka astui voimaan vuoden 2007 alussa. Yhteisen politiikan myötä osapuolten sitoutuminen pohjoiseen ulottuvuuteen ja sen kehittämiseen vahvistui. Ulkoministeriö osallistui PU:n uuden ohjausryhmän toimintaan ja kumppanuuksien edistämiseen. Pietarissa marraskuussa järjestetty virkamieskokous päätti aloittaa uuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden valmistelut.

Lähialueyhteistyö

Ulkoministeriön vastuulla on pääosa lähialueyhteistyön rahoituksesta sekä yhteistyön koordinointi ja valvonta. Ministeriö tuki noin 200 yhteistyöhanketta, joista suurin osa oli kahdenvälisiä hankkeita Luoteis-Venäjän raja-alueiden kanssa. Hankkeilla edistettiin muun muassa lähialueiden ympäristönsuojelua, ydinturvaa, sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä maa- ja metsätalouden kestäväää kehitystä. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen hanketointaan lähialueilla osoitettiin 1,3 milj. euroa. Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi osoitti rahoitusta mm. PU:n ympäristökumppanuusrahoitukseen sekä sosiaali- ja terveystumppanuuden hankeyhteistyöhön. Ukrainassa tuettiin säteily- ja ydinturvallisuutta edistäviä hankkeita. Ulkoministeriö jatkoi lähialueyhteistyön uudistamistyötä. Lähtökohtana on erityisesti lähialueiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tukeminen.

Taulukko 31. Lähialueyhteistyömäärärahat vuosina 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
Momentti 24.50.66 Lähialueyhteistyö	25,0	23,0	23,5
Muut pääluokat	6,1	3,6	3,8
Yhteensä	31,3	26,6	27,3

Barentsin alueen yhteistyö - Suomi puheenjohtajamaa vuonna 2007

Suomi toimi Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajana kauden 2006—2007. Suomen puheenjohtajuuskaudella vahvistui yhteistyö erityisesti Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa toteutettaessa yhteishankkeita ilmastonmuutokseen, alkuperäiskansoihin ja taloudelliseen yhteistyöhön liittyen. Koordinaatiota myös muiden pohjoisten alueneuvostojen kanssa jatkettiin ja Barentsin euroarkkinen neuvosto, Arktinen neuvosto, Itämeren valtioiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto sekä Euroopan komissio kokoonoutuivat tammikuussa 2007 vuotuisen koordinaatiokokoukseen, jossa oli keskeisesti esillä ns. pohjoisten alue-neuvostojen yhteistyön kehittäminen uudistuneen pohjoisen ulottuvuuden politiikan viitekehyksessä.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön puheenjohtajuusvalmistelut

Suomen Etyj-puheenjohtajuuteen vuonna 2008 valmistautuminen työllisti ulkoministeriötä huomattavasti jo vuonna 2007, jolloin Suomi kuului järjestön työtä ohjaavaan Etyj-troikkaan. Troikkatoiminnassa onnistuttiin pohjustamaan tehokkaasti varsinaista puheenjohtajuutta sekä vahvistamaan kuvaa Suomesta osaavana kansainvälisenä toimijana. Suomi on johdonmukaisesti tukenut Etyjin toimintakyvyn lisäämistä ja järjestön työn jatkuvuuden turvaamista. Etyjin ulkoministerikokouksessa Madridissa marraskuussa päätettiin seuraavan Etyjin ministerikokouksen järjestämisestä Helsingissä 4.—5.12.2008.

Ulkoministeriön Etyj-puheenjohtajuusrahoitus troikkakaudelle 2007—2009 on 9,7 milj. euroa, josta vuodelle 2007 oli osoitettu 1,1 milj. euroa. Vuonna 2007 määrärahaa käytettiin noin 776 000 euroa.

Transatlanttinen yhteistyö

Suomi hoitaa suhteitaan Yhdysvaltoihin aktiivisesti sekä kehittää yhteistyötä sen kanssa laajasti yhteiskunnan eri sektoreilla. Tavoitteena on transatlanttisen yhteistyön syventäminen sekä kahdenvälisesti että EU:n kautta. Ulkoministeriö aloitti vuonna ns. Yhdysvallat -toimintaohjelman laatimisen. Toimintaohjelmaan pyrittiin löytämään konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia laajasti useilta eri aloilta. Nykyinen Yhdysvaltain hallinto painottaa erityisesti kriisialueiden hoitoa taakanjaon näkökulmasta, sotilaallisia yhteistyökysymyksiä, energia- ja ilmastoalan uusia ratkaisuja sekä yhteistyötä innovaatio- ja teknologiasektorilla. Suomen rakentava osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintatoimintaan sekä vahvuus niin uusiutuvia energialähteitä koskevassa teknologiassa kuin myös innovaatiopolitiikassa antavat erinomaiset lähtökohdat myös uusien yhteistyösektoreiden löytämiselle.

8.2 Turvallisuutta luova kansainvälinen yhteisö

Vuonna 2007 tavoitteena oli osallistua valtioneuvoston seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon laadintaan; vahvistaa EU:n kansainvälistä asemaa ja ulkoista toimintakykyä; kehittää kansainvälisiä kriisinhallintavalmiuksia sekä säilyttää Suomen aktiivinen rooli Naton/PfP-toiminnassa; edistää laaja-alaista turvallisuutta panostamalla turvallisuus- ja kehityspolitiikan johdonmukaisuuteen.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelut sekä Nato-selvitys

Hallitus käynnisti elokuussa uuden turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun laajan turvallisuuskäsitteen pohjalta. Ulkoministeriön rooli selonteon valmistelussa on keskeinen. Ensivaiheessa ministeriön vastuulla on ollut laatia luonnos turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimintaympäristökuvaukseksi yhteistyössä puolustusministeriön kanssa. Selonteon valmistelun yhteydessä oli määrä selvittää sotilaallisen liittoutumattomuuden ja liittoutumisen vaikutukset. Ulkoministeriö julkaisikin Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksia koskevan selvityksen joulukuussa. Selvitystyön johtopäätöksissä todettiin muun muassa, että sotilaallisen kriisinhallinnan ja Naton muun vakautta ja turvallisuutta edistävän käytännön kenttätoiminnan osalta ero jäsenyyden ja kumppanuuden välillä ei olisi suuri. Kriisinhallinnan näkökulmasta Nato-jäsenyyden

näkyvin seuraus olisi se, että Suomen panostus kansainväliseen kriisinhallintaan lisääntyisi jonkin verran. Jäsenyydellä olisi todennäköisesti myös vaikutuksia kansallisen puolustuksen järjestämiseen, joskin eri Nato-mailla on erityyppisiä ratkaisuja esimerkiksi yleisen asevelvollisuuden osalta.

Kriisinhallinta

Kansainvälinen kriisinhallinta on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan nivominen nykyistä tiiviimmäksi vuorovaikutteiseksi toiminnaksi on Suomen etujen mukaista. Suomi jatkoi aktiivista osallistumista unionin kriisinhallintaoperaatioihin. Vuoden 2007 lopulla EU:lla oli käynnissä yksi sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio ja kaikkiaan yhdeksän siviilikriisinhallintaoperaatiota. EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioiden merkittävimpiä haasteita olivat poliisioperaatio Afganistanissa ja valmistautuminen alkavaan oikeusvaltio-operaatioon Kosovossa.

Norjan, Ruotsin ja Suomen välinen yhteistyö turvallisuuspolitiikan saralla tiivistyi vuonna 2007. Tiiviimpi yhteistyö kriisinhallinnassa ja puolustushankinnoissa on pohjoismaille paitsi luontevaa, myös yhä tarpeellisempaa. Muun muassa teknologian kehitys ja hankintojen kallistuminen korostavat tarvetta yhteistyöhön.

Naton rauhankumppanuustoiminnassa keskeistä on ollut osallistuminen Nato-johtoihin kriisinhallintaoperaatioihin Kosovossa ja Afganistanissa. Keväällä 2007 Suomi ilmoitti harkitsevansa myönteisesti rauhankumppanimaille tarjottua mahdollisuutta osallistua Naton nopean toiminnan joukkoja täydentävään toimintaan. Suomi osallistui vuonna 2007 seitsemään YK-johtoiseen rauhanturvaoperaatioon Afrikassa, Länsi-Balkanilla, Lähi-idässä ja Aasiassa. Suomen YK-osallistuminen oli EU-maiden tilastossa keskitasoa selvästi aktiivisempaa. Suomi osallistui yli 200 sotilaan panoksella Libanonin laajennettuun UNIFIL-operaatioon. Suomi kotiutti osaston vuoden 2007 lopulla alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Kosovossa Suomi jatkoi osallistumista Nato-johtoiseen KFOR-operaatioon noin 400 sotilaalla.

EU:lla on vuoden 2007 alusta lähtien ollut valmius toteuttaa kaksi nopean toiminnan operaatiota korkeassa valmiustilassa päivystävillä taisteluosastoilla. Valmiusvuorossa on kaksi taisteluosastoa kutakin puolivuotisjaksoa kohden. Saksalais-hollantilais-suomalainen taisteluosasto oli valmiudessa 1.1.—30.6.2007 minkä aikana ei käynnistetty operaatiota.

Suomi valmisteli yhdessä muiden EU:n jäsenmaiden kanssa Kosovoon oikeusvaltio-operaatiota. Operaation tarkoituksena on auttaa Kosovon viranomaisia poliisi-, oikeus-, rajavaltuutus- sekä tullijärjestelmän luomisessa. Suomi valmistautui osallistumaan operaatioon 50—80 asiantuntijan panoksella. Myös osallistumista Kosovon siviilihallinnosta toistaiseksi vastaavaan UNMIK:iin jatkettiin.

Taulukko 32. Rauhanturva- ja siviilikriisinhallintamäärärahojen käyttö vuosina 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
24.99.22 Suomalaisten rauhanturvajoukkojen ylläpitomenot	46,2	49,6	55,7
24.99.25 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan	12,5	10,0	8,5

Suomi jatkoi Afganistanin vakauttamiseen tähtäävää toimintaa osana kansainvälisen yhteisön pitkäjänteistä tukea. Afganistanissa toimivat nyt YK, EU ja Nato YK:n valtuuttamissa tehtävissä. Joulukuussa hallitus antoi eduskunnalle poikkisektoraalisen selvityksen Suomen kokonaisvaltaisesta tuesta Afganistanin vakauttamiselle. Ulkomministeriön ko. selvitystä varten belgialaisella Channel Research -konsulttiyritykselle teettämän evalu-
aation mukaan Suomen kehitysyhteistyön laatu Afganistanissa sai hyvän arvion. Sitä pidettiin laadullisesti ja määrällisesti tasokkaana ja kustannustehokkaana sekä yhteistyökumppaneita onnistuneesti valittuina. Suomen kehitysyhteistyöpanos Afganistanissa on 10 milj. euron vuositasoa. Tämän lisäksi ministeriö antoi humanitääristä apua sekä tuki miinanraivausta ja maassa toimivia suomalaisia kansalaisjärjestöjä. Afganistanissa jatkettiin osallistumista Nato-johtoiseen ISAF-operaatioon noin 100 sotilaalla ja neljällä siviiliasiantuntijalla. Suomi päätti osallistua kesäkuussa käynnistyneeseen EU:n Afganistanin poliisioperaatioon (EUPOL Afghanistan) yh-

deksällä asiantuntijalla. Suomi tuki operaatiota myös vapaaehtoisavustuksella. Etyjin puitteissa Suomi valmis-tautui osallistumaan Tadžikistanissa kahteen hankkeeseen, joiden tavoitteena on luoda Tadžikistanin rajastrategia sekä parantaa Tadžikistanin ja Afganistanin välisen rajan valvontaa. Lisäksi Suomi tuki Etyjissä päätöstä lisätä tukea Afganistanille.

Terrorismin torjunta

Kansainvälisen terrorismin muutokset ovat korostaneet tarvetta terroritekojen ennaltaehkäisemiseen. Ulkomi-nisteriö esitteli eduskunnalle hallituksen esityksen, joka koski terrorismin ennaltaehkäisemisestä tehdyn Euroo-pan neuvoston yleissopimuksen hyväksymistä. Sopimus parantaa lainvalvontaviranomaisten mahdollisuutta puuttua terroritekojen valmisteluun. Myös toimia EU:n terrorisminvastaisten pakotteiden kehittämiseksi jatket-tiin ja EU:n ja Yhdysvaltain kesken hyväksyttiin julistus terrorisminvastaisten pakotteiden oikeusturvakysy-myksistä. Terroristista väkivaltaa tuottaviin ja ylläpitäviin tekijöihin voidaan puuttua myös kehityspolitiikan ja kulttuurin keinoin, samoin kuin demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallinnon edistämällä. EU:n piirissä keskeisiä työvälineitä ovat ääriliikkeiden ja terroristiryhmien värväyksen vastainen toimintasuunnitel-ma ja siihen liittyvä viestintästrategia, jotka päivitettiin vuonna 2007.

8.3 Oikeudenmukainen maailma

Vuonna 2007 tavoitteena oli jatkaa vaikuttamista YK:n reformeihin ja kansainväliseen kehitysarkkitehtuuriin; edistää ja valtavirtaistaa ihmisoikeuskysymyksiä EU:n ulkosuhteissa; vakiinnuttaa YK:n ihmisoikeusneuvos-ton toiminta; parantaa Suomen kehitysyhteistyön tuloksellisuutta; edistää avunantajien harmonisaatiota maata-solla sekä edistää kehityspoliittista johdonmukaisuutta.

YK keskeisin monenkeskisen yhteistyön väline

Yhdistyneet Kansakunnat on Suomen keskeisin monenkeskisen yhteistyön väline. Ministeriössä jatkettiin työtä YK:n arvovallan, toimintakyvyn ja tehokkuuden lisäämiseksi. Suomen sisällöllisiä ja toiminnallisia YK-tavoit-teita terävöitetään uuden YK-strategian avulla, jonka valmistelu käynnistettiin. Vuonna 2007 aloitettiin myös Suomen oman turvallisuusneuvostokampanjan kansalliset valmistelut. Suomi pyrkii turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi kaudelle 2013—2014.

Suomi jatkoi vaikuttamista myös YK:n kehitysyhteistyön toimeenpanosta ja humanitaarisesta toiminnasta vas-taavissa operatiivisissa järjestöissä, sekä osallistui YK:n rauhanturvan ja kriisinhallinnan konseptuaaliseen ke-hittämiseen.

Monenkeskinen yhteistyö antaa Suomelle mahdollisuuden osallistua globaalihallinnan tärkeiden kysymysten ja ongelmien ratkaisemiseen. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi on tukenut YK-järjestelmän reformien edis-tämistä, ml. YK:n rauhanrakentamiskomission ja ihmisoikeusneuvoston toiminnan vahvistaminen sekä turval-lisuusneuvoston, kansainvälisen ympäristöhallinnon ja kehityssektorin tehostamista osana YK-järjestelmän uudistamista. YK-järjestelmän toiminnan tehostamiseksi aloitettiin vuoden vaihteessa 2006—2007 pilottitoi-minta kahdeksassa maassa.

Ihmisoikeuspolitiikka

Hallituskaudella annetaan ihmisoikeuspoliittinen selonteko Suomen kansainvälisestä toiminnasta sekä ihmis-oikeuksien toteutumisesta Suomessa. Ulkoministeriö käynnisti selonteon kansainvälisen osuuden valmistelut vuonna 2007. Ihmiskaupan vastainen toiminta säilyi Suomen ihmisoikeuspoliittisena painopisteenä ja ulkomi-nisteriö toimi ihmiskaupan ehkäisemiseksi erityisesti YK:ssa ja sen jäsenjärjestöissä, Euroopan neuvostossa ja Etyjissä. Ulkoministeriö jatkoi ihmiskaupan torjuntaan liittyvää yhteistyötä myös Itämeren valtioiden neuvos-ton puitteissa. Ministeriö rahoitti ihmiskaupan torjuntaan ja uhrien auttamiseen liittyvää työtä eri puolilla maa-

ilmaa ja tuki Kansainvälisen siirtolaisjärjestön (IOM) ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ihmiskaupan vastaista työtä. Kansallisella tasolla ulkoministeriö toimi aktiivisesti Kansallisen ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman toimeenpanemiseksi ja osallistui työministeriön johdolla toimineen ohjausryhmän työhön. Suomi ajoi avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä Euroopan neuvoston (EN) toiminnassa sekä neuvoston, EU:n ja Etyjin välisen yhteistyön tiivistämistä, synergiaetujen vahvistamista ja päällekkäisyyksien karsimista. Tärkeä tavoite EU:n ja EN:n välisen yhteistyön vahvistamiseksi saavutettiin toukokuussa, kun järjestöjen välinen yhteistyöpöytäkirja allekirjoitettiin.

YK:n ihmisoikeusneuvoston (ION) institutionaalinen rakenne ja toimintamekanismit luotiin vuoden 2007 aikana. Suomen vuoden jäsenyyskausi ihmisoikeusneuvostossa päättyi kesäkuussa 2007. Suomi pyrki jäsenyyskaudellaan ja sen jälkeenkin edesauttamaan neuvoston muodostumista vahvaksi ja itsenäiseksi ihmisoikeustoimijaksi. YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi vuonna 2000 päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus", jonka päätavoitteina on vahvistaa naisten roolia ja päätösvaltaa konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhanrakentamisessa sekä lisätä merkittävästi naisten turvallisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Suomen kansallisen toimintaohjelman laadinta aloitettiin keväällä 2007 ulkoministeriön johdolla.

8.4 Erityisteema: Valtioneuvoston kehityspoliittinen ohjelma — Kohti oikeudenmukaista ja kestävää ihmiskuntapolitiikkaa

Valtioneuvosto hyväksyi uuden kehityspoliittisen ohjelman lokakuussa 2007. Ohjelmassa linjataan Suomen kehityspoliittikkaa ohjaamaan sekä kehitysyhteistyötä että muita kansallisen päätöksenteon toimia, joilla vaikutetaan kehitysmaiden asemaan. Edellisen ohjelman loppuarviointi (vuosiarviointi 2004—2006) oli merkittävänä panoksena ohjelman laatimisessa.

Suomen kehityspoliittikan tärkein tavoite on köyhyyden poistaminen vuonna 2000 asetettujen vuosituhattavoitteiden mukaisesti. Köyhyyden poistaminen on mahdollista vain siten, että kehitysmaiden kehitys on sekä taloudellisesti, yhteiskunnallisesti että luonnontaloudellisesti kestävä. Uusi kehityspoliittinen ohjelma perustuu kokonaisvaltaiseen kehityspoliittikkaan. Tässä korostuu tarve muutoksiin myös muilla politiikkasektoreilla, joilla vaikutetaan kehitysmaiden asemaan. Kehityspoliittikan toimeenpanossa pääpaino on kansainvälisessä kehitysyhteistyössä.

Ohjelmassa korostetaan sitä, että Suomen kehityspoliittikkaa toteutetaan kahdenvälisesti, osana Euroopan unionia sekä monenkeskistä järjestelmää (kehitysrahoituslaitokset ja YK-järjestelmä). Suomi noudattaa omassa kehitysyhteistyössään YK:ssa ja EU:ssa yhteisesti hyväksytyjä tavoitteita ja toimintalinjoja. Suomi vahvistaa YK:n asemaa kansainvälisen kehityspoliittikan tärkeimpänä toimijana.

Erityisesti ohjelma nostaa esiin luonnontaloudellisen kestävyuden. Tämä perustuu Rion vuoden 1992 kestävä kehityksen huippukokoukseen ja sen jälkeiseen työhön kestävyuden edistämiseksi. Ohjelmassa todetaan, että on ilmeistä, ettei teollisuusmaiden nykyisten tuotanto- ja kulutusmalli ole kestävä, varsinkin jos sitä laajennetaan kehitysmaihiin. Demokratia- ja oikeusvaltiokehitys ja ihmisoikeuksien sekä toimivan kansalaisyhteiskunnan vahvistuminen luovat edellytyksiä taloudellisesti, luonnontaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestäväälle kehitykselle.

Köyhyys on vähentynyt tuntuvasti ennen muuta niissä maissa, joissa on saatu aikaan suotuisaa taloudellista kehitystä. Ohjelman mukaan globalisaation hallinnassa on kysymys kokonaisvaltaisen globaalipoliittikan, ihmiskuntapolitiikan kehittämisestä.

OECD:n maatutkinta tehtiin loppuvuodesta 2007. Tutkinnassa Suomen kehitysyhteistyö todettiin laadukkaaksi ja johdonmukaiseksi. OECD:n mukaan Suomi on sitoutunut kehitysyhteistyöhön vahvasti ja vaikuttaa aktiivisesti ja menestyksekkäästi EU:ssa ja muissa samanmielisten avunantajien ryhmissä. OECD arvosti, että Suomen uusi kehityspoliittinen ohjelma säilyttää köyhyyden vähentämisen ja YK:n vuosituhattavoitteet keskeisinä tavoitteina samalla, kun se korostaa taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja ekologisesti kestävä kehitystä. Suo-

men työ kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ja avun tuloksellisuuden edistäjänä sai myös kiitosta. Tutkinassa kiinnitettiin huomiota kehitysyhteistyön hallinnon resursseihin. Erityisesti OECD painotti, että Suomen on huolehdittava siitä, että sillä on riittävän hyvin resursoitu kehityspoliittikkaa hoitava henkilöstö. Tutkinta esitti toimenpidesuosituksia, joiden toimeenpano etenee tarkoituksenmukaisilta osin osana ulkoasiainhallinnon kehittämistoimia ja kehityspoliittisen ohjelman toiminnallistamista.

YK:n vuosituhattavoitteita tarkasteltaessa köyhyyden väheneminen on jatkunut. Tilastoaineisto ei salli vuosittaista seuranta, mutta YK:n vuoden 2007 arvion mukaan maailmanlaajuisesti ja useimmilla alueilla tavoite köyhyydessä elävien osuuden puolittamisesta vuoteen 2015 mennessä voidaan saavuttaa. Kehitys on kuitenkin epätasaista alueellisesti. Toisaalta esimerkiksi vesihuollon kehittämisessä ja ilmastonmuutoksen torjunnassa ollaan tavoitekehityksestä jäljessä ja niihin tulee kohdistaa lisäpanoksia.

Kehitysyhteistyön sisältö

Köyhyyden poistaminen ja luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistäminen ovat Suomen kehitysyhteistyön tärkeimmät tavoitteet YK:ssa yhteisesti hyväksyttyjen vuosituhattavoitteiden mukaisesti. Suomen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti edistää taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja luonnontaloudellisesti kestävä kehitystä. Suomi korosti vuonna 2007 kehityspoliittikassaan enenevästi ilmasto- ja ympäristökysymysten merkitystä. Suomi mm. osallistui Maailmanpankin metsien rooliin ilmastonmuutoksessa liittyvän rahoitusmekanismin kehittämiseen. Metsäyhteistyötä jatkettiin myös useissa yhteistyömaissa. Samoin painotettiin kriisien ennaltaehkäisyä ja rauhanprosessien tukemista osana kestävä kehityksen edistämistä.

Suomi toimi kehitysyhteistyössään kahdenvälisesti alueellisesti, monenkeskisesti sekä EU:n ja kansalaisjärjestöjen kautta. YK, sen erityisjärjestöt, alajärjestöt ja toimintaohjelmat ovat avainasemassa ponnisteltaessa maailmanlaajuisen köyhyyden poistamiseksi. Suomen edustaja valittiin vuonna 2007 YK:n Peace Building Fundin neuvoa-antavan komitean puheenjohtajaksi. Suomi toimi myös YK:n II-komitean puheenjohtajana loka-marraskuussa 2007.

Monenkeskisen yhteistyön painopisteitä olivat YK:n uudistaminen, monenkeskisen sopimusjärjestelmän kehittäminen osallistuminen kansainvälisen yhteistyöarkkitehtuurin kehittämiseen sekä osallistuminen monenvälisen järjestöjen toiminnan tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Monenkeskisessä yhteistyössä jatkettiin monivuotista ydin-rahoitusta. Kehityspoliittikan suunnittelussa vahvistettiin laajan turvallisuuden eri tekijöiden, humanitäärisen avun ja muun kehitysyhteistyön keskinäistä yhteyttä ja jatkumoa

Monessa tapauksessa tehtiin maatason yhteistyötä monenkeskisten toimijoiden kanssa yhteisissä hankkeissa ja ohjelmissa. Esimerkkejä ovat Maailmanpankin kanssa tehtävä yhteistyö metsäsektorin kehittämisessä Vietnamin ja Laosissa sekä UNDP:n kanssa tehtävä yhteistyö Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan aavikoitumisen estämisessä. Yhteisrahoitus Euroopan komission kanssa ei edennyt tarkastelujaksolla puutteellisten instrumenttien vuoksi. EU:ssa tehty menetelmäkehitys tulee kuitenkin jatkossa mahdollistamaan tämänkin kaltaisen yhteistyön.

Suomi jatkoi EU-puheenjohtajuuskaudella tärkeinä pitämiensä asioiden edistämistä. Kehitysrahoituksen osalta siirryttiin toimeenpanovaiheeseen ja Suomi osallistui aktiivisesti kehitysyhteistyön rahoitusvälineen (Development Cooperation Instrument, DCI) ja Euroopan kehitysrahaston (EKR) komiteatyöskentelyyn. Lissabonissa joulukuussa pidetyssä EU-Afriikka -huippukokouksessa hyväksyttiin EU:n ja Afrikan yhteisstrategia. Suomi vaikutti erityisesti strategian ympäristöä, kauppaa sekä tieto- ja osaamisyhteiskuntaa käsitteleviin osioihin.

Kahdenvälisessä yhteistyössä Suomi jatkoi ohjelmayhteistyötä esimerkiksi metsä-, vesi-, ympäristö-, energia-, koulutus-, terveys-, sekä alue ja maaseutukehityssektoreilla. Suomi käytti budjettitukea yhtenä instrumenttina niissä maissa, joissa sen käyttö oli mahdollista. Hankeyhteistyö säilyi myös tärkeänä yhteistyön muotona. Muita Suomen käyttämiä yhteistyömuotoja olivat edustustojen hallinnoima paikallisen yhteistyön määräraha, ins-

tituutioiden välinen yhteistyö, Finnfundin hankkeet sekä liikekumppanuusohjelmat. Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita ovat Etiopia, Kenia, Mosambik, Nepal, Nicaragua, Sambia, Tansania ja Vietnam.

Ulkoministeriö tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoimintaa. Vuonna 2007 järjestöjen kautta myönnetyn kehitysavun maksatukset olivat 56 milj. euroa ja osa 70 milj. euron määrärahasta siirtyi käytettäväksi seuraaville vuosille. Järjestöjen osuus Suomen kokonaisavusta on vuosittain ollut n. 12 %. Osallistavasta ja yhteisöllisestä luonteestaan johtuen valtaosa järjestöjen kehityshankkeista kohdistuu opetuksen, terveyden, sanitaation, hyvän hallinnon ja maaseutukehityksen sektoreille. Suurin osa avusta kohdistuu Afrikkaan ja Aasiaan. Järjestöjen kehitysyhteistyön tärkeimpiä kohteita ovat Etiopia, Tansania, Kenia, Somalia, Intia ja Nepal. Järjestöillä on Suomessa laaja kannatuspohja. Niillä on tärkeä rooli asiantuntijoina, vaikuttajina, tiedottajina, hanketoteuttajina ja kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vahvistajana.

Luonnontaloudellisesti kestävä kehitys

Hallituksen uusi kehityspoliittinen ohjelma perustuu kestävän kehityksen ja erityisesti luonnontaloudellisen kestävyysedistämiseen. Suomen kehityspoliitikassa korostettiin kansainvälisiä kestävän kehityksen sitoumuksia, joita on tehty mm. YK:n ympäristökonferenssissa Rio de Janeirossa 1992 sekä Johannesburgin kestävän kehityksen konferenssissa 2002. Luonnontaloudellisen kestävän kehityksen edistämiseksi Suomi tuki kehitysmaita globaaleja ympäristöhaasteiden kuten ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja varsinkin niiden torjumisessa. Ohjelman toiminnallistaminen aloitettiin ulkoministeriössä ja kartoitettiin aloja, joilla Suomella on erityistä annettavaa. Kehitysyhteistyön suunnittelussa painotettiin mm. metsien kestävää hyödyntämistä ja metsäpolitiikkaa, ilmaston ja ilmastonmuutokseen liittyviä toimia, vesikysymyksiä sekä kestävää aluepolitiikkaa ja maaseudun kehitystä. Ohjelman toimeenpanon edellyttämä menetelmätyö aloitettiin vuonna 2007. Esimerkiksi suomalaisen erityisosaamisen kartoitus aloitettiin ympäristö- ja luonnonvarateemojen osalta.

Taloudellisesti kestävä kehitys

Taloudellisesti kestävä kehitys tuettiin osana Suomen kehitysyhteistyön toimeenpanoa. Useassa maassa tuotannollisen kapasiteetin kehittäminen (esim. metsätalous ja maaseutukehitys) ovat merkittävässä asemassa. Kauppaan liittyvissä kysymyksissä toiminta EU:ssa on keskeisellä sijalla. Vuonna 2007 hyväksyttiin EU:n kauppaa tukevan kehitysyhteistyön linjaus ja tehtiin myös määrällisiä sitoumuksia. Strategia on suoraa jatkoa Suomen puheenjohtajakaudella aloittamalle työlle. Suomi toimi aktiivisesti itse strategian laadinnassa. Suomen kansallisen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön suunnittelu eteni. Esimerkiksi Sambiassa kauppa ja yksityissektorin tuki on yksi kolmesta painopistealueesta. Kansallinen kauppa ja kehitys -kokonaissuunnitelma valmistui loppuvuodesta 2007. Laajamittainen toimeenpano etenee pääosin vuoden 2008 aikana.

Suomen ja kehitysmaiden kauppajärjestelyistä sovitaan yhteisötasolla. Merkittävin muutos vuonna 2007 oli EU:n useiden Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa solmimat väliaikaiset European Partnership Agreement (EPA)-sopimukset. Näiden avulla turvattiin ao. maiden tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille. Suomi tuki aktiivisesti neuvottelujen edistymistä neuvoston työskentelyssä ja kahdenvälisissä yhteyksissä AKT-maiden kanssa. General System of Preferences (GSP)-uudistus ei valmistunut EU-tasolla vuonna 2007.

Yhteiskunnallisesti kestävä kehitys

Yhteiskunnallisesti kestävä kehitys liittyy olennaisesti taloudellisesti ja luonnontaloudellisesti kestävään kehitykseen. Yhteiskunnallisten olojen tulee olla vakaat, jotta voidaan saada aikaan vakaata, köyhyyttä vähentävää taloudellista kehitystä, joka on luonnontaloudellisesti kestävällä pohjalla. Suomi painotti kehityspoliitikassaan rauhaa ja turvallisuutta, kansanvaltaista ja hyvin toimivaa hallintoa, ihmisoikeuksien kunnioittamista, yhteiskuntaa eheyttävää sosiaalista ja sivistyksellistä kehitystä sekä korruption vastaista toimintaa.

Suomi tuki onnistuneesti YK:n korruptionvastaisen yleissopimuksen monitorointimekanismin kehittämistä, Suomesta tehtiin arviointi sopimuksen toimeenpanon onnistumisessa. Suomi tuki Transparency International -järjestön kautta kansalaisjärjestöjen roolia sopimuksen toimeenpanossa.

Useissa Suomen yhteistyömaissa on meneillään sotilaallinen kriisi tai sen jälkitilanne. Hauraissa kriisivaltioissa Suomen tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa ja kumppanuus, jossa sotilaallinen- ja siviilikriisinhallinta sekä kehitysyhteistyö ja humanitäärinen apu koordinoidaan keskenään parhaan mahdollisen yhteisvaikutuksen aikaansaamiseksi. Suomi tuki kertomusvuonna Afganistania, Irakia, Nepalia, Itä-Timoria, Kosovoa, Bosnia-Hertsegovinaa, Sudania ja palestiinalaisalueita sekä Suurten Järvien alueita. Vuonna 2007 rahallisesti merkittävimmät tukipanokset kanavoitiin Maailmanpankin ja YK:n hallinnoimien yhteisrahoitusmekanismien (Multi-Donor Trust Funds) kautta. Yhteisrahastot ovat merkittävä jälleenrakentamisen apuinstrumentti, jota avunantajat käyttävät väkivaltaisen kriisin jälkeisissä tilanteissa.

Suomi pyrki vastaamaan hauraisiin tilanteisiin myös muissa kumppanimaissa kuten Keniassa ja Etiopiassa. Kehitysyhteistyövaroin tuettiin myös monenkeskisiä toimia konfliktinjälkeisiin ja hauraisiin tilanteisiin vastaamiseksi esimerkiksi YK:n rauhanrakentamisrahaston kautta. EU:ssa Suomi oli vahvasti edistämässä 'turvallisuus ja kehitys'-päätelmien ja 'hauraat tilanteet'-päätelmien laatimista. Kansalliseslla tasolla edistettiin hallinnonalojen välistä johdonmukaisuutta turvallisuudesta ja kehityksestä ulkoministeriön turvallisuus- ja kehitysryhmän puitteissa.

Suomi tuki myös Geneven julistuksen toimeenpanoa aseellisen väkivallan ja kehityksen yhteyksistä osallistamalla ydinryhmän työskentelyyn sekä alueellisen konferenssin suunnitteluun ja toteuttamiseen Afrikassa. Tämän tuloksena syntyi Africa Declaration on Armed Violence and Development, jonka 28 afrikkalaista valtiota hyväksyi. Lisäksi edistettiin YK:n rauhanrakentamisarkkitehtuurin kehittämistä tukemalla rauhanrakentamiskomission ja -rahaston työtä. Suomi tuki myös Afrikan kriisinhallintaa alueellisten järjestön ja rahastojen kautta. Oikeusvaltionkehityksessä edistettiin YK:n uuden Rule of Law -yksikön työtä.

Johdonmukaisuus

Kehityspoliittinen johdonmukaisuus on keskeinen osa Suomen kehityspoliitiikkaa. Kehityspoliittinen johdonmukaisuus tarkoittaa sen varmistamista, että kehityspoliitiikan tavoitteet ja tulokset eivät heikenny kehitysmaihin vaikuttavien muiden politiikkojen vuoksi ja että nämä muut politiikat tukevat kehitystavoitteita. Suomi toimii EU:ssa yhtenä edelläkävijämaista kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämisessä mm. Ruotsin, Alankomaiden ja Iso-Britannian kanssa. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella kehityspoliittisen johdonmukaisuuden käytännön edistäminen oli yksi kehityspoliitiikan päätavoitteista.

EU:n kehityspoliittisessa julkilausumassa annettujen johdonmukaisuustavoitteiden konkretisoiminen oli Suomelle tärkeä tavoite. Suomi hyväksyi yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa EU:n komission kehityspoliittista johdonmukaisuutta koskevan raportin pohjalta erillisiä päätelmiä koskien kehityspoliittista johdonmukaisuutta, EU:n maahanmuutto- ja kehitysyhteistyöpolitiikkoja sekä köyhien kehitysmaiden ja EU:n välistä maailmanlaajuista ilmastonmuutosliittoumaa. EU:n kehitys- ja puolustusministerit kokoontuivat ensimmäistä kertaa yhteiseen istuntoon, jossa keskusteltiin turvallisuuden ja kehityksen välisistä yhteyksistä sekä hyväksyttiin turvallisuutta ja kehitystä koskevat päätelmät. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa (YAUN) hyväksyttiin lisäksi päätelmät koskien EU:n toimia hauraissa tilanteissa.

Suomessa keskityttiin erityisesti kolmen toimialan yhteyksien vahvistamiseen kehityspoliitiikan kanssa. Sektorit olivat turvallisuuspolitiikka, kauppapolitiikka sekä maahanmuuttopolitiikka. Toiminta tapahtui paljolti ulkoministeriön osastojen sekä eri ministeriöiden välisissä työryhmissä, joiden avulla vahvistettiin koordinaatiota ja yhteistä tavoitteenasettelua. Näiden kolmen sektorin lisäksi maataloudessa (maaseudun kehitys) ja energiakysymyksissä oli tiivistä hallinnonalojen välistä yhteistyötä. Lisäksi Suomi panosti kehityspoliittisen johdonmukaisuuden institutionaaliseen kehittämiseen.

Suomi kuuluu Commitment to Development Index (CDI)-konsortioon, joka rahoittaa itsenäistä vuosittain laadittavaa OECD-maiden arviointia seitsemästä politiikan alasta (kehitysyhteistyö, kauppa, investoinnit, maahanmuutto, ympäristö, turvallisuus ja teknologia). CDI-indeksi osoitti Suomen parantaneen eri politiikkalojen johdonmukaisuutta. Suomen sijoitus parani 2007 sekä määriteltäessä politiikkajohdonmukaisuuden tasoa että vertailtaessa muihin mukana oleviin maihin. Suomi sijoittui viidennelle sijalle 2007, kun se oli vuonna 2003 12. sijalla. Erityisen hyväksi arvioitiin suomalainen panos globaaliin teknologiakehitykseen ja rauhanturvaan. Parannettavaa on siirtolaisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Täydentävyys

Suomi on voimakkaasti edistänyt sitoutumista EU:n avun tuloksellisuustyöhön. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella sovittujen täydentävyyttä ja työnjakoa koskevien EU:n yleisten periaatteiden jäsenmaiden jatkona neuvosto hyväksyi 2007 toukokuun YAUN:ssa EU:n työnjakoa koskevat menettelysäännöt (Code of conduct). EU:n yhteistoiminnan tavoitteena on saada mahdollisimman moni avunantaja mukaan työnjakoon. Sovituissa menettelysäännöissä luodaan ohjeet sille, että rahoittajien tulee keskittyä rajattuun määrään kumppanimaita sekä vähemmille sektoreille näissä maissa. Suomi toimi päätelmien laatimisessa aktiivisesti ja aloitteellisesti yhdessä EU:n puheenjohtajana toimineen Saksan kanssa. Täydentävyyden ja työnjaon edistäminen tulee olemaan EU:n keskeisin panos Accran avun tuloksellisuutta käsittelevässä seurantakokouksessa 2008. Kokouksen valmistelu Suomessa, EU:ssa ja OECD:ssä käynnistettiin vuonna 2007.

Suomen kehityspoliittisessa ohjelmassa korostuu kaikkien kehityspolitiikan kanavien täydentävyys. Tavoitteena on, että Suomi toteuttaa yhtä yhtenäistä kehityspolitiikkaa kaikilla kolmella keskeisellä kehityspolitiikan kanavalla; kahdenvälisesti, EU:ssa ja monenkeskisesti. Tämän toteuttamiseksi Suomi osallistui maatasolla yhteisöavun yhteisohjelmointiin. Tavoitteena oli luoda tasapainoinen yhteinen EU panos kumppanimaiden kehitysyhteistyössä. Käytännössä prosessi vaihteli maittain, joten Suomen vaikuttaminenkin riippui maasta.

Kumppanimaiden kanssa tehtävän yhteistyön laaja instrumenttivalikoima mahdollisti Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden esillä pitämisen. Hanketason yhteistyöllä onnistuttiin puuttumaan suoraan ilmenneisiin kehityshaasteisiin, ja toisaalta budjettituella ja sektoriohjelmilla saatiin tuotua Suomelle keskeisiä poliittisia painopisteitä sekä sekoreiden sisäiseen että kansalliseen politiikkadialogiin. Eri apukanavien täydentävyydellä tavoitellaan kehitysrahoituksen kokonaisvaikuttavuuden parantamista.

Vaikuttavuus

Suomi jatkoi sitoumustaan kehitysyhteistyön tuloksellisuuden edistämiseen omassa, EU ja monenkeskisessä toiminnassa. EU:ssa Suomi keskitti vaikuttamisensa yhteisohjelmointiin ja täydentävyyden kehittämiseen. Monenkeskisessä toiminnassa tuloksellisuuden edistämistä jatkettiin keskeisenä osana normaalia hallintotoimintaa ja myös erillisten usean maan yhteisaloitteiden kautta. Uusi kehityspoliittinen ohjelma korostaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta.

Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta parantavan Pariisin julistuksen ensimmäisen seurantaharjoituksen loppuraportti julkaistiin 2007. Vuonna 2006 toteutettu seuranta tehtiin vuoden 2005 toiminnan ja tietojen perusteella. Seurantaan osallistui 34 vapaaehtoista kumppanimaata, joista 11 oli Suomen kumppanimaata: Afganistan, Egypti, Etelä-Afrikka, Etiopia, Kenia, Mosambik, Nicaragua, Peru, Sambia, Tansania ja Vietnam. Seurantaa koordinoi OECD:n kehitysapukomitea (DAC).

Suomen tulos oli keskiarvoa parempi kolmen indikaattorin osalta: kapasiteetin vahvistamiseen annetun koordinoitun teknisen tuen antamisessa, kumppanimaiden omien hankintajärjestelmien käyttämisessä ja avun sijoittamisessa. Kahden indikaattorin osalta Suomen tulos oli samalla tasolla muiden avunantajien kanssa: kumppanimaiden prioriteettien mukaan kohdistetussa avussa sekä kumppanimaiden taloushallintojärjestelmien käytössä. Muita avunantajia heikompi tulos Suomella oli kahdessa indikaattorissa: avun ennakoitavuudessa sekä yhteisten järjestelyjen ja menettelyjen käytössä.

Kansallisten prioriteettien mukaan kohdistettu avun osalta Suomen tulos on hyvä ja muiden avunantajien kanssa samaa luokkaa. Tulosta arvioitaessa maittain tarkasteltiin esimerkiksi, kuinka hyvin Suomen antama apu on linjassa kunkin kumppanimaan omien kehitystavoitteiden kanssa, miten hyvin kumppanimaat sisällyttävät Suomen antaman avun budjettiinsa, sekä myös kuinka tarkasti Suomi itse noudattaa sovittuja maksatuksia ja maksuaikatauluja.

Tarkasteltaessa avun ennakoitavuutta Suomen tulos muihin avunantajiin nähden oli heikko. Tulosta arvioitaessa selvitettiin, mitkä ovat olleet syyt avun huonoon ennakoitavuuteen: esimerkiksi onko Suomi antanut etukäteen suunnittelematonta apua, onko tiedonkulku kumppanimaan budjettivastaaviin nähden ollut riittävän tarkkaa ja aikataulun mukaista, kuinka hyvin kumppanimaa on Suomen antamat maksatukset kirjannut budjetissa. Itse mittariin liittyvien ongelmien vuoksi tarkkaa kuvaa ongelmien syystä ei ole vielä saatu selville. Kehityspoliittisessa ohjelmassa sitouduttiin avun ennakoitavuuden parantamiseen.

Yhteisten järjestelyjen ja menettelyjen käytössä Suomen tulos on muihin avunantajiin nähden hieman heikompi. Tulosta arvioitaessa selvitettiin miten ohjelmamuotoisen avun määritelmä on kussakin kumppanimaassa tulkittu. Sen jälkeen määritellään korjaavat toimenpiteet.

Suomen tulosten analysoinnissa kumppanimaakohtaisten tulosten arviointi on erittäin tärkeää. Suomen tulokset ovat muodostuneet toiminnasta 11 kumppanimaassa. Pienehkön otoksen vuoksi tällöin jo yhdessäkin kumppanimaassa Suomen saama erityisen hyvä tai erityisen heikko tulos on vaikuttanut merkittävästi Suomen koko tulokseen. Tuloksiin vaikuttivat myös maittaiset menetelmäerot selvityksessä.

Kehityspoliitiikan hallinto ja resurssit

Ulkoministeriö käynnisti useita hankkeita ja kehittämistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli parantaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, laatua ja vaikuttavuutta. Kehitysyhteistyön instrumentteja kehitettiin ja valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaisilla hankkeilla työn tuottavuutta pyrittiin kasvattamaan ja voimavaroja kohdentamaan paremmin.

Kehitysyhteistyön hallinto on tehostunut merkittävästi. Vuosina 2006—2007 kehitysyhteistyön määrärahat kasvoivat 11 % (kiintein hinnoin 10 %) henkilöstömäärän (pl. edustustojen paikalta palkattu henkilöstö) kasvassa ainoastaan 3 %. Tuottavuus (l. henkeä kohti hallinnoitu kehitysyhteistyömääräraha) kasvoi 8 % (kiintein hinnoin 7 %). Kehitys on ollut pitkäaikaista, vuodesta 2004 tuottavuuden vuotuinen kasvu on ollut yli 3 %.

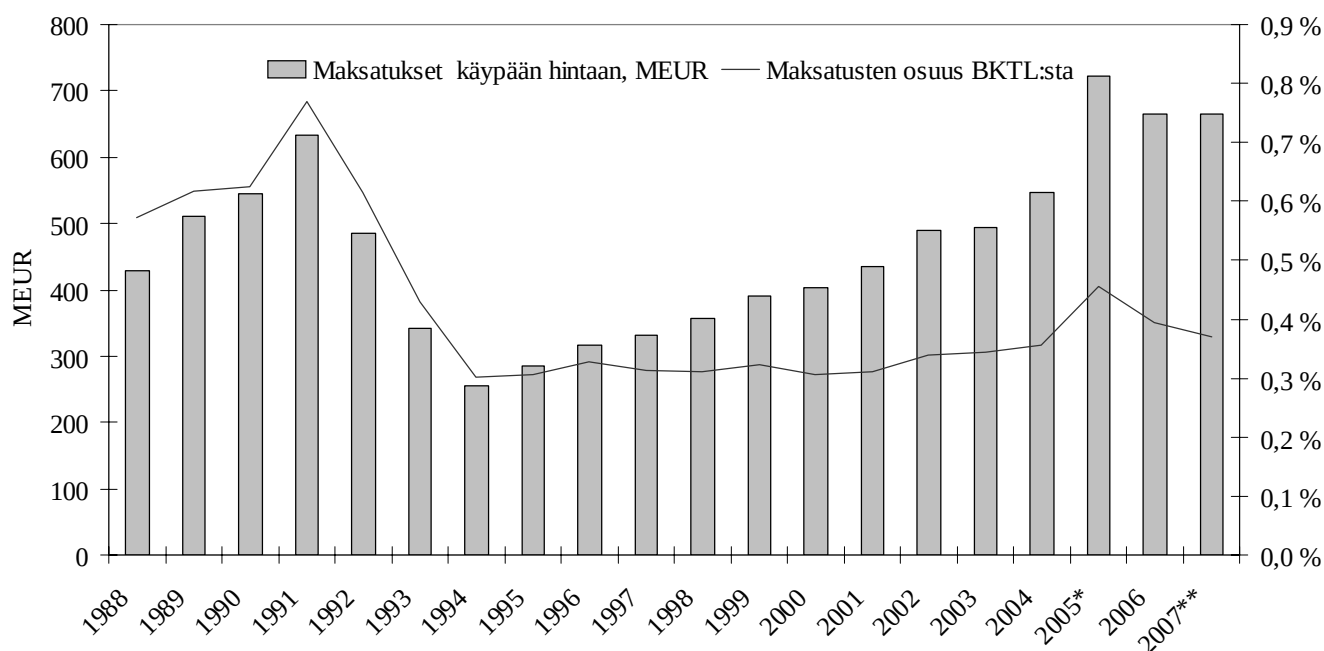
Kehityspoliittisen tiedotuksen avulla kansalaisten tuki kehitysyhteistyölle vahvistui. Vuoden 2007 mielipidemittauksessa kehitysyhteistyötä erittäin tai melko tärkeänä piti 89 %, mikä on noussut vuoden 2006 86 %:sta. Erittäin tärkeänä pitävien osuus kasvoi 38 %:sta 43 %:in. Toisaalta YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteiden tuntemus laski 8 %:in vuoden 2006 11 %:sta (2005 14 %). Avun laatua korostettiin, 77 % vastaajista oli sitä mieltä että kehitysyhteistyössä tuloksellisuus on tärkeämpää kuin kansallinen näkyvyys.

Vuonna 2007 kehitysyhteistyömäärärahat olivat yhteensä 746,1 milj. euroa, vastaten noin 0,42 % ennustetusta BKT:stä. Varsinaiset kehitysyhteistyön määrärahat nousivat 66 milj. eurolla 582 milj. euroon. Suomi on sitoutunut Eurooppa-neuvoston vuonna 2005 tekemään päätökseen saavuttaa 0,51 %:n minimitaloite vanhoille jäsenmaille vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 %:n taloite vuoteen 2015 mennessä. Kehityspoliittinen ohjelma vahvistaa nämä sitoumukset.

Taulukko 33. Kehitysyhteistyömäärärahat käyttösuunnitelmakohdittain 2006—2008, milj. euroa

	2006 TA	2007 TA	2008 TA
1. Kansainvälinen kehitysyhteistyö (24.30)			
Varsinainen kehitysyhteistyö (24.30.66)			
Monenkeskinen kehitysyhteistyö	141,5	155,0	180,3
Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	181,2	198,4	240,8
Euroopan kehitysrahasto	45,8	50,8	54,0
Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	14,6	23,5	28,4
Humanitaarinen apu	52,5	60,4	63,2
Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	6,8	7,5	8,3
Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	1,0	0,9	1,0
Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle	66,8	75,9	81,0
Korkotuki	6,0	10,0	11,0
Varsinainen kehitysyhteistyö yhteensä	516,1	582,5	668,0
Muu kansainvälinen kehitysyhteistyö			
TTT-yhteistyö (24.30.67)	2,3	0	0
Finnfundin osakepääoman korottaminen (24.30.88)	0	0	15,0
Kansainvälinen kehitysyhteistyö yhteensä	518,4	582,5	683,0
2. Muu kehitysyhteistyö			
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut luvut	51,7	47,7	50,8
Sisäasiainministeriön hallinnonala	0,4	0,2	0,2
Valtiovarainministeriön hallinnonala	79,6	96,2	92,5
Opetusministeriön hallinnonala	1,8	1,3	1,3
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	1,2	1,2	1,2
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	0,2	0,2	0,2
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	0,9	1,0	1,0
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	1,2	1,2	1,2
Työministeriön hallinnonala	13,2	12,0	12,0
Ympäristöministeriön hallinnonala	2,1	2,1	2,1
2. Muu kehitysyhteistyö yhteensä	152,4	163,7	162,5
Kehitysyhteistyö yhteensä (1.+2.)	670,8	746,1	845,5
Prosenttiosuus BKTL:sta¹⁾	0,40	0,43	0,44

¹⁾ BKTL: Lähde VM Budjettikatsaus tammikuu 2008

Kuvio 8. Kehitysyhteistyömaksatukset 1998—2007, reaalin kehitys

* Vuoden 2005 maksatukset sisältävät Irakin velkahelpotukset

** Vuoden 2007 maksatustiedot muun kuin varsinaisen kehitysyhteistyön (24.30.66) osalta perustuvat ennakoarvioihin ja BKTL 2007 VM:n budjettikatsaukseen 1/2008

8.5 Menestyvä Suomi

Vuonna 2007 tavoitteena oli neuvotella Suomen kannalta keskeisten kumppaneiden kanssa kahdenvälisistä ja alueellisista WTO+ -kauppasopimuksista; reagoida tehokkaasti vienti- ja tuontikaupan sekä investointien esteisiin; tehostaa julkisuusdiplomatian hyväksikäyttöä.

WTO ja alueelliset kauppajärjestelyt

Vuosi 2007 merkitsi WTO-neuvottelujen uudelleenkäynnistymistä. Ulkoministeriö jatkoi rakentavaa vaikuttamistaan EU:n neuvottelupositioon. Ministeriö tuki komissiota ja korosti EU:n yhtenäisyyttä neuvottelujen vaikeassa tilanteessa. Ulkoministeriö toi esille myös Suomen herkkyydet maataloudessa ja korosti neuvottelujen tasapainoista lopputulosta. Keskeiset neuvottelukysymykset eli tullien ja tukien leikkaukset jäivät edelleen ratkaisematta. Neuvottelujen päättäminen siirtyi vuoteen 2008.

EU aloitti vuonna 2007 uudet vapaakauppaneuvottelut Etelä-Korean, Intian, Aseanin maiden sekä assosiaatiosopimusneuvotteluiden osana Keski-Amerikan ja Andien yhteisön kanssa. Tavoitteena ovat uudentyyppiset, sisällöltään laajat — WTO-sitoumuksia pidemmälle menevät — sopimukset. Neuvottelut Etelä-Korean kanssa alkoivat ripeästi ja ovat eräiltä osin pitkällä. Intian kanssa todellisiin markkinoillepääsyneuvotteluihin ei vielä päästy ja Asean-neuvotteluissa ollaan vielä alustavassa vaiheessa. Ulkoministeriö kartoitti Suomen prioriteetit yhteistyössä eri ministeriöiden, elinkeinoelämän ja muiden yhteistyötahojen kanssa ja ne on onnistuttu sisällyttämään EU:n neuvottelutavoitteisiin.

Huolimatta edellä mainittujen neuvotteluiden käynnistymisestä, monenkeskiset WTO-neuvottelut säilyvät edelleen Suomen ja EU:n tärkeimpänä kauppapolitiittisena painopisteenä. Vapaakauppasopimukset täydentävät 151 jäsentä kattavaa monenkeskistä kauppajärjestelmää ja ne syventävät EU:n ja kauppakumppaneiden välisiä suhteita eri aloilla. Tavoitteena on aloittaa vapaakauppaneuvottelut Venäjän ja Ukrainan kanssa niiden liittyttyä WTO:n jäseniksi. Ukraina hyväksyttiin Maailman kauppajärjestön jäseneksi helmikuussa 2008. EU:n ja Venäjän vapaakauppaa koskevat neuvottelut eivät konkretisoituneet vuonna 2007, koska ne voidaan käynnistää vas-

ta kun Venäjän WTO-jäsenyysprosessi on saatu päätökseen. Venäjän WTO-jäsenyysneuvotteluissa Suomen kannalta keskeisin edelleen auki oleva kysymys koskee Venäjän raakapuulta perimiä vientitulleja. Vaikka lopullista ratkaisua kysymykseen ei vielä löydetty, edistytettiin neuvotteluissa erityisesti vuoden viimeisinä kausina.

Tuontipolitiikkatyö

Vuonna 2007 edistytettiin tuonnin esteisiin liittyvässä työssä, joissa tuotteiden lähtömaina olivat mm. Armenia, Pakistan, Ukraina, Brasilia ja autonomisten tullinalennuspäätösten kohdalla koko kolmasmaatuonti. Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maiden kanssa tehtyjen väliaikaisten EPA-sopimusten kautta kiintiöt ja tullit poistuivat kaikilta sopimuksen solmineilta AKT-mailta.

Tuontipolitiikkatyössä keskeisellä sijalla oli myös vaikuttaminen ajankohtaisiin sääntelyuudistuksiin ja neuvotteluihin tuonnin helpottamiseksi. AKT-maiden osalta Suomen tavoite siitä, että maille taataan kiintiötön ja tulliton markkinoillepääsy vuoden 2008 alussa täyttyi lähes kaikkien AKT-maiden osalta. EU:n etuusalkuperäsääntöuudistuksen osalta on vaikutettu tehokkaasti Euroopan komission valmisteluprosessiin. Erikseen neuvotteluissa väliaikaisissa EPA-alkuperäsäännöissä toteutui Suomen tavoite helpotuksista erityisesti tekstiilien osalta. EU:n tullietuusjärjestelmää koskevan GSP-asetuksen uudistusprosessi alkoi vuoden 2007 aikana. Ulko-ministeriö teki Suomen kantojen pohjaksi laajan konsultaation etujärjestöjen piirissä.

Tuontipolitiikan strategia-asiakirjan pohja valmistui vuoden 2007 aikana. Tavoitteena on strategian hyväksyminen vuoden 2008 keväällä. Tuonnin kaupanestepalvelua on markkinoitu vuoden 2007 aikana kohdennetuilla seminaareilla maahantuojille ja kansalaisjärjestöille. Lisäksi palvelua on markkinoitu kymmenessä kehitysmaassa, jotka on valittu kehitysmaatuonnin helpottamistyön piloteiksi.

Kulttuuriviennin kehittämisohjelma ja julkisuusdiplomatia

Ulkoministeriön johdolla valmisteltiin uusi kulttuuriviennin kehittämisohjelma vuosille 2007—2011. Ohjelman tarkoituksena on kaikkien toimijoiden tehostetulla yhteistyöllä ja voimavarojen keskittämällä kasvattaa kulttuurivientiä vähintään kolmanneksella hallituskauden aikana. Kulttuurivientiohjelmaa ryhdyttiin toteuttamaan ulkoasiainhallinnon voimin. Ulkoministeriö kehitti vuoden aikana järjestelmällisesti myös ns. julkisuusdiplomatiaa, joka tarkoittaa ulkomaisiin avainvaikuttajiin, -ryhmiin ja verkostoihin suuntautuvaa strategista vaikuttamista Suomen erilaisten politiikkatavoitteiden toteuttamiseksi ja ymmärtämiseksi sekä Suomen etujen ajamiseksi. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen maakuvaa ryhdyttiin kehittämään ulkoministeriön johtamassa Finland Promotion Boardissa.

8.6 Avoin ja palveleva ulkoasiainministeriö

Vuonna 2007 tavoitteena oli parantaa konsuli- ja muiden kansalaispalveluiden laatua; kehittää kriisivalmiuksia; täyttää Suomelle asetetut velvoitteet EU-tietojärjestelmän osalta ottamalla käyttöön uusi viisumijärjestelmä; lisätä vuorovaikutusta ja tiedonvaihtoa sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa kehittämällä viestintää.

Kansalaispalvelut ja konsulitoiminta

Ulkoministeriön kansalaispalveluiden ja konsulitoiminnan merkitys oli vuonna 2007 nousussa. Käytännössä tämä ilmeni kansalaisten aktiivisina yhteydenottoina ministeriöön ja edustustoihin. Kansalaisten tietoisuus siitä, mitä konsulipalveluita on saatavissa ilmeni yhteydenotoissa ja mm. matkustustiedotteista kysyttiin paljon. Median kiinnostus erityisesti ulkomailla tapahtuneita kriisejä, mutta myös tavanomaisia konsulitapauksia, kohtaan lisääntyi, mikä käytännössä ilmeni median lisääntyneinä päivittäisinä tiedusteluina. Ministeriö uudisti edustustojen valmiussuunnittelun ohjeistuksen. Tavoitteena on tehostaa edustustojen toimintaa kriisiaikoina

sekä varmistaa organisaation toiminta poikkeuksellisissa tilanteissa yhteistyössä paikallisten viranomaisten sekä pohjoismaiden ja muiden EU-maiden kanssa.

Hyvä yhteistyö matkanjärjestäjien ja matkailuturvallisuuden neuvottelukunnan välillä jatkui. Yhteistyön tavoitteena on matkustusturvallisuuden lisääminen. Vuoden 2007 toiminnon tuloksena uudistettiin Turvallista matkaa -esite suomen ja ruotsin kielillä. Ministeriö päivitti myös matkailijan konsulipalvelut -esitteen tavoitteenaan myös näin lisätä matkustusturvallisuutta ja konsulipalveluiden tunnettuisuutta.

Loppuvuodesta, osana tavoitetta kehittää palvelun laadun mittareita, ministeriö teki yhteistyökumppaneilleen konsulipalveluiden tasoa ja kehittämistarpeita koskevan kyselyn. Kysely lähetettiin 22 julkisen puolen yhteistyökumppanille ja 18 yksityiselle organisaatiolle. Vastausprosentti oli 40,5 ja kysymykset koskivat mm. vastaajan mielikuvaa ja kokemuksia konsulipalveluista sekä arviota konsulipalvelujen viestinnästä sekä tulevaisuuden tärkeimmistä kehittämiskohteista. Kyselyn tuloksena saatu palaute oli positiivista ja kriisitilanteissa tarjottavat konsulipalvelut nähtiin erittäin tärkeiksi. Vastausten hajonta oli liian suuri ja otos liian pieni luotettavien johtopäätösten tekemiseksi, mutta joitain varovaisia johtopäätöksiä voidaan tehdä: konsulipalvelujen ammattitaitoa pidetään yleisesti jonkin verran parempana kuin niiden ihmisläheisyyttä tai joustavuutta; kriisitilanteissa tarjottavat konsulipalvelut nähdään erittäin tärkeiksi; joustava toimintakulttuuri ja avoin, ammattimainen viestintä ovat yhteistyökumppanien mielestä keskeisiä tapoja kehittää konsulipalveluja asiakkaiden tarpeita paremmin vastaaviksi.

Tavoitteena kattavampien ja parempien konsulipalveluiden tarjoaminen suomalaisille jatkettiin EU:n konsuliyhteistyön tiivistämistä. EU-töiden tuloksena neuvostossa hyväksyttiin johtovaltiokonsepti, minkä mukaisesti yksi EU:n paikalla olevista jäsenvaltiosta vastaa kaikkien edustautumattomien jäsenvaltioiden kansalaisista kriisitilanteissa.

Passi- ja viisumiasiat

Ulkoministeriö osallistui EU-yhteistyön puitteissa yhteisen viisumisäännösten kehittämiseen, keskeisenä hankkeena viisumisäännösten kokonaisuudistus. Ministeriö osallistui pohjoismaiseen viisumiyhteistyöhön, jossa keskitetään viisumihakemusten käsittely yhdelle vastuumaalle hakemusmääriltään pienissä maissa. Yhteistyötä laajennettiin siten, että Suomi otti vastuun muiden Pohjoismaiden viisumikäsittelystä Hongkongissa, Tunisissa, Limassa ja Windhoekissa. Pilotin tarkoituksena on kustannussäästö ja toimintojen tehostaminen.

Ulkoministeriö osallistui kesäkuussa voimaan tulleen EU—Venäjä -viisumihelpotussopimuksen soveltamista ja siinä ilmenevien ongelmien käsittelyä varten perustetun komitean kokouksiin. Ministeriö valmistautui myös EU:n ja kahdeksan kolmannen maan välille solmittujen viisumihelpotussopimusten voimaantuloon.

Taulukko 34. Passi- ja viisumihakemukset vuosina 2005—2007

	2005	2006	2007
Passihakemukset	16 896	17 116	15 979
Viisumihakemukset	435 012	585 181	718 483

Passihakemukset käsitellään ja ratkaistaan hakemuksen vastaanottamisen yhteydessä ja yksilöidyt passit valmistetaan sen jälkeen keskitetysti Suomessa. Niiden toimitusaika asiakkaalle riippuu kuljetustavasta valmistajalta hakijan asuinmaahan.

Viisumihakemusten käsittelyaika vaihtelee asemapaikasta ja yksittäisten hakemusten edellyttämistä taustaselvityksistä riippuen. EU on tehnyt viisumihelpotussopimuksia eräiden kolmansien maiden kanssa (Venäjä, Ukraina, Moldova ja Länsi-Balkanin maat), jolloin sopimuksissa on määritelty hakemusten enimmäiskäsittelyajaksi 10 päivää. Muiden hakijoiden osalta Schengen-maat pyrkivät paikallisen Schengen-yhteistyön puitteissa harmonisoimaan käsittelyajat asemapaikoittain mm. sen ehkäisemiseksi, että viisumia

haettaisiin todellisesta kohdemaasta riippumatta sellaisen maan edustustosta, jossa hakemus käsitellään muita nopeammin (ns. viisumi-shoppaus).

Maahantuloasioita käsittelevän henkilöstön määrä edustustoissa on noin 180 henkilötyövuotta, niihin liittyvissä tukitoiminnoissa edustustoissa noin 20 henkilötyövuotta ja ministeriössä noin 25 henkilötyövuotta.

Suomen edustustojen käsittelemistä viisumihakemuksista lähes 90 % (644 946 kpl) käsiteltiin edustustoissa Venäjällä. Viisumihakemusmäärien raju kasvu Venäjällä (vuoteen 2006 verrattuna n. 27 %) toi mukanaan suuria paineita edustustojen resursseille.

Ulkoministeriö otti lokakuussa Euroopassa, Afrikassa ja Lähi-idässä toimivissa Suomen edustustoissa käyttöön uuden kansallisen viisumihakemusten internet-pohjaisen käyttöjärjestelmän SUVI:n, joka mahdollistaa käytönaikaiset viranomaistarkistukset sekä lausuntopyyntöjä ja muun tiedonvaihdon elektronisesti.

Ulkoministeriö osallistui sisäasiainministeriön kesäkuussa käynnistämään passiuudistuksen II-vaiheeseen. Hanke käynnistettiin valmistelevaan EU:n neuvoston asetuksessa säädettyjen, jäsenvaltioiden myöntämien passien ja matkustusasiakirjojen turvatekijöiden ja biometriikan käyttöönottoa Suomessa.

8.7 Henkisten voimavarojen kehittäminen ja hallinta

Ulkoministeriö ei rekrytoinut virkamiehiä keskitetyn haun kautta vuonna 2007, mutta aloitti sen sijaan vuoden 2008 hakuprosessin. EU-puheenjohtajuuskauden määräaikaiset vahvistukset purettiin vuoden mittaan. Henkilöstön määrä laski vuoden 2006 lopun luvusta (1 723) 1 665:een.

Henkilöstöhallinnon osalta mittavin työsarka oli kesän siirtokierroksen järjestäminen, kun kaikkien aikojen suurin virkamiesmäärä siirtyi Suomessa ja ulkomailla tehtävistä toiseen. Vuoden mittaan tehtäviä vaihtoi yli 34 % virkamieskunnasta. Ulkomaanedustuksen henkilövahvuutta supistettiin ja toisaalta kohdennettiin uuden strategisten painopisteiden mukaisesti. Suomen vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuutta varten perustettiin määräaikainen Etyj-puheenjohtajuussihteeristö ja vahvistettiin Wienin pysyvää edustustoa.

Taulukko 35. Ulkoasiainhallinnon henkilöstö vuonna 2007

Henkilöstöryhmä	Ministeriö			Edustustot			Yhteensä		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Yleisuran virat	729	747	743	560	570	532	1 289	1 317	1 275
Erityisvirat	189	191	204	23	16	9	212	207	213
Työsopimussuhteiset	64	70	66	23	20	14	87	90	80
Erityisasiantuntijat ja muut	8	9	16	76	100	81	84	109	97
Asemamaasta palkatut	0	0	0	1 033	1 100	1 100	1 033	1 100	1 100
Yhteensä	990	1 017	1 029	1 715	1 806	1 736	2 705	2 823	2 765

Ulkoasiainhallinnon henkilöstön keski-ikä oli 47 vuotta. Henkilöstön ikärakennetta voidaan pitää hieman vioutuneena, mitä selittävät eläköitymisiän nousu ja tuottavuusohjelman vähennysvelvoitteet, jotka asettavat rajansa uusrekrytoinnille. Henkilöstön ikääntyminen ja siitä aiheutuvat muutokset korostavat ikäjohtamisen ja osaamisen hallinnan tärkeyttä. Osaamisen johtamisen pilotointi toteutettiin tammi-helmikuussa 2007.

Ministeriö asetti marraskuussa työryhmän, jonka tulee kesään 2008 mennessä tarkastella tehtävät, joihin asemamaasta palkattua henkilöstöä voidaan edustustoissa palkata ja näitä tehtäviä koskevat rajoitukset sekä koota hyviä käytäntöjä onnistuneen rekrytoinnin varmistamiseksi. Ryhmä esittää tarvittavat muutokset asemamaasta palkattua henkilöstöä koskeviin määräyksiin ja ohjeistuksiin sekä jatkotoimia asemamaasta palkatun henkilöstön aseman sekä heidän palvelussuhteen ehtojensa ja niiden hallinnoinnin edelleen kehittämiseksi.

Työhyvinvointi

Vuoden 2007 työtyytyväisyysbarometriin vastasi ulkoasiainhallinnon henkilöstöstä 31,7 %, kun edellisellä toteutuskerralla (2005) vastausprosentti oli 44. Asetetusta tavoitteesta, 65 %, jäätin huomattavasti. Työtyytyväisyysbarometrin tunnusluvuissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 2005 verrattuna. Työtyytyväisyydelle asetettua tavoitetta 3,4 ei aivan saavutettu indeksin ollessa 3,17.

Taulukko 36. Työhyvinvoinnin tunnuslukuja vuosina 2005—2007

	2005	2006	2007
Työtyytyväisyysindeksi	3,2	n/a	3,17
Tulovaihtuvuus, %	8,3	4,1	6,4
Lähtövaihtuvuus, %	0,4	6,7	15,6
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0,2	0,1	0,4
Sairauspoissaolot, pv/htv	7,5	7,6	6,1
Työterveyshuolto, euroa/htv	438	577	554

Ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelma**Taulukko 37. Ulkoasiainhallinnon työpanos**

	2005	2006	2007
HTV-kehitys	1 662	1 734	1 662

Tuottavuusohjelman edellyttämistä henkilötövuosivähennyksistä kohdistettiin edustustojen tukitehtäviin yhteensä 26 henkilötövuoden vähennykset. Tämän lisäksi purettiin ministeriöstä ja ulkomaanedustuksesta EU-puheenjohtajuuskautta varten rekrytoidut määräaikaisten resurssit.

Ministeriö jatkoi valtionhallinnon tavoitteiden mukaista tuottavuuden kehittämistä ulkoasiainhallinnossa. Ministeriön tuottavuusohjelma vuosiksi 2006—2011 koostuu useista eri hankkeista. Vuoden 2007 aikana palvelukeskushankkeessa siirryttiin suunnittelusta toteutukseen. Palvelukeskusmallin tavoitteena on mahdollistaa hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon toimintojen organisointi siten, että ne ovat yhtenäiset valtionhallinnon palvelukeskustoimintamallin kanssa ja niiden avulla voidaan vähentää näissä toiminnoissa ulkoasiainhallinnossa työskentelevää henkilöstöä yhteensä 50 henkilötövuotta vuoteen 2011 mennessä. Hankkeen tavoitteena on kehittää etupainotteisesti ja kokonaisvaltaisesti prosesseja huomioiden samalla järkevien työyhdistelmien, oikea-aikaisen prosessoinnin ja kokonaisuutta tukevien työvälineiden hyödyntäminen. Vuoden 2007 aikana uusia toimintamalleja pilotoitiin ministeriön lisäksi Euroopan alueelta valituissa edustustoissa.

9. Oikeusministeriö

Oikeusministerin katsaus hallinnonalan toimintaan ja toimintaympäristön keskeisiin muutoksiin

Oikeusministeriön hallinnonalan tehtävät ovat valtion ydintehtäviä. Oikeusvaltion toimintakyky on keskeinen tekijä hyvinvointiyhteiskunnan, luottamuksen ja kansallisen kilpailukyvyn kannalta.

Tuomioistuimiin saapuneiden asioiden määrä väheni. Merkittävimmin vähenivät vakuutusoikeuteen ja hallinto-oikeuksiin saapuneet asiat sekä käräjäoikeuksissa käsiteltävät kiinteistöasiat. Sekä vakuutusoikeuden että hallinto-oikeuksien asiamäärän laskun arvioidaan olevan tilapäistä. Tuomioistuimissa yhtenä tärkeänä tavoitteena oli säilyttää lainkäyttöasioiden käsittelyajat saavutetulla tasolla sekä supistaa hovi- ja hallinto-oikeuksissa alueelliset käsittelyaikaerot enimmillään neljään kuukauteen. Tavoitteet toteutuivat melko hyvin. Kuitenkin markkinaoikeudessa, työtuomioistuimissa ja hallinto-oikeuksissa, joissa tosin asioita ratkaistiin edellistä vuotta enemmän, keskimääräiset käsittelyajat pitenevät. Ongelmallisin on edelleen vakuutusoikeus, jossa käsittelyaika on 15 kuukautta. Vakuutusoikeuden henkilöstöä lisättiin. Vakuutusoikeuden toimintatapojen ja kokoonpanojen kehittämistä jatketaan erikseen asetettavassa työryhmässä, jossa on korkeimman hallinto-oikeuden, vakuutusoikeuden ja oikeusministeriön edustus.

Rikollisuustilanteessa viime vuosina tapahtunut pääosin myönteinen kehitys pysähtyi vuonna 2007. Poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä kasvoi selvästi. Ainakin osa kasvusta johtuu poliisin lisäpanostuksista eikä rikosten lisääntymisestä. Alkuvuodesta 2008 kasvu on edelleen jatkunut joissakin rikoslajeissa. Merkittävä syy rikosmäärän kasvuun on ollut alkoholin kulutuksen jatkuva lisääntyminen. Erityisesti väkivaltarikosten ehkäisemistä tulee jatkaa laajalla poikkihallinnollisella ohjelmalla.

Vuonna 2007 syyttäjälaitoksen tuloksellisuutta heikensi organisaatiouudistuksen toteuttaminen. Myös rahoitustilanne oli poikkeuksellisen huono. Vuonna 2008 syyttäjälaitoksen määrärahatilanne on korjaantunut. Laitoksen tulossopimuksessa yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on kohdentaa lisärahoituksella saatavaa työvoimaa pitkään vireillä olleiden asioiden määrän selvään vähentämiseen. Tavoitteeseen on hyvät mahdollisuudet päästä lisärahoituksen, uuden organisaation ja kirjallisella prosessilla säästetyn työmäärän avulla.

Vankiluku laski vuonna 2007 toisena vuonna peräkkäin, nyt yli 200 vangilla 3 551 vankiin. Tästä huolimatta vankeinhoidon voimavaratilanne oli vaikea, minkä vuoksi tavoitteisiin ei päästy esimerkiksi uusintarikollisuutta vähentävien toimintojen määrässä. Vankilaan uudelleen joutuneiden määrä ei näytä vähentyneen vuonna 2004 tehdyn tutkimuksen luvuista. Sen sijaan vankeinhoidon sairauspoissaolot kääntyivät laskuun monen nousuvuoden jälkeen.

Maksuhäiriöiden määrän ja niiden hoidon myönteinen kehitys jatkui. Ulosottovelallisten määrä on lamavuosien jälkeen melko tasaisesti laskenut ja ulosottolaitoksen toiminnalle asetetut tavoitteet toteutuivat. Tämä on johtunut sekä hyvästä taloudellisesta kehityksestä että lainsäädäntötoimista, joilla on helpotettu velallisten asemaa. Vaikka yleinen taloustilanne on ollut viime vuosina myönteinen, kotitalouksien velkaantumisaste on kuitenkin kasvanut viime vuosikymmenen loppupuolelta lähtien. Tämä voi lisätä ylivelkaantuneiden määrää, jos korkokanta merkittävästi nousee tai kuluttajan olosuhteissa tapahtuu muita odottamattomia muutoksia.

Tuija Brax

Oikeusministeri

9.1 Oikeusturva

Toimintaympäristön muutokset

Yhteiskunnan nopea muuttuminen ja kansainvälistyminen ovat johtaneet siihen, että asiat, joissa oikeusturva-palveluita kysytään, ovat tosiseikoiltaan ja säädosperusteiltaan aikaisempaa monimutkaisempia.

Tuomioistuimiin saapuneiden asioiden määrä väheni. Merkittävimmin vähenivät vakuutusoikeuteen ja hallin-to-oikeuksiin saapuneet asiat sekä kärjäoikeuksissa käsiteltävät kiinteistöasiat.

Vakuutusoikeuteen saapuneiden asioiden määrää vähensi asioiden ruuhkautuminen sosiaali- ja terveysminis-teriön alaisissa muutoksenhakulautakunnissa. Hallinto-oikeuksissa syynä vähentymiseen olivat ennen muuta Helsingin hallinto-oikeudessa käsiteltävät autoverovalitukset, joita saapui yli 3 000 vähemmän kuin vuotta ai-kaisemmin. Toisaalta tullissa autoverotusta koskevien asioiden määrä on lisääntynyt voimakkaasti. Sekä va-kuutusoikeuden että hallinto-oikeuksien asiamäärän laskun arvioidaan olevan tilapäistä.

Kärjäoikeuksissa kiinteistöasioiden 30 %:n vähennys johtui maakaariuudistuksen siirtymävaiheen päättymi-sestä. Toisaalta riidattomien velkomusasioiden määrä kasvoi 25 %. Saapuneiden asioiden määrän vähennys, mikä kärjäoikeuksissa kaikki asiaryhmät mukaan lukien oli 16 %, ei kuitenkaan suoraan merkitse vastaavaa työ määrän vähennystä.

Tuomioistuinten tavoitteiden toteutuminen ja resurssit

Tuomioistuinten ratkaisemien asioiden määrät ovat kehittyneet seuraavasti.

Taulukko 38. Tuomioistuinten ratkaisemien asioiden määrät

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 TAE:n tavoite	2007 tulosopi- muksen tavoite	2007 toteutuman 2007 ja TAE:n ta- voitteen ero	Muutos vuodesta 2006
Yleiset tuomioistuimet						
Korkein oikeus	3 154	3 229	3 150	3 150	2 848	-10 %
Hovioikeudet	12 921	12 411	12 900	12 295	12 240	-5 %
Kärjäoikeudet						
— kaikki asiat	773 836	805 982	770 000	758 558	687 249	-11 %
— rikosasiat	65 375	63 573		65 112	62 955	-1 %
— laajat riita-asiat	8 580	8 366		8 654	8 319	-1 %
— velkajärjestelyasiat	5 680	5 036		5 161	4 183	-17 %
— summaariset asiat	136 024	149 786		151 203	190 528	27 %
— kiinteistöasiat	485 779	505 667		451 568	351 998	-30 %
Työtuomioistuin	163	144	140	130	152	9 %
Hallintotuomioistuimet						
Korkein hallinto-oikeus	4 009	4 006	4 100	4 100	3 797	-7 %
Hallinto-oikeudet	22 480	22 720	22 000	24 005	23 103	5 %
Markkinaoikeus	292	365	450	400	450	0 %
Vakuutusoiikeus	10 580	10 396	11 400	12 400	10 423	-9 %

Hovioikeuksissa syynä ratkaisumäärien vähentymiseen ovat muun muassa eräät laajat ja runsaasti työvoimaa vaatineet jutut, seulontamenettelyn käytön väheneminen ja panostaminen vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden juttujen ratkaisemiseen. Näiden vanhojen juttujen määrää onnistuttiin laskemaan edellisen vuoden noin tuhan-nesta runsaaseen 500 juttuun vuoden 2007 lopussa.

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden määrä pysyi suunnilleen ennallaan. Muutokset saapuneiden asioiden määrässä heijastuivat ratkaistuihin asioihin. Kiinteistöasioita ratkaistiin huomattavasti vähemmän ja riidattomia velkomusasioita (summaariset asiat) selvästi enemmän kuin aikaisemmin.

Markkinaoikeudessa, työtuomioistuimessa ja hallinto-oikeuksissa asioita ratkaistiin edellistä vuotta enemmän.

Tuomioistuimissa yhtenä tärkeänä tavoitteena oli säilyttää lainkäyttöasioiden käsittelyajat saavutetulla tasolla sekä supistaa hovi- ja hallinto-oikeuksissa alueelliset käsittelyaikaerot enimmillään neljään kuukauteen. Tavoitteet toteutuivat seuraavasti.

Taulukko 39. Asioiden keskimääräiset käsittelyajat (kuukautta) tuomioistuimissa

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 TAE:n tavoite	2007 tulossopi- muksen tavoite	2007 toteutuman 2007 ja TAE:n ta- voitteen ero	Muutos vuodesta 2006
Yleiset tuomioistuimet						
Korkein oikeus						
— valituslupahakemukset	5,2	4,9	4,0	4,0	4,0	0,0
— asiaratkaisut	15,3	16,7	14,0	16,0	14,2	0,2
Hovioikeudet	7,9	7,7	8,0	7,5	7,6	-0,4
Käräjäoikeudet						
— rikosasiat	3,3	3,7	3,2	3,4	3,2	0,0
— laajat riita-asiat	8,0	7,9	7,9	7,8	7,8	-0,1
— velkajärjestelyasiat	5,9	5,6	5,8	5,4	5,6	-0,2
— summaariset asiat	2,0	2,0	2,0	2,1	2,0	0,0
Työtuomioistuin	5,2	5,5	5,0	5,5	6,9	1,9
Hallintotuomioistuimet						
Korkein hallinto-oikeus	10,6	10,3	9,7	9,0	9,8	0,1
Hallinto-oikeudet	8,4	8,3	8,5	8,3	9,3	0,8
Markkinaoikeus	6,2	13,5	8,0	10,0	14,1	6,1
Vakuutus oikeus	14,0	14,5	13,0	12,5	15,0	2,0

Yleisissä tuomioistuimissa käsittelyaikatavoitteet toteutuivat ja keskimääräiset käsittelyajat pääsääntöisesti lyhenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Sen sijaan työtuomioistuimessa ja hallintotuomioistuimissa käsittelyaikatavoitteita ei saavutettu ja korkeinta hallinto-oikeutta lukuun ottamatta keskimääräiset käsittelyajat pitenevät. Ongelmallisina on edelleen vakuutus oikeus, jossa käsittely kestää 15 kuukautta.

Taulukko 40. Alueelliset käsittelyaikaerot hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 TAE:n tavoite	2007 tulossopi- muksen tavoite	2007 toteutuman 2007 ja TAE:n ta- voitteen ero	Muutos vuodesta 2006
Pisimmän ja lyhimmän kes- kimääräisen käsittelyajan erotus (kuukautta)						
— hovioikeuksissa	6,1	5,5	4	4,3	4,6	0,6
— hallinto-oikeuksissa	5,4	4,8	4	3,0	3,7	-0,3

Alueellisten käsittelyaikaerojen tasoittamisessa edistytään. Alueelliset käsittelyaikaerot lyhenivät hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa noin kuukaudella. Käräjäoikeuksissa tavoitteena oli, ettei missään käräjäoikeudessa rikosasioiden käsittelyaika ylitä maan keskiarvoa yli kolmella kuukaudella. Tämä tavoite toteutui.

Taulukko 41. Tuomioistuinten henkilöstömäärä ja kustannukset

	2005	2006	2007
Henkilöstömäärä (htv)	3 517	3 495	3 483
Kustannukset (milj. euroa)	227,333	225,781	240,882

Hallintotuomioistuimissa henkilöstömäärää lisättiin 13 henkilötyövuodella muun muassa autovero- ja ympäristöasioiden käsittelyn jouduttamiseksi sekä ruuhkien purkamiseksi markkina- ja vakuutus oikeudessa. Yleisissä tuomioistuimissa henkilöstön vähennys oli 25 henkilötyövuotta ja vähennykset kohdistuivat pääosin käräjäoikeuksiin. Tehtävien hoitamiseksi tuomioistuimet joutuivat rahoittamaan toimintaansa myös aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla (käyttö 4 milj. euroa), mikä kiristää toiminnan liikkumavaraa jatkossa.

Oikeusaputoimistojen tavoitteiden toteutuminen ja resurssit

Oikeusaputoimistosta (v. 2007 64 kpl) kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat.

Taulukko 42. Oikeusaputoimistojen toiminnan laajuus, tavoitteet ja tulokset

	2005	2006	2007	2007	2007	2007
	toteutuma	toteutuma	TAE:n tavoite	tulosopimuksen tavoite tai arvio	toteutuman ja TAE:n ero	
Saapuneiden asioiden määrä	53 574	53 722		56 659	52 391	
Käsiteltyjen asioiden määrä	53 861	53 351	55 300	56 650	52 194	- 6 %
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille	22 500	21 951	22 500	22 783	19 987	-11 %
Tuottavuus (painotettu työmäärä ¹⁾ /htv)	510	500	540	527	457	-15 %
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	82	89	83	91	99	19 %

¹⁾ Käsiteltyjen asioiden lukumäärä painotettuna toimenpiteiden laadun ja vaativuustason mukaisesti.

Oikeusaputoimistojen rutiiniasiat ovat vähentyneet. Työmäärä on lisääntynyt muun muassa lasten huostaanotto- ja huoltoriita-asioissa. Rikosasioissa muun muassa lapsiin kohdistuneet seksuaalirikosasiat ovat lisääntyneet ja vaativat huomattavasti aikaa. Myös ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden asiat ovat lisääntyneet.

Valtakunnallinen puhelinneuvontakokeilu, oikeusapuohjaus, vakinaistettiin 1.1.2007 lukien osaksi oikeusaputoimistojen toimintaa. Oikeusapuohjauksessa oikeusturvaa tarvitseville neuvotaan, mihin tahoon ja millä tavalla heidän olisi oltava yhteydessä saadakseen asiansa hoidettua. Oikeusapuohjaukseen tuli 13 000 puhelua.

Taulukko 43. Oikeusaputoimistojen henkilöstömäärä ja kustannukset

	2005	2006	2007
Henkilöstömäärä (htv)	451	458	457
Kustannukset (milj. euroa)	24,127	27,652	26,633

Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset olivat 35,6 milj. euroa (v. 2005 35,3 milj. euroa, v. 2006 34,3 milj. euroa), joten arviomäärärahan ylitystarve oli 3,6 milj. euroa.

9.2 Kriminaalipolitiikka

Toimintaympäristön muutokset

Väkilukuun suhteutettu rikosten määrä on Suomessa kansainvälisesti verrattuna alhainen. Suhteessa väkilukuun Suomessa tapahtuu kuitenkin henkirikoksia enemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja useimmissa Länsi-Euroopan maissa.

Omaisuusrikoksissa poliisin tietoon tulleiden rikosten pitkän aikavälin kehitys on ollut laskeva, mikä vastaa Länsi-Euroopan maiden yleistä kehitystä. Poliisin tietoon tulleiden pahoinpitelyrikosten määrä on viime vuosina noussut, mikä johtuu huomattavilta osin muun muassa kansallisissa uhritutkimuksissa näkyvänä ilmoitusaltiuden lisääntymisestä. Henkirikosten määrä on viime vuosina vuotta 2004 lukuun ottamatta ollut pienempi kuin 1990-luvun lopulla ja tämän vuosikymmenen alussa. Törkeissä huumausainerikoksissa pitkän aikavälin kasvu pysähtyi vuosikymmenen vaihteessa ja rikosten määrä väheni useana vuonna peräkkäin. Parin viime vuoden aikana on ilmitulleiden törkeiden huumausainerikosten määrä lisääntynyt. Poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten määrä on tällä vuosikymmenellä jonkin verran lisääntynyt.

Kriminaalipolitiikan tavoitteiden toteutuminen ja resurssit

Vaikuttavuustavoitteena oli rikollisuuden, erityisesti uusintarikollisuuden vähentäminen. Painopistealueina olivat väkivalta-, huume- ja talousrikollisuus. Henkirikosten määrä pyrittiin alentamaan pysyvästi alle sataan vuodessa.

Taulukko 44. Eräiden poliisin tietoon tulleiden rikosten määrän kehitys vuosina 2002—2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pahoinpitely, lievä pahoinpitely	25 877	26 754	27 514	28 527	28 891	31 909
Törkeä pahoinpitely	2 145	2 108	2 269	2 088	2 063	2 440
Henkirikokset (tappo, murha, surma)	131	103	144	114	112	129
Varkaudet	111 409	106 978	94 384	83 569	77 217	75 731
Törkeät varkaudet	2 792	2 485	2 341	2 369	2 166	2 346
Huumausainerikokset	5 821	5 202	4 672	4 596	4 229	4 199
Törkeät huumausainerikokset	760	742	582	564	658	867
Huumausaineen käyttörikokset	7 240	9 084	9 217	9 205	8 446	10 277
Rattijuopumukset	9 324	10 087	11 146	11 085	11 232	12 554
Törkeät rattijuopumukset	13 633	14 517	15 834	14 954	14 539	15 057

Rikollisuustilanteen pääosin myönteinen kehitys ei vuonna 2007 jatkunut. Poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä kasvoi selvästi. Toisaalta uhritutkimusten perusteella väkivaltakokemukset ovat vähentyneet. Henkirikosten määrässä ei saavutettu tavoitetasoa, vaikka pidemmän aikavälin kehitys on ollut aleneva. Keskeisenä painopistealueena tulee edelleen olla väkivallan torjuntaohjelman laaja-alainen toteuttaminen. Rajoittavan alkoholipolitiikan terävöittäminen on keskeisin yleisen yhteiskuntapolitiikan väline väkivallan torjuntatyössä. Ilmi tulleiden törkeiden huumausainerikosten lisääntymiseen on vaikuttanut poliisin voimavarojen kohdistaminen niiden entistä tehokkaampaan torjuntaan.

Rikosvahinkokorvaukset sekä syyttömästi vangituille ja tuomituille maksettavat korvaukset olivat 11,1 milj. euroa (v. 2005 9,7 milj. euroa, v. 2006 11,2 milj. euroa), joten arviomäärärahan ylitystarve oli 1,3 milj. euroa.

Vankeinhoidon vaikuttavuutta käsitellään erityisteemassa.

Syyttäjälaitoksen tavoitteiden toteutuminen ja resurssit

Syyttäjälaitokseen kuuluvat Valtakunnansyyttäjänvirasto ja 1.4.2007 lukien 15 paikallista syyttäjänvirastoa (aikaisemmin 46 syyttäjäyksikköä).

Syyttäjälaitoksen vaikuttavuustavoitteena oli syyteharkinnan suorittaminen joutuisasti, asianosaisten oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumisen edellyttämällä tavalla.

Taulukko 45. Syyttäjälaitoksen toiminnan laajuus, tavoitteet ja tulokset

	2005	2006	2007	2007	2007	2007
	toteutuma	toteutuma	TAE:n	tulosopi-	2007	2007
			tavoite	muksen	toteutuma	toteutuman
				tavoite		ja TAE:n
						tavoitteen ero
Toiminnan laajuus						
— saapuneiden asioiden määrä	86 617	85 716		86 000	86 309	
— ratkaistujen asioiden määrä	86 134	85 612			82 495	
Joutuisuus						
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	0,1
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	1 963	2 129	1 800	2 100	2 918	1 118
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	345	245	260	350	408	148
Tuottavuus						
— ratkaistut asiat/htv (koko henkilöstö)	168	168	175	175	171	- 4
— ratkaistut asiat/htv (paikallissyyttäjät)	266	267	275	275	271	-4
Taloudellisuus						
— toimintamenot/ratkaisu, euroa	316	324	315	326	340	25

Tuottavuuden tavoitteita ei saavutettu. Merkittävänä syynä tähän oli 1.4.2007 toteutettu organisaatiomuutos, johon liittyvien toimenpiteiden valmistelu ja toteuttaminen vaativat arvioitua suuremman työpanoksen. Syyttäjänvirastojen toiminnan taloudellisuus heikkeni. Tähän vaikutti palkkausjärjestelmän uudistamisesta, henkilöstörakenteen muutoksista ja virka- ja työehtosopimuksesta aiheutunut palkkausmenojen kasvu.

Taulukko 46. Syyttäjälaitoksen henkilöstömäärä ja kustannukset

	2005	2006	2007
Henkilöstömäärä (htv)	548	546	516
Kustannukset, milj. euroa	33,077	36,591	34,928

Viime vuosina syyttämättäjäättämispäätösten osuus kaikista ratkaistuista asioista on kasvanut. Vuonna 2007 tämä kehitys näyttää pysähtyneen. Tämä viittaa siihen, ettei esimerkiksi henkilövoimavarojen vähentyminen johtanut vuonna 2007 syyttämiskynnyksen nousuun ja vaikuttanut rikosvastuun toteutumiseen.

9.3 Maksuhäiriöpolitiikka**Toimintaympäristön muutokset**

Vaikka yleinen taloustilanne on ollut viime vuosina myönteinen, kotitalouksien velkaantumisaste on kuitenkin kasvanut viime vuosikymmenen loppupuolelta lähtien. Velkaantuminen suhteessa käytettäviin tuloihin on noussut jo yli 100 % (v. 2000 65 %). Tämä voi lisätä ylivelkaantuneiden määrää, jos korkokanta merkittävästi nousee tai kuluttajan olosuhteissa tapahtuu muita odottamattomia muutoksia. Ulosottolaitokseen saapuneiden asioiden määrä kasvoi.

Taulukko 47. Ulosottolaitokseen saapuneiden asioiden määrä

2005	2006	2007
2 241 000	2 222 000	2 595 000

Maksuhäiriöpolitiikan tavoitteiden toteutuminen ja resurssit

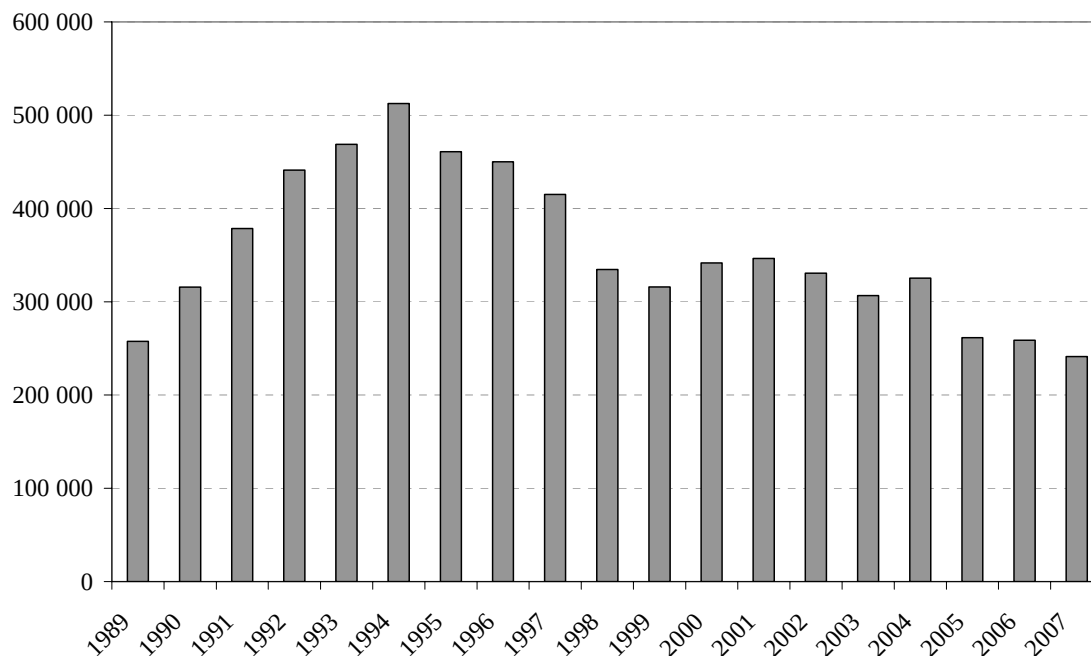
Vaikuttavuustavoitteina olivat torjuttujen luottotappioiden määrää kuvaavan ulosoton perintätuloksen vakiinnuttaminen 640 milj. euron tasolle ja perintäkustannusten alentaminen.

Taulukko 48. Perintätulos ja perintäkulut

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 TAE:n tavoite tai arvio	2007 tulossopi- muksen tavoite	2007 toteutuma	2007 ja TAE:n ta- voitteen ero
Perintätulos eli hakijoille tilitetty rahamäärä, milj. euroa	657	653	640	624	694	54
Perintäkustannukset eli hakijalle tilitetyn 1 000 euron perintäkustannukset euroina, (ulosottovirastot)	107,35	115,87	alenevat	ei asetettu	113,20	

Hyvä taloudellinen tilanne ja ulosoton toiminnan tehostuminen selittävät hyvän perintätuloksen.

Vaikuttavuustavoitteena oli myös ulosottovelallisten selviytymisen edistäminen. Ulosotossa olleista velallisista 185 300 eli 36 % (v. 2006 35 %) sai maksetuksi kaikki ulosottovelkansa.

Kuvio 9. Ulosottovelalliset vuosina 1989—2007, tilanne vuoden lopussa

Ulosottovelallisten määrä on 1990 -luvun lamavuosien jälkeen melko tasaisesti laskenut. Vähentäminen johtuu sekä hyvästä taloudellisesta kehityksestä että lainsäädäntötoimista, joilla on pyritty helpottamaan velallisten asemaa. Velallisen asemaan vaikuttavia lainsäädäntötoimia ovat olleet muun muassa vuonna 1993 voimaan tulleet velkajärjestely- ja yrityssaneerauslainsäädäntö, lakisääteisen velkaneuvonnan käynnistäminen, velan mää-

räaikainen ulosottokelpoisuus ja maaliskuusta 2008 alkaen velan lopullinen vanhentuminen asteittain, kuluttajasaatavien perinnälle säädettyt taksat sekä pitkäkestoisessa ulosotossa olevien henkilöiden valtiolle maksettavien ulosottomaksujen alentaminen.

Lisäksi vaikuttavuustavoitteena oli väärinkäytösten tehokkaampi selvittäminen (erikoisperintä). Ulosottoviranomaiset käynnistivät tutkinnan 500 (v. 2005 380 ja v. 2006 450) tapauksessa, joissa epäiltiin varoja siirretyn ulosoton ulottumattomiin. Ulosoton erikoisperinnän tulos oli 26,6 (v. 2005 31,9 ja v. 2006 9,1) milj. euroa.

Taulukko 49. Käsitellyt asiat ja käsittelyaika

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 TAE:n tavoite tai arvio	2007 tulossopimuksen tavoite	2007 toteutuma	2007 toteutuman ja TAE:n tavoitteen ero
Käsitellyt asiat	2 550 000	2 234 000	2 400 000	2 380 000	2 615 000	215 000
Käsittelyaika, kuukautta	6,4	7,2	6,0	6,0	6,1	0,1

Taulukko 50. Ulosottolaitoksen henkilöstömäärä ja kustannukset

	2005	2006	2007
Henkilöstömäärä, htv ¹⁾	1 420	1 370	1 338
Kustannukset, milj. euroa	88,404	87,892	85,985

¹⁾ Sisältää vain oikeusministeriön hallinnonalan henkilöstön. Sisäasiainministeriön hallinnonalan henkilöstön osuus on 13—15 htv.

9.4 Lainsäädännön laatu

Tavoitteena oli vakiinnuttaa hallituskaudella valtioneuvostossa säädösvalmistelun yhteiset toimintaperiaatteet ja työskentelytavat säädösvalmistelun suunnitelmallisuuden ja laadun parantamiseksi sekä yhtenäistää ja selkiyttää säädösehdotusten vaikutusten arviointia koskeva ohjeistus.

Joulukuussa 2007 hyväksyttiin osana hallituksen strategia-asiakirjaa hallituskauden merkittävimmät säädöspoliittiset tavoitteet ja säädöshankkeet sisältävä lainsäädäntösuunnitelma. Suunnitelman toimeenpanoa ja säädösvalmistelun kehittämisen ohjausta varten asetettiin oikeusministerin johdolla kokoontuva paremman sääntelyn ministerityöryhmä. Lisäksi asetettiin paremman sääntelyn neuvottelukunta, jonka tehtävänä on luoda keinoja ja menetelmiä paremman sääntelyn toteuttamiseksi.

Marraskuussa 2007 annettiin valtioneuvoston päätöksenä ohjeet säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista. Yhtenäisillä eri vaikutusalueet kattavilla ohjeilla pyritään vaikutusten tasapainoiseen arviointiin.

Oikeusministeriön tavoitteena oli myös edistää hyvää säädösvalmistelukulttuuria muun muassa laintarkastuksella.

Taulukko 51. Oikeusministeriön laintarkastuksen tulokset

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 TAE:n tavoite	2007 tulossopimuksen tavoite	2007 toteuma	2007 toteuman ja tavoitteen ero
Tarkastuksen kattavuus lakiehdotuksista	80 %	86 %	vähintään 80 %	vähintään 80 %	85 %	5 %-yksikköä
Tarkastuksen kattavuus ehdotuksista laeiksi sekä tasavallan presidentin ja valtioneuvoston asetuksiksi	63 %	68 %	vähintään 70 %	vähintään 70 %	70 %	0 %-yksikköä
Tarkastuksen joutuisuus, päivää	16	11	15	10 työpäivää	11	-4

Niin tarkastuksen kattavuudessa kuin joutuisuudessa saavutettiin tavoitteet.

9.5 Demokratia sekä perus- ja ihmisoikeudet

Tavoitteena oli käynnistää arviointi perustuslain toimivuudesta ja mahdollisesta tarkistamistarpeesta sekä selvittää valtiollisen kansanäänestyksen ja kansanaloitteen kehittämistä. Kertomuskaudella jatkettiin näiden hankkeiden esivalmistelua parlamentaarisen valmisteluelimen asettamiseksi.

Oikeusministeriö osallistui Suomen perus- ja ihmisoikeuspolitiikasta vuonna 2009 eduskunnalle annettavaksi suunnitellun valtioneuvoston selonteon valmisteluun. Selonteossa on tarkoitus arvioida kattavasti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa.

9.6 Kansalaisten oikeussuhteet

Tavoitteena oli arvioida, johtaako aviovarallisuutta koskeva lainsäädäntö sovittelusäännöksineen epäoikeudenmukaisiin ja yllättäviin lopputuloksiin. Tehdyn tutkimuksen pohjalta oikeusministeriössä arvioitiin, ettei aviovarallisuutta koskevassa lainsäädännössä ole kiireellisiä muutostarpeita. Lapseksiottamislainsäädännön uudistamishanke aloitettiin lainsäädännön muutostarpeiden arvioinnilla.

Tavoitteena oli väestön ja rakennuskannan ikääntymisen vuoksi uudistaa asunto-osakeyhtiölakia niin, että erityisesti kunnossapito- ja korjausrakentamiseen liittyvä vastuunjako ja päätöksenteko selkeytyvät. Valmistelua jatkettiin työryhmän mietinnöstä saadun lausuntopalautteen pohjalta.

9.7 Euroopan oikeudellinen kehittäminen

Pitkän tähtäyksen tavoitteena on todellinen eurooppalainen oikeusalue, jossa kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan yhtenäisin perustein. Tavoitteena oli painottaa erityisesti tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

EU:n toiminnan avoimuutta edistettiin Lissabonin sopimukseen johtaneissa neuvotteluissa varmistamalla, että unionin toiminnan avoimuutta koskevat määräykset soveltuvat kaikkiin unionin toiminnan aloihin. Avoimuuden edistämiseksi osallistuttiin myös komission keväällä 2007 käynnistämään julkiseen kuulemiseen vihreästä kirjasta, joka koskee EU:n toimielinten asiakirjojen julkisuutta säätelevän ns. avoimuusasetuksen muuttamista. Suomi korosti kuulemisessa tarvetta kehittää sääntelyä yhä avoimempaan suuntaan ja julkisuutta koskevien poikkeusperusteiden suppeaa tulkintaa.

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta tukeva lainvalintasääntely velvoiteoikeuden alalla uudistettiin kahdella vuonna 2007 hyväksytyllä asetuksella. Maaliskuun alusta tulivat voimaan säännökset tuomittujen sakkojen perinnästä Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä. Annettiin hallituksen esitys, jonka mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta sovellettaisiin rikosshyödyn menettämistä koskeviin tuomioihin. EU:n puitepäätyöstä tuomittujen siirtämisestä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen.

9.8 Hallinnonalan henkisten voimavarojen hallinta ja kehittyminen

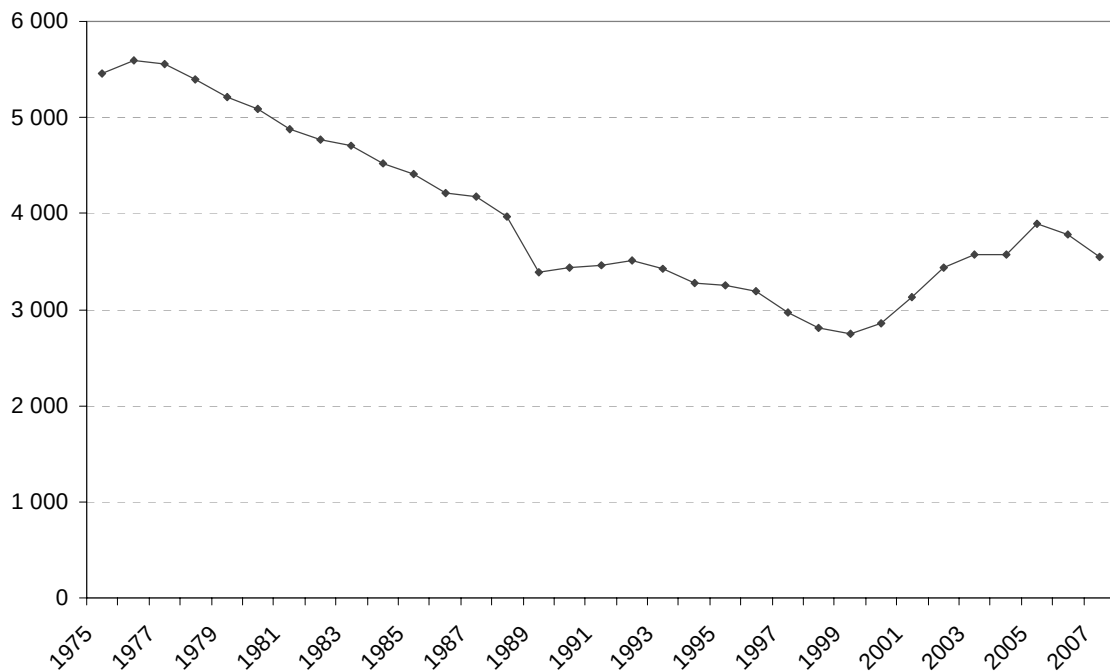
Taulukko 52. Oikeusministeriön hallinnonalan henkiset voimavarat

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 toteutuma	Muutos vuoteen 2006 verrattuna
Henkilöstön määrä, htv	9 682	9 636	9 584	-0,5 %
Naisten osuus, %	57,0	57,6	58,0	0,4 %-yksikköä
Määräaikaisen henkilöstön osuus, %	14,8	14,9	14,2	-0,7 %-yksikköä
Henkilöstön keski-ikä, vuotta	45,9	46,2	46,5	0,3
Yli 45 -vuotiaiden osuus, %	60,4	59,6	60,5	0,9 %-yksikköä
Koulutustasoindeksi (asteikko 1—8)	4,9	4,9	4,9	0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,1	10,5	10,8	0,3

Henkilöstön keski-ikä oli suurempi kuin vuoden 2005 valtion henkilöstötilinpäätöksen mukainen keski-ikä valtiolla (43,1 vuotta). Sairauspoissaolojen määrä oli suurempi kuin valtiolla keskimäärin (8,8 työpäivää/htv vuonna 2005). Sairauspoissaolojen määrään vaikutti merkittävästi rikosseuraamusalan sairauspoissaolojen suuri määrä.

9.9 Erityisteema: Vankeinhoidon vaikuttavuus

Vankien määrä on pitkällä aikavälillä laskenut. Vielä 1970 -luvun jälkipuoliskolla keskivankiluku oli yli 5 500. Laskun saivat aikaan rangaistuskäytännön vähittäinen lieventyminen ja lukuisat muutokset lainsäädännössä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana pitkän aikavälin trendi on rikkoutunut. Vankiluku oli pienimmillään vuonna 1999, jolloin vankeja oli keskimäärin 2 743. Sen jälkeen vankien määrä alkoi nopeasti kasvaa. Enimmillään vankeja oli vuonna 2005, keskimäärin 3 888. Syynä kasvuun olivat rangaistuskäytännön kiristyminen, eräiden rangaistusteikkojen ankaroittaminen sekä eräiden rikosten määrän lisääntyminen ja laadun vakavoituminen. Vuodesta 2006 lähtien vankiluku on jälleen selvästi alentunut. Tämän pääsyyt ovat sakon muuntorangaistusta koskevat säädösmuutokset, vuoden 2006 muutokset vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa koskevissa säännöksissä ja rikosten vähentyminen. Vuonna 2007 vankien päivittäinen keskimäärä oli 3 551.

Kuvio 10. Keskivankiluku 1975—2007

Vankeinhoidon kokonaisuudistuksen päätavoitteena vuonna 2006 oli muuttaa vankeusprosessia suunnitelmallisemmaksi niin, että se voisi entistä paremmin ehkäistä uusintarikollisuutta. Haluttiin myös säätää vankien oikeuksista, velvollisuuksista ja perusoikeuksien rajoituksista sekä henkilökunnan asemasta täsmällisesti lain tasolla, perustuslain vaatimusten ja ihmisoikeussopimusten velvoitteiden mukaisesti. Vankeuden ja tutkintavankeuden sisällölliset tavoitteet määriteltiin uudelleen. Työ sai myös uudet organisatoriset puitteet, kun vankeinhoito jaettiin viiteen aluevankilaan.

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanon tavoitteena on vankeuslain mukaan lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan. Tavoitteena on myös estää rikosten tekeminen rangaistusaikana (1 luvun 2 §). Vankeuden täytäntöönpanon on oltava turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille. Olojen vankilassa on vastattava mahdollisimman pitkälle yhteiskunnassa vallitsevia elinoloja. Vangin mahdollisuuksia ylläpitää terveyttään ja toimintakykyään on tuettava sekä vapaudenmenetyksestä johtuvia haittoja pyrittävä ehkäisemään (1 luvun 3 §). Edelleen vankeuslaki edellyttää, että vangin toiminnot rangaistusaikana perustuvat yksilölliseen vangin tarpeista ja riskeistä lähtevään rangaistusajan suunnitelmaan (2 luvun 6 §).

Tutkintavankeuden tarkoitus on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkuminen (tutkintavankeuslain 1 luvun 3 §). Tutkintavankeuden toimeenpanossa tutkintavangin oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin tutkintavankeuden tarkoitus, säilytysvarmuus ja vankilan järjestyksen säilyminen edellyttävät

Edellä olevan perusteella vankeinhoidon *vaikuttavuustavoitteita* voidaan arvioida kolmella pääulottuvuudella:

- seuraamusjärjestelmän kyky panna vapausrangaistukset tehokkaasti, luotettavasti ja turvallisesti täytäntöön;
- vangin ja tutkintavangin kohtelu ja oikeusturvan toteutuminen; sekä
- suunnitelmallisen vankeusprosessin sisällöllisten tavoitteiden toteutuminen.

Ensimmäisen vaikuttavuusulottuvuuden kannalta tarkasteltuna vankeinhoito on yksi väline yleisen lainkuuliaisuuden, sopimustyhteiskunnan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Vankeinhoito on tärkeä osa seuraamusjärjestelmää, joka tulisi olla koettu selkeäksi, hyväksytyksi, tasapuoliseksi ja oikeudenmukaiseksi. Tähän

näkökulmaan liittyviä vankeinhoidon tavoitteita ovat vankien ja henkilökunnan turvallisuus sekä täytäntöönpanon lainmukaisuus ja varmuus.

Toisen ryhmän tavoitteet liittyvät vankeinhoidon kykyyn suojata vangin ja tutkintavangin perustuslailliset oikeudet esimerkiksi asuinolosuhteissa tai muutoksenhaussa.

Kolmannen ryhmän tavoitteet liittyvät vankeusprosessin hallintaan sekä yksilöllisten rangaistusajan suunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Prosessin tulee vähentää uusintarikollisuutta parantamalla edellytyksiä sijoittua yhteiskuntaan vankeusajan jälkeen.

Kahdessa ensimmäisessä tavoiteryhmissä vaikuttavuutta on melko helppo arvioida hallinnonalan omien tilasto- ja rekisteritietojen perusteella. Kolmas ryhmä kattaa vankeinhoidon monitahaisen käytännön toiminnan, jonka vaikuttavuuden mittaaminen on huomattavasti vaikeampaa. Vertailevia tutkimusasetelmia ei ole mahdollista käytännössä luoda, ja Vankeinhoitolaitos on vain yksi ja väliaikainen, tuomitun elämään vaikuttavista tekijöistä.

Täytäntöönpanon varmuus ja tehokkuus

Täytäntöönpanon varmuus

Seuraamusjärjestelmän oikeudenmukaisuuteen ja hyväksyttävyyteen kuuluu, että kaikki rangaistukset pannaan täytäntöön. Vuonna 2007 aloitettiin kaikkiaan 12 387 rangaistuksen täytäntöönpano. Näistä vankeusrangastuksia oli 7 303. Vuonna 2007 vanheni 29 tuomiota täytäntöön panematta. Näistä 16 tapauksessa tuomittu oli ulkomaalainen, jota ei tavoitettu tai saatu tänne tuomiota suorittamaan. Kuudessa tapauksessa vanheneminen seurasi terveydellisistä syistä tapahtunutta lykkäystä. Vain seitsemän tuomiota vanheni muusta syystä, esimerkiksi siksi, että suomalaista tuomittua ei tavoitettu..

Rangaistuksen aikaisen rikollisuuden estäminen

Vankeuden täytäntöönpanon yhtenä tavoitteena on estää rikosten tekeminen rangaistusaikana. Vangille tulee varata mahdollisuus suorittaa rangaistuksensa myös siten, ettei hänen tarvitse pelätä oman turvallisuutensa vuoksi. Myös henkilöstön turvallisuus tulee voida varmistaa.

Sijoitettaessa vankeja eri vankiloihin ja vankilan sisällä otetaan huomioon vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, vangin ja henkilöstön turvallisuus ja rikollisen toiminnan estäminen. Vankiloissa on valvonnan asteeltaan ja toiminnoiltaan erilaisia osastoja. Vankien sijoittamisesta päättää yleensä aluevankilan sijoittajayksikkö. Rikosseuraamusvirasto tekee vuosittain 10—15 turvallisuusperusteista sijoituspäätöstä, erityisesti epäiltäessä, että vanki jatkaa vankeusaikana rikollista toimintaa. Vanki voidaan lisäksi sijoittaa Riihimäen ja Turun vankiloihin perustetuille varmuusosastoille.

Poistumislupaharkinta ja säilytysvarmuus

Vangille voidaan hakemuksesta antaa määräaikainen lupa poistua vankilasta joko valvottuna tai ilman valvontaa. Poistumisluvan tarkoituksena on tukea vangin yhteyksien säilymistä ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä vähentää vapaudenmenetyksestä aiheutuvia haittoja. Muun muassa erään saksalaisen tutkimuksen mukaan poistumisluvat parantavat vankilan ilmapiiriä ja vähentävät järjestysongelmia. Poistumislupamenettely on uuden vankeuslain myötä liitetty entistä tiiviimmin vankeuden täytäntöönpanon sosiaalistaviin tavoitteisiin. Poistumislupien kytkeminen rangaistusajan suunnitelmaan on lisännyt järjestelmän ennustettavuutta ja toimii samalla vangille myönteisenä kannustimena.

Poistumislupia anottiin vuonna 2007 kaikkiaan 15 325, ja niitä myönnettiin 11 166. Poistumisluvan saaneista jäi määräaikana palaamatta 2 % (228 vankia).

Vuoden 2007 aikana vankilassa olleista vangeista karkasi vankilasta tai poistui luvatta avovankilasta 0,5 % (58 vankia).

Tuomitun kohtelu ja oikeudet

Etenkin 2000 -luvun alussa vallinneen yliasutuksen oloissa vankeja jouduttiin asuttamaan kohtuuttoman ahtaasti. Rakennuskanta on myös osittain iäkästä ja peruskorjauksen tarpeessa. Vielä vuonna 2007 runsaat 500 vankipaikkaa oli ilman asianmukaisia saniteettitiloja. Tämä ongelma poistuu vähitellen investointiohjelman edetessä.

Vankeuslaissa säädettiin myös vankien valitusoikeus aiempaa selkeämmäksi. Ensimmäisenä valitusasteena laitoksen johtajan päätöksestä on aluevankilan johtaja. Rikosseuraamusviraston vastattavaksi tuli vuonna 2007 noin 500 valitusta tai kantelua. Keskimääräinen ratkaisuun kulunut aika oli 14 kuukautta.

Vankeus suunnitelmallisena, rikoksetonta elämäntapaa tukevana prosessina

Vaikuttavan toiminnan suunnittelussa ensimmäinen vaihe on kyetä arvioimaan ja mittaamaan vankien riskiä rikosten uusimiseen. Tähän pyritään vankeinhoidossa riski- ja tarvearvioinnilla. Sen perusteella laaditaan rangaistusajan suunnitelma. Yksilöllisiin riskitekijöihin vaikuttaminen on vangille järjestettävän toiminnan suunnittelun lähtökohtana. Riski- ja tarvearviointiin perustuvia perusteellisia rangaistusajan suunnitelmia pystyttiin vuonna 2007 kuitenkin tekemään vain joka kolmannelle yli kuuden kuukauden rangaistusta suorittavalle, kun tavoitteena oli, että suunnitelmat pystyttäisiin tekemään näille kaikille.

Suunnitelmallisen vankeusprosessin toteutuminen

Vanki osallistuu toimintoihin rangaistusajan suunnitelmansa mukaisesti. Eri ohjelmien vaikuttavuutta on tutkittu Suomessa vähän. Vaikuttavuuden luotettava arvioiminen edellyttäisi vertailevia tutkimusasetelmia. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös väliin tulevien muuttujien merkitys. Ohjelman vaikutuksesta pitäisi pystyä erottamaan esimerkiksi vangin sosiaalisissa suhteissa tai sosioekonomisessa tilanteessa tapahtuneiden muutosten vaikutus. Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidontarve -tutkimuksen alustavien tulosten perusteella noin 90 prosenttia miesvangeista kärsii päihderiippuvuudesta.

Aktiivitoimintoihin osallistui vuoden 2007 aikana päivittäin keskimäärin 1 698 vankia (58 % vangeista). Päihde- ja kuntoutusohjelmiin käytettiin noin 6 % vankien työajasta. Uusintarikollisuutta vähentäviin ohjelmiin osallistui kaikkiaan 315 vankia, päihdekuntoutukseen 825 vankia ja muuhun sosiaaliseen kuntoutukseen 1 151 vankia.

Valmentavalla työllä pyritään ylläpitämään ja kohottamaan vangin työ- ja toimintakykyä sekä antamaan mahdollisuuksia omien taitojen ja taipumusten sekä vapautumisen jälkeisten toimintavaihtoehtojen hahmottamiseen. Ammattityöllä pyritään edistämään vapautumisen jälkeistä työllistymistä. Vankien toimintapäivistä 72 % vuonna 2007 oli työpäiviä.

Taulukko 53. Työn luonne

	Osallistuneita keskimäärin työpäivinä	Osallistuneita koko vuoden aikana
Valmentava työ vankilan järjestämässä tuotannossa	348	2 308
Ammattityö vankilan järjestämässä tuotannossa	256	1 593
Talous- ja kiinteistöhuoltotyö	445	2 688
Työsiirtolatyö	145	662
Siviilityö	39	138

Ulkomaisten tutkimusten mukaan työllistymisellä on yhteys uusintarikollisuuden vähentymiseen. Suomalaista selvitystä asiasta ei ole käytettävissä, mutta vapautumisen jälkeen työpaikan löytäneet palaavat kuitenkin harvemmin vankilaan kuin työttömiksi tai työvoiman ulkopuolelle jääneet.

Koulutus luo edellytyksiä työllistymiselle. Opetushallituksen selvityksen mukaan noin 6 % vangeista ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää. Perusopetuksen lisäopetukseen eli kymppiluokalle on osallistunut noin 7 % vangeista ja ylioppilastutkinnon suorittanut noin 5 %. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon ilmoitti suorittaneensa noin joka kolmas vanki. Koulutustausta on huomattavasti heikompi kuin väestöllä keskimäärin. Muuta väestöä heikomman koulutustaustan yhtenä selittävänä tekijänä vangeilla ovat oppimisen pulmat. Oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja kompensointiin on Vankeinhoitolaitoksessa viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota.

Opetustoiminnan vaikuttavuutta on koulutustarjonnan oikeanlainen kohdentuminen koulutuksen tarpeessa oleville vangeille sekä vankien konkreettiset oppimistulokset, lähtötason parantuminen, kurssien hyväksytty suorittaminen ja osatutkinnot tai tutkinnot.

Vuoden aikana koulutukseen osallistui vankien ajankäyttötilastojen mukaan yhteensä 1 737 vankia. Yleissivistävään koulutukseen osallistui vuoden aikana 576 vankia, valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen 459 vankia, ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen 701 vankia ja muuhun koulutukseen 374 vankia. Vankilan ulkopuolella opiskeli vuoden aikana yhteensä 150 vankia. Perusopetuksen päättötodistuksen sai 27 vankia, 8 suoritti lukion oppimäärän, kirjoitti ylioppilaaksi tai teki molemmat. Ammatillisia perustutkintoja suoritettiin vuoden aikana kaksitoista ja ammattitutkintoja seitsemän. Näistä puolet suoritettiin oppisopimuskoulutuksella. Yksi vanki suoritti ylemmän korkea-asteen tutkinnon.

Taulukko 54. Opiskelu

	Osallistuneita keskimäärin työpäivinä	Osallistuneita kokovuoden aikana
Yleissivistävä koulutus	77	576
Ammatillinen perus- ja lisäkoulutus	145	701
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus	53	459
Muu koulutus	9	374
Opiskelu vankilan ulkopuolella opintoluvalla	54	150

Koulutuksen keskeyttäminen on vankeusaikana harvinaista. Tavoitteena on tukea vankien opiskelun jatkumista siviilioppilaitoksissa myös vapautumisen jälkeen. Toistaiseksi ei ole seurantatietoja siitä, miten tavoite toteutuu.

Vapauttamissuunnitelma osana rangaistusajan suunnitelmaa

Avolaitokset, jotka toimivat ns. vapauttamisyksikköinä, laativat vapauttamissuunnitelman lähes kaikille vangeilleen. Vapauttamissuunnitelma laaditaan usein verkostotyönä erityisesti nuorille, valvontaan vapautuville, päihdekuntoutuksessa oleville ja koevapauteen sijoitettaville. Vuoden 2007 aikana vapauttamissuunnitelmia tehtiin vajaalle kolmasosalle kaikista vapautuneista vankeusvangeista.

Valvotun koevapauden myötä on mahdollista harjoitella yhteiskunnassa selviytymistä kontrolloidusti ja tuetusti. Vuoden 2007 aikana valvotun koevapauden aloitti 103 vankia. Päivittäin koevapaudessa oli vuoden aikana keskimäärin 22 vankia. Valvotun koevapauden suoritti onnistuneesti loppuun 95 % sen aloittaneista vangeista. Vain viisi koevapautta peruttiin.

Rangaistusten täytäntöönpanon resurssit

Seuraava taulukko kuvaa Vankeinhoitolaitoksen resursseja vuonna 2007.

Taulukko 55. Vankeinhoitolaitoksen resurssit vuonna 2007

	2007
Henkilöstömäärä, (htv)	2 723
Kustannukset, milj. euroa	181,5

Vankeinhoitolaitoksen palveluksessa olevan henkilöstön määrä on viime vuosina ollut noin 2 700 henkilötyövuotta. Vuonna 2007 vankiloissa oli sataa vankia kohti keskimäärin 76 henkilökuntaan kuuluvaa (suhdeluku 0,76). Muissa Pohjoismaissa vastaava suhdeluku on ollut suunnilleen 1.

Henkilöstöstä noin 60 % eli hieman alle 1 600 toimii vartiointi- ja valvontatehtävissä. Vankien koulutusta, kuntoutusta ja sosiaalityötä tekevän henkilöstön osuus koko henkilöstöstä on noin 8 % eli 220 henkilötyövuotta. Suunnilleen saman verran henkilökuntaa on vankien työtoiminnan työnohtotehtävissä.

Yhteenveto ja arviointi vankeinhoidon vaikuttavuudesta

Muun muassa Pohjoismaiden välinen vertailu vankeuden käyttömäärän ja rikosten määrästä osoittaa, että rikoskehitystä selittävät muut syyt kuin vankeuden käyttöaste. Vankeinhoitolaitos ei edes voi vaikuttaa vankeus-tuomioiden määrään, mittaakaan tai kohdentumiseen. Vankeinhoidolle jäävät toimet vankiloissa, joita edellä on käsitelty. Yritettäessä vähentää vankilaan palaamista ollaan vaativimman rikollisuuden ehkäisytehtävän parissa.

Uusintarikollisuuden ehkäiseminen on mahdollista. Rikosten uusimisen todennäköisyys riippuu muun muassa tuomitun iästä, sukupuolesta, aikaisemmista tuomioista ja päihteiden käytöstä. Vuonna 2004, ennen vankeuslain voimaantuloa tehdyn — toistaiseksi ainoan suomalaisen — tutkimuksen mukaan kaikista vangeista noin joka kolmas päätyy uudelleen vankilaan (Kimmo Hypén. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 1/2004). Uusimpien Rikosseuraamusvirastossa kerättyjen tietojen mukaan vankilaan uudelleen joutuneiden määrä ei näytä muuttuneen.

Suomalaisen aineiston perusteella näyttää siltä, että kohdennetuilla ohjelmilla voidaan vaikuttaa myös vankilatuomion saaneiden rikosten uusimiseen, ainakin valikoiduissa joukossa. Ulkomaisten tutkimusten mukaan osa toimintaohjelmista on selvästi vaikuttavia, kun ne toteutetaan huolellisesti ja kohderyhmä valitaan oikein. Vankiloissa toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuudesta saadaan lisänäyttöä lähitulevaisuudessa rekisteriaineistojen laadun parantuessa.

Täytäntöönpanon varmuudessa vankeinhoitolaitos on varsin tehokas ja toimiva organisaatio. Uusintarikollisuuden vähentämistyötä vaikeuttaa edelleen toimintaresurssien niukkuus. Kattavia rangaistusajan suunnitelmia onnistutaan toistaiseksi tekemään vain pienelle osalle vangeista. Työ- ja toimintakykyarvioita tehdään lähinnä vankitoimintoja — ei johdonmukaista lääkinnällistä kuntoutusta — silmällä pitäen. Vankityön tuotantorakenne vastaa vain pieneltä osin avoimien työmarkkinoiden osaamisvaatimuksiin. Uusintarikollisuuteen vaikuttavien kuntouttavien ohjelmien käyttö on tarpeeseen nähden edelleen varsin niukkaa. Vankitilojen asianmukaisuudessa on vielä runsaasti korjattavaa.

Vaikka toimintaa on mahdollista tehostaa resursseja uudelleen kohdentamalla ja uusilla toiminnallisilla järjestelyillä, ei tavoitteellista kuntouttavaa toimintaa pystyttäne nykyisillä resursseilla laajentamaan kovin paljon nykyisestä. Erityistä huomiota on tämän vuoksi kiinnitettävä toiminnan laatuun sekä yhteistyöhön kuntien ja muiden tahojen kanssa erityisesti vapautumisvaiheessa.

9.10 Liite: Saamelaiskäräjien kertomus vuodelta 2007

Saamelaiskäräjät on kokouksessaan 8.2.2008 hyväksynyt kertomuksen Valtioneuvostolle toiminnastaan vuonna 2007.

1. YLEISTÄ

Saamelaiskäräjälain (974/95) 7 §:n mukaisesti Saamelaiskäräjät laatii vuosittain hallituksen kertomuksen laadimista varten kertomuksen siitä, mitä merkittävää on tapahtunut saamelaisia erityisesti koskevien asioiden kehityksessä.

1.1. Toiminta

Inarin kirkonkylään rakennettavaksi suunnitellun Saamelaiskulttuurikeskushankkeen rahoituskysymykset saatiin ratkaistua keväällä 2007. Tuolloin Lapin maakunnan yhteistyöryhmä varasi EU-ohjelmärahoitusta enintään 5,0 miljoonaa euroa kulttuurikeskukseen tulevien opetus-, kulttuuri- ja elinkeinotilojen suunnitteluun, rakentamiseen ja kalustamiseen. Hankkeen investoinnin loppu- eli valtionrahoitusosuus ratkaistiin puolestaan toukokuussa, kun valtioneuvosto sisällytti kulttuurikeskuksen valtiontalouden kehyksiin vuosiksi 2008–2011. Tämä päätös pantiin sittemmin toimeen valtion vuoden 2008 talousarviossa, jossa Saamelaiskäräjille on annettu valtuutus tehdä Senaatti-kiinteistöjen kanssa kulttuurikeskusta koskeva vuokrasopimus siten, että siitä aiheutuva menojen lisäys on vuodesta 2011 alkaen vuositasolla enintään 1,2 milj. euroa.

Saamelaiskäräjät on käynnistänyt hankkeen toteuttamiseen liittyvät toimet yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen ja Inarin kunnan kanssa. Senaatin on määrä julistaa kulttuurikeskuksen arkkitehtikilpailu alkukevästä 2008. Varsinaiseen suunnitteluun päästään vuonna 2009 ja rakentaminen aloitetaan tämänhetkisen aikataulun mukaan keväällä 2010. Kulttuurikeskuksen pitäisi valmistua viimeistään alkukevästä 2012.

Kertomusvuonna Saamelaiskäräjät piti kolme kokousta, ja Saamelaiskäräjien hallitus kokoontui 9 kertaa. Eduskunnan erityisvaliokunnat ja niiden jaostot kuulivat Saamelaiskäräjien edustajia asiantuntijana useiden lainsäädäntöhankeiden yhteydessä, Saamelaiskäräjät antoi myös lukuisia lausuntoja, kannanottoja ja muistioita eri hankkeista. Saamelaiskäräjien edustajat olivat mukana valtiopäivien avajaisissa ja sen edustaja otti osaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen työhön.

Vuoden 2007 saamelaiskäräjävaalien valmistelua varten Saamelaiskäräjien kokous nimesi viisihenkisen vaalilautakunnan helmikuussa 2006, joka puolestaan asetti sihteeristön käytännön valmistelutyötä varten.

Saamelaiskäräjien kautta maksettiin valtion talousarvion 600 000 euron määräinen avustus saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiseen. Saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseen osoitettu valtionavustus on tärkeä osa saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevaa kulttuuri-itsehallintoa saamelaisten kotiseutualueella, jonka kautta saamelaiset voivat keskeisesti vaikuttaa heille suunnattujen talvelujen toteuttamiseen.

Saamelaiskäräjien kulttuurilautakunta jakoi vuoden 2007 kulttuuriavustuksinayhteensä 240 000 euroa, joka oli osoitettu valtion talousarviossa saamelaiskulttuurin edistämiseen. Kulttuurilautakunta vastaanotti hakemuksia 90 kpl yhteensä 636 806 euron edestä. Kulttuuritukena jaettiin yhteensä 103 400 euroa ja saamelaisyhdistysten toiminta-avustuksia 50 520 euroa. Saamenkielistä julkaisutoimintaa tuettiin 39 080 eurolla ja valtakuntien rajat ylittävää saamelaista kulttuuriyhteistyötä yhteensä 35 000 eurolla. Utsjoen kirkkotupien ylläpitämistä Saamelaiskäräjät tuki 12 000 euron avustuksella.

Saamelaiskäräjät neuvotteli opetusministeriön kanssa saamelaisopetuksen kehittämis-, saavutettavuus- ja arviointiongelmista ja saamelaisten itsehallinnon toteuttamisesta opetushallinnossa. Saamelaiskäräjien koulutus- ja oppimateriaalilautakunta vastasi valtion talousarviossa saamenkielisen oppimateriaalin valmistamista varten osoitetun valtionavustuksen käyttämisestä. 258 000 euron avustuksella rahoitettiin yhteensä 39 oppimateriaa-

lihanketta, joista vuoden aikana valmistui 15 pohjoissaamenkielistä ja 2 inarinsaamenkielistä oppimateriaalia. Koltansaamenkielisten materiaalien painatus siirtyi seuraavalle vuodelle. Saamelaiskäräjät järjesti vuotuisen Saamelaisnuorten taidetapahtuman (*Sámenuoraid dáiddadáhpáhus*) Utsjoella maaliskuussa. Tapahtuman teemoina olivat saamenkielinen sarjakuva ja musiikki. Tapahtumaan osallistui noin 300 nuorta yhteensä 16 koulusta. Tapahtuman järjestämistä varten saatiin opetusministeriöltä 15 000 euron valtionavustus.

Yhteistyö Suomen, Ruotsin ja Norjan saamelaisparlamenttien kesken saamelaisessa parlamentaarisessa neuvostossa (SPN) on tehostunut. Keskeisiin saavutuksiin kuuluu ehdotus pohjoismaiseksi saamelaisoppimukseksi. Suomen Saamelaiskäräjät ei kuitenkaan ole saanut erillistä määrärahaa tai olemassa olevan määrärahan korotusta SPN:n toimintaa varten, mikä haittaa tätä toimintaa.

1.2. Saamelaiskäräjien yleisen valtionavustuksen kehitys

Saamelaiskäräjät saa toimintansa ylläpitämiseen yleistä valtionavustusta valtion talousarvion oikeusministeriön pääluokasta. Vuonna 2004 tuo avustus oli suuruudeltaan noin 1 141 400 euroa, 2005 1 151 400 euroa, 2006 1 170 000 euroa ja vuonna 2007 1 200 000 euroa. Näin ollen saamelaiskäräjien vuosittain saama kiinteä valtionavustus on kaudella 2004—2007 lisääntynyt noin 58 600 eurolla. Yleinen hintojen nousu huomioon ottaen reaalin korotus on kuitenkin nimellistä korotusta paljon pienempi.

2. SAAMELAISTEN PERUSOIKEUKSIEN JA IHMISOIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN

Valtiosääntöoikeudelliset puitteet saamelaisten alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan antaa Suomen perustuslain 17 §:n 3 momentin sisältö. Kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto saamelaisten kotiseutualueella perustuu perustuslain 121 §:n 4 momentin määräykselle. Saamelaisten kulttuuri ymmärretään perustuslaissa laajasti kulttuurimuotona, johon kuuluu myös heidän maankäyttönsä perinteisten elinkeinojen harjoittamiseksi. Saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin kuuluvat poronhoito, metsästys, kalastus sekä niistä edelleen kehitetyt elinkeinon harjoittamisen muodot. Julkisen vallan tehtävänä on turvata ja edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista perustuslain 22 §:n mukaisesti.

2.1. Saamen kielilain toteutumisen edistäminen ja seuranta

Saamen kielilaki (1086/2003) tuli voimaan vuoden 2004 alusta. Saamen kielen toimisto antaa yhdessä saamelaiskäräjien asettaman saamen kielineuvoston kanssa vaalikausittain saamelaiskäräjille kertomuksen saamen kieltä koskevan lainsäädännön soveltamisesta sekä saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta ja kielilojen kehityksestä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Saamen kielen toimisto julkaisi 10.12.2007 Saamen kielilain toteutuminen vuosina 2004—2006 -nimisen kertomuksen. Kertomuksessa on selvitetty muun muassa saamen kielen taitoa Saamelaisten kotiseutualueen kuntien viranomaisissa.

Saamen kielilain velvollisuuksien täyttäminen paranee, kun Saamelaiskäräjät perusti saamen kielen toimistoon saamen kieliturvasihteerin viran. Viran tehtäviin kuuluu mm. valvoa ja seurata saamen kielilain toteutumista yhdessä saamen kielineuvoston kanssa. Virka täytettiin syksyllä 2007.

2.2. Saamelaisopetus

Saamelaiskäräjät kiinnitti opetusministeriölle ja Eduskunnan sivistysvaliokunnalle antamissaan lausunnoissa huomiota saamelaisopetuksen ongelmiin peruskoulussa ja lukiossa, erityisesti koskien opettajatilannetta, oppimateriaalipulaa, arviointitiedon tarpeellisuutta, saamelaisopetuksen mahdottomuutta kotiseutualueen ulkopuolella ja perustuslaissa säädetyn itsehallinnon toteuttamista. Ministeriötä pyydettiin asettamaan työryhmä, jonka tehtävänä olisi selvittää saamelaisopetuksen tilannetta, pitkän aikavälin kehittämismahdollisuuksia, rahoitusta ja valmistaa suunnitelma saamelaisten itsehallinnon toteuttamiseksi opetushallinnon alalla. Asiassa ei ole toistaiseksi edistytty. Saamelaiskäräjät pitää tilannetta kielellisten perus- ja ihmisoikeuksien kannalta ongelmallisena.

2.3. ILO-alkuperäiskansasopimuksen ratifiointi sekä saamelaisten maa-, vesi- ja elinkeino-oikeuksien selvitystyö

Vuonna 2006 valmistui esitys: ”Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi maankäyttöoikeuden turvaamisesta saamelaisten kotiseutualueella ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi.” Luonnokseen sisältyivät ehdotukset niiksi lainsäädännön muutoksiksi, jotka ovat tarpeen, jotta voitaisiin poistaa ILO-sopimuksen ratifioinnin esteet. Esitystä ei annettu pääasiassa eräiden Saamelaisten kotiseutualueen maanomistusolojen ja eräiden kiinteistöoikeudellisten seikkojen selvittämättömän tilan johdosta.

Saamelaiskäräjät esitti, että pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelmaan otettaisiin seuraava maininta: *”Saamelaisten kotiseutualueen maankäyttöä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään siten, että Suomi voi ratifioida ILO:n alkuperäiskansasopimuksen nro 169”*. Sanottu maininta ei sisälly hallitusohjelmaan.

Tällä hetkellä oikeusministeriön johdolla on vireillä yhteishanke, jonka tavoitteena on, että Suomi voisi ratifioida ILO-sopimuksen n:o 169.

2.4. Pohjoismainen saamelaissopimus

Pohjoismaista saamelaissopimusta valmisteleva asiantuntijaryhmä luovutti Helsingissä vuonna 2005 Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaisasioista vastaaville ministereille ja saamelaiskäräjien puheenjohtajille luonnoksen pohjoismaiseksi saamelaissopimukseksi. Tukholmassa järjestettiin 14.11.2007 Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaisasioista vastaavien ministerien ja saamelaiskäräjien puheenjohtajien kokous. Kokouksessa todettiin, että Suomi ei ole omalta osaltaan edennyt luonnoksen jatkovalmistelussa kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteidensa kannalta suunnitellulla tavalla. Kokouksessa päätettiin, että valmistelua jatketaan ja että asiaa käsitellään seuraavan kerran keväällä 2008.

2.5. Euroopan unionin perustuslaki

EU-valtiot ovat Roomassa lokakuussa 2004 tehneet sopimuksen Euroopan perustuslaista. Sopimukseen liittyy 36 pöytäkirjaa, kaksi liitettä sekä päätösasiakirja ja 30 julistusta. Joulukuun 8. päivänä 2006 annettiin Suomessa laki Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Kahdeksannen pöytäkirjan 60—62 artikla sisältävät vuoden 1994 liittymisasiakirjaan liitettyä saamelaisista tehtyä pöytäkirjaa (n:o 3) vastaavat määräykset sellaisin teknisin tarkistuksin, jotka johtuvat unionin nykyisten perussopimusten korvaamisesta perustuslakisopimuksella. Liittymisasiakirjan saamelaisia koskevien määräysten oikeudellinen jatkuvuus on pyritty toteuttamaan. EU:n jäsenmaiden johtajat allekirjoittivat Lissabonissa 13. joulukuuta 2007 sopimuksen perustuslaista. Lissabonin sopimuksella ajantasaistettiin EU:n toimielimiä ja niiden työmenetelmiä, vahvistettiin unionin demokraattista legitiimiyyttä ja lujitettiin sen perusarvopohjaa.

2.6. YK:n alkuperäiskansajulistus

Yhdistyneiden Kansankuntien (YK) yleiskokous hyväksyi syyskuussa 2006 alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen (Declaration on the Rights of Indigenous Peoples).

Saamelaiskäräjät toteaa lisäksi, että saamelaisten tosiasiallinen kielellinen ja kulttuurinen asema ei vastaa heidän Suomen perustuslain ja kansainvälisen oikeuden turvaamaa oikeusasemaa muun ohella perinteisten elinkeinojen perustana olevien maa- ja vesioikeuksien ja kulttuuri-itsehallinnon suhteen.

Puheenjohtaja

Klemetti Näkkäljärvi

Va. lakiasiassuhteeri

Aimo Guttorm

10. Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministerin katsaus

Sisäasiainministeriön hallinnonalan rakenteellisen uudistamisen osalta merkittävimmät muutokset linjattiin pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa. Muutokset ja niiden toimeenpanon valmistelu sävyttivät voimakkaasti koko loppuvuoden 2007 toimintaa ministeriössä ja hallinnonalalla.

Hallitusohjelma sisälsi runsaasti sisäasiainministeriön tavoitteiden mukaisia kannanottoja keväällä 2007 valmistellun SM:n hallinnonalan tulevaisuuskatsauksen painotusten mukaisesti. Hallitusohjelman sisäistä turvallisuutta käsittelevät osiot ovat huomattavasti aiempaa vahvempia ja laajempia, ja antavat hyvän tuen pitkäjänteiselle kehittämistyölle.

Poliisille ilmoitettujen rikosten kokonaismäärä kääntyi lievään nousuun edellisestä vuodesta, kun se oli aiempina vuosina jonkun verran laskenut. Ilmi tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrän nousuun on merkittävänä syynä poliisin aktiivinen toiminta piilorikollisuuden osalta. Näiden rikosten ilmoitusaktiivisuus nousi merkittävästi, joka osaltaan on vaikuttanut selvitysprosenttiin.

Julkisten palvelujen laatubarometrin mukaan poliisia koskevat käsitykset olivat pysyneet lähes ennallaan vuonna 2007 edelliseen vuoteen verrattuna. Poliisin edelleen kiristyneestä tilanteesta huolimatta toiminta on kyetty priorisoimaan ja poliisin arvostus on säilynyt korkealla tasolla. Erityisesti poliisin puolueettomuus asioiden hoidossa sekä toiminnan huolellisuus ja virheettömyys saavat kansalaisilta edelleen erinomaisen arvostuksen. Poliisin toimipisteiden sijainti ja asioiden hoitamisen nopeus sen sijaan saavat keskiarvotuloksia heikkomman arvostuksen.

Poliisin toimialan osalta hallintorakenteen uudistaminen ja sen valmistelu on ollut keskeisin asia vuonna 2007. Valtioneuvosto on sisäasiainministeriön esittelystä tehnyt 15.11.2007 päätöksen siirtymisestä 90:stä kihlakunnan poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen 1.1.2009 alkaen. Lähtökohtana hallintorakenteen uudistuksessa oli korkeatasoisten poliisipalvelujen saatavuuden turvaaminen ja palvelujen pitäminen lähellä.

Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrä pysyi vuoden 2006 tasossa. Tulipalojen määrä kasvoi vuosien 2003—2005 keskiarvoon verrattuna, mutta väheni vuodesta 2006. Myös palokuolemien määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Tavoitteellisesta toimintavalmiusajasta jäätin etenkin 1. riskialueilla, joilla kohde saavutettiin 65 %:ssa tapauksista asetetussa tavoiteajassa. Hätäkeskusten vastaanottamien hätäilmoitusten määrä on kasvanut edellisiin vuosin verrattuna. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, että hätäpuheluihin ei aina ole kyetty vastaamaan tavoiteajassa.

Turvallisuustilanne valtakunnan rajoilla ja rajavartiolaitoksen valvomilla rajanylityspaikoilla säilyi vakaana. Suomen ja Venäjän rajavalvontayhteistyössä panostettiin rikostorjuntayhteistyön tiivistämiseen. Lainsäädännön uudistus (2005) on operatiivisen toiminnan osalta vakiintumassa. Pääosa rikostorjunnasta muodostuu tavanomaiseen valvontatyöhön liittyvistä tehtävistä kuten ulkomaalais-, metsästys- ja kalastuslainsäädännön mukaisista rikkomuksista, väärennösrikoksista sekä ratti- ja ruorijuopumuksista. Rajavartiolaitos on tutkinut myös laittoman maahantulon järjestämis- ja ihmiskaupparikoksia.

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet ylläpidettiin tasolla, joka vastasi määrällisesti ja laadullisesti Suomen antamia sitoumuksia kansainväliseen kriisinhallintaan osallistumisesta. Suomi valmistautui vuoden 2007 aikana EU:n suureen siviilikriisinhallintaoperaatioon Kosovossa mm. kouluttamalla suuren joukon potentiaalisia suomalaisia asiantuntijoita operaation henkilöstövalintoja ajatellen sekä osallistumalla EU-operaation suunnitteluvaiheeseen Kosovossa muutaman asiantuntijan vahvuudella. Loppuvuonna 2007 EU-Kosovo -operaatio eteni ensimmäisen vaiheen henkilöstöhakuun ja Suomi osallistui siihen vajaan 60 henkilön vahvuudella; tavoitteena Suomella on saada jatkossakin tehtäviä alkavassa operaatiossa. Vuoden 2007 aikana aloitettiin hal-

linnonalan sisäiset valmistelut siirtää siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksiin liittyvät operatiivisluonteiset tehtävät Pelastusopiston yhteyteen avattuun Kriisinhallintakeskukseen 31.5.2008 mennessä, mikäli eduskunta hyväksyy tähän liittyvät lainsäädäntömuutokset.

Anne Holmlund

Sisäasiainministeri

Maahanmuutto- ja eurooppaministerin katsaus

Pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelmassa on useita maahanmuuttoa koskevia kirjauksia. Hallituksen maahanmuuttopoliittisena tavoitteena on kehittää aktiivista, kokonaisvaltaista ja johdonmukaista politiikkaa, joka ottaa huomioon niin työvoiman tarpeen, maahanmuuttajien moninaiset lähtökohdat kuin kansainväliset velvoitteetkin.

Työministeriölle kuuluneet maahanmuutto- ja kotouttamisasiat siirrettiin sisäasiainministeriöön. Sisäasiainministeriöön perustettiin 1.1.2008 alkaen uusi maahanmuutosta ja kotoutuksesta vastaava kokonaisuus, johon kuuluvat maahanmuutto-osasto sekä uuden osaston alaisuudessa toimiva Maahanmuuttovirasto. Lisäksi välittömästi kansliapäällikön alaisuuteen perustettiin oikeusyksikkö yhdenvertaisuuslain mukaisia yhdenvertaisuus- ja syrjintäkysymysten yhteensovittamistehtäviä varten. Ulkomaalaisviraston nimi päätettiin muuttaa Maahanmuuttovirastoksi. Sisäasiainministeriön yhteyteen siirtyivät 1.1.2008 myös etnisten suhteiden neuvottelukunta, vähemmistövaltuutetun toimisto, syrjintälautakunta, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset ja ulkomaalaisten säilöönottoyksikkö.

Nettomaahanmuutto on lisääntynyt ja kasvun odotetaan jatkuvan. Erityisesti työperusteisen maahanmuuton kasvu asettaa uudenlaisia haasteita maahanmuutosta ja kotoutumisesta vastaaville viranomaisille. Maahanmuuttovirastossa vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi 11,4 % vuodesta 2006. Tämä johtuu lähinnä työntekijän oleskelulupien määrän kasvusta (kasvu 65 %). Hakemusten määrän kasvusta huolimatta työntekijän oleskelulupien käsittelyajat lyhenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 205 vuorokautta. Nopeutetussa menettelyssä käsiteltyjen turvapaikkahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 88 vuorokautta. Kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin 1 vuosi 10 kuukautta.

EU:n maahanmuuttopolitiikassa jatkettiin kokonaisvaltaisen lähestymistavan soveltamista Suomen puheenjohtajakauden linjausten pohjalta. Kokonaisvaltaista politiikkaa ryhdyttiin Afrikan ja Välimeren ohella soveltamaan EU:n itäisiin ja kaakkoiisiin naapureihin. Samalla muuttoliikevuoropuhelua Euromed-kumppanimaiden kanssa tiivistettiin sopimalla konkreettisista yhteistyötoimista Portugalin kaudella järjestetyssä maahanmuuttoministerikokouksessa. EU päätti myös tiivistää vuoropuhelua valikoitujen maiden kanssa maahanmuuttoa koskevien pilottikumppanuuksien valmistelemiseksi. Laittoman maahanmuuton vastainen työ jatkui neuvostossa paluudirektiiviehdotuksen ja laitonta työntekoa koskevan nk. työnantajasanctiodirektiiviehdotuksen käsittelyn muodossa. Suomen puheenjohtajakaudella annettujen takaisinottosopimusneuvottelumandaattien pohjalta neuvotellut takaisinottosopimukset saatiin valmiiksi. Komissio antoi loppuvuodesta kaksi laillista maahanmuuttoa koskevan toimintapoliittisen suunnitelman mukaista direktiiviehdotusta. Turvapaikkapolitiikan osalta aloitettiin komission vihreän kirjan pohjalta keskustelu EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän tulevaisuudesta. Lisäksi käsiteltiin pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan direktiivin laajentamista koskevaa ehdotusta. Muuttoliikkeen ja kehityksen yhteyksien käsittely jatkui muuttoliikettä ja kehitystä koskevassa globaalifoorumissa Brysselissä ja myös EU:n sisäisesti osana kehityspolitiikan johdonmukaisuus-keskustelua. Euroopan muuttoliikkeiden verkoston perustamista koskevasta neuvoston päätöksestä päästiin yhteisymmärrykseen loppuvuodesta 2007.

Hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisten linjausten toteuttamiseksi päätettiin asettaa erillinen selvityshanke. Selvityshankkeen tehtävänä on mm. määritellä aktiivisen, kokonaisvaltaisen ja johdonmukaisen maahanmuuttopolitiikan tavoitteet erityisesti Maahanmuuttoviraston toiminnan näkökulmasta ja arvioida sisäasiainministeriön ja Maahanmuuttoviraston välistä tehtäväjakoa maahanmuuttopolitiikan toteuttamisessa ja tehdä tarvittavat esitykset tehtävien mahdollisesta siirtämisestä.

Astrid Thors

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

10.1 Maahanmuuttovirasto

Maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden siirtoa sisäasiainministeriöön pohtinut työryhmä valmisti maahanmuuton, kotoutuksen, pakolaisasioiden, hyvien etnisten suhteiden edistämisen sekä ulkosuomalaisia koskevien asioiden osalta hallitusohjelmassa linjattujen uudistusten toimeenpanon käynnistämistä. Työryhmä laati puitteet tulevalle maahanmuuton strategialle ja teki ehdotuksen organisatoriseksi rakenteeksi sisäasiainministeriössä ja ministeriön hallinnonalalla.

Maahanmuuttovirastossa on käynnissä sisäasiainministeriön tuottavuusohjelmaan sisältyvä ulkomaalaisprosessien sähköistämiseen tähtäävä hanke. Kaikkien ulkomaalaisasioiden ulkomaalaisasioissa toimivien viranomaisten käyttöön tarkoitettu ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmä (UMA) otetaan käyttöön vuonna 2009. Hankkeen toteuttamiseksi välttämättömät lainsäädäntömuutokset tulivat voimaan 1.2.2007. Jatkossa kaikki prosesseihin osallistuvien viranomaisten välinen tiedonvaihto tapahtuu sähköisessä muodossa.

Taulukko 56. Maahanmuuttoviraston toiminnallinen tuloksellisuus

Tulosmittarit	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
— tuottavuus (pääöstä/htv)	142	155	148	165
— taloudellisuus (nettomenot €/pääös)	356	333	379	332

Taulukko 57. Maahanmuuttovirastossa vireille tulleet ja ratkaistut asiat

	2005	2006	2007	Muutos 06/07
Vireille tulleet	37 913	34 810	38 782	11,4 %
Ratkaistut	36 591	35 481	38 564	+8,7 %

Maahanmuuttovirastoon vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna. Suurinta kasvu on ollut työntekijöiden oleskelulupahakemuksissa (+65 %), opiskelijoiden oleskelulupahakemuksissa (+14 %), perheen yhdistämishakemuksissa (+30 %) ja kansalaisuusaseman määrittämisestä koskevissa asioissa (+26 %). Turvapaikkahakemusten määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 30 %. Yhteensä kaikkien päätösten määrä oli 99,5 % vireille tulleiden määrästä. Tavoitteena oli, että ratkaistujen asioiden määrä vastaisi vähintään vireille tulleiden asioiden määrää. Tavoitetta ei saavutettu.

Taulukko 58. Maahanmuuttovirastossa vireille tulleiden asioiden läpivientiajat

Tulosmittarit	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Käsittelyaika vrk:				
— oleskelulupa, perheside	115	133	120	150
— oleskelulupa, työntekijä	46	50	50	46
— oleskelulupa, opiskelija	20	20	20	27
— turvapaikkahakemukset, kaikki	97	131		205
— turvapaikka, normaali menettely	178	220	180	280
— turvapaikka, nopeutettu menettely	53	59	70	88
— kansalaisuushakemukset, kaikki	551	656		668
— kansalaisuushakemukset, selvät	493	461	350	448
— kansalaisuushakemukset, muut	780	1039	900	1128
— kansalaisuusilmoitukset	55	59	60	76
— matkustusasiakirjat	139	122	120	91

Valtioneuvoston hyväksymässä maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa painotetaan erityisesti työperäisen maahanmuuton lisäämistä ja myös sitä, että Suomessa opiskelevat ulkomaalaiset jäisivät maahan opintojen päättyessä. Maahanmuuttoviraston tehtävänä on ollut varmistaa työntekijöiden ja opiskelijoiden mahdollisimman sujuva oleskelulupaprosessi.

Myös kansalaisuusasioiden määrä kasvoi huomattavasti. Selvät kansalaisuushakemukset ratkaistaan mahdollisimman pian, mutta esim. hakijan henkilöllisyyden selvittäminen hidastaa hakemuksen ratkaisua. Vireillä olevista vanhoista hakemuksista näitä on pääosa, mikä näkyy myös pidentyneissä käsittelyajoissa.

10.2 Lääninhallinto

Lääninhallinnon toiminnalliset tulostavoitteet toteutuivat olennaisin osin. Lääninhallitukset valmistautuivat osaltaan vuodenvaihteessa 2007-08 tapahtuvaan hallinnonalan muutokseen.

Maksullisessa palvelutoiminnassa päästiin eräissä keskeisissä suoritteissa alempaan omakustannushintaan. Eri-tyisesti tavaraliikenneluvissa tämä johtuu luvan käsittelyprosessin automatisoinnista. Muilta osin selittävänä tekijänä ovat paremminkin lisääntyneet volyymit. Työajan seurannan epäyhtenäisyyden vuoksi yksikkökustannuksissa on lääninhallituskohtaisia eroja, jotka eivät ehkä suoraan heijasta toiminnan taloudellisuutta. Taksilupien käsittelyssä päästiin kohoavaan tuottavuuteen. Tämä johtunee ensi sijassa kasvavista suoritemääristä.

Taulukko 59. Lääninhallitusten toiminnan tuottavuuslukuja

Suorite	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 toteutuma
Taksilupia/htv	221	248	297
Anniskelulupia/htv	268	239	219
Terveystenhuollon palvelulupia/htv	180	153	102

Liikennelupien käsittelyajoissa jäätin yhä jonkin verran jälkeen tavoitteista, mutta käsittelyajat lyhenivät edellisen vuoden toteumista. Voidaan sanoa, että valtaosa liikenneluvista käsiteltiin tavoiteajassa, mutta palvelutavoitteen tulisi toteutua kokonaan, jotta sillä olisi todellista merkitystä.

Taulukko 60. Lääninhallitusten palvelukyky

Alueellinen palvelu	Tavoite	Toteutuma
Alkoholilupa	Käsitellään keskim 1 kk:ssa	keskim. 1,0 kk
Yksityiset sosiaali- ja terveydenhuollon tuottajaluvat	Käsitellään keskim. 3 kk:ssa	keskim. 2,5 kk
Tavaraliikennelupa	Käsitellään 14 pv:ssä	tot 90 % tapauksista
Linjaliikennelupa	Käsitellään 2 kk:ssa	tot 92 % tapauksista
Taksilupa	Käsitellään 2 kk:ssa	tot 75 % tapauksista
Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien valvonta	5 % kohteista tarkastetaan vuosittain	tarkastettu 5—30 % kohteista
Ympäristöterveydenhuollon laitosvalvonta	90 % kohteista tarkastetaan vuosittain	tot. neljässä läänissä
Sivistystoimen kantelut	70 % käsitellään 9 kk:ssa	90 % 9 kk:ssa
Sosiaali- ja terveystoimen kantelut	Ratkaistaan pääsääntöisesti 6—11 kuukaudessa	käsittely keskim. 8 kk
Kunnalliskantelut	70 % käsitellään 6 kk:ssa	70 % 6 kk:ssa, yhdessä läänissä jäätin tavoitteesta

10.3 Rekisterihallinto

Rekisterihallinnon toiminnan suuntaamista koskevat tulostavoitteet toteutuivat vuonna 2007. Maistraattien toimialueiden laajentamisen toteutus saatiin päätökseen. Työmäärien tasaamista maistraattien kesken on jatkettu.

Rekisterihallinnon vastuulla olevien järjestelmien käytettävyyttä ja toimintavarmuutta on parannettu sekä sähköisen asioinnin toimintaedellytyksiä on parannettu. Yhteispalvelun palveluvalikoimaa on laajennettu ja yhtenäistetty valtakunnallisesti. Suunnitelman mukaisesti yhteispalvelulla on korvattu maistraattien heikon tuottavuuden palvelupisteitä.

Väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuutta mittaavan tutkimuksen alustavien tulosten mukaan vakinaisista osoitteista oli vuonna 2007 oikein 99,1 % (edellisenä vuonna 99,0 %) ja tilapäisistä osoitteista 82,9 % (edellisenä vuonna 88,4 %). Vakinaisten osoitteiden osalta tavoite oli 99 % ja tilapäisten osoitteiden osalta 82 %.

Väestörekisterikeskuksen antaman tietopalvelun kokonaistulon tavoitteeksi oli asetettu 10 milj. euroa ja varmennepalvelujen tuloiksi 1,7 milj. euroa. Tulostavoitteet ylittyivät, sillä tietopalvelun tulot olivat vuonna 2007 noin 10,6 milj. euroa ja varmennepalvelujen tulot olivat noin 3,7 milj. euroa.

Taulukko 61. Rekisterihallinnon toiminnan tuottavuus

	2005	2006	2007
	toteutuma	toteutuma	toteutuma
VTJ:n tietojärjestelmän ylläpito, maistraatit			
suoritetta/htv	11 423	11 450	10 376
euroa/ suorite	5,95	6,50	6,98
VTJ:n tietojärjestelmän ylläpito, VRK			
suoritetta/htv	4 203	7 797	25 326
euroa/suorite	56,41	37,17	12,41
Kaupparekisterin julk.oik. maksullinen palv.			
suoritetta / htv	4 358	3 973	4 305
euroa / suorite	16,04	18,46	15,71
Holhoustoimen julk.oik. maksullinen palv.			
suoritetta / htv	782	810	801
euroa / suorite	91,37	91,20	96,50
Yleishallinnon julk. oik. maksullinen palv.			
suoritetta / htv	4 827	4 727	4 814
euroa / suorite	15,49	16,14	17,15

Väestötietojärjestelmän (VTJ) ylläpidon tuottavuus ja taloudellisuus on parantunut Väestörekisterikeskuksessa merkittävästi kuluneiden kolmen vuoden aikana. Kaupparekisterin ja yhdistysrekisterin julkisoikeudellisen maksullisen palvelun (kaupparekisteristä annettavat otteet, jäljennökset ja todistukset, YTJ:stä annettavat otteet ja todistukset sekä yhdistysrekisteristä annettavat otteet ja jäljennökset) tuottavuus ja taloudellisuus ovat parantuneet vuodesta 2006. Holhoustoimen julkisoikeudellisten maksullisten palvelujen (lupapäätökset, tilintarkastukset, edunvalvontaan määrääminen, hakemukset käräjäoikeudelle edunvalvontaan määräämiseksi) tuottavuus ja taloudellisuus ovat heikentyneet vuodesta 2006. Yleishallinnon julkisoikeudellisten palvelujen (perukirjan osakasluettelon vahvistukset, julkisen notaarin suoritteet, venerekisteristä annetut otteet ja todistukset, nimenmuutoshakemuksiin annetut päätökset ja avioehtosopimusten tms. rekisteröinnit) kustannukset ovat nousseet vuosittain. Käytettyjen henkilötyövuosien määrä on kasvanut vuodesta 2005 vuoteen 2006 vain seitsemän henkilötyövuotta, kun suoritteiden määrä on kasvanut lähes 40 000. Kasvu johtuu julkisen notaarin tehtävien keskittymisestä maistraateille ja siitä, että vihkimisten ja parisuhteen rekisteröintien määrä kasvaa koko ajan.

10.4 Kihlakunnat

Kihlakunnanvirasto toimi valtion paikallisena yleishallintoviranomaisena vuoden 2007 loppuun saakka. Kihlakuntahallinnon yhteiskunnalliset tavoitteet toteutuvat sen eri toimialoilla osana valtakunnallista toimintapolitiikkaa. Kihlakuntajärjestelmän purkamisesta 1.1.2008 lukien tehtiin hallitusohjelmaan perustuen päätös ja uuteen organisaatioon siirtymistä valmisteltiin tiiviisti. Sisäasiainministeriö järjesti keskustason yhteistyön, johon oikeusministeriö otti voimakkaalla panoksella osaa. Kun tavoitteena oli joustava siirtyminen kihlakuntajärjestelmästä erillisten toimintalohkojen järjestelmään, voidaan todeta, että tavoite saavutettiin. Henkilöstö löysi uuden sijoituspaikkansa ja määräraha- ja muut voimavarakysymykset samoin kuin sopimustekniset kysymykset ratkaistiin hyvässä yhteistyössä.

10.5 Poliisitoimi

Poliisitoiminnan eri osa-alueiden tuloksellisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetettuun tavoitteeseen, jonka mukaan Suomi on Euroopan turvallisin maa.

Poliisin kokonaiskustannukset olivat vuonna 2007 yhteensä 688 milj. euroa. Kokonaiskustannukset laskivat edellisestä vuodesta 1 %, mutta Suomen asukaslukuun suhteutettuna ne pysyivät vuoden 2006 tasolla. Asukkaiden lukumäärä yhtä poliisia kohden nousi vuoden 2006 tasosta.

Poliisin toiminta on lähes kaikilla tunnusluvuilla mitattuna hyvällä tasolla. Muun muassa poliisin hälytysvalmiusajalla sekä rikosten selvitystasolla ja takaisin saadun rikoshyödyn määrällä mitattuna poliisin toiminta on ollut tehokasta ja laadukasta. Tehtyjen turvallisuustutkimusten mukaan kansalaiset myös luottavat poliisiin.

Poliisin tietoon tuli vuonna noin 6 % enemmän rikoksia kuin edellisvuonna. Merkittävintä rikollisuuden määrän kasvua tapahtui väkivalta- ja huumausainerikollisuudessa.

Poliisin toimintakyky on täysin riippuvainen henkilöstön määrästä. Noin 80 % poliisin määrärahasta käytetään henkilöstön palkkausmenoihin. Poliisin henkilöstömäärä on tähän asti pystytty pitämään sisäasiainministerin tekemän linjauksen mukaisesti varsin vakiona vuoden 2002 tasossa. Linjauksen mukainen hyväksyttävä minimitaso on 7 580 poliisimiestä. Poliisin koko henkilöstömäärä vähentyi tuottavuusohjelman ansiosta hieman vuoteen 2006 verrattuna.

Taulukko 62. Poliisitoimen tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Poliisien määrä (ei sisällä opiskelijoita), hlöä	7 711	7 645	7 580	7 591
Poliisin henkilöstö yhteensä	11 016	10 952	10 853	10 871
Asukkaiden lukumäärä/poliisi (ei sisällä opiskelijoita), hlöä	676	684	685	692
Poliisikoulutuksesta valmistuvien määrä, hlöä	345	350	384	372
Poliisitoimen kokonaiskustannukset/asukas, euroa, enintään	131	132	127	130

Taulukko 63. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Katuturvallisuusindeksin arvo (1999=100)	90,5	91,7	94,0	83,0
Liikenneturvallisuusindeksin arvo	116	129	138	129
Rikoslakirikosten (pl. liikenne rikokset) selvitystaso, %	49,6	49,0	50,0	49,5

Turvallisuuden taso katuturvallisuusindeksillä mitattuna on aikaisempia vuosia heikompi ja jää vuodelle 2007 asetetusta tavoitteestaan. Katuturvallisuusindeksin heikkeneminen aiheutui pääasiassa väkivaltarikollisuuden määrän kasvusta. Liikenneturvallisuus liikenneturvallisuusindeksillä mitattuna (vuoden 2007 toteumaluku on vielä arvio) pysyi ennallaan viime vuonna, mutta jäi vuodelle 2007 asetetusta tavoitteesta.

Rikoslakirikosten selvitystaso nousi lievästi vuonna 2007 ja oli lähes asetetun tavoitteen mukainen.

Taulukko 64. Sisäisen turvallisuuden ohjelman toteuttaminen

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoitetaso	2007 toteutuma
Poliisin tietoon tulleet henkirikokset (murha, surma ja tapo), lkm	114	112	alle 100	128
Perheväkivaltaan liittyvät hälytystehtävät, lkm	17 133	17 643	enint. 14 000	18 548
Pahoinpitelyrikosten määrä	30 610	30 949	enint. 25 000	34 671
Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset	14 478	13 374	enint. 14 500	15 469
Poliisille ilmoitettujen talousrikosten lkm	1 551	1 614	alle 1 000	1 526
Päätettyjen talousrikosasioiden tutkinta-ajan keskiarvo, vrk	381	307	enint. 210	297
Omaisuusrikosten selvitystaso, %	39,4	38,3	vähint. 40,2	38,5
Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten lkm	258 779	244 291	enint. 260 000	251 386
Liikenneonnettomuuksissa kuolleet, lkm	366	336	enint. 250	377 ¹⁾

¹⁾ Ennakkotieto

Sisäasiainministeriön valtion talousarviossa asettamana keskeisenä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on hyvän turvallisuustilanteen ja myönteisen turvallisuuskulttuurin vahvistaminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi poliisi on osallistunut sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Tavoitteen toteutumista arvioidaan yllä olevassa taulukossa olevien mittareiden avulla.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan tieliikennekuolemat lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Eri-tyisesti kohtaamisonnettomuuksissa kuolleiden määrä kasvoi. Henkilöautossa kuolleiden määrää ei ole pystytty alentamaan 2000-luvun aikana. Positiivista on kuitenkin se, että myönteistä kehitystä on tapahtunut kevyen liikenteen liikennekuolemien määrässä jo useiden vuosien ajan. Liikenteessä kuoli vuonna 2007 yhteensä 377 ihmistä eli 41 enemmän kuin tammi-joulukuussa 2006. Valtakunnallisena tavoitteena on edelleenkin liikennekuolemien määrän vähentäminen 250:een vuoteen 2010 mennessä.

Poliisin tietoon tulleiden henkirikosten määrä nousi noin 15 %. Alle sadan henkirikoksen tavoitetasoa ei saavutettu vuonna 2007. Pahoinpitelyrikosten määrä nousi edellisvuodesta noin 12 % ja ylitti tavoitetason. Määrän voidaan arvioida nousseen lisääntyneen ilmoitusaktiivisuuden ja poliisin ennalta estävän toiminnan johdosta, mutta myös tosiasiallisesti lisääntyneen rikosten määrän vuoksi. Myös perheväkivaltaan liittyneiden poliisin hälytystehtävien lisääntymisen voidaan arvioida johtuneen samoista syistä.

Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten kokonaismäärä nousi yli 15 %. Samoin törkeiden huumausainerikosten määrä lisääntyi noin 34 %. Törkeitä huumausainerikoksia on tehostamistoimilla saatu paljastettua siis selvästi tavoiteltua enemmän. Poliisille ilmoitettujen talousrikosten lukumäärä laski vuodesta 2006 noin viidellä prosentilla. Talousrikosten keskimääräinen tutkinta-aika lyhentyi edelleen vuonna 2007. Omaisuusrikosten selvitystaso nousi hieman vuoteen 2006 verrattuna. Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä nousi noin kahdella prosentilla, mutta jäi alle arvioidun tason.

Taulukko 65. Valvonta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio	2007 toteutuma
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Valvonnan toimintamenomääräraha, 1 000 euroa, enintään	188 789	192 664	183 711	176 603
Valvonnan osuus käytetystä työajasta, %	30,6	30,4	29,7	27,9
Liikennevalvontasuoritteiden kustannus, euroa	20,90	23,07	22,0	24,33
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
YJT-tehtävien määrä, kpl	1 027 371	1 072 581	1 000 000	1 100 053
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä, kpl	33 550	33 693	34 000	37 603
KANSALAISARVIOT				
Onnistuminen kotiväkivaltaan puuttumisessa, arvosana 4—10	7,66	7,60		7,60
Onnistuminen liikennevalvonnassa, arvosana 4—10	7,65	7,67		7,68
Poliisin partiointi, arvosana 4—10	7,43	7,47		7,41

Talousarviossa asetetun tulostavoitteen mukaan poliisi on osallistunut seudullisen ja paikallisen turvallisuus-suunnittelun edelleen kehittämiseen sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten mukaisesti. Turvallisuussuunnitelmien tarkistamistyö on käynnistynyt kattavasti. Ennalta ehkäisevää työtä on toteutettu osana paikallista turvallisuussuunnittelua.

Ennalta estävän viranomaisyhteistyön tuloksena ilmi tulleen lähisuhde- ja perheväkivallan määrä on lisääntynyt. Naisten väkivaltakuolleisuus on edelleen Suomessa korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa ja useimmissa muissa Länsi-Euroopan maissa. Henkirikosten määrä vuonna 2007 oli edellisvuotta suurempi.

Automaattisen liikennevalvonnan piirissä on nyt 2 800 kilometriä ja suunnitteilla on noin 200 lisäkilometriä. Rattijuoppojen määrä liikennevirrassa pysyi jo kolmatta vuotta 0,15 prosentissa 10 000 kuljettajaa kohti, mikä on kansainvälisesti vertaillen alhainen luku.

Valvonnan toimintamenomääräraha laski noin kahdeksan prosenttia vuodesta 2006. Valvontaan käytetyn työajan osuus kokonaistyöajasta väheni hieman vuoteen 2006 verrattuna. Liikennevalvonnan taloudellisuus heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna. Osasyynä tähän on painopisteen muutos raskaan liikenteen valvontaan. Liikennevalvontasuoritteiden kustannuksen laskentaperusteen muutoksen myötä suoraa vertailua edelliseen vuoteen ei kannata tehdä.

Kansalaisarviot seuraavissa taulukoissa perustuvat julkisten palveluiden laatubarometrin tietoihin. Barometri on valtiovarainministeriön toteuttama vuodesta 2003 lähtien.

Taulukko 66. Hälytystoiminta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Toimintamenomääräraha, 1000 euroa	54 923	51 917	53 446	59 353
Hälytystoiminnan osuus käytetystä työajasta, %	8,3	8,2	8,6	9,4
Kustannukset/hälytystehtävä, euroa, enintään	75	69	84	76
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
A ja B hälytystehtävien määrä, kpl, enintään	843 916	883 711	853 000	905 525
Perheväkivaltaan liittyvät hälytystehtävät, lkm, enintään	17 133	17 643	14 000	18 548
Toimintavalmiusaika A- luokan tehtävissä, min	12,1	13,4	12,0	12,9
Toimintavalmiusaika A- ja B-luokan tehtävissä, min	22,2	23,3	21,0	22,9
KANSALAISARVIOT				
Onnistuminen kiireellisissä hälytystehtävissä, arvosana 4—10	7,76	7,68		7,64

Poliisin hälytyspalvelujen saatavuus ja poliisin toimintaedellytykset pystyttiin turvaamaan hätäkeskusalueilla. Poliisin ja hälytyskeskusten yhteistoiminta on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Kihlakunnittain asetettua toimintavalmiusajan tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu kaikilta osin, vaan siinä oli alueellisia eroja.

Hälytystoiminnan toimintamenomääräraha kasvoi vuoteen 2006 verrattuna 14 %:lla. Hälytystoimintaan käytetyn työajan osuus kokonaistyöajasta kasvoi edellisestä vuodesta. Keskimääräinen toimintavalmiusaika A- ja B-kiireellisyysluokan hälytystehtävissä pieneni hieman vuoteen 2006 verrattuna. Positiivisesta kehityksestä huolimatta toimintavalmiusajassa ei kuitenkaan päästy asetettuun tavoitteeseen. Hälytystehtävien määrä lisääntyi yli kaksi prosenttia vuodesta 2006. Perheväkivaltaan liittyvät kotihälytykset lisääntyivät edelleen.

Kansalaisarvioinnin perusteella poliisin onnistuminen kiireellisten hälytystehtävien hoitamisessa ei ollut aivan yhtä hyvällä tasolla kuin vuonna 2006.

Taulukko 67. Rikostorjunta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Rikostorjunnan toimintamenomääräraha, 1 000 euroa	237 848	235 477	231 450	237 707
Rikostorjunnan osuus käytetystä työajasta, %	37,4	37,1	37,4	37,6
Kustannukset/poliisin tietoon tullut rikos, euroa, enintään	335	396	332	373
Kustannukset/selvitetty rikoslakirikos, euroa, enintään	875	871	450	484
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Päätetyt talousrikokset, lkm	1 706	1 802	1 900	1 674
Avoimet talousrikokset, lkm	1 941	1 806	1 700	1 679
Päätettyjen talousrikosten tutkinta-aika, ka./vrk, enint.	381	310	210	297
KANSALAISARVIOT				
Onnistuminen väkivaltarikosten selvittämisessä ja paljastamisessa, arvosana 4-10	7,56	7,54		7,52
Onnistuminen huumarikosten selvittämisessä ja paljastamisessa, arvosana 4-10	7,43	7,47		7,42
Onnistuminen asuntomurtojen selvittämisessä, arvosana 4—10	7,21	7,28		7,31
Onnistuminen autovarkauksien selvittämisessä, arvosana 4—10	6,95	7,03		7,07
Onnistuminen talousrikosten selvittämisessä, arvosana 4—10	7,09	7,16		7,14

Talousrikostorjunnan ja harmaan talouden torjunnan tehostamistoimia jatkettiin vuonna 2007. Talousrikostutinnan tehostamistoimet ja talousrikostutkintatyössä omaksuttu prosessiajattelu ovat tuottaneet tulosta. Pitkään korkeana pysynyt talousrikosten keskimääräinen tutkinta-aika on jatkanut tavoiteltua laskuaan. Talousrikosten keskimääräinen tutkinta-aika onkin lyhentynyt merkittävästi. Läpivirtauksen tehostumisen ansiosta juttuvaranto on laskenut jo alle tavoitetason. Lisäksi poliisin haltuun saaman rikoshyödyn määrä on kasvanut viime vuosien aikana ja haltuun saadun rikoshyödyn tavoite käytännössä saavutettiin.

Omaisuusrikokset muodostavat suurimman osan poliisin tietoon tulleista rikoslakirikoksista. Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä on saatu tehostettujen toimien vuoksi laskemaan vaikka samanaikaisesti poliisi on pyrkinyt lisäämään ilmoitusaktiivisuutta. Omaisuusrikosten selvitystason nostamiseen on panostettu voimakkaasti. Perinteisesti omaisuusrikosten selvitysprosentti on ollut noin 35, mistä se on saatu nostettua jo lähelle 40 %. Toiminnan ohjauksessa ja johtamisessa on painotettu muun ohella kattavan rikospaikatutinnan suorittamista, rikoksesta epäiltyjen rekisteröintiä, tekijäkeskeistä tutkintamallia, niin sanottujen pimeiden rikosten sarjoittamista sekä analyysitoimintaa.

Rikostorjunnassa vuoden 2007 toiminnallinen painopiste on ollut järjestäytyneen ja huumausainerikollisuuden torjunnassa. Törkeitä huumausainerikoksia on tehostamistoimilla saatu paljastettua jopa tavoiteltua enemmän. Poliisin kansainvälinen yhteistyö on tähdännyt huumausaineiden pysäyttämiseen viimeistään Suomen rajoilla

sekä rikosvastuun toteuttamiseen rikoksesta epäiltyjen kotimaissa. Ilmitulleiden huumausainerikosten tosiasiallinen määrä on laskenut vaikka tilastollisesti määrä näyttäisi kasvaneen. Tämä selittyy kirjaamis- ja oikeuskäytäntöjen muuttumisella, sillä ns. huumautuneena ajamisissa rikokseksi kirjataan rattijuopumuksen lisäksi nykyään myös huumausaineen käyttörikos. Paremman vaikuttavuuden aikaansaamiseksi huumarikostutkinassa on painotettu törkeiden huumarikosten tutkintaa, minkä vuoksi törkeiden huumausainerikosten suhteellinen osuus huumausainerikoksista on kasvanut.

Toinen viranomaisten yhteinen painopiste on ollut väkivaltarikollisuuden ja perheväkivallan vähentämisessä. Ilmoitusaktiivisuuden lisäämiseen tähtäävillä toimilla on saatu esiin piilorikollisuutta, mikä on nostanut tilastollisesti väkivaltarikollisuuden määrää. Erityistä huomiota on kiinnitetty eri yhteistyötahojen välisen toiminnan parantamiseen väkivallan kierteen katkaisemiseksi sekä asianosaisten ohjaukseen tukipalvelujen piiriin. Poliisi on pyrkinyt väkivallan torjunnan ohjelmallaan lisäämään ilmoitusaktiivisuutta, jolloin yhä suurempi osa piiloon jäävästä väkivaltarikollisuudesta tulee poliisin tietoon. Poliisitoiminnan kannalta tämä tarkoittaa, että rikosilmoitusten määrä tulee jatkossakin lisääntymään vaikka tosiasiallinen väkivaltarikollisuuden määrä ei kasva.

Talousrikosten paljastamista on tehostettu muun muassa lisäämällä resursseja paljastavaan toimintaan ja kehittämällä liiketoimintakiellon valvontaa. Liiketoimintakiellon valvonnan tehostamiseen on luotu järjestelmä, jonka toiminnan on todettu olevan tuloksellista. Liiketoimintakiellon rikkomisten yhteydessä paljastuu usein muitakin talousrikoksia ja toimilla on voimakas rikoksia ennalta estävä vaikutus.

Kansallinen poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistyö on ollut tuloksellista. Rikostiedustelu- ja analyysikeskukset toimivat ja tukevat tarvittavilta osin koko poliisitoimea. Poliisin ja syyttäjälaitoksen yhteistyötä on edelleen kehitetty.

Taulukko 68. Lupapalvelut

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Lupapalvelujen kustannusvastaavuus, %	103	109	100	106
Kustannukset/poliisin myöntämät keskeiset luvat, euroa/kpl	40,7	38,2	43,6	39,9
Lupapalvelujen tuottotavoite, milj. euroa	35,9	40,1	35,2	35,9
Lupapalvelujen osuus käytetystä työajasta, %	6,9	7,0	7,2	7,2
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Poliisin myöntämät keskeiset luvat yhteensä, kpl	850 772	963 389	800 000	847 853
Poliisin myöntämien ulkomaalaislupien määrä, kpl	43 496	45 079	50 000	51 894
KANSALAISARVIOT				
Onnistuminen lupapalveluissa, arvosana 4—10	8,27	8,24		8,20

Poliisilaitoksissa on kiinnitetty erityistä huomiota lupakäytäntöjen yhtenäistämiseen ja annettu muun muassa ampuma-aselupien myöntämismenettelyyn liittyvä ohjeistus. Sähköiseen asiointiin liittyviä toimenpiteitä on jatkettu ja kokeiluna otettu käyttöön sähköinen ajanvarausjärjestelmä kolmessa poliisilaitoksessa sekä Ylä-Savon kihlakunnan poliisilaitokseen samana vuonna sijoitetussa lupapalveluautossa. Ajanvarausjärjestelmästä on saatu hyviä kokemuksia ja järjestelmä on päätetty ottaa käyttöön koko maassa. Muina sähköiseen asiointiin liittyvinä toimenpiteinä vuonna 2007 on ollut sähköisen rikosilmoituksen jatkokehitys sekä lupahakemuslomakkeiden, matkustajailmoituksen sekä valtakunnallisen lupaneuvontapuhelimen sähköistämistyön aloittaminen.

Passiuidistuksen toinen vaihe on aloitettu. Tavoitteena on sormenjälkien liittäminen passeihin ja henkilökortteihin sekä biometristen tunnisteiden kehittäminen ja hyödyntäminen.

Ulkomaalaislupa-asioissa on perustettu poliisin ja Maahanmuuttoviraston pysyvä yhteistyöryhmä ulkomaalaislain tulkintojen ja lupakäsittelyn yhtenäistämiseksi koko maassa.

10.6 Pelastustoimi ja hätäkeskuslaitos

Pelastustoimi osallistuu omalta osaltaan kansallisen kilpailukyvyn kannalta tärkeän sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen tavoitteena, että Suomi on Euroopan turvallisimaa, ja että Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri sekä tehokas pelastustoimen järjestelmä. Pelastustoimen järjestelmän tehokkuutta arvioidaan muun muassa tulipalojen ja niistä aiheutuvien vahinkojen korvausten sekä palokuolemien määrällä. Tulipalojen ja niistä aiheutuneiden vahinkojen sekä palokuolemien määrille asetettiin talousarviossa seuraavat määrälliset tavoitteet:

Taulukko 69. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite ¹⁾	2007 toteutuma
Tulipalojen määrä, enint. (pl. metsä- ja maastopalot) kpl	9 920	11 281	-	11 310
Palokuolemien määrä, enintään (hlö)	88	126	-	90

¹⁾ Vuoden 2007 talousarviossa ei asetettu määrällisiä tavoitteita vuodelle 2007. Tavoitteeksi asetettiin vuosi 2015, jolloin tulipalojen määrän tulisi olla < 8 500, palokuolemien määrän < 40 hlöä ja rakennuspalovahinkojen korvausten arvon < 80 milj. euroa.

Tulipalojen (pl. metsä- ja maastopalot) määrä pysyi vuoden 2006 tasossa. Tulipaloista rakennuspaloja oli noin 4 000, joista puolet oli asuntopaloja. Huomattavaa on, että vaikka rakennuspalojen määrä oli lähes samansuuruinen kuin vuonna 2006, vähenivät rakennuspaloista aiheutuneet euromääräiset vahingot.

Palokuolemien määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna. Eniten palokuolemia tapahtui rakennuspaloissa ja suurella osalla paloissa menehtyneistä oli alentunut reaktio- tai toimintakyky. Väestön määrään suhteutettuna Suomessa on palokuolemia selvästi enemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja moninkertaisesti verrattuna useisiin muihin läntisen Euroopan maihin.

Lähes kaikki palokuolemat liittyvät asumiseen ja asukkaan omaan käyttäytymiseen. Kuolemaan johtaneista tulipaloista yli 90 % tapahtuu asuinympäristössä. Palotilanteessa puutteet liikkumisessa, havaitsemisessa tai ymmärtämisessä viivästyttävät palosta pelastautumista ja aiheuttavat nopeasti välittömän hengenvaaran. Tulevaisuuden kannalta tilanne on huolestuttava, sillä pelkästään väestön ikääntymisen vaikutuksen arvioidaan lisäävän palokuolemien määrää tulevana vuosina. Pelastustoimi on jatkanut vuonna 2007 toimenpiteitään palokuolemien määrän vähentämiseksi ja asumisen paloturvallisuuden parantamiseksi.

Taulukko 70. Onnettomuuksien ehkäisy

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Erityiskohteiden palotarkastukset (% tavoitteesta), vähintään	85	85	100	89
Valistusta saaneiden henkilöiden lukumäärä (% asukasluvusta)	10	13,5	20	14,5

Pelastuslaitokset tarkastivat vuonna 2007 yhteensä 32 500 erityiskohdetta. Asetettuun 100 %:n tavoitteeseen ei päästy, sillä erityiskohteista tarkastettiin 89 %. Pelastuslaitokset tehostivat edelleen onnettomuuksien ehkäisy- sekä valistus- ja neuvontatyötään edellisiin vuosiin verrattuna. Vuodelle 2007 asetetusta 20 %:n tavoitteesta jäätin kuitenkin vielä.

Asumisen paloturvallisuuden parantaminen on osa poikkihallinnollista sisäisen turvallisuuden ohjelmaa. Vuonna 2007 muodostettiin laaja-alainen yhteistyöelin, joka selvittää asumisen paloturvallisuuden kehittämistarpeita pitkällä aikavälillä. Kertomusvuonna valmisteltiin yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa luonnos hallituksen esitykseksi itsestään sammuvista savukkeista (paloturvallisuusvaatimusten säätäminen savukkeille). Lisäksi valmisteltiin yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa muutosesitys Suomen rakentamismääräyskokoelman osaan E1, Rakennusten paloturvallisuus. Esityksessä ehdotetaan sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien asentamisen edellyttämistä uudisrakentamisessa.

Pelastuslaitokset ovat osallistuneet paikallisten turvallisuussuunnitelmien tarkistamiseen ja huolehtineet onnettomuuksien ehkäisyn liittämisestä suunnitelmiin sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten mukaisesti. Lääninhallitukset ovat tukeneet pelastuslaitoksia tässä työssä. Pelastuslaitokset ovat toteuttaneet erheellisten paloilmoitusten vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä ongelmakohteisiin puuttumalla. Koko maassa automaattisten paloilmoitimien aiheuttamat hälytykset ovat vähentyneet noin 7 % vuoden aikana. Niillä pelastustoimen alueilla, joilla erheellisten paloilmoitusten suunnitelmalliseen vähentämistyöhön on panostettu, automaattisten paloilmoitimien aiheuttamat hälytykset ovat vähentyneet jopa yli 30 % vuodessa.

Taulukko 71. Pelastustoiminta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrä	94 698	104 872	85 000	104 811
Pelastuslaitoksen 1. yksikkö saapuu 90 %:ssa				
— 1. riskialueen (6 min) edellyttämässä ajassa, %	58	57	90	65
— 2. riskialueen (10 min) edellyttämässä ajassa, %	85	84	90	90

Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrä pysyi vuoden 2006 tasossa. Ensivastetehtävien määrän kasvu jatkui edelleen. Palokuntien ensivastetoiminnalla on osittain korvattu sosiaali- ja terveystoimen vastuulla olevan ensihoito- ja sairaankuljetusjärjestelmän toimintavalmiuden puutteita.

Pelastustoimen palvelutaso ei yltänyt sille asetetulle tavoitetasolle, koska toimintavalmiusajoissa jäätiiin asetuista tavoiteajoista erityisesti 1. riskialueilla.

Väestön suojaamisen strategia vahvistettiin ja strategiassa esitetyt kehittämistoimenpiteet otetaan huomioon pelastuslain uudistamishankkeessa, joka aloitettiin syksyllä 2007 esiselvityshankkeella. Pelastustoimen johtamisjärjestelmähankkeen toteutusvaihe valmistui ja JOTKE-tilannekuvajärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2008 alussa. Myös pelastustoimen kenttäjohtamiseen soveltuvan tietojärjestelmän käyttöönottoa ja kehittämistä jatkettiin.

Vuoden 2007 aikana tapahtui useita suuria hätätilanteita, muun muassa Välimeren maiden metsäpalot, joihin osallistuttiin käytettävissä olevin resurssein.

Lääkäri- ja helikopteritoiminnan koordinoitua selvittänyt työryhmä esitti loppuraportissaan lääkärihelikopteritoiminnan kilpailutusta ja sopimusten laatimista sekä valvontaa varten valtakunnallisen hallinnointiyksikön perustamista. Työryhmä esitti myös, että lääkärihelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaisivat yliopistolliset sairaanhoitopiirit ja pelastus- ja poliisihallinnon tehtävissä käytettäisiin pääsääntöisesti valtion ilma-aluksia nykyisin säädöksiin ja resurssein. Työryhmän ehdotukset esitettiin toimeenpantavaksi vuoden 2008 aikana. Asiasta ei tehty päätöksiä vuoden 2007 aikana.

Taulukko 72. Hätäkeskusten palvelukyky ja suoritteiden laatu

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Hätäilmoitusten määrä/hätäkeskuspäivystäjä (pl. vuoromestarit)	-	7 300	7 000	7 300
Hätäilmoitusten määrä, kpl	2 408 000	3 751 000	3 700 000	3 780 000
Hätäpuheluun vastataan 10 sekunnissa (x %:ssa hätäpuheluista)	94,8 ¹⁾	71	90	77
Kiireellisissä tapauksissa aika hätäilmoituksesta tehtäväksiantoon on tehtävän edellyttämässä ajassa, %	90	49	90	24
Hätäkeskuslaitoksen yhteistyöviranomaisten tyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	-	3,2	3,75	3,3

¹⁾ ELS-keskukset, 4 kpl

Hätäilmoitusten eli hätäpuheluiden, ilmoitinlaitteista tulevien ilmoitusten sekä muiden ilmoitusten kokonaismäärä kasvoi vuoteen 2006 verrattuna 2,6 %. Hätäpuheluiden ja ilmoitinlaittehälytysten määrä pysyi lähes ennallaan, mutta muiden ilmoitusten määrä on kasvanut noin 150 000:lla (23 %) vuodesta 2006. Viimeksi mainituista suurin osa koostui viranomaisten oma-aloitteisista tehtävistä sekä sairaaloiden välisistä potilassiirroista. Hätäkeskusten vastaanottamista 3 780 000 hätäilmoituksesta varsinaisia hätäpuheluja oli 2 900 000. Viimeksi mainituista arviolta 800 000 puhelua ei olisi kuulunut hätäkeskuksiin eli ne olivat virheellisiä, tahattomia, mykkiä tai asiattomia puheluita.

Hätäkeskuslaitos ei ole saavuttanut sille asetettuja keskeisiä palvelukyvyn ja suoritteiden laatua mittaavia tavoitteita. Asetettu tavoite hätäpuheluun vastaamisesta 10 sekunnissa on toteutunut vain yhdessä hätäkeskuksessa. Koko laitoksen keskiarvon ylittää kuusi keskusta. Kiireellisissä tapauksissa aika hätäilmoituksesta tehtäväksiantoon on ollut tehtävän edellyttämässä ajassa tavoitteen mukainen ainoastaan 24 %:ssa tehtävistä. Seurattava tunnusluku mittaa aikaa, joka käytetään hätäkeskuksessa puhelun käsittelyyn. Mitattava aika alkaa puhelun vastatessa ja päättyy hälytysviestin lähtiessä yksikölle.

Hätäpuheluun vastaamisen nopeus kuvaa muun muassa henkilöstöresursoinnin onnistumista. Henkilöstön kohdentamista optimaalisesti työmäärän mukaan onkin kehitettävä. Toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi kartoitettiin. Hätäkeskuslaitokselle asetettiin tulossuunnitelmassa tavoitteeksi, että työyhteisön kehittämistoimenpiteillä tuetaan hätäkeskusten kehittymistä entistä toimivammiksi, vuorovaikutteisemmiksi ja paremmin johdetuiksi työyhteisöiksi. Hätäkeskuslaitos on toteuttanut useita toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi, mm. tarkastamalla laitoksen johtoryhmätyöskentelyä, uusimalla työjärjestykset, parantamalla sisäistä tiedotusta ja hätäkeskusyksikön ja hätäkeskusten välistä luottamusta. Laitoksessa avoimna olleisiin virkoihin on saatu loppuvuonna 2007 hakijoita eikä työvoimapula ole enää ongelma Helsingissä. Työntekijöiden runsas vaihtuvuus ja poikkeuksellisen suuri sairauspoissaolojen määrä on ollut ongelma ja hätäkeskukset ovat yhdessä työterveyshuollon kanssa selvittäneet syitä korkeisiin poissaololukuihin.

10.7 Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on huolehtia, että Suomessa ovat Euroopan turvallisimmat raja- ja merialueet.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa rajaturvallisuuden taso asetettiin pidettäväksi hallituskaudella vuoden 2003 tasolla. Toimenpiteillä tuli varmistaa, että laittoman maahantulon järjestämisrikosten määrä pysyy vuoden 2003 tasolla. Rajaliikenne sujuu ilman kohtuutonta jonotusta. Hallituskaudella Euroopan unionin ja Schengenin ulkorajaliikenteessä henkilön rajatarkastuksessa keskimääräiseksi odotusajan tavoitteeksi asetettiin satamissa 30 minuuttia sekä maarajalla ja lentoasemilla 10 minuuttia. Pidemmällä aikavälillä matkustajan keskimääräisen odotusajan tavoite on satamissa 20 minuuttia sekä maarajalla ja lentoasemilla 5 minuuttia.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta Rajavartiolaitoksen rikostorjunta on lakiuudistuksen myötä vakiinnuttanut asemansa kansallisessa viranomaiskentässä erityisesti laittomaan maahantuloon ja ihmiskauppaan liittyvien rikosten torjunnassa ja tutkinnassa. Kasvaneiden tilastolukujen taustalla on parantunut ammattitaito ja rikostorjuntaan kohdennetut voimavarat; muut indikaattorit eivät osoita rajat ylittävän rikollisuuden merkittävää kasvua.

Taulukko 73. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tunnusluku/mittari	Lähtötaso/ vuonna 2003	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoitetaso	2007 toteutuma
Laittoman maahantulon järjestämisrikokset (kpl)	42	43	60	max 42	62
Rajatarkastusten kattavuus (%)	99,5	99,9	99,9	99,5	99,9
Rajatarkastusten laatu (%)	100,0	99,7	99,5	99,9	99,4
Rajatapahtumien estäminen (%)	97	89	94,5	97	89
Rajatapahtumien paljastaminen (%)	54	68	80,6	72	81
Rajatapahtumien selvitystaso (%)	64	100	97	64	98
Rajavartiolaitoksen paljastamat rikokset (lkm)	6 775	6 647	5 416	8 000	6 664
Henkilöliikenteen sujuvuus maarajalla ja lento- asemilla (min)	9	8	8	10	8
Henkilöliikenteen sujuvuus satamissa (min)	34	30	30	30	30

Rajaliikenteen sujuvuus henkilöliikenteen osalta on ollut kohtuullisen sujuvaa ja odotusajat ovat pysyneet tavoitetasossa. Suurimmat ongelmat rajaliikenteen sujuvuudessa ovat raskaassa liikenteessä. Venäjän puolella ja viranomaisissa olevat ongelmat vaikeuttavat raskaan liikenteen sujuvuutta. Raskaan liikenteen ongelmat aiheuttavat enemmän riskejä liikenne- ja ympäristöturvallisuudelle kuin henkilöliikenteen sujumiselle.

Rajaturvallisuustilanne valtakunnan maasto- ja merirajoilla on säilynyt vakaana. Rajanylityspaikkojen välisellä maa- ja merirajalla paljastetaan vuosittain muutamia kymmeniä luvattomia rajanylityksiä, joista suurin osa on vähäisiä ja huolimattomuudesta johtuvia. Laittoman maahantulon tarkoituksessa havaitaan vain yksittäisiä tapauksia. Laittomien maahantulorikosten selvitystaso on pysynyt tavoitetasolla.

Taulukko 74. Rajavalvonta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Perustiedot				
Partiointi, (tuntia)	384 000	355 000	379 000	328 000
—josta itärajalla	304 000	273 000	295 000	246 000
Kiinteä valvonta (tuntia)	895 000	882 000	879 000	841 000
Tarkastukset (kpl)	95 000	96 000	100 000	98 000
Havaittu rajatapahtuma (kpl)	128	93	96	79
Havaitut rikkomukset, (kpl)	2056	2158	2 500	2 106
Toimintamenot (milj. euroa)	106	101	105	97
Henkilötyövuodet	1631	1555	1593	1436
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)				
Tuottavuus (valvonnan kattavuus/htv ind)	109	110	100	117
Taloudellisuus (milj. euroa/valv. kattavuus ind)	107	109	104	108

Partiointin määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna kokonaisuudessaan 8 %. Partiointin kokonaismäärässä sekä partiointin itärajalla jäätin alle tavoitetason. Syynä rajavartiostojen partiointin vähenemiseen oli henkilöstön komennukset tukemaan Helsingin sekä Kaakkois-Suomen rajanylityspaikkojen rajatarkastuksia.

Rajavartiolaitoksen valvontavastuulla olevilla EU:n ulkorajan rajanylityspaikoilla liikenne oli yhteensä 16,4 milj. (16,1/2006) henkilöä, missä on lisäystä edellisvuoteen noin 1,8 %. Viisumivelvollisten määrä oli 5,5 milj. (4,8/2006), missä on lisäystä edellisvuoteen noin 13,6 %. Rajatarkastukset kyettiin tekemään lähes kattavasti (99,9 %). Rajatarkastuksia ei palautettu sisärajoille kertaakaan vuoden 2007 aikana.

Rajanylitysliikenne Suomen ja Venäjän rajalla kasvoi. Venäjän rajan ylitti 7,2 (6,8/2006) milj. henkilöä, joista viisumivelvollisia oli 5,2 milj. henkilöä (73 %). Joustavan rajanylitysliikenteen tavoite ei toteutunut kaikilla ra-

janylityspaikoilla. Rajanylitysliikenne ruuhkautui lähinnä maasta lähtevän tavaraliikenteen osalta ajoittain Vaalimaan, Nuijamaan ja Imatran raja-asemilla.

Eteläisen Suomen satamat, tieverkko ja rajanylityspaikat ovat keskeisessä asemassa Venäjän logistisessa järjestelmässä. Suomen toimiva logistiikka tie- ja rajanylityspaikkaverkostoineen toimii elintärkeänä kanavana Venäjän kasvaville markkinoille suuntautuvalle tavaravirrälle. Kulutuksen kasvaessa liikennemäärätkin kasvavat. Vuonna 2007 todettiin rekkaruuhkien alkaneen aiemmin, kestäneen pidempään ja jonojen olleen pidempiä kuin aikaisempina vuosina. Suomen viranomaiset onnistuivat tehostetulla yhteistoiminnallaan ehkäisemään pahimmat ongelmat, mutta siitä huolimatta vuoden loppua lähestyttäessä rekkajonot ulottuivat Vaalimaan suunnassa toistuvasti yli 50 kilometrin päähän rajalta. Nuijamaalla ja Imatrallakin jonot kasvoivat usein kymmenien kilometrien pituisiksi häiriten liikennettä Lappeenrannan ja Imatran taajamissa sekä valtatie 6:lla. Suunnitelmissa oleva 1 000 rekan pysäköintialue Vaalimaalla helpottaa tilannetta vasta vuoden 2009 lopulla. Viranomaisten yhteistyönä pyritään luomaan liikenteenohjausjärjestelmä, jolla saataneen helpotusta jo vuoden 2008 syksyllä odotettavissa oleviin entistä pahempiin ruuhkiin.

Taulukko 75. Meri- ja muu pelastustoiminta

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Perustiedot				
Pelastussuoritteet (kpl)	1 618	1 687	2 200	1 735
Harjoitus ym suoritteet (kpl)	274	249	270	573
RVL:n yksiköiden toiminta-aika (tuntia)	2 469	2 303	2 500	1 776
Estetyt merionnettomuudet (kpl)	3	1	10	15
Pelastettu avuntarpeesta (hlöä)	3 182	2 903	3 500	2 799
Pelastettu hengenvaarasta (hlöä)	71	320	280	301
Toimintamenot (milj. €)	3	4	3	5
Henkilötyövuodet	50	60	49	71

Taulukko 76. Sotilaallinen maanpuolustus

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2007 toteutuma
Perustiedot				
Koulutusvuorokaudet (vrk)	140 900	134 600	120 000	107 900
Toimintamenot (milj. €)	9	8	8	7
Henkilötyövuodet (htv)	140	121	118	100
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)				
Tuottavuus (painotetut suoritteet/htv ind)	91	101	82	97
Taloudellisuus (milj. €/pain. suoritteet ind)	89	99	92	90

10.8 Avustukset kunnille

Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset

Kuntien yleinen valtionosuus muodostaa kunnille maksettavista laskennallisista valtionosuuksista alle 4 % osuuden, sitä ei ole sidottu käytettäväksi tiettyyn tehtävään. Tämän johdosta momentille ei voida esittää yksityiskohtaisia vaikuttavuustavoitteita ja arvioida niiden toteutumisasteita. Yleisellä valtionosuudella on kuitenkin korotuskertoimien johdosta merkitystä määrätyle kunnajoukolle. Yleisen valtionosuuden olosuhdelisillä on kompensoitu laskennallisesti kustannuksia kunnille, joille kunnan maantieteellinen rakenne, väestön sijoittuminen, kielellinen rakenne ja väestön lukumäärän suuret muutokset aiheuttavat muihin kuntiin nähden ylimää-

räisiä kustannuksia peruspalveluiden tuottamisessa. Vuonna 2007 yleisen valtionosuuden yhtä tai useampaa lisää sai kolmannes kunnista eli 140 kpl. Osassa näitä kuntia on yleisellä valtionosuudella olennainen merkitys kunnan kokonaistuloissa.

Valtionosuuksien tasaukset täydentävät muuta valtionosuusjärjestelmää. Tasausslisien määrä on noin kymmenen prosenttia kaikista valtionosuuksista. Vuonna 2007 tasausslisää sai 329 kuntaa, tasaussvähennys tehtiin 72 kunnan valtionosuuksiin.

Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen

Määräraha on tuntuvasti edistänyt kuntien yhdistymisiä. Vuoden 2007 aikana kunnissa tehtiin Manner-Suomessa 30 päätöstä yhdistymisistä, joissa oli mukana 92 kuntaa. Päätökset merkitsevät ainakin 62 kunnan vähenemisistä vuoden 2009 alusta. Tämän lisäksi momentilla oleva esiselvityksiin varattu 300 000 euron määräraha jaettiin 19:lle yhdistymistä selvittävälle kuntaryhmälle. Näistä esiselvityksistä ainakin kahdeksan johtaa yhdistymiseen vuoden 2009 alusta. Momentilla olevasta kuntien väliseen laaja-alaiseen ja merkittävään yhteistointintaan varattu yhden milj. euron määräraha käytettiin kuuden kuntaryhmän kesken. Momentin määrärahaa erityisiin kuntajakoselvityksiin selvitysmiesrahaa käytettiin seitsemään selvitykseen.

Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus

Momentille myönnettyä määrärahaa jaettiin 49 kunnalle yhteensä 20 milj. euroa, keskimäärin 80 euroa/asukas. Tämän lisäksi erillisenä avustuksena annettiin Tuusulan kunnalle Jokelan ampumisvälikohtauksen aiheuttamiin ylimääräisiin kustannuksiin miljoona euroa. Helmikuussa 2008 julkaistujen vuoden 2007 ennakkollisten tilinpäätöstietojen perusteella negatiivisten vuosikatteiden kuntien lukumäärä oli 49 kappaletta ja ilman harkinnanvaraista avustusta määrä olisi ollut 56. Lisäksi avustus vähensi painetta korottaa veroprosenttia avustusta saaneissa kunnissa.

10.9 Alueiden kehittäminen

Aluekeskusohjelman toinen ohjelmakausi (2007—2010) käynnistyi valtioneuvoston ohjelmaan nimeämällä 35 kaupunkiseudulla. Ohjelmassa keskityttiin aluekeskusten elinvoiman ja kilpailukyvyn sekä sosiaalisen pääoman vahvistamiseen. Laaja-alaisen elinkeinopolitiikan painopisteet ovat aluekeskusten elinkeinostrategioiden yrityslähtöinen toteutus, alueellisen osaamisrakenteen ja innovaatiotoiminnan sekä vetovoimaisen toimintaympäristön kehittäminen. Aluekeskusten kansallisissa verkostoissa tiivistettiin yhteistyötä innovaatiotoiminnan, hyvinvointialan ja kulttuurin yritystoiminnan edistämiseksi. Ohjelman tuloksia ja vaikutuksia koskeva arviointi käynnistyi loppuvuodesta 2007.

Vuosi 2007 oli klusteriperusteisen osaamiskeskusohjelman ensimmäinen toimintavuosi. Ohjelmaan nimetyt 13 osaamisklusteria valmistelivat toimintansa perustaksi strategiset ohjelma-asiakirjat vuosille 2007—2013. Alueellisissa osaamiskeskuksissa uusi klusteriperusteinen toimintamalli on yleisesti ottaen saanut hyvän vastaanoton. Se on synnyttämässä aitoa yhteistyötä klusterin osaamiskeskusten välillä, mutta osaamisklustereiden välillä on suuria eroja toimintatavoissa ja yhteisten hankkeiden käynnistämisessä. Tämän vuoksi klustereiden yhteisen toiminnan vahvistaminen on kansainvälistymisen ohella vuoden 2008 toiminnan painopisteenä.

EU:n ohjelmakauden 2000—2006 rakennerahasto-ohjelmien toteutus on jatkunut edelleen hyvin ja ohjelmille asetetut määrälliset tavoitteet tullaan melkein kaikilta osin saavuttamaan. Tavoite 1 ja 2 -ohjelmat ovat ohjelmakauden alusta kesäkuun loppuun 2007 mennessä myötävaikuttaneet lähes 80 000 uuden työpaikan ja lähes 16 000 uuden yrityksen syntymiseen.

Vuonna 2007 hyväksyttiin sisäasiainministeriön johdolla valmistellut uuden rakennerahasto-ohjelmakauden (2007—2013) EAKR -toimenpideohjelmat. Ohjelmien toteutus käynnistyi kesäkuussa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Muilta osin ohjelmatyön käynnistyminen siirtyi vuoden 2008 puolelle. Vuoden lop-

puun mennessä neljän suuralueen EAKR -toimenpideohjelmissa oli syntynyt lähes 2 700 uutta työpaikkaa ja 170 uutta yritystä.

Kainuun kehittämisrahalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida seuraavasti: Alueen elinkeino toiminnan omatoiminen tukeminen on onnistunut tyydyttävästi. Tavoitteen mukainen joukkoliikenteen palvelutaso on voitu turvata joukkoliikenteen ostopaikoilla. Työllisyyden parantamisessa on onnistuttu hyvin. Työllisyys kohosi ja työttömyys väheni Kainuussa selvästi ripeämmin kuin maassa keskimäärin. Vesihuolto-toimenpiteitä ja ympäristön hoitoa toteuttaneilla hankkeilla on alueellista merkitystä ja ne vastaavat loppukäyttäjien tarpeita. Tienpidon tason ylläpitäminen on toteutunut hyvin. Investoinnit ovat toteutuneet suunnitellusti ja aikataulussa.

10.10 Erityisteema: Järjestäytynyt rikollisuus

Järjestäytyneen rikollisuuden tilassa ei ole viime vuosina tapahtunut suuria muutoksia. Rikostorjunnan näkökulmasta vakavinta on kovan ammattimaisen rikollisuuden aseman vahvistuminen ja samalla uusien yhteistyösuhteiden kehittyminen ulkomaille, erityisesti Venäjän suuntaan. Rikollisryhmien toiminta on entistä määrätietoisempaa ja niiden muodostamien leirien välinen kilpailu vaikutusvallasta on kiristynyt. Suurimmat suomalaiset rikollisryhmät ovat tunnuksellisia. Lisäksi Suomessa toimii lukuisia määrän yksittäisiä tunnuksellisia ja paljolti tietyillä alueilla tai maakunnissa vaikuttavia rikollisryhmiä. Kilpailu vaikutusvallasta on johtanut siihen, että erityisesti ulkoisia tunnuksia kantavia rikollisryhmiä on perustettu uusille toiminta-alueille. Myös ryhmien välinen yhteistyö on tiivistynyt. Vaikutusvaltansa kasvattamiseksi tunnusta kantavat rikollisryhmät ovat tehostaneet entisestään uusien jäsenten rekrytointia.

Ulkomaalaisten tai ulkomaalaistaustaisten muodostamia järjestäytyneitä rikollisryhmiä toimii Suomessa tois- taiseksi vain muutamia, mutta rajat ylittävillä, vakiintuneilla yhteistyösuhteilla on tärkeä merkitys suomalais- ryhmien toiminnalle. Virolaiset järjestäytyneet rikollisryhmät ovat edelleen suomalaisten rikollisryhmien keskeisimpiä yhteistyökumppaneita. Suomessa näkyvät entistä monipuolisemmin myös muualta johdetun kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ilmiöt, kuten maamme kautta tapahtuva huumaus- ja muiden kiellet- tyjen aineiden ja laittomien tuotteiden kuljetus, laitton maahantulo, paritus, väärennetyjen eurojen levittäminen tai ulkomailta Suomeen suuntautuva omaisuusrikollisuus. Suomessa toimivat kansainväliset rikollisryhmät ovat pääosin Virosta ja Venäjältä.

Järjestäytyneiden rikollisryhmien jäseniä on vuosittain epäiltynä eri rikoksista lähes 3 000 rikosilmoituksessa. Vuosien 2001—2005 aikana järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvia henkilöitä on ollut epäiltynä kaikkiaan 29 henkirikoksesta ja 51 henkirikoksen yrityksestä. Vuoden 2006 lopussa aktiivisesti Suomessa toimiviin ri- kollisryhmiin tunnistettiin kuuluvan noin 1 000 henkilöä. Näistä Suomen kansalaisia oli hieman alle 900, Viron kansalaisia hieman yli 60 ja Venäjän kansalaisia noin 10.

Viimeaikaisten selvitysten valossa huumausaineiden kysynnän kasvu näyttää taittuneen. Järjestäytyneillä ri- kollisryhmillä on huomattava merkitys huumausaineiden tuonnissa ja kaupassa. Useimmat rikollisryhmät ra- hoittavat toimintansa paljolti suurimittaisella huumausainekaupalla ja väkivallan tai sillä uhkaamisen avulla tehtävällä laittomalla velanperinnällä. Viime aikoina on kuitenkin saatu vahvaa näyttöä rikollisen toiminnan painopisteiden muutoksista. Perinteisen huumausainekaupan ja velanperinnän rinnalla erityisesti tunnuksia käyttävät rikollisryhmät ovat toiminnassaan aikaisempaa enemmän ryhtyneet hyödyntämään myös laillista yri- tystoimintaa, erityisesti rakennusalaan.

Rikollisryhmissä virinnyt kiinnostus rakennusalan aliurakointia kohtaan antaa aihetta ennakoida, että rikollis- ryhmät kytkevät muodollisesti lailliseen yritystoimintaansa myös rakennusalaan tyypillisiä talousrikollisuuden muotoja, kuten kuittikauppaa, veropetoksia sekä lyhyen elinkaaren yhtiöiden ja pimeän työvoiman välittämistä ja hyväksikäyttöä. On yleistä, että rikollinen toiminta piilotetaan pitkien alihankintaketjujen ja bulvaanijärjes- telyjen suojiin. Esimerkiksi näissä olosuhteissa tehtävät veropetokset tuottavat tekijöilleen suuria rikoshyötyjä. Organisaatioiden hallussa on saattanut olla useita kymmeniä yrityksiä, joissa tosiasialliset vastuuhenkilöt ja

omistajat on kätkeyty bulvaanijärjestelyjen taakse. Työvoimaa hankitaan lisääntyvissä määrin ulkomailta, erityisesti entisen Neuvostoliiton alueen valtioista. Laittoman työvoiman hankinta ja välitys on ulkomailla järjestäytyneen rikollisuuden käsissä, mikä lisää rikolliskulttuurin ja siihen liittyvän korruption leviämiseen riskiä myös Suomeen.

Rikollisryhmille rakennusalan aliurakointi luo suotuisia edellytyksiä talousrikollisuuden ohella myös perinteisen omaisuusrikollisuuden harjoittamiselle. Rikollisryhmien jäsenet ja kannattajat ovat syyllistyneet rakennustyömailla lukuisiin työvälinevarastojen murtoihin sekä arvokkaiden työkoneiden ja -välineiden, rakennusmateriaalien ja kodinkoneiden järjestelmällisiin varkauksiin. Matkustamisen helpottumisen johdosta erityisesti Baltian maiden järjestäytynyt ryöstö-, murto-, varkaus- ja rahanväärennysrikollisuus vaikuttaa myös Suomessa. On viitteitä siitä, että rakennustyömailta anastettu omaisuus myydään edelleen suomalaisilla ja enenevässä määrin myös virolaisilla rakennussektorin pimeillä markkinoilla.

Tietoverkkoihin on syntynyt huomattavat mittasuhteet saavuttanut rikollinen infrastruktuuri. Tietotekniikan avulla toteutetut rikokset lisääntyvät ja mahdollistavat esimerkiksi rikoshyödyn nopean keräämisen ja siirtämisen. Tietojärjestelmiin kohdistuvissa rikoksissa tekijä loukkaa tietojärjestelmän tiedon eheyttä, luottamuksellisuutta tai saatavuutta. Verkkoa käytetään muun muassa laittoman sisällön välityskanavana, rikollisryhmien väliseen yhteydenpitoon rikosten valmistelussa, laittoman työvoiman rekrytointiin, omaisuusmassojen liikutteluun ja terroristisiin tarkoituksiin. Rikoksen tarkoituksena voi olla tiedon varastaminen, muuttaminen tai yrityksen verkkopalvelun toiminnan estäminen.

Poliisiylijohtajan asettama huumausaine- ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamista selvittävä asiantuntijatyöryhmä sai loppuraporttinsa valmiiksi maaliskuussa 2007. Loppuraportti sisältää 19 toimenpidesuositusta, joista keskeiset toimintalinjat on otettu huomioon poliisin tulosoikeuksissa. Suoritettujen tehostamistoimenpiteiden johdosta vuonna 2007 järjestäytyneitä rikollisuutta on edelliseen vuoteen verrattuna kyetty paljastamaan merkittävästi enemmän, esimerkiksi törkeitä huumausainerikoksia on paljastettu yli 200 enemmän, huumausainerikoksissa rikoshyötyä on saatu viranomaisen haltuun kolme kertaa enemmän (1,8 milj. euroa), 30 järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsentä on haettu liiketoimintakieltoon ja nousevien rikollisryhmien rikolliseen toimintaan on kyetty useissa tapauksissa puuttumaan jo ennen kuin ne ovat saavuttaneet vahvan aseman.

Poliisi on viime vuosina saanut järjestäytyneen ja muun vakavan rikollisuuden torjuntaan uusia toimivaltuuksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi ja välttämättömiksi törkeiden rikosten torjunnassa. Poliisin toimivaltuudet ovat kokonaisuutena varsin hyvällä tasolla, mutta toimivaltuusvajetta ilmenee kuitenkin alueilla, joissa edellytetään kansainvälistä yhteistoimintaa muiden maiden lainvalvontaviranomaisten kanssa, kuten esim. valeosto- ja peitetoiminnassa sekä todistajansuojelussa. Salaisten toimivaltuuksien käyttöön kohdistuva valvonta on saatettu kansainvälisestäkin korkealle tasolle kehittämällä mm. valvontarakenteita, -välineitä sekä lisäämällä valvontaa. Näiden valtuuksien käyttö on sisäasiainministeriön erityisvalvonnassa ja siitä raportoidaan säännöllisesti eduskunnan oikeusasiamiehelle.

10.11 Erityisteema: Schengen-alueen laajentuminen

Kun kymmenen uutta jäsenmaata, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro, liittyivät EU:n jäseniksi 1.5.2004, ne hyväksyivät osana liittymissopimustaan myös Schengenin säännösten. Tämän perusteella käynnistyi niiden valmistautuminen vapaan liikkuvuuden alueeseen liittymiseen ja siihen johtava Schengen-arviointiprosessi.

Schengenin säännösten täysimääräinen soveltaminen yhdeksässä uudessa EU:n jäsenmaassa eli kaikissa 2004 liittyneissä maissa Kyprosta luukuun ottamatta, aloitettiin 21.12.2007. Samaan aikaan poistettiin näiden maiden sisäraajatarkastukset maa- ja merirajoilla. Lentokentiltä sisäraajatarkastukset poistetaan 30.3.2008. Laajenemisen aikataulu saatiin säilytettyä alkuperäisenä Suomen puheenjohtajuuskaudella. Laajenemisen

tapahtuminen jo vuoden 2007 aikana sekä sitä edeltänyt uusien jäsenmaiden Schengen-arviointiprosessin tehokas läpivieminen, mukaan lukien SISone4all -käyttöönotto, voidaan lukea Suomen saavutukseksi.

Suomalaiset asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti vuonna 2005 aloitettuun nyt Schengen-alueeseen liittyvien maiden arviointiprosessiin. Tämä prosessi osoitti tarpeellisuutensa. Sen tuloksena esimerkiksi Slovakiassa luotiin Schengenin parhaiden käytänteiden mukainen keskitetysti johdettu rajapoliisiorganisaatio ja Puolassa siirryttiin naapurimaan kanssa yhteisistä rajatarkastuksista Schengenin säännösten vaatimusten mukaisesti erillisiin tarkastuksiin. Kokonaisuutena arvioiden kaikki yhdeksän jäsenvaltiota ovat riittävästi valmistautuneita soveltamaan täysimääräisesti Schengenin säännöstöä.

Haasteet

Suurin vaikutus Suomelle on rajatarkastusten päättyminen Viron lauttaliikenteessä. Tämän lisäksi useat Helsinki-Vantaalle päivittäin saapuvat lennot muuttuvat sisärajalennoiksi, joihin ei kohdisteta rajatarkastuksia. On selvää, että Schengen-alueen laajentuminen helpottaa rikollisten ja laittomasti Schengen-alueelle päässeiden liikkumista. On ennakoitavissa, että lähialueilta, erityisesti Virossa ja Liettuasta johdettu paritus- ja omaisuusrikollisuus jatkuu ja jopa vahvistuu Suomessa. Rajatarkastusten poistuminen Helsingin satamassa on poistanut merkittävän kiinnijäämisriskin varsinkin omaisuus- ja kätkemisrikoksiin Suomessa syyllistyneiltä. Myös rajat ylittävä ammattimainen huumausainekauppa helpottuu rajatarkastusten poistuttua. Rajatarkastusten poistaminen johtaa myös etsintäkuulutettujen henkilöiden havaitsemisen vähenemiseen rajalla merkittävästi ja satamaterminalien osalta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen heikentyy, kun paikalla ei ole enää virkapukuisia rajavartijoita. Myös tieliikenteen turvallisuus pääkaupunkiseudulla, erityisesti Helsingissä, todennäköisesti heikentyy. Uhkana on, että satamista lähtevät rattijuopot ja ajoturvallisuudeltaan puutteelliset ajoneuvot vaarantavat tieliikenteen turvallisuutta.

Koska vapaa liikkuminen Schengen-alueen sisällä koskee kaikkia alueella oleskelevia, pääsevät laajentuneella Schengen-alueella liikkumaan helpommin myös laittomasti Suomeen tulevat luvattomat työntekijät. Erityisesti Virossa on paljon kolmannen valtion kansalaisia, jotka tarvitsevat työntekoon Suomessa pääsääntöisesti työntekijän oleskeluluvan. Uhkana saattaa olla lisääntynyt laiton työnteko ja harmaa talous.

Laajentuneella Schengen-alueella pääsevät liikkumaan helpommin myös kansainvälistä suojelua hakevat sekä mahdollisesti jo kielteisen päätöksen jossakin jäsenmaassa saaneet. Kansainvälisen suojelun näkökulmasta Schengen-alueen laajentumiseen keskeisesti liittyvän ulkorajavalvonnan yhteydessä nousee esiin oikeus ja tosiasiallinen mahdollisuus hakea kansainvälistä suojelua. Suomi on pitänyt aiheellisena laajentaa yhteisestä turvapaikkajärjestelmästä käytävä keskustelu koskemaan mahdollisuutta saapua laillisesti EU:n alueelle ja jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus.

Viranomaisten toimenpiteet

Schengen-alueen sisällä toteutetaan rajatarkastuksia korvaavia toimenpiteitä. Näitä ovat muun muassa tehokas ulkomaalaisvalvonta sekä sisäisen turvallisuuden viranomaisten tiivis kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Suomen PTR-viranomaiset (poliisi, tulli, rajavartiolaitos) ovat laatineet yhteisen suunnitelman yhteistyön tiivistämisestä ja tilanteen seurannan järjestämisestä muuttuvassa tilanteessa.

Schengen -alueen laajentuminen on entisestäänkin parantanut Suomen ja Baltian maiden sisäisen turvallisuuden viranomaisten välistä lainvalvontayhteistyötä. Schengen-yhteistyö kytkee siihen nyt liittyneet maat sopimuksen mukaiseen tiedonvaihtoon ja parantaa sitä kautta lainvalvontayhteistyön mahdollisuuksia. Suomen ja Viron välillä on luotu yhteistyö- ja tiedonvaihtokanavat liittyen rikollisryhmien seurantaan. Suomen ja Viron PTR-viranomaiset tekevät yhteistyötä, jotta kummankin valtion viranomaiset saavat kattavan kokonaiskuvan rikollisuudesta. Suomen ja Viron rajavartiolaitokset ovat yhdessä analysoineet tilannetta ja tehdyn tilannearvion perusteella toteuttaneet vuoden 2007 aikana todetut yhteistyön tiivistämistarpeet. Yhteistoimintaa on tiivistetty entisestään muun muassa tietojen vaihdossa, tilannekuvan ylläpitämisessä sekä rikostorjunnassa.

Schengen-alueen laajetessa tehokkaan ulkorajojen valvonnan merkitys kasvaa entisestään. EU:n rajaturvallisuuskehityksessä korostuu yhteisvastuun lisääntyminen ja rajatarkastuksiin liittyvien järjestelmien kehittäminen.

Kehitys

Henkilöiden vapaa liikkuminen Euroopan unionin alueella on eräs EU:n keskeisimmistä periaatteista. Schengen-alueen laajentuminen tukee tämän periaatteen toteuttamista. Vapaa liikkuminen edistää tarvittavan työvoiman siirtymistä jäsenvaltiosta toiseen.

EU:n itäiset naapurimaat ovat ihmiskaupan näkökulmasta lähtö-, kauttakulku- ja kohdealueita erilaisten hyväksikäyttötapojen uhreiksi joutuville henkilöille. Eräänä Schengen-alueen uusien ulkorajojen valvonnan haasteena onkin mahdollisten ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttamisjärjestelmien kehittäminen.

Erityisesti Suomen ja Viron välisen liikenteen rajatarkastuksista vapautumisen vaikutuksia seurataan tarkasti. Kansallista ja Viron kanssa tehtävää PTR-yhteistyötä kehitetään vastaamaan sisäisen turvallisuuden uhkiin ja haasteisiin. Maiden väliltä poistettuja rajatarkastuksia korvaavia toimenpiteitä kehitetään vastaamaan muuttunut tilannetta.

11. Puolustusministeriö

Ministerin katsaus toimialan toimintaan ja toimintaympäristön merkittävimpiin muutoksiin

Hallitusohjelmassa on määritelty selkeät turvallisuus- ja puolustuspolitiikan lähtökohdat. Suomen puolustusratkaisu tulee jatkossakin perustumaan yleiseen asevelvollisuuteen, jolla on kansalaisten vakaa kannatus. Yhtä lailla tulemme pitämään kiinni koko maan puolustamisesta. Lisäksi osallistumme aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön, tuemme yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian mukaista toimintaa ja annamme pyydettyä virka-apua muulle yhteiskunnalle.

Hallitusohjelmaan sisältyy myös maininta Suomen sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Samoin siinä todetaan, että Suomi ylläpitää mahdollisuuden liittoutua sotilaallisesti, mikäli turvallisuutemme sitä edellyttää. On luonnollista, että mahdollisella liittoutumispäätöksellä tulee olla kansalaisten tuki. Yhtä selvää on, että liittoutumattomuus ei millään tavoin sulje pois tiivistä kansainvälistä yhteistyötä. Suomen intressi on vakiintunut ja molemmin puolin hyödyllinen yhteistyö Naton kanssa.

Kaikki Suomen kansallisen puolustuksen keskeiset kysymykset tullaan käymään läpi tänä vuonna valmistuvassa valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Sen valmistelu virkamiestasolla käynnistyi viime syksynä, ja tässä työssä koko puolustushallinto on aktiivisesti mukana. Samanaikaisesti olemme omalta osaltamme panneet täytöntöön edelliseen selontekoon liittyviä päätöksiä ja ratkaisuja.

Puolustusvoimien suureen rakennemuutokseen liittyvät alueelliset ratkaisut on jo tehty, eikä esimerkiksi uusille varuskuntien lakkauttamisille ole tässä vaiheessa tarvetta. Valtioneuvosto tekikin viime vuonna päätöksen toiminnan palauttamisesta entiselle tasolle edellisten vuosien leikkausten jälkeen. Hallinnonalan henkilötöyövuosimäärää joudutaan kuitenkin edelleen supistamaan valtion tuottavuusohjelman mukaisesti.

Erityisen nopeaa oli kehitys viime vuonna pohjoismaisessa yhteistyössä. Vuonna 2006 käynnistetty Suomen ja Ruotsin välinen merivalvontayhteistyö on jatkunut. Ruotsin ja Norjan ryhdyttyä etsimään uusia keinoja kahdenvälisen yhteistyön laajentamiseen myös Suomi on tullut hankkeeseen mukaan. Pohjoismaisella yhteistyöllä on jo pitkät perinteet, mutta se ei tietenkään saa olla este uusien muotojen etsimiselle. Eri maiden erilaiset puolustusratkaisut eivät voi ja saa olla este laajentuvalle yhteistyölle. Toisaalta yhteistyö ei myöskään voi olla vaihtoehto sotilaalliselle liittoutumiselle.

Yhteyksiä puolustusvoimien ja kansalaisten välillä vahvistetaan erityisesti maakuntajoukkoja ja vapaaehtoista maanpuolustustyötä kehittämällä. Pyrimme siihen, että jatkossakin juuri Suomelle tyypillinen korkea maanpuolustustahto säilyy ennallaan. Yksi keino tähän tavoitteeseen pääsemiseksi on laajentaa kansalaisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistyöhön. Viime vuonna kiinnitettiin huomiota myös varusmiesten taloudelliseen ja sosiaaliseen asemaan. Erityisen tärkeää oli, että simputukseen suhtautumisessa omaksuttiin nollatoleranssi.

Puolustushallinto joutui vastaamaan vuonna 2007 moniin ajankohtaisiin haasteisiin. Tässä onnistuttiin pääsääntöisesti hyvin. Perinteisen kansallisen puolustuksen hoitamisen lisäksi olemme olleet näkyvästi mukana yhteiskunnan tukemisessa valtioneuvoston vuoden 2006 YETT-strategian mukaisesti. Konkreettisesti tämä puolustushallinnon tuki näkyi viime vuoden lopussa Nokian vesikriisin yhteydessä.

On ilmeistä, että puolustushallinto joutuu myös tulevaisuudessa toimimaan tiukkojen budjettiraamien puitteissa. Tulemme jatkossakin huolehtimaan puolustusmateriaalimme laadun ylläpitämisestä. Tätä edellyttää sekä kansainvälisissä uhkakuvissa tapahtuva jatkuva muutos että alalla tapahtuva teknologinen kehitys. Erityinen haaste syntyy siitä, että puolustusmateriaalin hinta kasvaa selvästi muuta hintatasoa nopeammin.

NH90- kuljetushelikoptereiden toimitusten merkittävä viivästyminen johti pitkiin neuvotteluihin valmistajan, NHIndustriesin kanssa. Uusista toimitusajoista ja viivästyksestä johtuvista korvauksista saavutettiin yhteisym-

määritys myyjän kanssa loppuvuodesta 2007. Tämän lisäksi lokakuussa 2007 kutsuttiin vuorineuvos Keijo Suila selvittämään kokonaisvaltaisesti hankkeen etenemistä. Selvitys osoitti, että NH90-kuljetushelikoptereiden toimitusten viivästyminen on johtunut ratkaisevasti siitä, että toimittajana on ollut uusi konsortio ja toimitusten kohteena vasta kehitysvaiheessa oleva tuote.

Ilmavoimien harjoituskonekaluston uusimistarvetta saatiin myöhennettyä hankkimalla käytettyjä Hawk-koneita Sveitsistä.

Vuosi 2007 oli merkittävä puolustushallinnon kansainvälisen toiminnan kannalta. Viime vuoden ensimmäisen puoliskon suomalainen joukko oli valmiudessa osana EU:n taisteluosastoa yhdessä Saksan ja Alankomaiden kanssa. Tämä toiminta oli tärkeää, vaikka osastolle ei mitään tehtävää päivystysvuoron aikana langennutkaan. On ilmeistä, että taisteluosastoista tulee pysyvä osana Suomen kansainvälistä kriisinhallintayhteistyötä. Tulemme samalta pohjalta kehittämään yhteistyötämme myös Naton kanssa.

Suomen kannalta tärkeimmät kriisinhallintaoperaatiot ovat käynnissä Afganistanissa ja Kosovossa. Afganistanissa suomalaiset rauhanturvaajat osallistuvat moninaisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin ja ryhtyvät kouluttamaan maan kansallisia asevoimia. Libanonissa olleet rauhanturvaajat kotiutettiin viime vuoden lopussa alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Lisäksi tehtiin päätös osallistumisestamme Euroopan Unionin Tshadin operaatioon. Euroopan Unionin vuonna 2008 päivystysvuorossa olevan taisteluosaston suomalaiset joukot koulutettiin viime syksyn aikana.

Vuonna 2007 toteutettiin useita tärkeitä vierailuja. Afganistanissa kesäkuussa sain omin silmin nähdä sen arvokkaan työn, jota suomalaiset rauhanturvaajat tekivät mahdollistaakseen maan siirtymisen kohti vakiintuneempia oloja. Yhdysvalloissa syyskuussa kävi ilmi se arvostus, jota sielläkin tunnettiin suomalaisia kohtaan. Erityisen arvokkaana pidettiin osallistumistamme erilaisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Myös Suomen käyttämästä viranomaisyhteistyöratkaisusta oltiin Yhdysvalloissa erittäin kiinnostuneita. Tästä yhtenä esimerkkinä on Suomelle myönnetty korkean tason kansainvälisen kriisinhallintaseminaarin (CAS) isännöisyys kesällä 2008. Seminaari liittyy UTVA:n vuonna 2007 hyväksymään MNE 5-kokeilutoimintaan.

Puolustusministerin näkökulmasta vuosi 2007 oli haasteellinen ja samalla myös tuloksellinen. Hallinnonalan arvostus niin kansalaisten kuin yhteistyökumppanien keskuudessa on säilynyt korkeana. Hallinnonalalla työskentelevien työmoraali on vahva ja toiminnan tulokset odotusten mukaisia. Tältä pohjalta on ollut helppo lähteä ratkomaan vuoden 2008 mukanaan tuomia haasteita.

Jyri Häkämies

Puolustusministeri

11.1 Puolustuspoliittika ja hallinto

Taulukko 77. Puolustuspoliittikan ja hallinnon menot, milj. euroa

	2005	2006	2007
PLM:n hallinnonalan arvonnalisäveromenot	225,3	217,0	233,4
PLM:n toimintamenot	13,2	13,4	13,3
Yhteensä	238,5	230,4	246,7

Puolustuspoliittikan toteuttaminen

Puolustusministeriö osallistui EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjausten valmisteluun tuottamalla materiaalia ja antamalla asiantuntija-apua muun muassa ministerikokouksiin ja eduskunnan valiokuntakäsittelyihin. Pohjoismaisen EU-taisteluosaston valmiuskauteen valmistauduttiin varmistamalla yhteydet ja sopimalla toimintatavoista muiden osallistujien kanssa.

Suomen osallistumisedellytyksiä Naton nopean toiminnan joukkoihin (NRF) sekä Afganistanin ja Keski-Afrikan kriisinhallintaan selvitettiin. Lisäksi yhteistoiminnassa Nato-edustuston ja ulkoasiainhallinnon kanssa on selvitetty ja laadittu esityksiä liittyen tiivistyvään rauhankumppanuuteen Naton kanssa. Pohjoismaisen puolustusalan yhteistyön kehittäminen on ollut erityisen mielenkiinnon kohteena vuonna 2007. Suomi toimi vuonna 2007 pohjoismaisen materiaalialan yhteistyöjärjestelyn, NORDAC (Nordic Armaments Cooperation), puheenjohtajana. Puheenjohtajakauden keskeisiä teemoja olivat yhteistyön kehittäminen Euroopan unionin taisteluosastojen varustamisessa sekä puolustustarvikkeiden vientivalvonnassa. Euroopan puolustusviraston toimintaan sekä puolustusmateriaaliyhteistyön käynnistämiseen ja kehittämiseen Euroopan unionissa osallistuttiin aktiivisesti.

Asevalvonnassa on osallistuttu mm. rypäleasideen rajoittamisneuvotteluihin, tavanomaisten aseiden rajoittamissopimuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä johtuviin neuvotteluihin sekä jalkaväkimiinojen kieltosopimuksen jatkoneuvotteluihin. Asesääntelyn alalla on esitetty Suomen kannalta erittäin haastavia kansainvälisiä avauksia. Niin kutsutun Oslon prosessin myötä osin jalkaväkimiinojen korvaajaksi hankittujen asejärjestelmien rajoittamisen tai kokonaan kieltämisen pyrkimykset ovat johtaneet vaativiin neuvotteluihin, joissa on saavutettu toistaiseksi Suomen kannalta tyydyttäviä lopputuloksia.

Asevientipoliittikkaa ja vientivalvontatoimintaa hoidettiin hallitusohjelman mukaisesti. Suomen asevientipoliittikassa noudatettiin Euroopan unionin aseviennin käytäntösääntöjä. Asevientipäätöksissä huomioitiin pyrkimys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamiseen myös asevientikysymyksissä.

Puolustusvoimista annettua lakia on ajanmukaistettu ja puolustusvoimien tehtäviä koskevia säännöksiä on selkeytetty. Sotilaskäskyasioiden esittelyä koskevia säännöksiä on muutettu siten, että tietyt keskeiset sotilaskäskyasiat esittelee jatkossa tasavallan presidentille puolustusvoimain komentajan sijaan puolustusministeri. Uusi asevelvollisuuslaki on saatettu perustuslain vaatimukset täyttäväksi ja myös muutoin entistä ajanmukaisemmaksi ja toimivammaksi.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Tulostavoite: Puolustusministeriön hallinnonalan yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kehitetään muun yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi.

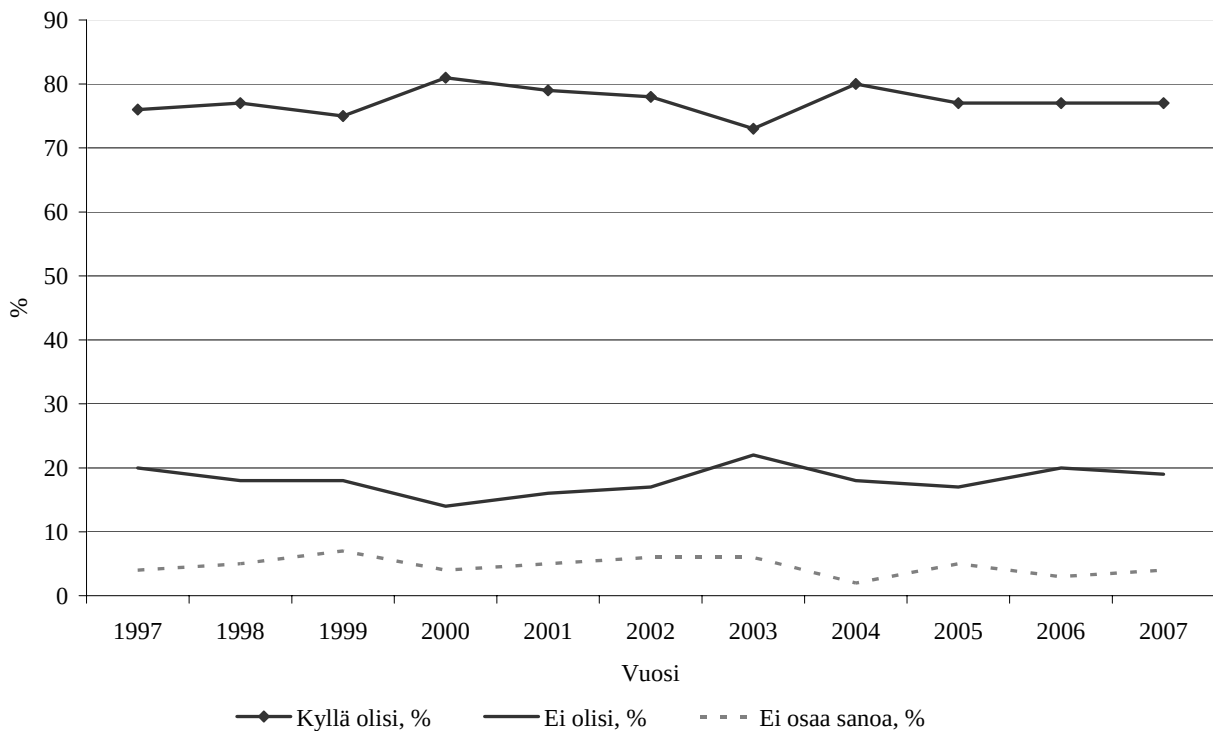
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian (YETTS) uhkamallien edellyttämä puolustusvoimien kapasiteetti kartoitettiin vuonna 2007. Puolustusvoimilla on yleismateriaalia ja kykyjä käytettävissä maanlaajuisesti, mutta erikoiskalusto vaatii oman erikoistuneen käyttöhenkilöstönsä, joka vaikuttaa materiaa-

lin käyttövalmiuden vasteaikoihin. Hallinnonalan yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta muun yhteiskunnan ja viranomaisien kanssa kehitettiin lisäksi mm. osallistamalla aktiivisesti valtioneuvoston ennakointiverkoston toimintaan sekä muiden hallinnonalojen YETT-strategian mukaisten erityistilannesuunnitelmien laadinnan yhteensovittamiseen.

Maanpuolustustahdon kehittyminen

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta on vuodesta 1964 alkaen tehnyt mielipidemittauksia, joissa on esitetty muun muassa seuraava kysymys: ”Jos Suomeen hyökätään, niin olisiko suomalaisten puolustauduttava aseellisesti kaikissa tilanteissa vaikka tulos näyttäisi epävarmalta?” Tähän kysymykseen on vastattu seuraavasti viimeisten vuosien aikana:

Kuvio 11. Maanpuolustustahto

Maanpuolustustahto on säilynyt viime vuosina varsin korkealla tasolla, eikä siinä ole tapahtunut vuodesta toiseen oleellisia muutoksia.

11.2 Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustusvoimat valvoi ja turvasi sotilaalliseen maanpuolustukseen käytetyillä määrärahoilla Suomen alueellista koskemattomuutta, ylläpiti puolustusvalmiutta ja kehitti suorituskykyä hankkimalla uutta puolustusmateriaalia, koulutti asevelvollisia ja palkattua henkilöstöä, huolehti materiaalin kunnossapidosta ja kehitti materiaalin varastointia, sotilasalueita ja toimitiloja, osallistui kansainvälisiin harjoituksiin, jatkoi puolustusvoimien rakennemuutoksen toteutusta ja antoi virka-apua muille viranomaisille.

Taulukko 78. Sotilaalliseen maanpuolustuksen menot (milj. euroa)¹⁾ ja henkilötyövuodet (htv) tulosalueittain

	2005		2006		2007	
	kassa- perust. toteutuma	htv	kassa- perust. toteutuma	htv	kassa- perust. toteutuma	htv
Tulosalue						
1. Strateginen ja operatiivinen suunnittelu ja johtaminen	64	505	57	644	58	618
2. Tutkimustoiminta ja kehittäminen	87	444	60	397	57	447
2. Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	415	5 544	413	5 063	405	4 908
3. Puolustusvoimien palkatun henkilöstön koulutus	77	849	81	863	87	912
4. Puolustusvoimien materiaallinen valmius (materiaalin käyttö, huolto, ylläpito, hankinta, kehittäminen ja luopuminen)	1 034	6 722	1 099	6 338	1 112	5 958
5. Maanpuolustustahdon ylläpito ja yhteiskuntasuhteet	32	153	30	420	29	401
6. Tilannekuvan ylläpito, aluevalvonta ja sotilastiedustelu sekä virka-apu	155	2 005	142	1 891	158	1 984
7. Kansainvälinen yhteistyö	20	84	19	166	16	153
Yhteensä	1 878	16 036	1 884	15 782	1 922	15 381

¹⁾ Sisältää momentit 27.10.16. (Puolustusmateriaalihankinnat) ja 27.10.21. (Puolustusvoimien toimintamenot). Ei sisällä arvonnalisäveromenoja. Hallinnon ja muiden yleisten tukitoimintojen kulut, toimitilakulut ja kuljetuskulut on vyörytetty tulosalueille.

Puolustusvoimien toiminnan tasoa on vuosina 2006 ja 2007 supistettu, mikä on näkynyt muun muassa kertausharjoitusten vähentämisenä. Puolustusvoimien toimintamenot kasvoivat vuonna 2007 edellisvuodesta 1,7 %. Toimintamenoista kohdistui huomattava osa asevelvollisten ylläpitoon ja kouluttamiseen sekä materiaalliseen valmiuteen. Henkilöstömenot (760 milj. euroa) ovat noin 56 % puolustusvoimien toimintamenoista. Tavoitteena on ollut kääntää henkilöstömenot laskuun kohti vuoden 2004 tasoa vuoteen 2008 mennessä. Vuoden 2007 henkilöstömenot olivatkin reaalisesti alle vuoden 2004 tason.

Kansallisen puolustuksen ylläpito ja kehittäminen

Tulostavoite: Kansallista puolustusta ylläpidetään ja kehitetään niin, että se vastaa muuttuvan turvallisuusympäristön vaatimuksiin. Tähän liittyen parannetaan uskottavaa puolustuskykyä sekä sotilaallisten turvallisuusuhkien torjuntakykyä.

Puolustusvoimat ylläpitää kulloiseenkin turvallisuustilanteeseen ja turvallisuusympäristöön nähden riittävää puolustuskykyä. Puolustusvoimien suorituskyvyn elementit on määritelty uudella tavalla perustuen yhteistointa ja yhteensopivuutta korostavaan näkökulmaan. Yksi painopisteistä on ollut erityisesti voimavarojen monipuolisuuden kehittämisessä, jotta ne soveltuisivat mahdollisimman moninaisten tehtävien ja tilanteiden ratkaisemiseen. Kiinteistä joukoista on siirrytty liikkuviin yksiköihin ja kehitetty näiden edellyttämiä kykyjä ja välineistöjä. Samalla on purettu vanhentuneita tai nykyisessä turvallisuusympäristössä toimimattomia järjestelmiä.

Puolustusvoimien joukkotuotannossa kyettiin tuottamaan koulutustasoltaan operatiiviset vaatimukset täyttävät joukot ja saavutettiin varusmies- ja reserviläiskoulutuksen koulutustasovaatimukset. Kertausharjoitusten vähäisyys heijastui kuitenkin vuoden 2007 aikana erityisesti alueellisten joukkojen suorituskykyyn ja koulutustasoon.

Kansallisen puolustuksen keskeisiä kehittämiskohteita ovat olleet puolustusvoimien integroidun johtamisjärjestelmän ja hallintorakenteen rakennemuutoksen suunnittelu ja toimeenpano. Maa-, meri- ja ilmavoimat ovat jatkaneet suorituskykyä ylläpitäviä ja parantavia hankkeita strategisen iskun ennaltaehkäisy- ja torjuntakyvyn luomiseksi. Maavoimien sotavarustuksen käytettävyyttä ei ole parantunut vuoden 2007 aikana, ja ilmavoimien lentokaluston materiaallisen valmiuden ylläpidossa on jääty alle tavoitteen. Alustoiminnan rauhan ajan materiaalin toimintakyky turvattiin suunnitelmien mukaisesti kriisiajan valmiuden kustannuksella.

Pohjoismaiden välisen sotilaallisen yhteistyön tiivistyminen perinteistä kattavammaksi alkoi, kun Ruotsi ja Norja alkoivat vuoden 2007 alkupuolella selvittää mahdollisuuksiaan lisätä puolustusvoimiensa välistä yhteistyötä. Suomi osallistui keväällä 2007 työhön tarkkailijana ja syksystä 2007 alkaen varsinaisena jäsenenä. Kehitettäviä yhteistyöalueita ovat maa-, meri-, ja ilmapuolustus, henkilöstö ja osaaminen, tutkimus- ja kokeilutoiminta sekä logistiikka. Suomen puolustukselle tiivistyvä yhteistyö antaa mahdollisuuden saavuttaa selkeitä hyötyjä sekä lähitulevaisuudessa että pitkällä aikavälillä. Erityisesti henkilöstön ja joukkojen koulutus sekä materiaalin ylläpito tarjoavat lukuisia yhteistyömahdollisuuksia.

Toiminnan tuottavuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen

Tulostavoite: Puolustusjärjestelmää kehitetään valtioneuvoston vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti siten, että toiminnan tuottavuus ja kustannustehokkuus paranevat.

Puolustushallinnossa pyritään supistamaan valtion tuottavuusohjelman mukaisesti henkilöstöä 1 890 henkilötyövuodella vuoden 2011 loppuun mennessä. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta on parannettu ensisijaisesti puolustusvoimien rakennemuutoksen avulla, jonka keskeisenä päämääränä on sopeuttaa puolustusvoimien hallintorakenne vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksia ja sodan ajan joukkomäärien pienentymistä.

Rakennemuutoksen toimeenpano eteni puolustusvoimissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti siten, että uusi johtamis- ja hallintorakenne toimi kokonaisuutena 1.1.2008. Pääesikunnan tehtäviä tarkennettiin siten, että se voi toimia puolustusvoimien yhteisiä suorituskykyä johtavana esikuntana. Maavoimista muodostettiin puolustushaara, ja alueellisten esikuntien määrä puolitettiin. Maavoimien esikunnan alaisiksi perustettiin operatiiviset sotilasläänit, jotka johtavat alueellisia sotilasläännejä ja maavoimien joukko-osastoja sekä aluetoimistoja. Puolustusvoimien materiaalilaitos organisoitiin osaksi maavoimia, ja sen nimi muutettiin Maavoimien materiaali-laitokseksi. Merivoimien esikunta siirtyi Turkuun, ja myös ilmavoimien esikuntaorganisaatiota uudistettiin.

Puolustusvoimat jatkoi tilaajan ja palvelun tuottajan eriyttämiseen perustuvan toimintamallin käyttöä tuki- ja yleishallintopalvelujen tuottamisessa. Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskus jatkoi toimintaansa valtakunnallisena ruokahuollon palvelun tuottajana. Palvelukeskus toteuttaa puolustusvoimien keskitetyt elintarvikehankinnat sekä suunnittelee ja valmistelee myös poikkeusolojen elintarviketäydennysten toimintamallin. Palkka- ja taloushallinnon palvelukeskusta kehitettiin osana valtion palvelukeskusverkostoa ja siitä muodostettiin puolustusministeriön alainen itsenäinen virasto 1.1.2008 lukien. Puolustusvoimien ohella myös puolustusministeriö ja ulkoasiainministeriö allekirjoittivat palvelusopimuksen palvelukeskuksen kanssa.

Eritasoinen kumppanuus on yksi keino integroitua ympäröivään yhteiskuntaan jo rauhan aikana ja varmistaa poikkeusoloissa väistämättä tarvittava yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tuki ja osaaminen. Monella toimintalohkolla on jo siirrytty ostopalvelujen käyttöön ja hankittu strategisia kumppaneita, jotka vastaavat muun muassa toimitiloista, ilmavoimien lentoteknisestä huollosta sekä maakuljetusten ja ajoneuvojen huollosta. Ilmavoimien peruslentokoulutus ja Vinka-kaluston tekninen tuki toimivat vuonna 2007 ulkoistettuna ensimmäisen täyden toimintavuoden. Hankkeella on kohdennettu Hawk-lentotoiminnan keskittämisen ohessa noin kolmekymmentä henkilötyövuotta Hornet -lentotoimintaan.

Puolustusvoimilla on lisäksi käytössä tai valmisteilla kumppanuussopimuksia lääkintähuollossa, ruokahuollossa, vaatetushuollossa, tietohallinnossa, koulutuksessa sekä maavoimien korjaamo-, huolto- ja kunnossapitotoi-

minnassa. Vuonna 2006 toimintansa käynnistäneen Sotilaslääketieteen Keskuksen päätoiminnot sijoituivat Lahteen perustuen kumppanuuteen Päijät-Hämeen keskussairaalan kanssa. Puolustusvoimien erikoissairaanhoidon tukeutuu kumppanuuksiin sairaanhoitopiirien kanssa. Sodankylän vaateuskorjaamon toiminta ulkoistettiin helmikuussa 2007. Käynnissä olevat kumppanuushankkeet toteutuivat vuonna 2007 odotettua suppeammin valmisteluun liittyvien aikataulujen venymisen vuoksi. Pääesikunta esitti syksyllä 2007, että maavoimien materiaalin kunnossapidon kehittämisessä siirrytään strategiseen kumppanuuteen 1.1.2009 lukien. Puolustusministeriön hyväksymä esitys tulee merkitsemään noin 700 puolustusvoimien tehtävän siirtymistä kumppanille.

Puolustusvoimat on kyennyt vähentämään rakennemuutoksella ja muilla tuottavuustoimenpiteillä noin 1 000 henkilötyövuotta vuoden 2004 toteumaan verrattuna. Tämä merkitsee laskennallisesti noin 37 milj. euron säästöä palkkakustannuksissa vuoden 2004 tilanteeseen verrattuna. Henkilöstön vähentäminen on toteutettu hyvän työnantajan periaatteita noudattaen. Puolustusvoimista irtisanottiin 96 henkilöä vuonna 2007 pääosin maavoimien sekä maavoimin materiaalilaitoksen rakennemuutoksen yhteydessä ao. henkilöiden kieltäytyttyä siirtymästä uudelle paikkakunnalle. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilöstömäärä väheni edellisvuodesta 53 henkilötyövuodella. Rakennuslaitoksen kehittämistä on päätetty nopeuttaa vähentämällä omaa palvelutuo-
tanta 220 henkilötyövuodella vuoden 2009 loppuun mennessä.

Toimintamalleja muuttamalla on aikaansaatu säästöjä lähinnä terveydenhuollossa ja ruokahuollossa. Puolustusvoimien terveydenhuollon kehittämisellä on saavutettu noin 4 milj. euron ja ruokahuollon kehittämisellä noin 2,5 milj. euron säästöt. Lisäsäästöjen saavuttaminen on mahdollista vaateus- ja ruokahuollon ylläpidossa, mikäli vaateus- ja ruokahuollon ylimääräisestä kapasiteetista kyetään luopumaan. Ruokahuollon tehokkuutta parannetaan edelleen vuonna 2008. Tilahallinnan kokonaiskustannuksiin ei toteutetuilla toimilla ole ollut merkittäviä vaikutuksia johtuen muutosten aiheuttamista perusparannustarpeista ja vuokratilakustannusten noususta. Luopumalla tarpeettomista toimitiloista on kyetty lähinnä hillitsemään toimitilakustannusten nousupaineita.

Toimintojen rationalisointi ja keskittäminen ovat antaneet mahdollisuuden suunnata voimavaroja puolustusvoimien kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Suorituskykyä ja yhteensopivuutta on kehitetty monipuolisesti, jotta samoja resursseja voidaan hyödyntää kaikkien lakisääteisten tehtävien toteuttamisessa. Vuoden 2004 selonteossa asetettiin tavoitteeksi saavuttaa rationalisointitoimenpiteillä keskimäärin 50 milj. euron vuotuiset säästöt, jotka voidaan kohdentaa kehittämisohjelmiin. Tästä tavoitteesta on saavutettu tähän mennessä 43,5 milj. euroa.

Puolustusvoimien kehittämissuunnitelmiin on kohdennettu vuosina 2005—2007 noin 450 tehtävää. Vuoden 2004 selonteossa asetettiin tavoitteeksi 500 tehtävän uudelleenkohdennus toteutuu vuoteen 2011 mennessä.

Puolustusvoimien materiaallinen valmius

Puolustusbudjetista käytettiin noin kolmannes puolustusmateriaalihankintoihin. Hankkeita toteutettaessa kiinnitettiin huomiota hankittavan materiaalin kansainväliseen yhteistoimintakelpoisuuteen, riittävän kotimaisen ylläpito- ja ajanmukaistamiskyvyn luomiseen sekä kansainvälisiin yhteistoimintamahdollisuuksiin. Maavoimia varustettiin muun muassa rynnäkkö- ja kuljetuspansarivaunuilla, liikkeenedistämiskalustolla sekä raskail-
la raketinheittimillä. Keskeisiä hankkeita olivat lisäksi mm. Hornet-kaluston ylläpitopäivitys, lähipanssarintorjuntahanke sekä ilmatorjunnan kehittämissuunnitelma. Nykyisen Hawk-harjoituskonekaluston uusimistarvetta myöhennettiin noin 10 vuodella hankkimalla käytettyjä Hawk-koneita Sveitsistä. Merivoimien miinalaivoja modernisoitiin.

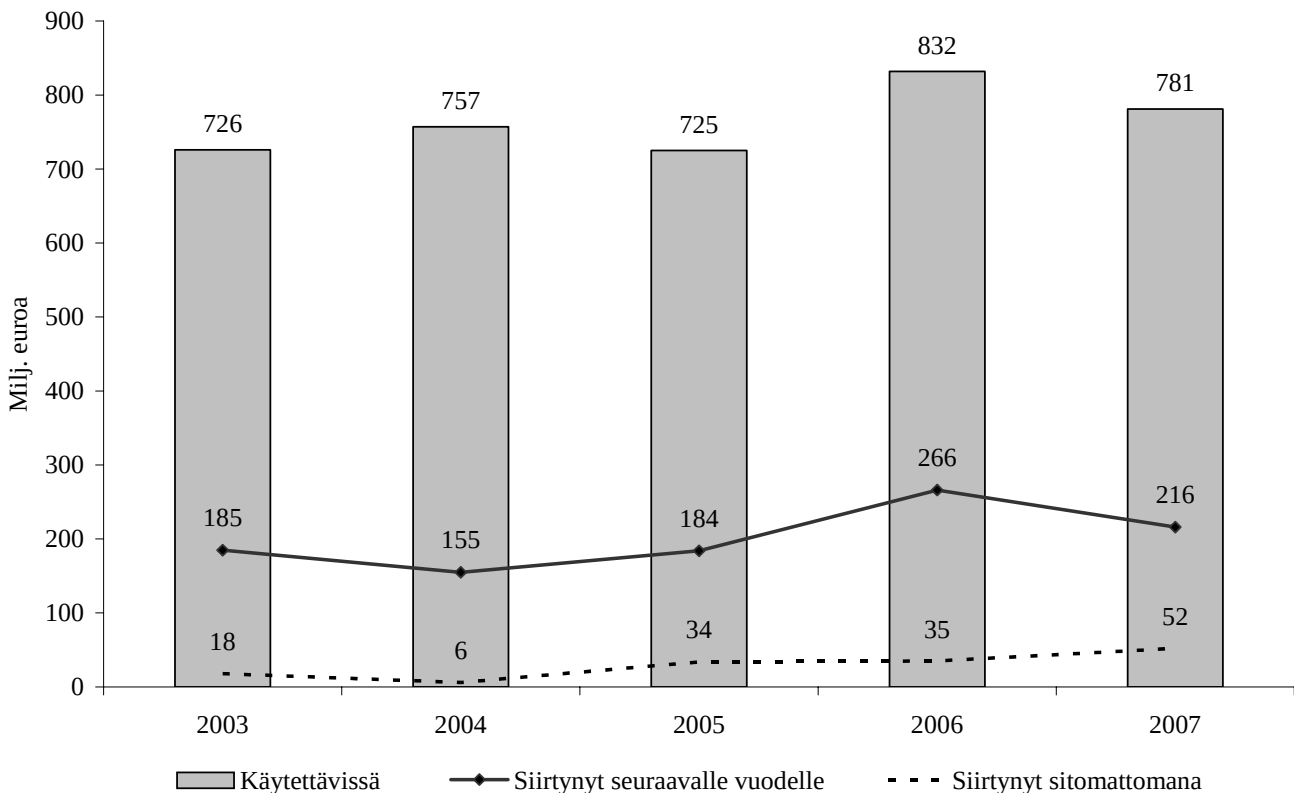
Merkittävin poikkeama alkuperäisiin hankintasuunnitelmiin on ollut viime vuosina NH90-kuljetushelikopterihankkeen viivästyminen suunnitellusta aikataulusta, mikä on viivästyttänyt operatiivisen valmiuden saavuttamista. Muilta osin strategisen iskun ennaltaehkäisyn suorituskyvyn rakentaminen maavoimille on edennyt pääosin suunnitellusti. Joulukuussa 2007 saatiin sovittua NH90-kuljetushelikopteritoimittajan kanssa alkupe-
räiseen hankintasopimukseen tehtävistä muutoksista, jotka koskevat mm. helikoptereiden uusia toimitusaikoja, toimitusten vaiheistusta ja muita ehtoja. Lisäksi myyjän kanssa sovittiin myyjän viivästyksensä johdosta osta-

jalle suorittamista korvauksista. Puolustusministerin helikopterihankkeesta teettämä selvitys osoitti muun muassa, että NH90-kuljetushelikoptereiden toimitusten viivästyminen on johtunut ratkaisevasti siitä, että toimittajana on ollut uusi konsortio ja toimitusten kohteena vasta kehitysvaiheessa oleva tuote. Aikataulut olivat liian kunnianhimoisia. Kun Suomi on ollut täysin riippuvainen perustyyppin (NAHEMA TTH) hyväksynnästä ja valmistuksesta, olisi Suomi voinut omin toimin nopeuttaa toimituksia vain rajoitetusti.

Suorituskykyjen kehittäminen ja vanhan suorituskyvyn purku edellyttävät elinjaksosuunnittelua, joka on keskeinen materiaalsen valmiuden suunnittelun työkalu. Puolustusmateriaalin elinjakso on pitkä, tyypillisesti suunnittelu- ja hankintavaiheen kesto on noin kymmenen vuotta ja käyttövaihe modernisointineen noin 20—30 vuotta. Materiaalsen valmiuden ja käytettävissä olevien resurssien tasapainottamiseksi poistettiin merkittävä määrä vanhentunutta kalustoa käytöstä. Materiaalin elinjakson aikainen varaosien saatavuus on myös osa materiaalista valmiutta. Tältä osin tilanne on heikentynyt viime vuosina kaikkien puolustushaarojen kohdalla, mutta tilannetta korjaavat toimenpiteet saatiin alulle vuoden 2007 aikana.

Puolustusvoimien hanketoiminnassa on todettu puutteita, jotka johtuvat pääosin hankeohjaukseen liittyvistä kehittämistarpeista sekä koulutetun ja osaavan hankehenkilöstön liian pienestä määrästä. Todettujen puutteiden korjaamiseksi Pääesikunta on tarkentanut ohjeistustaan ja ryhtynyt kehittämään hankehenkilöstön koulutusta. Puolustusministerin asettama työryhmä selvitti lisäksi hankintaprosessin eri vaiheista aiheutuvia syitä hankintamäärärahojen siirtyvien erien syntymiselle ja esitti asiaan liittyviä toimenpidesuosituksia.

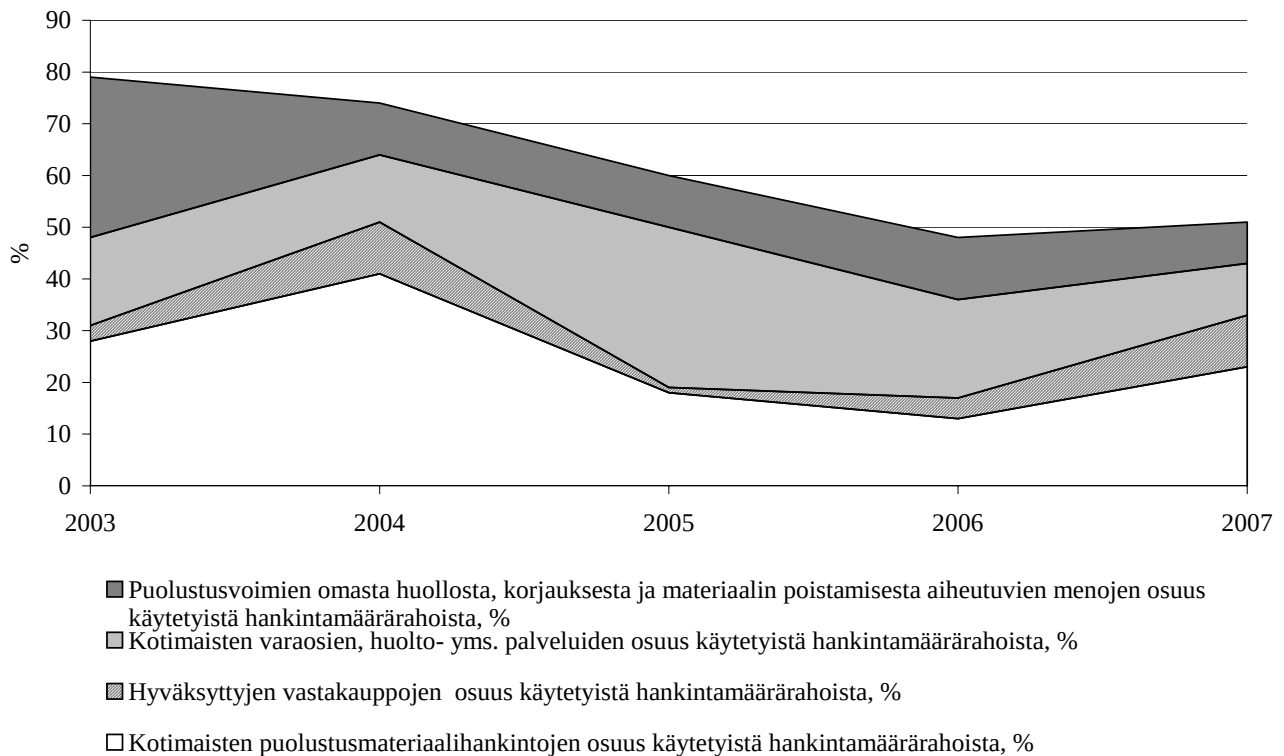
Kuvio 12. Puolustusmateriaalihankintamäärärahojen käyttö

Vuonna 2007 käytettävissä olleista puolustusmateriaalihankintamäärärahoista siirtyi vuodelle 2008 noin 27,6 %, kun puolustusministeriön asettama tavoite oli 12 %. Sitomattomina siirtyneitä hankintamäärärahoja oli 6,6 %. Määrärahojen siirtyminen johtui lähinnä hankkeiden aikataulujen viivästymisestä. Puolustusmateriaalihankintoihin myönnettyjen tilausvaltuuksien vuosien 2008—2012 maksuosuuksista, yhteismäärältään 1 352 milj. euroa, oli sidottu vuoden 2007 päättyessä noin 84,7 %.

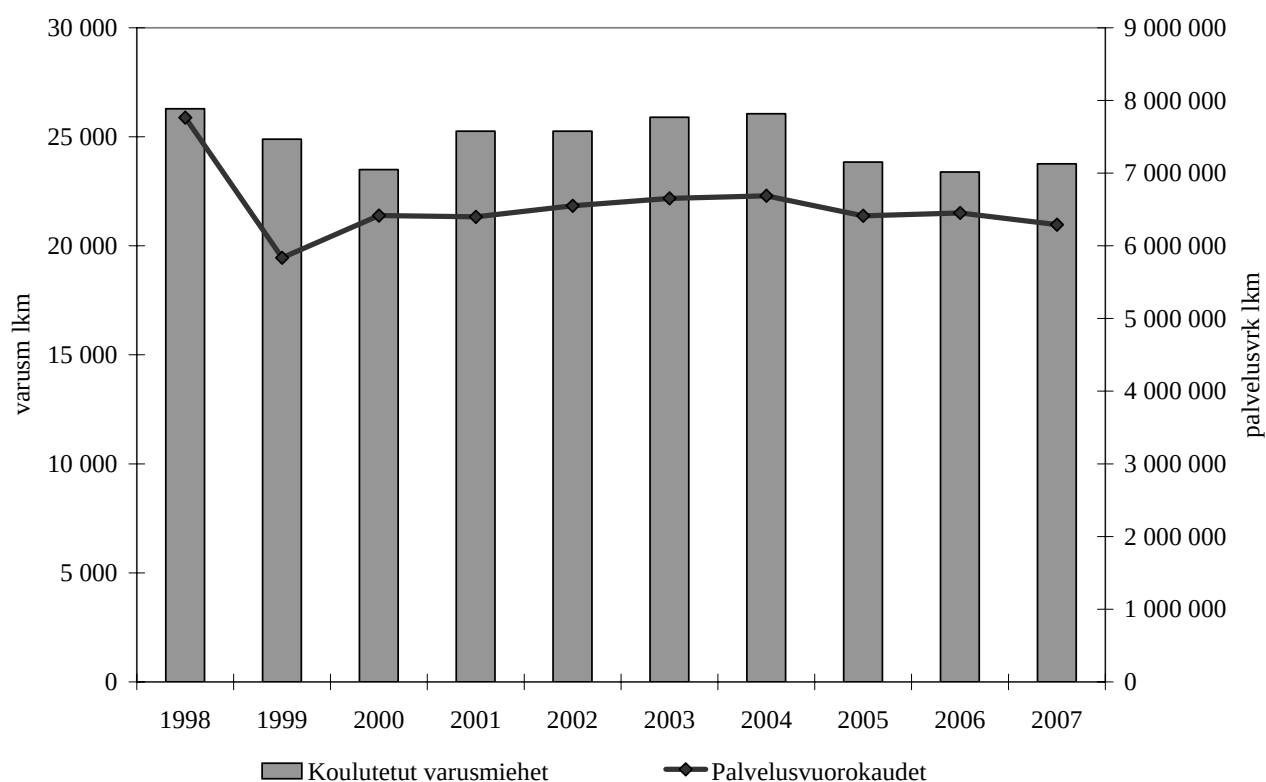
Puolustusministeriön asettama eri hallinnonalojen ja teollisuuden edustajista koostuva työryhmä laati puolustus- ja turvallisuusteollisuusstrategian, jonka toimeenpano aloitettiin yhteistyössä teollisuuden kanssa. Kotimaisen puolustusmateriaaliteollisuuden toimintaedellytyksiä pyrittiin turvaamaan riittäville kotimaisilla tilauksilla ja tuotekehityshankkeilla. Lisäksi edistettiin teollisuuden vientiponnisteluja mm. yhteisillä teollisuusseminaareilla sekä vierailujen ja neuvotteluiden yhteydessä.

Kuvio 13. Puolustusmateriaalihankintojen kotimaisuus

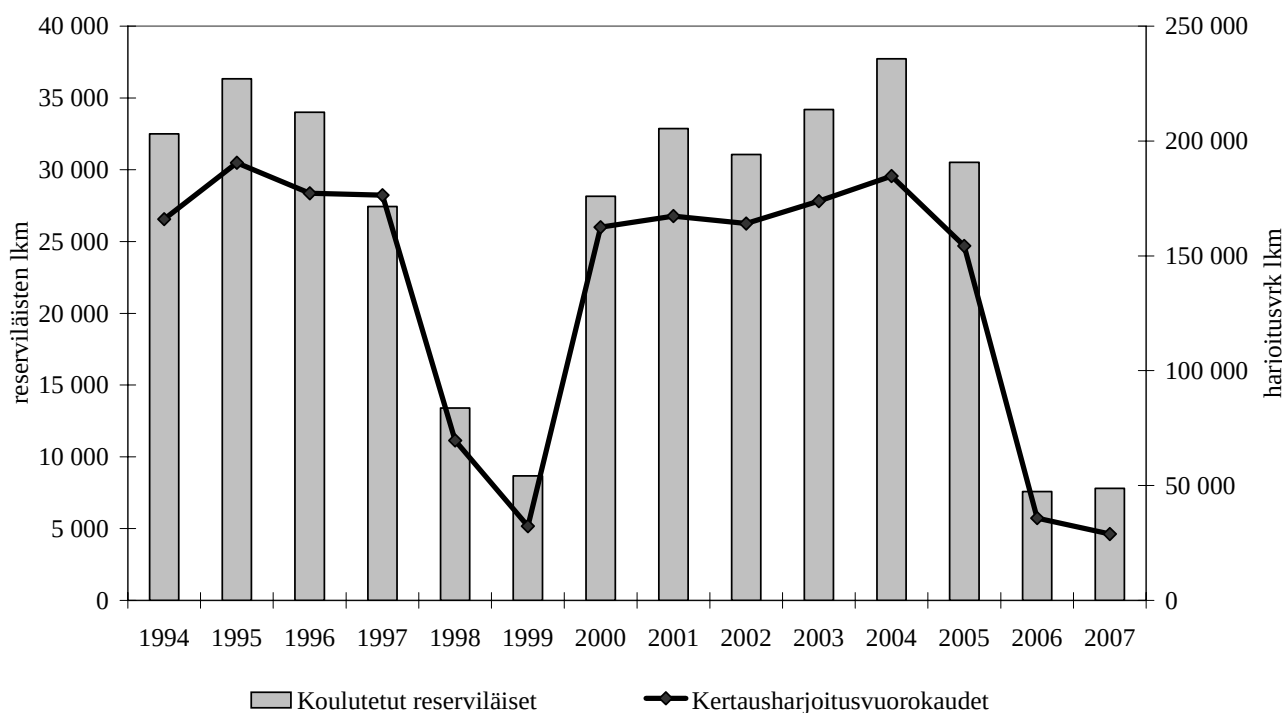

Asevelvollisten koulutus

Varusmiesten koulutus toteutui pääosin suunnitelmien mukaisesti. Uuden terveystarkastusjärjestelmän ja terveystarkastusohjeen käyttöönoton myötä kutsunnoista palvelukseen käskettävien osuus putosi pitkäaikaisesta 85 %:sta 81 %:iin, vaikka järjestelmä ei vielä ollut täysimääräisenä käytössä. Uusittu terveystarkastusjärjestelmä lisäsi myös palveluksenaikaista poistumaa, koska uudessa järjestelmässä arvioidaan varusmiesten terveydentilaa joukko-osastoissa koko asevelvollisuusajalle. Puolustusvoimat näkee varusmieskoulutuksen haasteena riittävän kouluttajahenkilöstön takaamisen varusmieskoulusta antaviin perusyksiköihin.

Kuvio 14. Varusmieskoulutus

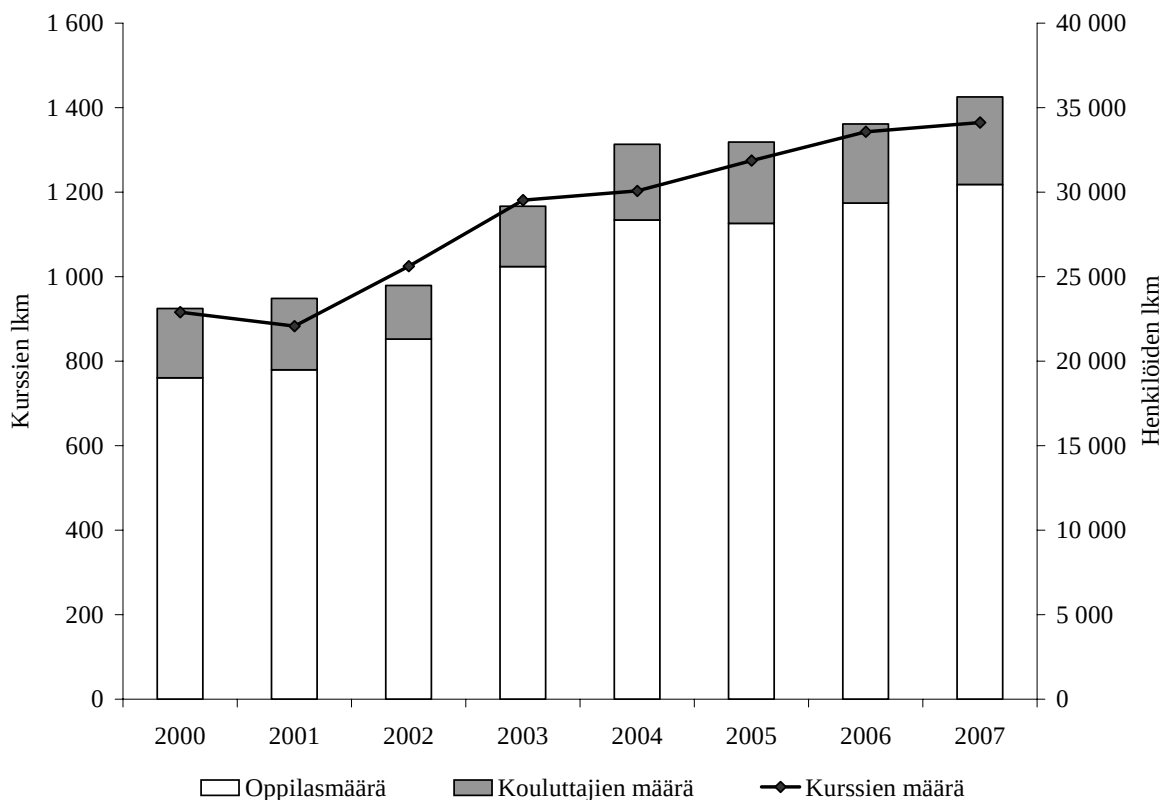
Kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten määrä oli vuonna 2007 edellisvuoden tapaan vain neljäsosa vuoden 2005 koulutukseen verrattuna. Toiminnan tason palauttaminen on budjetoitu vuodelle 2008, jolloin tavoitteet on myös voitu asettaa lähemmäksi puolustusvoimien sodan ajan suorituskyvyn ylläpitämisen tarpeita. Kertausharjoitusten ohella puolustusvoimien vapaaehtoisista harjoituksista kertyi lisäksi koulutusvuorokausia lähes 12 000 kappaletta.

Kuvio 15. Reserviläiskoulutus

Taulukko 79. Asevelvollisten koulutus ja ylläpito

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 tavoite	2007 toteutunut
Asevelvollisten koulutusvuorokausimäärä/kouluttajien henkilötyövuosimäärä	1 927	1 856	1 820	1 767
Joukkotuotannossa olevien sodan ajan yksiköiden koulutustaso (1—5)	3,5	3,8	3,5	3,5
Koulutettujen varusmiesten lukumäärä	23 842	23 379	23 000	23 764
Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä suhteessa tarpeeseen, määrä/tarve, %	85	25	17	17
Asevelvollisten ylläpidon ja koulutuksen välittömät menot (milj. euroa)	281,7	266,0	283,7	267,1
Asevelvollisten ylläpito- ja koulutusmenot/palvelusvuorokausi (euroa)	43	41	42	42

Puolustusministeriö jakoi vuoden 2007 talousarviossa momentille 27.10.50. (Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) myönnettyä määrärahaa 1,81 milj. euroa maanpuolustusjärjestöille. Määrärahaa käytetään puolustusvalmiutta tukevaan puolustushallinnon ulkopuoliseen vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen sekä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän alue- ja paikallistason toimintaan. Valtaosa avustuksesta (n. 1,7 milj. euroa) myönnettiin Maanpuolustuskoulutus ry:lle käytettäväksi yhdistyksen toimihenkilöiden palkkaukseen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kurssitoimintaan sekä piiri- ja paikallistason omaehtoiseen toimintaan. Tämän lisäksi puolustusvoimat antoi maanpuolustusjärjestöille korvauksetta epäsuoraa tukea (kalustoa, toimitiloja ym.). MPK ry:n kurseille osallistujien kokonaismäärä kasvoi 4,7 % edellisvuodesta. Sotilaallisen koulutuksen osuus kursseista oli 56 %. Kurssilaisista oli reserviläisiä 61 %.

Kuvio 16. Maanpuolustuskoulutus ry:n järjestämä koulutus

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun uuden lain myötä Maanpuolustuskoulutus ry:stä tuli vuoden 2008 alusta lukien julkisoikeudellinen yhteisö. Se voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille puolustusvoimien tilauksesta. Sitoumuksen antaneita vapaaehtoisia voidaan käyttää esimerkiksi puolustusvoimien virka-aputehtävissä poliisille. Vuonna 2007 tehtiin lain täytäntöönpanoon liittyviä valmisteluja luomalla MPK ry:lle ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnalle toimintaedellytykset.

Muiden viranomaisten tukeminen

Puolustusvoimat tuki muita viranomaisia hieman yli 500 virka-aputehtävässä, joista valtaosa liittyi räjähteiden raivaamiseen. Poliisille on annettu lisäksi virka-apua henkilöiden etsimiseen ja kiinni ottamiseen, paikan tai alueen eristämiseen ja tutkimiseen, liikenteen ohjaamiseen, henkilöiden ja omaisuuden tilapäiseen suojaamiseen sekä muuhun sellaiseen tehtävään, jossa hyödynnetään puolustusvoimien erityishenkilöstöä tai -välineistöä. Puolustusvoimien virka-aputehtävien määrä väheni edellisvuoden tasosta noin 40 %:lla.

11.3 Sotilaallinen kriisinhallinta

Taulukko 80. Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (milj. euroa)

	2005	2006	2007
Rauhanturvaamistoiminnan kalusto- ja hallintomenot (PLM:n pääluokka)	47,6	41,7	60,5
Suomalaisten valvontajoukkojen ylläpitomenot (UM:n pääluokka)	46,0	49,6	55,7
Rauhanturvaamistoiminnan kotimaan toimintamenot ¹⁾	2,9	6,4	3,6
Yhteensä	96,5	97,7	119,8

¹⁾ Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen toimintamenot ja EU:n taisteluosastojen valmistelu-, koulutus- ja harjoitteluvaiheen palkkausmenot.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menojen kasvu edellisestä vuodesta johtui pääosin osallistumisesta Libanonin kriisinhallintaoperaatioon sekä Saksa-johtoisen EU:n taisteluosaston puolen vuoden valmiusvuorosta ja pohjoismaisen taisteluosaston perustamisesta.

Sotilaallinen kriisinhallintakyky

Tulostavoite: Puolustushallinnon kykyä kansainväliseen yhteistoimintaan ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitetään. Sotilaallista kriisinhallintakykyä parannetaan kansainvälisten sitoumusten ja toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on EU:n taisteluosastoihin osallistumisessa ja siihen liittyvän suorituskyvyn luomisessa.

Suomen kriisinhallintakykyä kehitettiin ottamalla huomioon EU:n joukkotarpeet, Naton rauhankumppanuuden suunnittelu- ja arviointiprosessin asettamat suoritevaatimukset sekä pohjoismainen kriisinhallintayhteistyö. Puolustusvoimat on täyttänyt sille asetetut kansainvälisen toiminnan suorituskysykyvaatimukset. Ensimmäinen kansainvälisiin tehtäviin tarkoitettu EU-taisteluosasto (saksalais-suomalais-hollantilainen) asetettiin valmiuteen onnistuneesti vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla koulutettiin ja varustettiin pohjoismainen EU:n taisteluosasto. Kriisinhallintajoukkojen suorituskysyky perustuu kansallisen puolustuksen materiaaliin, jota täydennetään momentin 27.30.22. (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot) määrärahoilla hankitulla, olosuhteiden ja tehtävän kannalta välttämättömällä erityismateriaalilla. Sotilaallisen kriisinhallinnan suunnittelulle ovat olleet haasteellisia EU-taisteluosastojen ja operaatioiden muuttuvat suunnitteluperusteet, turvallisuustilanteen muutokset operaatioalueilla ja operaatioihin kohdennettavan materiaalin kasvava määrä sekä materiaalin kallistuminen ja nopea kuluminen.

Osallistuminen kriisinhallintaoperaatioihin

Kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistuttiin poliittisten päätösten ja operaatio-olosuhteiden vaatimusten mukaisesti. Vuoden 2007 operaatioista kaksi oli Nato-johtoista, kaksi EU-johtoista ja loput perinteisiä YK-operaatioita. Sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden painopiste oli Kosovon ja Afganistanin operaatioissa. Kriisinhallintahenkilöstön määrä pysyvässä sekä lyhytkestoisissa operaatioissa oli kuukaudesta riippuen yhteensä noin 500—800 henkilöä. Kotimaassa oli valmiudessa ja koulutuksessa keskimäärin 160—220 henkilöä. Vuoden lopussa suomalaisten kokonaisvahvuus erilaisissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa oli noin 580 sotilasta sen jälkeen, kun Libanonin UNIFIL -operaatiossa ollut noin 200 sotilaan vahvennettu pioneeri-komppania kotiutettiin suunnitelmien mukaisesti marraskuussa.

Balkanilla Suomi osallistui noin 400 sotilaalla Naton johtamaan KFOR-operaatioon Kosovossa sekä noin 100 sotilaalla EU:n johtamaan EUFOR ALTHEA -operaatioon Bosnia-Hertsegovinassa, kunnes koko EUFOR ALTHEA -operaation joukkovahvuus puolitettiin kesäkuussa noin 2 500 sotilaaseen, jolloin myös suomalaisosaston vahvuus supistui noin 50 sotilaaseen. Afganistanin Nato -johtoiseen ISAF -operaatioon suomalaiset osallistuivat noin 100 sotilaalla, joista pääosa toimii Pohjois-Afganistanin alueella. Suomi osallistui lisäksi myös useaan kriisinhallintaoperaatioon Lähi-idässä, Kashmirissa ja Afrikassa sotilastarkkailijoilla tai esikunta-puseereilla. Sotilastarkkailijaoperaatioita oli neljä: UNTSO -operaatiossa Lähi-idässä työskenteli 15, UNMOGIP -operaatiossa Kashmirissa kuusi, UNMEE -operaatiossa Etiopiassa ja Eritreassa viisi ja UNMIK -operaatiossa Kosovossa kaksi sotilastarkkailijaa. Joulukuussa käynnistettiin valmistelu- ja varautumistoimenpiteet mahdolliseen Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa toteutettavaan EU:n kriisinhallintaoperaatioon (EUFOR CHAD/CAR). Suomen kontribuution vahvuus operaatiossa on noin 60 sotilasta.

Suomen panoksella sotilaallisessa kriisinhallinnassa on ollut näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Nykyaikaisissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa korostuvat entistä teknisemmät järjestelmät, kalusto, aseet ja ajoneuvot, ja ne vaativat yhä enemmän erikoisosaajia. Osallistumalla täysivertaisena vastuunkantajana kriisien ratkaisemiseen Suomi edistää olosuhteiden vakauttamista mahdollisimman varhain. Kriisinhallintatyöhön on kuulunut yhä tiivistyvä yhteistyö siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden kanssa. Suomalaiset ovat tukeneet paikallista väestöä erilaisilla terveydenhoitoon ja turvallisuuteen liittyvillä projekteilla, jotta varsinaisten kriisien lauettua on voitu turvata työrauha alueen jälleenrakennustyölle.

11.4 Erityisteema: Puolustushallinnon organisaatiomuutosten alueelliset vaikutukset

Johdanto

Vuoden 2001 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjauksiin perustuen päätettiin lakkauttaa Iisalmen, Oriveden, Sääksjärven ja Vammalan varikot sekä Suojeluvarikko, Hangon Rannikkopatteristo ja Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmentti. Ulkopuoliselta toimijalta tilattavalla arvioinnilla haluttiin selvittää lakkauttamisten alueellisia vaikutuksia. Arvioinnin kohdepaikkakunniksi valittiin Hanko ja Vammala. Hangon Rannikkopatteristo lakkautettiin 2002 ja Vammalan asevarikko vuonna 2003. Net Effect Oy:n puolustusministeriölle laatima arviointiraportti on käytettävissä valtion tilinpäätöskertomuksen taustamateriaalina.

Hangon Rannikkopatteriston ja Vammalan asevarikon lakkautusvaikutusten arviointi on jatkoa aikaisemmin toteutetuille Kainuun ja Säkylän varuskuntien, sekä Maasotakoulun toiminnan taloudellisia vaikutuksia koskeville tutkimuksille vuosina 2001, 2002 ja 2006 (Maasotakoulu ei ollut enää 2006 mukana). Kainuun ja Säkylän osalta todettiin kummankin joukko-osaston työllisyys- ja tuotantovaikutusten kasvaneen vuosien 1999—2005 välisellä tarkastelujaksolla. Vuoden 2005 toimintajakson tuotantovaikutus oli Porin prikaatin osalta 45 milj. euroa ja työllisyysvaikutus vajaat 900 henkilötyövuotta. Kainuun prikaatin vastaavat luvut olivat 60 milj. euroa ja noin 1 200 henkilötyövuotta.

Puolustusvoimien toiminnalla on useita konkreettisia vaikutuksia sijaintipaikkakunnan sosio-ekonomiseen rakenteeseen, ympäristöön, maankäyttöön, sekä alueen väestön identiteettiin, erityisesti silloin, kun puolustus-

voimien toiminta alueella on ollut pitkäkestoista. Hankoa ja Vammalaa koskevan arvioinnin tavoitteena oli lisätä puolustushallinnon kehittämisen yhteyttä muuhun yhteiskuntaan. Lisäksi haluttiin tuoda esille kehittämistarpeita organisaatiomuutosten toteuttamisessa sekä niiden vaikutusten ennakoinnissa ja seurannassa. Arvioinnissa ei otettu kantaa organisaatioiden lakkauttamisten tarkoituksenmukaisuuteen tai siihen, mitä vaikutuksia lakkauttamisilla on ollut laajemmin puolustusvoimien toimintakykyyn tai taloudelliseen tilanteeseen.

Hangon Rannikopatteriston lakkauttamisen alueelliset vaikutukset

Toiminnallisina vaikutuksina olivat uusiokäyttöön vapautuneet alueet, joista merkittävimpana voidaan pitää Kuningatarvuorta. Käyttöönottoa ovat viivästyttäneet alueella olevat saastuneet maa-alat ja niihin liittyvät vastuukysymykset. Itä-sataman kehittäminen on ollut lakkauttamisen ainoa, ei-tavoiteltu myönteinen vaikutus. Russarön linnakesaari on edelleen puolustusvoimien käytössä, eikä aluetta ole avattu matkailulle Hangon kaupungin toistuvista kaksoiskäyttö-esityksistä huolimatta. Lakkauttaminen vaikutti osaltaan negatiivisesti alueen väestönkehitykseen. Se myös heikensi Hangon järjestö- ja yhdistystoimintaa. Rannikopatteriston toiminnan lopettaminen koski noin kahta prosenttia kaupungin työpaikoista, mutta lakkautuksella ei ollut vaikutuksia työttömyyteen, koska suurin osa puolustusvoimien palveluksessa olleista muutti pois paikkakunnalta. Työpaikat satamassa ja teollisuudessa ovat lisääntyneet, joten lakkautus ei ole heijastunut työpaikkojen kokonaismäärään. Maanpuolustustahto on säilynyt alueella vahvana, mutta lakkautuksen on epäilty vaikuttaneen passivoivasti vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ja reserviläistoimintaan.

Taloudelliset vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi sataman kehittymisen myötä. Väkiluvun vähentyminen on näkynyt verotulojen ja ostovoiman vähentymisenä. Veroäyriä ei ole kuitenkaan jouduttu nostamaan lakkauttamisen seurauksena. Hangon elinkeinorakenne on monipuolinen, eikä lakkautuksella ole ollut siihen merkittävää vaikutusta.

Ympäristövaikutukset jäivät melko vähäisiksi, koska puolustusvoimien toiminta Russarössä ja Syndaleniassa jatkuu. Vaikutukset maaperään ovat myönteisiä, kun Itä-Sataman ja Kuningatarvuoren maaperä puhdistetaan.

Henkilöstöön ja asukkaisiin liittyvät vaikutukset olivat työllisyyden osalta odotettua pienemmät. Mitään erityisiä tukitoimia ei tarvittu, sillä henkilöstö työllistyi melko nopeasti muualle. Sotilashenkilöille osoitettiin vastaava työpaikka Dragsvikistä tai Upinniimestä. Lakkauttaminen koettiin suurena pettymyksenä. Näkemykset lakkauttamisen vaikutuksista olivat todellisuutta kielteisempiä ja perustuivat mielikuviin.

Selonteon toimeenpano (Seltop) -työryhmän toiminnassa työtapoja, osallistumisaktiivisuutta, sekä keskustelujen sisältöjä kiitettiin, mutta itse työskentelyä moitittiin tuloksettomaksi. Rannikopatteriston lakkauttamisen vastineeksi toivottiin valtionhallinnon työpaikkoja. Odotuksia oli myös Russarön osa-aikaisesta käytöstä matkailutarkoituksiin. Kompensaatioita ei kuitenkaan toteutettu. Pettymystä lisäsivät kiinteistöjen uusiokäytön hidas eteneminen ja Kuningatarvuoren kaavoituksen pysähtyminen useaksi vuodeksi.

Vammalan asevarikon lakkauttamisen alueelliset vaikutukset

Toiminnallisina vaikutuksina varikkoalue ja siellä sijaitsevat rakennukset on saatu tarkoituksenmukaiseen uusiokäyttöön asevarikon lakkauttamisen jälkeen. Varikkoalue myytiin rakennuksineen Anian Tehtaat Oy:n sekä Patria Vammas Oy:n omistukseen. Vammalan kaupungin suunnitelmat alueen asuntorakentamisesta eivät toteutuneet, sillä entinen varikkoalue on kaavoitettu teollisuuskäyttöön. Varikon lakkauttamisen suorat vaikutukset kunnan sosiaaliseen, fyysiseen, toiminnalliseen ja taloudelliseen elinympäristöön ovat jääneet vähäisiksi.

Asevarikon lakkauttamisen välittömät imagoon liittyvät vaikutukset Vammalan kaupungille ovat olleet negatiivisia, mutta pidemmällä tähtäimellä vaikutus on ollut varsin vähäinen ja saattaa kääntyä jopa positiivisen puolelle. Myönteisesti vaikuttavia tekijöitä ovat mm. Patria Vammas Oy:n toimintojen laajentuminen Vamma-

lassa, yrityspuiston kehittyminen, sekä Anian Tehtaat Oy:n tulo alueelle. Puolustusvoimiin kohdistuneet imago-vaikutukset ovat olleet asukkaiden keskuudessa lievästi negatiivisia.

Henkilöstöön ja asukkaisiin liittyvien vaikutusten kokonaiskuva muodostui pääasiassa kielteiseksi, mihin on vaikuttanut puutteellinen tiedottaminen lakkauttamisesta ja varikon aiheuttamista ympäristöhaitoista. Välittömät vaikutukset ovat kohdistuneet varikon henkilöstön työllistymiseen ja sotilashenkilöstön uudelleensijoittamiseen puolustusvoimien palveluksessa. Varikon lakkauttamisprosessissa tehtiin yhteistyötä Vammalan työvoimatoimiston ja TE-keskuksen kanssa. Asevarikko osti työvoimatoimistolta palvelun, johon sisältyi kahden valmennusryhmän muodostaminen varikolta irtisanotuille siviilihenkilöille. Niiden tehtävänä on ollut antaa tukea irtisanomistilanteessa ja edistää työntekijöiden nopeaa uudelleentyöllistymistä.

Varikon lakkauttamisen suorat vaikutukset alueen yhdistysten ja järjestöjen toimintaan olivat negatiivisia. Lakkauttamisen seurauksena järjestöt menettivät toiminnan kannalta keskeisen kokoontumistilansa. Korvaavia toimintoja ja toimitiloja on kuitenkin löydetty. Alueen vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on varikon lakkauttamisen myötä vaikeutunut, kun tarvittava materiaali joudutaan hakemaan kauempaa. Maanpuolustustahdon arvioidaan ainakin jonkin verran heikentyneen aktiivitoimijoiden keskuudessa.

Taloudelliset vaikutukset Vammalan kaupungille ovat olleet negatiivisia, mutta kokonaisuudessaan vähäisiä. Varikon verotulovaikutuksen arvioidaan olleen sen viimeisten toimintavuosien aikana noin 2 % kaupungin verotuloista. Käytännössä lakkauttamisen suora negatiivinen vaikutus on ollut vielä vähäisempi, sillä suurin osa varikon entisistä työntekijöistä on jatkanut työelämässä maksaen veronsa myös varikon lakkauttamisen jälkeen Vammalaan. Negatiivinen vaikutus konkretisoituu tulevaisuudessa, kun vielä työelämässä olevat varikon entiset työntekijät jäävät eläkkeelle tai poistuvat muuten työelämän parista.

Varikon lakkauttamisen välittömänä seurauksena mikään yritys ei näytä lopettaneen toimintaansa tai siirtäneen toimintojaan pois Vammalasta. Laajemmin katsottuna varikon lakkauttamisen vaikutukset alueen yrittäjien toimintaedellytyksiin ovat neutraaleja. Välillisesti varikon lakkauttaminen on mahdollistanut Patria Vammas Oy:n toimintojen kehittämisen ja laajentamisen Vammalassa, Anian Tehtaat Oy:n tulon alueelle, sekä entisellä varikkoalueella toimivan, 11 osakeyhtiön laajuisen yrityspuiston syntymisen.

Pidemmällä aikavälillä varikon lakkauttamisella on kiistatta positiivisia vaikutuksia Vammalan kaupungin talouden kehittymiseen. Varsinkin Anian Tehtaat Oy:n toimintojen laajentumiseen kohdistuu suuria odotuksia. Suorat vaikutukset kunnan osaamispotentiaaliin ovat olleet negatiivisia mutta erittäin vähäisiä, sillä suurin osa varikon entisistä työntekijöistä asuu edelleen Vammalassa. Välilliset vaikutukset kunnan osaamispotentiaaliin sekä innovaatio- ja kilpailukykyyn näyttäytyvät jopa positiivisina, sillä entiselle varikkoalueelle kehittynyt yrityspuisto on tuonut uusia osaajia paikkakunnalle.

Vammalan asevarikkoa pidettiin alueen asukkaiden ja varikon sidosryhmien keskuudessa hyvin vakaana ja merkittävänä työllistäjänä. Vammalan alueen asukkaiden mukaan asevarikon lakkautus muutti merkittävästi alueen työllisyystilannetta. Näkemykset varikon työllistävästä vaikutuksesta olivat kuitenkin selvästi ylimitoitettuja. Varikon suora työllistävä vaikutus oli 2000-luvulla varsin vähäinen, sillä varikon palveluksessa oli tällöin noin 50 työntekijää. Välillisesti varikon arvioidaan työllistäneen 29 henkilöä varikon ulkopuolelta. Yhteenlaskettu työllistävä vaikutus oli näin ollen noin 80 henkilötyövuotta ja 1,2 % Vammalan työvoimasta.

Ympäristövaikutukset ovat olleet pääsääntöisesti positiivisia ja kohdistuneet ensisijaisesti entiselle varikkoalueelle. Varikkoalueen maaperä oli pilaantunut pidemmällä aikavälillä mm. raskasmetalleilla, minkä lisäksi varikkoalueelle oli haudattu sotien jälkeen suuri määrä ammuksia ja muuta räjähtävää materiaalia. Varikkoalueen pilaantuneen maaperän kunnostaminen suoritettiin massanvaihdoilla. Yritystoiminnan kehittyminen on kasvattanut liikennettä ja oletettavasti lisännyt alueen päästö- ja meluhaittoja.

Selonteon toimeenpano (Seltop) -työryhmän toimintaa pidettiin onnistuneena sekä työn tulosten että yhteistyön toimivuuden osalta. Painopisteinä olivat erityisesti henkilöstöön ja varikkoalueen uudelleenkäyttöön liittyvät

näkökulmat. Työryhmän mukaan Seltop-työhön ja lakkautusprosessiin laajemminkin olisi pitänyt kytkeä puolustushallinnon lisäksi myös muita hallinnonaloja.

Johtopäätökset

Suomalaisessa yhteiskunnassa on meneillään laaja-alainen, sekä avointa että julkista sektoria koskettava rakennemuutos. Esimerkiksi valtion tuottavuusohjelma ja toisaalta alueellistamistavoitteet heijastuvat puolustushallintoon muun muassa toimintojen ulkoistuksena ja uudelleensijoittamisena. Näillä toimenpiteillä on sekä valtakunnallisia että alue- ja paikallistasolle ulottuvia vaikutuksia, jotka tulisi ottaa huomioon puolustushallintoa koskevassa suunnittelussa ja organisaatiomuutosten läpiviemisessä.

Vammalaa ja Hankoa koskeva arviointi osoitti, että puolustusvoimien toiminnan lakkauttamisella on useita merkittäviä vaikutuksia, jotka saattavat olla myös positiivisia erityisesti pidemmällä aikavälillä tarkasteltuina. Tästä hyvänä esimerkkinä on Vammalan asevarikolta vapautuneelle alueelle kehittynyt yritystoiminta. Pitkäkestoiset, kielteiset vaikutukset kohdistuivat lähinnä ympäristöön ja maankäyttöön maaperän saastumisen ja puolustusvoimien jäljelle jääneen toiminnan seurauksena.

Sen sijaan suorat talouteen ja työllisyyteen liittyvät vaikutukset osoittautuivat lyhytaikaisiksi ja kokonaisuuden kannalta vähäisiksi. On kuitenkin otettava huomioon, että lakkauttamisesta aiheutuvat vaikutukset ja niiden laajuus ovat riippuvaisia esimerkiksi paikkakunnan elinkeino-, ja väestörakenteesta ja saattavat vaihdella huomattavasti alueittain. Hangossa ja Vammalassa todetut vaikutukset eivät siten ole suoraan yleistettävissä muihin lakkautustapauksiin. Arvioinnissa esille nousseita havaintoja ja kehittämissuosituksia voidaan kuitenkin hyödyntää valtakunnallisesti esimerkiksi puolustushallinnon toimintojen lakkauttamisten toteuttamisessa ja niiden vaikutusten ennakkoinnissa.

Arvioinnin perusteella voidaan tehdä seuraavat kehittämissuhteet:

- Lakkauttamiset tulisi suunnitella ja viestiä kokonaisuuksina.
- Puolustusvoimien ja koko puolustushallinnon tulee parantaa avoimuutta ja tiedottamista kohdeorganisaation henkilöstölle sekä kohdepaikkakunnille organisaatiomuutosten yhteydessä.
- Puolustusvoimien tulisi omassa suunnittelussaan huomioida ja tasapainottaa toiminnan hyödyt ja haitat laajemmin suhteessa yksittäisiin kuntiin.
- Seltop-työryhmän edustusta tulisi laajentaa siten, että ryhmässä olisi parempi alueellinen (esim. maakunnan) ja elinkeinotoimijoiden (esim. kauppakamari) edustus.
- Lakkautuksissa henkilöstön työllistymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.
- Rakennusten ja maa-alueiden investointien suunnittelua tulee kehittää. Sen yhteyttä puolustushallinnon toiminnan pitkäjänteiseen suunnitteluun tulee vahvistaa.
- Ympäristökysymyksissä olisi panostettava systemaattiseen ohjeistukseen.
- Jokainen lakkautettava osasto olisi velvoitettava laatimaan lakkauttamiskertomus.
- Puolustusvoimien käytössä olevien, sekä organisaatiomuutosten seurauksena vapautuvien alueiden laajempaa hyödyntämistä muihin käyttötarkoituksiin (esim. asuin-, matkailu- ja virkistyskäyttöön ja elinkeinotoimintaan) tulisi lisätä. Tämä vahvistaisi puolustusvoimien julkisuuskuva ja yhteyttä muuhun yhteiskuntaan.

12. Valtiovarainministeriö

Katsaus toimialan toimintaan sekä merkittävimpiin muutoksiin ja riskeihin

Suomen väestö ikääntyy nopeammin kuin missään muussa EU-jäsenvaltiossa. Työikäinen väestö alkaa supistua jo lähivuosien aikana, kun ensimmäinen suuri ikäluokka — vuonna 1945 syntyneet — täyttää vuosikymmenen vaihteessa 65 vuotta. Tämän demografisen muutoksen myötä julkinen talous on joutunut uuteen, aikaisempaa vaikeampaan tilanteeseen. Julkinen sektori — valtio, kunnat ja sosiaaliturvarahastot — huolehtii Suomessa valtaosin sekä eläkkeistä että terveydenhoito- ja hoivapalveluista. Julkisten eläkemenojen voimakas kasvu alkaa jo ensi vuosikymmenellä, kun puolestaan vanhusväestön tarvitsemien hoito- ja hoivamenojen lisäys painottuu voimakkaammin seuraaville vuosikymmenille. Samalla kun julkiset menot lisääntyvät väestön vanhenemisen myötä, työllisten määrän supistuminen hidastaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua. Pidemmällä aikavälillä väestön ikääntyminen johtaa kuntasektorilla kasvaviin peruspalvelujen kysyntä- ja rahoituspaineisiin. Talouden tasapainottaminen edellyttää kunnilta sellaisia palvelurakenteita ja tuottavuutta koskevia päätöksiä, joilla toimintamenojen kasvu voidaan pitää verotulojen ja valtionosuuksien kasvun asettamissa rajoissa.

Hallituksen keskeisenä talouspoliittisena tavoitteena on ollut lisätä suomalaisten hyvinvointia parantamalla edellytyksiä työllisyyden tuntuvalle kohenemiselle ja tuottavuuden kasvun nopeutumiselle. Työllisyyden lisääminen on myös kuluvalle kaudella mm. työvoiman ikääntymisen ja kohtaanto-ongelmien vuoksi haastavaa. Työvoiman vähentymistä voidaan hidastaa lähinnä pidentämällä työuria ja parantamalla työelämän vetovoimaa. Työpanoksen niukentuessa entistä tärkeämmäksi tulee sen ja muiden voimavarojen kohdentaminen mahdollisimman tuottavasti. Tällöin strategisen henkilöstövoimavarojen johtamisen merkitys kasvaa. Talouspolitiikan suurin haaste on ollut ja on jatkossakin työllisyysasteen ja tuottavuuden nostaminen. Kansainvälisen kilpailuympäristön nopeaan muutokseen sopeutuminen edellyttää hyvin toimivia hyödyke-, rahoitus- ja työmarkkinoita. Tuottavuus on globaalitaloudessa kansallisen kilpailukyvyn tärkein määrittäjä ja sitä voidaan tehokkaammin kohottaa investoinneilla inhimilliseen pääomaan ja teknologiseen kehitykseen. Tuottavuuden parantamispyrkimyksiä vastaan toimii mm. monimutkaistuva lainsäädäntö.

Julksen talouden vakaus ja kestävyys edellyttää julkisten menojen kasvun hillintää, tuottavuuden kohottamista sekä talouden kasvupotentiaalin vahvistamista. Julksen talouden tasapainon turvaaminen pidemmällä aikavälillä edellyttää tulonsiirtojen ja palvelujärjestelmien uudistamista toisiaan tukevasti sekä julkisen sektorin voimavarojen oikeaa mitoittamista ja tehtävien priorisointia. Voimavaroja on voitava siirtää tehtäväalueelta toiselle väestön ikärakenteen ja aluerakenteen muutosten ja palvelutarpeiden uusien priorisointien mukaisesti. Samalla on otettava entistä paremmin huomioon julkisen talouden ja sektorin vaikutukset talouskasvuun ja työllisyyteen samoin kuin kilpailuympäristön toimivuuteen ja resurssien kohdentumiseen. Koko vaalikaudelle päätetty budjetin menokehys on olennainen osa hallituksen finanssipolitiikkaa.

Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaisesti kuntaosasto, alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksikkö sekä KuntaIT-yksikkö siirtyivät 1.1.2008 tehtävineen ja henkilöineen sisäasiainministeriöstä valtiovarainministeriöön. Samassa yhteydessä myös lääninhallinto, rekisterihallinto ja maistraatit siirtyivät osaksi valtiovarainministeriön hallinnonala. Kihlakunnanhallinto on purkautunut vuoden 2008 alusta. Tehtäväsiirrolla tavoitellaan kunta-asioiden, julkisten palvelujen ja hallinnonkehittämisen kokonaisuuden muodostumista valtiovarainministeriöön sekä tiiviimpää yhteyttä valtion talous- ja finanssipolitiikan valmisteluun.

Jyrki Katainen

Mari Kiviniemi

Valtiovarainministeri

Hallinto- ja kuntaministeri

12.1 Talouspolitiikka

Finanssipolitiikka

Ministeriön tavoitteena vuoden 2007 talousarviossa oli talouden vakaata kehitystä, kasvuedellytyksiä sekä julkisen talouden kestävyyttä tukevan talouspolitiikan valmistelu sekä tulevien haasteiden ennakkointi ja niihin varautuminen. Talous ja rakennepoliittisen valmistelun tavoitteena oli työllisyysasteen nostaminen työpanosta ja työn kysyntää lisäämällä. Veropoliittisten ratkaisujen toimeenpanossa tähdättiin työllisyyden, investointien ja talouskasvun tukemiseen sekä kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseen. Talousarviossa talouskasvua ja työllisyyttä tuettiin verotuksellisin toimenpitein, rakenteellisilla uudistuksilla sekä kasvuedellytyksiä parantavilla määrärahalisäyksillä painopisteen ollessa työmarkkinoiden toimivuuden parantamisessa. Valtiontalouden menojen kasvun hillintään ja voimavarojen uudelleen kohdentamiseen tähtäävässä valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa siirryttiin toimeenpanovaiheeseen. Finanssipoliittisista tavoitteista tarkemmin osan I luvussa 1.3.

Talouspolitiikan haasteisiin vastataan tilanteessa, jossa Suomen taloudellinen toimintaympäristö on voimakkaassa murroksessa. Kyky sopeutua globaalitalouden muutoksiin ja teknologian hyödyntäminen ovat avainasemassa työllisyysasteen nostamisen ja suotuisan tuottavuuskehityksen kannalta. Kehyskauden näkymiä varjostaa väestön ikääntyminen. Samalla kun julkiset menot lisääntyvät väestön vanhenemisen myötä, työllisten määrän supistuminen hidastaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua. Odotettua parempi talouskehitys vuonna 2006 merkitsi vahvaa lähtökohtaa vuodelle 2007. Jatkossa talouskasvun ennakoidaan vaimenevan. Työmarkkinat ovat kiristymässä, kun työvoiman tarjonnan kasvu vaimenee ja työttömyysaste on lähellä arvioidua rakenteellisen työttömyyden tasoa.

Hallitusohjelman mukaan työllisyys voisi parantua 80 000—100 000 henkilöllä vaalikauden loppuun mennessä. Tällöin työllisyysaste nousisi noin 72 %:iin vaalikauden lopulla. Työllisyyskehitys on ollut alkaneen vaalikauden aikana varsin suotuisaa, mutta hallituksen työllisyystavoitteisiin yltäminen edellyttää siitä huolimatta paitsi työvoiman tarjontaa tukevia, myös määrätietoista tuottavuutta ja potentiaalisen tuotannon uraa vahvistavia toimenpiteitä, suotuisaa kansainvälistä talouskehitystä sekä työvoiman kysynnän turvaavaa, maltillista työvoimakustannusten kehitystä.

Vastuullisen ja pitkäjänteisen menopolitiikan varmistamiseksi hallitus päätti jatkaa ja kehittää hyviä tuloksia saavuttanutta kehysmenettelyä. Aiempaan vaalikauteen verrattuna kehysjärjestelmään tehtiin eräitä muutoksia, mm. kokonaiskehyksestä varataan aiempaa enemmän, 300 milj. euroa vuosittain lisätalousarvioesityksiä varten ja kehysten ulkopuolelle kuuluvien menojen koostumusta on muutettu.

Vuoden 2007 suhdannekuvaa leimasi korkeasuhdanteen pitkittymisestä ja talouden niukkuustekijöistä johtuvat hinta- ja kustannuspaineet. Toukokuussa 2007 tehdyn kehyspäätöksen mukaan menonlisäykset ja veronkevennykset ajoitetaan siten, että vakaa suhdannekehitys ei vaarannu ja hallituksen ylijäämätavoite saavutetaan.

Julkisten menojen kasvua pyritään hillitsemään myös tuottavuuden parantamisella, jonka keskeisiä välineitä ovat kunta- ja palvelurakennehanke sekä valtion tuottavuusohjelma. Tämä tarkoittaa julkisen toiminnan tehostamista ja julkisen sektorin työvoiman kohdentamista uudelleen vastaamaan paremmin väestön ikääntymistä aiheuttavia tarpeita. Julkisen sektorin työvoimakysyntä ei saisi muodostaa estettä yksityisen sektorin ja koko kansantalouden kasvumahdollisuuksille. Kunta- ja palvelurakenteita uudistetaan 23.2.2007 voimaan tulleen ja vuoden 2012 loppuun voimassa olevan kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (puitelaki) ja lain perusteella annettujen valtioneuvoston asetusten mukaisesti. Lailla pyritään vahvistamaan kunta- ja palvelurakennetta, kehittämään palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistamaan kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää sekä tarkistamaan kuntien ja valtion välistä tehtävä jakoa siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta.

Veropolitiikka

Hallituksen veropolitiikan keskeinen tavoite on talouskasvun ja työllisyyden edistäminen. Kansainvälisesti kilpailukykyisellä verojärjestelmällä voidaan parhaiten turvata korkea työllisyys ja hyvinvointipalvelujen kestävän rahoituksen edellyttämät verotuotot myös pitkällä aikavälillä. Hallituskaudella aiemmin tehtyjen ansiotulojen verokevennysten lisäksi verotusta kevennettiin edelleen 660 milj. eurolla vuonna 2007. Valtionverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärää korotettiin 157 eurosta 400 euroon, vähennyksen kertymäprosenttia korotettiin 1,5 %:sta 3,6 %:iin ja vähennyksen poistumaprosenttia 0,45 %:sta 0,9 %:iin. Osana työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi toteuttavaa toimenpidekokonaisuutta asunnon ja työpaikan välisen matkakustannusten vähennyskelpoista enimmäismäärää korotettiin vuoden 2007 alusta 4 700 eurosta 7 000 euroon, mikä vähensi vuositasolla verotuottoa noin 14 milj. eurolla. Tästä valtion osuus oli 6 miljoonaa euroa.

Kuntien verotuoton menetys (noin 7 milj. euroa) kompensoitiin kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä alentamalla. Lisäksi kunnille maksettiin etukäteen vuodelle 2008 jaksotettu valtion ja kuntien välisen kustannusjaon tarkistuksen viimeinen erä. Tämä 185 milj. euron suuruinen määrä suoritettiin kunnille supistamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen määrää ja kasvattamalla vastaavasti lisää valtionverotuksen ansiotulovähennystä ja veroasteikon alentamista. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen pienentäminen lisää myös kirkollisveron veropohjaa. Tästä syystä seurakuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettiin verovuodesta 2007 lähtien 0,2 prosenttiyksiköllä ja vastaavasti valtion osuutta korotettiin.

Suomi osallistuu EU:n työvaltaisten palvelualojen kokeiluun vuosina 2007—2010, jonka tarkoituksena on selvittää kohdennetun arvonlisäveron alennuksen vaikutusta työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Kokeilu koskee parturi- ja kampaamopalveluita sekä pieniä korjauspalveluita kuten polkupyörien, kenkien ja nahkatavaroiden sekä vaatteiden ja liinavaatteiden korjausta. Näiden palveluiden arvonlisäverokanta alennettiin 8 prosenttiin kokeilun ajaksi.

Osana kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa teollisuuden ja ammattimaisen kasvihuoneviljelyn sähkövero puolitettiin nykyisestä ja merkittävä osa verotuista poistettiin vuoden 2007 alusta lukien.

12.2 Hallintopolitiikka ja hallinnon kehittäminen

Valtiovarainministeriö valmistelee julkisen hallinnon kehittämisen yleiset periaatteet poliittiseen päätöksentekoon. Hallinnon rakenteita, ohjausmalleja, toimintatapoja ja tiedonhallintaa uudistetaan tukemaan laadukkaiden julkisten palvelujen taloudellista ja tehokasta järjestämistä, tuottamista ja saatavuutta sekä vuoden 2008 alusta myös kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytyksiä. Kertomusvuonna valmisteltiin hallitusohjelman mukaisesti kunta- sekä valtion alue- ja paikallishallintoasioiden siirto valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

Aluehallinnon uudistamishanke käynnistyi kesäkuussa 2007. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti uudistaa ja kansanvaltaistaa hallintoa. Lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten ja maakuntien liittojen työnjako täsmennetään, päällekkäisyydet poistetaan ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoja. Nykymuotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uudelleen. Hallitusohjelman mukaan myös keskushallintoa uudistetaan muun muassa siirtämällä ministeriöistä siirrettävissä olevia toimeenpanotehtäviä ja muita kuin valtakunnalliset kehittämistehtävät alue- ja paikallishallinnolle.

Hallinnon rakenteet ja toimintatavat

Valtiovarainministeriö valmistelee osaltaan yliopistojen hallinnollisen aseman ja niiden talousohjauksen uudistamista yhteistyössä koko uudistuksen etenemisestä vastaavan opetusministeriön kanssa. Sovitun työnjaon mukaan valtiovarainministeriössä on käynnistetty selvityksiä yliopistojen itsenäisen oikeushenkilöaseman vaatimuksista talouden, kiinteistötoimen ja henkilöstöhallinnon hoitoon.

Valtiovarainministeriö kehitti osana tuottavuustyötä useaa hallinnonalaa koskeville yhteisille sisäisille toiminoille ns. palvelukeskuskonseptin. Hallitus päätti iltakoulussaan vuonna 2005, että ministeriöillä on oltava kansalaisjärjestöstrategiat valmiina vuoden 2006 loppuun mennessä ja valtioneuvoston periaatepäätöksessä keväällä 2007 todetaan, että kansalaisjärjestöjen asema tulee liittää osaksi hallinnonalakohtaisia strategioita. Valtiovarainministeriön tekemä kysely osoitti, että kansalaisjärjestöjen kuulemisessa on edetty parempaan suuntaan, mutta edelleen on tarvetta kehittää kuulemisen käytäntöjä. Avoimuus ja tiedon saanti ovat ministeriössä hyvällä tasolla, tietoa saa kattavasti. Haasteena on aidon vuorovaikutuksen aikaansaaminen. Kaikilla ministeriöillä ei vielä ole kansalaisjärjestöstrategiaa.

Julkisten palvelujen laatu

Valtiovarainministeriön teettämän laatubarometrin mukaan kansalaiset ovat keskimäärin tyytyväisiä käyttämiinsä julkisiin palveluihin. Vuoden 2007 barometrissa kansalaisten antamien arvosanojen keskiarvo oli 8 kouluarvosana-asteikolla 4—10. Valtiovarainministeriö on teettänyt vastaavankaltaisia selvityksiä vuosittain vuodesta 2003 lukien. Näinä vuosina julkisten palvelujen koettu laatu on keskiarvolla mitattuna vaihdellut 8,18 ja 8,0 välillä.

Osana EU -jäsenmaiden välistä yhteistyötä valittiin jo viidennen kerran julkisen sektorin parhaat käytännöt. Vuoden 2007 parhaiksi käytännöiksi valittiin Puolustushallinnon rakennuslaitos ja Turun kaupungin terveystoimen lääkinnällisen kuntoutuksen tulosityksikkö.

Kansainvälinen hallinnon kehittäminen

Osana EU -jäsenmaiden välistä hallinnon kehittämisyhteistyötä valmisteltiin vuosille 2008—2009 työohjelma, joka tulee keskittymään julkisen hallinnon rooliin Lissabonin strategian toteuttamisessa. Eurooppalaista tietoyhteiskuntakehitystä tukevan sähköisen hallinnon kehittämisohjelman (*eGovernment action plan*) toteutukseen liittyen arvioitiin ohjelman edistymistä ja osin tarkennettiin sen tavoitteita. Valtiovarainministeriö osallistui aktiivisesti sekä hallinnon kehittäjien OECD -yhteistyöhön että pohjoismaiseen hallinnon kehittäjien yhteistyöhön.

12.3 Valtion konserniohjaus ja yhteiset palvelut

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon kehittäminen

Valtion talous ja henkilöstöhallinnon organisoinnin ja toimintaprosessien uudistamista jatkettiin. Valtionhallinnon neljässä jo toimivassa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksessa (Oikeushallinnon palvelukeskus, Sisäasiainhallinnon palvelukeskus, Puolustushallinnon palvelukeskus ja Valtiokonttorin tulosityksikkönä toimiva palvelukeskus) työskenteli vuoden 2007 lopussa noin 509 henkilöä. Toimipaikkoja ja sivutoimipisteitä, joista osa on tilapäisiä, sijaitsi 11 eri paikkakunnalla. Palvelukeskusten asiakasvirastoissa työskentelee hie-
man vajaa puolet valtion henkilöstöstä. Palvelukeskuksissa käsiteltiin ostolaskuja noin 971 500 kpl, myyntilaskuja noin 172 500 kpl sekä palkka ja palkkiomaksuja noin 856 000 kpl. Virastot olivat suhteellisen tyytyväisiä palvelukeskusten palveluun sillä asiakastyytyväisyys vaihteli välillä 3,40—3,72 (asteikolla 1—5). Yliopistojen palvelukeskuksen perustaminen on käynnistynyt ja se toteutuu vuoden 2008 aikana.

Talous- ja henkilöstöhallinnon kehittämistoiminnan painopisteenä jatkuu uusien virastojen ottaminen palvelukeskusten asiakkaaksi ja palvelutuotannon vakiinnuttaminen, palvelumallien kehittäminen kohti tavoitetiloiksi Kieku-ohjelmassa määriteltyjä toimintaprosesseja ja palveluja niin palvelukeskuksissa kuin virastoissa. Tavoitteena on, että vuoteen 2009 mennessä virastoilla hallinnonalasta riippumatta on mahdollisuus talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusten ja niissä käytettävien yhtenäisten toimintaprosessien sekä tietojärjestelmien käyttöön. Vuoden 2007 päättyessä tavoite on toteutunut seuraavasti: Palvelukeskusten asiakkaina on 50 % virastoista ja yhtenäiset toimintaprosessit (versiot 1.0) ovat käytössä 50 prosenttisesti virastojen henkilöstömäärällä mitattuna. Kevään 2007 kehyspäätöksessä päätetyn mukaisesti valtiovarainministeriö käynnisti

talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusverkoston kokoamiseen tähtäävän kehittämistyön, jonka tavoitteena on yhdistää nykyiset kolme hallinnonalakohtaista palvelukeskusta ja Valtiokonttorin tulosityksikkönä toimiva palvelukeskus yhdeksi valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimivaksi virastoksi.

Valtion hankintatoimi

Valtion hankintojen kokonaismäärä oli vuonna 2007 valtion liikekirjanpidon perusteella yhteensä 4 510 milj. euroa, josta tavarahankintojen osuus oli yhteensä noin 960 milj. euroa ja palveluhankintojen osuus yhteensä n. 2 182 milj. euroa. Hankintamenot kasvoivat vuodesta 2006 n. 145 milj. euroa eli n. 9,7 %. Keskitetyillä hankintasopimusten kilpailutuksilla ja niiden laajalla käytöllä aikaansaatavien tulosten tarkempaa selvittämistä ja analysointia varten käynnistettiin tutkimushanke, jonka tuloksia tullaan hyödyntämään hankintatoimen kehittämisessä.

Vuoden 2007 aikana Valtiokonttori toteutti valtiovarainministeriön toimeksiannon pohjalta valtionhallinnolle yhteisen sähköisen tilaustenhallintajärjestelmäpalvelun (TILHA) hankinnan. Tilaustenhallintapalvelun käyttöönotot aloitetaan vuoden 2008 keväällä. Tilaustenhallintajärjestelmäpalvelun käyttöönotolla on tarkoitus edelleen tehostaa ja nopeuttaa valtionhallinnon hankintaprosessia ja yhtenäistää menettelyjä.

Valtion hankintatoimen toimintatapojen muuttumiseen lyhyellä aikavälillä on keskeisesti vaikuttanut loppuvuodesta 2006 voimaan tullut talousarviolain muutos, jossa tietyt tavanomaiset ja laajasti hallinnossa käytettävät tavara- ja palveluhankinnat otettiin virastoille pakollisen keskitetyn kilpailuttamisen piiriin. Toimenpide ohjasi virastojen ja laitosten hankintatoimea hyödyntämään laajasti keskitettyjä sopimuksia sekä lisäsi yhteishankinnan tarjouskilpailujen uskottavuutta ja houkuttelevuutta markkinatoimijoiden piirissä. Keskitetty kilpailuttaminen on tehostanut valtion hankintatoimea ja nostanut sen tuottavuutta. Samalla se on tuonut valtiolle edullisen sopimushintatason monessa tuoteryhmässä ja palvelussa sekä mahdollistanut virastojen resurssien kohdentamista ydintehtäviin.

12.4 Valtion henkilöstö- ja työnantajapolitiikka

Valtion henkilöstö- ja työnantajapolitiikalla vahvistetaan valtionhallinnon toimintakykyä ja huolehditaan valtion kilpailukyvyistä työnantajana. Valtion henkilöstövoimavarojen johtamista, palkintaa ja henkisten voimavarojen hallintaa tarkastellaan lähemmin hallituksen tuloksellisuuskertomuksen yhteydessä luvussa 3.7.

Valtion eläkkeet ja eläkeiän odote

Vuoden 2007 alusta tuli voimaan uusi valtion eläkelaki (VaEL) 1295/2006, joka korvasi aikaisemman valtion eläkelain, valtion perhe-eläkelain sekä niihin liittyviä lakeja. Uudistuksessa muutettiin eläketurvan sisältöä siten, että se tukee ikääntyneiden työssäjaksamista, nostaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää ja muuttaa tulevaisuudessa eläkkeiden laskentaperusteita ottamalla huomioon koko työuran ansiot eläkkeen määräytymisessä. Samalla otettiin käyttöön valtion eläketurvan hoitokulumaksu, jonka suuruus vuonna 2007 oli 0,42 % perusteena olevasta palkasta kaikilla VaEL-työnantajilla.

Valtiotyönantajan täysitehoisten VEL-eläkkeiden alkavuuksissa ei ole viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Eläkkeellesiirtymisikää kuvataan yleensä 25-vuotiaan odotettavissa olevalla eläkkeellesiirtymisiällä (eläkkeellesiirtymisiän odote).

Taulukko 81. Eläkkeelle suoraan työstä siirtyneiden ikä keskimäärin sekä eläkeiän odote vuosina 2001—2006 valtion eläkejärjestelmässä

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Keskim. eläkkeelle siirtymisikä	58v 9kk	58v 10kk	58v 5kk	58v 11kk	59v 1kk	59 v 2kk
Eläkeiän odote 25-vuotiaalle	60v 2kk	60v 4kk	60v 3kk	60v 7kk	60v 8kk	-
Vanhuuseläkeikään työssä jatkaneet %	58,9	60,7	59,2	64,4	65,9	68

Valtiokonttori on asettanut tavoitteeksi, että valtion henkilöstön eläkeiänodote olisi 62 v 2 kk vuonna 2011. Valtion eläkejärjestelmässä odoteluku on koko tarkastelujakson ajan ollut suurempi kuin Suomen työeläkejärjestelmässä yleensä.

Kaiku-työnantajapalvelut

Kertomusvuoden aikana Kaiku-työhyvinvointipalveluiden piiriin kuului noin 90 % valtion virastoista ja laitoksista. Kaiku-hankerahoitusta myönnettiin 70 työhyvinvoinnin kehittämishankkeelle yhteensä noin 1,18 miljoonaa euroa. Kaiku-kehittäjiä on valmistunut vv. 2003—2007 aikana yhteensä 300 henkilöä, joista 279 henkilöä on edelleen valtion palveluksessa. Vuonna 2007 valmistui 55 uutta Kaiku-kehittäjää.

12.5 Verotuksen toimeenpano

Verotuksen toimeenpanon ja sen kehittämisen tavoitteena on ollut taata verotulojen kertymistä ja tilittämistä veronsaajille oikea-aikaisesti, oikeamääräisesti ja kustannustehokkaasti. Veronmaksajien kannalta tärkeimpiä tekijöitä ovat olleet asiakkaiden asiointitarpeiden vähentäminen, asioinnin helpottaminen, verotuksen toimittamisen laatu sekä verovalvonnan tehokkuus. Verotuksen yhdenmukaisuutta ja laatua on edistetty yhtenäistämällä verotusprosesseja ja kehittämällä valtakunnallisia valikointisääntöjä ja työmenettelyohjeita. Valvonnan tehostamiseksi ja lainkuuliaisuuden parantamiseksi on aloitettu analyysijärjestelmän kehittäminen. Ensimmäisenä käyttöön otettava verotarkastuksen kohdevalintaa tukeva osuus on määritelty.

Verohallinto on tehostanut toimintaansa nostamalla henkilö- ja yritysverotuksen automaatioastetta, lisäämällä sidosryhmiltä saatavien tietojen määrää ja lisäämällä sähköistä tiedonkeruuta, ottamalla käyttöön uusia työvälineitä ja tuottamalla uusia sähköisiä palveluja. Verokortti verkossa -palvelu vakiintui asiakkaiden käyttöön, sillä 200 000 kappaletta eli 13 % vuoden verokorttimuutoksista tehtiin verkossa. Tyvi-palvelun käyttäjien määrä on noussut 170 000 käyttäjään. Pientyönantajien maksupalvelu-järjestelmään (Palkka.fi) on kirjautunut noin 24 000 käyttäjää. Esitetyt veroilmoituksen korjaaminen verkossa on käynnistetty (veroilmoitus verkossa) ja ensimmäinen vaihe otetaan käyttöön keväällä 2008. Ensimmäisessä vaiheessa tuotantoon otettava versio sisältää matkakulujen ilmoittamisen.

Vuoden 2007 kyselyssä henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyys oli pysynyt ennallaan vuoteen 2004 verrattuna kouluarvosanassa 7,9. Yritysassiakkailta saatu arvosana vuonna 2007 oli 7,7. Vuonna 2004 yritysasiakkaiden antama arvosana oli 7,8. Veronsaaja-asiakkaiden antama arvosana 8,2 oli hieman noussut vuoden 2004 toteumasta 8,1.

Toiminnan tuottavuus parani 2,0 prosenttia vuoteen 2006 verrattuna. Toteuma oli vuoden 2007 tulostavoite-asiakirjassa asetetun tavoitteen mukainen. Vuoden 2007 henkilötyövuositoteuma oli 5 913 henkilötyövuotta, eli alenema oli 87 henkilötyövuotta enemmän kuin asetettu tavoite. Henkilötyön määrä väheni kaikkiaan 149 henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko 82. Verohallinnon keräämien nimellisarvoisten verotulojen ja nettomenojen kehitys sekä nettomenojen ja verotulojen suhde vuosina 2003—2007 (1 000 euroa)

	2003	2004	2005	2006	2007
Nettomenot, 1 000 euroa	319 922	326 515	332 487	342 802	359 430
Bruttoverotulot, 1 000 euroa	48 600 500	49 858 200	52 377 900	55 494 800	59 785 700
— suhde %	0,66	0,65	0,63	0,62	0,60

Perusvalvonnassa verotettavaan tuloon tehtiin lisäyksiä yhteensä 1 020 milj. euroa. Lisäksi perusvalvonnassa on maksuunpantu arvonlisäveroja noin 815 milj. euroa ja työnantajasuorituksia noin 340 milj. euroa.

Verotarkastuksen painopistealueita ovat olleet harmaan talouden torjunta ja veroa kerryttävä verovalvonta. Vuoden aikana valmisteltiin monivuotista rakennusalan verovalvontahanketta. Hankkeessa on mukana useita viranomaistahoja ja sidosryhmiä. Vuonna 2007 valmistuneissa 3 792 verotarkastuksessa paljastui harmaata taloutta eli puuttuvia tuloja, mustia palkkoja tai kuittikauppaa yhteensä 807 tarkastuskohteessa. Virastojen suurimpien asiakasyritysten (liikevaihto yli 3,5 milj. euroa) tarkastuskattavuus oli vuonna 2007 8,9 %. Tavoitteeksi asetettua 10 %:n kattavuutta ei saavutettu.

Ennakkoperinnän ja lopullisen verotuksen vastaavuutta seurataan vertaamalla jäännösverojen ja palautusten itseisarvoisia kokonaismääriä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismääriin. Kokonaispoikkeama vuonna 2007 (verovuosi 2006) oli 11 %, joten asetettu tavoite saavutettiin.

Jäämäperinnän kertymä oli 60 % vuoden 2007 aikana perintään otettujen ja niiden vuonna 2006 maksuunpantujen verojen, jotka ovat maksamatta (verojääminä) 1.1.2007, yhteismäärästä. Tavoite saavutettiin. Verojäämien kokonaiskertymä oli 1 401 milj. euroa. Määrä oli 103 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Verohallinnon omilla toimenpiteillä kerättiin 1 148 milj. euroa. Ulosottolaitoksen kautta kertyi 253 milj. euroa.

12.6 Tullitoimi

Vuodelle 2007 asetetut tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet saavutettiin. Tuottavuus kasvoi 7,5 prosenttia (tavoite 3,2) ja taloudellisuus pysyi ennallaan (ennuste -13,2). Tuottavuuden kasvu johtui ennen kaikkea tulliselvityksen kasvaneista volyymeista ja käytetyn HTV-määrän laskusta — toteutunut HTV-määrä oli 2 574,7. Taloudellisuuden ennakoitua parempi kehitys johtui edellisen lisäksi tietohallinnon hankintojen siirtymisestä eteenpäin.

Maantietransito kasvoi neljänneksellä vuonna 2007 ja kohosi 3,7 miljoonaan tonniin. Kasvuun vaikuttivat eniten henkilöautojen sekä koneiden ja laitteiden lisääntyneet transitokuljetukset. Henkilöautoja kuljetettiin Suomen kautta Venäjälle 679 000 kappaletta vuonna 2007 (530 000 kpl vuonna 2006). Transitokuljetusten arvoksi arvioitiin 30,7 mrd. euroa. Kotkan asema selvästi suurimpana transitotavaroiden maahantulopaikkana jatkoi vahvistumistaan. Transitoliikenteen määrä jatkoi kasvuaan kaikilla rajanylityspaikoilla, varsinkin Imatralla, josta tuli tärkein henkilöautokuljetusten rajanylityspaikka.

Fiskaalisella tehtäväalueella Tullin veronkantovolyymit ja niiden kehitys on esitetty edellä olevassa taulukossa. Autoverotuksessa muutoksenhakuvaatimusten käsittely keskeytettiin korkeimman hallinto-oikeuden annettua verotusarvon määrittämistä koskevan ratkaisunsa 12.12.2006, koska ratkaisu edellytti arvonmääritysmenetelmien muuttamista. Oikaisukäsittelyn edellyttämää selvitystyötä tehtiin loppuvuodesta 2007 ja varsinainen oikaisuvaatimusten käsittely aloitettiin vuoden 2008 alussa. Menetelmien muuttaminen vaikutti myös ensiverotukseen siten, että käytettyjen ajoneuvojen käsittelyaikojen mediaani ja keskiarvo piteivät edellisvuodesta (toteutunut mediaani 12 pv ja keskiarvo 27 pv). Autoverotukseen tuottavuus heikkeni hieman kustannusten nousua.

Ulkomaankaupan tehtäväalueella vuoden 2007 aikana uusien yritysten mukaantulo sähköiseen asiointitapaan onnistui siinä laajuudessa kuin uusia asiakkaita ilmoittautui mukaan. Sähköisen ilmoittamismenettelyn käsitteilypaikkojen keskittämisen liittyvät järjestelyt vientiä lukuun ottamatta saatettiin loppuun alkuvuonna 2007 siten, että vuoden lopulla toiminnan voitiin katsoa olleen vakiintunutta sekä työkäytäntöjen, roolitusten että työnjaon osalta.

Kumppanuusohjelma on käynnistynyt asiakasstrategian mukaisesti. Kumppanuusasiakkaita on tällä hetkellä 17 ja valmisteilla on 23 kumppanuutta. Toteutettavasta toimintamallista on kerätty kokemuksia, joita arvioidaan asetettuihin tavoitteisiin nähden. Tarvittaessa toimintatapaa kehitetään edelleen saatujen kokemusten perusteella.

Yhteiskunnan suojaamistehtävässä vuonna 2007 Tulli paljasti 4 652 rikosta ja selvitti 4 328 rikosta, joten tullirikosten selvittämistä oli 93 prosenttia (tavoite 92,5). Vuonna 2007 takaisinsaadun rikoshyödyn arvo oli puolestaan noin 6,1 milj. euroa vuosien 2002—2006 keskiarvon ollessa 3,4 miljoonaa euroa.

Tullilaboratorio tutki vuonna 2007 yhteensä 6 192 maahantuodun elintarvike- ja kulutustavaraerän määräysten mukaisuuden. Näistä 647 erässä löytyi hylkäykseen johtaneita määräysten vastaisuuksia. Hylkäysten lisäksi annettiin huomautuksia vähäisemmistä virheellisyyksistä tai kiinnitettiin huomiota mahdollisiin riskeihin kaikkiaan 487 erän osalta. Tutkituista elintarvikkeista 18 % ja kulutustavaraeristä 19 % hylättiin tai niistä huomautettiin.

Tulli esti vuonna 2007 kaikkiaan 1 907 148 väärennetyn ja laittomasti valmistetun tuotteen pääsyn markkinoille. Näiden tuotteiden arvo oli noin 26 milj. euroa. Lääkeväärennökset ovat olleet viime vuosina kasvussa ja Tulli otti haltuun 121 000 väärennettyä lääkevalmistetta. Kiinni jääneiden lääkeväärennösten määrä on todellisuudessa tätä huomattavasti suurempi, sillä useimmiten tapaukset tutkitaan ja tilastoidaan lääkerikoksina, eikä teollisoikeusrikoksina. Internetin kautta tehtävät tilaukset muodostavat tällä hetkellä suuren ongelman.

12.7 Tilastotoimi ja tutkimus

Tilastotoimi

Kertomusvuonna Tilastokeskus tuotti EU-säädösten ja sitoumusten sekä kansallisten tarpeiden edellyttämät tilastot, yhteensä noin 200 kappaletta, sekä toteutti tilastojen välttämättömät ajanmukaistukset ja uudistukset. Pääosa uudistuksista koski tilastojen kuvausalueen laajentamista, EU-tarpeista johtuvaa tilastoinnin nopeuttamista, indeksien painorakenteiden tarkistamista sekä kokonaan tai osittain laadittavia uusia tilastoja.

EU:n säädös- ja sitoutumisperusteisissa kehittämishankkeissa edettiin aikataulujen mukaisesti. EU-tilastosäädösten valmisteluun pyrittiin vaikuttamaan neuvoston tilastotyöryhmässä sekä lukuisissa tilastojen kehittämisen työryhmissä. Neuvoston tilastotyöryhmässä käsiteltiin asetusehdotuksia, joka koskivat mm. yhteisön tilasto-ohjelmaa vuosille 2008—2012, koulutusta ja elinikäistä oppimista, väestö- ja asuntolaskentoja, terveys-tilastointia ja energiatilastoja.

Euroopan tilastoviraston Eurostatin kertomusvuonna valmistuneissa kahdessa vertaisarvioinnissa Suomen tilastotoimi sijoittui kärkisijoille. Ensimmäinen arviointi koski Eurostatille toimitettujen yritystilastojen koskevien tietojen laatua. Toisessa arvioinnissa vertailtiin lyhyen aikavälin tilastojen (STS-asetus) noin 40 indikaattorin toteuttamista. Myös kansainvälisen tarkastajaryhmän tekemän Kasvihuonekaasujen inventaarijärjestelmää koskevan maatumuksen tulokset olivat Suomelle erittäin positiiviset. Kertomusvuonna arvioitiin lisäksi Euroopan tilastojärjestelmän käytännesääntöjen sisältämän 15 periaatteen toteutumista Tilastokeskuksessa. Näillä periaatteilla pyritään takaamaan Euroopan tilastojärjestelmän piirissä olevien tilastovirastojen toiminnan yhdenmukaisuus ja laatu. Tilastokeskuksen toiminnan laatu sai kansainväliseltä arviointiryhmältä hyvät arvostukset.

Kertomusvuonna jatkettiin Tilastokeskuksen verkkopalvelujen kehittämistä sekä lisättiin maksuttomien verkkopalvelujen tarjontaa. Vierailuja maksuttomaan StatFin-tietokantaan tehtiin mittausajankohtana kertomusvuoden marraskuussa 20 000 kappaletta.

VATT

VATT:n toiminnassa julkisten palveluiden tuottavuus oli keskeinen kertomusvuoden tutkimuskohde. Painopiste oli koulutuspalveluita koskevassa tutkimuksessa. VATT:n vuosikirjassa julkaistiin yhteenveto laajasta koulutusjärjestelmää käsittelevästä tutkimushankkeesta ja arvioitiin myös laajemmin hyvinvointipalveluiden tuottavuuden kehitystä viimeisen 10 vuoden aikana. Tulosten mukaan näiden palveluiden tuottavuus on laskeutunut tarkasteluajana. Verotutkimuksessa painopiste oli yritys- ja pääomaverotuksessa. Tutkimuksissa tarkasteltiin mm. pohjoismaista tuloveromallia, yhteisöverotuoton kasvua, perintöverotuksen kehittämistarpeita, osinkoverotuksen käyttäytymisvaikutuksia ja EU:n verokoordinaatiota. VATT:n työmarkkinatutkimuksessa tarkasteltiin mm. sovitellun työmarkkinatuen ja työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuutta. Tulonjakotutkimuksen tutkimuskohteita olivat tuloerojen kehitys ja verotus, varallisuuserojen kasvu sekä tulonjaon eriytyminen alueiden välillä ja alueiden sisällä. Ympäristötalouden alalla keskeiset hankkeet käsitelivät kansallisen ilmastostrategian vaikutuksia ja infrastruktuurien tutkimuksessa tarkasteltiin muun muassa tiepääoman arvoa. Kaikkiaan tutkimuksia julkaistiin VATT:n omissa tutkimussarjoissa noin 40, kansainvälisissä sarjoissa 11 ja ulkopuolisissa sarjoissa 45. Lisäksi henkilökunnalla oli runsaasti erilaisia asiantuntijatehtäviä, jotka palvelivat julkisen hallinnon valmistelutyötä.

12.8 Valtion rahoituksen hallinta

Valtion budjettitalouden velanhallinnan strategisena tavoitteena on lainantarpeen tyydyttäminen sekä velasta aiheutuvien pitkän aikavälin kustannusten minimointi hyväksyttäväksi arvioitavissa olevalla riskitasolla. Riskejä ovat korkoriski, rahoitusriski, luottoriski sekä toiminnalliset ja oikeudelliset riskit. Velan kustannukseen voidaan nykyoloissa vaikuttaa ensisijaisesti velan korkoriskiaseman valinnalla.

Valtio joutuu tasapainoisenkin valtiontalouden oloissa ottamaan vuosittain merkittävän määrän lainaa, koska se jälleenrahoittaa erääntyviä lainojaan. Jälleenrahoitukseen liittyvien riskien välttämiseksi uudet lainat otetaan voittopuolisesti pitkäaikaisina lainoina siten, että velan jälleenrahoitus jakautuu mahdollisimman tasaisesti tuleville vuosille. Pitkäaikaista lainanottoa puoltaa myös hyvästä luottoriskiluokituksesta johtuva valtion suhteellinen kustannusetu pitkäaikaisten joukkolainojen markkinoilla. Pitkäaikainen varainhankinta toteutetaan pääasiassa kiinteäkorkoisilla sarjaobligatioilla siten, että liikkeeseen laskettavien lainojen laina-aika on lainaa otettaessa joko 5 vuotta tai 11 vuotta. Vuonna 2007 laskettiin liikkeeseen vuonna 2012 erääntyvä nimellisarvoltaan 5 mrd. euron viitelaina. Lyhytaikainen lainanotto toteutettiin pääosin euromääräisiä velkasitoumuksia hyväksi käyttäen.

Suomen pitkäaikaisen lainaoton kustannus suhteessa markkinoilla yleisesti vertailukohtana käytettävään Saksan valtion kustannukseen kohosi hieman vuonna 2007. Rahoitusmarkkinoilla vallinneen epävarman tilanteen vuoksi sijoittajien kysyntä kohdistui entistä suuremmassa määrin likvideinä pidettyihin Saksan valtion lainoihin, joiden tuottotasot laskivat muiden euroalueen maiden lainojen tuottoihin nähden.

Pienenä euroalueen maana Suomi voi eriyttää rahoitusriskin ja korkoriskin hallinnan käyttämällä hyväkseen euroalueen likvidejä johdannaismarkkinoita eli käytännössä vaihtamalla kiinteäkorkoista velkaa koronvaihtosopimuksilla vaihtuvakorkoiseksi. Tämän voidaan arvioida alentavan velan kustannusta. Lyhyen korkosidonaisuuden tuomaan matalaan kustannukseen liittyy kuitenkin lisääntyvää epävarmuutta tulevista korkomenoista sekä entistä suurempi riski korkotason äkillisen ja merkittävän nousun aiheuttamasta korkomenojen valtiontaloudellisesti kestäättömästä kasvusta. Tällaista voidaan kuitenkin nykyisessä toimintaympäristössä ja valitulla riskitasolla kuitenkin pitää suhteellisen epätodennäköisenä.

Korkoriskiä koskeva tavoite määritellään velan keskimääräistä uudelleenhinnoittelujaksoa hyväksi käyttäen. Tämä kuvaa sitä, kuinka usein koko velka tulee keskimäärin uudelleen hinnoitelluksi eli karkeasti ilmaistuna sitä, minkä maturiteetin korkoa velasta pitkällä aikavälillä keskimäärin maksetaan.

Vuonna 2007 uudelleenhinnoittelujaksoa koskeva tavoite oli keskimäärin 3,5 vuotta. Tätä pitemmät uudelleenhinnoittelujaksot eivät olisi korkoriskin ja velan kustannuksen välisestä yhteydestä tehtyjen analyysien mukaan sanottavasti vähentäneet korkoriskiä mutta lisänneet kuitenkin velan kustannusta. Valittua korkoriskiasemaa lyhyemmät uudelleenhinnoittelujaksot olisivat vähentäneet velan kustannusta mutta lisänneet korkoriskiä merkittävästi.

Velan keskimääräinen jälleenhinnoittelujakso oli vuonna 2007 likimain kaksi vuotta lyhyempi kuin vuosituhannen vaiheessa. Tällä päätösperäisellä muutoksella on tavoiteltu varovasti arvioiden keskimäärin noin 150 milj. euron vuotuista kustannusvaikutusta. Valtiokonttorin analyysin mukaan aktiivisen strategisen korkoriskin hallinnan kumulatiivinen tulos vuosina 2001—2007 oli likimain 1,2 mrd. euroa. Toisin sanoen velan korkomenot olisivat olleet kyseisenä aikana yhteensä 1,2 mrd. euroa toteutuneita menoja suuremmat ilman päätösperäistä velan korkoriskiaseman muutosta.

Valtion varainhankintamahdollisuudet olivat kertomusvuonna hyvät, koska sen luottokelpoisuus oli paras mahdollinen ja koska valtiontalouden ylijäämäisyyden vuoksi Suomen valtion velkainstrumenttien tarjonta on markkinoilla vallitsevaan kysyntään nähden niukkaa. Valtion mittavatkin rahoitustarpeet voidaan vallitsevisakin markkinaolosuhteissa olosuhteissa suhteellisen helposti tyydyttää euroalueen yhteisiltä rahoitusmarkkinoilta. Käytännössä valtio voisi siten tyytyä melko vähäiseen tai jopa olemattomaan likviditeettipuskuriin. Lähinnä lainsäädännöllisistä syistä joudutaan kuitenkin tyypillisesti ylläpitämään kassavarantoa, jota ei maksuvalmiussyistä tarvita. Maksuvalmiuden ylläpitämisen näkökulmasta ylimääräisen likviditeetin hallinnasta aiheutuu operatiivisia kustannuksia ja riskejä sekä sijoituksiin liittyvää luottoriskiä.

12.9 Rahoitusmarkkinat ja kansainväliset rahoituslaitokset

Euroopan unionin elimissä käsiteltyjä keskeisiä rahoitusmarkkinakysymyksiä olivat yhtenäinen maksualue, markkinoiden vakaus ja kriisinhallinta sekä arvopaperikaupan selvitystoiminta. Suomi osallistui EU:n rahoitusmarkkinoiden vakauden edistämistä koskevaan jäsenvaltioiden yhteistyöhön aktiivisesti myös EU:n komitea- ja työryhmytyöissä. Arvopaperikaupan selvitystoiminnan osalta Ecofin-neuvoston päätelmissä korostettiin rajat ylittävän kaupankäynnin jälkeisten järjestelyjen merkitystä kilpailukyvyllä ja toiminnan tehokkuudelle. Suomi pyrki vuoden aikana varmistamaan, että järjestelyt mahdollistavat tulevaisuudessa myös meillä käytössä olevan suoran arvopaperiomistuksen järjestelmän.

Syyskuussa annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusalan yhtiöiden omistajavalvonnasta. Marraskuussa annettiin maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva direktiivi, jolla luodaan yhtenäinen eurooppalainen maksualue (SEPA). Suomi pyrki vuoden aikana vaikuttamaan siihen, että komissio antaisi mahdollisimman pikaisesti myös ns. SEPA next steps -tiedonannon. Valtiovarainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan maksupalveludirektiivin täytäntöönpanon edellyttämää lainsäädäntöä.

Vuoden aikana valmisteltiin neuvostossa uusitun komitologiapäätöksen edellyttämät muutokset rahoitusmarkkinadirektiiveihin. Neuvostossa hyväksyttiin lisäksi joulukuussa päätelmät rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan tehostamiseen tähtäävän ns. Lamfalussy-menettelyn toiminnasta ja tehostamisesta.

Neuvoston rahoituspalvelukomitean painopisteitä olivat rahoitusmarkkinoiden vakaus- ja valvontakysymysten lisäksi muun muassa sääntelydialogi kolmansien maiden kanssa, riskirahastoihin liittyvät kysymykset sekä kulluttajansuoja rahoitusmarkkinoilla. Rahoitusmarkkinoilla syksyn aikana esiintyneiden häiriöiden syiden arviointi käynnistyi komitea- ja neuvostotasolla. Tähän mennessä valmistellut ehdotukset tullevat johtamaan muutoksiin sekä markkinoiden sääntelyssä että valvonnan menettelytavoissa. Euroopan arvopaperikomiteassa hyväksyttiin vuoden aikana komission direktiivi sijoitusrahastojen sallituista sijoituskohteista ja asetus tilin-

päätösten vastaavuudesta. Euroopan pankkikomitean toiminnassa oli valvontaan liittyvien kysymysten lisäksi esillä erityisesti vakavaraisuusdirektiivin muutosehdotus.

EU:n rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmaan sisältyneiden direktiivien kansallista täytäntöönpanoa jatkettiin. Helmikuussa tuli voimaan arvopaperimarkkinalain muutos, jolla pantiin täytäntöön avoimuusdirektiivi. Kesäkuussa eduskunnalle annettiin hallituksen esitys lainsäädännöksi, jolla pantiin täytäntöön marraskuun alusta voimaan tulleet rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (MiFID) säännökset. Kansalliset kiinteistö- ja sijoitusrahastolain muutokset tulivat voimaan toukokuussa.

Hallitusohjelman mukaisesti asetettiin työryhmä valmistelemaan rahoitus- ja vakuutusvalvonnan yhdistämistä. Myös pitkäaikaissäätämisen kehittämiseen liittyvät valmistelut aloitettiin. Pankkimarkkinoiden rajat ylittävään rakennemuutokseen liittyvät talletussuojarahaston kannatusmaksua koskevat lainmuutokset tulivat voimaan joulukuussa.

Kansainvälisessä valuuttarahastossa käynnistyivät neuvottelut luotto- ja äänivaltakiintiöiden uudistuksesta. Tarkoituksena on vahvistaa kehittyvien talouksien ja kehitysmaiden osuutta rahaston hallinnossa. Suomi sai, toimimalla EU:n kautta, lopulliseen esitykseen pienten maiden asemaa turvaavia elementtejä.

Euroopan kehitys- ja jälleenrakennuspankin pääoman riittävyttä koskevan arvio ja siten pankin toiminnan pitkän aikavälin suuntaviivojen laadinta saatiin päätökseen. Koska pankin taloudellinen asema on vahva, on käynnistetty keskustelut siitä, miten pankin voittovaroja tulisi kohdentaa eri käyttötarkoituksiin.

12.10 Erityisteema: Rahoitusmarkkinoiden vakaus

Vuoden 2007 kesällä alkanut rahoitusmarkkinoita ravisteleva kriisi on osoittautumassa arvioitua vakavammaksi ja laajemmaksi. Viime vuoden loppusyksyllä ja tämän vuoden alussa suuret kansainväliset pankit ja finanssikonsernit ovat julkistaneet yhteensä noin 130 miljardin euron alaskirjaukset ja luottotappiot strukturoiduista sijoituksistaan etenkin vuoden viimeisellä neljänneksellä. Useat pankit ovat ilmoittaneet samalla oman pääomansa vahvistamiseen liittyvistä järjestelyistä. Alaskirjausten ennakoidaan jatkuvan kuluvana vuonna.

Osake- ja riskisijoitusmarkkinoilla sijoittajien hermostuneisuus on kasvanut alkuvuoden 2008 aikana. Keskeiset osakeindeksit Yhdysvalloissa, euroalueella ja Aasiassa ovat laskeneet selvästi ja korkean riskin yrityslainojen riskilisät nousseet huomattavasti. Osakemarkkinoiden kehitys tulee ilmeisesti olemaan jatkossakin uutisherkkää ja volatiilista.

Vakuudettomien ja vakuudellisten sijoitusten välinen riskipreemio osoittaa epäluottamuksen pankkien välillä olevan edelleen suurta. Pankkien pitkäaikaisen varainhankinnan saatavuuden heikentyminen ja hintojen nousu viittaavat siihen, etteivät pankit ole ainakaan toistaiseksi saavuttaneet sijoittajien varauksetonta luottamusta. Rahoituksen hinnalla on yhtäältä välitön vaikutus pankkien kannattavuuteen ja toisaalta se johtaa luottomarkkinoiden kiristymiseen sekä luottojen tarjonnan että hinnan kautta.

Yhdysvalloissa rahoitusmarkkinoiden epävarmuus liittyy entistä enemmän yleiseen taloudelliseen kehitykseen. Asuntomarkkinoiden jatkuvat ongelmat ja talouskehityksen yleinen heikkeneminen tulevat heikentämään pankkien kannattavuuskehitystä edelleen kuluvana vuonna. Keskeisiä riskejä ovat ongelmien laajeneminen yhtäällä kulutusluottoihin (auto- ja luottokorttilainat) sekä toisaalla luottovakuuttajien (ns. monolines) kasvavat vaikeudet, jotka voivat johtaa yhtiöiden luottoluokitusten alennuksiin ja ketjureaktionä uusiin ongelmiin luottovakuutus- ja johdannaismarkkinoilla. Lähikuukaudet näyttävät Yhdysvalloissa vaikeilta keskuspankin rahapolitiikkaa keventäneistä toimenpiteistä huolimatta.

Yhdysvaltojen ongelmat ovat heijastumassa globaalien osake- ja riskisijoitusmarkkinoiden lisäksi myös **Eurooppaan**. Myös eurooppalaiset pankit ovat ilmoittaneet strukturoituihin sijoituksiin liittyvistä alaskirjauksista ja tulosten heikentymisestä viime vuoden lopulla ja odotettavissa lienee lisää huonoja uutisia. Rahoitusmark-

kinoiden ongelmat tulevat vaikuttamaan negatiivisesti reaalityönteeseen myös Euroopassa pankkien luotonantokyvyn heikentymisen ja luottoehtojen kiristymisen kautta, joskin euroalueen suotuisa suhdannetilanne vaimentaa lyhyellä tähtäimellä ongelmien vaikutusta.

Suomessa kriisi on toistaiseksi näkynyt lähinnä osakemarkkinoiden laskuna. Suomessa toimivien pankkien viime vuoden tulokset olivat pääosin vähintäänkin tyydyttäviä eivätkä pankit ole altistuneet strukturoitujen sijoituskohteiden hintariskeille merkittävässä määrin. Pitkäaikaisen rahoituksen saatavuus kohtuullisella hinnalla on vaikeutunut ja korkoerojen leveneminen aiheuttaa jonkin verran arvostustappioita, mutta pankkitoimialan näkymät ovat edelleen verraten suotuisat.

Euroopassa valvojat, keskuspankit, ministeriöt ja komissio ovat jo vuosia tehneet yhteistyötä, jonka tavoitteena on mahdollisten rahoitusmarkkinakriisien tehokas ennaltaehkäisy ja hallinta. Valtiovarainministeriö on ollut tässä työssä erityisen aloitteellinen ja aktiivinen.

12.11 Erityisteema: Valtion IT-toiminta ja sen uudistaminen

Valtion tietohallinnon keskeiset volyymitiedot

Valtionhallinnon tietohallintomenot vuonna 2007 olivat yhteensä noin 762 milj. euroa (kasvua edellisestä vuodesta 7,6 %) ja päätoimisen tietohallintohenkilöstön kokonaismäärä oli 4 002 henkilöä (vähennystä 106 hlöä). Valtionhallinnon virastoilla ja laitoksilla oli käytössään kertomusvuoden lopussa yhteensä 173 000 työasemaa. Nämä luvut eivät sisällä eduskunnan alaisia virastoja ja laitoksia eivätkä valtion liikelaitoksia.

Taulukko 83. Valtionhallinnon tietohallintomenot hallinnonaloittain vuosina 2002—2007

Hallinnonala	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Valtioneuvoston kanslia	1,7	2,0	2,0	2,2	1,7	1,7
Ulkoasiainministeriö	7,9	10,6	11,5	13,6	11,8	14,9
Oikeusministeriö	33,2	29,6	27,6	29,7	33,4	33,7
Sisäasiainministeriö	57,6	66,4	75,2	84,5	88,1	92,8
Puolustusministeriö	94,4	96,1	115,6	132,2	152,2	163,8
Valtiovarainministeriö	99,2	106,8	106,9	109,2	129,6	145,8
Opetusministeriö	94,7	91,0	97,4	106,3	116,9	121,1
Maa- ja metsätalousministeriö	37,3	40,5	40,4	41,2	37,8	42,7
Liikenne- ja viestintäministeriö	44,4	57,7	54,6	56,7	53,8	51,5
Kauppa- ja teollisuusministeriö	28,8	28,3	28,1	33,6	39,4	47,3
Sosiaali- ja terveysministeriö	19,0	20,4	20,3	21,9	24,8	26,7
Työministeriö	7,5	7,7	7,1	7,2	8,0	9,8
Ympäristöministeriö	9,3	8,8	9,3	9,2	10,1	9,8
Yhteensä milj. euroa	535,0	565,9	596,0	647,5	707,5	761,6
Keskimääräinen kasvu ed. vuodesta	7,5 %	5,8 %	5,3 %	8,7 %	9,3 %	7,6 %

Valtion IT -toiminnan uudistaminen

Valtion tietohallinnon uudistamista toteutetaan valtioneuvoston vuosille 2006—2011 tekemän valtionhallinnon IT -toiminnan kehittämisestä koskevan periaatepäätöksen ja sen pohjalta laaditun valtion IT-strategian mukaisesti. Periaatepäätöksellä on kaksi strategista tavoitetta: Tyytyväiset asiakkaat ja joustavat palvelut sekä Tehokas, turvallinen, verkottunut hallinto. Tavoitteet tähtäävät asiakaskeskeisten palvelujen edellytysten luomiseen ja hallinnon avoimuuden parantamiseen. Tavoitteet tukevat myös hallinnon kehittämistä ja viranomais-ten toiminnan tehostamista tieto- ja viestintätekniikan tarjoamien mahdollisuuksien avulla, jotta hallinto pystyy tuottamaan nykyiset palvelut vähenevällä henkilömäärällä. IT -strategian toimenpiteet yhtenäistävät IT -ympä-

ristöä ja luovat pohjaa tuleville tuottavuushankkeille. Kertomusvuoden lopulla käynnistyi myös valtion IT-toiminnan tuottavuustoimenpiteiden valmistelu.

Valtion IT-strategian toimeenpano pyrkii osaltaan nopeuttamaan sähköisen hallinnon kehittämistä ja saamaan Suomen takaisin kansainvälisten vertailujen kärkisijoille. Valtion IT-strategian kehittämisohjelmat tarjoavat viranomaisille keinoja ja yhteisiä keskitettyjä ratkaisuja, joita voidaan hyödyntää palvelujen kehittämisessä. Monet muut maat ovat pystyneet edistämään nopeammin julkisen hallinnon näkymistä ja toimimista yhtenä kokonaisuutena asiakkaisiin päin. Suomessa sähköisiä palveluja on kehitetty sekä valtion viranomaisissa että kunnissa hajanaisesti ja viranomaislähtöisesti. Suomessa ei myöskään ole riittävää yhteistä toimintamallia koko julkisen hallinnon kattaville yhteisten sähköisten palvelujen ja IT-ratkaisujen kehittämiselle.

Periaatepäätös pannaan toimeen viidellä yhtenäisempään ja kustannustehokkaampaan toimintaan tähtäävällä kehittämisohjelmalla sekä valtion IT-toiminnan konsernimaiseen ohjaukseen tähtäävillä toimenpiteillä. Kehittämisohjelmat ovat: Asiakaslähtöiset sähköiset palvelut, Yhteentoimivuus, Yhteiset tietojärjestelmät, Yhtenäiset perustietotekniikkapalvelut, Tietoturvallisuus ja varautuminen. Periaatepäätöksen mukaisten kehittämisohjelmien toteutus on edennyt suunnitellusti.

Asiakaslähtöiset sähköiset palvelut

Kansalaisten verkkotunnistamiseen ja maksamiseen liittyvä palvelu (VETUMA) on niin valtion kuin kuntien viranomaisille tarkoitettu tukipalvelu, joka liitettynä viranomaisen varsinaiseen asiointipalveluun mahdollistaa henkilöasiakkaan tunnistamisen luotettavasti ja varmasti sekä mahdollisen maksutapahtuman hoidon. Vuonna 2006 käyttöön otettuun VETUMA-palveluun oli liittynyt tai sitä käytti vuoden 2007 lopussa 12 valtion viranomaista tai organisaatiota ja 17 kuntaa tai kunnallista organisaatiota. Siten palvelussa mukana olevien viranomaisten määrä ylitti selvästi asetetun 20 organisaation tavoitteen. Tunnistuspalvelu on käytössä esimerkiksi ammatillisten korkeakoulujen yhteishaussa ja valtiolle.fi-sivustolla toimivassa sähköisessä rekrytointijärjestelmässä HeLi:ssä sekä muun muassa Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunkien terveydenhuollon ajanvarauspalveluissa. VETUMAN kuukausittaiset tapahtumamäärät jäivät hieman alle odotetun tavoitetason olleen alkuvuodesta keskimäärin noin 2 000 tapahtumaa kuukaudessa ja kasvaen loppuvuonna keskimäärin 3 500 tapahtumaan kuukaudessa.

Sähköinen asioinnin alustan kehittäminen aloitettiin asiointitilin kehittämisellä. Asiointitili tarjoaa keskitetyn paikan, jossa hallinnon asiakas voi vastaanottaa vireille panemaansa asiaan liittyviä aineistoja ja seurata asiansa käsittelyn etenemistä viranomaisessa. Asiointitili otetaan käyttöön vuonna 2009.

Yhteentoimivuus

Kertomusvuonna käynnistettiin valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin valmistelu, jonka avulla yhtenäistään toiminnan ja IT-ratkaisujen kehittämistä. Kokonaisarkkitehtuurin avulla julkisten palvelujen kehittämisessä pystytään ottamaan paremmin huomioon niin viranomaistoiminnan substanssi kuin myös IT-toiminnan strategiset tavoitteet. Lisäksi kertomusvuonna käynnistettiin arkkitehtuuriportaalin suunnittelu sekä integraattoriratkaisun valmistelu.

Yhteiset tietojärjestelmät

Dokumentinhallinta ja arkistointi - (VALDA) sekä virkamiestunnistaminen (VIRTU) -hankkeissa laadittiin esitutkimukset, joissa määriteltiin hankkeiden tavoitetilä, keskeinen sisältö ja etenemissuunta. Lausuntojen perusteella esitutkimukset tarkennettiin ja muodostettiin hankesuunnitelmat, joiden toteutus käynnistettiin valmistelemalla kilpailutukset ja tarkentamalla määrittelyksiä. Palveluiden käyttöönotto on suunniteltu vuodelle 2009.

Yhtenäiset perustietotekniikkapalvelut

Yhtenäisten perustietotekniikkapalvelujen avulla voidaan muodostaa valtionhallintoon yhtenäinen IT-infrastruktura, mikä luo pohjaa hallinnon yhteistyön kehittämiseksi, rakennemuutosten läpiviemiselle, tuottavuushyötyjen toteuttamiselle ja mittakaavaetujen hyödyntämiselle palveluhankinnoissa. Keskeisiä perustietotekniikkapalveluja ovat tietoliikennepalvelut, sähköposti- ja kalenteripalvelut, työasemapalvelut ja käyttöpalvelut.

Tietoturvallisuus ja varautuminen

Tietoturvallisuus ja varautuminen kehittämissuunnitelmassa käynnistyi kertomusvuonna tietoturvatasot -hanke ja varautumishanke. Tietoturvatasot -hankkeessa määritellään valtion viranomaisten ja niiden turvattavien kohteiden perustietoturvataso; varautumishankkeessa valtion IT-toimintojen keskitettyä ohjausta vaativat häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista koskevat toimenpiteet. Myös tietoturvallisuuden VAHTI -yhteistyössä jatkettiin ohjeiden valmistelua 17 hankkeessa. Valmisteltujen VAHTI -julkaisujen aiheet olivat kansainvälinen tietoturvayhteistyö, älypuhelimien tietoturvallisuus, tietoturvallisuuden yleisohje, henkilöstöturvallisuus ja salauskäytännöt. Viisi uutta hanketta käynnistettiin. Valtiovarainministeriön tekemät kyselyt osoittavat tietoturvallisuuden tason säilyneen viranomaisissa. Erityistoimenpiteitä aiheuttaneita tietoturvahyökkäyksiä oli havaittu hieman vähemmän (16 %) kuin edellisellä vuonna (18 %) ja virustartunnan vuoksi järjestelmät tai niiden osat olivat olleet pois käytöstä noin 10 prosentilla vastaajista sekä kertomusvuonna että sitä edeltävänä vuonna. Jatkokehitystarpeita on muun muassa viranomaisten tietoturvaluonnustelmien sekä valmius- ja toipumissuunnitelmien laadinnassa. Valtiojohtoon ja turvallisuusviranomaisten käyttöön tarkoitettu suojattu tietojärjestelmä (VALTU) on kertomusvuonna otettu käyttöön.

Valtion IT-palvelukeskus

Keskeinen osa valtion IT -toiminnan uudistamisesta on vuoden 2009 alusta perustettava valtion IT -palvelukeskus, joka vastaa jatkossa valtion yhteisten tai yhtenäistettyjen IT -palvelujen järjestämisestä toimien VM:n ohjauksessa. Kertomusvuoden lokakuussa valtiovarainministeriö asetti hankkeen valtion IT -palvelukeskuksen perustamiseksi Valtiokonttorin yhteyteen.

12.12 Valtiovarainhallinnon yhtiöt, liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot*Hansel Oy*

Valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n puitejärjestelyiden kautta tehtyjen yhteishankintojen arvo kasvoi voimakkaasti, 372 milj. euroon vuoden 2007 aikana (281 milj. euroa vuonna 2006). Kasvua kertyi vuodessa 90 milj. euroa eli noin 32 prosenttia ja se oli voimakkainta ICT hankinnoissa, toimistopalveluissa ja hallintopalveluissa.

Taulukko 84. Hansel Oy liiketoiminnan taloudelliset tunnusluvut

	2005	2006	2007
Yhteishankinnat, milj. €	211, 4	281,3	372,1
Liikevaihto, milj. €	3,6	5,5	8,0
Liikevoitto / -tappio, milj. €	-2, 4	0,1	2,1
Henkilöstö tilikauden lopussa	65	55	55

Hansel Oy:llä oli vuoden 2007 lopussa 76 voimassa olevaa puitejärjestelyä eri liiketoiminta-alueilta ja yhteensä n. 500 puitesopimustoimittajaa.

Sopimusten käyttöasteen kasvun ja hyvän sisäisen tuottavuuskehityksen seurauksena Hansel Oy:n oli mahdollista alentaa 1.1.2008 alkaen palvelumaksuprosentin enimmäismäärää yhdellä prosenttiyksiköllä 2,5 %:sta

1,5 %:iin. Yhtiön keskimääräisen palvelumaksuprosentin arvioidaan olevan noin 1,35 vuonna 2008. Asiakastyytyväisyys yhtiön palveluihin säilyi hyvänä.

Hansel Oy huomioi ympäristöön liittyvät kysymykset puitejärjestelyissään. Yhtiössä toteutettiin vuoden 2007 aikana ympäristöhanke, jonka tavoitteena on kehittää Hansel Oy:n valmiuksia huomioimaan ympäristökysymykset hankinnoissa.

Senaatti-kiinteistöt

Senaatti-kiinteistöt -liikelaitoskonsernin hallinnassa oli vuoden 2007 lopussa kaikkiaan noin 11 300 valtion rakennusta, yhteensä noin 8,21 milj. neliometriä. Kiinteistöomaisuuden tasearvo oli noin 5,6 miljardia euroa. Kiinteistövarallisuuden käyttö- ja ylläpitotoiminnot ovat alueorganisaation vastuulla, organisaatioyksikköinä Etelä-Suomen, Keski-Suomen sekä Pohjois- ja Itä-Suomen alueet.

Senaatti-kiinteistöt on tilaajaorganisaatio, joka ostaa lähes kaikki suunnittelu-, rakennuttamis- ja ylläpitopalvelut ulkopuolisilta palvelun tarjoajilta avoimin menettelyin. Senaatti-kiinteistöjen ollessa maan suurin toimitilojen haltija ja rakennuttaja, tämä toimintalinja tukee osaltaan merkittäväällä tavalla alueellisten palveluverkostojen kehittymistä.

Liikelaitoksen liikevaihto oli tilivuonna 645,9 milj. euroa, tulos 125,8 milj. euroa ja sijoitetun pääoman tuotto 4,2 %. Laitos tuloutti talousarvioon pääomallainojen korkoina ja lyhennyksinä 219,4 milj. euroa ja takausmaksuina 3,8 milj. euroa. Kertomusvuoden tuloksesta laitos tulouttaa talousarvion lisäksi 100 milj. euroa. Laitoksen investoinnit olivat runsaat 260 milj. euroa eli 40 % liikevaihdosta.

Liikelaitoksen liiketoiminta jakautui viiteen tulostavasti toimialaan: yliopisto-, toimisto-, puolustus-, erityis- ja kehityskiinteistöihin. Vuokraustoiminnan liikevaihdosta kertyi noin kolmannes yliopistokiinteistöt-toimialalta ja noin neljännes erityiskiinteistöistä kuten vankiloista. Toimitilavuokrista 93,9 % tuli budjettitalouden piiriin kuuluvilta valtion virastoilta ja laitoksilta. Tilojen käyttöaste pysyi korkeana, eli 97,2 prosentissa. Vuosittain teetettävien asiakastyytyväisyysmittausten mukaan Senaatti-kiinteistöt on alan toimijoiden joukossa vuokratasoltaan keskiarvon alapuolella ja asiakastyytyväisyydeltään keskiarvon yläpuolella.

Valtion vakuusrahasto

Valtiovarainministeriön hoidossa oleva Valtion vakuusrahasto keskittyy valtion vakuusrahastosta annetun lain mukaisten omaisuudenhoitoyhtiöiden ja Yrityspankki Skop Oy:n (selvitystilassa) toimintojen hallittuun alajaan. Julkista pankkitukea on myönnetty vuoden 2007 loppuun mennessä nettomääräisesti 6 030 milj. euroa. Kertomusvuoden aikana Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy (selvitystilassa) suoritti Suomen valtiolle ja Valtion vakuusrahastolle ennakkojako-osuutena yhteensä 20 milj. euroa omistusten suhteessa, jolloin valtion osuus oli 15,8 milj. euroa ja Valtion vakuusrahaston osuus 4,2 milj. euroa. Muita pankkitukipalautuksia kertomusvuoden aikana ei suoritettu. Valtion vakuusrahasto tuloutti kertomusvuoden aikana budjettitalouteen varoja, joita rahasto ei tarvitse omien sitoumustensa hoitamiseen 4,2 milj. euroa. Rahaston tuloutukset budjettitalouteen ovat kertomusvuoden loppuun mennessä olleet yhteensä 172,5 milj. euroa eli 100 milj. euroa vuonna 2003, 52 milj. euroa vuonna 2004, 10 milj. euroa vuonna 2005, 6,3 milj. euroa vuonna 2006 ja 4,2 milj. euroa vuonna 2007.

Valtion eläkerahasto

Valtiovarainministeriön alaisuudessa toimivan eläkerahaston avulla valtio varautuu tulevien eläkkeiden rahoitukseen ja pyrkii tasaamaan eri vuosien eläkemenoja. Rahaston tehtävänä on sijoittaa sille uskotut varat tuottavasti ja turvaavasti. Valtion eläkerahastosta ei makseta eläkkeitä, vaan kaikki valtion eläkejärjestelmän piiriin

kuuluvat eläkkeet maksaa valtiokonttori valtion talousarvioon varatuista määrärahoista. Eläkerahastosta siirretään valtion talousarvion yleiskatteeksi 40 % valtion vuotuisesta eläkemenosta.

Rahaston varat ovat valtion varallisuutta, mutta ne ovat rahaston nimissä ja hallinnassa. Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot maksetaan rahaston hallinnassa olevista varoista. Eläkerahaston tuloja ovat rahastolle tuloutettavat eläkemaksut ja rahaston varoille saatavat tuotot.

Rahaston hallinnassa olevan sijoitusvarallisuuden markkina-arvo oli vuoden 2007 lopussa 12,1 mrd. euroa. Sijoituksista 56 % oli korkosijoituksia, 38 % osakesijoituksia ja 6 % muita sijoituksia. Sijoitustoiminnan tuotto oli 1,8 % vuonna 2007.

Vuonna 2007 rahaston tuotto (1,8 %) oli alempi kuin velan kustannus (4,1 %). Vuosina 2002- 2007 rahaston tuotto on ollut keskimäärin 7,0 % ja velan keskimääräinen kustannus 4,3 %. Rahasto on siten saavuttanut sille asetetun strategisen tuottotavoitteen. Rahaston riskikorjattu tuotto ei vuonna 2007 ylittänyt vertailuindeksin tuottoa, joten rahasto ei saavuttanut toiminnallista tulostavoitettaan.

12.13 Valtiovarainhallinnon maksullinen toiminta ja henkilöstövoimavarojen hallinta

Hallinnonalan kustannusvastaavuus vuonna 2007 parani hieman edellisestä vuodesta. Maksullinen toiminta vuonna 2007 kokonaisuudessaan oli 0,96 milj. euroa ylijäämäinen (vuonna 2006 alijäämä oli 0,95 milj. euroa). Maksullisen toiminnan kokonaistuotot olivat 47,19 milj. euroa ja kustannukset vastaavasti 46,23 milj. euroa.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti parantui edellisvuodesta 94 %:iin. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden kannattavuusprosentti koheni myös edellisvuoteen verrattuna 114 %:iin (vuonna 2006 105 %). Erityislakeihin perustuvien suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti sen sijaan hieman heikkeni.

Tilivirastokohtaiset kustannusvastaavuuslaskelmat ja selvitykset maksullisen toiminnan tavoitteista on esitetty kunkin tiliviraston tilinpäätöksessä, jotka ovat saatavilla virastojen internet -sivuilla (sivuille pääsee Netra-portaalin kautta <http://www.netra.fi>).

Taulukko 85. Hallinnonalan maksullinen toiminta

Julkisoikeudellisesti hinnoitellut	2007			2006			Ali-/ylijäämä 2007
	tuotot	kust.	kv % ¹⁾	tuotot	kust.	kv % ¹⁾	
Valtiovarainministeriö	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Valtiokonttori	0,0	0,0	0	0,0	0,0	108	0,0
Verohallinto	1,4	1,2	115	2,2	3,9	57	0,2
Tullilaitos	3,7	4,2	88	4,0	4,1	99	-0,5
Yhteensä	5,2	5,5	94	6,3	8,0	78	-0,3
Liiketaloudellisesti hinnoitellut	2007			2006			Ali-/ylijäämä 2007
	tuotot	kust.	kan. % ²⁾	tuotot	kust.	kan. % ²⁾	
Valtiovarainministeriö	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Valtion taloudellinen tutkimuslaitos	0,1	0,1	74	0,3	0,3	96	0,0
Valtiokonttori	1,2	0,5	241	3,7	2,6	141	0,7
Verohallinto	1,1	0,8	129	1,0	1,1	88	0,2
Tullilaitos	0,6	0,6	107	0,7	0,7	106	0,0
Tilastokeskus	8,5	8,0	0	8,6	8,9	97	0,4
Yhteensä	11,5	10,1	114	14,2	13,6	105	1,4

Taulukko 85. Hallinnonalan maksullinen toiminta

Erityislakeihin perustuvat	2007			2006			Ali-/ylijäämä 2007
	tuotot	kust.	kv % ¹⁾	tuotot	kust.	kv % ¹⁾	
Valtiokonttori	29,1	28,0	104	2,3	2,2	105	1,1
Verohallinto	1,4	2,7	52	0,3	0,3	102	-1,3
Yhteensä	30,5	30,7	100	2,7	2,6	105	-0,1
KAIKKI YHTEENSÄ	47,19	46,23	102	23,23	24,18	96	1,0

¹⁾ kv % =kustannusvastaavuusprosentti, laskettu milj. eur tarkkuudesta

²⁾ kan. %=kannattavuusprosentti, laskettu milj. eur tarkkuudesta

Taulukko 86. Hallinnonalan henkilöstön määrä ja tila

	2005	2006	2007
Henkilötyövuosien määrä, hallinnonala yhteensä	10 537	10 468	10 285
— valtiovarainministeriö	368	381	378
— Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	59	56	56
— Valtiokonttori	559	581	600
— verohallinto	6 174	6 062	5 913
— tullilaitos	2 567	2 583	2 545
— Tilastokeskus	810	805	793
Henkilöstön määrä 31.12.	10 771	10 664	10 540
Miesten osuus	33,1 %	33,1 %	32,8 %
Naisten osuus	66,9 %	66,9 %	67,2 %
Vakinaisten osuus	91,3 %	91,6 %	92,4 %
Määräaikaisten osuus	8,7 %	8,4 %	7,6 %
Kokoaikaisten osuus	91,8 %	92,1 %	91,5 %
Osa-aikaisten osuus	8,2 %	7,9 %	8,5 %
Henkilöstön keski-ikä (v)	45,8	46,2	46,7
— seniori-ikäisten (45 v ->) %-osuus	57,4	59,0	60,7
Koulutuspäivät/htv, hallinnonala yhteensä	9,6	10,2	9,8
Koulutustasoindeksi	4,8	4,8	4,8
Sairauspoissaolot pv/htv, hallinnonala yhteensä	12,0	12,5	12,5

13. Opetusministeriö

Opetusministerin katsaus

Perusopetuksen laatu on kansainvälisesti vertailtuna pysynyt erittäin korkeana, samoin kuin oppilaiden välitön sijoittuminen toisen asteen koulutukseen. Perusopetuksen saavutettavuus on lääni- ja maakuntatasoilla edelleen hyvä, mutta kuntatasolla tapahtuneet saavutettavuuden muutokset ovat kuitenkin lisänneet kuntien välisiä eroja. Lukiokoulutuksen saavutettavuutta edesautettiin hallitusohjelman mukaisesti turvaamalla pienten lukioiden rahoitus kunta- ja hallintorakennemuutoksissa. Lukiokoulutukseen siirtyneiden osuus on viimeisen kolmen vuoden aikana laskenut ja ammatilliseen koulutukseen noussut. Yleissivistävän koulutuksen läpäisy on pysynyt varsin korkeana. Etenkin perusopetukseen suunnatut kehittämistoimet alkavat näkyä koulutuksen läpäisyn edelleen paranemisena. Opiskelijakohtaisilla kustannuksilla mitattuna lukiokoulutus on ollut koulutusmuodoista kaikkein edullisinta koulutusta.

Ammatillisen koulutuksen osalta on toteutettu ammattiopistostrategiaa, jonka tavoitteena on vahvistaa ammatillisen koulutuksen palvelukykyä ja koota järjestäjäverkkoa siten, että työelämän osaamistarpeisiin vastaavat ja korkealaatuiset ammatillisen koulutuksen palvelut voidaan turvata työmarkkinoiden muuttuessa ja työvoiman niukkuuden lisääntyessä väestökehityksen myötä. Ammatillisen koulutuksen suosio on ollut kasvussa jo usean vuoden ajan. Myös työmarkkinoita koskevat ennusteet osoittavat nykyistä suurempaa ammatillisen koulutuksen tarvetta. Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkoja päätettiin lisätä vuoden 2008 alusta noin 2 200 opiskelijalla.

Ammatillisen koulutuksen sisältöjä kehitettiin mm. ammattistarttikokeilun puitteissa. Ammattistartti on uusi valmistavan koulutuksen muoto, jossa tavoitteistaan epävarmoja nuoria pyritään ohjaamaan heille sopivaan ammatilliseen koulutukseen. Tavoitteena on vähentää keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Ammattiosaimisen näyttöä kehitettiin yksikköhintojen korotuksella ja toimeenpanoa tukevilla avustuksilla. Lisäksi valmistauduttiin ottamaan käyttöön sähköinen hakujärjestelmä toisen asteen lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa vuodesta 2008 lukien.

Ammattikorkeakoulujen osalta jatkettiin rakenteellista kehittämistä tavoitteena laadukkaat ja kilpailukykyiset korkeakouluyksiköt. Ammattikorkeakoulujen lukumäärä väheni yhdellä ja neljä ammattikorkeakoulua teki päätöksen yhdistymisestä kahdeksi vuonna 2008. Valtakunnallinen kehittämisverkosto käynnisti toimintansa erityisenä tavoitteena mm. opiskelijan ja työelämän välisten suhteiden ja ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden edistäminen.

Yliopistojen osalta käynnistettiin yliopistolainsäädännön kokonaisuudistus, jolla tähdätään yliopistojen oikeudellisen aseman muuttamiseen joko julkisoikeudellisiksi yhteisöiksi tai yksityisoikeudellisiksi säätiöiksi. Yliopistolaitoksen uudistamiseen liittyen ja osana sen rakenteellista kehittämistä aloitettiin innovaatioyliopiston ja Turkuun ja Itä-Suomeen yhdistymisen kautta syntyvien uusien yliopistojen perustamisvalmistelut. Yliopistot tehostivat mm. henkilökohtaisten opintosuunnitelmien käyttöönottoa ja lisäsivät opiskelua tukevia palveluja.

Aikuiskoulutuksen osalta käynnistettiin ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus. Oppisopimuksena annettavan ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijamäärät kasvoivat samoin kuin oppilaitosmuotoisena annetun lisäkoulutuksen opiskelijamäärät jatkoivat kasvuaan.

Tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta edistettiin lisäämällä kilpailtua tutkimusrahoitusta. Suomen Akatemian myöntövaltuus nousi 19,7 miljoonaa euroa, 225,3 miljoonaan euroon.

Sari Sarkomaa

Opetusministeri

Kulttuuri- ja urheiluministerin katsaus

Opintotuen riittävyyttä kehitetään hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla. Päätettiin opiskelijan omien opintotukeen vaikuttavien tulo- ja eläinlainsäädäntö uudella lailla kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä. Tekijänoikeuskysymysten osalta valtioneuvoston kansliassa tehdyn selvityksen pohjalta hallitusryhmät sopivat, että teollisoikeuksiin liittyvien asioiden hallinnosta vastaa edelleen työ- ja elinkeinoministeriö ja tekijänoikeuksista edelleen opetusministeriö.

Taidelaitosten rahoituslain uudistuksen myötä teattereiden, museoiden ja orkestereiden valtionosuuksiin tuli merkittävä korotus. Opetusministeriö pitää tärkeänä, että valtionosuuden saajat kohdentavat lisärahoituksen laitosten käyttöön ja kehittämiseen. Opetusministeriön taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelman ja Kulttuurialan kaikille -palvelun avulla on onnistuttu toimintavuoden aikana lisäämään kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisvähemmistön mahdollisuuksia harjoittaa omaehtoista kulttuuritoimintaa, tehdä omaa kulttuuriin tunnetuksi ja osallistua yleiseen kulttuuritarjontaan.

Hallitusohjelman mukaisesti aloitettiin elokuvan julkisen tuen vahvistaminen kotimaisen tuotannon ja elokuvakulttuurin edistämiseksi. Lapset ja media -toimintaohjelmassa vakiinnutettiin mediakasvatus osaksi varhaiskasvatuksen kansallista linjaustyötä. Audiovisuaalisen kulttuuriperinnön alueella lakisääteisen arkistoinnin piiriin saatettiin elokuvien lisäksi Suomessa lähetettävät televisio- ja radio-ohjelmat korvaamalla vapaakappalelainsäädäntö uudella lailla kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä. Tekijänoikeuskysymysten osalta valtioneuvoston kansliassa tehdyn selvityksen pohjalta hallitusryhmät sopivat, että teollisoikeuksiin liittyvien asioiden hallinnosta vastaa edelleen työ- ja elinkeinoministeriö ja tekijänoikeuksista edelleen opetusministeriö.

Yleisten kirjastojen käyttö on edelleen kansainvälisestikin maailman huippua. Kirjastojen verkkopalvelut ovat vakiintuneet osaksi yleisten kirjastojen monipuolista palvelutarjontaa ja ovat parantaneet kirjastopalvelujen laatua.

Kulttuuriviennin kehittämisohjelmassa 2007—2011 esitettyjen toimenpiteiden toimeenpano käynnistyi muun muassa luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen ESR-kehittämisohjelman aloittamisella sekä tehostamalla ulkomailla toimivien kulttuuri- ja tiedeinstituuttien sekä edustustojen välistä kulttuurivientiyhteistyötä.

Nuorisotoimessa keskityttiin uuden nuorisolain toimeenpanoon. Valtioneuvosto hyväksyi myös nuorisolain 4 §:n mukaisen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman, joka muodostuu keskeiseksi osaksi hallituksen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaa. Kunnallisessa nuorisotyössä kehittyi nopeimmin opetusministeriön tukemana nuorten tieto- ja neuvontapalvelujärjestelmä. Vuoden lopussa palvelujen piirissä oli noin 230 kuntaa ja 77 % nuorista. Nuorten työpajatoiminta oli edelleen tuloksellista, sillä pajajakson käyneistä 8 000 nuoresta kaksi kolmasosaa lähti opiskelemaan, työllistyi tai jatkoi muissa ohjatuissa toimenpiteissä.

Liikuntatoimialaa sävyttivät niin EU:n urheilun valkoisen kirjan valmistelutyö kuin Suomen liikuntatoimen yleinen kehittäminen (mm. kansallisen liikuntaohjelman valmistelu). Lasten ja nuorten liikunta sekä terveyttä edistävä liikunta olivat erityisen kehittämistyön kohteena. Tukipolitiikassa otettiin erityisesti huomioon yhteiskuntavastuullisuus, tasa-arvo ja eettisyyden edistäminen. Antidopingtoimikunnan työn tukemisen keskeisenä tavoitteena oli toiminnan tehokkuuden parantaminen testimääriä lisäämällä.

Stefan Wallin

Kulttuuri- ja urheiluministeri

13.1 Katsaus toimialan toimintaan

Toimialan tehtävät ja määrärahat

Opetusministeriön hallinnonalan toimintaympäristö on muuttumassa voimakkaasti. Haasteita asettavat erityisesti globalisaatio, työvoimakehitys, väestön ikärakenteen muutos, sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset sekä teknologian nopea kehitys.

Perusopetuksen laatu on kansainvälisten vertailuaineistojen mukaan erittäin korkealla tasolla. Perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen toisen asteen koulutukseen on samoin kansainvälisesti korkealla tasolla. Sijoittuneiden osuus kehittyi positiivisesti koko 2000-luvun, mutta laski vuonna 2006. Lukioon siirtyneiden osuus on viimeisen kolmen vuoden aikana laskenut ja ammatilliseen koulutukseen noussut. Lukion kolmessa vuodessa suorittaneiden osuudessa ei ole tapahtunut muutoksia. Keskeyttäminen oli yleisintä ammatillisessa koulutuksessa, jossa keskeyttäneiden osuus kuitenkin pysyi edellisen vuoden tasolla. Muilla sektoreilla keskeyttäminen lisääntyi hieman vuonna 2006. Uusien ylioppilaiden osuus yliopisto-opinnot aloittaneista lisääntyi jonkin verran. Korkeakoulututkintojen suorittamisajoissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ikä nousi vähän.

Taulukko 87. Koulutustakuu: perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen koulutukseen

	2002	2003	2004	2005	2006
Ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen sijoittuneet (%) ¹⁾	37,6	37,0	38,4	39,4	40,1
Lukiokoulutukseen sijoittuneet (%)	54,8	55,1	54,1	53,3	51,1
Peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet (%)	2,6	2,4	2,5	2,5	2,0
Tutkintoon johtavaan koulutukseen tai peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet yhteensä (%)	94,2	94,5	95,0	95,1	93,2
Sijoittuneiden määrä	57 900	57 550	60 400	60 200	65 850

¹⁾ Lisäksi vuonna 2006 tilastoitiin ensimmäistä kertaa sijoittuminen ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettäviin valmistaviin koulutuksiin. Näihin sijoittui tuolloin 1,8 % perusopetuksen samana vuonna päättäneistä.

Taulukko 88. Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen (%) ¹⁾

	2003	2004	2005	2006
Lukiokoulutus	2,0	1,9	2,0	2,1
Ammatillinen peruskoulutus ²⁾	10,2	9,7	9,5	9,5
Ammattikorkeakouluopinnot	6,2	6,3	6,4	6,9
Yliopistokoulutus	4,5	4,3	4,7	5,0

¹⁾ Opetushallinnon alainen koulutus. Syyskuussa opiskelleiden tilanne seuraavan vuoden syyskuussa. Kokonaan opintonsa keskeyttävät, jotka eivät sijoitu muualle koulutusjärjestelmään.

²⁾ Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Taulukko 89. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ikä (mediaani)

	2003	2004	2005	2006
Ammattikorkeakoulututkinto ¹⁾	25,0	25,1	25,1	25,2
Ylempi korkeakoulututkinto	27,3	27,3	27,3	27,4

¹⁾ Nuorten opetussuunnitelmaperusteinen koulutus

Tutkimuksen lisärahoitusta kohdennettiin Suomen Akatemian kautta jaettavaan kilpailtuun tutkimusrahoitukseen ja yliopistojen perusrahoitukseen. Tutkimushenkilöstön osuus työllisestä työvoimasta on OECD-maiden korkein, noin 2 %. Tutkijakunnan määrän ja tason riittävyys on varmistettu panostamalla pitkäjänteisesti tutkijankoulutukseen.

Taulukko 90. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot sektoreittain, reaali muutos ja osuus bkt:sta vuosina 1999–2006 sekä arvio vuodelle 2007

Vuosi	Yritykset		Julkinen sektori ¹⁾		Korkeakoulusektori		Yhteensä	Reaali muutos ed. vuodesta	T&k-menojen BKT-osuus ²⁾
	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%			
1999	2 643,9	68,2	470,1	12,1	764,8	19,7	3 878,8	14,6	3,16
2000	3 135,9	70,9	497,4	11,2	789,3	17,8	4 422,6	11,1	3,34
2001	3 284,0	71,1	500,9	10,8	834,1	18,1	4 619,0	1,4	3,30
2002	3 375,1	69,9	529,7	11,0	925,6	19,2	4 830,3	3,3	3,35
2003	3 527,9	70,5	515,4	10,3	961,7	19,2	5 005,0	4,0	3,43
2004	3 683,5	70,1	530,1	10,1	1 039,8	19,8	5 253,4	4,4	3,46
2005	3 876,9	70,8	554,7	10,1	1 042,1	19,0	5 473,8	3,5	3,48
2006	4 107,8	71	574,2	10	1 079,2	18,7	5 761,2	4	3,45
2007 ³⁾	4 302,4	72	586,2	9,7	1 126,9	18,7	6 015,6	.	3,36

¹⁾ Ml. yksityinen voittoa tavoittelematon toiminta

²⁾ Bkt 2005 ja 2006 Tilastokeskuksen ennakkotietoja, 2007 valtiovarainministeriön ennuste

³⁾ Arvio kyselyvastausten ja muiden laskelmien perusteella

Valtion sektoritutkimuksen ohjausjärjestelmää uudistettiin ja opetusministeriön yhteyteen asetettiin sektoritutkimuksen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on valtion sektoritutkimuksen suuntaaminen sekä siihen liittyvien ministeriöiden ja hallinnonalojen välisen yhteistyön vahvistaminen.

Taulukko 91. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

	2006	2007	Muutos	
	Milj. euroa			%
Kunnat	1 250,8	1 216,5	-34,3	-2,7
Kuntayhtymät	1 132,5	1 202,5	70,0	6,2
Yksityiset	770,7	816,4	45,7	5,9
Yhteensä	3 154,0	3 235,4	81,4	2,6

Taulukko 92. Toiminnan yksikkökustannukset

	2004	2005	2006	Muutos	
				2006/2005	%
Peruskoulu, euroa/oppilas	5 384	5 641	5 920	279	4,9
Lukio, euroa/opiskelija	4 903	5 132	5 392	260	5,1
Ammatilliset oppilaitokset, euroa/opiskelija	8 466	8 680	8 569	-111	-1,3
Ammattikorkeakoulut, euroa/opiskelija	7 016	7 129	6 909	-220	-3,1
Kirjasto, euroa/asukas	48	48	51	3	6,3

13.2 Koulutus- ja tiedepolitiikka

Koulutuksen määrä

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskelijamäärät laskivat ennusteiden mukaisesti, kun taas ammatillisessa peruskoulutuksessa ja lisäkoulutuksessa opiskelijamäärät kasvoivat.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijamäärä väheni. Yliopistojen kokonaisopiskelijamäärässä ei tapahtunut muutoksia, mutta uusien opiskelijoiden määrä väheni yli kahdella tuhannella. Yliopistotutkintojen määrä kasvoi lähes kuudella prosentilla, mikä ylitti asetetun tavoitteen. Myös tohtorintutkintojen määrä kasvoi, joskaan ei täysin tavoitteen mukaisesti.

Taulukko 93. Esiopetus, perusopetus ja tutkintoon johtava koulutus ¹⁾

	2003	2004	2005	2006	2007	Muutos 2006—2007
Esiopetus						
— opiskelijamäärä	59 850	58 400	57 940	57 930	57 510	-420
Perusopetus						
— uudet opiskelijat	61 300	59 830	57 550	58 000	57 650	-350
— päättötodistuksen saaneet	60 830	63 830	63 760	66 000	65 570	-430
— opiskelijamäärä	583 130	581 080	578 110	568 720	560 610	-8 110
Lukiokoulutus						
— uudet opiskelijat	42 610	40 590	39 550	38 100	37 600	-1 800
— suoritettut ylioppilastutkinnot ²⁾	35 170	34 650	34 340	32 830	33 100	310
— opiskelijamäärä	120 870	118 530	116 350	114 140	112 390	-1 750
Ammatillinen peruskoulutus³⁾						
— uudet opiskelijat	60 090	60 350	61 860	64 710	68 600	3 890
— suoritettut tutkinnot	36 040	36 600	37 220	37 280	38 600	1 320
— opiskelijamäärä ⁴⁾	142 020	143 780	146 050	149 680	155 360	5 680
Ammatillinen lisäkoulutus⁵⁾						
— uudet opiskelijat	23 910	25 580	29 170	31 000	33 500	2 500
— suoritettut tutkinnot	12 450	13 040	14 320	16 170	18 100	1 930
— opiskelijamäärä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ⁶⁾	14 720	24 000	28 400	33 840	35 000	1 160
— opiskelijamäärä oppisopimuskoulutuksessa	16 720	18 940	19 770	20 150	24 500	2 350
Ammattikorkeakoulun perustutkinnot⁷⁾						
— aloittaneet	32 840	32 690	33 260	32 370	32 120	-250
— suoritettut tutkinnot	20 500	20 670	21 140	20 770	20 570	-200
— opiskelijamäärä	96 120	116 830	116 700	115 760	114 730	-1 030
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	3 480	3 730	3 930	4 600	5 400	800
Ylemmät ammatikorkeakoulututkinnot⁵⁾						
— aloittaneet	310	240	630	1 380	1 770	550
— suoritettut tutkinnot		60	180	150	360	210
— opiskelijamäärä	350	610	1 050	2 070	3 430	1 360

Taulukko 93. Esiopetus, perusopetus ja tutkintoon johtava koulutus ¹⁾

Yliopiston perustutkinnot⁸⁾						
— uudet opiskelijat	20 940	20 970	20 790	20 150	19 650	-500
— suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot		2 720	2 910	3 810	5 880	2 070
— suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot		12 590	12 920	13 130	13 880	750
— opiskelijamäärä		149 170	151 030	152 160	152 200	40
Yliopiston tohtorintutkinnot⁹⁾						
		1 400	1 420	1 410	1 520	110

¹⁾ Opetushallinnon alainen koulutus. Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uusia opiskelijoita, perusopetuksen päättötodistuksen saaneita ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen tutkinnon suorittaneita sekä ulkomaalaisia opiskelijoita koskevat luvut ovat vuoden 2007 osalta arvioita. Esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen, oppisopimuskoulutuksena järjestetyn perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijamäärät ovat valtionosuusjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä.

²⁾ Ei sisällä I-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja.

³⁾ Sisältää ammatilliseen perustutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen sekä opetussuunnitelmaperusteisena että näyttötutkintoon valmistavana koulutuksena.

⁴⁾ Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

⁵⁾ Uudet opiskelijat ja suoritettut tutkinnot sisältävät ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen.

⁶⁾ Tilastokeskuksen tiedonkeruuseen perustuva opiskelijamäärä. Osa opiskelijamäärän lisäyksestä johtuu vuoden 2004 alusta lukien tilastoinnissa tapahtuneista muutoksista.

⁷⁾ Lähde AMKOTA-tietokanta, opiskelijamäärä 20.9. läsnäolevat

⁸⁾ Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot, lähde KOTA-tietokanta.

⁹⁾ Sisältää kaikki jatkotutkinto-opiskelijat (myös lisensiaattitutkinnon), lähde KOTA-tietokanta.

Yleissivistävä koulutus

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjesti 386 kuntaa. Kaikkiaan toimintaan osallistui 43 822 ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilasta ja muiden vuosiluokkien erityisopetuksen oppilasta.

Koulutuksen laatu. OECD:n PISA -tutkimuksessa Suomen oppilaiden standardoidut pistemäärät olivat varsin korkeita kaikilla osa-alueilla: lukutaidossa 547, matematiikassa 548 ja luonnontieteissä 563. OECD-maiden ja kaunien keskiarvo on kaikilla tutkimuksen osa-alueilla 500 pistettä. Koulujen väliset erot olivat Suomea pienemmät vain Islannissa.

Koulupudokkaiden aktivointi. Oppivelvollisuuden laiminlöi kokonaan vain 55 oppilasta. Oppivelvollisuusikä ohittaneita ilman perusopetuksen päättötodistusta oli 152 oppilasta. Kertomusvuonna toteutettiin koulupudokkaiden aktivointiin tähtäävää joustavan perusopetuksen hanketta, jonka toiminnan piirissä oli noin 720 oppilasta.

Maahanmuuttajaoppilaat. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvista perusopetuksen päättäneistä oppilaista sijoittui lukiokoulutukseen vajaat 40 %. Vastaava osuus kaikista oppilaista oli noin 51 %.

Ylioppilastutkintoa uudistettiin ottamalla käyttöön uusimuotoinen äidinkielen koe. Se on kaksiosainen ja muodostuu tekstitaidon kokeesta ja esseekokeesta.

Erityisopetuksen pitkän tähtäimen kehittämisstrategia valmistui. Erityisopetuksen seudullisten palveluiden hankkeessa oli mukana lähes 100 koulua. Sairaalaopetuksen kehittämishanke painottui seitsemään sairaalaopetusta tarjoavaan yksikköön.

Koulutuksen alueellinen saavutettavuus

Läänien ja maakuntien tasolla perusopetuksen saavutettavuus on edelleen hyvä. Sen sijaan kuntatasolla on tapahtunut selvää saavutettavuuden muutosta, ja kuntien väliset erot ovat kasvaneet. Lääninhallitusten asettamien tavoitteiden mukaan keskimäärin 90 prosentin 7—12 -vuotiaista ja 70 prosentin 13—15 -vuotiaista oppilaista tulisi asua viiden kilometrin säteellä koulusta. Lapin läänissä saavutettavuus oli hieman alle tavoite-tason 7—12 -vuotiaiden osalta ja Itä-Suomen läänissä kummankin ikäryhmän osalta.

Suomenkielisten peruskoulujen määrä väheni runsaalla sadalla. Kunta- ja palvelurakenneuudistus näyttää vaikuttaneen kuntien yhteistyön lisääntymiseen kouluverkkosuunnittelussa. Ruotsinkielisen perusopetuksen saavutettavuudessa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia.

Kuljetuksessa olevien oppilaiden osuudet vaihtelevat Etelä-Suomen läänin alle viidenneksestä Itä-Suomen läänin hieman yli 30 prosenttiin. Alempien luokka-asteiden kuljetusoppilaiden koulumatkan pituus oli yleisesti alle 10 kilometriä ja ylempien luokka-asteiden sekä erityisopetuksen oppilailla yli 20 kilometriä. Lakisääteiset maksimijat ylittävien koulumatkojen kokonaismäärä väheni jonkin verran, mutta alempien luokka-asteiden oppilailla oli aiempaa enemmän vähintään kerran viikossa tapahtuvia enimmäisaikojen ylityksiä.

Lukiokoulutuksen alueellisessa saavutettavuudessa ei tapahtunut mainittavia muutoksia.

Ammatillinen koulutus

Ammattiopistostrategia. Amatillisen koulutuksen järjestäjien lukumäärä väheni kahdella ja useita fuusioita valmisteltiin.

Opiskelijamäärän kasvu. Koulutuksen järjestämislupien täyttöasteeksi muodostui 100,2 %, kun se edellisestä vuonna oli 99,0 %. Valtionosuutta ei näin ollen voitu maksaa koko opiskelijamäärän perusteella.

Erityisopetus. Erityisopetuksen opiskelijamäärän kasvu jatkui edelleen: kasvua edellisestä vuodesta oli 830 opiskelijaa erityisopetuksen opiskelijamäärän ollessa kertomusvuonna 17 030. Kasvu kohdistui etupäässä muihin kuin erityisoppilaitoksiin. Vammaisten valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opiskelijamäärä kasvoi 120:llä 2 380 opiskelijaan.

Ammattistartti. Amatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan kokeilukoulutuksen (ammattistartin) volyymia laajennettiin. Syksyllä 2007 kokeilukoulutuksen opiskelijamäärä oli 835, joista suoraan perusopetuksesta tulleita oli 550.

Ammatillisen koulutuksen läpäisy. Noin 57 % opiskelijoista suorittaa perustutkinnon kolmen vuoden kuluessa koulutuksen aloittamisesta. Amatillisen koulutuksen keskimääräinen läpäisy ei vielä ole nopeutunut, vaikka opintojen keskeyttäminen on vähentynyt tasaisesti jo viiden vuoden ajan. Erityisopiskelijoiden osuuden kasvu hidastaa osaltaan läpäisyasteen kehitystä.

Ammattiosaamisen näytöt. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottoa on tuettu yksikköhintojen korotuksella, toimeenpanoa tukevilla avustuksilla sekä kouluttamalla opettajia ja työpaikkaohjaajia. Ammattiosaamisen näyttöjen, näyttöperusteisen oppimistulosten seurantarjestelmän ja koulutuksen järjestäjien arviointikäytänteiden kehittämistä jatkettiin ESR-projekteissa, joita oli kertomusvuoden loppuun mennessä ollut käynnissä jo lähes sata.

Sähköinen haku toisen asteen koulutukseen. Kertomusvuonna valmistauduttiin kevään 2008 yhteishaussa ensi kertaa käyttöönotettavaan sähköiseen hakuun. Tarkoituksena on laajentaa sähköinen hakujärjestelmä myöhemmin koskemaan myös yhteishaun ulkopuolista toisen asteen koulutusta.

Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen. Ammattikorkeakoulujen lukumäärä väheni yhdellä. Lisäksi neljä ammattikorkeakoulua teki päätökset yhdistymisestä kahdeksi vuonna 2008. Ylläpitäjämuutoksia kunnalliselta pohjalta yksityiselle valmisteltiin. Koulutusohjelmia vähennettiin ja koottiin sekä siirrettiin ammattikorkeakoulujen välillä. Yhteistyö ammattikorkeakoulujen kesken lisääntyi ja tiivistyi, ja myös eräiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä tehtiin yhteistyösopimuksia ja strategisia liittoumia.

Ammattikorkeakouluopintojen kehittäminen. Ammattikorkeakoulujen valtakunnallisten kehittämisverkostojen toiminta käynnistyi. Verkostot keskittyvät opiskelijan ja työelämän välisten suhteiden kehittämiseen, ammattikorkeakoulujen t&k-työn, ylempien amk-tutkintojen, ammattikorkeakoulujen opettajuuden ja kansainvälisen toiminnan kehittämiseen sekä ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden edistämiseen.

Päätoimisen opiskelun tavoitteen saavuttaminen sopimuskaudella näyttää epätodennäköiseltä, koska opintopisteiden kertyminen on hidastunut.

Taulukko 94. Ammattikorkeakouluopinnot

	2003	2004	2005	2006	2007	Tavoite sopimuskaudelle 2007—2009
Päätoiminen opiskelu, 45 op tai enemmän suorittaneet, % nuorten koulutuksen opiskelijoista ¹⁾	60,5	60,3	59,2	57,5	58,2	65,0
Vain ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden osuus aloittaneista, nuorten koulutus	-	-	15,6	..	-	25,0
Virtuaaliopinnot opintopisteinä ¹⁾	98 700	128 000	159 100	201 400	260 100	300 000
Yliopettajista tohtoreita tai lisensiaatteja ¹⁾	64,3	69,7	75,6	78,7	79,6	80,0

¹⁾ Lähde: AMKOTA

Ammattikorkeakoulujen läpäisyä (tutkintojen suorittaminen) pyritään parantamaan tavoitteena läpäisyn lisääntyminen ja nopeutuminen (keskeyttäminen vähenee ja tutkinnon suorittamisikä alenee). Opintojen läpäisy on nopeutunut.

Taulukko 95. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen läpäisyaste

	2004	2005	2006	2007	Tavoite sopimuskaudelle 2007—2009
Tutkinnon suorittaneet viiden vuoden kuluttua aloittamisvuodesta	58,1 %	58,6 %	61,3 %	-	63,5 %
Tutkinnon suorittaneet kuuden vuoden kuluttua aloittamisvuodesta	-	65,4 %	69,1 %	-	73,5 %
Tutkinnon suorittaneet seitsemän vuoden kuluttua aloittamisvuodesta	-	-	72,5 %	-	75,5 %

Ammattikorkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus. Ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuudessa keskeinen toimintamuoto on tutkimus- ja kehitystyö. Toiminnan laajuudessa, mitattuna henkilötyövuosilla suhteessa opettajien määrään, ylitettiin jo sopimuskauden tavoite (25 %).

Taulukko 96. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyö

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tavoite sopi- muskaudelle 2007—2009
T&k -työn menot (milj. euroa) ¹⁾	56	67	89	99	106	-	-
T&k-työn ulkopuolisen rahoituksen osuus käyttö- talouden tuloista	5,7	6,5	8,1	8,9	8,7	-	10,0
T&k -työn henkilötövuodet, % päätoimisten opettajien määrästä ²⁾	16,2	18,8	21	24	26,2	-	25,0
Hankkeistettujen opinnäytetöiden osuus ²⁾	69,2	71	73	75,7	77,6	77,8	80,0

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus²⁾ Lähde: AMKOTA**Taulukko 97. Ammattikorkeakoulujen kansainvälistyminen**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Tavoite sopi- muskaudelle 2007—2009
Vieraalla kielellä annettu opetus opintoviikkoina ²⁾	16 920	18 710	19 820	20 460	25 560	27 650	-
Vieraskieliset koulutusohjelmat	69	70	74	75	78	85	-
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ¹⁾	3 131	3 479	3 726	3 934	4 595	5 400	5 000
Yli 3 kk kestävä opiskelija- ja harjoittelijavaihto Suomesta ja Suomeen ¹⁾	5 870	6 330	6 850	6 890	7 240	7 180	9 000

Yliopistot

Koulutuksen laatu ja tehokkuus. Yliopistojen laatujärjestelmien kehittämistä jatkettiin. Tulosohtausprosessia tehostava ja sähköiseen asiointiin perustuva KOTA-tulosohtausportaali otettiin käyttöön.

Käynnistettiin innovaatioyliopiston ja Turkuun sekä Itä-Suomeen yhdistymisten kautta syntyvien uusien yliopistojen perustamisvalmistelut. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreiden välistä dualimallin mukaista yhteistyötä tuettiin ja työnjakoa selvitettiin alakohtaisilla selvityksillä. Korkeakoulujen kansainvälisiä toimintamahdollisuuksia vahvistettiin mahdollistamalla EU- ja ETA-maiden ulkopuolelle suuntautuva tilauskoulutus 1.1.2008 alkaen. Yliopistojen henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskusta valmisteltiin.

Tutkintorakenteen uudistamisessa kehittämistyötä tehtiin kolmannen syklin eli tohtorikoulutuksen osalta. Yliopistot tehostivat opintojen etenemisen seurantaan tukevien opiskelijoiden henkilökohtaisten opintosuunnitelmien käyttöönottoa ja kehittivät mm. sähköisiä opintosuunnitelmasovelluksia sekä lisäsivät opintopsykologipalveluitaan. Keskimäärin ylemmät korkeakoulututkinnot suoritettiin 6,5 vuodessa (mediaani) vuonna 2006 (6,0 vuonna 2005). Tavoitteeseen, että kaikilla koulutusaloilla vähintään 75 % aloittaneista opiskelijoista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon tavoiteajassa, ei päästy. Yliopisto-opintojen laskennallinen läpäisy oli 70,9 % (69,5 % vuonna 2006).

Opintoihin sijoittumisen edistäminen ja valintojen keventäminen. Yliopistojen ja opetusministeriön välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2007 sovittu tavoite, että uusista opiskelijoista 50 % on toisen asteen tutkinnon samana vuonna suorittaneita, saavutettiin teknillistieteellisellä ja luonnontieteellisellä alalla. Päävalinnoissa hakeneista uusia ylioppilaita oli hieman alle 30 % ja hyväksytyistä noin 40 % (vuonna 2006 38 %). Yliopistoista opiskelupaikan vastaanottaneista opiskelijoista 28 % oli 19-vuotiaita tai nuorempia. Osuus ei muuttunut edellisestä vuodesta. Avoimen yliopisto-opintojen perusteella hyväksyttiin tutkinto-opiskelijoiksi 597 opiskelijaa. Opiskelijavalintoja kevennettiin ja opetusta kehitettiin edelleen.

Taulukko 98. Opiskelupaikan vastaanottaneet ikäryhmittäin, %

	2003	2004	2005	2006	2007
19-vuotias tai nuorempi	27	27	27	28	28
20—24 -vuotias	48	46	46	44	43
25-vuotias tai vanhempi	25	27	27	28	29

Kansainvälistyminen ja verkostoituminen. The Finnish-Russian Cross-Border University -hankkeen ensimmäiset maisteriohjelmat kuudella koulutuslalla käynnistyivät syksyllä 2007. Venäjä-ohjelman mukaisia hankkeita käynnistettiin ja hallitusohjelman mukaisen korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategian valmistelu aloitettiin.

Taulukko 99. Yliopistojen opiskelijaliikkuvuus

	2004	2005	2006	2007
Ulkomaalaiset perusopiskelijat	3 048	3 221	3 619	..
Ulkomaalaiset jatkotutkinto-opiskelijat	1 579	1 663	1 747	..
Yli 3 kk kestävään kv. vaihtoon lähteneet perustutkinto-opiskelijat	4 077	4 497	4 469	4 343
Yli 3 kk kestävään kv. vaihtoon saapuneet perustutkinto-opiskelijat	4 242	4 552	4 784	4 911

Korkeakoulujen yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä jatkettiin. Maakuntakorkeakoulutoiminnalla vastattiin alueiden työelämän tarpeisiin. Eduskunnan myöntämällä lisämäärärahalla tuettiin muun muassa osaamisen siirtoyhteistyön vakiinnuttamista yliopistokeskuspaikkakunnilla.

Tutkimuksen ja opetuksen perusedellytysten vahvistaminen. Lainmuutos toi rahastotalouden mahdollisuuden kaikille yliopistoille. Yliopistolaitoksen toimintamenomäärärahat kasvoivat reaalisesti 20 milj. euroa korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain perusteella. Lisärahoitus kohdennettiin kokonaisuudessaan perusrahoitukseen. Hankerahoitusta kohdennettiin pitkäkestoisiin valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin sekä korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tukemiseen.

Käynnistettiin yliopistolaitoksen kokonaisuudistuksen valmistelu. Hankerahoituksella tuettiin hankkeita, joiden painopiste oli strategisten huippututkimusta tukevien yhteenliittymien, sähköisen asiointin ja yliopistoyhteistyön tukemisessa.

Aikuiskoulutus

Taulukko 100. Aikuiskoulutus¹⁾

Tilastotietoja tutkintoon johtavasta/valmistavasta koulutuksesta	2004	2005	2006	2007
Lukiokoulutus				
— uudet opiskelijat ²⁾	4 500	4 500	4 300	4 300
— opiskelijamäärä	12 100	12 100	11 700	11 500
Oppilaitosmuotoinen näyttötutkintoon valmistava ammatillinen peruskoulutus				
— uudet opiskelijat	5 950	7 180	7 120	7 100
— suoritettut tutkinnot	3 960	3 650	3 760	4 000
— opiskelijamäärä	12 270	13 060	13 100	13 300
Oppisopimuksena järjestetty ammatillinen peruskoulutus				
— uudet opiskelijat/aloittaneet	6 540	7 160	9 470	12 500
— suoritettut tutkinnot	2 540	3 190	3 300	3 600
— opiskelijamäärä	12 540	12 720	14 270	18 100

Taulukko 100. Aikuiskoulutus¹⁾

Oppilaitosmuotoinen ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava ammatillinen lisäkoulutus				
— uudet opiskelijat	13 000	16 300	18 720	20 500
— suoritettut tutkinnot	7 600	7 400	8 380	9 700
— opiskelijamäärä	24 000	28 400	33 840	35 000
Oppisopimuskoulutuksena järjestetty ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava ammatillinen lisäkoulutus				
— uudet opiskelijat	12 580	12 870	12 260	13 000
— suoritettut tutkinnot	5 440	6 920	7 790	8 400
— opiskelijamäärä	18 940	19 770	20 170	21 960
Ammattikorkeakoulututkinnot (perustutkinto)				
— aloittaneet	6 300	6 900	6 230	6 200
— suoritettut tutkinnot	4 300	4 500	4 100	3 900
— opiskelijamäärä	17 700	17 400	18 300	20 158
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (ylempi AMK)				
— aloittaneet	240	630	1 220	1 770
— suoritettut tutkinnot	60	180	150	360
— opiskelijamäärä	610	1 050	2 070	3 430

¹⁾ Opetushallinnon alainen koulutus²⁾ Vuosi 2007 on arvio.

Ammatillinen lisäkoulutus ja oppisopimuskoulutus. Oppisopimuskoulutuksena annettavan ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijamäärät kasvoivat. Myös oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosimäärän kasvu jatkui. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupiin myönnettiin työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä 15 koulutuksen järjestäjälle, jolloin tehtävä on yhteensä 120 koulutuksen järjestäjällä.

Ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijapalautejärjestelmää laajennettiin käsittämään koko näyttötutkintoperusteinen aikuiskoulutus. Hankkeen pilotointi toteutettiin marras-joulukuussa 2007.

Noste-ohjelma. Vuonna 2003 käynnistyneen ohjelman erillisrahoituksella koulutuksen on vuosina 2003—2007 aloittanut 21 500 henkilöä. Ammatillisen tutkinnon tai tietokoneen ajokortin on suorittanut 6 503 henkilöä sekä osia niistä lisäksi 4 831 henkilöä.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten koulutustarjontaa suunnattiin erityisesti osallistumispohjan laajentamiseen ja aliedustettujen kansalaisryhmien osallistumisen lisäämiseen.

Opettajien täydennyskoulutuksen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta parannettiin vuonna 2007 toimineen virkamiesryhmän ehdotusten pohjalta. Valtion rahoittamaa täydennyskoulutusta suunnataan vuodesta 2008 lähtien kattaviin ja pidempikestoisiin täydennyskoulutushankkeisiin. Opetustoimen henkilöstökoulutuksen neuvottelukunnan perustaminen valmisteltiin niin, että neuvottelukunta voitiin asettaa tammikuussa 2008.

Tietoyhteiskunnan tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma päättyi. Vertaisohjaajia koulutettiin yhteensä noin 5 000. Koulutusohjelmalla edistettiin mm. kansalaisten tietoyhteiskuntataitoihin liittyvää osallistumista ja vuorovaikutusta, sähköistä asiointia ja digitaalipalveluiden käyttöä, omaehtoista sähköisten sisältöjen tuottamista ja aikuisopiskelua.

Tiede

Suomen Akatemian myöntämisvaltuutta osoitettiin vuoden 2007 talousarviossa 225,3 milj. euroa, mikä oli 19,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lisäys kohdennettiin tutkimusedellytysten ja tutkimusympäristöjen kehittämiseen, tutkimuksen kansainvälistämiseen ja ammattimaisen tutkijanuran vahvistamiseen.

Tutkimuksen kotimainen, eurooppalainen ja muu kansainvälinen yhteistyö. Suomi osallistui aktiivisesti eurooppalaisen tutkimusalueen kehittämiseen sekä useiden kansainvälisten infrastruktuurien kehittämiseen ja uusien valmisteluun.

Taulukko 101. Yliopistojen tutkija- ja opettajavierailujen lkm (yli 1 kk)

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Suomalaisia ulkomailla	741	735	578	633	696	621	614
Ulkomaalaisia Suomessa	1 153	1 030	1 088	1 060	1 064	1 064	1 104

Taulukko 102. Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilökunnan kansainvälinen julkaisutoiminta¹⁾

	Kv-julkaisut yhteensä	artikkelit (ref.)	artikkelit (muut ²⁾)	monografiat
1995	11 076	7 515	3 448	113
2000	13 983	9 032	4 817	134
2004	16 653	10 670	5 804	179
2005	16 982	10 570	6 229	183
2006	18 039	11 918	5 917	204

¹⁾ ulkomailla julkaistut

²⁾ artikkelit kokoomateoksissa ja painetuissa kongressijulkaisuissa

Tutkijankoulutuksen kansainvälistäminen ja tohtorin tutkinnot. Käynnistettiin toimenpideohjelma tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittämiseksi vuosille 2007—2011. Asetettiin työryhmä ohjaamaan ja arvioimaan neliportaisen tutkijauran valmistelua ja toteuttamista.

Ensimmäistä kertaa naisten osuus tohtorintutkinnon suorittaneista oli yli puolet (51 %).

Taulukko 103. Tohtorintutkinnot

	1991	1995	2000	2004	2005	2006	2007
Miehet	353	481	633	767	732	750	752
Naiset	171	284	523	632	690	659	771
Yhteensä	524	765	1 156	1 399	1 422	1 409	1 523

Tieteen tunnettuus. Järjestettiin neljäs tiedefoorumi ja jaettiin Suomen tiedepalkinto. Tiedebarometrin mukaan enemmistö kyselyyn vastanneista ilmoitti olevansa vähintään melko kiinnostunut tieteestä ja luottavansa siihen. Lähes puolet vastaajista uskoi edelleen, että hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti tieteellisen ja teknologisen tutkimuksen tasosta. Kahden kolmasosan kantana oli, että poliittisessa päätöksenteossa käytetään liian vähän hyväksi tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa.

Tukipalvelut ja tutkimuksen tietohuolto. Valmisteltiin Sota-arkiston ja Valtioneuvoston kanslian arkiston liittäminen arkistolaitokseen. Valmisteltiin vapaakappalelain uudistamiseen liittyvä lakiesitys. Valmisteltiin sähköistä pitkäaikaissäilytystä ja käyttöä koskevia periaatteita. Edistettiin kulttuuriperintöaineiston digitointia. Uusi superklusteritietokone otettiin asiakaskäyttöön, ja Funet-tietoverkon uusiminen käynnistettiin.

Opintotuki

Opintoraha- ja asumislisämenot olivat yhteensä 645 milj. euroa eli 21,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Syynä on lähinnä korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin lisääntyminen. Opintotuen saajien määrä väheni korkea-asteella ja kasvoi toisella asteella. Opintolainan valtiontakauksen saaneita opiskelijoita oli 126 776 eli 39 % kaikista tuen saajista.

Keskimääräinen laina ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla oli 6 300 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla 6 800 euroa. Yhteensä opintolainaa oli 297 469 henkilöllä. Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2007 lopussa 1 318,2 milj. euroa, josta ns. vanhojen opintolainojen osuus oli 44,8 milj. euroa.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen koulumatkatukea saavien määrässä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Koulumatkatukea sai 65 478 henkilöä ja koulumatkatukimenot olivat 32 milj. euroa.

Taulukko 104. Opintotuen saajamäärän kehitys ja opintotuen saajien osuus opiskelijamäärästä (lukiot, ammatilliset oppilaitokset) tai läsnäolevista opiskelijoista (ammattikorkeakoulu, yliopistot)¹⁾

	2004	2005	2006	2007
Lukiot	29 355 (24 %)	27 382 (23 %)	25 787 (22 %)	27 354 (24 %)
Ammatilliset oppilaitokset	98 764 (75 %)	96 775 (73 %)	95 421 (70 %)	97 203 (71 %)
Ammattikorkeakoulu	97 894 (83 %)	97 043 (82 %)	95 399 (82 %)	93 348 (79 %)
Yliopistot	96 604 (61 %)	96 737 (60 %)	95 674 (60 %)	94 139 (59 %)

¹⁾ Taulukkoon ei sisälly Kansaneläkelaitoksen tilastoimat muissa kuin mainituissa oppilaitoksissa opiskelevat ja ulkomaisissa oppilaitoksissa opiskelevat opintotuen saajat. Vuonna 2005 on tehty Kelan tilastointikäytännön muutos 2003 sähköisen lainatakuksen käyttöönnoton vuoksi.

Vuonna 2007 opintotuen saajista opiskeli lisäksi muissa kuin yllä mainituissa oppilaitoksissa 6 495 opiskelijaa ja ulkomaisissa oppilaitoksissa 5 133 opiskelijaa. Koulumatkatukea sai 65 478 opiskelijaa, mikä on n. 26 % lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista.

Eduskunnalle annettiin hallituksen esitys muutoksista opintotukijärjestelmään. Opintotuessa huomioon otettavat opiskelijan omat tulorajat nousevat vuoden 2008 alusta lukien 30 prosentilla ja opintorahat kaikilla koulutusasteilla vähintään 15 % 1.8.2008 lukien.

Vuoden 2007 talousarvioesitykseen liittyen opintotuessa käytettävät vanhempien tulorajat nousivat 1.11.2007 lukien 30 %, jolloin vanhempien tulojen perusteella tapahtuva tarveharkinta palautui suunnilleen 1990-luvun puolivälin tasolle. Tulorajan korottaminen parantaa arviolta 18 000 opiskelijan tukea. Lisäksi vanhempien tulorajojen korotus parantaa 9 600 vähennettyä opintorahaa saavan opiskelijan opintorahaa ja 400 opiskelijan asumislisää. Kokonaan uusia tuen piiriin tulijoita on vuositasolla noin 6 500, joista noin 300 saa myös asumislisää. Opintoraha nousi nyt tuen piirissä olevilla keskimäärin 34 euroa ja asumislisä 67 euroa kuukaudessa. Uudet tuen piiriin tulijat saivat opintorahaa arviolta keskimäärin 46 euroa ja asumislisää 86 euroa kuukaudessa.

13.3 Erityisteema: Oppilaitosrakentaminen

Yleissivistävän koulutuksen eli perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja taiteen perusopetuksen perustamishankkeisiin myönnetään lakisääteisiä valtionosuuksia sekä vapaan sivistystyön perustamishankkeisiin valtionavustuksia.

Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisen aikuiskoulutuksen perustamishankkeiden valtionosuuksista ja -avustuksista luovuttiin vuoden 2006 alussa, ja perustamishankkeiden rahoitus siirrettiin osaksi käyttökustannusten valtionosuuksia.

Lääninhallitukset tulivat kertomusvuonna opetusministeriön sijasta valtionapuviranomaisiksi lukuun ottamatta liikunnan koulutuskeskusten hankkeita. Opetusministeriö laatii perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman sekä jakaa lääninhallituksille määrärahat ja valtuudet. Lääninhallitukset määrittävät yksittäisten hankkeiden valtionavun perusteet sekä myöntävät ja maksavat valtionavut.

Taulukko 105. Yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeisiin myönnetyt valtionosuudet

	2004	2005	2006	2007
Hankkeet (kpl)	50	47	46	31
Valtionosuudet yhteensä (milj. euroa)	50,6	48,4	56,0	51,0
Toteutusaikaisten valtionosuudet (sisältyy edelliseen, milj. euroa)	22,6	23,1	28,5	1,0

Valtionosuuksista on voitu myöntää noin puolet toteutusaikaisina lukuun ottamatta vuotta 2007, jolloin valtionosuudet myönnettiin lähes kokonaan maksettavaksi jälkirahoitteisina seitsemän vuoden aikana.

Taulukko 106. Yhteenveto yleissivistävän koulutuksen valtionosuushankkeista

	2004	2005	2006	2007
Rakennettu uusia tiloja (hyöty-m2)	21 374	21 393	20 833	22 462
Peruskorjattu tiloja (hyöty-m2)	66 221	56 546	61 393	50 100
Hankkeilla rakennettu tai peruskorjattu tilat oppilaalle (kpl)	..	9 671	9 233	9 192

Taulukko 107. Yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma 2008—2011

	2008	2009	2010	2011
Rahoitussuunnitelma				
— hankkeita (kpl)	34	21	22	22
— valtionosuudet (milj. euroa)	39,7	35,9	30,9	26,9
Hanke-esitykset suunnitelmaan				
— hankkeita (kpl)	112	76	83	33
— valtionosuudet (milj. euroa)	153,0	111,9	121,8	42,5

Rahoitussuunnitelmaan on voitu ottaa noin 31 % kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien tekemistä hanke-esityksistä. Todellisuudessa kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien investointitarve on suurempi kuin taulukon hanke-esityksistä käy ilmi.

Taulukko 108. Vapaan sivistystyön perustamishankkeisiin myönnetyt valtionavustukset

	2004	2005	2006	2007
Ilman liikunnan koulutuskeskuksia				
— hankkeet (kpl)	6	7	8	3
— valtionavustukset (1 000 euroa)	1 161	1 547	2 000	800
Liikunnan koulutuskeskukset				
— hankkeet (kpl)	7	11	10	8
— valtionavustukset (1 000 euroa)	2 300	1 910	2 750	2 385

Liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeiden valtionavustukset myönnetään veikkausvoittovaroista.

Taulukko 109. Yhteenveto vapaan sivistystyön valtionavustushankkeista ilman liikunnan koulutuskeskuksia

	2004	2005	2006	2007
Rakennettu uusia tiloja (hyöty-m ²)	305	207	413	0
Peruskorjattu tiloja (hyöty-m ²)	3 366	2 257	2 927	1 719
Hankkeilla rakennettu tai peruskorjattu tilat oppilaalle (kpl)	370	221	317	139

Taulukko 110. Vapaan sivistystyön perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma 2008—2011 ilman liikunnan koulutuskeskusten hankkeita

	2004	2005	2006	2007
Rahoitussuunnitelma				
— hankkeita (kpl)	4	2	2	2
— valtionavustukset (1 000 euroa)	945	923	860	752
Hanke-esitykset suunnitelmaan				
— hankkeita (kpl)	12	3	6	4
— kustannusarviot (1 000 euroa)	14 683	1 702	3 952	5 452

Vapaan sivistystyön perustamishankkeiden valtionavustus on viime vuosina ollut yleensä 40 % kansanopistojen, kansalaisopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten hankkeissa. Rahoitussuunnitelmaan voitiin ottaa noin kolmasosa siihen esitetyistä hankkeista. Viime vuosina hanke-esitysten määrä on olennaisesti pienentynyt, esimerkiksi vuonna 2005 laadittuun suunnitelmaan voitiin ottaa vain alle 25 % hanke-esityksistä.

Liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeita koskevista valtionavustushakemuksista noin 60 %:iin on myönnetty valtionavustusta vuosina 2004—2007.

13.4 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka

Taide- ja kulttuuripolitiikan taloudellinen merkitys. Kulttuurin osuus oli vuonna 2005 koko talouden tuotoksesta 3,5 %. Toimialojen osuus työllisestä työvoimasta oli samana vuonna 4,2 %. Alueittain kulttuurin työvoimaosuus vaihteli Etelä-Pohjanmaan 1,9 %:sta pääkaupunkiseudun 6,7 %:iin. Kulttuurin työvoimasta 38 prosenttia työskenteli pääkaupunkiseudulla. Toimialat ovat siten varsin työvoimavaltaisia. Kulttuurin toimialojen työllisten määrä kasvoi vuosikymmenen alkupuoliskolla noin 4 300 henkilöllä ollen vuonna 2005 100 300 henkilöä. Kotitalouksien kulttuuripalveluihin käyttämien kulutusmenojen osuudet kuuluvat Suomessa muiden Pohjoismaiden tavoin EU-maiden suurimpiin.

Vuonna 2005 kulttuurialan yritysten toimipaikoista, joita oli koko maassa yli 16 000, 37 % sijaitsi pääkaupunkiseudulla. Toimipaikkojen 13,7 mrd. euron liikevaihdosta 64 % tehtiin pääkaupunkiseudulla, jossa liikevaihto oli 8 800 euroa asukasta kohti. Muissa maakunnissa liikevaihto asukasta kohti vaihteli 500 eurosta (Kainuu) 2 100 euroon (Varsinais-Suomi). Valtion kulttuurimenoista suuntautuu pääkaupunkiseudulle lähinnä suurten kansallisten kulttuurilaitosten ylläpidon vuoksi noin kaksi kolmasosaa. Valtion kulttuurimenot pääkaupunkiseudulla ovat asukasta kohden yli kolminkertaiset maan keskiarvoon verrattuna. Alueellista tasa-arvoa pitää yllä kuntien myöntämä tuki.

Valtion taidetoimikuntalaitoksen kehittäminen. Alueelliset taidetoimikunnat kuuluvat vuoden 2008 alusta hallinnonkin osalta opetusministeriön toimialalle. Niiden hallintohenkilöstö (31 htv) siirrettiin taiteen keskus-toimikunnan henkilöstöksi. Alueellisten taidetoimikuntien asema itsenäisinä luottamushenkilöorganisaatioina säilyy, ja ne päättävät vastedeskin niille osoitettujen taiteen edistämisvarojen käytöstä. Hallinnonuudistus ei muuta läänintaiteilijoiden (enintään 49) asemaa. Alueellisten taidetoimikuntien toimistot jäävät nykyisille paikkakunnille.

Teatteri-, orkesteri- ja museotoiminta. Rahoituslain muutoksen myötä teattereiden, museoiden ja orkesterien valtionosuudet kasvavat. Opetusministeriö kehotti valtionosuuden saajia kohdentamaan lisärahoitusta laitosten käyttöön ja kehittämiseen. Tilanteen seuraamiseksi ministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä on mm. arvioida tulevien vuosien valtionosuuksien jakautumisperusteita ja kohdentamista.

Teatterikäyntien määrä jatkoi kasvuaan ja saavutti uuden ennätyksen. Myytyjä lippuja asukasta kohden oli vuonna 2005 koko maassa keskimäärin 0,45. Alhaisin suhdeluku oli Pohjois-Pohjanmaalla 0,1 ja korkein pääkaupunkiseudulla, jossa myytiin keskimäärin yksi lippu asukasta kohden. Tilasto on laadittu teattereiden sijainnin mukaan, joten se ei välttämättä kuvaa eri alueiden asukkaiden teatterissa käyntiä.

Taulukko 111. Valtionosuuden piirissä olevat teatterit¹⁾ ja Suomen Kansallisteatteri

	2005	2006	2007 ²⁾	Muutos 2006—2007, %
Katsojia, 1 000 henkeä	2 438	2 700	2 788	3,2
Vos kokonaisrahoituksesta	28 %	27 %		
Julkinen tuki/pääsylippu puheteattereissa, €	34,76	34,07		
Julkinen tuki/pääsylippu tanssiteattereissa, €	9,24	9,39		

¹⁾ Lakisääteistä valtionapua saavat teatterit

²⁾ Kaikilta osin vuoden 2007 tietoja ei saatavissa

Orkesterilaitoksen kuulijamäärä pysyi kertomusvuonna lähes ennallaan, vaikka Suomen Kansallisoopperalla oli lomautuksista johtuen 64 tilaisuutta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Esityksiä ja kuulijoita on eniten pääkaupunkiseudulla sekä määrällisesti että asukasmäärään suhteutettuna. Lukua nostavat muiden taidelaitosten tavoin muilta paikkakunnilta saapuvat kuulijat.

Taulukko 112. Sinfoniaorkesterit ja Suomen kansallisooppera¹⁾

	2005	2006	2007	Muutos 2006—2007, %
Sinfoniaorkesterit:	764	698	739	5,9
— kuulijat kotimaassa, 1 000 henkeä	698	653	670	2,6
— kuulijat ulkomailla, 1 000 henkeä	66	45	69	53,3
Valtionosuus kokonaisrahoituksesta, %	22	22	23	4,7
Julkinen tuki/kuulija, €	44,4	54,1	52,7	-5,7
Suomen kansallisooppera:				
— kävijöitä, 1 000 henkeä	185	207	166	-19,8
— julkinen tuki/kävijä, €	167	151	195	29,1

¹⁾ Lähde: Suomen sinfoniaorkesterit ry

Päätoimisesti hoidetuista museoista runsas neljännes sijaitsee Uudellamaalla. Museoesineistä noin 40 % on pääkaupunkiseudulla, taidemuseoiden teoksista vajaa neljännes, mutta kuvakokoelmista lähes puolet ja luonnontieteellisten museoiden näytteistä lähes kaksi kolmasosaa. Pääkaupungin museoista monet ovat valtakunnallisesti merkittäviä ja houkuttelevat runsaasti katsojia ympäri maan; kaikista käynneistä kolmannes tehtiin pääkaupunkiseudulla.

Taulukko 113. Valtionosuuden piirissä olevat museot, kävijät 1 000¹⁾

	2005	2006	2007 ²⁾	Muutos 2006—2007, %
Kulttuurihistorialliset museot	1 649	1 766	1 693	– 4
Taidemuseot	1 267	1 381	1 411	2
Luonnontieteelliset museot ³⁾	174	149	137	– 9
Erikoismuseot	1 250	1 232	1 311	6
Yhteensä	4 340	4 528	4 552	0,4
Valtionosuus kokonaisrahoituksesta, %	22,6	22,4		
Julkinen tuki/kävijä, €	17	16		

¹⁾ Museoviraston tilastot

²⁾ Vuoden 2007 osalta kaikkia tietoja ei saatavissa

³⁾ Luonnontieteellinen keskusmuseo oli suljettuna koko vuoden

Museoiden esineistä ja taideteoksista on sähköisesti luetteloitu keskimäärin 39 % ja digitaalisesti kuvattu 16 %. Opetusministeriön myöntämät avustukset ovat kymmenen vuoden aikana nostaneet digitoinnin määrää noin 15 %.

Kulttuuri- ja taidepalvelujen saavutettavuus ja saatavuus. Opetusministeriön taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelmaa (2006—2010) toteutettiin mm. osoittamalla lisäresursseja vammaisyhteisöjen kulttuuritoimintaan ja kulttuurin saavutettavuutta parantaviin hankkeisiin. Jatkettiin viittomakielisen teatteritoiminnan kehittämistä ja myönnettiin Teatteri Totille 106 000 euroa teatterin toiminnan kehittämiseksi ammattimaiseen suuntaan.

Opetusministeriön toimenpideohjelman ja Kulttuuria kaikille -palvelun avulla on onnistuttu lisäämään kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisvähemmistön mahdollisuuksia harjoittaa omaehtoista kulttuuritoimintaa, tehdä omaa kulttuuriaan tunnetuksi ja osallistua yleiseen kulttuuritarjontaan.

Lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun toisen kauden toiminta on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Toiminta edistää lastenkulttuuripalveluiden laatua ja palveluiden syntymistä sinne, missä niitä ei ennestään ole.

Tanssin aluekeskuksissa työllistettyjen taitelijoiden määrä on kasvanut 26 % vuodesta 2005. Yleisömäärä on kasvanut vuodesta 2005 noin 125 prosenttia. Kehittämishanke on kolmen vuoden aikana käynnistynyt toivotulla tavalla.

Yleisten kirjastojen palvelut. Yleisten kirjastojen perinteisen kirjastonkäytön ja lainauksen rinnalla verkkoaineistojen ja uusien palvelujen käyttö on vakiintunut. Lainojen ja fyysisten käyntien kokonaismäärä on edelleen pitkäaikaisen keskiarvon yläpuolella ja kansainvälisesti hyvin korkea asukasta kohden. Yleinen kirjasto on maamme ainoa kaunokirjallisuuden, yleisen tietokirjallisuuden sekä kulttuurin asiantuntijaorganisaatio, joka toimii kaikille kansalaisille avoimena oppimisympäristönä ja turvaa kansalaisten tasavertaisen pääsyn tiedon ja kulttuurin lähteille.

Yleisten kirjastojen toimipisteiden verkko on muutosvaiheessa. Kirjastoautopalvelujen vähentäminen on heikentänyt haja-asutusalueiden kirjastopalvelujen saatavuutta. Opetusministeriössä laaditun Maaseudun kirjasto monipalvelukeskuksena -kehittämisohjelman avulla on aktivoitu kuntia etsimään vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjastojen muuttuvaan rooliin kunta- ja palvelurakennemuutoksissa.

Taulukko 114. Yleisten kirjastojen toimipisteet, käyttö, aineistohankinta, henkilöstö ja toimintakustannukset

	2005	2006	2007	Muutos % 2006—2007
Pääkirjastoja	412	409	386	– 5,6
Sivukirjastoja	456	449	454	1,1
Kirjastoautoja	182	172	166	– 3,5
Fyysiset käynnit, 1 000 kpl	62 441	59 526	57 337	– 3,7
Verkkokäynnit ¹⁾ , 1 000 kpl			37 584	
Kokonaislainaus, 1 000 kpl	105 570	102 579	100 862	– 1,7
Lainaaajia, % asukasluvusta	45	43	42	–2,3
Kirja-aineiston hankinnat, kpl/1 000 as.	307	307	315	2,6
Muut aineistohankinnat, kpl/1 000 as.	53	57	59	3,5
Henkilötyövuodet	4 210	4 202	4 188	– 0,3

¹⁾ Tilastointiohje muuttunut. Vertailua ed. vuosiin ei voida tehdä.

Näkövammaisten kirjastossa tuottavuus on kasvanut voimakkaasti digitaalisen äänikirjan käyttöönoton myötä. Kun äänikirjasta voidaan tehdä levyke tilattaessa, lainaus on nopeutunut ja varausjonoista on päästy.

Elokvien tuotanto, saatavuus ja mediakasvatus. Elokvatuotannon, -jakelun ja -kulttuurin määrärahoja lisättiin 2 milj. euroa (14,8 %). Samaan aikaan tuotannon ja jakelun nousseet kustannukset sekä Yleisradion vuonna 2006 puolittama ja vuonna 2007 kokonaan lopettama kotimaisen elokuvan erillisrahoitus (1,5 milj. euroa vuosittain) heikensivät mahdollisuutta asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Pitkien elokvien ensi-iltojen määrä jäi edellisvuotta pienemmäksi ja katsojaosuus laski.

Tilastot osoittavat, että julkisen tuen osuus tuotantobudjeteista on pienentynyt (25 %), mikä vaikuttaa tuotantobudjettien kokoon. Budjetin koolla on suora vaikutus elokuvan laatuun. Julkisen tuen tavoitteena on korkea-tasoisien kotimaisen elokuvan tuottaminen. Tavoitteen toteuttamiseksi tuettujen teatterielokvien määrää jouduttiin vähentämään (13,3 %). Lisäksi pitkien elokvien ensi-iltojen määrä jäi edellisvuotta pienemmäksi ja kotimaisten elokvien katsojaosuus laski.

Tutkimuksen¹⁾ mukaan liiketaloudellisesti vahvemman ja terveesti työllistävän elokvatuotannon edellytyksenä on tuotantobudjettien kasvattaminen. Elokvan tuotantoon ja jakeluun kohdennetut määrärahat eivät ole ainoastaan julkisen kulutuksen menoa, vaan tuloa tuottavaa investointia. Yksi tuotanto työllistää useita kymmeniä ihmisiä eripituisiksi ajoiksi. Taiteellisen riskinoton mahdollistamiseksi ja tuotantorakenteen vahvistamiseksi hallitusohjelman mukainen julkisen elokvatuen nostaminen keskimääräiselle pohjoismaiselle tasolle on perusteltua.

¹⁾ Vilhunen Jukka: Elokvatuotannon rahoitusrakenteen vahvistaminen, Suomen elokvasäätiö 2008.

Taulukko 115. Elokuvan tuotannon ja jakelun tuki, tuen osuus budjetista, kotimaiset ensi-illat, kotimaisten katsojaosuus ja elokuvissa kävijöiden määrä¹⁾

	2004	2005	2006	2007	Muutos 2006—2007, %
Tuotannon ja jakelun tuki (milj. euroa)	10,88	11,28	13,28	15,23	14,7
Tuetut pitkät teatterielokuvat (kpl)	10	13	15	13	-13,3
Valtiontuen osuus tuotantobudjeteista (%)	42,6	38,4	34,4	25,8	-25
Kotimaiset teatteriensi-illat (kpl)	13	11	14	12	-14,3
Käyntejä per asukas	1,3	1,2	1,3	1,3	0
Kotimaisten katsojaosuus (%)	22,0	17,0	23,0	19,5	-15,2
Elokuvissa kävijät (milj. katsojaa)	6,9	6,1	6,8	6,6	-2,9
Kotimaisten elokuvien katsojat (milj. katsojaa)	1,2	0,9	1,6	1,3	-18,8

¹⁾ Lähde: Suomen elokuvasäätiö

Lapset ja media -toimintaohjelmassa luotiin varhaiskasvatukseen mediakasvatuksen kansallinen linjaus ja aloitettiin uusi varhaiskasvattajien mediakasvatuskoulutus, jossa koulutettiin lähes 5 000 päiväkotien sekä aamutai iltapäivätoiminnan kasvattajaa tai ohjaajaa. Selvityksen¹⁾ mukaan päähanke, Mediamuffinssi, on saavuttanut 70 % Suomen päiväkodeista.

Kulttuuriaineistojen tallettaminen ja säilyttäminen sekä tietoyhteiskunnan kehittäminen

Vapaakappalelainsäädännön uudistaminen toteutettiin. Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007) korvasi vapaakappalelain ja elokuvien arkistointilain. Lakisääteisen arkistoinnin piiriin saatettiin painotuotteiden, ääni- ja kuvatallenteiden ja elokuvien lisäksi muut tallenteet, kotimaiset verkkoaineistot sekä Suomessa lähetettävät televisio- ja radio-ohjelmat. Laki Kansallisesta audiovisuaalisesta arkistosta (1434/2007), päätös arkiston sijoittamisesta sen yhteyteen sekä vuoden 2008 valtion talousarvio varmistivat audiovisuaalisen aineiston kokonaisvaltaisen arkistointijärjestelmän aloittamisen vuonna 2008.

Lainuudistukset mahdollistavat kattavan viestintä- ja kulttuurihistoriallisesti merkittävien aineistojen tutkimukseen ja säilyttämiseen ja parantavat osaltaan tietoyhteiskunnan sisältöpalveluja. Tietoverkoissa olevien kulttuuristen sisältöjen laatuun, määrään ja saatavuuteen liittyvät tavoitteet edellyttävät isoja tukijärjestelmän rakenteellisia ja tuen määrällisiä muutoksia. Tavoitteita ei kaikilta osin ole saavutettu. Toimenpiteillä on lisätty eri taiteenalojen sähköisten tietokantojen määrää, uusien verkoissa toimivien kulttuuripalvelujen synnyttämistä sekä innovatiivisten kulttuurisisältöjen tuotekehityshankkeita.

Tekijänoikeuslainsäädännön ja -järjestelmän kehittäminen. Kertomusvuonna julkaistiin opetusministeriön keskustelumuistio tekijänoikeuspolitiikan muodostamisesta ja tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisestä sekä pyydettiin lausuntoja tekijänoikeusjärjestelmän arvioinnista ja lainsäädännön kehittämisestä.

Valtioneuvoston kanslia selvitti tekijänoikeusasioiden siirtoa perustettavaan työ- ja elinkeinoministeriöön. Hallusryhmien neuvotteluissa sovittiin, että tekijänoikeusasioista vastaa edelleen opetusministeriö ja että tekijänoikeusasioiden valmistelua ja käsittelyä kehitetään valtionhallinnossa. Neuvottelutuloksen mukaisesti toimenpiteisiin kuuluvat mm. teollis- ja tekijänoikeusasioiden ministeriryhmän perustaminen, tekijänoikeustoimikunnan roolin ja työtapojen kehittäminen sekä tekijänoikeuslain uudistaminen. Hallitusohjelman mukaisesti aloitettiin teollis- ja tekijänoikeuksien strategian (IPR-strategia) valmistelu. Tekijänoikeusasiat olivat esillä myös kansallisen innovaatiostrategian valmistelussa.

¹⁾ Suoninen, A. 2008. Mediakasvatus päiväkodissa ja esiopetuksessa. Mediakasvatuksen tilan ja Mediamuffinssi-oppimateriaalien käyttöön-
oton arviointi syksyllä 2007. Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskus.

Kulttuuriviennin kehittäminen

Suomen kulttuurin ulkomaankauppatase on negatiivinen. Tilastokeskuksen arvion mukaan kulttuuritavaroiden ja palveluiden vienti oli 2,3 % kokonaisviennistä vuonna 2005, josta tavaroiden osuus oli 624 milj. euroa ja palveluiden 107 milj. euroa. Yhteenlaskettu tuonti oli 1 279 milj. euroa (5,9 %) kokonaistuonnista. Kulttuurivien- nin ulkomaisia ja kotimaisia toimijoita varten kehitettiin internet-pohjaista tukiverkkoa. Käynnistettiin luovien alojen yritysten kasvun ja kansainvälistymisen ESR-kehittämisohjelma. Ulkomailla toimivien kulttuuri- ja tie- deinstituuttien ja edustustojen välistä kulttuurivientiyhteistyötä tehostettiin opetusministeriön ja ulkoasiainmi- nisteriön yhteisin ohjaustoimin. Kulttuurivientialan koulutuskartoitus laadittiin koulutussisältöjen suuntaamiseksi palvelemaan luovan alan yritystoiminnan kehittämistä ja kulttuurivientiä.

Taulukko 116. Suomalaisen kulttuurivaihdon tunnuslukuja

Suomalaisen kulttuurivaihdon tunnuslukuja	2003	2004	2005	2006
Elokuvataide — Ei-kaupalliset esityskerrat ulkomailla			600	500
Kirjallisuus — Käännetyt suomalaiset kirjat	190	186	217	191
Kuvataide — Näyttelyt, asiantuntijavierailut jne.	70	68	76	98
Teattereiden ulkomaanvierailut (ml muutamat tanssiteat- rit, Kansallisooppera ja Kansallisteatteri)	116	111	95	181
Esityksiin myydyt liput	45 596	20 036	76 500	78 649
Sirkustaide: esityskerrat			68	94
— katsojamäärät ulkomailla			10 109	14 375
Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo (1 000 €)	17 858	20 040	21 693	26 227
Tanssitaide: esityskerrat	199	157	171	214
— katsojamäärä	91 390	48 284	48 284	85 964
Museot: näyttelyiden määrä ulkomailla				31

Kaikkiaan opetusministeriö myönsi yhteensä 120 avustusta erilaisiin kulttuurivientiä ja kansainvälistä yhteis- työtä koskeviin hankkeisiin kokonaissumman ollessa noin 12 milj. euroa (haettu 23,5 milj. euroa).

Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden kehittäminen. Suomen pohjoismaisella puheenjohta- juuskaudella jatkettiin toimenpiteitä kulttuurin painoarvon nostamiseksi kansainvälisessä politiikassa. Käyn- nistettiin Suomen aloitteesta EU:n ja Venäjän välisen kulttuuriyhteistyön toimintaohjelman laadinta ja siihen liittyen kulttuuriministereiden pysyvä kumppanuusneuvostotoiminta sekä toimenpiteet pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuden aikaansaamiseksi. Opetusministeriön Venäjä-ohjelmalla edistettiin Suomen ja Venä- jän välistä kulttuuriyhteistyötä ja toimeenpantiin Suomalais-venäläistä kulttuurifoorumitoimintaa.

Liikunta

Urheilun osuus kansantaloudessa ja työllisyydellä mitattuna on ollut kuluvalle vuosikymmenellä kasvussa. Sen osuus bruttoarvonlisäyksestä on noussut vuoden 1999 0,6 prosentista noin 0,7 prosenttiin samalla kun sen työl- listen määrä on vuoden 1999 20 400 henkilöstä (0,9 %) noussut 25 300 (1,1 %) vuonna 2005. Urheilun osuus yksityisistä kulutusmenoista on kasvanut 2 prosentista 2,4 prosenttiin.

Kansallisen liikuntaohjelman (KLO) valmistelulla pyritään saamaan entistä suurempi osa kansalaisista liik- kumaan terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävästi. Yhteisöoikeuden ja kansalaistoiminnan suhdetta sel- vittävä EU:n urheilun valkoinen kirja hyväksyttiin Euroopan komissiossa. Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kansalaistoiminnan edellytysten parantamisesta. Kansalaistoiminnan yhteiskunnallista vai- kuttavuutta ohjattiin avustusjärjestelmien kehittämisellä.

Taulukko 117. Terveytensä kannalta riittävästi liikkuminen

Kansallinen liikuntatutkimus	1997—98	2001—02	2005—06
Vähintään 3 kertaa viikossa liikkuvien aikuisten osuus ¹⁾	68 %	68 %	72 %
	2005	2006	2007
Vähintään 2—3 kertaa viikossa ½ tuntia kerrallaan ²⁾	64,2 %	65,6 %	70,6 %

¹⁾ Lähde: Kansallinen liikuntatutkimus

²⁾ Lähde: Kansanterveyslaitos

Terveyttä edistävä liikunta. Liikunnan kansantaloudellisella terveysvaikutuksella on erityistä merkitystä paitsi kansansairauksien, kuten 2-tyypin diabeteksen, ehkäisemisessä, myös kansalaisten aktiivisuuden ja vireyden kohottamisessa. Terveyttä edistävää liikuntaa on toteutettu valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisen kehittämislinjojen sekä Kunnossa kaiken ikää -strategian nojalla myönnettyillä avustuksilla.

Lasten ja nuorten liikuntaohjelmassa painopisteenä oli liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen 6—19 -vuotiaiden ikäryhmässä. Lisäksi painotettiin ohjaajien koulutusta ja luotiin fyysisen aktiivisuuden suositukset kouluikäisille. Liikunnallisen iltapäivätoiminnan tavoitteena oli vähän liikkuvien lasten aktiivisuuden lisääminen. Noin 14 000 lasta pääsi rahoitettujen hankkeiden piiriin, mikä tarkoittaa yli 10 % lisäystä hankkeen tavoittamiin lapsiin¹⁾. Kuntien koordinoiman iltapäivätoiminnan tuella vakiinnutettiin kerhotoiminta osaksi kuntien liikuntatoimintaa.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustaminen kohdennettiin erityisesti laajoja väestöryhmiä palveleviin kohteisiin kuten uimahalleihin, liikuntasaleihin ja ulkoilureitteihin. Avustuksilla tuettiin sekä liikuntapaikkojen uudisrakentamista että peruskorjausta, joka on tarpeen liikuntaa palvelevan infrastruktuurin säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Peruspalvelujen arviointi osoitti liikuntapaikkojen käyttäjämaksuissa olevan edelleen korotuspaineita.

Huippu-urheilun tavoitteena on ollut kansainvälinen menestyminen eettisten pelisääntöjen mukaisesti toimien. Nuorten lahjakkaiden urheilijoiden valmennusedellytyksiä parannettiin ja näin edistettiin harjoittelun ja elämänuran yhdistämistavoitteita. Samalla edistettiin tavoitteellisen valmentautumisen edellytyksiä. Urheiluluoppilaitosyhteistyöllä kehitettiin entistä parempia valmentautumiskokonaisuuksia. Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisellä luotiin yhteistä perustaa laadukkaan koulutusjärjestelmän toteuttamiselle.

Taulukko 118. Antidoping-testit

Antidoping-testien määrä	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 toteutuma
Toteutetut testit			
ADT:n tekemät testit	1 747	1 362	1 769
Kansallisen lajiliiton tekemät testit	11	19	5
Kansainvälisen lajiliiton/WADA:n tekemät testit	378	152	137
Yhteensä	2 136	1 533	1 911

Liikuntatiede, liikunta-alan koulutus ja tutkimus. Liikuntatieteellistä tutkimusta kohdennettiin strategisen päätöksenteon kannalta keskeisille alueille. Lisäksi analysoitiin liikuntahallinnon, mukaan lukien valtion liikuntaneuvoston, toimintaa. Suomen Akatemian kanssa aloitettu yhteistyö kohdentui hallitusohjelman strategisten linjausten toteuttamiseen.

¹⁾ Lähde: Stakes. Koululaisten terveystutkimukset

Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten opiskelijavuorokausien ja -päivien lukumäärä kasvoi edelleen. Perustamishankkeiden avustuksilla tuettiin ensisijaisesti peruskorjaushankkeita.

13.5 Erityisteema: Nuorisotyö ja -politiikka

Valtioneuvosto hyväksyi nuorisolain 4 §:n edellyttämän nuorisopolitiikan kehittämisohjelman hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan ohjelmalla, joka muodostaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman perustan. Valtioneuvosto asetti ohjelmajohtajan koordinoimaan ohjelman toimeenpanoa koko valtioneuvoston toimialueella. Opetusministeriön nuorisoyksikkö vastaa ohjelman nuorisotyöhön liittyvän osuuden toimeenpanosta ja muut ministeriöt oman toimialansa osalta. Ohjelma korostaa lasten ja nuorten hyvinvointia sekä sosiaalista vahvistamista.

Veikkausvoittovarojen jakosuhdelaki on lisännyt nuorisotyön osuutta veikkaus- ja raha-arpajaispelien tuotosta. Lisääntyneillä määrärahoilla on saavutettu valtakunnallisten nuorisojärjestöjen aikaisempi avustustaso sekä monin tavoin tuettu nuorten omaa toimintaa sekä kasvatuksellista nuorisotyötä. Vuosiavustusta sai 67 valtakunnallista nuorisojärjestöä tai nuorisotyön palvelujärjestöä. Uusina avustuskelpoisuuden saivat Perussuomalaiset Nuoret ry ja Kommunistinen nuorisoliitto ry.

Taulukko 119. Valtakunnallisten nuorisotoimialajärjestöjen tuki, milj. euroa

2003	2004	2005	2006	2007
7,9	10,5	11,2	11,7	12,2

Nuorisotilojen rakentamista, peruskorjausta ja varustamista tuettiin vuonna 2007 yhteensä 1,9 milj. eurolla. Tukea myönnettiin 52 kuntien hankkeelle sekä kahdelle valtakunnalliselle järjestöhankeelle: SYL:n, SAMOK:n ja OLL:n yhteiselle opiskelijatalohankkeelle sekä Partiotalolle. Valtakunnallisten nuorisokeskusten (10) toiminta on edelleen laajentunut ja monipuolistunut. Vuonna 2006 nuorten kurssipäiviä oli keskuksissa yhteensä 230 000.

Taulukko 120. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluja järjestävien kuntien lkm ja palvelun piirissä olevien nuorten osuus

	2003	2004	2005	2006	2007
Kuntien lkm	27	42	72	157	230
Palvelun piirissä olevien nuorten osuus, %	40	45	50	60	77

Kuntien perusnuorisotyöhön, järjestötoimintaan (105) sekä ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön (92 hanketta) osoitetuin varoin on voitu vaikuttaa myönteisesti nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen ja terveisiin elämäntapoihin. Nuorten tupakointi on vähentynyt, raittiiden määrä kohonnut sekä huumekokeilut ja käyttö vähentyneet. Kuitenkin erityisesti nuorten naisten psykosomaattiset oireet ovat edelleen lisääntyneet.

Kuntien nuorisotyön valtionosuuksien (7,0 milj. euroa) lisäksi kunnille myönnettiin kohdennettuja valtionavustuksia noin 16 milj. euroa. Nuorten työpajatoimintaa tuettiin 6,1 milj. eurolla. Nuorisotyöttömyys aleni edelleen. Nuorten työpajatoiminnasta on vakiinnutettu noin 80 %.

Taulukko 121. Nuorisotyöttömyys (alle 25-vuotiaat, lkm)¹⁾

2003	2004	2005	2006	2007
35 250	34 993	30 530	26 449	22 221

¹⁾ Työministeriön tilastot

Eurooppalaisessa nuorisotyössä ja -politiikassa maamme asema on hyvä. Suomessa on ajanmukainen nuorisolainsäädäntö, jota vahvistaa valtioneuvoston hyväksymä horisontaalinen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma. Vuoden aikana huolehdittiin Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyökomitean sekä Barentsin euroarktisen neuvoston nuorisopoliittisen työryhmän puheenjohtajuuksista.

13.6 Valtionyhtiöt

CSC-Tieteellinen laskenta Oy

CSC-Tieteellinen laskenta Oy tarjoaa ja kehittää keskitettyjä tietoteknisiä palveluja tutkimuksen ja opetuksen sekä niitä tukevan hallinnon tarpeisiin ensisijaisesti korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille sekä rajoitetussa määrin myös elinkeinoelämälle. Vuoden 2007 aikana keskeisimmät tehtävät ovat olleet tieteen tietotekniikan asiantuntija-, ohjelmisto- ja tietopalvelut, kansalliset ja kansainväliset tietoliikenneyhteydet sekä tietokoneresurssien tarjoaminen suurteholaskentaan ja suurien tietomäärien tallentamiseen.

Vuonna 2007 asennettiin ja saatiin asiakaskäyttöön uusi superklusteri ja uuden supertietokoneen ensimmäinen vaihe, joiden avulla tutkimuksen käytettävissä oleva laskentakapasiteetti kasvoi noin kymmenkertaiseksi. Kansallisen tutkimusverkon Funetin uusiminen omahallintaisten valokuitujen pohjalta eteni tarjouskilpailun kautta hankintavaiheeseen.

CSC-yhtiön liikevaihto vuonna 2007 oli 16,7 (15,5) milj. euroa. Yhtiö on erityispalveluita tuottava valtionyhtiö, joka ei pyri tuottamaan voittoa. Henkilöstöä oli vuoden lopussa 155.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka toimialana on raha-arpajaisten sekä veikkauks- ja vedonlyöntipelien toimeenpano. Veikkauksen merkitys opetusministeriön hallinnonalalla on erittäin suuri. Vuonna 2007 Veikkauksen rahoitusosuudella katettiin tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksesta n. 50 % (v. 2006 52 %).

Vuonna 2007 yhtiön liikevaihto oli 1 391,3 milj. euroa (v. 2006 1 361,2 milj. euroa) ja ylsi jälleen historiansa korkeimmalle tasolle kasvaen 2,2 % edellisvuoteen nähden. Myös yhtiön tulos nousi yli 427,4 milj. euroon, jossa on kasvua 4,8 %. Tuloksesta yhtiö luovutti opetusministeriölle 397,7 milj. euroa.

Taulukko 122. Veikkaus Oy:n tunnuslukuja

1 000 €	2006 TP	2007 TP
Liikevaihto	1 361 210	1 391 360
Tilikauden voitto	407 689	427 385
Tulos per osake (osakkeita 498 kpl)	819	858

Taulukko 123. Veikkausvoittovarojen käyttö valtion talousarviossa

Milj. €	2006 TP	2007 TA	Muutos milj. €	Muutos-%
Tiede	79,5	77,4	-2,1	-2,6
Taide	190,4	188,8	-1,6	-0,8
Liikunta	97,8	100,2	2,4	2,5
Nuorisotyö	35,2	36,1	0,9	2,6
Yhteensä	402,9	401,5	-0,4	-0,1

13.7 Henkisten voimavarojen hallinta

Taulukko 124. Opetusministeriön hallinnonalan henkilöstöä koskevia tunnuslukuja

	2004	2005	2006
Henkilötyövuosien määrä	34 552	34 706	34 811
Henkilöstömäärä 31.12.	36 557	36 616	36 840
Miesten määrä	16 634	16 588	16 747
Naisten määrä	19 923	20 028	20 093
Vakinainen henkilöstö	16 322	17 300	17 458
Määräaikainen henkilöstö	20 235	19 316	17 471
— josta Yliopisto-opiskelijat ¹⁾	4 906	4 658	4 328
Henkilöstön keski-ikä (v)	40,9	40,3	
Sairauspoissaolot pv/htv	8,5	7,6	

¹⁾ Yliopisto-opiskelijat on eritelty vuodesta 2004 alkaen.

14. Maa- ja metsätalousministeriö

Ministerin katsaus toimintaan ja ympäristön muutoksiin

Maataloustuotemarkkinoilla tapahtui syyskesällä historiassa ainutlaatuinen viljan maailmanmarkkinahinnan nousu yli kaksinkertaiseksi pitkän ajan keskiarvosta. Hinnan kohoaminen aiheutui useista samanaikaisista ilmiöistä, kuten viljan laajamittaisesta muuntamisesta biopolttoaineeksi erityisesti Yhdysvalloissa sekä Kaukoidän suurien markkinoiden kasvaneesta eläintuotteiden kysynnästä, joka lisäsi rehuviljan tarvetta. Viljanhintojen ennakoidaan säilyttävän aikaisempaa korkeamman tasonsa vielä ainakin useita vuosia. Maidon tuotanto painui alimmilleen sitten 1940-luvun. Maidon tuottajahinta nousi selvästi. Myös puun hinta oli vuonna 2007 ennätysellisen korkealla.

Hallituksen tavoitteena on maaseudun säilyminen asuttuna ja elävänä. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma hyväksyttiin EU:n maaseudun kehittämiskomiteassa ensimmäisten joukossa kesäkuussa 2007. Ohjelmassa on käytettävissä julkisia varoja yhteensä 6 600 milj. euroa ohjelmakauden aikana. Yksityistä rahoitusta sitoutuu ohjelmaan lähes 800 milj. euroa. Se sisältää toimenpiteet, joilla tuetaan maa- ja metsätalouden taloudellisesti ja ekologisesti kestävä ja eettisesti hyväksyttävän tuotannon harjoittamista, kehitetään maaseudun yrittäjyyttä ja vahvistetaan paikallista omaehtoista toimintaa. Uusia Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kautta rahoitettavia tukijärjestelmiä ovat eläinten hyvinvointituki ja ei-tuotannollisten investointien tuki, jotka otetaan käyttöön vuonna 2008.

Hallitus haluaa turvata maatalouspolitiikalla aktiivitulojen toiminnan kannattavuuden, viljelijöiden nousevan tulokehityksen ja mahdollistaa kotimaisiin raaka-aineisiin perustuvien elintarvikkeiden tuotantomäärien säilymisen nykytasolla. Maatalouspolitiikassa vuoden 2007 merkittävin yksittäinen toimi oli puoli vuotta kestänyt neuvotteluprosessi Suomen ja EU:n komission välillä Etelä-Suomen kansallisten maataloustukien (artiklan 141 mukaiset tuet) maksuvaltuuksien jatkamisesta vuosille 2008—2013. Neuvottelut käytiin hyvässä hengessä ja saavutettua neuvottelutulosta voidaan pitää kohtuullisena. Tuen kokonaismäärä alenee neljänä ensimmäisenä vuonna keskimäärin 2,7 % vuodessa vuoteen 2007 verrattuna ja kahtena viimeisenä vuonna tätä voimakkaammin. Vuoden 2007 aikana maksettujen maatalouden viljelijätukien määrä oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna. Tuen kokonaismäärä oli edellistä vuotta pienempi, koska vuodelle 2006 ajoittui normaalia enemmän tuen maksatuksia. Kauden lopulla haetaan vastaavasti mahdollisuuksia LFA-tuen korotukseen ratkaisuun sisältyvän lausuman mukaisesti.

Sokerijuurikkaan tuotannon säilyminen vaarantui huomattavasti, kun EU:n neuvosto päätti Suomen vastustuksesta huolimatta yleisestä tuotantokiintiöiden lisäleikkauksesta. Tuotannon jatkuminen edellytti viljelijöiden ja kotimaisen teollisuuden ja valtion vakaata tahtoa tuotannon jatkumiseen sekä sopivien kansallisten tukijärjestelyjen kehittämistä. Vuoden lopussa tehdyt toimialan sisäiset ja valtion päätökset varmistivat sen, että sokerin kansallinen tuotanto ja huoltokyky säilytetään.

Maatalouden investointien rahoitukseen panostettiin voimakkaasti ohjaamalla lisärahoitusta Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Hakemusruuhkan purkamiseksi ennen vuonna 2008 voimaan tulevaa uutta rahoitusjärjestelmää asetettiin pääosa investoinneista kuitenkin kesällä hakukieltoon. Investointihakemusruuhka puretaan vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla. Tämän jälkeen myönnettävät investointituet perustuvat uuteen rahoitusjärjestelmään, jossa tuettavat investointikohteet asetetaan etusijajärjestykseen eikä hakemusjonoja enää aikaisempien vuosien tapaan synny.

Hallitus seuraa maatalouden kannattavuuden ja viljelijäväestön tulotason muutoksia ja varmistaa mm. verotuksen keinoin nousevan tulokehityksen. Vuonna 2007 asetettiin maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmä, jonka tehtävänä on mm. selvittää verotuksessa olevia keinoja tilojen tulotason varmistamiseksi.

Hallitus on kiinnittänyt huomiota tarpeettoman byrokratian karsimiseksi. Tuki- ja valvontajärjestelmiä arvioidaan kiinnittäen erityistä huomiota järjestelmän toimivuuteen ja viljelijän oikeusturvaan. Maatalouden tuki- ja valvontajärjestelmän yksinkertaistamista valmistelevaan asetettu selvitysmies, johtaja Kaj Suomela ehdotti yhteensä 22 toteuttamiskelpoista parannusehdotusta toimintaan ja järjestelmiin. Selvitysmiehen mukaan viljelijöiden byrokratiataakan vähentäminen voisi saada aikaan miljoonien eurojen arvoiset säästöt elinkeinolle. Selvitysmiehen työtä tullaan jatkamaan työryhmässä, joka valmistelee ehdotusten käytännön toteutusta.

Kansallinen metsäohjelman päivitystä valmisteltiin vuonna 2007. Hallitus on sitoutunut osoittamaan kansallisen metsäohjelman toteuttamiseen tarvittavat resurssit. Tavoitteena on lisätä kotimaisen puun vuotuista käyttöä 10—15 miljoonaa kuutiometriä.

Suomen metsien tilaa selvittänyt "Suomen metsät 2007" raportti totesi metsiemme terveyden tyydyttäväksi. Metsien suojeltu pinta-ala on kolminkertaistunut viimeisten 30 vuoden aikana ja puuston yhteistilavuus on kasvanut yli 40 % viimeisten 40 vuoden aikana. Markkinapuun hinnat kohosivat voimakkaasti kertomusvuonna. Yhtenä syynä hinnannousuun oli Venäjän ilmoitus vientitullien käyttöönottamisesta ja niiden asteittaisesta nostamisesta. Vientitulleista käytiin lukuisia neuvotteluja Suomen ja Venäjän samoin kuin EU:n komission ja Venäjän välillä. Puun vientitullien tuleminen on lisännyt tarvetta kotimaisen puun vuotuisen käytön lisäämiseksi. Myös bioenergian tarve lisää puun käyttöä.

Susikannan hoitosuunnitelman linjaukset vahvistuivat EY-tuomioistuimen kesäkuussa tekemän päätöksen mukaan luontodirektiivin velvoitteiden mukaiseksi. Susikannan hoito ja suden metsästys voi näin ollen jatkossakin perustua vuonna 2005 hyväksyttyyn Suomen susikannan hoitosuunnitelmaan.

Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma vuosille 2007—2013 valmistui vuoden alussa. EU:n komission marraskuussa hyväksymän toimintaohjelman mukaan voidaan myöntää tukea kalastuksen, kalanviljelyn ja kalan tukkukaupan investointeihin. Osana toimintaohjelmaa voidaan ammattikalastajille maksaa hyljekorvauksia. Ohjelman julkinen rahoitus on yhteensä 92 milj. euroa, josta 43 % on Euroopan kalatalousrahaston rahoitusta. Muuta rahoitusta arvioidaan kertyvän noin 70 milj. euroa.

Vuonna 2007 valmisteltiin uutta lohiasetusta. Asetuksen tavoitteena on turvata luonnonlohen nousu kutujokiin ja poikastuotannon mahdollisimman korkea taso sekä rannikon ammattikalastuksen toimintaedellytykset.

Sirkka-Liisa Anttila

Maa- ja metsätalousministeri

14.1 Maaseudun kehittäminen

Taulukko 125. Poliittikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	160,3		84,5	
— josta EU-osuus	54,7		32,9	
Toiminnan kustannukset ¹⁾				
Tutkimus ja kehittäminen	5,1	96	4,8	93
Hallinto	30,9	311	17,8	232

¹⁾ MTT, MMM, Mavi, Tike ja TE-keskukset

Vaikuttavuustavoitteet: Maaseudun elinvoiman lisääminen kestäväällä tavalla. Erityinen haaste on harvaan asutun ja ydinmaaseudun väestökehityksen tasapainottuminen ja työllisyyden paraneminen etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Vuoden 2007 lopussa maaseudulla asui noin 2,2 miljoonaa asukasta, mistä harvaanasutulla ja ydinmaaseudulla 1,3 miljoonaa asukasta eli 25 % suomalaisista. Väestön väheneminen maaseudulla on tasaantunut, mutta sen väestörakenne on vinoutunut. Harvaan asutun maaseudun väkiluku väheni edellisvuodesta noin 1,2 % ja ydinmaaseudun noin 0,1 %. Maaseudun elinkeinorakenne on monipuolistunut. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla. Muuta yritystoimintaa harjoittavien maatalojen suhteellinen osuus on lisääntynyt. Kaupunkien läheisen maaseudun kehitysero suhteessa harvaan asuttuun ja ydinmaaseutuun on kuitenkin edelleen hieman kasvanut.

Ohjelmakauden 2000—2006 alueellisten maaseudun kehittämisohjelmien (tavoite 1-ohjelmat, Leader+, Pomo+ ja ELMA) avulla maaseudun elinvoimaisuus on lisääntynyt. Näiden ohjelmien ja vuonna 2006 päättyneen alueellisen maaseudun kehittämisohjelman avulla on vaikutettu yli 6 000 uuden yrityksen perustamiseen, yli 20 000 työpaikan luomiseen ja yli 250 000 koulutetun osaamisen lisääntymiseen. Ohjelmille asetetut määrälliset tavoitteet on jo ylitetty. Tuloksia ja vaikuttavuutta arvioidaan tarkemmin ohjelmien toteuttamisen päätyttyä vuoden 2008 aikana.

Ohjelmakauden 2000—2006 ohjelmien varat on sidottu lähes täysimääräisesti. Hankkeilla on merkittävästi tuettu harvaan asutun ja ydinmaaseudun kehittämistä, sillä yli puolet uusista yrityksistä ja uusista työpaikoista arvioidaan sijaitsevan näillä alueilla. Lisäksi koko maassa on laadittu 1 884 kyläsuunnitelmaa.

Ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma käynnistyi vuoden 2007 aikana. Maaseudun kehittämistoimilla arvioidaan ohjelmakaudella 2007—2013 luotavan vähintään 4 000 uutta yritystä, 10 000 uutta työpaikkaa ja koulutettavan 165 000 henkilöä.

Kansallisin maaseutupoliittisin toimenpitein on edesautettu mm. Asuinmaaseutu-ohjelman 2007—2010 laadintaa ja toteutusta, palveluyrittäjyyttä, tieisännöitsijöiden (182) verkon rakentamista, kylien kehitystyötä ja maaseutututkimusta 9 maaseutuprofessorin avulla.

14.2 Maatalous

Taulukko 126. Poliittikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	2 154,9		2 192,6	
— josta EU-osuus	874,0		759,8	
Toiminnan kustannukset ¹⁾				
Tutkimus ja kehittäminen	22,6	430	20,0	387
Hallinto, oikeudenhoito, tilastot, tervetäimtuotanto	74,4	983	75,3	1 001

¹⁾ MTT, MMM, Mavi, Valituslautakunta, Tike ja TE-keskukset

Vaikuttavuustavoitteet: Maataloustuotannon jatkuminen koko Suomessa ja kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentäminen. Tavoitteena on myös energiantuotantoon käytetyn peltoalan kasvu.

Maatalouden kannattavuus parani vuoden 2007 ennakkotietojen mukaan hieman edellisvuodesta. Asetetuista kannattavuustavoitteista saavutettiin kannattavuuskirjanpitoiltoilla 55 % (36 % vuonna 2006). Noin 18 %:lla tiloista päästiin tavoiteltuun kannattavuuteen eli maatalouteen sijoitetulle pääomalle saatiin vähintään 5 % tuotto ja omalle työlle maataloustyöntekijöiden keskipalkka 12,60 euroa/tunti. Muihin ammattikuntiin vertailukelpoinen tuntiansio koko maataloudessa oli 4,8 euroa/tunti. Maataloustulo nousi 988 milj. euroon. Nimellinen maataloustulo on vuosina 2003—2007 vaihdellut 900—1 121 milj. euron välillä. Maataloustulo on alentunut noin 14 % vuodesta 2003. Muihin EU-maihin verrattuna suomalaiset tilat kuuluivat tuoreimpien käytössä olevien tulosten perusteella kannattavuusluokittelussa heikoimpaan kolmannekseen.

Maataloustulon ja kannattavuuden paraneminen johtui mm. maataloustuotteiden ja erityisesti kasvinviljelytuotteiden tuottajahintojen huomattavasta noususta viimeisen vuoden aikana. Toisaalta energian ja rehujen hinnan nousu on lisännyt kustannuksia tiloilla. Tilakohtaiset kannattavuuserot voivat olla suuriakin.

Maa- ja puutarhatalouden viljelijätukia maksettiin noin 1 874,8 milj. euroa eli noin 1,6 % vähemmän kuin edellisvuonna. Tukien osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta kasvoi 47 %:iin. Kokonaistukisumman vähenemiseen on pääosin syynä se, että EU-tulotukia maksettiin kertomusvuonna 542,2 milj. euroa, mikä oli 14 % vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin maksatusaikataulu muuttui ja maksettiin tavanomaista enemmän.

Tilamäärä supistui noin 2,7 % edellisvuodesta. Viime vuosina tilamäärä on supistunut keskimäärin noin 3 %:n vuosivauhdilla, mikä on ollut hieman nopeampaa kuin EU:ssa keskimäärin. Tilakoko on kasvanut noin hehtaarin vuodessa. Maidontuotanto laski alimmilleen sitten 1940-luvun. Naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuotanto kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Naudanlihan tuotanto alitti hieman kulutuksen, mutta sian- ja siipikarjanlihan tuotanto ylittivät kotimaisen kulutuksen (omavaraisuus 89, 115 ja 102 %). Kokonaispeltoalasta oli 10 % (n. 229 000 ha) kesannoituna tai sitä hoidettiin viljelemättömänä peltona. Vuoden 2007 viljasato tyydyttää kotimaisen tarpeen ruista lukuun ottamatta.

Vuonna 2006 kotimaisten elintarvikkeiden osuu ruoan kulutuksesta arvioitiin olevan 81 %. Vuonna 2007 käynnistyi hallitusohjelmassa mainitun suomalaisen ruoan edistämishjelman laadinta

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän vaikutukset näkyvät vesistöihin tulevan kuormituksen vähenemisenä. Suorat valumat lantaloista vesistöihin ovat pääosin loppuneet ja pelloilta tuleva typpikuormitus on alentunut selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Myös fosforikuormitus on kääntynyt laskuun, mutta muutokset

ovat hitaita. Maatalouden ympäristötukea maksettiin 60 500 viljelijälle eli noin 90 %:lle maataloustukia saaneista viljelijöistä ja noin 96 %:lle peltoalasta. Erityistukisopimuksia oli voimassa runsaan 300 000 hehtaarin alalla mm. luonnonmukaisesta tuotannosta, suojavyöhykkeistä, luonnon monimuotoisuudesta ja perinnebiotoopista.

EU:n komissio poisti Suomen ohjelmaesityksestä merkittäviä lannankäytön tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä, joiden korvaamiseksi ryhdyttiin kehittämään uusia toimenpiteitä vuodelle 2008. Komission käsiteltäväksi toimitettiin ehdotus kolmesta erityistukisopimuksesta, joilla tavoitellaan sekä maatalouden aiheuttaman ravintekuormituksen tehostettua vähentämistä että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä eloperäisiltä viljelymailta. Vuoden 2007 aikana tuettiin kansallisilla määrärahoilla kosteikkojen yleissuunnittelua, jossa ympäristökeskusten johdolla haetaan parhaita ja tehokkaimpia kosteikkopaikkoja ja samalla välitetään viljelijöille tietoa kosteikkojen perustamisesta ja tukimahdollisuuksista. Vuonna 2008 otetaan käyttöön myös ei-tuotannollisten investointien tuki, jonka avulla on tarkoitus lisätä maatalouden monivaikutteisten kosteikkojen määrää.

Energiatuotantoon käytetty peltoala oli 18 000 ha, missä kasvua vuoteen 2006 nähden oli 5 %. Pinta-alan kasvu hidastui mm. peltoenergiatuotteiden hintakilpailukyvyyn heikentymisen vuoksi. Mikäli liikenteen biopolttoainesten (bioetanoli ja biodiesel) tuotanto käynnistyy Suomessa, se lisää maatalousperäisistä energialähteistä erityisesti viljan ja öljykasvien kysyntää. Voimalaitospoltto-aineena käytettävän ruokohelpin viljelyala kasvaa edelleen. Maatiloilla ja maaseudulla toimivien biokaasulaitosten määrän odotetaan lisääntyvän lähivuosina. Maatalousperäisten energialähteiden tuotantoa edistetään edelleen muun muassa EU:n energiakasvituen ja maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteiden avulla. Lisäksi otetaan vuonna 2008 käyttöön uusi avustus bioenergian tuotannon ja käytön edistämiseksi.

Taulukko 127. Maatalouden tunnuslukuja

Tunnusluvut	2005	2006	2007 ¹⁾
Maataloustulo, milj. €	975	900	988
Maataloustulo euroa/tila	18 700	20 300	23 600
Kirjanpitolajien työansio euroa/tunti	3,4	3,7	4,8
Omaparaisuus %			
— maito, neste	106	105	105
— liha	105	105	105
— kananmunat	119	116	114
— ruis	32	48	94
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha	53	52	51
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha	10,2	9,9	9,6
Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia hiilidioksidia/ekvivalenttia	7,4	7,3	7,3
Energiakasveilla % pellosto	0,4	0,7	0,8
Tukea saaneiden tilojen määrä	68 427	68 196	66 346

¹⁾ Vuoden 2007 luvut ovat ennakkotietoja.

Maatalouden rakennerahoitus

Maatalouden rakennetukihakemukset ovat edelleen ruuhkautuneet, sillä artiklan 141 korkeat tukitasot, joita sovelletaan koko maassa ja investointien yksikkökoon kasvu ovat lisänneet avustusten kysyntää. Tukea myönnettiin noin 11 700 tilalle. Myönnettyjen avustusten yhteismäärä oli noin 187 milj. euroa ja valtionlainojen 1,5 milj. euroa. Korkotukilainoja myönnettiin noin 354 milj. euron lainapääomalle. Avustukset kohdentuivat edellisten vuosien tavoin pääasiassa nautakarjatalouteen: maatalouden investointiavustuksista 50 % myönnettiin lypsykarjatalouden investointeihin ja 18 % naudanhoidon tuotannon investointeihin. Tilanpidon aloittamista tuettiin 661 tapauksessa eli suunnilleen saman verran kuin viime vuosina keskimäärin. Pääosa investointituista

asetettiin heinäkuussa hakukieltoon uuden maatalouden rakennetukilain valmistelun ajaksi. Hakukiellosta huolimatta vuodelle 2008 siirtyy rahoituksen riittämättömyyden vuoksi noin 5 000 hakemusta. Nämä hakemukset käsitellään pääsääntöisesti vuoden 2008 alkupuolella ennen uuden rakennetukijärjestelmän mukaisesti haettavia tukia.

14.3 Erityisteema: CAP:in terveystarkastus ja siihen liittyen maidontuotannon tilanne

Suomen maidontuotanto

Maidontuotanto on tuotannon arvolla mitattuna Suomen maatalouden tärkein tuotantosuunta. Maitoa tuotetaan koko Suomessa, mutta suurimmat tuotantokeskittymät ovat Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa. Etelä-Suomessa tuotanto ja maitotilat ovat vähentyneet muuta maata nopeammin. Maitotiloja oli vuoden 2007 lopussa alle 13 000. Keskikokoisella tilalla oli 22 lehmää. Maitoa meijeriin lähettävien tilojen määrä on puolittunut noin kymmenessä vuodessa ja karjojen keskikoko kasvanut yhdellä lehmällä vuodessa.

Suomessa tuotettiin maitoa vuonna 2007 noin 2 220 milj. kiloa, jossa vähennystä edellisvuoteen oli noin 2 %. Vähennys johtui maitotilojen ja lypsylehmien määrän vähenemisestä. Lisäksi kallistuneiden rehujen takia keskituotoksen kasvu pysähtyi ainakin väliaikaisesti. Vielä 1980-luvun puolivälissä Suomessa tuotettiin maitoa yli 3 000 milj. kiloa, jonka jälkeen tuotanto on vähitellen alentunut nykytasolle.

Maatalouden markkinatuotoista yli 40 % tulee maidosta. Lisäksi kotimainen naudanlihantuotanto perustuu lähes 90 %:sesti maitotiloilta peräisin oleviin nautoihin. Vuonna 2007 tilojen myyntitulot maidosta olivat lähes 900 milj. euroa.

Suomi on maitotuotteiden nettoviejä, erityisesti maitorasvaa riittää vientiin. Suomessa tuotetusta voista viedään lähes kolme neljännestä. Rasvattoman maidon ja muiden kevyttuotteiden kulutuksen kasvaessa yhä suurempi osa voista viedään Suomesta. Tärkein vientikohde on Venäjä.

Juustoja tuotettiin vuonna 2007 noin 90 milj. kiloa, josta lähes puolet meni vientiin. Juustojen tuonti on kasvanut voimakkaasti, joten nettomääräinen vienti oli noin 10 milj. kiloa. Nestemäisissä tuotteissa nettovienti on selvästi vähäisempää, mutta myös näissä tuotteissa kauppa EU:n sisällä kasvaa jatkuvasti. Erityisesti jogurttien tuonti on kasvanut 2000-luvulla. Tuonnin osuus kulutuksesta lähenee viidennestä.

Markkinat muutoksessa

Maitotuotteiden maailmanmarkkinahinnat nousivat voimakkaasti vuonna 2007. Maitojauheiden maailmanmarkkinahinnat olivat elokuussa 2007 noin 250 % korkeammat kuin vuotta aiemmin ja EU:n sisämarkkinoilla hinnat vastasivat maailmanmarkkinahintoja.

Myös EU:n markkinatilanne oli hyvin poikkeuksellinen, sillä vientitukia maitotuotteiden viennistä kolmansiin maihin ei maksettu ja voin julkiset interventiovarastot olivat tyhjiä. Markkinoiden poikkeuksellinen vahvuus johtui huonoista sääoloista Oseaniassa ja Aasian maiden kasvaneesta kysynnästä. Myös keinottelu markkinoilla nosti hintoja. Loppuvuonna hinnat tasaantuivat, mutta näyttävät jäävän selvästi aikaisempaa tasoa korkeammalle.

Markkinavaikutukset heijastuivat myös Suomeen ja maidon tuottajahinta on noussut, joskin maltillisemmin kuin useimmissa muissa EU:n jäsenvaltioissa. Suomen lähtötaso oli kuitenkin korkea, sillä Suomessa maidon tuottajahinta on historiallisesti ollut EU:n korkeimpia.

EU:n maitomarkkinat vapautumassa

Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on ohjata ja tasapainottaa tuotantoa sekä turvata tuottajien tulotaso ja -kehitys. Maidon osalta keinoina ovat muun muassa julkiset markkinainterventiot, rajasuoja, vientituet ja kiintiöjärjestelmä, jolla rajoitetaan tuotantoa ja turvataan hintatason säilyminen.

Kiintiöjärjestelmä otettiin EU:ssa käyttöön vuonna 1984 (Suomessa kansalliset kiintiöt otettiin käyttöön vuonna 1985) ja sitä on jatkettu useita kertoja niin, että nykyiset kiintiöt ovat voimassa vuoteen 2015. Kiintiöjärjestelmä perustuu jäsenvaltioille myönnettyyn maakiintiöön, joka on jaettu jokaiselle tuottajalle tilakiintiöksi. Maakiintiön ylittyessä tuottajat joutuvat maksamaan ylitysmaksua.

Suomen meijerimaitokiintiöksi vahvistettiin liittymissopimuksessa 2 342 tuhatta tonnia. Maakiintiötä on kasvatettu siten, että vuoden 2007 huhtikuussa alkaneella kiintiökaudella Suomen maakiintiö oli 2 412 tuhatta tonnia. Maakiintiö ylitettiin Suomessa 2000-luvun alkuvuosina, mutta viime vuosina tuotanto on alentunut niin, että kiintiötä ei ole enää ylitetty.

Yhteistä maatalouspolitiikkaa on viime vuosina muutettu markkinasuuntautuneemmaksi, joten nykyinen kiintiöjärjestelmä ei vastaa politiikan nykyistä suuntausta. Kun markkinatilanne on samaan aikaan muuttunut kysyntävetoiseksi, ovat paineet kiintiöjärjestelmästä luopumiseen kasvaneet.

Useat jäsenvaltiot ovat vaatineet kiintiöiden korottamista hyvän markkinatilanteen perusteella. EU on maailmanmarkkinoiden suurin maitotuotteiden viejä ja nykyisessä markkinatilanteessa EU menettää markkinoita, koska tuotantoa ei kiintiöjärjestelmän takia voida kilpailukykyisimmillä alueilla kasvattaa kysyntää vastaavasti. Komissio esitti vuonna 2007 markkinatilanteeseen vedoten kiintiöihin kahden prosentin lisäystä huhtikuussa 2008 alkavasta kaudesta lähtien.

Lisäksi loppuvuodesta 2007 komissio antoi tiedonannon niin sanotusta maatalouspolitiikan terveystarkastuksesta, jonka mukaan komission haluaa aloittaa toimenpiteitä kiintiöjärjestelmän loppumisen vaikutusten lieventämiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa kiintiöiden asteittaista lisäämistä vuosittain siten, että vuonna 2015 niillä ei olisi enää tuotantoa rajoittavaa vaikutusta. Keskusteluissa on myös esitetty kiintiön ylitysmaksun alentamista ja toimenpiteitä epäsuotuisten alueiden maidontuotannon kilpailukyvyn säilyttämiseksi. Myös interventiotoimenpiteisiin on odotettavissa muutoksia.

Kilpailu kiristyy myös Suomessa

Kiintiöiden poistamisen seurauksena maidontuotannon ennakoidaan kasvavan kysyntää enemmän erityisesti alueilla, joilla yksikkökustannukset ovat alhaiset. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) mukaan epäsuotuisilla alueilla, kuten Suomessa, tuotanto vastaavasti vähenisi.

Kiintiöjärjestelmän lakkauttamisen hintavaikutuksista on esitetty erilaisia arvioita. Komission vaikutusanalyysin mukaan tuottajahinnat alenevat 3 % vuoden 2008 tasosta. Eräiden muiden arvioiden mukaan vaikutus olisi suurempi. Suomessa maidon tuotantokustannukset ovat EU:n korkeimmat, joten hinnan aleneminen heikentäisi Suomen kilpailuasemaa oleellisesti. Suomi onkin pitänyt kiintiöitä hyvänä mekanismina turvata maidontuotanto EU:n kaikilla alueilla ja olisi valmis jatkamaan järjestelmää. Kiintiöiden poistuessa tarvitaan Suomessa hinnanalennusta kompensoivia tukia. Tuotantomotivaation säilyttämiseksi tuen pitäisi olla tuotantoon sidottua.

Tuotannon vapautuessa sisämarkkinakauppa kasvaa edelleen ja erityisesti pidemmälle jalostettuja lisäarvotuotteita, kuten juustoja ja jogurtteja, tuotaisiin myös Suomeen entistä enemmän. Suomalaisten pitkälle kehitettyjen maitotuotteiden uskotaan kuitenkin menestyvän Euroopan markkinoilla.

Erilaisilla hinta-arvioilla tehdyt mallinnukset ennustavat maidontuotannon vähenevän Suomessa kilpailun kiristyessä. Neljänneksen hinnanlasku merkitsisi merkittävää tuotannon vähenemistä ja kotimainen maito riittäisi vain nestemäisten tuotteiden kulutukseen. Todennäköisimmillä hintaennusteilla ja epäsuotuisten alueiden tuo-

tannolle maksettavan kompensaaation avulla Suomen maidontuotanto voisi jopa hieman kasvaa nykyisestä. Tuotanto kuitenkin näyttää edelleen keskittyvän vahvoille tuotantoalueille Pohjanmaalle ja Savoan.

Kilpailun kiristyminen pakottaa parantamaan tuottavuutta suomalaisilla maitotiloilla. Kilpailijamaihin verrattuna Suomen tilakoko on kuitenkin pieni, minkä vuoksi yli 50 lehmän tiloilla tuotetaan vain noin 10 % maidosta. Pienen tilakoon vuoksi Suomessa kohdistuu enemmän työpanosta tuotettua maitolitraa kohti kuin useimmissa muissa EU-maissa. Tilarakenne kehittyneekin edelleen kohti suurempia yksiköitä ja maitotilojen lukumäärän ennustetaan edelleen vähenevän.

14.4 Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Taulukko 128. Poliittikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	1,3		1,9	
Toiminnan kustannukset ¹⁾				
Tutkimus	12,8	228	9,3	149
Riskinarviointi, valvonta ja tarkastukset, rokotteet	68,7	853	72,5	899

¹⁾ Evira, MTT, MMM, Tike, lääninhallitukset ja TE-keskukset

Vaikuttavuustavoitteet: Eläinten ja kasvien terveys sekä maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu säilyy edelleen hyvänä, eläinten hyvinvointi paranee; elintarvikkevälitteiset ja eläimistä ihmisiin leviävät tautitapaukset vähenevät ja vieraiden aineiden esiintyminen elintarvikkeissa pysyy nykyisellä tasolla, alkuperä-tuotantotapamerkinnot ovat luotettavia ja muuntogeenisten tuotteiden käyttöönnotto on hallittua.

Eläinten ja kasvien terveys säilyivät vuonna 2007 edelleen hyvinä. Scrapie-tautia todettiin vain yhdellä lammasstilalla, vuonna 2006 tapauksia oli kaksi. Kalojen VHS-tapauksia todettiin kahdella laitoksella Ahvenanmaan maakunnassa. VHS-tapausten määrä vuonna 2006 oli 10. Rabies todettiin yhdessä maahantuodussa koiranpennussa välittömästi maahantuonnin jälkeen.

Kasvinterveystilanne ja maatalouden tuotantopanosten, kuten rehujen, lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden, turvallisuus ja laatu säilyivät hyvänä. Uusia vaarallisia kasvintuhoojia ei löytynyt. Siemenperunan virustilanne parani edellisestä vuodesta, mutta on edelleen tiettyjen perunalajikkeiden osalta heikko.

Maatalouden tuotantopanosten valvonnassa havaittiin laiminlyöntejä siemenkaupassa 2 %, lannoitevalmisteissa 15 % ja kasvinsuojeluaineissa 5 %. Lannoitevalmisteiden osalta nousu johtui lähinnä valvonnan riskiperusteisuuden painottamisesta.

Luonnonmukaisen elintarvikeketjun tarkastuksissa havaittiin vaatimusten vastaisuuksia 4 %:ssa tarkastetuista kohteista. Muuntogeenisiin tuotteisiin liittyen vaatimusten vastaisuuksia oli 5 %:ssa tuotteista. Suomessa ei ollut vuonna 2007 tuotannossa muuntogeenisesti jalostettuja viljelykasveja.

Elintarviketurvallisuusriskit säilyivät vähäisinä eikä elintarviketuotantoketjussa esiintynyt erityisiä markkinahäiriöitä. Ihmisten elintarvikkevälitteisten tautitapausten määrä nousi jonkin verran yleisimpien tartunnanaiheuttajien osalta, tapauksia oli 7 332. Nousu aiheutui pääosin loppuvuoden isosta vesivälitteisestä epidemiasta ja ulkomaan matkailuun liittyneiden tapausten määrän noususta. Vakavien taudinaiheuttajien osalta tapausmäärä laski hieman, tapauksia oli 52. Tuotantoeläinten, elintarvikkeiden ja rehujen salmonellatilanne Suomessa säilyi edelleen hyvällä tasolla.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja rehujen jäämävalvontaohjelma osoitti, että eläinlääkkeiden käyttö on hallittua ja että ympäristön saasteiden määrä suomalaisessa ruuassa on alhainen. Sallitun pitoisuuden ylittäviä määriä homemyrkyjä ja raskasmetalleja löytyi eläimistä saatavista elintarvikkeista 0,5 prosentista tutkituista 6 321 näytteestä.

Tuotantoeläimistöille tehtiin vuonna 2007 yhteensä 753 EU-eläinsuojelutarkastusta. Laiminlyöntejä todettiin noin 27 %:ssa tarkastetuista tiloista. Tarkastuksissa havaitut puutteet ilmenivät vasikkatiloilla liian pieninä ryhmäkarsinoina, vasikoiden pitona säädösten vastaisesti yksittäiskarsinoissa sekä puutteellisesti kuivitetuna ja liikaisina karsinoina. Sikaloissa puutteeksi todettiin karjujen liian pienet karsinat, karsinoiden likaisuus ja virikemateriaalin puute. Kanaloiden tarkastuksissa havaitut puutteet olivat kynsien hiomavarusteiden puuttuminen ja häkkien liikätäyttö. Turkistarhoilla laiminlyönnit ilmenivät häkkien pakovarmuudessa, virikemateriaalin puuttumisena tai hyllyjen puutteena kettuhäkeissä. Laiminlyöntejä oli myös kirjanpitovelvollisuudessa sairaiden eläinten hoidosta. Lisäksi vuonna 2007 aloitettiin ns. täydentävien ehtojen eläinsuojelutarkastukset ja tiloja tarkastettiin 140 kpl, laiminlyöntejä näissä todettiin 18 tilalla eli 13 % tiloista. Varsinaisia tukiseurauksia tuli 7 tilalle. Kahden tilan osalta seuraamus oli 1 % ja viiden tilan osalta 3 %. Vuoden lopulla Oikeutta Eläimille -yhdistyksen tuotantotiloille tapahtuneen iskun seurauksena tarkastettiin 73 tilaa, puutteita todettiin 32 %:ssa tiloja. Puutteet olivat vastaavia kuin edellä mainituilla sika- ja kanatiloilla todetut laiminlyönnit. Eläinten merkintään ja rekisteröintiin liittyen havaittiin tarkastuksissa laiminlyöntejä 41,1 %:ssa tiloja.

Lintuinfluenssan suhteen jatkettiin varautumista edellisen vuoden tapaan valmiuden tehostamisella, lintujen seurannalla ja antamalla määräyksiä siipikarjan sisällä pidosta lintujen kevätmuuton aikana. Lintuinfluenssapauksilta kuitenkin vältyttiin. Bluetongue-tautiin varauduttiin muun muassa laatimalla kansallinen valmiussuunnitelma ja antamalla toimintaohjeet eläinlääkäreille.

14.5 Kala-, riista- ja porotalous

Taulukko 129. Poliittikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	37,7		39,6	
— josta EU-osuus	5,0		5,8	
Toiminnan kustannukset ¹⁾				
Tutkimus ja kehittäminen	13,3	190	13,9	184
Hallinto, vesiviljely, kala- ja riistavarojen arviointi	26,5	279	25,4	269

¹⁾ RKTL, MMM, Tike ja TE-keskukset

Vaikuttavuustavoitteet: Kala- ja riistakantojen kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen, elinkeinokalatalouden kannattavuuden parantaminen, vapaa-ajan kalastuksen lisääntyminen kestävän käytön sallimissa rajoissa, kalavesien tehokas, tarpeeseen perustuva ja suunnitelmallinen hoito, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen rajoittaminen ja porotalouden kestävän käytön mukaan mitoitettu porotalous.

EU:n neuvosto asetti Itämeren keskeisille kalakannoille saaliskiintiöt vuodelle 2007. Suomen kiintiöt koskivat neljää kalalajia ja olivat määrältään seuraavat (suluissa hyödyntämisaste):

- silakka n. 104 600 tonnia (85 %),
- kilohaili n. 25 000 tonnia (98 %),
- turska n. 852 tonnia (95 %), ja
- lohi 124 500 kpl (48 %).

Tärkeimmän kalastusalueen (Pohjanlahti) silakkakiintiö käytettiin kokonaisuudessaan. Silakka- ja kilohailikannat ovat kestäviä, turskakannat ovat elvytyksen kohteina ja lohikantojen odotetaan edelleen vahvistuvan ajoverkkojen käyttökiellon seurauksena.

Kalan jalostuksen ja kaupan sekä troolikalastuksen kannattavuus parani. Merihylkeiden kalastukselle aiheuttamien vahinkojen määrät olivat suurempia kuin edellisellä vuonna, mikä vaikutti kielteisesti rannikkokalastuksen kannattavuuteen. Vesiviljelyn kannattavuuden parantumista heikensivät lohien ja kirjolohien kasvaneet tuontimäärät Norjasta.

Kalavesissämme on tällä hetkellä runsaasti kalaa. Osaksi tästä syystä kalakantojen hoitoa on arvioitu uudelleen. Viime aikoina kalavesien hoidossa on korostettu kalastuksen järjestelyn merkitystä ja luontaisen lisääntymisen mahdollisimman tehokasta hyväksi käyttöä. Istutuksia tarvitaan yhä, mutta niiden suunnitelmallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Hirvikannan kokoa on pystytty laskemaan viimeisten vuosien aikana. Hirvien talvikantaa on onnistuttu pudottaa vuosituhaten vaihteen 150 000 hirven tasosta nykyiseen arviolta 80 000—92 000 yksilöön. Tämä alkoi vuodesta 2006 alkaen näkyä myös ilmoitetuissa hirtävahingoissa. Vuonna 2007 vahinkoja korvattiin 3,5 milj. eurolla.

Suurpetokannat kasvoivat vuoden 2007 aikana. Etenkin huomattavasti voimistunut ja uusille alueille levittäytynyt susikanta on aiheuttanut huolta paikallisissa ihmisissä. Tämä on lisännyt asian julkisuutta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin antoi ratkaisunsa komission käynnistämästä kanteesta, joka koski susien metsästystä Suomessa. Tuomioistuin kumosi lähes kaikki komission väitteet ja totesi Suomessa harjoitetun suden metsästyksen olleen luontodirektiivin velvoitteiden mukaista. Tuomioistuin otti ratkaisussaan huomioon vuoden 2005 lopussa valmistuneen Suomen susikannan hoitosuunnitelman. Hoitosuunnitelman mukaisesti vahinkojen ennaltaehkäisyyn osoitettiin aikaisempaa enemmän varoja. Vahinkojen ennaltaehkäisyyn on panostettava, sillä luontodirektiivin tiukka sääntely vaikeuttaa suurpetojen metsästystä myönteisestä tuomioistuimen ratkaisusta huolimatta. Tämä on johtanut korvattavien vahinkojen kasvuun. Vuonna 2007 suurpetojen aiheuttamia vahinkoja korvattiin yli 3 milj. eurolla.

Porotaloudessa jatkui suotuista tuottajahinnan kehitys. Kannattavuus oli silti alhainen. Elopörömäärät ovat pysyneet koko poronhoitoalueella alle suurimman sallitun tason. Jäkäläkoivien pysyminen vähintäänkin kohtalaisessa kunnossa on perusedellytys luonnonlaitumiin perustuvan poronhoidon jatkuvuudelle ja kannattavuudelle. Jäkäläkoivien heikko kunto ja muun kasvillisuuden kulumisen johtavat monesti sääolosuhteista riippuen laidunten jäätymiseen. Näin kävi myös vuonna 2007. Eteläisellä poronhoitoalueella erityisesti Kainuussa suurpetojen aiheuttamat vahingot ovat huomattavasti lisääntyneet. Tälle alueelle on lisätty suurpetojen metsästystä.

14.6 Vesitalous

Politiikkasektorin ympäristöhallinnossa käytetyt menot (PL 30) olivat 25,784 milj. euroa. Muilla hallinnonaloilla tehtäviin käytettiin 10,1 milj. euroa. Tehtäviin käytettiin ympäristöministeriön hallinnonalalla 242 henkilövuotta ja maa- ja metsätalousministeriössä 13.

Vaikuttavuustavoitteet: Yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä vesitalous; vesistöjen hyvä käytettävyyden ja hyvä riskien hallinta myös poikkeuksellisissa vesitilanteissa.

Taulukko 130. Vesitalouden tunnuslukuja

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Valmistuneet tulvavaarakartat, kpl	10	18	22	25
Ylikunnallisiin vesihuoltohankkeisiin osallistuneet kunnat, kpl	109	103	91	123
Vesihuoltolaitokset, joiden varmuusluokka parantunut, kpl	25	15	24	25

Vuoden 2007 vesiolot poikkesivat pitkän havaintojakson keskimääräisistä vesiolosta. Vuoden alussa esiintyi hyydetulvia jokien jääkannen hitaan kehittymisen takia. Heinäkuussa runsaat sateet nostivat vesistöjen vedenpintoja. Vuoden lopussa järvien vedenpinnat olivat jälleen korkealla ja lunta tavallista vähemmän Lappia ja Kainuuta lukuun ottamatta.

Vesistöjen tulvimisesta aiheutuneet vahingot jäivät onnistuneiden ennusteiden ja tulvantorjuntatoimenpiteiden ansiosta vähäisiksi. Sitä vastoin poikkeuksellinen rankkasade aiheutti Porissa elokuussa useiden miljoonien eurojen suuruiset kiinteistövahingot. Vahinkoja ei korvattu poikkeuksellisista tulvista aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain nojalla. Osa vahingoista korvattiin kiinteistöjen vakuutuksista.

Suomi vaikutti aktiivisesti 26.11.2007 voimaan tulleen EU:n tulvadirektiivin viimeistelyyn. Kansallista tulvariskien hallintatyötä suunnattiin direktiivin vaatimusten mukaiseksi ottaen huomioon myös ilmastomuutokseen sopeutuminen. Vuonna 2007 laadittiin tulvakarttoja ja tulvariskien hallinnan yleissuunnitelmia, tulvantorjunnan toimintasuunnitelmia, suunniteltiin sekä toteutettiin tulvasuojeluhankkeita. Rakentamista ohjattiin tulvariskittömille alueille ja alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat valtion vastuulla olevista säännöstely- ja tulvantorjuntatoimista. Vesistöjen säännöstelyn kehittämistä jatkettiin ottaen huomioon myös ilmastomuutokseen sopeutumisesta aiheutuvat tarpeet.

Viime vuosina yleistyneet ääri-ilmiöt vesiolloissa edellyttävät kohdentamaan voimavaroja erityistilanteisiin varautumiseen. Painopiste on yhteiskunnan tärkeiden toimintojen tulvariskien hallinnassa sekä valtion vesistö- rakenteiden ylläpidossa. Vesihuollon edistämisessä painopiste on erityistilanteisiin varautumisen ohella ylikunnallisen yhteistyön ja maaseudun vesihuollon parantamisessa.

Vesihuollon alueellista yhteistyötä, erityistilanteisiin varautumista sekä maaseudun vesihuoltoa parannettiin tukemalla uusien vesilähteiden käyttöönottoa ja ylikunnallisia yhdysvesijohto- ja siirtoviemärihankkeita. Vesihuollon tukitoimenpitein saatettiin maaseudulla lähes 5 400 taloutta vesijohto- ja viemäriverkostojen piiriin. Kuntien ja laitosten kanssa yhteistyössä selvitettiin, millä toimenpiteillä toimintavarmuutta voidaan parantaa vesihuoltolaitosten varmuusluokituksessa todetuissa kriittisissä kohteissa. Joulukuussa alkanut Nokian vesiepidemia osoitti varautumisen tärkeyden ja toi esiin kehittämistarpeita esimerkiksi viestinnässä ja tilapäisessä veden jakelussa.

14.7 Metsätalous

Taulukko 131. Poliittikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	122,2		119,0	
Toiminnan kustannukset ¹⁾				
Tutkimus ja kehittäminen	42,6	709	43,0	692
Hallinto, tilastot	21,5	274	19,3	245

¹⁾ Metla ja MMM

Vaikuttavuustavoitteet: Metsien korkea puuntuotannollinen käyttöaste; metsien hyvä puuntuotannollinen tila; metsien monimuotoisuus; metsätalouden kannattavuus.

Hakkuukertymä kohosi 63,9 milj. m³:iin, mikä on kaikkien aikojen ennätys. Lisäystä edellisvuodesta on noin 12 %. Hakkuumääriä lisäsivät puun korkeat kantohinnat, jotka nousivat keskimäärin viidenneksen korkeammiksi kuin vuotta aikaisemmin. Ennätykselliset hakkuumäärät yhdessä kohonneiden kantohintojen kanssa nostivat kaikkien metsänomistajien bruttokantorahatulot uuteen ennätykseen, 2,5 mrd. euroon. Nousua edellisvuodesta oli reaalisesti 41 %. Yksityismetsien kannattavuutta kuvaava hehtaarikohtainen liike-tulos nousi ennakkotietojen perusteella edellisvuodesta yli 50 % ja oli noin 136 euroa hehtaarilta. Hakkuiden lisääntyminen paransi myös metsätalouden työllisyyttä. Uutta työtä metsäalalle on synnyttänyt puun energiakäytön lisääntyminen.

Puun tuonti väheni edellisvuodesta noin 10 %. Vähentymiseen vaikuttivat Venäjän osin jo käyttöön ottamat vientitullien korotukset sekä ongelmia aiheuttaneet puunkorjuuolot Venäjällä.

Arvokkaista elinympäristöistä säilyi ennallaan tai lähes ennallaan 95 %. Parannettavaa on edelleen pienialais-ten ja talviaikaan vaikeasti havaittavien kohteiden ominaispiirteiden turvaamisessa.

Metsänhoito- ja metsänparannustöihin yksityismetsissä käytettiin valtion rahoitusta yhteensä 59,7 milj. euroa. Valtion rahoituksella toteutettujen metsänparannustöiden määrälliset ja laadulliset tavoitteet saavutettiin hyvin kunnostusojitusta lukuun ottamatta. Valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella taimikonhoitoa, harvennushakkuuta ja kunnostusojituksia tehdään kuitenkin huomattavasti alle tarpeen.

Taulukko 132. Metsätalouden tunnuslukujen kehitys

	2004	2005	2006	2007 (arvio)
Hakkuukertymä ¹⁾ milj. m ³	61,2	58,7	56,9	63,9
Puun tuonti, milj. m ³	17,5	21,5	20,0	18,0
Yksityismetsätalouden liike-tulos, euroa/ha/v	105,2	97,6	88,0	135,8
Hyvän metsänhoidon mukaisten taimikoiden osuus perustetuista taimikoista, %	80	84	84	85
Nuoren metsän hoidon määrä, 1 000 ha	236	219	218	215
Kunnostusojitusten määrä, 1 000 ha	78	69	72	70
Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen ennallaan tai lähes ennallaan, %	95	98	98	95

¹⁾ Hakkuukertymällä tarkoitetaan kaikkea sitä puumäärää, joka on metsästä hakattu. Hakkuukertymässä ei ole mukana metsään jäänyt hukka-puu eikä luonnonpoistuma.

Kansallinen metsäohjelma 2015:n valmistelua jatkettiin siten, että valtioneuvosto hyväksyi ohjelman maaliskuussa 2008 yhdessä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO:n kanssa. Kansallisen metsäohjelman keskeisiä tavoitteita ovat muun muassa kotimaisten hakkuiden lisääminen 10—15 milj. kuutiometrillä, metsähakkeen käytön lisääminen 12 miljoonaan kuutiometriin, metsien hoidon ja metsänomistusrakenteen parantaminen, liikenneverkon merkittävä kehittäminen, yrittäjyyden lisääminen, asiakaslähtöisten tuotteiden kehittäminen sekä riittävä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminta. Kansallista metsäohjelmaa toteutetaan maa- ja metsätalousministeriön koordinoimana useiden hallinnonalojen ohjelmana.

METSO-toimintaohjelman valmistelu käynnistyi huhtikuussa 2007 ja valmistelutyöryhmä sai työnsä valmiiksi joulukuussa, kun ehdotus Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaksi luovutettiin ympäristöministeriölle. Toimintaohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2016 mennessä. METSO-toimintaohjelman toimenpiteet perustuvat tarkoituksenmukaiseen keinovalikoimaan, metsänomistajien vapaaehtoisuuteen, yhteistyöhön ja kustannustehokkuuteen. Toimenpiteissä on otettu huomioon METSO:n kokeilu-vaiheessa vuosina 2002—2007 saadut kokemukset ja arviot niiden vaikuttavuudesta.

14.8 Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö

Taulukko 133. Poliitiikkasektorin voimavarat

	2006 milj. euroa	2006 Htv	2007 milj. euroa	2007 Htv
Siirtomenot, PL 30	4,0		4,0	
Toiminnan kustannukset ¹⁾ — kiinteistötoimitukset, digitaaliset aineistot, kiinteistörekisteri, tilusjärjestelyt, geodeesian tutkimus	106,9	1 854	111,9	1 852
Toiminnan tuotot	54,7		59,2	

¹⁾ MMM, MML ja GL

Vaikuttavuustavoitteet: Kiinteistö- ja maastotietojärjestelmä turvaavat osaltaan yksityisen maanomistuksen pysyvyyden ja maastotiedon oikeellisuuden; kiinteistöjä ja maastoa koskevat tiedot ovat valtakunnallisesti kattavia, ajantasaisia ja niitä hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa (tietovarojen hyödyntämisessä hakukertojen kasvu vähintään 3 % edellisvuodesta) ja toimialan tietovarantojen monipuolinen käyttö helpottaa kansalaisen arkea, tehostaa hallintoa ja edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Kiinteistörekisteri ja kiinteistörekisterikartta olivat jatkuvasti ajan tasalla. Kiinteistörekisterin käynnissä olevalla perusparantamisella tehostetaan kiinteistörekisterin käyttöä sekä siitä tuotettavaa sähköistä tietopalvelua. Kiinteistöjärjestelmää pidettiin yllä loppuunsaattamalla lähes 24 000 maanmittaustoimitusta.

Maastotiedot kattoivat A-laatutasoisesti 98,4 % koko valtakunnasta, jossa on nousua vuodesta 2006 hieman yli 4 %. Maastotietojen A-laatutason tuotantovauhti mahdollistaa sen, että vuoden 2008 loppuun mennessä maassamme on A-laatutasoista maastotietoa 368 400 km² eli koko maan kattavasti. Tietovarantojen käyttökertojen kasvutavoite saavutettiin hyvin, kun määrä kasvoi 7 % vuodesta 2006.

Taulukko 134. Maanmittauksen tunnuslukuja

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Kiinteistörekisterin perusparannuksen kattavuusindeksi, %	25	34	53	55
Maastotietojen kattavuus, A-laatua, %	88	95	98	98
Maastotietokannan ajantasaisuusindeksi, %	86	82	85	86
Kiinteistötoimitustuotanto, kpl	21 055	22 968	26 234	24 725
Kiinteistörekisterikartan perusparannus, km ²	20 600	24 100	29 000	28 672
Maastotietotuotanto yhteensä, km ²	38 100	40 100	39 000	40 752

Toukokuussa 2007 voimaan tulleen INSPIRE-paikkatietodirektiivin edellyttämän kansallisen lainsäädännön muutostyössä valmistuivat ehdotukset kansallisen täytäntöönpanon organisoinnista ja toteuttamistavasta sekä vaikutusarviot.

14.9 Metsähallitus

Taulukko 135. Liikelaitos-konsernin tunnusluvut

	2005	2006	2007
Liikevaihto, milj. €	229,8	268,3	309,6
Tilikauden tulos, milj. €	53,5	72,2	106,4
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,4	3,2	4,4
Investoinnit liikevaihdosta, %	10	4	6
Omavaraisuusaste, %	98	98	98
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. € (liikelaitos)	51,1	65,4	102,7
Henkilötyövuodet	1 474	1 417	1 459

Metsähallitus ylitti liiketoiminnan tavoitteensa. Konsernin liiketoiminnan tulos nousi vilkkaiden puumarkkinoiden myötä 106,4 milj. euroon, mikä on 34 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2006. Pääasiassa luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön ja porotalouden huomioon ottamisesta johtuvat metsien käyttörajoitteet aiheuttivat Metsähallituksen liiketoimintaan noin 48 milj. euron laskennallisen rasisitteen. Konsernin liikevaihto ylsi 310 milj. euroon, josta metsätalouden osuus oli 266 milj. euroa ja muiden liiketoimintojen osuus 44 milj. euroa. Merkittävää oli Metsähallituksen taimituotannosta vastaavan Forelia Oy:n yhdistyminen Fin Taimi Oy:n kanssa Metsähallituksen tytäryhtiöksi Fin Forelia Oy:ksi.

Parantuneen kannattavuuden myötä myös Metsähallituksen investoinnit kasvoivat. Metsähallitus lisäsi metsien lannoituksia ja aloitti laajan, yhteensä 30 milj. euron ohjelman metsätiestön kunnostamiseksi.

Myös Metsähallituksen luontopalvelujen tavoitteet saavutettiin hyvin. Kansallispuistojen ja luontokeskusten kävijämäärä nousi uuteen ennätykseen, yhteensä lähes 2,3 miljoonaan. Metsähallituksen paikkatietojärjestelmää hyödyntävä uusi karttapalvelu Retkikartta.fi valmistui palvelemaan metsästys- ja kalastusasiakkaita sekä retkeilijöitä. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien kokonaismenot vuonna 2007 olivat yhteensä 37,2 milj. euroa, josta maa- ja metsätalousministeriön talousarviosta maksettiin 5,79 milj. euroa (15,6 %). Maa- ja metsätalousministeriön ohjaus koski muun muassa luonnon virkistyskäytön tehtäviä, erävalvontaa ja riistataloutta.

14.10 Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera) ja Maatalouden interventiorahasto

Makeran käytettävissä olevat varat ovat vähentyneet koko 2000-luvun. Tämä on johtanut siihen, että maatalouden investointitukihakemusten käsittely on viivästynyt. Vuodelle 2008 rakennetukien avustushakemuksia siirtyi noin 141 milj. euron edestä. Vuonna 2008 otetaan käyttöön uusi rakennetukijärjestelmä, joka vaikuttaa merkittävästi myös Makeran toimintaympäristöön. Vuoden 2007 loppuun mennessä TE-keskuksiin kertyneet hakemukset tullaan käsittelemään pääsääntöisesti ennen uuden järjestelmän käyttöönottoa. Vuodesta 2008 alkaen Makeran tulot EU:lta kasvavat, koska aiempaa suurempi osa aloitustuista on tarkoitus myöntää EU-osarahoitteisena.

Taulukko 136. Mäkeran tunnuslukuja

	2006	2007
1. Menoja sidottiin, milj. €	192,5	207,3
— mistä avustuksia, milj. €	141,6	187,1
2. Tase, milj. €	853,4	849,6
— mistä lainasaamiset, milj. €	485,5	414,3
3. Tulot, milj. €	221,6	263,4
— lainojen korot ja lyhennykset, milj. €	105,9	95,7
— siirto talousarviosta, milj. €	23,2	115,0
— tulot EU:lta, milj. €	15,6	16,0
— siirtyneet sitomattomat varat, milj. €	48,0	29,1
— muut tulot, milj. €	28,9	7,6
4. Aloitustuella tilanpidon aloittamista tuettu, viljelijää	845	661
5. Investointiavustusta myönnetty, päätöksiä 1 000 kpl	11,2	8,9
6. Rahoitetut tutkimushankkeet, kpl	88	101

Maatalouden interventiorahastosta maksetaan pääosin EU:n maksamia vientitukia ja sisämarkkinatukia (v. 2007 maksettiin yhteensä 31,3 milj. euroa, missä vähennystä oli 44 %). Vähennys johtui EU:n vientitukien tukitasojen laskusta, erityisesti maitotuotteiden nollatuesta loppuvuonna 2007. Hyvästä markkinatilanteesta johtuen interventiovarastot myytiin tyhjiksi (tulot 15,6 milj. euroa). Rahaston tulot saadaan pääosin EU:n rahoitusosuuksina, siirto valtion talousarviosta oli 2 milj. euroa. Rahaston lainat maksettiin pois elokuuhun 2007 mennessä.

15. Liikenne- ja viestintäministeriö

Toiminta-ajatuksensa mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

15.1 Ministerien katsaukset hallinnonalan toimintaan ja toimialan toimintaympäristön merkittävimpiin muutoksiin

Viestinnän toimiala

Tieto- ja viestintäala on yksi nopeimmin kehittyvistä ja eniten tulevaisuuttamme muokkaavista toimialoista. Suomalainen yhteiskunta on tietoyhteiskunta ja siirtymässä ubiikkiaikaan, jossa arjen toimintatavat perustuvat aina ja kaikkialla käytettävissä oleviin tieto- ja viestintäpalveluihin.

Valtioneuvosto teki kesäkuussa 2007 periaatepäätöksen tietoyhteiskuntapolitiikan keskeisistä tavoitteista ja painopisteistä vuosille 2007—2011. Samalla valtioneuvosto asetti kansallista tietoyhteiskuntapolitiikan toteutusta johtamaan arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan, jonka puheenjohtajana toimii viestintäministeri. Neuvottelukunnan tehtävänä on kansallisen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon varmistaminen sekä tietoyhteiskuntakehityksen nopeuttaminen. Keskeisiä toiminta-alueita ovat mm. laajakaistapolitiikka, tietoturvan edistäminen, koulutuksen ja osaamisen edistäminen, innovaatioihin, kilpailukykyyn ja tuottavuuteen liittyvät tietoyhteiskuntakysymykset sekä sähköisten palveluiden tarjonnan lisääminen. Tärkeä painopiste on myös tietoyhteiskunnan tuominen kaikkien väestöryhmien ulottuville.

Tammikuussa kansallisen laajakaistastrategian seurantaryhmä jätti loppuraporttinsa, jonka mukaan laajakaistastrategia on onnistunut erityisesti laajakaistayhteyksien määrän kasvattamisessa, hintojen laskemisessa ja alueellisen saatavuuden parantumisessa.

Helmikuussa tuli voimaan viestintämarkkinalain muutos, jonka mukaan teleyritys voi jatkossa tarjota peruspuhelinliittymän asiakkaalle myös esimerkiksi matkapuhelimella. Maaliskuussa tuli voimaan kuluttajien oikeuksia parantanut viestintämarkkinalain muutos, jonka mukaan viestintäpalveluiden käyttäjä voi saada korvausta, jos palvelun toimitus viivästyy tai on virheellinen. Lakimuutos koskee kaikkia viestintäpalveluita, kuten langalliittymää, matkapuhelinta ja laajakaistapalveluita.

Marraskuussa Euroopan komissio julkaisi ehdotukset uusiksi sähköisen viestinnän direktiiveiksi sekä asetukseksi eurooppalaisen viestintäviraston perustamisesta. Ehdotukset merkitsevät toteutuessaan merkittäviä muutoksia mm. radiotaajuuksien hallintaan ja suomalaiseen sääntely-ympäristöön. Lopullisten ehdotusten valmistuttua liikenne- ja viestintäministeriössä aloitettiin välittömästi suomalaisten kannanottojen valmistelu. Pyrkimyksenä on radiotaajuuksien käytön uudistaminen maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan.

Kertomusvuonna toimeenpantiin valtioneuvoston päätös, jonka mukaan aikaisemmin yksinomaan GSM-matkaviestinnälle varattua 900 MHz -taajuuskaistaa voidaan käyttää myös kolmannen sukupolven matkaviestinverkkojen tarpeisiin. Muutos tulee edistämään taajuuksien kustannustehokasta käyttöä erityisesti haja-asutusalueilla.

Kesäkuussa viestintäministerit pääsivät yksimielisyyteen verkkovierailu- eli roamingmaksuja koskevasta asetuksesta, jolla lasketaan matkapuheluiden hintoja sekä EU-maiden välillä että niiden sisällä.

Kertomusvuonna varmistettiin Ruotsin television näkyvyys maassamme myöntämällä Yleisradio Oy:lle toimilupaa SVT Europa -kanavan välittämiseen. Lisäksi myönnettiin ohjelmistoluvat Vaasan seudun alueelliseen lähetyserkoon.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutos, jolla kevennettiin mobiilitelevisioverkkoon myönnettävien ohjelmistolupien lupamenettelyjä tuli voimaan. Viestintämarkkinalakiin sisältyvät kaapelilähetystoiminnan ja -kuluvelvollisuutta (*must carry*) koskevat säännökset uudistettiin. Myös televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitusta koskeva uudistus valmistui.

Postitoimintaa säätelevää EU:n postidirektiiviä uudistettiin. Postikilpailu avataan koko EU:n alueella vuoteen 2012 mennessä. Direktiivin lopullinen hyväksyntä varmistuu keväällä 2008, jonka jälkeen käynnistyy sen kansallinen voimaansaattaminen.

Television analogiset lähetyserkot suljettiin 31.8.2007. Perinteisten 4—5 analogisen maanpäällisen kanavan sijasta tarjolla on nyt 12 tv-maksua edellyttävää vapaata kanavaa ja 17 maksutelevisiokanavaa. Kaapelitalouksien osalta analogiset lähetykset loppuivat helmikuun lopulla 2008.

Ministeriö pyrkii edistämään helppokäyttöistä sähköistä tunnistamista, ja sitä kautta myös lisäämään huomattavasti helppokäyttöisten sähköisen asioinnin palveluita ja muita sähköisiä palveluita.

Lasten ja nuorten asemaan tietoyhteiskunnan kansalaisina pyritään edistämään tavoitteena kaikille turvallinen sähköinen ympäristö. Median ja internetin laittomia ja haitallisia sisältöjä pyritään torjumaan tehokkaasti. Avainsanoja toiminnassa ovat itsesääntely ja yhteistyö. Asetetaan työryhmä arvioimaan median ja internetin roolia lasten ja nuorten arjessa.

Suvi Lindén

Viestintäministeri

Liikenteen toimiala

Vuoden 2007 liikenteen toimialan tapahtumien kirjosta nousee esille erityisesti kaksi asiaa, jotka näyttävät suuntaa tuleville vuosille ja jotka tullaan näkemään käännekohtina liikennepoliitikassa. Toinen on ilmastonmuutoksen haaste, josta myös liikenteen on osaltaan kannettava vastuu. Toinen on hallitusohjelman mukaisesti valmisteltu liikennepoliittinen selonteko, jossa linjataan pitkän aikavälin haasteita ja liikennejärjestelmän kehittämiskohteita.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on nostettu yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi liikennepoliitikassa. Suuri vaikeus onkin osin eri suuntiin vetävien tavoitteiden yhdistäminen siten, että ihmisten arjen välttämättömät matkat ja elinkeinoelämän kilpailukyky pystytään turvaamaan ja samanaikaisesti hillitsemään ilmastonmuutosta. Tähän haasteeseen liikennepoliittinen selonteko tarttuu vahvasti, vaikka liikenteenkin alueella tarvittavat toimet määräytyvät lopullisesti myöhemmin annettavassa ilmasto- ja energiapoliittisessa strategiassa.

Liikennepoliittinen selonteko, siitä eduskunnassa käytävä keskustelu ja tehtävät päätökset tulevat antamaan suuntaviivat pitkäjänteiselle liikennejärjestelmän — sekä liikenneverkon että liikenteen palveluiden — ylläpidolle ja kehittämiselle. Ensimmäisessä selonteossa on otettu liikenteen koko laaja skaala tarkasteluun. Jos ja kun selontekomenettelyä jatketaan aina vaalikausittain tehtävällä selonteolla, seuraavilla kerroilla voitaneen keskittyä kulloinkin ajankohtaisimpiin ongelmiin ja niihin ratkaisujen hakemiseen.

Itärajan liikenne ja siihen liittyvät ongelmat ovat jatkaneet kasvuaan. Lähes puolet vuodesta eli 169 päivänä Suomen ja Venäjän välisessä liikenteessä oli yli 20 kilometrin rekkajonoja. Itäliikenteen haittojen vähentämiseksi tehtiin päätös rekkaparkin rakentamiseksi Vaalimaalle. Alueen asukkaiden kokemat haitat eivät kuitenkaan tällä ratkaisulla kokonaan poistu. Rekkaparkkiin tulee mahtumaan noin 1000 ajoneuvoa, mikä vastaa 30 kilometriä rekkajonoa.

Hallitusohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota puukuljetusten turvaamiseen. Vuoden 2008 talousarvioon lisättiinkin 20 milj. euroa perustienpitoon ja samassa yhteydessä tehtiin myös päätös Savonlinna—Huutokoski-rataosan perusparannuksesta. Molemmat päätökset parantavat kuljetusten toimivuutta ja takaavat ympärivuorokautisten kuljetusten mahdollisuutta.

Tieliikenteen turvallisuudessa tapahtui huolestuttava käänne. Tieliikenteessä kuoli 41 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Tieliikenteen turvallisuuteen tartuimme ministereiden yhteistyöllä. Lokakuussa liikenne-, oikeus-, sisäasiain- ja peruspalveluministerit päättivät yhdessä liikennevalvonnan tehostamiseen ja rattijuopumuksen torjuntaan liittyvistä lisätoimenpiteistä. Lokakuussa annettiin myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvitys liikenneturvallisuudesta ja sen kehityksestä.

Liikenne ja sen muutokset kertovat Suomen talouden kehityksestä ja kansakunnan toimeliaisuudesta. Samat kasvuluvut, varsinkin tieliikenteen osalta, kertovat toisaalta ilmastonmuutoksen haasteeseen vastaamisen vaikeudesta. Tieliikenteen ajosuoritteet kasvoivat noin kaksi prosenttia, kun edellisvuonna kasvua oli alle prosentti. Myös rautatieliikenteen matkustajamäärät kasvoivat. Kaukoliikenteen junissa kasvua oli yli 3 %, lähiliikenteen junissa lähes 15 % ja Suomen ja Venäjän välillä yli 18 %. Rautateiden kehittäminen kuten Kera—Lahti -oikoradan rakentaminen näkyi positiivisesti.

Anu Vehviläinen

Liikenneministeri

15.2 Perusteltu arvio talousarviossa esitettyjen hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden toteutumisesta ja resurssien käytöstä hallinnonalalla

Viestinnän toimialalle asetettujen vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen ja resurssien käyttö

Korkealaatuiset viestintäpalvelut ovat yleisesti saatavilla, hinnaltaan kohtuullisia ja niitä tarjotaan tehokkaasti toimivilla viestintämarkkinoilla

Viestintäpalveluiden hinnat ovat Suomessa kohtuulliset. Keväällä 2007 liikenne- ja viestintäministeriön teettämän selvityksen mukaan Suomessa oli Länsi-Euroopan halvimmat GSM-puheluhinnat sekä toiseksi edullisimmat 3G-palveluiden hinnat.

Valtioneuvosto teki kesäkuussa 2007 periaatepäätöksen tietoyhteiskuntapolitiikan keskeisistä tavoitteista ja painopisteistä vuosille 2007—2011. Samalla valtioneuvosto asetti kansallista tietoyhteiskuntapolitiikan toteutusta johtamaan arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan, jonka puheenjohtajana toimii viestintäministeri. Neuvottelukunnan tehtävänä on kansallisen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon varmistaminen sekä tietoyhteiskuntakehityksen nopeuttaminen.

Neuvottelukunnan työ on alkanut. Neuvottelukunnan keskeisiä toiminta-alueita ovat tietoyhteiskunnan infrastruktuurin sekä innovaatioympäristön ja markkinoiden kehittäminen. Digitaalisten sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittäminen on niin ikään tietoyhteiskuntapolitiikan keskiössä.

Nopeita laajakaistapalveluita tarjotaan ja käytetään kattavasti

Vuoden 2007 tammikuussa kansallisen laajakaistastrategian seurantaryhmä jätti loppuraporttinsa. Valtioneuvoston vuonna 2004 hyväksymä laajakaistastrategia on loppuraportin mukaan onnistunut erityisesti laajakaistayhteyksien määrän kasvattamisessa, hintojen laskemisessa ja alueellisen saatavuuden parantumisessa. Strategian tavoitteena oli saattaa nopeat tiedonsiirtoyhteydet kaikkien kansalaisten ulottuville. Loppuraportissaan seurantaryhmä totesi laajakaistayhteyksien käytössä viihde- ja ajanvietepalveluiden lisäävän suosiotaan ja että tarve entistä nopeampien yhteyksien tarjontaan on kasvussa.

Tällä hetkellä Suomessa on maailman toiseksi eniten laajakaistayhteyksiä väkimäärän nähden. Kolme vuotta sitten Suomessa oli lähes miljoona laajakaistaliittymää ja sillä määrällä Suomi oli maailmanlaajuisessa vertailussa sijalla kuusi. Euroopan unionissa Suomi on noussut toiseksi. Laajakaistayhteyksien määrän kasvu 1.1.2007—31.12.2007 oli unionin jäsenmaiden laajakaistayhteyksien kasvun osalta nopeinta. Suomessa oli 1.10.2007 käytössä noin 1 600 000 laajakaistaliittymää, joista noin 30 % oli siirtonopeudeltaan 2 Mbit/s tai sitä nopeampia. Laajakaistayhteyksiä voi halutessaan saada yli 96 %:a suomalaisista kotitalouksista. 63 %:lla kotitalouksista oli internet-yhteys ja laajakaistaliittymien osuus näistä oli peräti 93 %:a.

Tällä hetkellä yleisimmät laajakaistayhteyksien nopeudet ovat 1 ja 2 Mbit/s. Suomen laajakaistamarkkinoilla ja laajakaistayhteyksien tarjonnassa on kuitenkin tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Valokaapeleiden rakentamiseen perustuvia jopa 100 Mbit/s yhteysnopeuksia on alettu tarjoamaan laajemmalla mitalla kohtuuhintaisena myös kotitalouksille. On odotettavissa, että samoja nopeuksia aletaan tarjota tänä vuonna myös kaapeli-tv-verkkoihin perustuen. Matkaviestinverkkojen (3G, @450) avulla tarjottavien laajakaistayhteyksien siirtonopeudet ovat huomattavassa kasvussa ja peittoalueet laajentumassa. Myös muiden langattomien järjestelmien (WiMAX) tarjonta lisääntyy.

Kiinteää verkkoa täydentävillä langattomilla yhteyksillä kyetään saattamaan loputkin suomalaiset kotitaloudet laajakaistayhteyksien piiriin. Kiinteitä yhteyksiä tarjoaville alueellisille langattomille liityntäverkon radiojärjestelmille on myönnetty jo yli 30 lupaa eri puolille Suomea. Lupahakemusten määrä on ollut huomattavan suurta.

Syrjäseutujen lankaverkot

TeliaSonera ilmoitti vuoden 2007 jälkimmäisellä puoliskolla syrjäseutujen lankaverkkojen mittavista hinnan- korotuksista. Viestintäministeri Suvi Lindén pyysi liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö Harri Pursiaista selvittämään, millaisia vaikutuksia kiinteän puhelinverkon maksukehityksellä on puhelin- ja laajakaistapalvelujen saatavuuteen ja kansalaisten peruspalvelujen turvaamiseen. Kansliapäällikkö Pursiainen luovutti selvityksensä viestintäministeri Lindénille joulukuussa 2007. Selvityksessä on esitetty 12 ehtoa, jotka korvaavien palvelujen on täytettävä varmistettaessa, että kenellekään ei tule oikeudenmenetyksiä siirryttäessä tekniikasta toiseen. Nämä ehdot koskevat mm. sisätilapeittoa, päätelaitteen ja verkon sähkönsaantia, hätäpuhelu- luita, erityisryhmien tarpeita, hyvityksiä ja laajakaistan nopeutta. Ennen kuin lankapuhelinpalvelun tarjonta yh- dellekään asiakkaalle lopetetaan, hänelle tulee tarjota korvaavia matkapuhelin- ja laajakaistapalveluita.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tarjonta ja rahoitus on turvattu sekä kaupallisen televisio- ja radiotoiminnan ja muun sisältötuotannon toimintaedellytykset kehittyvät

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoittamiseksi kerättyä televisiomaksua korotettiin vuoden 2007 alusta lu- kien. Televisiomaksujen tuottokertymä säilyi ennallaan, vaikkakin televisiomaksujen maksajien määrä väheni. Vuoden lopussa voimassa olevia maksuja oli 1 947 044 kappaletta. Maksajien määrän vähennys edellisen vuo- den loppuun verrattuna oli 54 589 kappaletta.

Televisiotoiminnassa siirtyminen digitaaliseen lähetystoimintaan maanpäällisissä jakeluverkoissa on toteutu- nut suunnitellusti. Valtioneuvoston maaliskuussa 2004 vahvistaman periaatepäätöksen mukaisesti television analogiset lähetysverkot suljettiin 31.8.2007. Maanpäällisessä lähetysverkossa oli syyskuun 2007 alussa tarjol- la 12 vapaasti vastaanotettavaa televisiokanavaa, 17 maksutelevisiokanavaa sekä muutamia radiokanavia. Vuoden lopussa sata prosenttia antenniverkon televisiotalouksista oli hankkinut digitaalisten lähetysten vas- taanottoon tarvittavan vastaanottimen. Kaikkiaan digitaalisen katselun peittoluvut olivat vuoden 2007 lopulla erittäin korkeita, koko maan keskiarvo oli 88 %, vaikka televisioyhtiöt ja kaapelitelesioyhtiöt sopivat kaape- litalouksien osalta helmikuun loppuun vuonna 2008 saakka ulottuvasta jatkoajasta, jolloin peruskanavat voi- daan kaapeliverkoissa konvertoida analogiseen muotoon. Digisiirtymä sujui pääosin joustavasti. Ongelmia ovat kuitenkin aiheuttaneet digitaaliseen tekstitykseen liittyneet laiteongelmat ja lähetinverkon katvealueisiin liittyneiden ratkaisujen viivästyminen.

EU:ssa saatettiin päätökseen televisiodirektiivin uudistustyö. Direktiivin soveltamisala laajenee perinteisestä televisiotoiminnasta eräisiin muihinkin audiovisuaalisiin palveluihin. Uudistettu direktiivi tarjoaa mahdolli- suuden muun ohella mainonnan määrää koskevien määräysten väljentämiseen kansallisesti.

Postin yleispalvelun taso säilyy

Postipalvelulakiin sisältyvää postipalvelun laatustandardia alennettiin vuonna 2005 sanomalehtien jakelun pa- rantamiseksi harvaan asutuilla alueilla. Muutoksella ei toistaiseksi ole ollut vaikutusta postilähetysten kulku- nopeuteen, vaan edelleenkin ensimmäisen luokan postilähetyksistä 95 %:a on perillä lähettämistä seuraavana päivänä.

Postitoimintaa säätelevää EU:n postipalveludirektiiviä uudistettiin kertomusvuonna. EU:n teleministerit pääsi- vät sopuun siitä, että postikilpailu avataan koko EU:n alueella vuoteen 2012 mennessä. Direktiivin lopullinen hyväksyntä varmistuu keväällä 2008, jonka jälkeen käynnistyy sen kansallinen voimaansaataminen.

Sanomalehti säilyy monipuolisena ja moniarvoisena viestintävälineenä

Lehdistötukea myönnettiin vuonna 2007 yhteensä 14,3 milj. euroa, josta noin kuusi miljoonaa euroa myönnet- tiin lehdistötukilautakunnan esitysten mukaisesti niin sanottuna valikoivana tukena. Vuonna 2007 valmisteltiin hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti tuen korottamista 18,5 milj. euroon vuonna 2008.

Sanomalehtien määrä vuoden 2007 lopussa oli lähes vuoden 2006 lopun tasoa, kun taas lehtien verkkoversioiden määrä kasvoi vuonna 2007.

Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin

Hallitus pyrkii edistämään helppokäyttöistä sähköistä tunnistamista ja sitä kautta myös lisäämään huomattavasti helppokäyttöisten sähköisen asioinnin palveluita ja muita sähköisiä palveluita. Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan alaisuuteen on asetettu sähköisen tunnistamisen kehittämisryhmä. Kehittämisryhmän toimikausi kattaa koko vaalikauden, ja siinä ovat edustettuina niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin keskeiset toimijat.

Hallitus antoi 13.1.2006 esityksen eduskunnalle viestintämarkkinalain ja eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotettiin viestintämarkkinalakiin lisättäväksi säännökset teleyrityksen vastuusta viestintäpalvelun virhe- ja viivästystilanteissa. Säännökset soveltuvat esimerkiksi laajakaistapalveluiden toimituksen viivästystilanteisiin sekä viestintäpalveluiden epäasialliseen markkinointiin. Viestintämarkkinalain muutokset tulivat voimaan 1.3.2007.

Suomi on tietoturvallinen yhteiskunta, tietoturvallisuusala on kilpailukykyinen ja tietoturvallisuuteen liittyvä osaaminen ja tietoisuus ovat korkeaa tasoa

Kertomusvuonna arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta on valmistanut tietoyhteiskunnan toimintaohjelmaa, joka hyväksytään alkuvuonna 2008. Keskeisiä toiminta-alueita ovat mm. laajakaistapolitiikka, tietoturvan edistäminen, koulutuksen ja osaamisen edistäminen, innovaatioihin, kilpailukykyyn ja tuottavuuteen liittyvät tietoyhteiskuntakysymykset sekä sähköisten palveluiden tarjonnan lisääminen. Tärkeä painopiste on myös tietoyhteiskunnan tuominen kaikkien väestöryhmien ulottuville.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti elokuussa 2007 arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan alaisen tietoturvallisuusryhmän. Ryhmän toimikausi on 1.9.2007—28.2.2011. Uusi tietoturvallisuusryhmä on jatkoa kansallisen tietoturvastrategian¹⁾ puitteissa tehdylle työlle.

Tietoturvallisuuden parantamiseksi kansallista tietoturvastrategiaa on toteutettu ja kehitetty aktiivisesti. Strategian toimien yhteensovittamisesta on vastannut tietoturvallisuusasioiden neuvottelukunta. Strategialla ja sen erillisillä hankkeilla on edistetty merkittävästi kansallista tietoturvayhteistyä ja kansalaisten luottamusta sähköisiin palveluihin. Strategia on samalla lisännyt kansalaisten ja yritysten tietoturvallisuustietoisuutta ja osaamista. Kansallisella tietoturvapäivällä on lisätty kansalaisten tietoisuutta internetin mahdollisuuksista sekä tietoturvauhista ja keinoista joilla näiltä uhilta voidaan suojautua ja välttyä.

Vuoden 2007 aikana Viestintäviraston tietoturveysyksikön (CERT-FI) voimavarat kaksinkertaistettiin, teleyrityksiltä peritty tietoturvamaksu puolitettiin ja kaksi kolmannesta CERT-yksikön suoritteista suunnattiin kriittisen infrastruktuurin toiminnan (rahoituslaitokset, logistiikka, energia yms.) varmistamiseen.

CERT-FI julkaisee neljännesvuosittain tietoturvallisuuden tilannekatsauksen, jossa käsitellään merkittävimmät kansalliseen ja kansainväliseen tietoturvallisuuteen vaikuttavat tapahtumat ja arvioidaan lähitulevaisuuden näkymiä. Vuoden viimeinen neljännesvuosikatsaus sisältää yhteenvedon kuluneen vuoden tapahtumista. Tämän lisäksi Viestintävirasto esittää suullisen tilannekatsauksen arjen tietoyhteiskunnan tietoturva-ryhmän jokaisessa kokouksessa. CERT-FI:n vuoden 2007 vuosikatsauksen mukaan haittaohjelmahavaintojen määrä suomalaisissa verkoissa näyttäisi pienentyvän samaan aikaan kun laajakaistaliittymien määrä jatkaa kasvuaan.

¹⁾ Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi tietoturvastrategiaksi hyväksyttiin vuonna 2003

Uusia innovatiivisia viestintäpalveluita syntyy ja tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, kilpailukyvn ja kansalaisten arjen parantamiseksi

Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan työ on kertomusvuonna alkanut. Neuvottelukunnan tehtävänä on kansallisen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon varmistaminen sekä tietoyhteiskuntakehityksen nopeuttaminen. Neuvottelukunnan keskeisiä toiminta-alueita ovat tietoyhteiskunnan infrastruktuurin, innovaatioympäristön ja markkinoiden kehittäminen. Digitaalisten sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittäminen on niin ikään tietoyhteiskuntapolitiikan keskiössä.

Televisiotoiminnan siirtyminen kokonaan digitaaliseen lähettämiseen syyskuun 2007 alusta luo edellytyksiä innovatiivisten televisiopalveluiden synnylle.

Infrastruktuuriin panostaminen on suurempia nopeuksia vaativien, uusien innovatiivisten palveluiden kehittämisen edellytys. Ministeriö on politiikallaan edesauttanut infrastruktuurin kehittämistä.

Suomi on mukana EU:n kilpailukyvn ja innovoinnin puiteohjelman tieto- ja viestintäpolitiikan tukiohjelman toimeenpanossa. Ohjelman avulla suomalaiset yritykset pääsevät verkottumaan ja hyötymään ohjelman mahdollistamasta rahoituksesta.

Lainsäädäntö, toimilupa- ja taajuuspolitiikka tukevat arjen tietoyhteiskunnan kehittymistä ja konvergoituvien palvelujen syntymistä ja tarjontaa

Vuonna 2007 toimeenpantiin valtioneuvoston vuonna 2006 tekemä päätös, jonka mukaan aikaisemmin yksinomaan GSM-matkaviestinnälle varattua 900 MHz -taajuuskaistaa voidaan käyttää myös kolmannen sukupolven matkaviestinverkkojen tarpeisiin. Muutos tulee edistämään taajuuksien kustannustehokasta käyttöä erityisesti haja-asutusalueilla.

Vuoden alussa tuli voimaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutos, jolla kevennettiin mobiilitelevioverkkoon myönnettävien ohjelmistolupien lupamenettelyjä.

Kertomusvuoden alussa tuli voimaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutos, jolla kevennettiin mobiilitelevioverkkoon (DVB-H) myönnettävien ohjelmistolupien lupamenettelyjä. Mobiilitelevioverkossa lähetettiin kertomusvuoden lopussa muutamia ohjelmistoja.

Liikenteen toimialalle asetettujen vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen ja resurssien käyttö

Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus

Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus on kokonaisuutena pysynyt edellisvuosien tasolla. Suurimmat ongelmat ovat olleet Venäjän rajalla. Suomen ja Venäjän välisessä liikenteessä oli yli 20 km:n rekkajonoja 169 päivän aikana. Itärajan Venäjälle suuntautuvan rekkaliikenteen sujuvuuden parantamiseksi tehtiin päätös Vaalimaan rekkaparkin rakentamisesta ja siihen myönnettiin 24 miljoonan euron valtuus vuoden 2008 talousarviossa.

Ongelmia ovat aiheuttaneet myös vähäliikenteisen tieverkon osin heikko kunto ja kelirikkorajoitukset sekä vähäliikenteisten ratojen kunto. Erityisesti puukuljetusten toimivuuden parantamiseksi vuoden 2008 talousarvioon myönnettiin 20 milj. euroa. Kuljetusketjujen turvaamiseksi päätettiin myös vähäliikenteisen Savonlinna—Huutokoski-rataosan perusparannuksesta.

Suomen rataverkosta 90 % on yksiraiteista. Vilkkaimmilla pääradoilla välityskyky ei enää riitä, mikä näkyy mm. häiriöiden lisääntymisenä. Yksi myöhästynyt juna voi aiheuttaa laajaa häiriötä junaliikenteelle.

Valtakunnallisesti tärkeiden pääväylien toimivuutta ja sujuvuutta parannetaan. Peruspalvelutaso turvataan.

Keskeisestä päätieverkosta 75 % on edellisten vuosien tapaan turvallisesti ja sujuvasti liikennöitävää (nopeusrajoitus vähintään 100 km/h). Huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrä on vähentynyt viime vuosina ja oli 3 328 km. Huonokuntoisten siltojen määrä myös väheni, mutta ei läheskään tavoitteen mukaisesti (tavoite oli enintään 950 ja huonokuntoisia siltoja oli 1 033). Huonokuntoisten sorateiden määrää pystyttiin hiukan vähentämään. Vaikka Tiehallinto lisäsi vuoden 2007 aikana kevyen liikenteen väylien ylläpitoa, huonokuntoisten väylien pituus kasvoi edellisvuodesta 2 km:llä. Vuoden 2007 lisätalousarviossa myönnettiin erityisesti kevyen liikenteen turvallisuutta parantaviin hankkeisiin 18,4 milj. euroa, joten vuoden 2008 aikana on odotettavissa kevyen liikenteen olosuhteiden parantumista. Tiehallinto ei mitannut tienkäyttäjätyytyväisyyttä vuonna 2007.

Tieverkon hoidon palvelutaso säilyi ennallaan. Hoitomenot olivat 207 milj. euroa. Ylläpito- ja korvausinvestointimenot olivat 216 milj. euroa, missä oli vähennystä edellisvuoteen 6 milj. euroa. Perustienpidon investointien määrä pysyi lähes edellisvuotisella tasolla ja menot olivat yhteensä 108 milj. euroa, josta kuntien osuutta oli 16 milj. euroa, Euroopan unionin ohjelmärahoitusta 11 milj. euroa ja työllisyysrahoitusta 8 milj. euroa.

Merkittävimmät vuoden 2007 talousarviossa myönnetyt valtuudet olivat hankkeille *Vt6 Lappeenranta—Imatra* ja *Kehä I, Turunväylä—Vallikallio*. Vuoden 2007 talousarviossa näille hankkeille myönnetty valtuudet eivät olleet riittäviä, vaan niitä jouduttiin tarkistamaan vuoden 2008 talousarviossa. Vuonna 2007 avattiin liikenteelle *Vuosaaren sataman* tieyhteys.

Taulukko 137. Tieverkon palvelutason ja toiminnallinen tehokkuus

Tavoite tai mittari	Toteutuma 2005	Toteutuma 2006	Tavoite 2007	Toteutuma 2007
Palvelutaso				
Sujuva ja turvallinen keskeinen päätieverkko (%)	75	75	69	75
Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 970	3 440	3 500	3 328
Sillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono (kpl)	1 086	1 080	950	1 033
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 900	3 300	3 300	3 260
Huonojen ja erittäin huonojen kevyen liikenteen väylien määrä (km)	250	256	250	258
Henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä	58	56,4	51	58,5
Vähenemä perustienpidon toimin	47	52,5	46	51,5
Vähenemä kehittämisinvestointiin	11	3,9	5	7
Kiireellinen pohjavesien suojaustarve (km)	112	116	113	113
Toiminnallinen tehokkuus				
Hallintomenot (milj. euroa)	67	69,4	69,3	69,0
Kunnossapidon yksikkömenot (€/tiekm)	6 469	6 454	6 540	6 613

Nopean *rataverkon* pituus oli edelleen tavoitteen mukaisesti 675 km. Kokonaisuutena junaliikenteen täsmällisyystavoitetta ei saavutettu. Lähes 12 % kaukoliikenteen junista oli myöhässä määräasemalla, kun tavoite oli korkeintaan 10 %. Syynä olivat sekä kalustoon että rataan ja ratalaitteisiin liittyneet häiriöt. Radanpidon tavoite saavutettiin. Radanpidosta johtuvat viivästykset olivat edellisten vuosien tasolla eli 4 %:a kaukoliikenteen junista saapui yli 5 minuuttia myöhässä määräasemalle. Ratahallintokeskus ja VR laativat liikenneministerin kehotuksesta suunnitelmat täsmällisyyden parantamiseksi sekä asiakasnäkökulman huomioonottamiseksi häiriötilanteiden tiedottamisessa.

Rataverkon vilkkaimmin liikennöityjen rataosien kunto on kokonaisuutena hyvä, vaikkakin paikallisesti on havaittu korjaustarpeita. Ongelmia esiintyy erityisesti vähemmän liikennöidyillä rataosilla. Rataverkon huonosta kunnosta johtuvien rajoitusten määrä kasvoi 300 km:stä lähes 600 km:iin vuoden 2007 loppuun mennessä. Huonokuntoisimmilla radoilla nopeuksia ja junien painoja on rajoitettu voimakkaasti. Yli-ikäisten kiskojen km-määrä väheni jonkin verran tavoitetta enemmän, samoin yli-ikäisten pölkkyjen km-määrä lisätalousarvion rahoituksen turvin.

Korvausinvestointeja tehtiin 157,5 milj. eurolla. Korvausinvestointeina uusittiin radan turvalaitteita ja teknisiä järjestelmiä, parannettiin tasoristeysturvallisuutta ja korvattiin yli-ikäistä päällysrakennetta nykytekniikan mukaisella rakenteella. Suurimmat kohteet olivat rataosien Turku—Toijala ja Uimaharju—Lieksa päällysrakenteen uusinta yhteensä 150 kilometrin matkalla sekä Imatran tavararatapiha. Kehittämisinvestoinneista jatkuivat junaliikenteen uuden radioverkon rakentaminen ja Ilmalan ratapihan perusparannus. Vuoden 2007 talousarviossa päätetyt perusparannushankkeet Seinäjoki—Oulu, Lahti—Luumäki ja Keski-Pasila alkavat täydellä teholla vuonna 2008. Talvivaaran kaivosradasta tehtiin myös päätös. Uusia rataosia ei avattu liikenteelle.

Taulukko 138. Rataverkon palvelutaso ja toiminnallinen tehokkuus

Tavoite tai mittari	Toteutuma 2005	Toteutuma 2006	Tavoite 2007	Toteutuma 2007
Palvelutaso				
Ratapituus, koko rataverkko	5 842	5 905	5 905	5 905
Nopea rataverkko, nop vähintään 160 km/h (km)	556	675	675	675
25 tonnin verkon pituus, km	378	378	425	378
Rataverkon kuntoindeksi (100=hyvä)	89	87	87	87
Yli-ikäiset kiskot liikennöidyllä rataverkolla, km	1 250	1 524	1 494	1 482
Radanpidosta johtuvat viivästykset (% kaukoliikenteen junista myöhässä määräasemalla (5 min.))	4	4	5	4
Tasoristeysten määrä valtion rataverkolla (kpl)	3 760	3 715	3 639	3 634
Radasta aiheutuvat vahingot junaliikenteessä (kpl)	3	2	5	5
Junaonnettomuuksissa kuolleet matkustajat	0	0	0	0
Melulta suojattujen henkilöiden määrä (hlöä/v)			300	0
Toiminnallinen tehokkuus				
Sähkön ja telematiikan hoito- ja käyttömenot (€/raidekm)	3 880	4 315	4 900	4 927
Muut hoito- ja käyttömenot (€/raidekm)	7 534	7 678	7 300	7 104

Vesiväylien palvelutaso säilyi edellisvuoden tasolla. Huonokuntoisten kauppamerenkulun väylien määrä väheni yli 50 km edellisvuodesta. Tarkistusmitattujen (Navi-kriteerit täyttävien) kauppamerenkulun väylien osuutta oli tavoitteena nostaa 84 %:iin ja tavoite saavutettiin. Merenmittauksia (HELCOM-mittaukset) on uudistettu ripeästi, toteutusaste on noussut kahdessa vuodessa eli vuoden 2005 tasosta 26,5 %:sta 47 %:iin vuonna 2007. Talvimerenkulku sujui hyvin. Jäänmurtopalvelujen odotusaika oli enimmillään 3,2 tuntia ja ilman odotusta läpipäässeiden osuus oli lähes 93 %.

Taulukko 139. Vesiväylien palvelutaso ja toiminnallinen tehokkuus

Tavoite tai mittari	Toteutuma 2005	Toteutuma 2006	Tavoite 2007	Toteutuma 2007
Palvelutaso				
Kauppamerenkulun väyläkilometrit	4 009	4 074	4 009	3 945
Huonokuntoisten kauppam.kul. väylien määrä, km	629	587	625	531
Tarkistusmitattujen väylien osuus (%)				
— kauppamerenkulun väylät	70	78	84	84
— muu vesiliikenne	24	26	30	27
Merenmittausten uudistaminen, toteutumisaste	26,5	42	47	47
Jäänmurtopalveluiden odotusaika, enint. tuntia	2,7	3,3	4	3,2
Ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus, %	95	93,2	90—95	92,8
Suomen aluevesillä ja suomalaisille aluksille tapahtuneet onnettomuudet, enintään (neljän vuoden keskiarvo)	42	43	41	40
Liikennekuolemat kauppamerenkulun väylillä	0	0	0	0

Taulukko 139. Vesiväylien palvelutaso ja toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallinen tehokkuus			
Rannikon kauppamerenkulun väylien ylläpidon kust. keskim. €/väyläkm	3 471	3 470	3 966
Sisävesien kauppamerenkulun väylien ylläpidon kust. keskim. €/väyläkm	8 434	9 132	8 977

Kehitetään eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen valintamahdollisuuksia

Matkapalvelukeskustoimintaa, matkojen yhdistelyä ja liikennepalveluja kehitettiin uusilla alueilla lääninhallitusten koordinoimina hankkeina. Vuoden 2007 alussa käynnistyi Pohjois-Karjalan matkapalvelukeskus. Valtakunnallisen MPK-mallin toiminnassa todettiin kuitenkin eri syistä johtuvia rakenteellisia ongelmia. Tästä johtuen matkapalvelukeskushanke päätettiin organisoida uudelleen niin, että hanketta toteutetaan jatkossa seudullisista lähtökohdista ja kuntien keskinäiseen yhteistyöhön perustuen. Matkojen yhdistelyyn varattua määrärahaa käytettiin vuonna 2007 noin 0,6 milj. euroa (2006: 0,3).

Ministeriö osti junien kaukoliikennettä 29,8 milj. eurolla (2006: 31,4). Ostetussa liikenteessä tehtiin 2,7 miljoonaa matkaa (2006: 3,6). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 11,0 euroa (2006: 8,7). Kaukoliikenteen palvelutaso pystyttiin säilyttämään.

Lisäksi ministeriö osti yhdessä Kemijärven kaupungin kanssa Rovaniemen ja Kemijärven junaliikennettä 360 000 eurolla. Ministeriön osuus oli 324 000 euroa. Matkoja tehtiin 18 000. Rahoitus matkustajaa kohti oli 20 euroa.

Lentoliikennettä ei vuonna 2007 ostettu. Savonlinnan ja Varkauden säännöllistä lentoliikennettä koskeva tarjouskilpailu järjestettiin kesällä yhdessä asianomaisten kuntien kanssa. Liikenne alkaa keväällä 2008.

Länsi-Suomen lääninhallitus käytti valtion osuutena 450 000 euroa Merenkurkun matkustajalauttaliikenteen turvaamiseen. Matkustajia oli 70 500 (2006: 77 000). Sopimuskauti päättyi vuoden 2007 lopussa. Länsi-Suomen lääninhallitus järjesti Merenkurkun liikenteen hoitamista vuosina 2008 ja 2009 koskevan tarjouskilpailun. Ruotsin valtio osallistuu liikenteen jatkorahoitukseen.

Joukkoliikenteen osuutta työmatkaliikenteessä pyritään lisäämään myöntämällä kunnille valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ylläpitämiseen sekä kaupunki-, seutu- ja työmatkalippujen hinnanalennuksiin. Lääninhallitukset maksoivat kunnille paikallisliikenteen ylläpitämiseen valtionavustusta noin 5,2 milj. euroa (2006: 4,4) ja lippujen hinnan alentamiseen noin 11,2 milj. euroa (2006: 10,9).

Lopullisia vuoden 2007 tietoja ei ole käytettävissä. Vuonna 2006 avustetun paikallisliikenteen matkustajamäärä oli 2,5 miljoonaa. Kyseisen liikenteen subventioaste oli 67 %, josta kuntien osuus oli 36 % ja valtion 31 %. Vuonna 2006 valtion avustamilla seutulipuilla tehtiin 11,4 miljoonaa matkaa ja kaupunkilipuilla 15,5 miljoonaa matkaa. Avustettujen seutulippujen subventioaste oli 38 %, josta kuntien osuus oli 21 % valtion 17 %, ja avustettujen kaupunkilippujen subventioaste 49 %, josta kuntien osuus oli 32 % ja valtion 17 %.

Tiehallinto ja Ratahallintokeskus ovat niille asetetun tulostavoitteen mukaisesti kartoittaneet logistiikkakeskusten tilannetta ja laatineet strategiaehdotuksen.

Liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelutaso turvataan

Joukkoliikenteen peruspalvelutaso toteutuu pääosin kuntien välisissä yhteyksissä arkisin, mutta ilta- ja viikonloppuliikenteessä sekä kuntien sisäisessä liikenteessä on paljon puutteita. Palvelutaso vastaa vuoden 2006 tilannetta. Peruspalvelutason turvaaminen pitkällä aikavälillä edellyttää uusien järjestämiskeinojen, kuten kutsujoukkoliikenteen, käyttöönottoa.

Lääninhallitukset turvasivat joukkoliikenteen alueellisia palveluja ostamalla linja-autoilla ja taseilla hoidettavaa, asiakastuloperusteista liikennettä täydentävää maaseudun peruspalveluluonteista runkoliikennettä noin 21,3 milj. eurolla (2006: 21,9). Matkustajia oli 5,5 miljoonaa (2006: 6,2). Matkustajaa kohti rahoitus oli 3,8 euroa (2006: 3,5) ja ajokilometriä kohti 0,8 euroa (2006: 0,8). Rahoituksen osuus liikenteen bruttohinnasta oli keskimäärin 61 % (2006: 61). Palvelujen turvaamistavoitetta ei saavutettu, vaan liikennettä jouduttiin karsimaan.

Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoilla turvataan saaristossa vakinaisesti asuvien toimentulon ja asiainnin kannalta tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoon käytettiin 7 943 071 (8 668 000 euroa). Tämän lisäksi lipputulaja kertyi noin 369 841 (740 000 euroa). Alenema johtui kahden reitin muuttumisesta maantielaissa tarkoitetuksi maksuttomaksi lautta-alusliikenteeksi.

Edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta kaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähijunaliikenteen toimintaedellytykset ovat parantuneet palvelujen kehittämisen ja lisääntyneen matkustuksen myötä. Muilta osin kaupunkiseutujen, erityisesti suurten kaupunkiseutujen kanssa on käynnistetty erilaisia joukkoliikenteeseen ja sen kehittämiseen liittyviä tarkasteluja. Suuremmilla kaupunkiseuduilla on laadittu kevyen liikenteen strategia- ja palvelusuunnitelmia ja avattu reittiopas- ja infojärjestelmiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö osti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähiliikennettä 9,2 milj. eurolla (2006: 7,9). Lähiliikenteessä tehtiin 11,3 miljoonaa matkaa (2006: 10,8). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 0,8 euroa/matka (2006: 0,7). Subventioaste oli 21 % (2006: 23).

Kerava—Lahti-oikoradan taajamajunat liikennöivät ensimmäisen kokonaisen kalenterivuoden. Vuonna 2006 liikennettä järjestettiin vain loppuvuoden neljä kuukautta. Oikoradan taajamajunaliikenteen tarjontaa parannettiin lähiliikenteen myönteisen kehityksen turvin merkittävästi syksyllä 2007.

Liikenneturvallisuuden parantaminen

Vähennetään liikennekuolemia ja vakavia vammautumisia

Tieliikenteessä kuolleiden määrä vuonna 2007 oli ennakkotiedon mukaan 377 ihmistä, mikä oli 47 enemmän kuin vuonna 2006. Erityisesti kohtaamisonnettomuuksissa menehtyneiden määrä kasvoi. Eniten kuolemia eli 242 sattui henkilöautoilla matkustaville. Myös moottoripyöräilijöiden kuolemien määrä, 30, kasvoi edelleen. Kevyen liikenteen kuolleiden määrä hieman väheni. Rattijuopumussonnettomuuksissa kuoli 83 eli 19 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuoden 2007 lokakuussa liikenne-, oikeus-, sisäasiain- ja peruspalveluministerit päättivät yhdessä liikennevalvonnan tehostamiseen ja rattijuopumuksen torjuntaan liittyvistä lisätoimenpiteistä huonontuneen liikenneturvallisuustilanteen korjaamiseksi. Lokakuussa annettiin myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvitys liikenneturvallisuudesta ja sen kehityksestä.

Valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (9.3.2006) toteutumisen seurannan mukaan valtaosa esitetyistä toimenpiteistä on toteutettu tai toteuttaminen on aloitettu. Periaatepäätöksen toimenpiteiden täysimittainen toteuttaminen ei kuitenkaan riitä asetettuun turvallisuustavoitteeseen pääsemiseen. Periaatepäätöksessä vahvistetun tavoitteen mukaan vuonna 2010 liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä on enintään 250.

Lentoliikenteen reittiliikenteessä ja tilauslentoliikenteessä ei vuonna 2007 tapahtunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia. Lentoturvallisuus Suomessa on korkeaa kansainvälistä tasoa ja huomiota kiinnitetään pieniinkin poikkeamiin. Kertomusvuonna sattui suomalaisille aluksille ja Suomen vesialueella purjehtiville aluksille 40 merionnettomuutta. Suurin osa onnettomuuksista oli kuitenkin lieviä. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei

sattunut vuonna 2007. Myöskään rautatieliikenteessä ei kertomusvuonna sattunut vakavia onnettomuuksia. Rautatievirasto myönsi kertomusvuoden aikana Ratahallintokeskukselle uuden rautatielain vaatimusten mukaisesti turvallisuuslupan ja VR Osakeyhtiölle turvallisuustodistuksen.

Ympäristöhaittojen vähentäminen

Liikenteen hiilidioksidipäästöt ovat tällä hetkellä noin 10 %:a vuoden 1990 tason yläpuolella. Muita liikenteen päästöjä on kyetty vähentämään tehokkaasti ajoneuvo- ja polttoaineteknologian ansiosta.

Ilmastokysymykset ovat vuoden 2007 aikana nousseet vahvasti esille. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on otettu yhdeksi keskeisimmistä liikennepolitiikan tavoitteista. Osoitus EU:n liikennepolitiikan aktivoitumisesta ovat useat säädösehdotukset ja muut asiakirjat. Lentoliikenteen päästökaupasta saavutettiin neuvostossa poliittinen yhteisymmärrys, jonka mukaan lentoliikenteen päästökauppa alkaa näillä näkymin vuonna 2012 EU:n sisäisillä sekä EU:n ja kolmansien maiden välisillä lennoilla.

Parannetaan liikenteen energiatehokkuutta

Suomi jätti kesäkuussa 2007 Euroopan komissiolle vuodet 2008—2010 kattavan kansallisen energiatehokkuuden toimintaohjelman, jolla pyritään vastaamaan EY:n energiapalveludirektiivin tavoitteeseen osoittaa vuosittain prosentin suuruinen parannus energiatehokkuudessa päästökaupan ulkopuolisilla toimialoilla. Toimintaohjelmaan sisältyviä liikenteen energiasäästötoimenpiteitä ovat mm. tavarankuljetusten ja joukkoliikenteen energiansäästösopimukset, autojen energiatehokkuuden parannus, taloudellinen ajotapa, liikennejärjestelmäsuunnittelu ja ajonopeudet. Liikenteen toimialalla tulisi saavuttaa yhteensä 4,25 TWh:n suuruinen säästö.

Uusien rekisteröityjen henkilöautojen energiatehokkuus ja CO₂-päästöt ovat pysyneet viime vuodet keskimäärin noin 180 g/km tasolla. Vuoden 2008 alusta autovero porrastetaan henkilöautojen CO₂-päästöjen mukaan. Lisäksi vuotuinen ajoneuvovero porrastetaan 2010 alusta henkilöauton CO₂-päästön mukaan. Näiden ohjauskeinojen toivotaan vaikuttavan siihen, että suomalaiset ostaisivat entistä energiatehokkaampia autoja.

Vähennetään liikenteen hiukkaspäästöjä sekä meluhaittoja

Lento- ja rautatieliikenteen päästöt ovat vähentyneet, lentoliikenteessä erityisesti konekaluston uudistumisen johdosta. Rautatieliikenteessä VR hyväksyi 2007 uuden ympäristöohjelman, jonka tavoitteena on päästöjen vähentäminen. Samalla VR siirtyy ns. vihreään sähköön eli uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian käyttöön. Vesiliikenteen hiukkas- ja typenoksidipäästöt eivät ole merkittävässä määrin vähentyneet viime vuosina ja vesiliikenne on nykyisin näissä päästöissä suurin liikenteen päästölähde.

Liikennemelulle altistuvien määrästä ei ole tarkkaa vuotuista seurantatietoa. Voitaneen olettaa, että Suomessa yli 55 dB:n liikennemelualueilla asuu noin miljoona suomalaista (eli enemmän kuin vuonna 2005 julkaistu viimeisin tilannekartoitus antaa olettaa noin 0,8—0,9 miljoonaa suomalaista, ympäristöministeriö, Altistuminen ympäristömelulle Suomessa, Tilannekatsaus 2005). Rautatie- ja lentoliikenteen melulle altistumista on vähennetty viime vuosina.

Liikenne- ja kuljetusmarkkinoiden toimivuus

Meripolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus sekä yhteiskunnan kuljetusten omavaraisuus kaikissa tilanteissa. EU:n hyväksymät laivojen miehistuskustannusten alentamiseksi tarkoitetut tukitoimenpiteet on otettu täysimääräisesti käyttöön. Tukitoimenpiteiden avulla on voitu estää vireillä olleet laajamittaiset tonniston ulosliputussuunnitelmat. Ulkomaanliikenteessä toimivien kauppalaivojen lukumäärä samoin kuin alan työpaikat lisääntyivät vuoden 2007 aikana. Alusten lukumäärä kasvoi 109 aluksesta 115 alukseen ja tonniston kokonaisvetoisuus kasvoi noin 11 %. Vanhempaa tonnistoa on myyty pois ja eräitä uudisrakennuksia on rekisteröity Suomeen.

Merenkululaitos kilpailutti jäänmurtopalvelut kesällä 2006 saaden kuitenkin vain kaksi vaihtoehtoista tarjousta Varustamoliikelaitokselta. Jäänmurron kilpailuttamisen jatkoa selvitetään edelleen. Vuoden aikana nousi esille kysymys yksityisestä luotsauksesta ja nykyisen luotsausalainsäädännön selkiyttämisestä tai mahdollisesta uudistamisesta.

Rautateiden tavaraliikennemarkkinoiden avautumiseen vuoden 2007 alussa valmistauduttiin varmistamalla tasapuoliset ja syrjimättömät kilpailuedellytykset. Rautatieliikenteen liikenteenohjauksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi Ratahallintokeskukseen perustettiin liikenteenhallintakeskus, joka valvoo palveluna ostettavaa liikenteen ohjausta.

Uusi taksiliikennelaki tuli voimaan 1.8.2007. Lain tavoitteena on laadukkaiden taksipalvelujen turvaaminen koko maassa. Keskimääräisesti lupien lisäys oli vähän alle 8 %.

Isojen investointihankkeiden urakkakilpailujen kustannustasot ovat nousseet selvästi yli myönnettyjen sopimusvaluuksien. Tilannetta arvioimaan asetettu selvitysmies löysi useita syitä kustannusarvioiden pettämiseen: suhdanne- ja kilpailutilanne, virastojen oma toiminta sekä valtion budjettikäytäntö. Suhdanne- ja kilpailutilanne oli haasteellinen, mutta ei ylikuumentunut. (*Arvio väylähankkeiden kustannusarvioiden ylityksistä ja ehdotukset toimenpiteiksi*. Selvitysmiehen raportti. Julkaisuja-sarja 69/2007. Liikenne- ja viestintäministeriö). Investointikustannusten nousun vuoksi siirrettiin kahta eduskunnan jo päättämää hanketta vuoteen 2010. Ministeriö ja väylävirastot ovat tehostaneet kustannusseurantaa.

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Hallinnonalan tuottavuutta parannetaan

Liikenne- ja viestintäministeriö on määrätietoisesti kehittänyt hallinnonalansa tuottavuutta. Ministeriö on ollut edelläkävijä tuottavuuden mittaamisen kehittäjänä valtionhallinnossa. Yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa se toteutti vuosina 2005—2006 tuottavuuden mittaamisen kehittämishankkeen, jossa lähes kaikille liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastoille ja laitoksille kehitettiin tuottavuusindeksit. Vuonna 2007 tuottavuusindeksien kehittämistä on jatkettu Rautatieviraston ja Ilmailuhallinnon kanssa, ja vuodesta 2008 lähtien hallinnonalan kaikki virastot ja laitokset ovat mukana tuottavuusmittauksessa.

Tilastokeskus julkaisee kesäkuun 2008 alussa valtion tuottavuustilaston tiedot vuodelta 2007, joten nämä tiedot eivät ole käytettävissä tilinpäätöksen laadintahetkellä. Virastoilta ja laitoksilta saatujen alustavien ennusteiden valossa voidaan arvioida, että tuottavuuden kehitys on jatkunut suotuisana vuonna 2007. Myönteisen kehityksen taustalla on kolme pääasiallista tekijää: 1. toiminnallinen tehokkuus on kasvanut — etenkin tietoteknisiä ratkaisuja hyödynnetään hallinnonalan virastojen ja laitosten prosesseissa tehokkaasti, 2. useiden suoritteiden kysyntä on kasvanut tai pysynyt ennallaan; sekä 3. panosten käyttö on pienentynyt — etenkin valtionhallinnon tuottavuusohjelman vaikutukset eli henkilöstömäärän tuntuva vähentäminen näkyy tuottavuuskehityksessä. Toistaiseksi henkilöstöä on pystytty vähentämään ilman, että tällä on ollut vaikutusta virastojen ja laitosten tehtävistä suoriutumiseen.

Hallinnonalan riskienhallintaa kehitetään

Ministeriössä vuonna 2005 aloitettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistyö jatkui vuonna 2007 riskienhallintaprojektilla, jonka tavoitteena oli tunnistaa ja priorisoida ministeriön riskit, kartoittaa riskienhallintakeinot ja laatia riskienhallintapolitiikka.

Liikennepolitiikan kriittisimmiksi riskeiksi nimettiin autoilun kasvun myötä ilman saastumisen aiheuttamat haasteet sekä ihmisten asenteet liikennekäyttäytymisessä ja valinnoissa. Viestintäpolitiikan suurimmat riskit ovat EU-lainsäädännön sopeuttamisessa Suomen olosuhteisiin ja viestinnän turvallisuus- ja luottamuksellisuuskysymykset. Hallinnon kriittisiksi riskeiksi arvioitiin hallinnonalan ohjauksen epäonnistuminen sekä joh-

tamisen ja prosessien toimimattomuus. Johdon näkemys kriittisistä riskeistä oli samansuuntainen kuin eri politiikkalohkojen arviot. Lisäksi johto korosti johtamisen merkitystä ja siinä onnistumista.

Tulevina vuosina tavoitteena on tunnistettujen priorisoitujen riskien integroiminen toiminnan ja talouden suunnittelun ja seurannan prosesseihin.

15.3 Erityisteema: Väylämaksulainsäädännön uudistaminen

Väylämaksulainsäädännön uudistus toteutettiin uudella vuoden 2006 alusta voimaan tulleella väylämaksulailla (1122/2005). Samalla aluksen jääluokan määräytymistä koskevat säännökset poistettiin väylämaksulaista ja siirrettiin alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annettuun lakiin (1121/2005).

Uudistuksen taustalla oli useita eri syitä. Keskeisimmät uudistustarpeet lähtivät EY:n komission Suomen hallitukselle antamasta perustellusta lausunnosta koskien koti- ja ulkomaanliikenteen aluksilta perittäviä väylämaksuja sekä jääluokkamääräyksien antamiseen liittyvistä epäselvyyksistä. Uudistusta valmistelevaan asetetun työryhmän tuli katsoa, mitä muutoksia EY:n komission kannanotosta aiheutui sekä miten väylämaksu hoidetaan niin, että tarpeettomilta jälkimaksatuksilta vältytään ja ongelmat voidaan hoitaa oikeudellisesti kestävällä tavalla, sekä miten epäselvyydet voidaan vastaisuudessa välttää.

Väylämaksujärjestelmän perusteita tuli tarkastella voimassa olevan perustuslain säännösten valossa siten, että väylämaksun oikeudellinen luonne ja maksujärjestelmän kehittämistarve taloudellisena ohjauskeinona selvitetään. Lisäksi oli selvitettävä maksun porrastamista ympäristöperustein. Työryhmän tuli myös mm. selvittää väylämaksun alennusperusteisiin, risteilyalusliikenteen väylämaksuihin ja väylämaksun kantamismenettelyyn mahdollisesti tarvittavat muutokset.

Työryhmän ehdotukset käsiteltiin ohjausryhmässä, joka koostui mm. teollisuuden, varustamoalan, satamien, laivameklareiden, satamaoperaattorien ja huolitsijoiden edustajista.

Työryhmän selvitysten pohjalta annettiin hallituksen esitys alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta (HE 149/2005 vp) ja hallituksen esitys väylämaksulaiksi (HE 150/2005 vp). Väylämaksulailla uudistettiin väylämaksun perusteita koskevia säännöksiä, jotka koskevat aluksesta suoritettavan väylämaksun määräytymistä. Lisäksi väylämaksulaki saatettiin vastaamaan verolain vaatimuksia. Tavoitteena oli, että merenkulun kustannuksia ei lisättäisi, vaan väylämaksua kerättäisiin aiempaa väylämaksua vastaava määrä. Yksittäisten alusten kohdalla väylämaksun suuruuteen tuli kuitenkin muutoksia.

Työryhmä selvitti myös mahdollisuuksia ympäristöperusteisen väylämaksun kehittämiseksi, mutta totesi, että se ei ollut vielä mahdollista. Työryhmä katsoi, että ympäristöperusteinen väylämaksujärjestelmä edellyttäisi hyvin tarkkaa alusten ympäristöluokitusta ja valvontaa sekä alusten päästöjen ja polttoainekulutuksen seurantaa.

Alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain mukaan aluksen jääluokka määräytyy ensisijaisesti hyväksytyn luokituslaitoksen alukselle antaman luokitusmerkinnän ja Merenkululaitoksen vahvistaman vastaavuusluettelon perusteella. Vastaavuusluettelolla tarkoitetaan Merenkululaitoksen vahvistamaa luetteloa siitä, mitä suomalaisia jääluokkia hyväksytyjen luokituslaitosten antamat luokitusmerkinnät vastaavat. Jos aluksella ei ole luokitusmerkintää, Merenkululaitos vahvistaa aluksen jääluokan.

Väylämaksujärjestelmää yksinkertaistettiin siten, että jääluokkiin perustuvia maksuluokkia vähennettiin kuudesta neljään. Lisäksi väylämaksu perustuu kaikissa jääluokissa yhteen yksikköhintaan aikaisemman kolmen sijasta. Tavoitteena oli, että lastialuksilta ja matkustaja-aluksilta perittäisiin kokonaisuutena yhtä paljon väylämaksua kuin aikaisemmin. Kaikkia lastialuksia ja matkustaja-aluksia kohdellaan väylämaksun osalta samoilla periaatteilla riippumatta siitä, harjoittavatko ne kotimaan- vai ulkomaanliikennettä. Tämä merkitsi sitä, että kotimaaliikenteen vuosimaksusta ja sen maksamisella saaduista väylämaksualennuksista luovuttiin. Kotimaanlii-

kenteen vuosimaksusta luopumisesta seurasi, että jääluokkien sisällä muiden kuin EU-maiden alusten väylämaksut alenivat ja EU-maiden alusten väylämaksut nousivat vastaavasti. Parhaimman jääluokan aluksilla väylämaksuja ei kuitenkaan nostettu.

Risteilyalusten ja suurnopeusalusten väylämaksu perustuu näiden alusten kokoon ja käyntikertoihin eikä väylämaksua ole liitetty alusten jääluokkaan. Risteilyaluksilta perittävän väylämaksun kokonaistaso säilytettiin ennallaan. Lakiin asetettiin kuitenkin katto, jota enempää risteilyalukset eivät maksa käyntikerralta. Suurnopeusalusten väylämaksua nostettiin 20 %:lla.

Väylämaksulakiin lisättiin useita maksun kantamiseen, määrittämiseen ja muutoksenhakuun liittyviä säännöksiä ja laissa jo olevia maksun kantamiseen liittyviä säännöksiä tarkistettiin vastaamaan verolaille asetettuja vaatimuksia.

Väylämaksukertymä oli vuonna 2006 81,6 milj. euroa, mikä oli 5,37 milj. euroa tuloarviota suurempi. Kustannusvastaavuus oli 119,7 %. Vuonna 2007 väylämaksukertymä oli 86,0 milj. euroa, mikä oli 10,869 milj. euroa tuloarviota suurempi. Kustannusvastaavuus oli 133,8 %. Molempina vuosina tulokertymän kasvu aiheutui liikennemäärien kasvusta. Lisäksi vuonna 2007 kustannukset alenivat leudosta talvesta johtuen.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi poistaa väylämaksun ylikatteellisuus. Tavoitteen toteuttaminen edellytti väylämaksulain muuttamista.

Vuoden 2008 alusta voimaantulleen väylämaksulain mukaan väylämaksun yksikköhintoja alennetaan keskimäärin kymmenellä prosentilla. Alennus kohdennetaan kaikille alustypeille painottaen lievästi kahteen parhaimpaan jääluokkaan 1A Super ja 1A kuuluvia aluksia, joiden maksamat väylämaksut ovat lisääntyneet suhteellisesti eniten. Jääluokkiin 1A Super ja 1A kuuluvien alusten yksikköhinta alenee keskimäärin 11,5 % ja muihin jääluokkiin kuuluvien alusten keskimäärin 8,5 %. Jääluokkiin perustuvalla maksulla varmistetaan Suomen olosuhteisiin sopivan, jäissäkulkuominaisuuksiltaan hyvän ja turvallisen tonniston olemassaolo ja turvataan ulkomaankaupan häiriötön toiminta.

Vuoden 2008 väylämaksuarvio perustuu vuoden 2006 toteutumaan siten, että vuosina 2007 ja 2008 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2 %. Tavoiteltu väylämaksukertymä vuonna 2008 on noin 75 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö seuraa myös jatkossa väylämaksulainsäädännön toteutumista.

15.4 Tärkeimmät yhteenvedotiedot ja arviot ministeriön hallinnonalalla toimivien rahastojen ja liikelaitosten talouden ja toiminnan tuloksellisuuden kehityksestä

Valtion televisio- ja radiorahasto

Vuonna 2007 rahaston suoriteperusteiset tuotot olivat yhteensä 420 milj. euroa, josta toimilupamaksuja oli 5 milj. euroa ja televisiomaksuja 415 milj. euroa. Televisiomaksujen suoriteperusteinen kertymä oli noin 6 milj. euroa edellisvuotista suurempi. Toimilupamaksujen suoriteperusteinen kertymä oli puolestaan noin 9 milj. euroa edellisvuotista pienempi. Velvollisuus toimilupamaksun maksamiseen poistui, kun Suomessa siirryttiin kokonaan digitaalisiin televisiolähetyskeskityksiin 31. elokuuta 2007. Televisiomaksua korotettiin 3,7 % vuoden 2007 alusta.

Rahaston käyttösuunnitelmassa televisiomaksujen ja toimilupamaksujen maksuperusteiseksi kertymäksi oli arvioitu 422,3 milj. euroa. Toteutuma oli 422,8 milj. euroa, josta televisiomaksuja 415,7 milj. euroa ja toimilupamaksuja 7,1 milj. euroa. Edellisenä vuonna televisiomaksujen maksuperusteinen kertymä oli 406,9 milj. euroa ja toimilupamaksujen kertymä oli 14,8 milj. euroa.

Rahaston varoja käytettiin Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen 411,1 milj. euroa, mikä oli 1,7 milj. euroa suunniteltua enemmän. Viestintävirastolle maksettu korvaus rahaston hoidosta ja televisio- ja radiotoiminnasta

annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta oli 10,7 milj. euroa, mikä on 1,6 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Rahaston vapaat tilittämättömät varat vuoden lopussa olivat 6,7 milj. euroa.

Liikelaitokset

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimi vuonna 2007 neljä liikelaitosta: Ilmailulaitos Finavia, Tieliikelaitos Destia, Varustamoliikelaitos Finstaship sekä Luotsausliikelaitos Finnpiilot. Näistä Tieliikelaitos Destia on yhtiöitetty 1.1.2008 alkaen.

Euroopan komissio on arvioinut valtion liikelaitosmallia Tieliikelaitosta koskevassa ratkaisussaan 11.12.2007. Komissio katsoo, että liikelaitosten konkurssisuoja ja erilainen tuloverokäytäntö eivät sovi yhteismarkkinoille. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt komission päätöstä 29.1.2008 ja puoltanut liikelaitosmallin kansallista kartoittamista arvioimalla liikelaitosten soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Valtiovarainministeriö on perustanut 18.3.2008 tätä varten työryhmän, jonka toimeksianto päättyy 31.12.2009.

Valtioneuvoston *Ilmailulaitokselle* asettamat palvelu- ja muut toimintatavoitteet toteutuivat. Ilmailulaitoksen soveltamat lentoliikennemaksut olivat eurooppalaisittain edullisia, vaikka lentoaseman sijoitus Euroopan pää-lentoasemien joukossa heikkeni. Helsinki-Vantaan lentoasema sijoittuu 10 edullisimman lentoaseman joukkoon yhteensä 23 lentoaseman vertailussa. Liikevaihdon paranemisen merkittävin syy on kansainvälisen lentoliikenteen volyymikasvu ja matkustajamäärien kasvusta johtuva kaupallisten palveluiden kasvu.

Tieliikelaitoksen tilikauden voitto, 4,8 milj. euroa oli selvästi edellisen tilikauden voittoa alhaisempi. Valtioneuvoston asettaman taloudellisen tulostavoitteen alittumiseen vaikuttivat erityisesti päällystepalveluiden suunniteltua alhaisempi tulostaso, yhteisyritys Salvor Oy:n myyntiin liittyvät taseen pysyvien vastaavien tappiot sekä yhtiöittämiseen liittyvät merkittävät kertaluontoiset kustannuserät, mm. henkilöstökulu- ja pilaantuneen maa-alueen puhdistamisvaraukset.

Varustamoliikelaitoksen hyvä tulos johtui lähes kokonaan offshore-liiketoiminnasta, vaikka kaikki liiketoiminnot paransivat operatiivista tulostaan. Kustannustehokkuuden parantamiseksi käynnistetty kaksivuotinen kehitysohjelma saavutti mm. 2,1 milj. euron säästötavoitteensa. Tilikauden tulostavoite, suuruudeltaan miljoona euroa, saavutettiin.

Luotsausliikelaitoksen voitollinen tulos, 4,3 milj. euroa, syntyi pääasiassa luotsaustuottojen kasvusta. Vuoden 2007 aikana luotsattiin yhteensä 36 446 kertaa, mistä kertyi yhteensä 722 878 luotsattua merimailia. Liikenne- ja viestintäministeriön asetti luotsauspalvelujen saatavuutta koskevaksi palvelutavoitteeksi enintään kahden tunnin odotusaika merialueilla ja kuuden tunnin odotusaika Saimaan alueella. Tavoitteen toteutumisaste oli merialueilla 99,99 % ja Saimaalla 99,94 %.

Taulukko 140. Yhteenvetotiedot liikelaitosten tuloksista vuodelta 2007

	Tulos			Liikevaihto		Muutos %
	Tavoite milj. €	Toteutuma milj. €	Erotus milj. €	2007 milj. €	2006 milj. €	
Ilmailulaitos Finavia	27,3	31,4	+4,1	290,2	266,9	+8,7
Tieliikelaitos Destia	16,5	4,8	-11,7	572,7	474,1	+20,8
Varustamoliikelaitos Finstaship	1,0	4,0	+3,0	72,3	61,5	+17,6
Luotsausliikelaitos Finnpiilot	2,0	4,3	+2,3	40,8	39,6	+3,0

15.5 Henkiset voimavarat ja hallinnon kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on toteutettu merkittävä rakennemuutos, joka näkyy myös henkilöstön määrän muutoksena vuodesta 1985. Tämän vaikutukset näkyvät hallinnonalan oman toiminnan tehostumisena ja paljolti myös siirtymisenä julkisesta yksityiseen palvelutuotantoon. Kaikki virastot ovat uudistuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Nettobudjetoitujen virastojen tuloista suuri osa tulee markkinoilta, joten niiden on jatkuvasti arvioitava ja kehitettävä omaa toimintaansa.

Taulukko 141. Hallinnonalan henkilöstömäärä¹⁾

Vuosi	Henkilöä
1985	91 000
1990	18 500
2000	9 330
2004	3 363
2005	3 318
2006	3 451
2007	3 352

¹⁾ Lähde: Netra

Henkilöstömäärää tarkasteltaessa on huomioitava, että Ajoneuvohallintokeskuksen ja Viestintäviraston menoista noin 85 % katetaan toiminnan tuotoilla. Ilmatieteen laitoksen menoista noin kolmannes katetaan tulorahoituksella tai ulkopuolisella tutkimusrahoituksella. Merentutkimuslaitoksen henkilöstöstä noin 20 % on ulkopuolisen tutkimusrahoituksen varassa.

Hallinnonalalla seurataan henkilöstön työtyytyväisyyttä ja työhyvinvointia säännöllisesti, ja virastot ja laitokset kehittävät esimiestyötä ja johtamista. Virastoilla ja laitoksilla on käytössään kannustavat palkkausjärjestelmät, joiden kautta edesautetaan tuottavuutta ja aikaansaavuutta.

Seuraavassa taulukossa on esitetty keskeisiä henkilöstöä koskevia tunnuslukuja.

Taulukko 142. Tunnuslukuja 2007

Virasto	Htv-lukumäärä	Htv-muutos %	Sairauspäiviä/ htv	Keski-ikä vuotta	Työilmapiirin indeksiluku
Liikenne- ja viestintäministeriö	164,8	-8,3	8,4	47,4	3,1
Ajoneuvohallintokeskus	231,8	-0,4	12,7	44,4	3,3
Tiehallinto	923,0	-5,2	7,2	50,9	3,4
Merenkulkulaitos	748,6	-4,5	9,8	49,0	3,1
Ratahallintokeskus	101,6	-25,0 ¹⁾	6,8	45,9	3,6
Rautatievirasto	69,9	–	17,8	42,9	3,7
Ilmailuhallinto	127,4	9,8 ²⁾	7,9	45,7	3,3
Viestintävirasto	241,4	-3,1	7,7	43,6	3,7
Ilmatieteen laitos	748,6	-4,5	9,8	49,0	3,1
Merentutkimuslaitos	107,2	-2,9	10,2	43,9	3,4

¹⁾ Vuonna 2006 htv-laskennassa Rautatievirastoon siirtyneet henkilöt ajalla 1.1.-31.8.2006.

²⁾ Viraston toisena toimintavuotena vaihtuvuus tasaantui edellisvuodesta ja uutta henkilöstöä pystyttiin rekrytoimaan.

Väylävirastoilla on varsin yhteinen tehtäväkenttä ja sen myötä yhteisiä osaamisalueita, minkä vuoksi on jo useamman vuoden ajan nähty hyödylliseksi kehittää näiden virastojen osaamista yhdessä ja laajemminkin yhteistyötä. Merkittävä hanke on vuonna 2006 käynnistynyt alan yhteinen Liikennejärjestelmäosaamisen koulutusohjelma. Kertomusvuonna jatkettiin myös Merenkulkulaitoksen ja Tiehallinnon yhteistä esimiesten

valmennusohjelmaa, hallinnonalan asiantuntijoiden JAAHA- ja esimiestyön JET-ohjelmia. Tietoturvakysymyksissä sekä tiedonhallinnan hankinnoissa on käytetty virastojen yhteisiä asiantuntijoita. Tiehallinto ja Ratahallintokeskus ovat kilpailuttaneet yhteisen toiminnanohjausjärjestelmän hankinnan. Lisäksi hallinnonalalla on toteutettu ministeriön, Tiehallinnon, Merenkululaitoksen ja Ratahallintokeskuksen merkittävänä yhteishankintana ICT-peruspalveluiden hankinta virastojen käyttöön. Hankinnan tavoitteena on saada toimintaa tukevat laadukkaat ja kustannustehokkaat palvelut samalta kokonaisvastuulliselta toimittajalta.

Tuottavuudessa ministeriö sekä virastot ja laitokset ovat tehneet yhteistyötä hallinnonalan koordinointityöryhmässä, jonka toimikausi kestää vuoden 2011 loppuun saakka. Työryhmän tehtävänä on toteuttaa hallinnonalan tuottavuustoimenpiteet siten, että toimenpiteet eivät ole uhka palveluille, vaan varmistavat palvelujen saatuuden ja laadun sekä päätetyn kehittämisen. Työryhmä seuraa hallinnonalan tuottavuustoimenpiteiden ja henkilöstötavoitteiden jakautumista hallinnonalan virastojen ja laitosten kesken. Työryhmässä ovat edustettuina myös henkilöstöjärjestöt.

Ministeriön käynnistää hallitusohjelmassa mainitut selvitykset väylävirastojen yhdistämisestä sekä turvallisuus- ja valvontavirastojen yhteistyön syventämisestä vuonna 2008. Merentutkimuslaitoksen toiminnot tullaan vuoden 2009 alusta lukien siirtämään Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen.

Päätös hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien siirrosta Valtiokonttorin palvelukeskuksen Porin toimipaikkaan tehtiin ja alueellistamisen koordinaatioryhmältä saatiin puoltava kanta loppuvuodesta. Päätös koskee niitä hallinnonalan virastoja ja laitoksia, joilla ei ollut palvelukeskusasiakassuhdetta joulukuussa 2007. Tehtävien siirto palvelukeskukseen toteutetaan hallitusti.

16. Kauppa- ja teollisuusministeriö

Toimintakatsaus ja toimintaympäristön muutokset

Vuoden 2007 toiminta keskittyi vahvasti uuden, keväällä muodostetun Vanhasen II hallituksen ohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden käynnistämiseen ja toteuttamiseen. Uuden työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen käynnisti yhden Suomen historian kattavimmista hallintouudistuksista. Ministeriö käynnisti loppukevästä kansallisen innovaatiostrategian valmistelun. Strategian tehtävänä on luoda edellytyksiä laajapohjaiselle innovaatiopolitiikalle, jonka avulla Suomi pystyy säilyttämään innovaatioympäristönsä kansainvälisen kilpailukyvyn edistämisen innovaatioiden syntyä ja hyödyntämistä.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamisessa korostuivat aiemmin tehdyn julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskevan periaatepäätöksen toimenpiteet. Strategisten huippuosaamiskeskusten (SHOK) käynnistäminen vastuutettiin Tekes — teknologian- ja innovaatioiden kehittämiskeskukselle. Keväällä 2007 käynnistyi ensimmäisenä huippuosaamiskeskuksena Metsäklusteri.

Talouden kasvu jatkui vahvana vuonna 2007. Bruttokansantuote nousi yli 4 %. Talouskasvun, työllisyyden ja hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi on välttämätöntä, että tuottavuus ja työelämän laatu parantuvat jatkossa työpaikoilla. Väestön vanhenevan ikärakenteen johdosta tuottavuuden parantaminen talouskasvun perustana korostuu aiempaa vahvemmin. Näihin haasteisiin pyritään osaltaan vastaamaan hallituskaudeksi asetetun Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman toimenpiteillä.

Yritystoiminta kehittyi vuoden aikana myönteisesti. Yhteensä yrityksiä oli Suomessa vuoden lopussa noin 250 000. Pienten yritysten kasvun esteiden madaltamiseksi käynnistettiin keväällä 2007 tietyissä harvaan asutuissa kunnissa tukikokeilu, jossa avustusta voidaan myöntää yksinyrittäjille ensimmäisen työntekijän palkkaamiseksi. Vuoden lopulla tukikokeilua laajennettiin kattamaan muun muassa äkillisen rakennemuutoksen alueet.

Uuden ilmasto- ja energiastrategian valmistelu käynnistyi hallitusohjelman mukaisesti. Strategia valmistellaan elinkeinoministerin johtamassa ministeriötyöryhmässä. Euroopan komissio julkaisi tammikuussa 2008 ilmastoto- ja energiapaketin, jossa asetettujen tavoitteiden vaatimat toimenpiteet tullaan sisällyttämään syksyllä 2008 valmistuvaan strategiaan.

Mauri Pekkarinen

Elinkeinoministeri

16.1 Erityisteema: Kauppa- ja teollisuusministeriön arviointi sekä työ- ja elinkeinoministeriöuudistus

Kauppa- ja teollisuusministeriö on teettänyt aika ajoin hallinnonalansa virastojen ja laitosten sekä tehtäväalueiden ulkoisia arviointeja, joita on hyödynnetty organisaatioiden ja niiden toiminnan kehittämisessä sekä tulosohjauksessa. Laatuaan ensimmäisen ministeriöarvioinnin ministeriö teetti vuonna 1998. Sama toistettiin kertomusvuonna 2007. Tarkastelun kohteena oli muun muassa ministeriön rooli hallinnonalansa strategisena ohjaajana ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistajana. Arviointi perustui keskeisesti sidosryhmien ja hallinnon avainhenkilöiden haastatteluihin ja sen oli tarkoitus toimia yhtenä lähtökohtana kauppa- ja teollisuusministeriön strategian uudistamiselle.

Lähtökohdat ministeriön arvioinnille olivat positiiviset. Monien eri arvioiden ja todennettujen tulosten valossa Suomen elinkeinopolitiikka on ollut erittäin onnistunutta viimeisen 10 vuoden ajan. Yritysten toimintaympäristöä ja erityisesti innovaatiojärjestelmää on pidetty yhtenä maailman parhaista. Saavutetun aseman ylläpitäminen edellyttää kuitenkin jatkuvaa uusiutumista.

Pääministeri Vanhasen toisessa hallitusohjelmassa päätettiin perustaa työ- ja elinkeinoministeriö lakkautettavien kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön sekä osaksi sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston pohjalle. Tämän päätöksen johdosta kauppa- ja teollisuusministeriön arviointia suunnattiin suunniteltua enemmän tulevaisuuteen ja ulkoisen toimintaympäristön muutosten tunnistamiseen.

Arviointi nosti esille odotukset elinkeinopolitiikan toimeenpanokyvyn vahvistamisesta sekä konserni- ja verkostomaisen ennakkoinnin ja analysoinnin lisäämisestä. Lisäksi ministeriöltä toivottiin näkemyksellistä ja aktiivista otetta elinkeinopolitiikan aloitteentekijänä ja suuntaajana. Ministeriön osaamisen ylläpitämiseksi ja syventämiseksi arvioinnissa ehdotettiin muun muassa henkilöstön liikkuvuuden lisäämistä sekä ministeriön sisällä että ministeriön ja hallinnonalan välillä. Lisäksi toivottiin muun muassa yrityskokemuksen vahvistumista ministeriössä. Uuden ministeriön onnistumisen keskeisenä edellytyksenä pidettiin tehokkaiden sisäisten toimintatapojen löytämistä.

Hallitusohjelman mukaan uusi työ- ja elinkeinoministeriö pystyy aiempia ministeriörakenteita vaikuttavammin vastaamaan talouden rakenteellisiin haasteisiin, luomaan korkeaa työn tuottavuutta innovaatioiden avulla, aikaansaamaan laadukkaita työpaikkoja ja työntekijöiden nopeaa työllistymistä sekä löytämään kestäviä ratkaisuja ilmastomuutokseen ja tarjoamaan uusia mahdollisuuksia maan eri alueille. Arvioinnin johtopäätökset olivat olleet monelta osin samansuuntaisia kuin hallituksen linjaukset.

Näistä lähtökohdista uudistuksen perustamisstrategiassa muotoiltiin, että työ- ja elinkeinoministeriön perustehävänä on vastata Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittymisestä globaalissa taloudessa. Ministeriön tahtotilaksi määriteltiin, että Suomi on kansainvälisissä kilpailukyky- ja hyvinvointivertailuissa maailman huippua ja Suomessa on maailman paras innovaatioympäristö myös vuonna 2011.

Organisaatorakenteessa päädyttiin matriisimaiseen malliin, jonka tavoitteena on saada osaamiset ja synergiahyödyt täysimääräisesti esille. Neljän vertikaalisen osaston (työllisyys ja yrittäjyys, työelämä ja markkinat, innovaatio sekä energia) toimintoja leikkaamaan perustettiin kolme horisontaalista yksikköä. Näistä strategia- ja ennakkointiyksikkö ennen muuta varmistaa ministeriön toiminnan perustamisen vahvaan toimintaympäristöanalyysiin, konserni-ohjausyksikkö vahvistaa politiikan toimeenpanokykyä, ja alueiden kehittämisyksikkö hoitaa tehtävänsä tiiviissä yhteistyössä ministeriön muiden politiikka-alueiden kanssa. Lisäksi organisaatioon kuuluu konsernipalvelujen kehittämiskeskus ja kahdeksan tukiyksikköä.

Uudistuksen onnistumiseksi jo valmisteluvaiheessa organisaatiokulttuureita ryhdyttiin yhtenäistämään ja luomaan uusia toimintatapoja. Jo itse valmisteluorganisaatioon osallistui noin kolmannes henkilöstöstä, minkä lisäksi huolehdittiin koko henkilöstön osallistumisesta prosessiin. Ministeriön ylin virkamiesjohto nimitettiin ja

keskijohto valittiin tehtäviinsä joulukuussa. Uudistus toteutettiin hallitusohjelman asettamassa aikataulussa siten, että uusi ministeriö aloitti toimintansa 1.1.2008. Koko henkilöstöä koskevan ilmoittautumismenettelyn pohjalta henkilöstön sijoittuminen uuteen organisaatorakenteeseen saatiin viimeistellyksi helmikuussa 2008.

Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstömäärä on 620 ja koko hallinnonalan henkilöstövahvuus on 10 700. Pääluokan talousarvion loppusumma on 2,4 mrd. euroa. Kolme suurinta politiikkalohkoa ovat työvoimapolitiikka, teknologia- ja innovaatiopolitiikka sekä EU:n rakennerahastojen ohjelmien rahoitus. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on laaja kosketuspinta asiakkaisiinsa — toimipisteitä kotimaassa on yli 200 ja ulkomailla yli 60. Ministeriöuudistuksen rinnalla päätettiin uudistaa TE-keskusten organisaatorakenne vuoden 2008 aikana.

16.2 Erityisteema: Alueellisen kuljetustuen vaikuttavuus ja toimivuus

Suomessa on maksettu kuljetustukea vuodesta 1973 alkaen. Kuljetustukijärjestelmän tarkoitus on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden pk-yrityksille tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten lisätä ja ylläpitää yritystoiminnan edellytyksiä näillä alueilla.

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/1981) voimassaolo päättyi vuoden 2007 lopussa. Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti tukijärjestelmää jatketaan vuodesta 2008 eteenpäin. Tarkoitus on, että kuljetustuesta säädetään valtionavustuslain (688/2001) nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun EY:n komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

Kuljetustukea on maksettu pienten ja keskisuurten yritysten jalostamien tuotteiden kotimaassa tapahtuvista kuljetuksista, kun kuljetukset alkavat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon tai Etelä-Savon maakuntien alueelta. Kuljetustukea on viime vuosina maksettu runsaalle 300:lle yritykselle yhteensä n. 4—5 milj. euroa vuodessa.

Ministeriön toimeksiannosta Oulun yliopisto toteutti vuonna 2007 kuljetustuen vaikuttavuuden, toimivuuden ja kehittämistarpeiden arviointitutkimuksen (KTM Julkaisuja 26/2007). Tutkimuksen mukaan tuella on merkittävyyttä pitkistä kuljetusmatkoista johtuvien kustannuserojen tasaajana.

Tuen ei katsottu erityisesti vaikuttavan tuotteiden jalostusarvoon tai uusien tuotteiden syntyyn, mutta tuotannon sijoittumiseen ja työllistämiseen sillä näyttäisi olevan joissain tapauksissa merkittäväkin vaikutus. Haastateltujen yritysten mukaan kuljetustuki tasaa kuljetuskustannuseroja, vaikkakaan ei riittävästi.

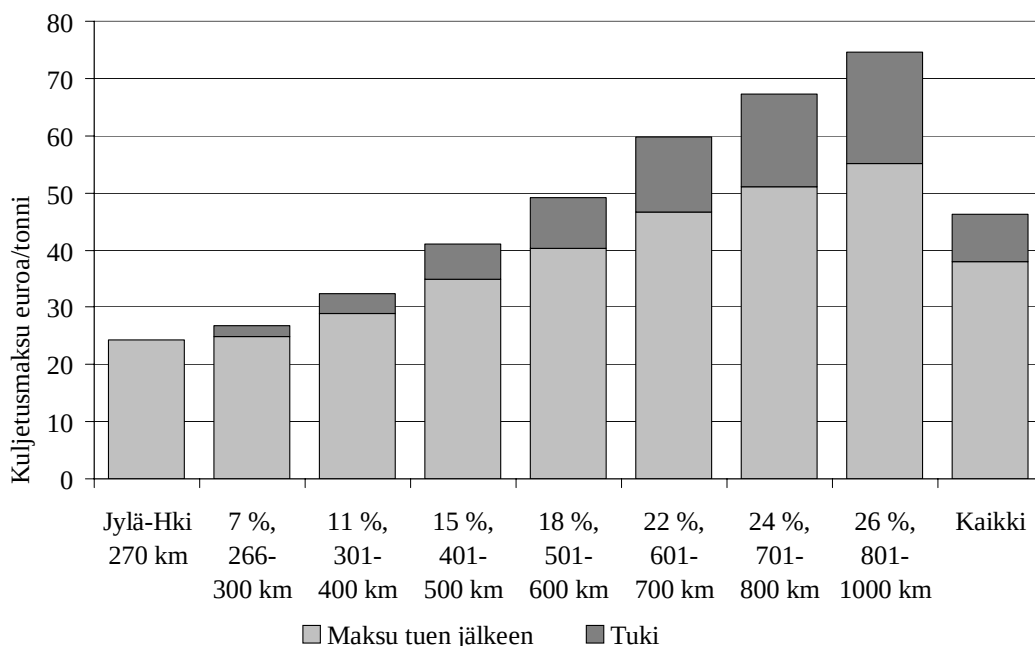
Tuen ei pääsääntöisesti katsota vääristävän kilpailua. Kuljetustuen säilymistä ja kehittämistä toiminnallisesti mahdollisimman yksinkertaiseksi ja sujuvaksi pidettiin tärkeänä. Mahdollisuus siirtyä tuen sähköiseen hakumenettelyyn tulee selvittää.

Tutkimuksen mukaan kuljetustuki sopii hyvin yrityksille, jotka tuottavat kohtalaisen matalan jalostusarvon tuotteita, ja joissa vallitsevat suurten volyymien kustannusedut. Tällainen tuotanto tukeutuu paikallisiin tai alueellisiin tuotantopanoksiin, esimerkkinä saha- ja puutuoteteollisuus sekä betonituoteteollisuus. Tällöin syrjäisellä alueella sijaitseva yritys, joka pyrkii kasvamaan ja markkinoimaan tuotteitaan sekä koko Suomeen että mahdollisesti myös ulkomaille, pystyy hyödyntämään kuljetustukea hyvin.

Alueellisen kuljetustuen keskeistä tavoitetta, pitkistä etäisyyksistä johtuvien kuljetuskustannusten erojen tasauksista maan eri alueiden välillä, pyrittiin arvioimaan esimerkkilaskelmien avulla. Vertailuja vaikeuttavia tekijöitä (esim. lähetyspaino) vakioitiin laskelmissa, jotta voitiin arvioida eri tukitasojen tasaavaa vaikutusta suhteessa samankokoiseen lähetykseen Jyväskylästä Helsinkiin ilman tukea. Esimerkkilaskelmien mukaan yritykset, joilla on lyhyitä tukeen oikeuttavia kuljetuksia kotimaassa (266—300 km, tuki 7 %), saavat tuen avulla kompensoitua kokonaisuudessaan kustannuseron kuvitteelliseen Jyväskylässä sijaitsevaan yritykseen verrattuna. Seuraavalla tukitasolla (301—400 km, tuki 11 %) tuki tasaa yli 40 prosenttia kustannuserosta. Tasaava vai-

kutus on alimmillaan etäisyyden ollessa 501—600 kilometriä. Keskimäärin tuki pienentää kustannuseroa esimerkkilaskelmien mukaan vajaalla puolella, kun päämarkkina-alueena pidetään pääkaupunkiseutua.

Kuvio 17. Kuljetusmaksu tuen jälkeen ja kuljetustuki portaittain sekä kaikki kuljetukset yhteensä¹⁾

16.3 Teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Innovaatiojärjestelmän tehokas toiminta tukee taloudellisen kasvun ja yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä

Teknologia- ja innovaatiopolitiikalla vahvistetaan kansainvälistä kilpailukykyä, kansallista osaamis pohjaa sekä kannustavaa innovaatioympäristöä kansantalouden ja yhteiskunnan kannalta keskeisillä aloilla. Tämä näkyy elinkeinoelämän uudistumisena, tulotason nousuna ja työllisyyden paranemisena.

Ministeriö käynnisti hallitusohjelman mukaisesti kansallisen innovaatiostrategian laadinnan. Strategia valmistuu kevään 2008 aikana. Laaja-alaisen innovaatiopolitiikan tueksi ryhdyttiin valmistelemaan ”Innovaatiot ja kasvu” -tutkimusohjelmaa.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistettiin kansallisen teollis- ja tekijänoikeusstrategian valmistelu osana innovaatiopolitiikan vahvistamista. Strategialla pyritään laaja-alaisesti kartoittamaan teollis- ja tekijänoikeuksien sääntelyn ja infrastruktuurin nykytila ja määrittämään pitkän aikavälin toimenpiteet toimintaympäristön kehittämiseksi. Kertomusvuonna osallistuttiin myös aktiivisesti patenttioikeudenkäyntijärjestelmän kehittämiseen Euroopassa. Euroopan patenttisopimuksen uudistamiskirja saatettiin kansallisesti voimaan loppuvuodesta.

Hallituksen tuottavuusohjelmaan liittyen yhtiöitettiin Geologian tutkimuskeskuksen kemian laboratoriot. Labtium Oy aloitti toimintansa syyskuun 2007 alussa. Valtion kokonaan omistamaan yhtiöön siirrettiin kolmen kemian laboratorion toiminnot ja niiden noin sata työntekijää. VTT:n liikelaitostamiseen liittyvää laajaa valmistelua jatkettiin. EU-komission kielteisen kannanoton vuoksi valmistelu keskeytettiin tammikuussa 2008.

¹⁾ 19 yrityksen kuljetukset 1.1.—30.6.2006, N=4 144. Etäisyysluokka yli 1 000 km on jätetty pois, koska otoksessa oli vain yksi tällainen kuljetus.

Ministeriö osallistuu julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaisesti sektoritutkimusneuvottelukunnan ja sen jaostojen työhön.

Ministeriö teetti arvioinnin vuosina 2001—2005 toteutetusta KTM:n ja Tekesin yhteisestä ProACT- tutkimusohjelmasta. Arvioinnin mukaan ohjelma onnistui stimuloimaan teknologian ja innovaatiopolitiikan tutkimusta sekä toi esille laaja-alaista innovaatiopolitiikan haasteita ja mahdollisuuksia. Monitieteisyyttä ohjelmassa ei syntynyt, tieteiden välisyyttä kuitenkin edistettiin.

Investoinnit innovaatiotoimintaan ovat edelleen maailman kärkeä

Tutkimus- ja kehittämistoiminta ja siitä syntyvät innovaatiot ovat keskeiset yritysten kilpailukykyä kohottavat tekijät. Julkinen tutkimus- ja kehitysrahoitus kannustaa yrityksiä sekä korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia haastaviin t&k-hankkeisiin jakamalla teknologian kehittämiseen ja sen kaupallistamiseen liittyviä riskejä.

Hallitusohjelman mukaan tutkimus- ja kehitysrahoitus on tarkoitus nostaa neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. Vuonna 2006 BKT-osuus laski 3,45 prosenttiin ja suhdeluku heikkeni ennakoarvion mukaan edelleen 3,36 prosenttiin vuonna 2007. Siitä huolimatta t&k-menojen BKT-osuus Suomessa on maailman kärkeä, sillä edellä ovat vain Israel (4,5 %) ja Ruotsi (3,9 %).

Tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettiin Tilastokeskuksen ennakoarvion mukaan vuonna 2007 yhteensä 6,0 mrd. euroa. Yritysten osuus näistä investoinneista on 2000-luvulla ollut 70 % tuntumassa, mikä on enemmän kuin EU:ssa keskimäärin.

Valtion t&k-rahoitus kohosi 1,73 mrd. euroon. Julkisen rahoituksen osuus bkt:sta jäi hiukan alle tavoitteeksi asetetun yhden prosentin. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan t&k-rahoitus oli noin 600 milj. euroa.

Kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa Suomi sijoittuu edelleen kuudenneksi WEF:n (World Economic Forum) mukaan, mutta IMD:n (Institute for Management Development) vertailussa Suomi on vajonnut vuoden 2006 sijalta seitsemän sijalle 17. Suomi on vuonna 2007 edelleen menettänyt kilpailukykyasemiaan. Innovaatiot ja kyky katalysoida niitä ovat Suomen vahvuuksia.

Uusia, kasvuhakuisia osaamiseen ja innovaatioihin perustuvia yrityksiä syntyy nykyistä enemmän

Kertomusvuonna valmisteltiin Tekesin uusia, vuonna 2008 käyttöön otettavia rahoitusinstrumentteja pk-yritysten innovaatiotoiminnan käynnistämiseen ja nuorten yritysten kasvua tukemaan. Lisäksi ryhdyttiin valmistelemaan Tekesin koko rahoitusasetuksen uudistamista.

Taloukasvun kannalta olennaista ei kuitenkaan ole yrittäjien määrä, vaan laatu ja kasvuhakuisuus. Vuosittain syntyvistä yrityksistä vain 300—500 pyrkii merkittävään kasvuun. Kasvuyritysten määrä on pikemminkin laskenut kuin noussut 2000-luvun alusta. Kasvuyrittäjyyspotentiaali on kuitenkin moninkertainen nykyiseen toteutumaan nähden. Arvioidaan, että vuosittain syntyy 1 500—2 000 innovaatioperustaista liikeideaa, joista vain prosentin verran tulee riskirahoituksen piiriin. Kasvuhaluttomuutta osoittaa myös pk-yritysten vähäinen osuus kokonaisviennistä.

Yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, uudistaa toimintaansa innovaatioiden avulla ja soveltaa uusia liiketoimintamalleja

Julkinen tutkimus- ja kehitysrahoituksen vaikutuksista yritysten t&k-työhön on vakuuttavia tuloksia, sillä lähes kaikki viime vuosien kansainväliset ja kotimaiset tutkimukset osoittavat julkisen rahoituksen lisäävän yritysten omia t&k-investointeja. Suomen t&k-investoinnit ovat kansainvälisesti vertaillen korkeat. T&k-työtä tekevien yritysten määrä on vuodesta 2002 pysytellyt suurin piirtein samalla, noin 2 200 yrityksen, tasolla.¹⁾

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus.

Vuosina 2004—2006 teollisuudessa innovaatiotoimintaa harjoittaneiden yritysten osuus oli kasvanut edellisen tutkimuskauden 43 %:sta 55 %:iin, ja palveluissa 10 %:n kasvu 47 %:iin. Palvelualoista innovaatiotoiminta oli yleisintä teknisessä testauksessa ja analysoinnissa sekä tietojenkäsittelypalvelussa Organisaatioinnovaatioita teki 34 %:ia ja markkinointi-innovaatioita 28 %:ia yrityksistä.¹⁾

Korkean teknologian tuotteiden vienti pysyi vuonna 2006 edellisvuoden tasolla ja oli arvoltaan lähes 11,2 mrd. euroa, mikä oli 18,2 % Suomen koko viennistä. Korkean teknologian tuonti sen sijaan nousi arvoltaan ennätysmäisen suureksi, miltei 7,8 mrd. euroon, mikä oli 14,2 % koko tuonnin osuudesta.

Alueiden kilpailukyky paranee teknologioita ja innovaatioita hyödyntämällä

utkimus- ja kehitystoiminta on edelleen keskittynyttä alueellisesti, mutta myös maakuntien sisällä. Vuonna 2006 Uudenmaan, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen, ja Pohjois-Pohjanmaan osuus koko maan tutkimusmenoisista oli noin 82 %.²⁾

Kaivannaisteollisuus on voimakkaassa kasvussa, mitä on vauhdittanut metallien maailmanmarkkinahintojen nousu. Kaivosteollisuudesta odotetaan kehittyvän tärkeä toimiala varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomeen. Vireillä on useita suuria kaivoshankkeita, joiden malmiesiintymät on alun perin löytänyt Geologian tutkimuskeskus (GTK). Vuonna 2007 rakennustyöt Suurikuusikon kultakaivoksella Kittilässä jatkuivat, samoin valmistelut Sotkamon Talvivaaran ja Sodankylän Kevitsan nikkelikaivosten avaamiseksi.

Kaivoslain uudistamista on jatkettu kuulemalla asiantuntijoita ja hankkimalla lisätietoa erillisselvityksillä. Työtä on esitelty hallitusryhmien ministereille ja eduskunnan valiokunnille. Työryhmälle myönnettiin lisää aikaa huhtikuun 2008 loppuun.

Kertomusvuoden aikana saatiin päätökseen 5-vuotinen hanke Outokumpu Oyj:n hallussa olleiden geologisten tietojen siirtämiseksi Geologian tutkimuskeskukselle.

Tekesin siirtomenojen vaikuttavuus

Yritykset ja elinkeinoelämä uusiutuvat, ja teollisuuden ja palvelujen tuottavuus paranee

Taulukko 143. Tekesin tulossopimuksen tunnuslukutavoitteet vuonna 2007 päättyville projekteille

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Patentoitavat keksinnöt, kpl	685	747	> 700	695
Opinnäytetyöt, kpl	1 109	947	> 1 100	976
Uudet tai korvaavat tuotteet, kpl	487	486	> 500	504
Uudet tai korvaavat palvelut, kpl	315	346	> 320	402
Kehitetyt tuotantoprosessit, kpl	189	205	> 200	222

Suomessa toimivat yritykset ja tutkimusyksiköt kehittävät ja hyödyntävät innovaatiotoiminnassaan osaamista, yhteistyöverkostoja ja kumppanuuksia maailmanlaajuisesti

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus, Innovaatiotutkimus 2006.

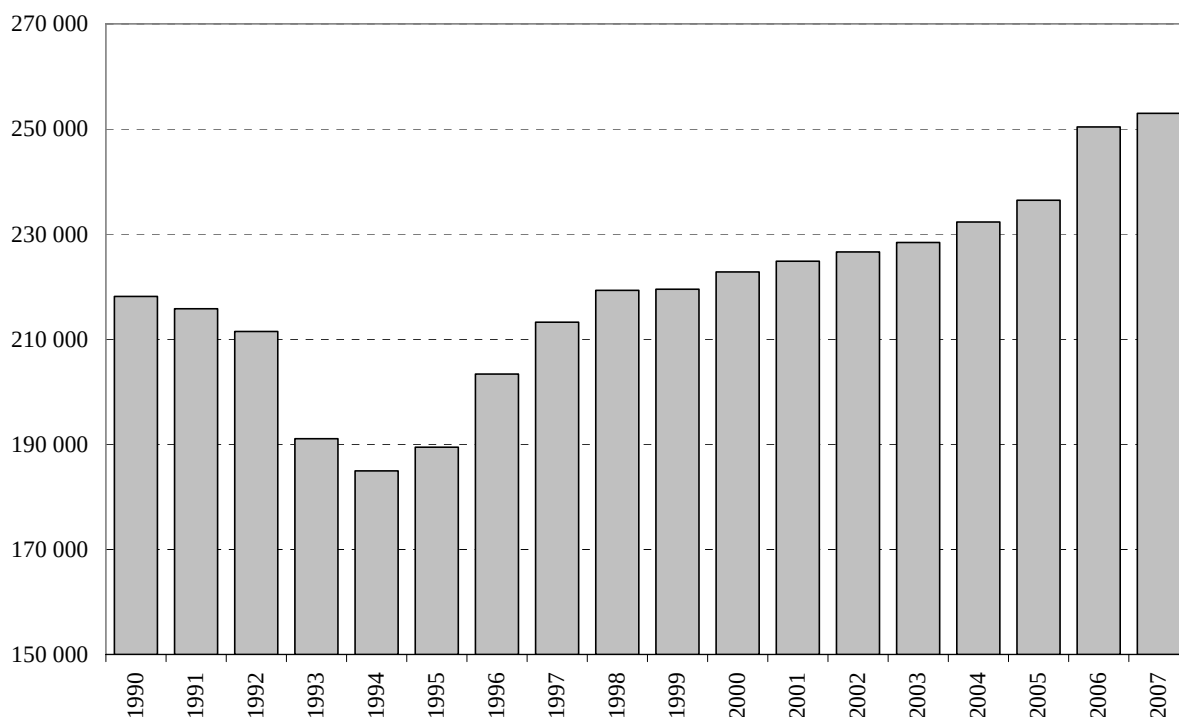
²⁾ Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 144. Tekesin tulossopimuksen tunnuslukutavoitteet vuonna 2007 käynnistyville projekteille

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Projektien haastavuus, indeksi (0—100)	74,8	76	> 70	77
Verkottuneiden projektien osuus, yritysprojektit, %	78	78	> 80	78
Osallistumisten määrä teknologiaohjelmissa, kpl	2 541	3 653	2 800	3 857
Alkavien yritysten määrä asiakkaina, lkm	275	295	> 300	359
Kansainvälisten projektien osuus, julkinen tutkimus, %	67	68	> 60	89
Kansainvälisten projektien osuus, yritysprojektit, %	46	49	> 40	40
Pääkaupunkiseudun ulkopuolisen rahoituksen osuus, %	60	58	55—65	57
Rahoituksen kohdistuminen välittömästi terveys- ja hyvinvointi- sekä ympäristö- ja energiasovelluksiin, milj. €	151	177	> 160	215

16.4 Yrityspolitiikka

Yritysten lukumäärä kasvaa. Talous kasvaa ja kilpailukyky säilyy vahvana.

Kuvio 18. Yritysten määrän kehitys (lkm)

Talous jatkoi voimakasta kasvua vuonna 2007. BKT:n nousu oli yli 4 %. Kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa Suomen asema hieman heikkeni, mutta pysyi silti huippumaiden joukossa. Hyvä kehitys näkyi myös sijoituksen nousuna kansainvälisessä elintasovertailussa (BKT per capita).

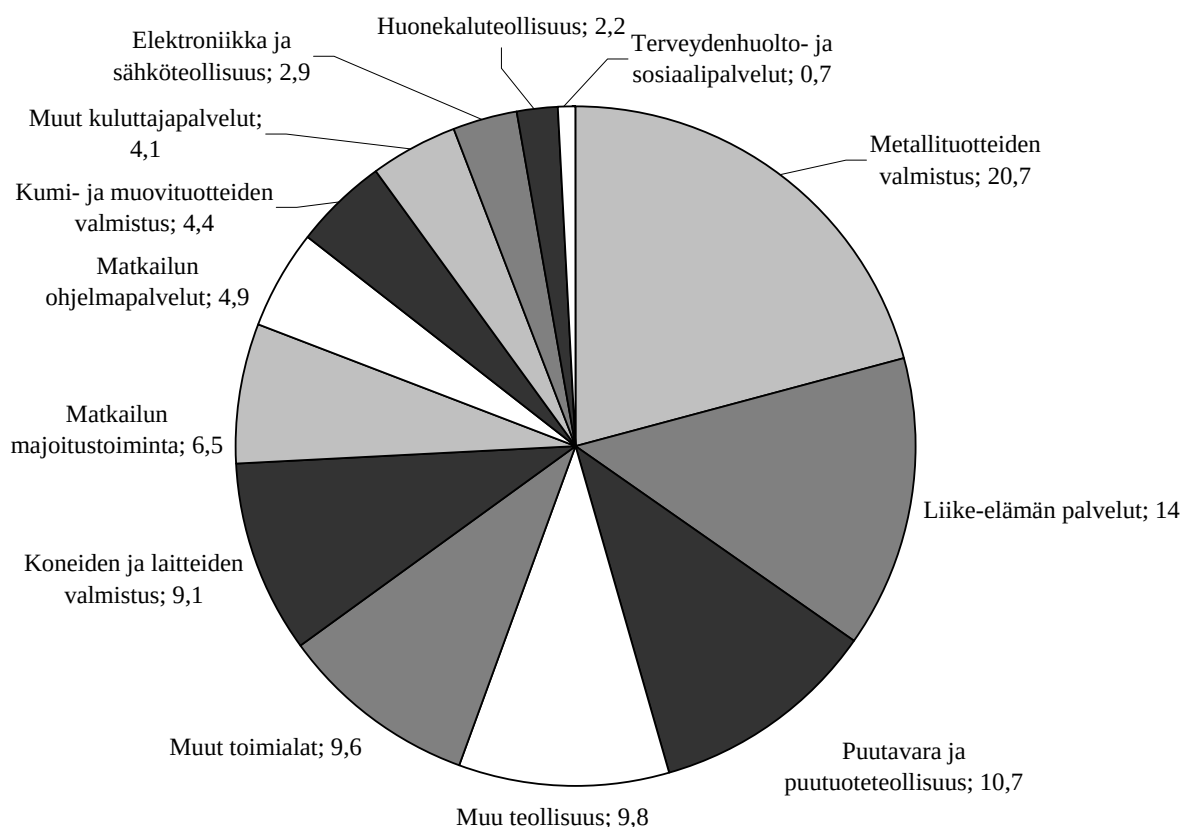
Vuonna 2007 TE-keskukset/kauppa- ja teollisuusministeriö myönsivät yritysrahoitusta sekä puhtaasti kansallisista varoista (mom. 32.30.45) että EU-ohjelmavaroista (mom. 32.30.62 ja 26.98.61). EU-ohjelmärahoituksen osuus myönnetystä rahoituksesta oli 84,3 milj. euroa. Rahoitetuilla hankkeilla arvioidaan myötävaikutettavan yli 6 000 uuden työpaikan ja lähes 450 uuden yrityksen perustamiseen.

Rahoitusta suunnattiin erityisesti pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseen. Rahoitetuista yritysten investointi- ja kehittämishankkeista (1 745 kpl) yli 90 % oli sellaisia, joilla arvioitiin myötävaikutettavan yritysten liikevaihdon kasvuun ja näistä yli 40 % oli sellaisia, joilla arvioitiin lisäksi vaikutettavan yritysten viennin kasvuun. Keskeisiä painopisteitä olivat myös yrittäjyyden ja uusien yritysten perustamisen edistäminen sekä innovaatioiden kaupallistaminen. Rahoitusta suunnattiin myös pk-yritysten liiketoimintaosaamisen sekä uusien tuotteiden, palvelujen, ja tuotantomenetelmien kehittämiseen sekä kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseen. Yritysten toimintaympäristön kehittämisrahoitusta suunnattiin erityisesti aloittavien yritysten neuvonnan kehittämiseen sekä pk-yritysten liiketoimintaympäristön parantamiseen liittyviin hankkeisiin.

Alueellisesti tarkasteltuna rahoituksesta merkittävä osa eli lähes 2/3 myönnettiin heikoimmin kehittyneille Itä- ja Pohjois-Suomen alueille. Yrityskohtaisen rahoituksen painopisteenä ovat erityisesti mikroyritykset ja pienet alle 50 henkilöä työllistävät yritykset. Niiden osuus myönnetystä yrityskohtaisesta rahoituksesta oli yli 70 %.

Myönnetyllä rahoituksella oli merkittävä vaikutus hankkeiden toteuttamiseen. Vuonna 2007 lähes viidennes hankkeista olisi jäänyt toteutumatta ilman myönnettyä yritysrahoitusta. Muut hankkeet toteutettiin rahoituksen myötä laadullisesti korkeatasoisempaan, laajempaan tai niiden toteutus aikaistui rahoituksen myötä.

Kuvio 19. Vuonna 2007 myönnetty yritysکوhtainen rahoitus toimialoittain (milj. euroa)

Taulukko 145. Myönnetty yritysrahoitus vuonna 2007 rahoitusmuodoittain

Rahoitusmuoto	Milj. euroa	Kpl
Yrityksen kehittämisavustus, josta avustus	102,8	1 745
—investointeihin	83,1	
—muihin kehittämistoimenpiteisiin	15,4	
—yksinyrittäjälle ensimmäisen työntekijän palkkaamiseksi	0,2	
—pienelle yritykselle palkka- ja muihin toimintamenoihin	4,0	
Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus	5,9	57
Yhteensä	108,7	1 802
—josta EU-ohjelmarahoituksen osuus yhteensä	84,3	
—josta Euroopan aluekehitysrahaston osuus	44,4	

Taulukko 146. Työvoima- ja elinkeinokeskusten vaikuttavuus

	2004 toteuma	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
1. Yritysten kasvun tukeminen					
Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistäminen					
— uusien kasvuyrityspalveluun osallistuneiden yritysten määrä, kpl			72	87	75
— uusien hankeasiakkaiden määrä, kpl			196	3 778	1 444
— uusien neuvonta-asiakkaiden määrä, kpl			1 090	2 743	1 577
2. Yritysten kansainvälistyminen					
— kansainvälinen verkottuminen yrityshankkeissa, %				75	
— kansainvälistymisneuvontaan osallistuneiden määrä (ml. Globaali), kpl		30	285	1 073	415
— kasvuyrityspalveluun osallistuneiden yritysten viennin osuus liikevaihdosta, kasvu-%			23	20	0,0
3. Yrittäjyyskasvatus ja uuden yritystoiminnan aikaansaaminen					
— aloittaneiden yritysten lukumäärä rahoitustoimenpitein (ml. starttiraha ja maaseudun pienyritykset), kpl	6 032	8 038	9 100	7 721	8 881
Työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen					
4. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen					
— rekrytointiongelmien, %	27	29	36	26	30
5. Rakenteellisen työttömyyden alentaminen					
— vaikeasti työllistettävien määrä, kpl	167 001	161 278	145 940	110 867	124 171
6. Työorganisaatioiden inhimillisten voimavarojen ja työelämän kehittäminen					
— yhteishankintakoulutuksen määrä, otp	384 878	342 286	372 909	568 500	394 313
— yhteishankintakoulutuksen osuus opiskelijatyöpäivistä, %	4,8	6,0	6,0	8,9	6,2
Alueen vetovoimaisuuden ja kilpailukyvyn vahvistaminen					
7. Innovaatioympäristön ja muun yritysten toimintaympäristön vahvistaminen					
— yhteistyö projekteissa, %	67	70	68	75	65
8. Alueiden elinvoimaisuuden edistäminen					
— harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla syntyneiden uusien yritysten määrä, kpl	322	199	298	368	140
Alkutuotannon toimintaedellytysten turvaaminen					
9. Maatilojen kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen					
— maatilakytkeäisten yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden määrä, kpl	2 222	2 569	1 749	1 320	300
— investointihankkeita toteuttavien tilojen osuus kaikista tiloista, %	6,4	13,0	9,1	11,6	8,8
10. Tukivalvontojen asianmukainen hoito					

Taulukko 147. Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut (puhtaasti kansallinen toiminta)

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Osallistuneet yritykset, lkm	648	626	500	420
Koulutus- ja konsultointipäivät, lkm	576	663	700	818
Henkilötyöpäivät, lkm	2 529	3 636	2 600	5 171

Yritysten kansainvälistyminen vahvistuu ja vienti lisääntyy.

Suomen viennin kokonaisarvo kasvoi edelleen vuonna 2007, joskin selvästi hitaammin kuin huippuvuonna 2006, ja loppuvuotena kasvu kääntyi jopa negatiiviseksi. Tullin ennakkotietojen mukaan viennin arvo oli 6 %:ia korkeampi vuonna 2007 kuin vuonna 2006. Alkuvuotta koskevien ennakkotietojen mukaan pk-yritysten osuus kokonaisviennistä kasvoi.

Viennin ja kansainvälistymisen edistämistä koordinoiva vientifoorumi päivitti viennin ja kansainvälistymisen edistämisen (vke) kansallisen strategian. Strategian painopisteinä ovat edelleen kasvuyritykset ja aloittavat vientiyritykset, innovaatioiden tehokas kaupallistaminen sekä kasvavat markkina-alueet. Muina aiheina vientifoorumissa käsiteltiin muun muassa palveluviennin edistämistä, Kaakkois-Euroopan maihin (EU:n uudet jäsenmaat ja ehdokasmaat) suuntautuvaa viennin edistämistä sekä kansainvälisten innovaatiokeskusten toimintaa.

Suomalaisten yritysten vientikokemuksia Kaakkois-Euroopan markkinoilla selvitettiin osana EU-laajentumisen valmisteluja. Suomalaiset yritykset ovat hyödyntäneet uusien jäsenvaltioiden kasvavia markkinoita. Talousyhteistyössä korostui Itämeren alueella yhteistyö muiden alueneuvostojen kanssa ja Barentsin Euroarktisessa neuvostossa alueen liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen. Kauppaa ja kansainvälistymishankkeita Venäjälle edesautettiin yhteistyössä Venäjän alueiden ja kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. Koillis-Kiina -projekti jatkui kahta maakuntaa koskevalla selvityksellä ja delegaatiovierailuilla.

Kansainvälistymispolitiikan toimenpiteitä kohdistettiin vientifoorumin määrittelemän strategian mukaisesti. Finpro ry on yhdessä muiden innovaatiojärjestelmätöimijöiden kanssa perustanut innovaatiokeskuksen Pietariin, ja se on muutenkin panostanut läsnäoloon kasvavilla markkinoilla. Muun muassa Intiassa henkilöstön määrää on lisätty ja uuden toimipisteen perustaminen on harkittavana. Myös Venäjällä vienninedistämisverkoston läsnäolo vahvistui Suomalais-venäläisen kauppakamarin vakiinnutettua toimipisteensä Jekaterinburgissa. Kotimaassa Finpro ry:n palvelupisteitä on nyt kahdeksalla paikkakunnalla, joista Vaasan palvelupiste on perustettu yhteistyössä Osuuskunta Viexpon kanssa.

Yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustusten kysyntä jatkui vahvana. Myöntämisvaltuuden riittävyyden turvaamiseksi avustusprosentteja päätettiin pienentää vuoden 2007 avustuksissa.

Kolmen ministeriön yhteinen kulttuuriviennin edistämishanke jatkui. Ministeriö myönsi kulttuurivientihankkeisiin yhteishankkeiden avustusta noin 700 000 euroa. Painopistemarkkinoista Venäjälle suuntautuvien hankkeiden osuus kasvoi 22,2 %:iin (20,3 % vuonna 2006) ja Kiinaan suuntautuvien hankkeiden osuus 9 %:iin (6,3 % vuonna 2006) kaikista myönnettyistä avustuksista.

Taulukko 148. Yritysten kansainvälistymisavustus

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma
Käytetty valtuus, 1 000 euroa	16 738	17 638		17 766
Osallistuneet yritykset, lkm	2 644	2 336	>2 336	2 565
Pienten yritysten osuus, %	45	46	53	53
Keskisuurten yritysten osuus, %	21	26	18	18
Pienten yritysten pitkäkestoiset verkottumishankkeet, %		22	36	36
Aloittavien vientiyritysten hankkeet, %	12	17		14

Ulkomainen matkailutulo ja matkailijamäärä kasvaa Suomessa.

Matkailun kehittämistä seurattiin edellisenä vuonna julkaistun Suomen matkailustrategian asettamien tavoitteiden ja kehittämistoimenpiteiden valossa. Seurantatiedon mukaan kaikilla keskeisillä kehittämisen osa-alueilla edistyi ja vuoropuhelu matkailuelinkeinon kanssa kehittämisen painopisteistä jatkui.

Matkailun edistämiskeskuksen tehtäviä ja toimintatapaa päätettiin muuttaa niin, että toiminta keskittyy matkailullisen Suomi-kuvan markkinointiin ulkomailla, markkinatiedon hankintaan ja siirtämiseen matkailuelinkeinolle ja laadukkaaseen tuotekehitykseen ja tuotteistamiseen. Lisäksi MEKin lähiajan keskeisimmäksi kehittämistehtäväksi asetettiin Suomen matkailun sähköisen informaatio- ja kauppapaikan luominen.

Matkailun aluerakennetutkimuksen mukaan matkailun absoluuttinen kysyntä on suurinta Etelä-Suomessa. Suhteutettuna asukaslukuun maakunnittain kysyntä on kuitenkin suurinta Ahvenanmaalla ja Lapissa.

Taulukko 149. Ulkomailta Suomeen tulevasta matkailusta saatava matkailutulo ilman kuljetustuloja

2005 toteuma	2006 toteuma	2007 tavoite	2007 toteuma ¹⁾
1 757	1 891 (+7,6 %)	(+5 %)	2 057 (+8,8 %)

¹⁾ Ennakkotieto: Tilastokeskus.

16.5 Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka

Markkinat ovat toimivat ja avoimet. Kuluttaja- ja kilpailunäkökulma vahvistuu yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Ministeriö asetti kilpailunrajoituslain uudistamistarpeita selvittävän Kilpailulaki 2010 -työryhmän. Uudistamistarpeita liittyy muun muassa kilpailunrajoituslain menettelysäännöksiin, yrityskauppa- ja valvontaa koskeviin sääntöihin ja seuraamusjärjestelmään. Muutosehdotukset laaditaan vuoden 2008 loppuun mennessä. Erillinen työryhmä selvittää julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteettia suhteessa yksityiseen elinkeinotoimintaan. Kilpailun edistäminen eri lainsäädäntöhankkeiden valmistelun yhteydessä jatkui. EU:ssa jatkettiin kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviä vahingonkorvauskanteita koskevaa hanketta ja artiklaa 82 koskevaa uudistustyötä.

Lakiehdotus eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta annettiin eduskunnalle syksyllä. Muutosesityksellä pyritään tukien takaisinperinnän kansallisen toteutustavan tehostamiseen. Laki tuli voimaan keväällä 2008 (187/2008). Marraskuussa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden kansallisen säädöstyön uudistamisryhmä antoi lainmuutosesityksen, jolla tähdätään viranomaisten mahdollisuuteen valvoa tehokkaasti yritysten julkisten palveluvelvoitteiden toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten kompensointia. Samassa yhteydessä tehtiin välttämättömät muutosesitykset valtiontukien ilmoitus- ja raportointimenettelyä koskevaan valtioneuvoston asetukseen.

Tuoteturvallisuuslain uudistustyö käynnistettiin. Lainsäädännön voimassaoloaikana saadut kokemukset tekevät tarpeelliseksi eräiden tarkistusten ja täsmennysten tekemisen tuoteturvallisuuslainsäädäntöön.

Kuluttajapolitiikkaa toteutettiin valtioneuvoston vuonna 2004 tekemällä periaatepäätöksellä hyväksytyn kuluttajapolitiittisen ohjelman mukaisesti. Ministeriö aloitti uuden kuluttajapolitiittisen ohjelman valmistelun.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 152/2007 vp). Puolustustaloudellinen suunnittelukunta valmisteli ministeriön toimeksiannosta luonnoksen huoltovarmuuden uusiksi tavoitteiksi.

Taulukko 150. Valtiontuet sisämarkkinoilla (%/BKT)¹⁾

Tuki kaikkiaan (pl. rautatieliikenteen tuki)	2004	2005	2006
Suomi	1,5	1,8	1,5
EU-15 keskiarvo	0,6	0,6	0,6
Uudet jäsenmaat keskiarvo	1,1	0,9	0,9
Tuki kaikkiaan (pl. maatalouden, kalastuksen ja liikenteen tuki)			
Suomi	0,4	0,4	0,4
EU-15 keskiarvo	0,3	0,4	0,4
Uudet jäsenmaat keskiarvo	0,7	0,5	0,5

¹⁾ Lähde: Euroopan yhteisöjen komission tilastot.

Kuluttajien asema markkinoilla on turvallinen ja kuluttajat saavat tarvitsemansa neuvontapalvelut.

Toteutettiin ennalta ehkäisevää talousvalistusta ja tuotettiin taloudenhallinnan opetusaineistoa. Jatkettiin kunta- ja palvelurakenneuudistus -hankkeeseen (PARAS) liittyvää lainsäädännön valmistelua kuluttajaneuvonnan siirtämiseksi kunnilta maistraattien tehtäväksi.

Julkiset hankinnat on avattu kilpailulle.

Uudet hankintalait, laki julkisista hankinnoista (348/2007) ja laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja posti-palvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (349/2007), tulivat voimaan 1.6.2007. Julkisten hankintojen oikeussuojakeinoja koskevien valvontadirektiivien uudistamistyötä jatkettiin neuvoston työryhmässä, ja uusi oikeussuojadirektiivi hyväksyttiin joulukuussa. Työ julkisten hankintojen avaamiseksi kilpailulle jatkuu WTO:ssa, EU:ssa ja kansallisesti.

16.6 Energiapolitiikka

Energiasektori ja muu päästökauppasektori täyttää kasvihuonekaasujen kansainväliset päästösitoumukset

Uuden ilmasto- ja energiastrategian valmistelu käynnistyi. Strategia valmistellaan ministerityöryhmässä, jota johtaa elinkeinoministeri ja jossa ovat edustettuina kaikki muut energiankäytön kannalta keskeiset ministeriöt. Strategia annetaan selontekona eduskunnalle syksyllä 2008.

Hallitus antoi syyskuussa eduskunnalle esityksen päästökauppalain muuttamisesta (HE 84/2007 vp) komission Suomen kauden 2008—2012 jakosuunnitelmaa koskevan päätöksen täytäntöön panemiseksi. Esitystä edelsi laaja lausunto- ja valmistelukierros, jossa kuultiin elinkeinoelämää ja yrityksiä. Esityksen mukaan päästöoikeuksia myönnetään teollisuudelle lähes teollisuuden tarpeiden mukaisesti. Sen sijaan sähkön erillistuotannolle myönnetään ilmaisia päästöoikeuksia vain pieni osa tarpeesta.

Laki Kioton mekanismien käytöstä (109/2007) tuli voimaan helmikuussa ja lieventää päästöjen vähentämisen välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Ilmasto- ja energiapolitiikasta on laadittu erillinen vaikuttavuuskatsaus.

Energian käyttö on entistä tehokkaampaa ja uusiutuvan energia käyttö kasvaa

Ilmasto- ja energiastrategian mukaan ministeriö tavoittelee uusiutuvan energian käytössä neljänneksen kasvua vuoteen 2015 ja vähintään 40 %:n kasvua vuoteen 2025 mennessä. Energian säästössä tavoitellaan noin 5 %:n lisäsäästöä vuoteen 2015 mennessä verrattuna tilanteeseen ilman lisätoimenpiteitä. Tavoitteet kovenevat komission tammikuussa 2008 julkaiseman ilmasto- ja energiapaketin takia. Sen vaatimat toimenpiteet hallitus sisällyttää valmisteilla olevaan uuteen ilmasto- ja energiastrategiaan. Ministeriö kävi vuonna 2007 aktiivisesti keskustelua ilmasto- ja energiapaketin sisällöstä pyrkien vaikuttamaan tehokkaasti paketin ehdotuksiin, jotka ovat erityisen tärkeitä Suomelle.

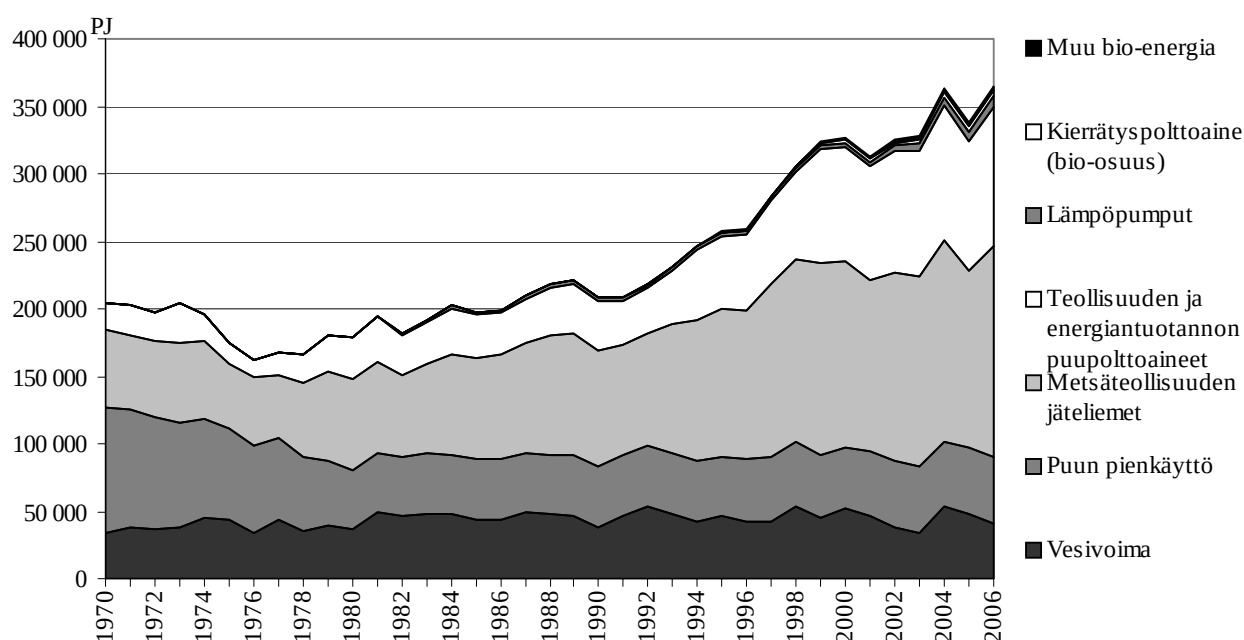
Energiansäästön ja uusiutuvan energian edistäminen jatkuivat ilmasto- ja energiastrategian toimien mukaisesti. Keskeisiä toimenpiteitä olivat uuden teknologian kehittäminen, taloudelliset ohjauskeinot, säädökset, määräykset ja sopimukset sekä tiedotus ja koulutus.

Energiansäästön edistämisessä ovat keskeisessä asemassa eri alojen energiansäästösopimukset ja energiakatselmustoiminta. Vuoden 2006 loppuun mennessä raportoitujen säästötoimenpiteiden vaikutus oli yhteensä 7,8 terawattituntia vuodessa. Tämä vastaa yli 380 000 keskikokoisen omakotitalon sähkö- ja lämpöenergian kulutusta ja 135 milj. euron vuotuista säästöä energiakustannuksissa. Ministeriö allekirjoitti 4.12.2007 elinkeinoelämää edustavien järjestöjen, kuntien ja öljyalan kanssa uudet energiatehokkuussopimukset 2008—2016, jotka laajentavat ja tehostavat sopimusjärjestelmään mukaan lähtevien yritysten ja yhteisöjen energiansäästötoimia ja ovat keskeinen keino EU:n energiapalveludirektiivin kansallisessa toimeenpanossa.

Ministeriö on tukenut palvelu- ja teollisuussektorien rakennusten ja tuotantoprosessien energiakatselmustointia yhteensä 23 milj. eurolla vuosina 1992—2007. Saavutettu säästö on koko jaksolla yli 13 terawattituntia. Suomi on ollut aloitteellinen energiakatselmusosaamisen siirtämiseksi teollisuusmaista kehittyviin maihin.

Energian loppukäytön tehokkuutta koskeva ns. energiapalveludirektiivi tuli voimaan toukokuussa 2006. Se koskee päästökaupan ulkopuolella olevaa energian loppukäyttöä, johon kohdistuu ohjeellinen 9 %:n energiansäästötavoite jaksolla 2008—2016. Direktiivin yhtenä velvoitteena olevan kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman Suomi toimitti komissiolle ensimmäisenä jäsenvaltiona kesäkuussa 2007. Pääosin direktiivin velvoitteet pannaan Suomessa toimeen joulukuussa 2007 allekirjoitetuilla energiatehokkuussopimuksilla.

Uusiutuvan energian käytön edistämisessä pääkohteena oli bioenergia. Energiatuesta suurin osa (16,8 milj. euroa, 55 %) suunnattiin puun energiakäyttöä lisääviin hankkeisiin. Tuulivoimaa tuettiin 4,5 milj. eurolla. Tuuli-atlaksen valmistelu käynnistettiin. Pellettilämmitystä ja lämpöyrittäjyyttä on edistetty investointiavustusten lisäksi tiedotuksen ja koulutuksen avulla. Uusiutuvista energialähteistä voimakkaassa kasvussa on ollut erityisesti metsähakkeen, peltobiomassan, puupellettien ja lämpöpumppujen hyödyntäminen. Myös tuulivoiman, biokaasun ja kierrätyspolttoaineen käyttö on kasvanut. Lisäksi uuden teknologian liikenteen biopolttoaineiden tuottaminen on lähdössä käyntiin.

Kuvio 20. Uusiutuvien energialähteiden käyttö 1970—2006 (PJ)¹⁾

Liikenteen biopolttoaineiden käyttö lisääntyy tuntuvasti

Liikenteessä lisätään biopolttoaineiden käyttöä lähivuosina — eduskunta hyväksyi asiaa koskevan lain (447/2007) helmikuussa 2007. Liikennepolttoaineiden jakelijoilla on velvoite toimittaa vuosittain kulutukseen biopolttoaineita siten, että vähimmäisosuus on 2 %:ia vuonna 2008 ja se nousee 5,75 %:iin vuonna 2010.

Ministeriö on yhdessä Tekesin kanssa käynnistänyt vuonna 2007 liikenteen toisen sukupolven biopolttoaineiden kehitysohjelman. Kehitysohjelmaan varatulla 9 milj. euron määrärahalla on käynnistetty kolme uuden teknologian biodieseltuotantohanketta. Lisäksi ohjelmaan sisältyy pääkaupunkiseudulla toteutettava laaja synteettisen biodieselin käyttökokeilu sekä kokonaisvaltainen selvitys, jossa arvioidaan toisen sukupolven biopolttoaineiden tuotannon ja käytön ilmasto- ja muita ympäristövaikutuksia, kestävyyttä, kustannuksia ja kansantaloudellisia vaikutuksia sekä raaka-aineiden saatavuutta ja kilpailutilannetta.

Ydinenergian käyttö ja ydinjätehuolto ovat turvallisia

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) uuden ydinvoimalaitosyksikön (Olkiluoto 3) rakentaminen alkoi 2005. Yhtiö jättää yksikköä koskevan käyttölupahakemuksen valtioneuvostolle arviolta vuonna 2009. Olkiluoto 3:n sähköntuotanto alkanee 2011. Fortum Power and Heat Oy (FPH) sai heinäkuussa 2007 valtioneuvostolta luvan käyttää Loviisa 1 -yksikköä vuoden 2027 loppuun ja Loviisa 2 -yksikköä vuoden 2030 loppuun. Ministeriö toimii yhteysviranomaisena uusia ydinlaitoshankkeita koskevista ympäristövaikutusten arvioinneista. Sekä TVO että FPH käynnistivät uutta ydinvoimalaitosyksikköä koskevan YVA-menettelyn 2007. Suomessa perustettiin myös uusi yhtiö, Fennovoima Oy, jonka tavoitteena on ydinvoimalaitoksen rakentaminen.

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus.

16.7 Hallinnonalan henkilöstö

Taulukko 151. Henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut¹⁾

	2005	2006	2007
Henkilötyövuosien määrä	6 737	6 800	6 765
Henkilöstömäärä	6 929	6 997	6 769
Miesten määrä (%-osuus)	51,9	51,8	52,1
Naisten määrä (%-osuus)	48,1	48,2	47,9
Vakinainen henkilöstö (%-osuus)	87,0	85,8	84,9
Määräaikainen henkilöstö (%-osuus)	13,0	14,2	15,1
Henkilöstön keski-ikä	43,9	45,1	45,6
Sairauspoissaolot (pv/htv)	7,7	7,7	8,0

¹⁾ Lähde: Valtiovarainministeriö, TAHTI.

16.8 Hallinnonalan rahastojen tuloksellisuus

Huoltovarmuusrahastoon tuloutettavan huoltovarmuusmaksun tuotto oli 49,7 milj. euroa, joka oli 0,6 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Rahastoa hallinnoivan Huoltovarmuuskeskuksen liikevaihto oli 70 milj. euroa, joka oli suunniteltua alhaisempi eräiden raakaöljyvaihtojen lykkääntymisen vuoksi. Vaihto-omaisuuden ostot olivat 61 milj. euroa, joka koostui lähes kokonaan tuotevaihtoista. Varastotavaran myyntikate oli 31 milj. euroa. Tilikauden voitto oli runsaat 44 milj. euroa, joka oli 8 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Rahaston tase oli vuoden päättyessä 1 208 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 42 milj. euroa.

Valtion ydinjätehuoltorahasto hoitaa Varautumisrahastoa, Ydinturvallisuustutkimusrahastoa sekä Ydinjätetutkimusrahastoa. Ydinjätehuoltorahaston tilikauden tuottojäämä oli 58,3 milj. euroa (43 milj. euroa v. 2006) ja taseen loppusumma 1 579 milj. euroa (1 495 milj. euroa v. 2006). Ministeriön viimeisimmän laskelman mukaan kaikkien Suomessa tähän mennessä syntyneiden ydinjätteiden jäljellä oleva ydinjätehuolto maksaisi nyt toteutettuna noin 1,9 miljardia euroa. Jätehuoltovelvollisten ydinjätehuutomaksut olivat 25,6 milj. euroa (23,4 milj. euroa v. 2006). Ydinturvallisuustutkimusrahastoon perittiin laissa säädettyinä maksuina 2,7 milj. euroa, jotka jaettiin alan tutkimustoimintaan. Ydinjätetutkimusrahastoon perittiin laissa säädettyinä maksuina 1,3 milj. euroa (1,2 milj. euroa v. 2006), joka jaettiin alan tutkimustoimintaan.

Kansallinen ydinjätehuollon tutkimusohjelman (KYT 2010) tavoitteena on tuottaa tieteellisiä ja teknisiä tuloksia, joita voidaan soveltaa ydinjätehuollon osa-alueella. Lisäksi ohjelmalla pyritään varmistamaan suomalaisen osaamisen kehittyminen ja säilyttäminen tällä sektorilla. Ministeriö toteutti KYT 2010 -tutkimusohjelman kansainvälisen arvioinnin. Arvioinnin mukaan saavutetut tulokset ja rahoitus ovat tasapainossa, eri tutkimusalueet ovat edustettuina ja niitä voidaan pitää riittävinä. Tutkimusohjelman uudelleenorganisoinnista ryhmä toteaa, että tutkimusohjelma on tasapainoinen, mutta tasapainon ylläpitäminen saattaa edellyttää vuorovaikutuksen laajentamista. Yleisten huomioiden lisäksi arviointiryhmä esittää useita kehittämissuhteita.

Valtion takuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2007 lopussa noin 5,0 mrd. euroa vähentyen edellisen vuoden tilanteesta noin 0,1 mrd. eurolla. Vastuut keskittyivät erityisesti telakka- ja varustamosektoreille. Rahaston suoriteperusteinen tulos oli 8,6 milj. euroa ylijäämäinen (37,6 milj. euroa ylijäämäinen vuonna 2006). Keskeisenä syynä ylijäämään olivat vakautussopimussuhteiden ennenaikaiset lyhenykset. Rahaston kassavarat olivat noin 692 milj. euroa vuoden 2007 lopussa.

17. Sosiaali- ja terveysministeriö

Ministereiden katsaus toimialan toimintaan ja toimintaympäristön merkittävimpiin muutoksiin

Vuoden 2007 toimintaa leimasi sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevien laajojen hankkeiden päättyminen, uusi hallitus ja sitä myötä uusien ohjelmien ja projektien käynnistyminen. Alkoholiohjelma, Veto-ohjelma, kansallinen terveydenhuollon hanke ja sosiaalialan kehittämisohjelma päättyivät. Kunta- ja palvelurakennehanke jatkui. Uusina käynnistyivät sosiaaliturvan uudistamiskomitea, sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma, masennuksen ehkäisyyn ja masennuksesta aiheutuvan työkyvyttömyyden vähentämiseen tähtäävä hanke, terveyden edistämisen politiikkaohjelma sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluinnovaatiohanke.

Syksy 2007 oli poikkeuksellinen useiden kriisitilanteiden vuoksi. Sosiaali- ja terveysministeriö ja sen hallinnonala varautuivat Tehyn joukkoirtisanoutumisuuhkaan. Samaan aikaan tapahtuivat Jokelan koulusurmat. Lisäksi marraskuun lopulla alkoi Nokian vesiepidemia. Tilanteiden hoitaminen edellytti suunniteltua ja aktiivista kriisiviestintää.

Alkoholin kulutuksen kasvu jatkui edelleen ja se näkyi erilaisten terveydellisten ja sosiaaliset haittojen yleistymisenä. Väestön ylipainoisuus yleistyi edelleen.

Vuoden 2007 aikana valmisteltiin Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnalliset kehittämisohjelmat ajalle 2007—2013. Sosiaali- ja terveysministeriön osalta kehittämisohjelmat ovat: Terveenä ja osaavana työssä, Väilyömarkkinat ja Tasa-arvoa työelämään — yhdenvertaisuutta yhteiskuntaan. Vuoden aikana valmisteltiin rakennerahastojen alueellistamisen osalta hallinnon siirto läänien sosiaali- ja terveysosastoille.

Säädösvaikutusten laadun parantamiseksi kehitettiin päätöksenteossa tarvittavaa sekä tiedollista että menetelmällistä valmiutta. Ministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten tulosohejausta ja tilivelvollisuutta kehitettiin edelleen. Sopimuksissa otettiin huomioon hallitusohjelman tavoitteet ja määriteltiin tavoitteet kaudelle 2008—2011.

Vuonna 2007 jatkui ponnistelut koko hallinnonalan osalta tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Ministeriön ja STM-tiliviraston talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien siirtymistä Joensuun palvelukeskuksen asiakkaaksi 1.6.2008 alkaen valmisteltiin. Toiminnan tehostamiseksi valmisteltiin ministeriön organisaatiouudistusta, joka toteutetaan vuonna 2008. Myös ministeriön alaisten virastojen ja laitosten toiminnan uudelleen suuntaamista valmisteltiin. Hallinnonalan toiminnan kustannustehokkuutta kuvaa se, että koko kansalle voitiin tuottaa kattava ja laadukas sosiaaliturva EU-maita vertaillen keskimääräistä hieman alhaisimmilla sosiaalimennoilla. Sosiaalimenot kasvoivat reaalisesti 1,0 prosenttia. Työttömyysturvan osuus sosiaalimenoista laski hieman, terveyspalveluiden ja työeläkkeiden osuus kasvoi.

Taulukko 152. Sosiaalimenot sekä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan menot vuosina 2000 ja 2005—2007¹⁾

	2000	2005	2006	2007 arvio
Sosiaalimenot, mrd. euroa	33,1	42,0	43,8	45,3
STM:n pääluokan menot, mrd. euroa	7,3	9,4	12,5	13,0

¹⁾ Lähde: STM

Liisa Hyssälä

Paula Risikko

Sosiaali- ja terveysministeri

Peruspalveluministeri

17.1 Ministeriön valmisteluvastuulla olevat politiikkalohkot

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet ovat: terveyden- ja toimintakyvyn edistäminen, työelämän vetovoiman lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy ja hoito sekä toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva sekä lapsiperheiden hyvinvointi ja sukupuolten välinen tasa-arvo. Yksityiskohtaiset vaikuttavuustavoitteet on lueteltu vuoden 2007 talousarvioesityksessä.

17.2 Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Tavoitteiden toteutuminen

Suomalaisten toimintakyky ja terveydentila ovat kehittyneet pääosin myönteisesti kaikissa ikäluokissa. Suomalaiset syövät terveellisemmin kuin aikaisemmin. Suolan käyttö on vähentynyt ja veren kolesterolitaso on jälleen laskussa. Kaikilta osin kehitys ei kuitenkaan ole tavoitteiden mukainen. Vuosikymmeniä jatkunut verenpaineen suotuisa kehitys on pysähtynyt. Miesten tupakointi on pidemmällä aikavälillä vähentynyt tasaisesti, mutta se näyttää nyt pysyneen ennallaan. Naisten tilanne on pitkään ollut lähes ennallaan. Vuonna 2007 naisten tupakointi vähentyi. Koulutusryhmien väliset erot ovat säilyneet suurina, ja naisilla ero on jopa kasvanut. Korkeasti koulutetuista miehistä noin 20 % tupakoi, kun taas alimmassa koulutusryhmässä tupakoivien osuus on noin 40 %. Vastaavat luvut ovat naisilla 10 ja 30 %. Väestön ylipainoisuus on yleistynyt merkittävästi, varsinkin nuorten ja nuorten aikuisten. Koulutusryhmien väliset erot ylipainossa ovat pysyneet suurina.

Taulukko 153. Terveyden ja toimintakyvyn toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011¹⁾

	2000	2005	2006	2007	STM:n tavoite 2011
Ylipainoiset (BMI 25 tai enemmän) osuus 15—64-vuotiaista, %					
— miehet	53	60	55	57	50
— naiset	37	40	41	43	35
Alkoholin aiheuttamat kuolemat, yhteensä					
— miehet	1 192	1 572	1 588	1 570 ²⁾	1 400
— naiset	285	436	432	425 ²⁾	380
Humalahakuinen juominen (yli 6 annosta kerralla vähintään kerran viikossa) 15—64-vuotiaista, %					
— miehet	25	27	25	28	22
— naiset	7	8	8	9	6
Päivittäin tupakoivat 15—64-vuotiaista, %					
— miehet	28	26	24	26	20
— naiset	20	18	19	17	15
Uudet työkyvyttömyyseläkkeet, lkm (työeläkejärjestelmä)	22 839	25 853	24 399	25 422	23 000
- miehet	12 839	13 486	12 451	12 948	11 700
- naiset	10 695	12 367	11 948	12 474	11 300

¹⁾ Lähde: Kansanterveyslaitos, Tilastokeskus, Eläketurvakeskus

²⁾ Arvio

Sosioekonomisten väestöryhmien väliset terveyserot ovat säilyneet ennallaan tai jopa kasvaneet. Kuolleisuuseroja selittävät selvimmin tupakointi ja alkoholinkäyttö. Lihavuuden yleistymisen ja alkoholikulutuksen kasvu uhkaavat myönteistä terveyskehitystä. Ylipainosta on tullut yksi suurimmista kansanterveyden uhkista.

Vuonna 2007 alkoholinkulutus kasvoi edelleen, samoin haitat. Vuosina 2004—2005 toteutettujen alkoholieroituksen alentamisen jälkeen lisääntyivät erityisesti työttömien, eläkeläisten ja työntekijäasemassa olevien al-

koholikuolemat. Alkoholikuolemien määrä näyttää nyt vakiintuneen aiempien vuosien rajun nousun jälkeen. Alkoholit on työikäisillä miehillä yleisin kuolinsyy ja naisilla yhtä yleinen kuin rintasyöpä. Alkoholin humalakäytön kasvu heijastui myös lastensuojelutapausten määrän kasvuna.

Huumausaineiden käyttö ja haitat ovat vakiintuneet Suomessa 2000-luvulla. Itsemurhien määrä on vähentynyt selvästi pidemmällä ajanjaksolla, mutta vuonna 2006 nuorten miesten itsemurhien määrä kääntyi nousuun. Samoin nuorten miesten tapaturmakuolleisuus on kasvanut. Suurin osa niistä tapahtui edelleen liikenteessä. Nuorten tupakointi, huumeiden käyttö ja humalajuominen ovat vähentyneet hieman.

Iäkkäiden toimintakyky on kohentunut edelleen ja yhä isompi osa heistä selviytyy ilman suurempia vaikeuksia omassa kodissaan sekä pystyy liikkumaan ulkona ilman ulkopuolista apua. Kotona asuvien iäkkäiden osuus on pysynyt ennallaan. Erilaiset terveysongelmat ja toimintakyvyn rajoitukset ovat yleisempiä vähän koulutettujen, työntekijäammateissa työskennelleiden ja pienituloisten eläkeikäisten keskuudessa kuin ylempiin sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvilla iäkkäillä. Heikko taloudellinen toimeentulo on yhteydessä suurempaan halukkuuteen päästä pitkäaikaishoitoon laitokseen.

Toimenpiteet kertomusvuonna

Terveyden edistämisen politiikkaohjelma käynnistettiin. Sillä pyritään terveyden edistämisen rakenteiden ja niitä turvaavan lainsäädännön kehittämiseen, edistetään eri ikäryhmien terveyttä ja hyvinvointia, sekä kiinnitetään huomiota terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn vastuiden jakoon ja resursointiin. Terveys 2015 kansanterveysohjelman toimeenpanossa jatkettiin väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamisen toimintaohjelman valmistelua.

Valtioneuvosto asetti neuvottelukunnan seuraamaan, koordinoimaan ja edistämään lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä. Neuvolatoimintaa, kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevan asetuksen valmistelu käynnistettiin. Terveyttä edistävän liikunnan ohjelman toteuttamista jatkettiin poikkihallinnollisella yhteistyöllä. Erityisesti panostettiin ikääntyneiden toimintakyvyn edistämiseen.

Alkoholihaittojen vähentämiseksi käynnistetyn mini-interventio-ohjelman juurruttamista perusterveydenhuoltoon jatkettiin. Ravintolatyöntekijöiden tupakansavulta suojelua koskeva tupakkalain muutos tuli voimaan 1.6.2007. Terveyden edistämisen määrärahoilla tuetuissa hankkeissa priorisoitiin alkoholihaittojen ehkäisyä ja tupakoinnin vähentämistä.

Voimavarojen käyttö

Taulukko 154. Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen käytettyjä voimavaroja vuosina 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
STM:n erillisprojektit:			
Terveys 2015 -kansanterveysohjelma	0,2	0,4	0,3
Alkoholiohjelma 2004—2007	0,1	0,6	0,4
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	0,2	0,2	-
Ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan kokeilu	0,0	0,1	-
Hallinnonalan laitokset			
Kansanterveyslaitos, toimintamenot	34,2	33,9	36,6
Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus	5,3	5,3	5,1
Säteilyturvakeskus	11,5	11,7	12,5
Toimeenpano			
Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta (33.53)	8,6	9,7	11,2

17.3 Työelämän vetovoiman lisääminen

Tavoitteiden toteutuminen

Työllisyys koheni edelleen toimintavuoden aikana ja ikääntyneiden työllisyysaste nousi. Vanhuuseläkkeelle siirtyminen myöhentyi naisilla edelleen hieman: miehillä tilanne oli ennallaan. Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä nousi noin sadalla kahden vuoden alenevan trendin jälkeen. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet olivat edelleen yleisin varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen peruste, 34 % uusista työkyvyttömyyseläkkeistä myönnettiin tällä perustella. Toiseksi eniten näitä eläkkeitä myönnettiin mielenterveyden häiriön perusteella (30 %). Mielenterveyssyistä alkaneissa eläkkeissä on masennus yleisin diagnoosi.

Taulukko 155. Työelämän vetovoiman lisäämisen toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000, 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011¹⁾

	2000	2005	2006	2007 tavoite	STM:n 2011
50-vuotiaan eläkkeelle siirtymisiän odote					
— miehet	60,6	61,1	61,5	61,5	62,3
— naiset	60,6	61,1	61,5	61,6	62,3
Korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit					
— miehet	84 500	89 200	91 800	96 150 ²⁾	90 450
— naiset	36 500	44 300	45 200	47 350 ²⁾	44 550
Työpaikkatapaturmien taajuus (milj. työtuntia kohden)	30,2	32,2	33,0	33,9 ²⁾	31,0
Sairauspoissaolopäivien osuus työpäivistä, %					
— miehet	3,4	3,3	3,6	3,5	3,4
— naiset	4,4	4,8	4,7	4,8	4,4

¹⁾ Lähde: Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja Tilastokeskus

²⁾ Arvio

Sairauspoissaolopäivien määrä väheni miehillä, mutta nousi naisilla. Sairauksien merkittäviä syitä olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä mielenterveyden häiriöt. Vuoden 2007 alusta tuli voimaan osasairauspäiväraha. Sen tavoitteena on pitkittyvien sairauspoissaolojen ehkäiseminen sekä työhön paluun ja kuntoutuksen tukeminen. Vuonna 2007 osasairauspäivärahaa sai 1 753 henkilöä.

Työolojen kehitykseen liittyy ristiriitaisia piirteitä. Erityisesti fyysiset työolot ovat parantuneet. Työtapaturmia koskeva myönteinen kehitys näyttää pysähtyneen ja työpaikkakuolemien määrä on noussut. Tavoitteena on kääntää tämä kehitys selvästi myönteiseen suuntaan. Työelämään liittyvät epävarmuustekijät, uhkat ja vaatimukset lisääntyivät. Erityisesti työn psykososiaalinen kuormittavuus säilyy haasteena. Myös kiire on edelleen ongelma suomalaisessa työelämässä, erityisesti ylemmillä toimihenkilöillä. Tutkimusten mukaan kiireen haittaavuus, stressioireet sekä työn henkinen rasittavuus eivät ole juurikaan muuttuneet 2000-luvulla. Henkilöstön koulutus- ja kehittymismahdollisuudet ovat lisääntyneet.

Kertomusvuoden toimenpiteet

Työsuojeluvalvontaa suunnattiin sellaisten toimialojen työpaikoille, joilla esiintyy ennenaikaista eläkkeelle siirtymistä aiheuttavia haittatekijöitä tai tapaturmataajuus on korkea. Työsuojeluhallinnon toimintatapoja kehitettiin vastaamaan mm. ulkomaalaisiin työntekijöihin ja tilaajavastuulain valvontaan liittyviin haasteisiin. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan keinoin analysoitiin työelämän tarpeita ja levitettiin hyviä toimintatapoja. Työterveyshuollon ja kuntoutuksen toimintatapoja ja yhteistyötä kehittämällä on niiden voimavaroja voitu hyödyntää entistä tehokkaammin henkilöstön ja työnantajien hyödyksi.

Työelämän vetovoimaa vahvistava Veto-ohjelma päättyi. Ohjelmalla lisättiin tietoisuutta hyvien työolojen merkityksestä ja käytännön ratkaisuista. Ohjelmassa muodostuneita parhaita toimintatapoja hyödynnetään jatkossa. Veto-ohjelma tarjosi puitteet selvittää työelämän ongelmia ja niiden taustalla olevia syitä. Ohjelman aikana asenteet muuttuivat aiempaa työmyönteisempään suuntaan ja työelämän kysymyksiä, ongelmia ja ratkaisumalleja saatiin nostetuksi tärkeiksi keskustelunaiheiksi.

Työhyvinvointia edistävien organisaatioiden verkostoyhteistyötä tiivistävä työhyvinvointifoorumi käynnistettiin osana Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmaa yhteistyössä muiden politiikkaohjelmien kanssa. Masennuksesta johtuvan työkyvyttömyyden vähentämiseksi käynnistettiin MASTO-hanke, jossa palvelujärjestelmien toimivuus ja työhyvinvoinnin edistäminen ovat keskeisiä tavoitteita.

Työsuojelupiirien toiminnalle laadittiin uusi runkosopimus vuosille 2008—2011 osana tulosohjausta. Sopimuksella tavoitellaan tarkastusmäärien lisäämistä ja valvonnan entistä parempaa vaikuttavuutta.

EU:n komissio julkisti uuden työsuojelustrategian nimellä Työn laadun ja tuottavuuden parantaminen: yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategia vuosiksi 2007—2012. Keskeisenä tavoitteena on vähentää työtapaturmia EU-tasolla 25 prosenttia. Työtapaturmien taajuudella mitattuna Suomi sijoittuu EU-maiden välisessä vertailussa keskitasoa paremmin.

Voimavarojen käyttö

Taulukko 156. Työelämän vetovoiman lisäämiseen käytettyjä voimavaroja vuosina 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
STM:n toimintaresurssit			
— Työsuojeluosasto	4,6	4,9	4,5
STM:n erillisprojektit			
Veto-ohjelma	1,3	1,4	1,4
Valtakunnallinen työtapaturmaohjelma	0,6	0,2	0,1
Hallinnonalan laitokset			
Työterveyslaitos	37,2	37,9	38,2
Työsuojelupiirihallinto	22,8	24,1	25,0

17.4 Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito

Tavoitteiden toteutuminen

Taulukko 157. Syrjäytymisen ehkäisyn ja hoidon toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011¹⁾

	2000	2005	2006	2007	STM:n tavoite 2011
Yli vuoden työttömänä					
— miehet	47 500	39 700	35 000	27 700	23 100
— naiset	39 300	31 200	28 800	23 500	18 900
Köyhyysaste, pienitulisiin kotitalouksiin kuuluvien osuus, % ²⁾	10,4	12,3	12,0 ³⁾	.. ⁴⁾	10,0
Lasten köyhyysaste, pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien lasten osuus, %	10,6	11,6	11,2 ³⁾	.. ⁴⁾	9,0

Taulukko 157. Syrjäytymisen ehkäisyn ja hoidon toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011¹⁾

Pitkittyneesti pienituloisia ²⁾	301 600	408 500	439 200	.. ⁴⁾	360 000
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus toimeentulotuen saajista, %	24	24	24	23 ⁴⁾	18
Lapsia avohoidon tukitoimissa	49 351	59 101	59 069	58 900	58 500

¹⁾ Lähde: TEM, Stakes, Tilastokeskus ja STM

²⁾ Köyhyysrajan alittaneisiin kotitalouksiin kuuluvat henkilöt (käytettävissä olevat tulot alle 60 % kaikkien talouksien mediaanitulosta, OECD:n modifioitu kulutusyksikkö)

³⁾ Arvio

⁴⁾ Tietoa ei saatavissa

⁵⁾ Tulot alle ns. köyhyysrajan ko. vuonna sekä vähintään kahtena vuotena kolmen edeltävän vuoden aikana

Pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt selvästi, mutta pienituloisen sekä pitkittyneesti pienituloisen väestön osuus on kasvanut. Pienituloiset ovat pääosin työttömiä, iäkkäitä eläkeläisiä ja opiskelijoita. Tulojen kasvu alimmassa tulokymmenyksessä on ollut hitaampaa kuin kotitalouksilla keskimäärin. Lapsiperheiden köyhyysaste laski usean vuoden nousun jälkeen ja oli alhaisempi kuin koko väestön. Yksinhuoltajien pienituloisuus oli edelleen merkittävä ongelma.

Erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja vanhempia oli edelleen runsaasti. Huostaanottojen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä jatkoi kasvua. Sen sijaan lastensuojelun avohoidossa olevien lasten ja nuorten määrä vähentyi. Huostaanottojen keskeisiä syitä ovat vanhempien pitkäaikaistyöttömyys, mielenterveysongelmat samoin kuin vanhempien tai lasten lisääntynyt alkoholin ja huumeiden käyttö.

Toimeentulotuen tarve väheni edelleen hieman. Asunnottomien määrä väheni noin sadalla.

Kertomusvuoden toimenpiteitä

Merkittävä saavutus oli sosiaalipäivystyksen kehittäminen ja sen saaminen lähes koko maan kattavaksi. Kertomusvuonna säädettiin määräajat toimeentulotukiasioiden käsittelylle ja asiakkaan pääsyyllä henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalialan asiantuntijan kanssa. Laki tuli voimaan vuoden 2008 alusta.

Työttömien terveydenhuoltohanke käynnistettiin. Tavoitteena on uusien toimintamallien kehittäminen pitkäaikaistyöttömille terveydenhuolto-, kuntoutus- ja aktivointipalveluihin.

Kansaneläkkeeseen ja muihin vähimmäisetuuksiin viime vuosina toteutetut korotukset sekä asumismenojen omavastuun poistaminen toimeentulotuesta ovat kohentaneet pienituloisten taloudellista tilannetta. Lisäksi työllisyystilanteen kohentuminen sekä vuonna 2006 voimaan tullut toimeentulotuen ja työmarkkinatuen rahoitusuudistus ovat kannustaa kuntien työllistämään pitkäaikaistyöttömiä.

17.5 Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva

Tavoitteiden toteutuminen

Yli kuusi kuukautta hoitoa jonottaneiden määrä nousi hieman. Uhkaamassa ollut Tehyn työtaistelu edellytti sairaanhoitopiireiltä varautumista kiireellisen hoidon antamiseen, mikä osaltaan vaikutti hoitojonojen pidentymiseen. Jonottaneista 60 % odotti kirurgista hoitoa ja näistä 80 % ortopedista toimenpidettä. Jonoissa oli myös paljon käsi- ja plastiikkakirurgisia hoitoja jonottavia potilaita. Näitä palveluita ei ole ostettavissa yksityisiltä tai kolmannen sektorin palvelujen tuottajilta. Aikuispsykiatriassa ja lasten- sekä nuorisopsykiatriassa hoitoon pääsyn määräajat toteutuivat HUS-piiriä ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriä lukuun ottamatta kaikissa sairaanhoitopiireissä. Päiväkirurgisten toimenpiteiden määrä on kasvanut tasaisesti.

Perusterveydenhuollossa hoitoon pääsy ei-kiireellisissä tapauksissa huonontui ja välittömän yhteyden saanti terveyskeskuksiin heikentyi hieman. Sen sijaan hoitoon pääsy suun terveydenhuollossa oli ennallaan. Loka-kuussa 2007 hoitoon pääsy kuuden kuukauden sisällä toteutui 74 prosentissa terveyskeskuksista, jonottaneita oli 17 700. Maaliskuussa 2007 heitä oli 25 300. Hoidon saatavuudessa oli edelleen merkittävää alueellista epätasa-arvoisuutta.

Taulukko 158. Toimivien palveluiden ja kohtuullisen toimeentuloturvan toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011¹⁾

	2000	2005	2006	2007	STM:n tavoite 2011
Erikoissairaanhoito					
Hoitotakuun toteutuminen, yli 6 kk jonottaneiden määrä	66 000	15 000	7 300	9 500	0
Perusterveydenhuolto					
Hoitotakuun toteutuminen, kattavuus (% väestöstä)					
— välitön yhteydensaanti	..	73	80	74	..
— hoitotarpeen arviointi 3 arkipäivän aikana	..	92	96	96	..
— ei-kiireelliseen vastaanottoon pääsy, alle 14 päivää	..	..	82	67	..
Kaikki avohoitokäynnit (1 000)	25 130	25 630	24 877	25 100 ²⁾	..
— niistä käynnit lääkärillä, %	41,2	36,5	36,5	36,2 ²⁾	..
Käynnit/asukas	4,9	4,9	4,7	4,8 ²⁾	..
— äitiysneuvola ³⁾	0,9	1,1	1,1	1,1 ²⁾	..
— lastenneuvola ⁴⁾	2,8	2,7	2,7	2,7 ²⁾	..
— kouluterveydenhuollon käynnit ⁵⁾	2,1	2,1	2,1	2,1 ²⁾	..
Täyttämättömät terveyskeskuslääkäriin virat, %	..	8,5	8,9	10,0	4,0
Hammashuolto					
Hoitotakuun toteutuminen, (% terveyskeskuksista)					
— hoitotarpeen arviointi 3 arkipäivän aikana	..	81	88	91	..
— hoitoon pääsy 6 kuukaudessa	..	77	76	74	..
Hammashuollon käynnit (1 000)	4 849	4 962	4 942	4 950 ²⁾	..
Täyttämättömät terveyskeskusten hammaslääkäriin virat, %	5,4	12,6	13,2	12,1	..
Vanhusten palvelut, % 75 vuotta täyttäneistä					
— kodinhoitoapu	19,7	18,3	17,8	18,0 ²⁾	20,0
— palveluasuminen	5,1	5,4	5,6	5,8 ²⁾	6,5
— vanhainkodeissa	5,3	4,3	4,1	4,0 ²⁾	4,0
— terveyskeskusten pitkäaikaishoito	3,1	2,5	2,4	2,3 ²⁾	1,5
— omaishoidontuella hoidetut	3,0	3,7	3,3	3,4 ²⁾	5,0
Sosiaali- ja terveystoimen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	52,6	53,2	53,6 ²⁾	55,0
Toimeentulotukea saaneet					
— kotitaloudet	271 686	238 848	226 617	226 000 ²⁾	200 000
— henkilöt	454 353	377 376	358 369	358 000 ²⁾	315 000

¹⁾ Lähde: Stakes ja STM

²⁾ Arvio

³⁾ 15—44-vuotiaista naista kohden

⁴⁾ 0—7-vuotiaista kohden

⁵⁾ 7—18-vuotiaista kohden

Työikäisten Suomessa asuvien lääkäreiden määrä vuonna 2007 oli 17 163, joka on korkeampi kuin kertaakaan aikaisemmin. Työssäkäyviä hammaslääkäreitä oli noin 4 400. Maamme lääkäri- ja hammaslääkäritiheys ovat Euroopan suurimpia. Täyttämättömät terveyskeskuslääkärintvirit ja hammaslääkärintvirit olivat kuitenkin ongelmana erityisesti pienemmillä paikkakunnilla. Terveyskeskusten lääkärivaje kasvoi edelleen ja alueelliset erot olivat suuret. Suurin vaje on Kainuussa, mutta myös Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Länsi-Pohjan ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopireissä lääkäritilanne oli heikko.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollossa työskenteli kaikkiaan noin 252 000 henkilöä. Heistä noin 45 % työskenteli sosiaalihuollossa ja 55 % terveydenhuollossa. Hoitohenkilökunnasta sekä pätevistä sosiaalityöntekijöistä oli paikoin pulaa. Ongelma oli suurin pienissä kunnissa sekä Etelä- ja Länsi-Suomen suurissa kaupungeissa. Myös vanhustenhuollossa oli henkilöstövajetta.

Vanhuksille ja vammaisille pyrittiin tarjoamaan mahdollisimman kodinomaiset asuinolosuhteet. Yhä useampi asui palvelu- tai tukiasunnossa laitoksen sijaan. Kotona asuminen on mahdollistettu lisäämällä kotipalvelua, kotisairaanhoitoa ja omaishoidontukea. Vaikeavammaisten liittämistä osaksi yhteiskuntaa on helpotettu lisäämällä kuljetuspalveluja, henkilökohtaisia avustajia sekä tulkkipalveluja.

Sairausvakuutuksen korvaamien yksityisten lääkäri- ja hammaslääkärikäyntien määrät kasvoivat hieman. Korvaukset yksityisen hammaslääkärint antamasta hoidosta nousivat 2000-luvun alussa selvästi koko väestön tullessa asteittain oikeutetuiksi näihin korvauksiin. Lääkekorvausten kokonaismäärä kasvoi edelleen, mutta korvauskustannusten kasvu kiihtyi jälleen pysyen kuitenkin pitkän ajan keskiarvoa hitaampana.

Taulukko 159. Sairausvakuutusetuuksien lukumäärät vuosina 2000 ja 2005—2007¹⁾

	2000	2005	2006	2007
Sairauspäivärahan saajat	296 300	345 300	348 850	347 800
Sairausvakuutuksen kustantamat omavastuukerrat (1 000 kpl)				
— lääkkeet ²⁾	19 180	20 600	24 600	26 417
— yksityislääkärisikäynnit	3 349	3 446	3 503	3 640
— yksityishammaslääkärisikäynnit	1 199	2 820	2 809	2 844
— yksityinen tutkimus ja hoito	1 111	1 234	1 295	1 339
— matkat	3 209	4 124	4 471	4 621
Kelan kuntoutujat	96 044	105 139	106 479	105 326

¹⁾ Lähde: Kansaneläkelaitos

²⁾ Lääkekorvausjärjestelmä muuttui 1.1.2006

Työttömyyseläkeläisten määrä nousi selvästi johtuen siihen oikeuttaviin ikäluokkiin kuuluvien henkilöiden aiempaa suuremmasta lukumäärästä. Vanhuuseläkeläisten ja työkyvyttömyyseläkeläisten määrä kasvoi hieman. Osa-aikaeläkkeen suosio oli ennallaan.

Vuonna 2007 keskimääräinen vanhuuseläke oli miehillä 1 507 euroa/kk ja naisilla 971 euroa/kk. Verotus huomioiden eläkeläiskotitalouksissa asuvien toimeentulo yltää keskimäärin 70 %:iin ammatissa toimivien tulotasta. Noin 92 400 henkilön eli eläkkeensaajista 7 %:n toimeentulo oli pelkän kansaneläkkeen varassa. Heistä pääosa oli iäkkäitä naisia. Työeläkemaksun osuus palkoista (alle 53-vuotiaat) oli vuonna 2007 arviolta 21,44 %. Tämä oli samaa tasoa kun edellisenä vuonna.

Taulukko 160. Eläkkeensaajat vuonna 2000 ja 2005—2007¹⁾

	2000	2005	2006	2007
Vanhuuseläke	869 700	940 000	964 400	978 300
Osa-aikaeläke	24 500	32 500	30 600	30 000
Työkyvyttömyyseläke	276 300	269 400	267 400	271 600
Työttömyyseläke	54 300	50 900	47 700	50 300
Perhe-eläke	281 300	287 450	287 700	287 900

¹⁾ Lähde: Eläketurvakeskus

Työttömyystilanteen kohdentuminen vähensi työttömyyspäivärahojen tarvetta selvästi.

Taulukko 161. Työttömyyspäivärahojen saajat vuonna 2000 ja 2005—2007¹⁾

	2000	2004	2005	2006
Ansiöpäivärahan saajat	296 400	276 470	255 920	232 620
Peruspäivärahan saajat	43 330	52 820	49 940	44 665
Aikuiskoulutustuki ²⁾	-	6 970	7 480	7 990
Koulutuspäiväraha ³⁾	..	1 710	1 670	1 760

¹⁾ Kansaneläkelaitos ja STM²⁾ Maksettu 1.8.2001 alkaen³⁾ Saajia keskimäärin kuukauden aikana

Kertomusvuoden toimenpiteitä

Toimintavuoden aikana jatkettiin kunta- ja palvelurakennemuutoshankkeen valmistelua. Vuonna 2007 käynnistyi valmistelu elatustuen toimeenpanon siirtämiseksi kunnilta kansaneläkelaitokselle. Myös vammaisten tulkkipalvelujen siirtoa valtiolle valmisteltiin.

Sosiaalialan henkilöstön saatavuuden ja osaamisen tehostamiseksi valmisteltiin suositukset henkilöstön täydennyskoulutuksesta ja tehtävärakenteesta. Omaishoitajien asemaa parannettiin mahdollistamalla heille yksi lisävapaapäivä 1.1.2007 lukien.

Kansaneläkelaitos aloitti kertomusvuonna kansallisen potilastietojen sähköisen rekisteröinti-, hakemisto- ja arkistointipalvelun sekä siihen liittyvän tiedonvälityspalvelun, sähköisen lääkemääräyksen, lääketietokannan ja reseptikeskuksen rakentamisen ja kehittämisen. Tavoitteena on aloittaa sähköisen lääkemääräyksen käyttöön-otto vuonna 2008.

Kertomusvuonna käynnistettiin kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon yhdistämiseen tähtäävän terveydenhuoltolain valmistelu. Tavoitteena on tukea ja vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja edistää palvelujen asiakaslähtöisyyttä, lisätä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon saumatonta yhteistyötä sekä terveyspalvelujen saatavuutta, tehokasta tuottamista, kehittämistä, ohjausta ja valvontaa. Tavoitteena on myös uudistaa sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmä.

Vuonna 2007 valmisteltiin ikäihmisten palvelujen laatusuosituksia sekä palvelusetelijärjestelmän ulottamista kotisairaanhoidon. Vuoden aikana selvitettiin mahdollisuudet hillitä lääkekustannusten kasvua siirtymällä lääkekorvausjärjestelmässä viitehintajärjestelmään.

Vuoden 2007 alusta toteutettiin heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville kohdistetut erityistoimenpiteet. Eläkkeensaajien asumistuen asumiskustannusten enimmäismääriä korotettiin, lapsen erityishoitotukeen, erityisvammaistukeen ja eläkkeensaajien erityishoitotukeen tehtiin 15 euron korotus. Kansaneläkkeisiin ja eräisiin siihen liittyviin etuuksiin valmisteltiin kertomusvuonna 20 euron tasokorotus, joka tuli voimaan 1.1.2008.

Lisäksi eduskunta päätti kansaneläkkeen maksamisesta alentamattomana laitoshoidossa oleville sekä päätti luopua kuntien kalleusluokituksesta.

Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimineet alueelliset sosiaalivakuutuslautakunnat lakkautettiin ja tehtävät siirrettiin Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Sen käsittelemien valitusten lukumäärä nousi 13 593:een edellisen vuoden 10 808:sta. Samalla saapuneiden valitusten määrä nousi huomattavasti, lähes 25 000:een. Lisäystä oli 56 prosenttia. Valituksista saatiin ratkaistua 55 prosenttia. Käsittelyajat pidentyivät 11,5 kuukaudesta hieman yli 13 kuukauteen. Ministeriö ryhtyi toimenpiteisiin aikojen lyhentämiseksi.

Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvonnan yhdistämistä hallitusohjelman mukaisesti valmisteltiin työryhmässä. Uuden valvojan on tarkoitus toimia Suomen Pankin yhteydessä.

Työeläkelaitosten riskinkantokykyä lisättiin vuoden 2007 alusta voimaan tulleella lainsäädännöllä. Uudistuksella tavoitellaan aikaisempaa parempien sijoitustuottojen avulla työeläkemaksun nousupaineen hillitsemistä. Sijoitustoiminnan kehittämiseksi myös kate- ja vakavaraisuussäntelyä uudistettiin ja työeläkelaitosten valvontaa kehitettiin. Työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteita selvitettiin ja valmisteltiin jatkotoimenpiteitä.

Työeläkelakien yhteensovittamista koskeva esitys valmisteltiin ja hyväksyttiin eduskunnassa. Merimies-, yrittäjä- ja maatalousyrittäjäeläkkeiden teknistä uudistamista koskevat uudistukset tulivat voimaan vuonna 2007.

Voimavarojen käyttö

Taulukko 162. Toimiviin palveluihin ja kohtuulliseen toimeentuloturvaan käytettyjä voimavaroja vuosina 2005–2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
STM:n toimintaresurssit			
Terveysosasto, perhe- ja sosiaalipalveluosasto sekä vakuutusosasto	9,5	10,7	11,5
STM:n erillisprojektit			
Kansallinen terveydenhuollon hanke	0,7	0,7	0,6
Kansallisen elektronisen sairauskertomuksen kehittäminen (tietoyhteiskuntaohjelma)	0,5	0,9	0,5
Työterveyshuoltolain toimeenpano	0,1	0,1	0,3
Sosiaalialan kehittämishanke	0,6	1,5	1,7
Palvelulainsäädäntöhanke	0,2	0,2	0,1
Hallinnonalan laitokset			
Stakes	20,5	22,6	22,9
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta	1,7	1,8	1,9
Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta	1,9	2,1	2,9
Terveydenhuollon oikeusturvakeskus	2,9	3,7	4,6
Valtion koulukodit	0,6	0,2	0,4
Läkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus	2,7	2,8	2,0

Taulukko 163. Eräät kuntien sosiaali- ja terveystoimen menot vuosina 2000 ja 2005—2007, milj. euroa¹⁾

Tehtäväalue	2000	2005	2006	2007 arvio
Vanhusten laitoshoido	652	804	839	875
Vammaishuollon laitoshoido	140	165	173	180
Vammaisten työllistämistoiminta	125	148	146	150
Kotipalvelu	463	581	615	650
Muut vanhusten ja vammaisten palvelut	735	1 272	1 422	1 560
Toimeentulotuki	428	439	446	440
Päihdehuolto	87	129	139	150
Perusterveydenhuolto	1 984	2 619	2 756	2 900
Hammashuolto	239	342	365	370
Erikoissairaanhoido	2 956	4 078	4 283	4 500

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus ja STM**Taulukko 164. Sairausvakuutuksen menoja vuosina 2000 ja 2005—2007, milj. euroa¹⁾**

Tehtäväalue	2000	2005	2006	2007
Sairauspäivärahat	494	706	745	767
Lääkkeet	678	1 076	1 100	1 142
Lääkärintalvelut	60	63	63	66
Hammaslääkärintalvelut	41	92	92	94
Tutkimus ja hoito	58	56	60	65
Matkat ja sairaankuljetukset	108	164	181	196
Kuntoutusmenot	220	285	289	291

¹⁾ Kansaneläkelaitos**Taulukko 165. Eläkemenot vuosina 2000 ja 2005—2007, milj. euroa¹⁾**

Tehtäväalue	2000	2005	2006	2007 arvio
Vanhuuseläkkeet	8 715	11 732	12 493	13 118
Osa-aikaeläkkeet	133	224	214	220
Työkyvyttömyyseläkkeet	2 747	3 010	3 047	3 138
Työttömyyseläkkeet	621	690	672	660
Perhe-eläkkeet	1 236	1 429	1 466	1 503

¹⁾ Lähde: Stakes ja STM**Taulukko 166. Työttömyysturvan menot vuosina 2000 ja 2005—2007, milj. euroa**

Tehtäväalue	2000	2005	2006	2007
Peruspäiväraha	83	118	109	94
Ansiopäiväraha	1 306	1 460	1 376	1 230

17.6 Lapsiperheiden hyvinvointi

Tavoitteiden toteutuminen

Pääosa lapsista voi hyvin. Erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja vanhempia oli kuitenkin runsaasti. Huolestuttavinta on ollut huostaanottojen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärän jatkuva kasvu. Niiden keskeisiä syitä ovat vanhempien pitkäaikaistyöttömyys, mielenterveysongelmat samoin kuin vanhempien tai lasten lisääntynyt alkoholin ja huumeiden käyttö. Taustalla on myös ongelmien tunnistamisen sekä tukitoimien liian myöhäinen käynnistäminen. Syntyvyys säilyi hyvänä. Vuonna 2007 syntyi noin 100 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Isät käyttivät entistä enemmän oikeuttaan erilaisiin isyysetuuksiin.

Taulukko 167. Lapsiperheiden hyvinvoinnin toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2007 sekä tavoitteet vuodelle 2011

	2000	2005	2006	2007	STM:n tavoite 2011
Ensisynnyttäjien keski-ikä	27,6	27,9	28,0	28,0 ¹⁾	28,0
Kokonaishedelmällisyys	1,73	1,80	1,84	1,83 ¹⁾	1,84
Päivähoidossa olevien osuus ikäryhmästä, %					
— 1—2-vuotiaat	35	37	38	39 ¹⁾	40
— 3—5-vuotiaat	66	69	70	71 ¹⁾	72
Lapsia avohoidon tukitoimissa	49 351	59 101	59 069	58 000 ¹⁾	55 000
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	12 854	15 316	15 628	15 550	15 100
Vanhempainpäivärahoista maksettu isille, %	4,2	5,5	5,7	6,1	7,0
Isyysrahaa käyttäneiden isien osuus, %	63,1	69,8	70,5	71,0 ¹⁾	73,0

¹⁾ Arvio

Kertomusvuoden toimenpiteitä

Vuoden 2007 alusta korotettiin äitiysrahaa 56 ensimmäisen arkipäivän ajalta 90 %:iin ja vanhempainrahaa 75 %:iin työtulosta 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta. Samalla ns. isäkuukauden pitäminen muuttui joustavamaksi ja perhevapaan ajalta työnantajalle maksettavaa vuosilomakorvausta korotettiin. Ottovanhemmille maksettavaa vanhempainrahakautta pidennettiin 200 päivään.

Lapsiperheiden peruspalveluja on kehitetty osana sosiaalialan kehittämishanketta, kuten myös päivähoidon laadun kehittämiseen liittyviä hankkeita. Vuonna 2007 valmistui uusi lastensuojelulaki. Siinä on keskeistä avo-
huollon ja varhaisen puuttumisen sekä niihin liittyen viranomaisten välisen yhteistyön tehostaminen sekä lapsen ja vanhempien tai huoltajien oikeusturvan parantaminen lastensuojeluun liittyvissä asioissa.

Voimavarojen käyttö**Taulukko 168. Lapsiperheiden hyvinvointiin käytettyjä voimavaroja vuosina 2000 ja 2005—2007, milj. euroa**

	2000	2005	2006	2007
Äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat	479	644	692	772
Lasten päivähoito, sis. pienten lasten hoidon tuet	1 882	2 101	2 170	2 250 ¹⁾
Lastensuojelun laitos- ja perhehoito	166	333	429 ¹⁾	470 ¹⁾
Muut lasten ja nuorten palvelut	346	444	402 ²⁾	420 ¹⁾
Lapsilisät	1 387	1 424	1 419	1 411
Äitiysavustukset	9	11	11	10

¹⁾ Vuodesta 2006 lähtien sisältää myös perhehoidon²⁾ Vuodesta 2006 lähtien ei sisällä lastensuojelun perhehoitoa**17.7 Sukupuolten tasa-arvon edistäminen****Tavoitteiden toteutuminen**

Naisten säännöllisen työajan ansiot olivat keskimäärin 19 % pienemmät kuin miesten ansiot. Ero on kutistunut erityisesti valtiolla. Suhteelliset palkkaerot ovat pienimmät kuntasektorilla, suurimmat yksityisellä sektorilla. Suurimmat palkkaeroja aiheuttavat tekijät ovat ala ja ammatti. Naisyrittäjien määrä on kasvanut hitaasti.

Määräaikaiset työsuhteet ovat julkisella sektorilla yleisempiä kuin yksityisellä sektorilla. Vuonna 2007 määräaikaisten miesten ja naisten osuudet vähenivät 0,5 %-yksikköä. Vähennys tapahtui lähinnä kunnissa ja kuntayhtymissä. Määräaikaisuus oli edelleen yleisintä nuorilla naisilla. Valtiolla naisten määräaikaisten työsuhteiden osuus kääntyi nousuun.

Taulukko 169. Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuneet tunnusluvut vuosina 2000 ja 2005—2005 sekä tavoitteet vuodelle 2011

	2000	2005	2006	2007	STM:n tavoite 2011
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	80,7	80,4	80,7	82,0
Määräaikaisten työsuhteiden osuus työsuhteista, %					
— miehet	12,9	12,9	12,6	12,3	12,0
— naiset	19,9	19,9	20,0	19,4	18,0

Kertomusvuoden toimenpiteitä

Hallitus jatkoi hallitusohjelman mukaisesti edellisellä hallituskaudella käynnistyneen samapalkkaisuusohjelman toteuttamista. Ohjelmalle nimettiin kesällä 2007 uusi kolmikantainen korkean tason seurantaryhmä. Ryhmän tehtävänä on sopia keinoista, joilla päästäisiin ohjelman asettamaan tavoitteeseen, jonka mukaan naisten ja miesten välinen keskimääräinen palkkaero kaventuisi nykyisestä noin 20 %:sta vähintään viidellä %-yksiköllä vuoteen 2015 mennessä.

Uuden tasa-arvo-ohjelman valmistelun käynnistämisestä kaikkien ministeriöiden yhteistyönä ja sen tulevista painopisteistä sovittiin hallituksen iltakoulussa. Vuonna 2007 toteutettiin kaksi mittavaa tiedotuskampanjaa, toinen isien perhevapaiden käytön ja toinen naisten urakehityksen edistämiseksi. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiskoulutusta järjestettiin valtioneuvoston piirissä ja jatkettiin valmisteluja sukupuolivaikutusten huo-

mioimiseksi budjetin pääluokkaperusteluissa. Lisäksi valmisteltiin Euroopan neuvoston kampanjaa naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi.

Voimavarojen käyttö

Taulukko 170. Sukupuolten tasa-arvon edistämiseen käytettyjä voimavaroja vuosina 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
STM:n toimintaresurssit			
Tasa-arvoyksikkö	0,7	0,7	0,7
Tasa-arvovaltuutetun toimisto	0,6	0,6	0,6
STM:n erillisprojektit			
Kansallinen toimenpideohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi	0,3	0,4	0,3

17.8 Erityisteema: Sosiaalialan kehittämishanke 2003—2007

Sosiaalialan kehittämishankkeen¹⁾ tavoitteena oli sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen koko maassa. Tavoitteeseen pyrittiin uudistamalla lainsäädäntöä, palvelujen tuottamisen rakenteita sekä työnjakoa ja toimintatapoja. Hankkeen keskeisenä tehtävänä oli edistää kuntien välistä yhteistyötä palvelujen järjestämisessä, hyvien työkäytäntöjen levittämisessä ja varhaisessa puuttumisessa sosiaaliin ongelmiin. Hankkeen aikana käynnistettiin uudistuksia sosiaalipalvelujen kaikilla sektoreilla: lasten ja perheiden, vanhusten, vammaisten, mielenterveys- ja päihdeongelmaisten palveluissa. Lisäksi laadittiin sosiaalialan pitkän aikavälin kehittämistä linjaava Hyvinvointi 2015 -ohjelma.

Hanke toteutettiin laajassa yhteistyössä kuntien ja eri asiantuntijatahojen kanssa. Kehittämishankkeen aikana kuntien valtionosuuksia lisättiin yhteensä 110 milj. eurolla hankkeen mukaisiin uudistuksiin. Lisäksi kuntien omia kehittämishankkeita tuettiin valtionavustuksin yli 82 milj. eurolla.

Hankkeen keskeisimmät tulokset ovat seudullisen yhteistyön sekä lasten ja perheiden palvelujen kehittyminen ja sosiaalipäivystyksen kehittäminen sekä sen saaminen lähes koko maan kattavaksi. Erityisesti hankkeen vaikutus näkyy lastensuojelun eri osa-alueiden laadunparannuksena ja lapsiperheiden palvelujen uutena toimintakonseptina eli perhekeskustoiminnan luomisessa. Lisäksi hankkeen aikana tehtiin tietoteknologian hyödyntämiseen liittyvää määrittelytyötä. Tietoteknologian hyödyntäminen myös sosiaalialalla tarjoaa jatkossa mahdollisuuksia uudentyypisille palvelujen toteutustavoille.

Kehittämistyö jatkuu vuonna 2008 alkavassa Kansallisessa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelmassa sekä kunta- ja palvelurakennemuutoksessa. Päätyneen hankkeen vaikutuksien arviointi jatkuu vielä vuoden 2008 ajan.

17.9 Erityisteema: toimeentulotuen ja työmarkkinatuen rahoitukseen tehty uudistus

Pitkäaikaistyöttömät

Vuoden 2007 lopussa oli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 47 700, mikä oli 11 300 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vaikeasti työllistyviä henkilöitä työttömistä työnhakijoista on edelleen yli puolet. Pitkäaikaistyöttömien lisäksi tähän joukkoon kuuluu toistuvaistyöttömiä, vajaakuntoisia, iäkkäitä ja maahanmuuttajia.

¹⁾ Lähde: Perhekeskustoiminnan kehittäminen. PERHE-hankkeen loppuraportti (STM:n selvityksiä 2008:12)

Pitkäaikaistyöttömyys koskettaa erityisesti ikääntyviä ihmisiä. Yli 50-vuotiaiden työttömien uudelleen työllistyminen avoimille työmarkkinoille on ollut heikkoa. Siksi on tärkeää vahvistaa heidän työelämässä pysymistä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnoima valtakunnallinen Veto-ohjelma vuosille 2003—2007 tähtäsi työn ja työelämän vetovoimaisuuden lisäämiseen. Sen tavoitteena oli turvata kansalaisten täysipainoinen osallistuminen työelämään ja vaikuttaa työssäoloajan jatkamiseen sekä vahvistaa työn houkuttelevuutta vaihtoehtona kaikissa tilanteissa.

Vanhimpien ikäluokkien osalta työllisyyskehitys on ollut erittäin myönteistä. Osaltaan tähän ovat vaikuttaneet lainsäädännölliset ratkaisut, eläkeuudistus ja työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden ikärajan nosto. Työttömyysturvan lisäpäiviä voidaan maksaa vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneille, jos työtön on täyttänyt 59 vuotta ennen työttömyyspäivärahan 500 päivän enimmäiskeston täyttymistä. Sitä ennen syntyneillä ikäraja on 57 vuotta. Ns. työttömyysputkessa olevat saavat pääsääntöisesti ansiosidonnaista päivärahaa. Vuoden 2005 lopussa 55—57-vuotiaita heitä oli 17 200. Vuoden 2007 lopussa määrä oli pudonnut 8 000 henkilöön. Lisäpäiväoikeuden ikärajan noston myötä työttömyyden alkavuus on myöhentynyt ja työttömyysputkeen jäävien määrä on alentunut.

Työmarkkinatuki on käytännössä muodostunut pitkäkestoiseksi toimeentuloturvaksi suurelle joukolle työttömiä. Työmarkkinatuen saajia oli vuoden 2007 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 126 677 kuukaudessa, 12 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Heistä 77 500:lle (62 %) oli maksettu työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivää. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 8 %. Yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneista enemmistö (58 %) on miehiä. Alle 30-vuotiaita on 8 % ja 60 vuotta täyttäneiden osuus on 7 %.

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleella työmarkkinatukiudistuksella pyrittiin vaikuttamaan rakenteelliseen työttömyyteen ja saamaan työkykyiset ja työmarkkinoiden käytettävissä olevat pitkään työmarkkinatukea saaneet henkilöt takaisin työelämään. Pitkäkestoisen passiivisen työmarkkinatuen (yli 500 päivää) rahoitus ja toimeentulotuen perusosan rahoitus jaettiin puoliksi valtion ja kunnan kesken. Valtio rahoittaa kuitenkin aina aktiiviajan työmarkkinatuen.

Työvoimatoimisto tarjoaa 500 päivää työmarkkinatukea saaneelle työttömälle tehostetusti työtä tai aktiivitoimenpiteitä, joista kieltäytyminen johtaa työmarkkinatuen maksatuksen keskeyttämiseen. Yli 500 työttömyyspäivältä työmarkkinatukea saaneista 34,5 % osallistui aktiivitoimiin. Ennen työmarkkinauudistusta, vuonna 2005, tämän ryhmän aktivointiaste oli 20 %.

Aktiivitoimenpiteiden lisäys lisäsi työvoiman palvelukeskuksissa tarjolla olevia työllistymismahdollisuuksia. Palvelukeskukset tarjoavat erityispalvelua ensisijassa pitkään työttömän olleille henkilöille, joiden työllistymistä vaikeuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet. Palvelukeskuksissa on työhallinnon, kuntien ja Kelan yhteydessä. Rahoituksen ja työllistämistukijärjestelmän muutosten avulla kannustettiin kuntia työmarkkinatuen aktivointiasteen olennaiseen nostamiseen.

Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä. Työvoimahallinto ja kunta laativat yhdessä työttömän henkilön kanssa aktivointisuunnitelman, jossa sovitaan toimista, joilla asiakkaan työllistymismahdollisuuksia parannetaan. Vuonna 2007 tehtiin 37 330 aktivointisuunnitelmaa, joista 6 275 alle 25-vuotiaille. Suunnitelmassa voidaan sopia myös osallistumisesta kuntouttavaan työtoimintaan, joka on velvoittavaa alle 25-vuotiaille. Kunta vastaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä. Kuntouttava työtoiminta luetaan aktiivitoimenpiteeksi, jonka aikaisen työmarkkinatuen valtio rahoittaa. Vuonna 2005 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 4 712 työmarkkinatuen saajaa ja 3 445 toimeentulotuen saajaa. Vuonna 2007 toimintaan osallistui 7 825 työmarkkinatuen saajaa. Toimeentulotukitilastoja vuodelta 2007 ei ole käytettävissä, mutta vuonna 2006 kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien toimeentulotuen saajien määrä kasvoi 1 100 henkilöllä edellisestä vuodesta.

Pitkäaikaistyöttömien ryhmässä on henkilöitä, joiden työllistäminen tehokkaillaan toimenpiteillä ei ole käytännössä mahdollista. Vuoden 2005 toukokuun alusta tuli voimaan laki eräiden pitkäaikaisesti työttömänä olleiden henkilöiden eläketuesta. Se oli kertaratkaisu vuonna 1941—1947 syntyneille, jotka 1990-luvun lamavuosien työttömyyden seurauksena eivät olleet ansainneet riittävää eläketurvaa. Eläketukea on maksettu työmarkkinatuen sijasta siihen asti, kun henkilö täyttää 62 vuotta. Etuutta myönnettiin vuoden 2005 aikana 3 700 henkilölle, vuoden 2006 lopussa tuen saajia oli 2 500 ja vuoden 2007 lopussa enää 1 800 henkilöä.

17.10 Tärkeimmät yhteenvetotiedot rahastojen ja liikelaitosten talouden ja toiminnan tuloksellisuuden kehityksestä

Työsuojelurahasto

Työsuojelurahasto on perustettu edistämään tapaturmavakuutuslain perusteella vakuutusvelvollisten työnantajien ja heidän työntekijöidensä työsuojelua sekä myöntämään varoja työsuojelututkimukseen ja -koulutukseen sekä tiedottamiseen.

Rahaston toiminnan tulot muodostuvat pääosin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton keräämästä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen työsuojelumaksusta, joka oli 10,7 milj. euroa vuonna 2007. Rahasto käsitteli 392 hake-
musta, mikä oli 12 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Rahasto myönsi työelämän tutkimus-, kehitys- ja tiedotustoimintaan yhteensä 10,0 milj. euroa 228:lle hankkeelle. Ne käsittelivät työelämän terveysriskejä, riskienhallintaa, kuormitustekijöitä, työyhteisöjen toimivuutta sekä työpaikkaratkaisujen vaikutuksia. Työturvallisuuskeskuksen toimintaa avustettiin 2,75 milj. eurolla.

EU:n rakennerahastot

Sosiaali- ja terveysministeriössä oli (ohjelmakausi 2000—2006) vuoden 2007 loppuun mennessä käynnistetty 162 projektia. Lisäksi Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston hallinnoimia projekteja oli 27. Projekteista 122 on päättynyt ja suljettu. Hankkeet ovat pääsääntöisesti pitkäkestoisia, useamman vuoden kokonaisuuksia.

Uusi Manner-Suomen ESR-ohjelma 2007—2013 hyväksyttiin komissiossa vuoden 2007 lopussa. Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti joulukuussa 2007 ensimmäisen haun valtakunnallisiin kehittämisohjelmiinsa: terveenä ja osaavana työssä, tasa-arvoa työelämään sekä välityömarkkinat. Saman aikaisesti lääninhallitukset käynnistivät yhdessä muiden alueellisten toimijoiden kanssa hakuja alueellisista kehittämisohjelmista. Toimintavuonna toteutettiin tasa-arvohankkeiden arviointi. Maksatuskäsittelyyn syntyneitä ruuhkia pystyttiin vuoden aikana purkamaan tehokkaasti.

Taulukko 171. STM:n hallinnoimat EU:n rakennerahastohankkeet; määrärahat sekä henkilöstöresurssit vuosina 2005—2007

	2005	2006	2007
Käynnissä olevat projektit	149	155	162
Sidottu hankkeisiin STM:ssä (ESR/EAKR + valtio, 1 000 €)	8 390	12 482	7 193
Sidottu hankkeisiin ISLH:ssa (ESR/EAKR + valtio, 1 000 €)	347	2 632	844
Henkilöstöresurssit (htv)	6,7	6,7	7,1

17.11 Valtionyhtiöiden kehitys ja omistajapolitiikka

Alko

Taulukko 172. Alkon toimintaa kuvaavia tietoja vuosilta 2005—2007

	2005	2006	2007
Liikevaihto ilman alkoholijuomaveroa, milj. euroa	518,7	549,1	582,3
Liikevoitto, milj. euroa	50,9	60,1	70,9
Voitto ennen satunnaiseriä, milj. euroa	52,0	61,9	73,7
Tilikauden voitto, milj. euroa	38,9	46,5	54,8
Taseen loppusumma, milj. euroa	225,1	234,6	242,1
Alkon osuus tilastoidusta alkoholien myynnistä, %	43,7	43,7	43,6
Omavaraisuusaste, %	31,6	33,1	35,3
Sijoitetun pääoman tuotto, %	76,6	83,3	90,5
Henkilöstö keskimäärin	2 456	2 535	2 609

Alkon tehtävänä on huolehtia alkoholilaissa yksinoikeudeksi säädetyn vähittäismyynnin harjoittamisesta. Yksinoikeuden tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen.

Vuonna 2004 toteutetut alkoholiveron alennukset ovat lisänneet alkoholijuomien myyntiä merkittävästi. Vuonna 2007 Alkon myynti oli 113,6 miljoonaa litraa, vajaat kaksi prosenttia edellistä vuotta enemmän. Myynnin rakenne miedontui edelleen. Kasvuun vaikutti kuluttajien vahva ostovoima ja alkoholin matkustajatuonnin väheneminen. Vuoden 2007 aikana perustettiin seitsemän uutta myymälää. Myymälöitä oli vuoden 2007 lopussa 338 ja myymäläverkostoa täydentäviä tilauspalvelupisteitä oli 130.

Raha-automaattiyhdistys

Taulukko 173. Raha-automaattiyhdistyksen toimintaa kuvaavia tietoja vuosilta 2005—2007

	2005	2006	2007
Liikevaihto, milj. euroa	595	604	599
Tilikauden voitto, milj. euroa	404	419	407
Tilikauden voitto, %	68	69	68
Sijoituspaikkamaksut, milj. euroa	93	94	92
Henkilöstökulut, milj. euroa	44	45	48
Henkilöstö	1 616	1 612	1 645

Raha-automaattiyhdistyksen tehtävänä on harjoittaa yksinoikeudella raha-automaatti- ja kasinopelitoimintaa Suomessa. Raha-automaattiyhdistyksen voitto käytetään valtion budjetin kautta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Raha-automaattiyhdistyksen liikevaihto supistui 0,7 % ja tilikauden voitto väheni hieman. Liikevaihdon supistuminen johtui käteisen rahan vähenemisestä, uuden tupakkalain myötä vähentyneestä pelaamisesta ravintoloissa, internet-, mobiili- ja viihdepelien tarjonnan lisääntymisestä sekä Raha-automaattiyhdistyksen linjauksesta pidättäytyä voimakkaasta pelien markkinoinnista ja lisäämisestä. Vuonna 2007 valtioneuvosto myönsi avustuksia Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta 306 milj. euroa 1 104 yleishyödylliselle yhteisölle ja säätiölle terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviin tarkoituksiin. Lisäksi Valtiokonttorille osoitettiin 103 milj. euroa sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen.

18. Työministeriö

Ministerin katsaus työministeriön toimialan toimintaan ja toimialan toimintaympäristön merkittävimpiin muutoksiin

Työllisyyden kehitys oli koko vuoden aikana erittäin hyvä. Työllisten määrä kasvoi 50 000—70 000 hengellä mittaustavasta riippuen. Huomattava osa kasvusta johtui työvoiman pysymisestä töissä entistä iäkkäämpänä.

Työttömien määrä aleni 28 000 henkilöllä eli 11 %. Työttömyysaste laski työvoimatiedusteluissa seitsemään prosenttiin. Avointen työpaikkojen määrä ei vuoden aikana lisääntynyt. Työvoiman rekrytointiongelmia ja varsinaista työvoimapulaa kokeneiden yritysten määrä säilyi edellisvuoden tasolla. Ammatilliselta osaamiseltaan määriteltä pulaa oli etenkin metalliteollisuudessa, rakennustyössä, kuljetuksissa sekä sosiaali- ja terveystalveissa. Nyt jo siis esiintyy yhtä aikaa työvoimapulaa ja työttömyyttä. Jatkossa haasteena onkin parantaa töiden ja työntekijöiden kohtaamista.

Luvut osoittavat, että työmarkkinat toimivat suhteellisen hyvin. Tämä on näkynyt myös asiakastyytyväisyyspalautteissa ja -tutkimuksissa. Työvoimatoimistojen toiminta sijoittui kärkeen työnantajien arvioissa valtionhallinnon laitosten palvelukykyvystä. Se on osoitus ministeriössä omaksutun strategialähtöisen palvelujen kehittämisen onnistumisesta. Erityisen voimakkaasti kehittyi sähköisten palveluiden käyttö.

Hyvään työllisyyskehitykseen vaikutti osaltaan vahva taloudellinen kasvu, joka lisäsi työvoiman kysyntää. Huomattava merkitys on kuitenkin niillä, jopa useisiin kymmeneen nousevilla toimenpiteillä, joilla on eri tavoin parannettu työvoiman kysyntää ja tarjontaa.

Ministeriössä laadittu tulevaisuuskatsaus kiteytti työpolitiikan strategiaperustan työmarkkinoiden toiminnan parantamiseen, työperäisen maahanmuuton lisäämiseen ja työelämän toimintojen kehittämiseen työssä pysymisen pidentämiseksi. Tulevaisuuskatsauksessa esitetyt asiat näkyvät laajalti myös keväällä 2007 aloittaneen hallituksen ohjelmassa.

Ministeriön henkilöstön työtyytyväisyys parani jatkaen usean vuoden peräkkäistä nousujohtoista linjaa. Työministeriön työtyytyväisyys oli selkeästi paras ministeriöiden välisessä vertailukelpoisessa arvioinnissa. Valtioneuvoston työhallinnolle asettamista tuottavuustavoitteista oltiin vuoden lopun tilanteessa edellä.

Hallitusohjelmaan sisältyi työministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön lakkauttaminen ja uuden työ- ja elinkeinoministeriön muodostaminen siten, että kaksi ministeriötä ja sisäasiainministeriön aluepolitiikan osasto liitetään yhteen. Maahanmuuttoon liittyneet työministeriön hoitamat asiat siirrettiin kuitenkin sisäministeriölle. Työ- ja elinkeinohallintoon jää kuitenkin runsaasti maahanmuuton käytännön asioiden hoitoa, josta vastaavat työvoimatoimistot.

Uuden ministeriön rakentamisella saadaan merkittäviä etuja. Työelämän ja elinkeinojen näkökulmien yhdistäminen avaa uusia näkökulmia. Käytännön asioiden hoito kehittyy työ- ja elinkeinopolitiikan kohdalla aiempaa saumattomammassa yhteistarkastelussa.

Uuden ministeriön rakentaminen oli huomattava ponnistus koko henkilöstölle, joista yli kaksisataa henkilöä eli noin kolmannes kokonaishenkilöstöstä, osallistui työryhmissä kehitystyöhön. Työministeriön henkilöstön asenne ja ote yhdistämiseen säilyi koko prosessin ajan myönteisenä ja vastuullisena.

Tarja Cronberg

Työministeri

18.1 Perusteltu arvio hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden toteutumisesta ja resurssien käytöstä hallinnonalalla

Kertomusvuonna työhallinto toteutti vuosille 2003—2007—2010 laadittua työpolitiikan strategiaa. Ministeriöuudistuksen seurauksena työpolitiikan strategian erillistä kehittämistyötä ei enää jatkettu, vaan hallitusohjelman mukaiset linjaukset sisällytettiin työ- ja elinkeinoministeriön perustamisen strategiaan lähtökohtiin. Työpolitiikan alueelta päälinjaukseksi asetettiin työmarkkinoiden toimivuuden ja työvoiman saatavuuden turvaaminen. Tämä edellyttää mm. työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman lieventämistä, jotta avoimet työpaikat täyttyvät nopeasti, rekrytointiongelmat vähenevät ja työttömyysjaksot lyhenevät, sekä ikääntyneiden työurien pidentämistä edelleen. Työn tuottavuuden nousu on keskeinen edellytys talouskasvun riittävälle jatkumiselle, koska työikäisen väestön määrän arvioidaan kääntyvän laskuun 2010-luvulla.

18.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen

Taulukko 174. Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus enintään, %	27	32	25	34

Työministeriö teettää vuosittain Tilastokeskuksella työvoiman hankintaa ja rekrytointiongelmia koskevan työnantajien puhelinhaastattelun. Vuoden 2007 aikana kaikista työpaikan täyttäneistä toimipaikoista noin 45 % oli käyttänyt myös työvoimatoimistoa työvoiman hankintakanavana hakiessaan työvoimaa toimipaikan ulkopuolelta.

Rekrytointiongelmat ja työvoimapula yleistyivät edelleen hieman vuoden 2007 aikana, jolloin noin 34 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista koki vaikeuksia rekrytoinnissa ja 13 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista jäi kokonaan tai osittain vaille haettua työvoimaa. Vuonna 2006 rekrytointiongelmia kokeneiden työpaikkojen osuus oli 32 %. Työvoimatoimistoissa oli vuonna 2007 keskimäärin kuukaudessa 3 600 sellaista työpaikkaa, joissa ilmeni rekrytointiongelmia. Ongelmapaikkojen määrä kasvoi noin tuhannella edellisvuoteen verrattuna.

Rakennetyöttömyyden alentaminen

Taulukko 175. Vaikeasti työllistyvien määrä

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Vaikeasti työllistyvien (pitkäaikaistyöttömien, toistuvaistyöttömien, toimenpiteiltä työttömäksi jääneiden ja toistuvasti toimenpiteille sijoittuvien) määrä, enintään henkilöä	161 857	146 511	125 000	124 800

Vuonna 2007 työttömistä työnhakijoista yli puolet eli keskimäärin 124 800 oli vaikeasti työllistyviä (pitkäaikais- tai toistuvaistyöttömiä, toimenpiteeltä työttömäksi tai toiseen toimenpiteeseen siirtyneitä). Edellisestä vuodesta vaikeasti työllistyvien määrä väheni 21 800:lla. Kertomusvuonna yhdenjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita oli keskimäärin 52 000 henkilöä eli 12 800 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä yhdenjaksoisesti yli 2 vuotta työttömänä olleita oli 25 000 henkilöä. Heidän määränsä väheni noin 4 000:lla. Viiden vuoden aikana ajanjaksona 2003—2007 pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt 25 600 henkilöllä.

Työurien pidentäminen 2—3 vuodella**Taulukko 176. Työurien pidentäminen 2—3 vuodella**

Tavoite ja mittari	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Työllisen ajan odote 50 –vuotiaille (vuotta)	9,5	9,6
Työllisten sairauspäivien osuus enintään, %	3,9	4,1—4,2

Vuonna 2007 sairauspäivät työllistä kohden alenivat miehillä 7,6:een, naisilla edellisenä vuonna tapahtunut lasku taittui, heillä sairauspäiviä työllistä kohden oli 9,8. Sairauspoissaolopäivien osuus työpäivistä oli miehillä 3,5 % ja naisilla 4,8 %. Yhteislukua ei ole käytettävissä, mutta se on taulukossa mainitulla välillä. Siten tavoitetta ei saavutettu. Mahdollisesti varhaiseläkemuotojen lopettaminen on vaikuttanut sairauspoissaolopäivien pysymiseen samalla tasolla.

Ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen**Taulukko 177. Ulkomaalaisten työllisyysasteen ero Suomen kansalaisiin**

Tavoite ja mittari	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Ulkomaalaisten työllisyysasteen ero Suomen kansalaisiin, enintään % -yksikköä	-17,0	n. - 20

Vuoden lopussa arvio ulkomaalaisten työttömyysasteesta oli noin 20 % ja työllisyysasteesta noin 50 %. Työvoimatoimistoissa oli keskimäärin 28 600 ulkomaalaista työnhakijaa, joista työttömiä oli 12 900. Vuoden 2007 lopussa Suomessa asui 133 430 ulkomaan kansalaista, mikä on noin 2,5 % koko väestöstä. Vuoden 2007 aikana Suomeen muutti ulkomailta 25 200 henkilöä, joka on 12 % enemmän kuin edellisenä vuonna (22 450). Suomesta muutti pois 12 300 henkilöä eli nettomuutto oli liki 13 000. Vuonna 2006 nettomuutto oli 10 300.

Vuonna 2007 keskimääräinen työllisyysaste (15—64 -vuotiaat) oli 69,9 % sisältäen sekä suomalaiset että ulkomaalaiset. Siten tavoite ei toteutunut.

Kertomusvuonna työllisyyden kehitys oli erittäin hyvä. Työllisiä oli keskimäärin 2 492 000 henkilöä. Määrä lisäntynyt edellisestä vuodesta 48 000 henkilöä. Edellisestä vuodesta työllisyysaste kohosi prosenttiyksiköllä.

18.3 Toiminnan tuloksellisuus**Työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen****Taulukko 178. Työmarkkinoiden toimivuuden mittarit**

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Täyttyneiden työpaikkojen lukumäärä, vähintään	376 200	442 400	432 700	510 400
Työvoimatoimiston osoituksesta ja muuten toimiston hakijalla täyttyneiden työpaikkojen osuus, vähintään %	43	44	55	47
Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen yhteishankintakoulutuksen opiskelijatyöpaivien lukumäärä, vähintään	349 000	389 000	700 000	422 000

Uusia avoimia työpaikkoja työvoimatoimistoihin ilmoitettiin kuukausittain keskimäärin 44 900. Vuoden 2007 aikana työvoimatoimistoissa oli avoinna yhteensä 563 700 työpaikkaa eli noin 75 200 enemmän kuin edellisellä vuonna. Työpaikoista täyttyi 510 400 eli 91 % . Näistä 241 400 (47 %) täyttyi työvoimatoimiston hakijalla.

Kun ns. hakuaika- ja provisiotyöpaikkoja ei oteta huomioon, niin työpaikkojen keskimääräinen täyttymisaika oli 24 vuorokautta ja 89 % näistä työpaikoista täyttyi työnantajan kanssa sovittuun työn alkamispäivään mennessä. Alkamispäivä oli sovittu 50 % työpaikoista.

Työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa oli vuonna 2007 (sopimusvuosi) kaikkien hankittujen opiskelija-työpäivien määrä 6,7 milj. päivää. Hankittujen päivien määrä lisääntyi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Myös työnantajien kanssa yhteishankintana ostettujen opiskelijatyöpäivien määrä kasvoi hieman. Yhteishankintana ostettujen opiskelijatyöpäivien osuus kaikista ostetuista päivistä kasvoi myös jonkin verran. Asetetusta tavoitteesta jäätin kuitenkin selkeästi. Lisääntyminen heijastelee työnantajien hieman kasvanutta tarvetta lisätä työvoimaansa. Toisaalta lomautusten määrä pysyi kohtuullisena. Yhteishankintaa käytetään yleisimmin rekrytointien ja lomautusten yhteydessä.

Varhainen puuttuminen

Taulukko 179. Virta yli 3 kk työttömyyteen

Tavoite ja mittari	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Virta yli 3 kk:n työttömyyteen enintään, osuus vuoden aikana alkaneista työttömyyksistä enintään, %	27	25,4	29

Todennäköisyys työllistyä avoimille työmarkkinoille alenee nopeasti työttömyysjakson kestätyä yli kolme kuukautta. Siksi työnhakija-asiakkaiden palvelun kehittämisessä on panostettu palvelun nopeaan käynnistymiseen ja palvelun vahvaan alkuun. Asiakastyön tueksi on otettu käyttöön profilointimalli, joka auttaa virkailijaa tunnistamaan mahdollisen työttömyyden pitkittymisen riskin. Profilointi toimii työvoimaneuvojan apuvälineenä, kun arvioidaan sitä, ketkä työttömät tarvitsevat erityistä tukea työnhakuunsa.

Syrjäytymisen ehkäisy

Taulukko 180. Työnhakusuunnitelmien laadinta

Tavoite ja mittari	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Nuorten yhteiskuntatakuun toteutuminen: yli 3 kk yhdenjaksoisesti työttömänä olleille laadittujen työnhakusuunnitelmien osuus vähintään, %	100	82

Nuorten yhteiskuntatakuun tavoitteena on, että työvoimatoimistot tarjoavat kaikille alle 25-vuotiaille työttömille työnhakijoille viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työ-, koulutus-, työharjoittelu- tai työpajapaikan. Nuorille laaditaan yksilöity työnhakusuunnitelma kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta.

Jos nuori ei työllisty tai hänellä ei ole tiedossa koulutuspaikkaa, hänet ohjataan aktiivitoimenpiteisiin tai tarvittaessa muiden hallinnonalojen palveluiden piiriin (esim. terveydenhoidon palvelut). Yhteiskuntatakuun toimeenpanossa varhainen työnhakusuunnitelmien tekeminen on lisääntynyt ja työhakuprosessit tehostuneet. Vuonna 2007 kolmen kuukauden työttömyysraja ylittyi 24 000 nuorella. Heistä 19 600:lle (82 %) oli sitä ennen laadittu yksilöity työnhakusuunnitelma. Nuorten yhteiskuntatakuun seurantatutkimuksen mukaan takuun osio, jossa nuorelle luvataan ja järjestetään aktiivitoimenpide, vaatii kehittämistä erityisesti työnhakusuunnitelmien sisällön osalta.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut yhtäjaksoisesti vuodesta 1993 alkaen. Pahimmillaan Suomessa oli lähes 100 000 työttömää nuorta. Vuonna 2007 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 22 000. Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanon aikana (vuodesta 2005) nuorten työttö-

mien määrä on laskenut vuosittain yli kymmenen prosenttia. Vuoden 2007 aikana nuorten työttömyys pitkittyi yli vuoden kestäväksi kuukausittain keskimäärin 380 nuorella ja yli 6 kuukautta kestäväksi 1 648 nuorella. Vuoden aikana työttömänä työnhakijana oli yhteensä 97 000 nuorta, joista 86 %:lla työttömyys päättyi alle kolmessa kuukaudessa.

Työvoimapalvelujen tehostaminen

Taulukko 181. Palvelujen laatu

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Työnhakija-asiakkaiden palautteen hyvien ja erinomaisten palvelukokemusten osuus vähintään %	-	52,9	59,0	57,9
Työnantaja-asiakkaiden palautteen hyvien ja erinomaisten palvelukokemusten osuus vähintään %	-	58,8	65,0	58,6
Työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen opiskelijapalautteen hyvien ja erinomaisten arvosanojen osuus vähintään, %	74,1	75,2	75,0	75,2

Työvoimapalvelujen laatutasoa arvioidaan valtakunnallisella asiakaspalvelukyselyllä. Tavoitteista jäätin sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaiden osalta. Vuoden 2006 toteuma oli työnantaja-asiakkaiden osalta 58,8 % ja työnhakija-asiakkaiden osalta 52,9 %. Työnhakija-asiakkaiden tyytyväisyys on parantunut vuodesta 2006 ja työnantaja-asiakkaiden pysynyt käytännössä ennallaan.

Vuonna 2007 saatiin työvoimakoulutuksen internetpohjaiseen Opal-opiskelijapalautejärjestelmään palautteet 3 595 työvoimakoulutuksesta 47 151 opiskelijalta. Vastaamisaktiivisuus oli 82 %. Ammatillisille koulutuksille hyvän tai erinomaisen yleisarvosanan antaneiden osuus on kohonnut edeltävän vuoden 71,8 %:sta 74,0 %:iin. Valmentavalle työvoimakoulutukselle hyvän tai erinomaisen arvosanan antoi 76,4 % vastaajista (78,6 % vuonna 2006).

Työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuus

Taulukko 182. Työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuus

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Kolme kuukautta tukityön/palkkatuen jälkeen työttömänä olevien osuus enintään, %	47,1	50,0	49,7	47,6
Kolme kuukautta ammatillisen työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen jälkeen työttömänä olevien osuus enintään, %	37,4	35,0	35,5	30,9

Tukityön/palkkatuen ja ammatillisen työvoimakoulutuksen vaikuttavuustavoitteet saavutettiin. Ammatillisen työvoimakoulutuksen osalta tulos parani jo neljättä vuotta peräkkäin. Vuonna 2003 työttömänä oli 43,9 % koulutuksen suorittaneista.

Aktivointiasteet**Taulukko 183. Aktivointiasteet**

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Aktiivitoimenpiteissä olevien työttömien osuus laajasta työttömyydestä (ns. aktivointiaste) vähintään, %	23,5	25,7	28,0	28,7
Työmarkkina- tai kotoutustuella aktiivitoimiin osallistuneiden osuus ko. tuilla keskimäärin olevista vähintään, %	25,6 ¹⁾	32,3	37,2	36,7

¹⁾ Vuonna 2005 kuntouttavassa työtoiminnassa olleita ei laskettu aktiivitoimiin.

Aktivointiastetavoite saavutettiin ja työmarkkinatuen osaltakin lähes saavutettiin. Asiaa auttoi kertomusvuoden myönteinen työllisyyskehitys.

Sähköiset palvelut**Taulukko 184. Sähköiset palvelut**

Tavoite ja mittari	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Verkon kautta työnhakunsa aloittaneiden uusien työnhakijoiden osuus kaikista uusista työnhakijoista, %	80,0	92

Työnhakijat voivat ilmoittautua työnhakijaksi verkon kautta. Palvelu on mahdollista sekä vahvaa tunnistusta käyttäen että ilman tunnistusta, jolloin henkilöllisyys varmistetaan työnhakuhaastattelussa. Kummassakin tapauksessa työnhakijan tiedot siirtyvät sähköisesti työvoimatoimiston asiakaspalvelujärjestelmään. Vuonna 2007 työnhakijaksi ilmoittautui verkon kautta yli 53 000 uutta työnhakijaa.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto**Taulukko 185. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton mittarit**

Tavoite ja mittari	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten käyttöaste vähintään, %	75	78,2	70,0	78,5
Turvapaikanhakijoiden kuntaan sijoittamisen odotusaika vastaanotto-keskuksissa enintään, kk	..	3,3	2	4,1

Majoituspaikan tarve vastaanottokeskuksissa on riippuvainen turvapaikkahakemuksen käsittelyajoista ja siihen mahdollisesti liittyvän valitusprosessin kestosta, sekä kuntaan sijoittamiseen tai maasta poistamiseen kuluva ajasta.

Vuonna 2006 vastaanottokeskusten käyttöaste oli 78,2 % ja odotusaika vastaanottokeskuksissa 3,3 kuukautta.

Tuottavuuden kasvu

Tuottavuuden kasvua seurataan suoritteiden määrän kehittymisellä henkilötötyvuotta kohden. Tämä tapahtuu viidellä eri toimenpidelohkolla:

- asiakkuuden kirjaaminen ja ylläpito
- työnvälitys ja informaatio
- yksilölliset palvelut (mm. ammatinvalinnanohjaus, liikkuvuusavustukset, työnhakusuunnitelmat, ammatillinen kuntoutus)
- aktiivinen työvoimapolitiikka (työllistämis-, koulutus- ja ESR-toimenpiteissä aloittaneet)
- passiivinen työvoimapolitiikka (mm. työttömyysturvalausunnot, palkkaturvapäätökset)

Alla oleva asetelma kuvaa toteutunutta suoritteiden määrää henkilötötyvuotta kohden vuosina 2006 ja 2007 sekä toteutunutta tuottavuuden kasvua ko. aikana. Lisäksi mukana on tavoite vuodelle 2007 (tuottavuuden tulee kasvaa vähintään, prosenttia)

Taulukko 186. Tuottavuuden kehitys

	Suoritteita / htv		Tuottavuuden kasvu %	
	Toteuma 2006	Toteuma 2007	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Asiakkuuden kirjaaminen ja ylläpito	1 441	1 569	5	9
Työnvälitys ja informaatio	710	751	5	6
Yksilölliset palvelut	378	369	4	-2
Aktiivinen työvoimapolitiikka	404	333	-5	-17
Passiivinen työvoimapolitiikka	4 696	5 284	5	13

Tavoitteet on ylitetty muilla lohkoilla paitsi yksilöllisissä palveluissa ja aktiivisessa työvoimapolitiikassa. Viimeksi mainitussa tuottavuuden lasku oli etukäteen tiedossa, koska ESR-toimenpiteissä aloittaneiden määrän tiedettiin vähenevän ohjelmakausien vaihtuessa. Tuottavuuden lasku oli arvioitua suurempi.

18.4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen**Taulukko 187. Henkiset voimavarat**

	Tavoite 2007	Toteuma 2007
Pätevyysinvestoinnit €/henkilötötyvuosi, koko työhallinto	1 280	1 676
Työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)		
— Työministeriö	3,5	3,5
— Työvoimatoimistot	3,5	3,3
Johtaminen (asteikolla 1—5)		
— Työministeriö	3,3	3,6
— Työvoimatoimistot	3,3	3,3
Koulutustaso (asteikolla 1,5—8)		
— Työministeriö	5,8	5,7
— Työvoimatoimistot	5,1	5,0
Sairauspoissaolot, pv/henkilötötyvuosi		
— Työministeriö	7,0	11,5
— Työvoimatoimistot	9,6	12,3

18.5 Resurssien käyttö

Työministeriön hallinnonalalle osoitettiin talousarviossa 1,929 mrd. euroa, minkä lisäksi edellisiltä vuosilta siirtyi käytettäväksi 40,2 milj. euroa. Pääluokan suurin menoerä oli edelleen työmarkkinatuki, jota maksettiin 672,3 milj. euroa (talousarviossa varattu 686,1 milj. euroa, säästö 13,8 milj. euroa). Määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta, mikä johtuu työttömyyden laskusta.

Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisiin etuuksiin momentille 34.06.50 oli talousarviossa varattu 141,1 milj. euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä noin 13,9 milj. euroa, mikä johtuu osin koulutustukipäivien arvioitua pienemmästä osuudesta. Lisäksi koulutuksen hankinta oli budjetoitua kalliimpaa.

Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin momentille 34.06.51 oli myönnetty 522,4 milj. euroa. Momentin tilinpäätös oli 490,8 milj. euroa ja momentilta jäi käyttämättä 31,6 milj. euroa. Tästä muutosturvan osuus oli 5,6 milj. euroa. Muutosturvaan osoitettua määrärahaa ei saanut käyttää muuhun tarkoitukseen, vaan käyttämättä jäänyt määräraha tuli palauttaa sellaisenaan.

Työvoimakoulutukseen varattua määrärahaa kului 3,1 milj. euroa suunniteltua vähemmän.

Tukityöllistämiseen käytettiin yhteensä 252,2 milj. euroa. Käyttämättä jäi 19,5 milj. euroa. Yksityiselle sektorille työllistämiseen suunniteltua määrärahaa jäi käyttämättä 9,9 milj. euroa, kunnille ja kuntayhtymille suunniteltua määrärahaa jäi käyttämättä 17,9 milj. euroa ja valtion työllistämiseen suunniteltua määrärahaa kului 8,3 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Julkisen työvoimapalvelun erityistoimiin käytettiin 31,1 milj. euroa, mikä oli 5,3 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Tästä summasta kertomusvuoden talousarvioon ensimmäistä kertaa otettua 1,4 milj. euron muuttoavustusta kului ainoastaan 0,2 milj. euroa.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon momentille 34.07.63 oli varattu 60,8 milj. euron määräraha, mutta sitä kului 65,3 milj. euroa eli ylitys oli 4,5 milj. euroa. Kertomusvuoden määrärahaa mitoitettaessa tehtiin 5,1 milj. euron vähennys edelliseen vuoteen verrattuna turvapaikanhakijoiden määrän vähenemisen sekä vastaanottokeskuskapasiteetin sopeuttamisen johdosta. Irtisanomisajoista ja arvioitua suuremmasta vastaanottokeskuksiin majoitettujen turvapaikanhakijoiden määrästä johtuen vastaanottokeskusten sopeuttaminen ei kuitenkaan ennättänyt vaikuttaa kustannusten pienenemiseen.

Taulukko 188. Resurssien käyttö

	2006		2007	
	käyttö	siirto seuraavalle vuodelle	käyttö	siirto seuraavalle vuodelle
01 Työhallinto	39 691 273	18 927 951	61 737 939	23 431 410
— työministeriön toimintamenot	15 465 159	7 028 841	23 924 329	7 331 512
05 Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus	207 546 417		212 341 750	
06 Työvoimapolitiikan toimeenpano	1 486 888 901	21 309 047	1 465 975 859	20 457 313
— paikallishallinnon toimintamenot	121 516 940	21 309 047	146 412 734	20 457 313
— työmarkkinatuki	744 970 542		672 281 210	
— muu työvoimapolitiikan toimeenpano	620 383 342		647 281 915	
07 Pakolais- ja siirtolaisuusasiat	79 388 653		79 694 099	
99 Työministeriön hallinnonalan muut menot	23 816 893		21 058 154	
Yhteensä	1 837 332 137	40 236 999	1 840 807 801	51 220 235

18.6 Erityisteema: Kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työelämään paluun edistäminen

Työministeri Cronberg asetti 20.8.2007 Mielenterveyden keskusliiton koulutusjohtaja Vuorelan selvittämään kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymistä ja työelämään paluun edistämistä. Selvitystyön tehtävänä oli:

- a) Selvittää kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymismahdollisuudet.
- b) Tehdä kehittämis ehdotuksia työelämään paluun edistämiseksi.
- c) Yksityiskohtana selvittää hallitusohjelman työvoimapolitiikkaa koskevien linjausten mukaisesti mielenterveyskuntoutujien asemaan liittyvät näkökohdat sosiaalisissa yrityksissä.

Selvityksen lähtökohta on, että työkyvyttömyyseläkkeeltä työelämään pyrkiminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Selvitysmies julkaisi väliraporttinsa 15.10.2007 ja loppuraporttinsa 29.2.2008. Raporteissa paneudutaan mm. eläkkeen lepäämään jättämisen kysymyksiin ja mielenterveyskuntoutujien työllistymisen edistämiseen yleensä sekä myös sosiaalisissa yrityksissä.

Suomessa oli vuonna 2005 työkyvyttömyyseläkkeellä yhteensä 257 000 henkilöä. Työelämään työ-kyvyttömyyseläkkeeltä pyrkiviä henkilöitä on noin 30 000 eli noin 10 % työkyvyttömyyseläkkeellä olevista. Heidän sijoittumisensa työmarkkinoille ja jääminen joko osittain tai kokonaan pois työkyvyttömyyseläkkeiltä merkitsi noin 200 milj. euron säästöä eläkemenoissa sekä vastaavasti huomattavasti tätä korkeampien verotettavien ansiotulojen syntymistä. Selvitystyön aikana on ollut havaittavissa merkkejä siitä, että selvitystyön kohderyhmän kysyntä työmarkkinoilla on lisääntymässä.

Selvitystyön kehittämis ehdotukset kohdistuvat pääsääntöisesti työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille. Selvityksessä esitetään vajaakuntoinen termin muuttamista osatyökykyinen termiksi. Merkittävä osa kehittämis ehdotuksista liittyy julkisiin työvoima-palveluihin. Tavoitteena on, että selvityksen kohderyhmä pääsee asiakkaaksi työvoimapalveluihin ja saa tukea työllistymiseensä työvoimapolitiittisten toimenpiteiden avulla. Uutena tukimuotona ehdotetaan pitkään työstä poissaolleiden osatyökykyisten rekrytointitukea. Tukea voitaisiin maksaa työnantajalle työn aloittamiseen liittyvien tavanomaista korkeampien kustannusten kompensoimiseksi. Lisäksi selvityksessä ehdotetaan eläkejärjestelmän kehittämistä niin, että palkkatyön tekemistä kannustetaan sekä eläkkeen ohella että eläkkeeltä työhön siirtymiseksi. Lisäksi esitetään perustettavaksi työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimiva laaja-alainen työryhmä, jonka tehtävänä olisi kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeeltä työllistymisen edistäminen.

Hallitusohjelman mukaan ”Sosiaalisten yritysten lainsäädäntöä tarkistetaan siten, että mielenterveyskuntoutujat, kuntoutustuella olevat henkilöt ja eläkkeen lepäämään jättäneet henkilöt työllistyvät sosiaaliin yrityksiin nykyistä paremmin.” Selvityksessä esitetään tehtäväksi hallitusohjelman edellyttämiä tarkennuksia lakiin sosiaalisista yrityksistä. Tarkennukset koskisivat kohderyhmän määrittelyä sekä kohderyhmän työaikavaatimuksia.

19. Ympäristöministeriö

19.1 Ministereiden katsaus

Väestöltään ikääntyvässä Suomessa ollaan muuttuvassa ilmastossa menossa kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Tämä tiedostettiin ja tästä keskusteltiin Suomessa laajasti, vaikkakin näiden asioiden vaikutus käytännön elämään on useimmille vielä jäänyt etäiseksi. Yhteiskuntamme on kuitenkin suuren kehitysharppauksen kynnyksellä, mikä lisää innovaatioita, kehittämispanoksia ja ympäristöosaamisen kysyntää kautta maailman. Yleisen toimintaympäristön kehityksen voi tiivistää kolmeen: yhteiskunnan arvot muuttuvat, teknologia avaa uusia näkymiä ja resurssirajoitteet kasvavat.

YK:n ilmastopimuksen osapuolten kokouksessa Balilla joulukuussa 2007 saatiin aikaan päätös avata neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee vuoden 2012 jälkeistä ilmastopimusjärjestelmää. Suomen ja EU:n tavoitteet täyttyivät Balilla kaikilta keskeisiltä osilta. EU:n tärkein tavoite oli käynnistää neuvottelut laaja-alaisesta ja kattavasta ilmastopimuksesta.

Balilla sovitun ns. tiekartan eli tulevan sopimuksen keskeisiä elementtejä ovat ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä teknologian siirto ja rahoitus. Hillitsemiseen liittyen tullaan käsittelemään myös metsäkadon vähentämistä ilmastomuutoksen torjunnan välineenä.

EU:n päästövähennystavoitteiden valmistelutyössä pyrittiin pitämään Suomen vähennystaakka kohtuullisena muihin maihin verrattuna ja tuotiin esiin Suomen teollisuusrakenteen erityispiirteet. EU:n Suomelle esittämä päästökauppasektorin ulkopuolisten päästöjen vähentämistavoite on 16 % laskettuna vuoden 2005 tasosta.

EU:n tavoitteiden toimeenpanon valmistelussa rakentamisen ja yhdyskuntarakenteen rooli päästökehityksessä on merkittävä. Kaupunkiseutujen yhteistyössä maankäytön ja liikenteen vuorovaikutusta on korostettu myös tästä näkökulmasta. Yhdyskuntarakenteella on huomattava vaikutus liikenteen määrään ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin. Pyrkimyksenä on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla siten, että yhdyskuntien liikenteestä ja muusta toiminnasta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät ja yhdyskuntien toimivuus, taloudellisuus ja elinympäristön laatu paranevat. Keskeistä EU:n tavoitteiden saavuttamisessa on myös rakennusten käytön ja asumisen aiheuttamien päästöjen vähentäminen.

Ilmastomuutokseen sopeutumiseksi, erityisesti tulvariskeihin ja säätilan ääri-ilmiöihin varautumiseksi on kehitetty ratkaisuja. Tulevaisuuden näkökulmasta epäedullista yhdyskuntarakenteen kehitystä kunnissa ei ole saatu pysäytettyä.

Itämeren rantavaltioiden ympäristöministerit hyväksyivät loppuvuodesta 2007 Krakovassa Itämeren suojelukomission (Helcom) uuden Itämeren suojelutoimintaohjelman. Ohjelman tavoitteena on palauttaa Itämeri hyvään ekologiseen tilaan vuoteen 2021 mennessä, ja se käsittelee rehevöitymisen ehkäisyä, meriliikenteen riskien vähentämistä, haitallisten aineiden haittojen vähentämistä ja merellisen luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Ympäristövaikutuksiltaan haastavana ja laajana kansainvälisenä hankkeena selvittelyn kohteena on ollut kaavaillun Itämeren kaasuputken reitti. YVA-menettely jatkuu ainakin syksyyn 2008.

Vakavan öljyvahingon mahdollisuus Suomenlahdella on jatkuvasti kasvanut huomattavasti lisääntyneiden öljykuljetusten ja muun vilkkaan merenkulun takia. Suomen öljyntorjuntavalmiuden parantamiseksi merialueilla valmistui työryhmän esitys uusien torjunta-alusten hankinnasta ja vanhojen peruskorjauksesta. Torjuntavalmiuden parantaminen maksaisi uusien alusten koosta ja rakenteesta sekä vanhojen alusten peruskorjausten tasosta riippuen vuosina 2008—2015 yhteensä 110—140 milj. euroa.

Ympäristöministeriön ja Pietarin vesihuoltolaitoksen pitkäaikaisen yhteistyön tuloksena syksyllä 2007 otettiin käyttöön kemiallinen fosforinpoisto Pietarin suurimmalla Keskisellä puhdistamolla, Pohjoisella jätevedenpuhdistamolla valmistui esikäsittelyn saneeraus ja lietteenpolttolaitos. Lisäksi solmittiin vuosiksi 2008—2011 uusi aiesopimus, jonka päätavoite on vähentää edelleen Pietarin kaupungin jätevesikuormitusta.

Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen vaatii lisätoimia. Vuoden 2007 aikana työskennellyt laajapohjainen työryhmä esitti vapaaehtoiisiin suojelukeinoihin perustuvan laajan METSO -toimintaohjelman käynnistämistä. Suojelualueiden lisäämisen ohella tärkeää on metsäluonnon hoito talousmetsissä.

Maatalousalueiden maankäyttö on tehostunut. Pääasiallisesti maatalousympäristössä esiintyvien uhanalaisten lajien määrä on kasvanut. Maatalousympäristöjen biologisen monimuotoisuuden suojelun ja hoidon kehittäminen on yksi lähitulevaisuuden suurimpia luonnon monimuotoisuuden turvaamisen haasteita Suomessa.

Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien eliölajien tehostettu suojelu on tuottanut hyviä tuloksia. Monet toteutetut toimenpiteet voivat myös vaikuttaa uhanalaisten lajien suojelutilanteeseen myönteisesti, joskin viiveellä. Menestystarinoista huolimatta lajien uhanalaistuminen jatkuu yhä. Merkittävin uhka eliölajeille on niiden elinympäristöjen muuttuminen. Haasteena on elinympäristöjen suojelun ja hoidon ohella toteuttaa lajikohtaisia suojelusuunnitelmia ja käyttää tehokkaasti lainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia.

Asuntopoliittinen toimenpideohjelma kuluvalle hallituskaudelle valmistui. Sen rinnalla oli merkittävä saavutus 14 Helsingin seudun kunnan ja valtion välinen aiesopimus asuntotuotannosta. Molemmat viitoittavat lähitulevaisuuden tehtäviä ja toteutuessaan parantavat tontti- ja asuntotarjontaa ja kehittävät yhdyskuntarakennetta.

Taloukasvu ja myönteinen työllisyyskehitys ovat ylläpitäneet voimakasta asuntokysyntää. Vuonna 2007 kysyntä kohdistui edelleen omistusasuntoihin ja vastaavasti ARA-tuotanto supistui edelleen. Kokonaisuutena asuntorakentaminen väheni hieman ja uusien asuntoluottojen korkotaso nousi yhdellä prosenttiyksiköllä lähes viiteen prosenttiin. Toisaalta omistusasuntojen hinnat nousivat edelleen viisi prosenttia edellisvuodesta ja asuntoluottokanta kasvoi 12 %.

Vuosina 2001—2005 toteutetut asunnottomuuden vähentämishjelmat onnistuvat alentamaan asunnottomuutta. Vuokramarkkinoiden kiristyminen on pysäyttänyt asunnottomuuden vähenemisen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi asetettiin niin sanotut "neljä viisasta" pohtimaan uutta lähestymistapaa. Heidän ehdotusten pohjalta on valmisteltu konkreettista ohjelmaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi.

Johtuen lähinnä liike- ja toimistorakentamisen kasvusta rakennuslupien määrä on ollut edelleen kasvussa. Asuntolupien määrä sekä asuntoaloitukset vähenivät selvästi vuoden 2007 loppupuolella. Rakentamisen suhdannehuippu onkin sivuutettu ja asuntorakentaminen näyttää heikkenevältä, lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun kuntien päätöstä nostaa asuntotuotantoa 13 000 asuntoon vuodessa.

Kimmo Tiilikainen

Jan Vapaavuori

Ympäristöministeri

Asuntoministeri

19.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus vuonna 2007

Ympäristöministeriön toimialan keskeisiksi yhteiskunnallisiksi vaikuttavuustavoitteiksi oli asetettu ilmasto-
muutoksen torjuminen laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä, Itämeren ravinnekuormituksen väheneminen eri-
tyisesti Suomen rannikolla ja ympäristöriskien hallinnan paraneminen, luonnon monimuotoisuuden
koyhtymisen hidastuminen sekä asuntotuotantoon tarkoitettujen tonttien tarjonnan kasvaminen Helsingin seu-
dun kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Näitä pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteita on täsmennetty sektori-
kohtaisilla toimialan vaikuttavuustavoitteiden ja hallinnonalan virastoille asetetuilla toiminnallisen
tuloksellisuuden tavoitteilla. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että kertomusvuoden toimenpitein, joista kes-
keisiä on esitetty jäljempänä, on monin tavoin edetty asetettujen tavoitteiden suuntaan. Vaikutukset näkyvät
monilta osin pidemmällä aikavälillä. Ilmasto- ja energiapolitiikan laajempi vaikuttavuuskatsaus on esitetty ker-
tomuksen kohdassa 3.5.

Kestävän kehityksen toimikunta julkaisi lokakuussa kaikille hallinnonaloille ja kunnille toimeenpano-ohjeiston
hallitusohjelman kestävän kehityksen linjauksesta. Valtionhallinto velvoitetaan ja kuntia kannustetaan laati-
maan toimintaansa liittyvät kestävän kehityksen ohjelmat, ja vuonna 2006 hyväksytty kansallinen kestävän ke-
hityksen strategia toimeenpannaan hallinnonalojen yhteistyönä. Toimeenpano-ohjeisto kattaa neljä
tavoitekokonaisuutta:

- Ministeriöiden ja niiden alaishallinnon johto sitoutuu kestävän kehityksen edistämiseen omilla hallinnon-
aloillaan. Kestävän kehityksen linjaukset sisällytetään sektori- ja alaishallinnon strategioihin ja ohjelmiin.
- Kuntia kannustetaan laatimaan kestävän kehityksen ohjelmat ja sisällyttämään kestävän kehityksen linja-
ukset kuntastrategioihin sekä verkostoitumaan paikallisesti ja alueellisesti.
- Julkisen hallinnon organisaatiot toteuttavat kestävää kehitystä omissa arkitoiminnoissaan sekä työ- ja toi-
mintaympäristöissään.
- Hallitusohjelman linjauksen toimeenpanon arviointi ja seuranta järjestetään, samoin toimeenpanon vaiku-
tusten sekä kustannusten ja säästöjen arviointi ja seuranta pitemmällä tähtäimellä.

Kansainvälinen luonnonvarapaneeli perustettiin marraskuussa 2007. Suomi osallistui aktiivisesti paneelin pe-
rustamistyöhön ja tukee paneelia myös taloudellisesti.

Keväällä 2008 aloittaa toimintansa Motiva Oy:n yhteydessä uusi materiaalitehokkuusyksikkö, joka edistää ma-
teriaalitehokkuutta Suomessa ja toimii puolueettomana valtakunnallisena tiedon ja palveluiden välittäjänä.
Kohderyhmänä ovat yritykset, julkinen hallinto ja kotitaloudet.

Euroopan kemikaalivirasto aloitti toimintansa Helsingissä EU:n kemikaaliasetuksen (REACH) tullessa voi-
maan 1.6.2007. Joulukuussa nimitettiin REACH:n riskinarviointikomitean, jäsenmaiden komitean ja valvonta-
foorumin jäsenet ja varsinainen toiminta voi käynnistyä.

Ilmastonmuutos ja ilmansuojelu

Euroopan komission valmisteleman ilmasto- ja energiapaketin tavoitteet hyväksyttiin keväällä 2007 Eurooppa-
neuvoston kokouksessa. Paketin toimeenpano vähentää viidenneksellä EU:n kasvihuonekaasujen päästöjä
vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 päästöjen määrästä. Myös uusiutuvan energian osuus nousee 20 %:iin
kaikesta EU:n energiankulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. EU:n komissio on tehnyt ehdotuksensa direktii-
veiksi, joilla nämä tavoitteet saavutettaisiin. Suomi on aloittanut valmistella toimintasuunnitelmaa tavoittei-
seen pääsemiseksi omalta osaltaan. Ympäristöministeriön toimialan vastuulla on tärkeää vähentää asumisen ja
rakennusten käytön päästöjä ja pyrkiä eheyttämään yhdyskuntarakennetta. Jätehuollon päästöjen vähentämistä
on myös jatkettava.

Kioton pöytäkirja velvoittaa Suomen pitämään päästöt perusvuoden 1990-tasolla kaudella 2008—2012. Perusvuoden päästön perusteella laskettu Suomen sallittu päästömäärä tällä kaudella on 355 miljoonaa tonnia hiili-dioksidiekvivalentteina (CO₂-ekv).

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2006 kasvihuonekaasu-päästöt olivat noin 80 miljoonaa tonnia (CO₂-ekv.), mikä on 13 % enemmän kuin Kioton pöytäkirjan perusvuonna. Vuoden 2006 päästötaso tarkoittaisi noin 400 miljoonan tonnin CO₂-ekv.päästöjä tarkastelujaksolla 2008—2012. Päästöjen kasvu tulee pääasiassa energiateollisuuden (noin 74 %) ja liikenteen (noin 13 %) päästöjen kasvusta perusvuoden päästöihin nähden. Myös teollisuuden prosessipäästöt (6 %) ja F-kaasujen päästöt (päästöt 8 kertaa perusvuoden päästöjä suuremmat) ovat kasvaneet, mutta niiden vaikutus kokonaispäästöjen kasvuun on vähäisempi.

Syyskuussa 2007 annettiin Kioton mekanismien käyttöä koskevan lain toimeenpanon edellyttämä ympäristöministeriön asetus yhteistoteutushankkeista. Ympäristöministeriö sijoitti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hiilirahastoon (MCCF) 10 milj. euroa kasvihuonekaasujen päästöyksiköiden hankkimiseksi siirtymätalousmaista ja EU:n uusista jäsenmaista.

Otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan 19. osapuolikokous teki syyskuussa päätöksen tarkistuksista, joilla luovutaan osittain halogenoitujen kloorifluorihilivetyjen (HCFC-yhdisteiden) käytöstä noin kymmenen vuotta nopeammassa aikataulussa kuin aikaisemmin on sovittu. Päätöksen noudattaminen nopeuttaa otsonikerroksen jo alkanutta toipumista.

Ilmanlaadun parantamiseksi annettiin valtioneuvoston asetusilmassa olevan arseenin, kadmiumin, elohopean, nikkelin ja polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen tavoitteellisista enimmäismääristä. Arvot ovat Ilmatieteen laitoksen selvityksen mukaan tällä hetkellä yleisesti selvästi alle enimmäistavoitetasojen, joskin paikallisia ylityksiä esimerkiksi teollisuuslaitosten ympäristössä voi olla. Suurten polttolaitosten päästöjen vähentämissuunnitelmaan sisältyvät joustot vahvistettiin asetusmuutoksella.

Luonnonsuojelu

Suomen luonnonsuojelualueet ovat kansainvälisen arvioinnin mukaan pääosin hyvin hoidettuja ja saavuttavat yleensä niille asetetut monimuotoisuuden suojelun tavoitteet. Luonnonsuojelualueet tarjoavat yhteiskunnalle myös monenlaisia luonnontaloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä, ns. ekosysteemipalveluja. Niillä on huomattava merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja erityisesti syrjäseutujen elinvoimaisuudelle ja paikalliselle toimeentulolle. Suosituimpien luonnonsuojelualueiden, erityisesti Pohjois-Suomen tärkeimpien kansallispuistojen virkistyskäytön ja luontomatkailun vaikutus paikallistalouteen on vuositasolla arviolta 250—300 milj. euroa ja noin 3 500 henkilötyövuotta.

Ympäristöministeriön johdolla laadittiin vuonna 2007 Suomen raportti Euroopan komissiolle EU:n luontodirektiivin toimeenpanosta kaudella 2001—2006. Raporttia varten arvioitiin yhteistyössä useiden eri asiantuntijaorganisaatioiden kanssa kaikkien direktiivin tarkoittamien luontotyyppien ja lajien suojelun taso. Arvioinnin mukaan boreaalisella vyöhykkeellä lajeista 38 % luokiteltiin suotuisalle suojelun tasolle, 49 % epäsuotuisalle tasolle ja 13 % jätettiin luokittelematta puutteellisten tietojen vuoksi. Luontotyypeistä 14 prosenttia arvioitiin olevan suotuisalla tasolla ja 86 % epäsuotuisalla. Alpiinisella vyöhykkeellä pääosa luontotyypeistä (88 %) sekä lajeista (70 %) luokiteltiin suotuisalle tasolle.

Kuuden vuoden välein laadittavien raporttien avulla kehityssuuntia voidaan seurata pitkällä aikavälillä, ja arvioida niiden pohjalta koko luontodirektiivin tehokkuutta ja toimivuutta suotuisan suojelutason turvaamisessa. Lisäksi voidaan arvioida koko luontodirektiivin järjestelmän mukauttamis- ja kehittämistarpeita. Seuraavilla raportointikierroksilla raportointi laajenee kattamaan myös toteutettujen suojelu- ja hoitotoimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin. Raportti sisältää EU:n päätöksenteon eri tasoille välttämätöntä perustietoa muun muassa Natura 2000-alueiden hoitotoimien ja luontodirektiivin muiden säännösten tehokkuudesta,

luontodirektiivin merkityksestä vuoden 2010 tavoitteen saavuttamisessa ja luontodirektiivin liitteiden muuttamistarpeesta.

Vuoden 2007 aikana saatettiin loppuun puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten metsälajien tutkimushanke (PUTTE). Tutkimushanke on suurin toteutettu yksittäinen lajistotutkimushanke Suomessa. Uuden tiedon pohjalta voidaan arvioida 3 000—4 000 sellaisen lajin uhanalaisuutta, jotka eivät olleet mukana edellisessä uhanalaisarviointissa. PUTTEN aikana on löydetty lähes 1 500 Suomelle uutta lajia, joista 185 on tieteelle aiemmin kuvaamattomia. Suomi on yksi harvoista maailman maista, jossa jo nyt tunnetaan suuri osa lajistosta ja jossa lähes koko lajiston selvittäminen on mahdollista korkean osaamisen tason ansiosta. Tarkan lajistotiedon avulla voidaan seurata luonnossa havaittujen muutosten nopeutta ja merkitystä. Hyvän lajistotuntemuksen vuoksi Suomi on maailman kärkeä monimuotoisuuden muutoksiin vaikuttavien tekijöiden selvittämisessä.

Luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia yksityismaita on toteutettu vuodesta 1996 lähtien rahoitusohjelmalla, joka jatkuu vielä vuoteen 2009 saakka. Ohjelman rahoitukseen on ollut koko kaudella varattuna yhteensä 575 milj. euroa. Tähän mennessä noin 310 000 hehtaaria yksityismaita on saatu suojelun piiriin. Toteuttamatta on vielä noin 45 000 hehtaaria ja lisäksi joitakin yhtiöiden omistamia alueita, joita on varauduttu toteuttamaan vielä vuoden 2009 jälkeen. Vuonna 2007 ohjelma-alueista saatiin suojelun piiriin yhteensä noin 18 000 hehtaaria. Asetetusta 28 000 hehtaarin tavoitteesta jäätin, mutta siitä huolimatta vuoden 2009 toteuttamistavoite arvioidaan voitavan saavuttaa.

Valtiolla on omistuksessa noin 750 000 hehtaaria alueita, jotka on päätetty joko liittää jo perustettuun suojelualueeseen tai perustaa luonnonsuojelualueeksi. Suojelualueiden muodostaminen lailla tai asetuksella ei ole edennyt riittävän nopeasti muun muassa suuren työmäärän ja kustannusten sekä luonnonsuojelulain asetuksenantovaltuuteen liittyvän tarkistuksen viivästymisen vuoksi. Luonnonsuojelun voimavarat on ympäristöhallinnossa keskitetty runsaan kymmenen vuoden ajan erityisesti suojeluohjelmien toimeenpanoon. Kesällä asetettiin monivuotisen säädösvalmisteluprojektin, joka paneutuu säädöstuotannon liikkeelle saamiseen.

Metsähallituksen luontopalvelut hoitaa julkisina hallintotehtävinä valtion omistuksessa olevaa luonnonsuojelualue- ja erämaaverkostoa sekä eräitä valtakunnallisia asiantuntijatehtäviä. Sen vuonna 2007 julkaisema Puistojen tila -raportti antaa kattavan kuvan Suomen suojelualueiden nykytilasta ja niiden hoidon tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta. Suojelualueiden hoito ja luontoarvojen palauttamiseen tähtäävä ennallistaminen ovat edistäneet vaateliiden ja uhanalaisten lajien säilymistä. Luonnonsuojelualueiden virkistys- ja matkailukäyttöä palveleva rakentaminen ja opastus tarjoavat kansalaisille hyvinvointi- ja virkistyspalveluja ja luovat edellytyksiä alueiden matkailuyritysten toiminnalle. Metsähallituksen luontopalvelulle näiltä osin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Taulukko 189. Metsähallituksen luontopalvelujen toiminnan tunnuslukuja vuosina 2005—2007

	2005	2006	2007
Natura-alueiden määrä, jolle valmistuu hoito- ja käyttösuunnitelma, kpl	8	21	32
Metsien ja soiden ennallistaminen METSO-alueella, ha	4 508	3 600	2 585
Perinnebiotooppien hoito ja kunnostus, ha	1 372	1 544	1 766
Vedenalasiten luontotyyppien inventointi, ha	1 700	3 380	9 220
Kansallispuistojen käynnit	1 410 000	1 493 000	1 586 700
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden käynnit	787 400	775 400	798 400
Luontoon.fi-verkkopalvelun käynnit	983 000	1 690 000	2 529 000
Matkailuyritysten kanssa voimassa olevat yhteistyösopimukset, kpl	53	147	196

Itämeri ja vesien suojelu

Maatalouden osuus on Suomessa edelleen lähes kaksi kolmasosaa ihmisen aiheuttamasta fosforikuormituksesta ja typpikuormituksestakin noin puolet. Maataloudesta tuleva kuormitus on Saaristomerellä 75 % ihmisen aiheuttamasta fosforikuormasta ja 70 % vastaavasta typpikuormasta.

Maatalouden vesiensuojelun tehostamiseksi valmisteltiin laajaa kolmevuotista pilottihanketta, joka käynnistyy Lounais-Suomessa vuoden 2008 alussa. Tavoitteena on saada kohdealueilla laajamittaiseen käyttöön eri tilanteissa tehokkaimmin toimivat maatalouden vesiensuojelutoimenpiteet ja testata käytännössä toimenpiteiden soveltuvuutta tilatasolla sekä arvioida toimenpiteiden ympäristövaikutuksia ja kustannustehokkuutta.

Vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maatalouden ravinnepäästöjä pyritään vähentämään kolmanneksella vuoteen 2015 mennessä vuosien 2001—2005 keskimääräisestä tasosta. Tämä edellyttää nykyisen maatalouden ympäristötuen lisäksi tehokasta alueellista toimenpanoa ja erityistoimia runsaasti fosforia sisältävien riskipeltojen viljelyssä sekä kotieläinkestittymien alueilla.

Ohjelmakaudelle 2007—2013 maatalouden ympäristötuen ehtoja on tiukennettu ja ohjelman toimenpiteitä on kohdennettu vesiensuojelullisesti tärkeille alueille.

Taulukko 190. Maatalouden suojavyöhykesopimusten hehtaarit ja kappalemäärät vuosina 2002—2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Suojavyöhykkeet (Ha)	1 640	2 606	3 686	4 308	5 893	8 200
Suojavyöhykkeet (Kpl)	613	1 066	1 475	1 688	2 003	2 780

Suomen yhdyskuntajätevesien puhdistamoilla on 1990-luvun puolivälistä lähtien tehostettu määrätietoisesti typenpoistoa. Tehokas typenpoisto kattaa nykyisin jo lähes puolet yhdyskuntajätevesien kokonaismäärästä. Tehokas fosforin poisto on käytössä jo kaikissa jätevedenpuhdistamoissa.

Ympäristövahinkojen torjunnan tehostamiseksi öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan soveltuvan monitoimialuksen hankinta varmistui. Merivoimien hallintaan tuleva alus on käytettävissä alkuvuodesta 2011 ja sen hankintahinta on 47 milj. euroa. Öljyntorjunnan osaamiskeskuksen perustamisvaihtoehtoja selvittänyt jatkotyö päättyi siihen, että osaamiskeskus tulisi perustaa viranomaisjohtoisesti Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) alaisuuteen.

Jätehuolto

Yhdyskuntajätteen määrä kasvoi vuoden 2006 tietojen mukaan kolmella prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Jätteiden hyödyntämisaste ei juurikaan muuttunut. Jätteistä hyödynnettiin hieman yli 40 % ja lähes 60 % sijoitettiin edelleen kaatopaikoille. Jätteiden poltto rinnakkaispolttolaitoksissa väheni edelleen hieman edellisvuotisesta.

Yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa selkeytettiin 4.6.2007 voimaan tulleella jätelain muutoksella. Kunta vastaa jatkossa vain asumisessa syntyvästä jätteestä sekä sellaisesta julkisen hallinnon ja palvelutoiminnan jätteestä, joka rinnastetaan ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunta ei enää vastaa asumisessa syntyvään jätteeseen rinnastettavasta teollisuuden, kaupan ja yksityisen palvelutoiminnan jätteestä.

Tammikuussa 2007 valmistui ehdotus uudeksi valtakunnallista jätesuunnitelmaksi. Siinä korostetaan jätealan yhtymäkohtia muihin ympäristöpolitiikan osa-alueisiin. Jätesuunnitelman keskeiset tavoitteet ovat:

— Jätteen syntymisen ehkäiseminen

- Jätteiden kierrätyksen lisääminen
- Kierrätykseen soveltumattoman jätteen energiahyödyntämisen lisääminen
- Kaatopaikoille joutuvan jätteen määrän vähentäminen
- Jätehuollosta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen.

Jätteen synnyn ehkäisemiseksi esitetään otettavaksi käyttöön uusia ohjauskeinoja tuotteiden, tuotannon, rakentamisen ja kulutuksen materiaalihokkuuden parantamiseksi. Kierrätystä ehdotetaan lisättäväksi muun muassa toimilla, jotka parantavat uusiomateriaalien kysyntää. Yhdyskuntajätteen hyödyntämisasteen nostamiseksi ja kaatopaikkojen metaanipäästöjen vähentämiseksi tulisi mukaan lisätä kierrätykseen soveltumattoman jätteen energiahyödyntämistä. Valtioneuvosto päättää uudesta valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta alkuvuonna 2008.

Ympäristölupien käsittely

Ympäristölupa vaaditaan toimintaan, joka aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa ja lupaehdoilla pyritään vähentämään toimintojen haitallisia ympäristövaikutuksia. Uutta toimintaa ja toiminnan muutoksia koskevat lupahakemukset asetettiin käsittelyssä etusijalle sekä ympäristökeskuksissa että ympäristölupavirastoissa niin, että aloittava toiminta tai hanke ei lupakäsittelyn takia viivästyisi eikä toiminnanharjoittajille aiheutuisi taloudellisia menetyksiä. Uusille luvuille tavoitteeksi asetettuun kahdeksan kuukauden käsittelyaikaan ei päästy kuitenkaan vielä ihan kaikissa lupayksiköissä.

Taulukko 191. Ratkaistut ympäristöluvut

	2003	2004	2005	2006	2007
Ympäristökeskuksissa ratkaistut ympäristöluvut, kpl	518	641	717	718	673
Ympäristölupavirastoissa ratkaistut ympäristöluvut, kpl	183	265	329	314	351
Kaikki ratkaistut vesitalousasiat, kpl ¹⁾	508	454	474	494	509

¹⁾ Ympäristölupavirastot

Kokonaisuutena ympäristölupien käsittelyajat ovat pidentyneet. Käsittelyaikoja pidentää edelleen ympäristön-suojelulainsäädännön voimaantulovaiheen siirtymäkausi, sillä vuonna 2007 on käsittelyssä ollut vielä jo vuonna 2004 käsittelyyn tulleita isojen laitosten lupahakemuksia.

Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista selvittäneen hankkeen ehdotukset valmistuivat. Tavoitteena on tehostaa viranomaisten ympäristölupien käsittelyä ja turvata ympäristösuojelun hyvä taso.

Alueidenkäyttö

Yhdyskuntarakenteen hajautuminen on ongelma, jolla on merkittäviä vaikutuksia ilmastonmuutokseen pidemmällä aikavälillä erityisesti kaupunkiseuduilla ja taantuvilla taajama-alueilla. Helsingin työssäkäyntialueella, pääkaupunkiseudun kunnissa ja pääradan taajamissa yhdyskuntarakenne eheytyy täydennysrakentamisen myötä, mutta ympäröivällä kehysalueella yhdyskuntarakenteen hajautuminen jatkuu edelleen. Ns. alhaisen tehokkuuden pientaloalueet ovat kehyskunnissa kasvaneet 25 vuoden aikana kaksinkertaisiksi ja niiden asukastiheys on laskenut lähes puoleen. Monissa kehyskunnissa suuri osa asunnoista rakennetaan haja-asutusalueille.

Yhdyskuntarakenteen ohjauksessa tavoitteet ja toimenpiteet on asetettu osaksi pitkän ajan ilmastostrategiaa ja kertomusvuonna tarkistettavana olleita valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Jatkotyönä selvitetään, miten yhdyskuntarakenteen ohjauksella pystytään vähentämään kasvihuonekaasujen päästöjä suhteessa Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin sekä eheyttämään yhdyskuntarakennetta.

Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin asuntotonttien riittävän kaavoituksen lisäämiseksi ja kaksinkertaisten valitusmahdollisuuksien rajoittamiseksi. Muutokset tulivat voimaan 1.3.2007. Muutoksella pyrittiin muun muassa kohdentamaan kuntien yleis- ja asemakaavaoja koskevat viranomaisneuvottelut entistä selkeämmin merkittäviin kaavoihin. Viranomaisneuvottelujen määrä väheni 10 %. Muilta osin lainmuutoksen vaikutukset ovat nähtävissä vasta ajan myötä.

Kuntia on tehokkaasti ja määrätietoisesti kannustettu ja ohjattu maapoliittisten keinojen aktiivisempaan käyttöön muun muassa tonttitarjonnan lisäämiseksi. Kaavoituksen ja rakentamisen edelleen sujuvoittamiseksi ja kaavavalitusten käsittelyn nopeuttamiseksi valmistui lakiesitys.

Alueelliset ympäristökeskukset ovat käyttäneet valitusoikeuttaan kaava- ja lupa-asioissa maltillisesti. Kaava-asioissa on puututtu vain 1—2 prosenttiin hyväksytyistä kaavoista. Ympäristökeskusten valitukset on valtaosin hyväksytty, joten ne ovat olleet päätösten lainmukaisuuden valvonnan kannalta perusteltuja.

Rantojen yleiskaavoituksen edistyessä entistä suurempi osa rantarakentamisesta perustuu kaavoitukseen. Yleiskaavoituksen piirissä on noin neljäsosa (75 000 km) Suomen rantaviivasta. Lomarakennuspaikkoja on kaavoitettu yhteensä noin 220 000 kpl. Vuonna 2007 hieman yli 60 % rantarakentamiseen myönnettyistä uusien rakennusten rakennusluvista perustui kaavoitukseen. Rantarakentamista koskevien poikkeamisten määrä on edelleen vähentynyt. Ympäristökeskusten ohjauksella voidaan arvioida olleen merkittävä vaikutus rantojen yleiskaavoituksen kehitykseen viime vuosina.

Taulukko 192. Ympäristökeskusten poikkeamispäätösten määrien kehitys vuosina 2003—2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Poikkeamispäätökset yhteensä	3 471	3 038	2 926	2 888	2 766
Rantapoikkeamiset	3 066	2 616	2 512	2 484	2 350
Muut poikkeamiset	405	422	414	404	416

Rakentaminen

Vuodesta 2007 tuli rakentamisen huippuvuosi sitten 1990-luvun taitteen. Uudisrakennustöitä käynnistettiin 16 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Rakentamisen painopiste siirtyi loppuvuodesta asuntorakentamisesta muuhun rakentamiseen. Rakennuskustannusten nousuvauhti kiihtyi. Rakennustarvikkeiden hinnat nousivat enimmillään 8,2 prosenttiin vuoden takaiseen verrattuna.

Taulukko 193. Myönnetty rakennusluvut 2005—2007 (1 000 m³)

	2005	2006	2007
Kaikki rakennukset	47 253	51 317	56 493
— asuinrakennukset	16 237	15 810	14 539
— vapaa-ajan asuinrakennukset	1 435	1 491	1 509
— liike- ja toimistorakennukset	6 109	10 175	12 393
— julkiset palvelurakennukset	2 744	2 202	2 543
— teollisuus- ja varastorakennukset	12 615	12 694	16 349
— maatalousrakennukset	4 568	5 270	5 396
— muut rakennukset	3 543	3 676	3 764
Asunnot, kpl	36 806	35 465	32 711

Rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi annettiin laki rakennuksen energiatodistuksesta, laki rakennuksen ilmastointijärjestelmien kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta sekä maankäyttö- ja rakennuslain muutos. Samaan tavoitteeseen tähtäävät myös ympäristöministeriön asetukset rakennuksen lämmöneristyksestä, rakennusten energiatehokkuudesta, rakennuksen energiankulutuksen ja lämmitystehon tarpeen laskennasta sekä rakennuksen energiatodistuksesta. Öljy- ja kaasualan toimijoiden kanssa allekirjoitettiin HÖYLÄ III -sopimus, jolla pyritään tehostamaan ja vähentämään lämmitys- ja liikennepolttonesteiden kulutusta.

Yhteiseurooppalaisten Eurocode –suunnittelustandardien (eurokoodien) käyttö kantavien rakenteiden suunnittelussa Suomessa vahvistettiin asetuksella. Eurokoodit on kehitetty edistämään Euroopan unionin sisämarkkinoita ja eurooppalaisen rakennusteollisuuden kilpailukykyä. Eurokoodit on tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2007–2010.

Korjausrakentamisen kehittämisen yhteydessä tehty rakennetun omaisuuden tila selvitys (ROTI 2007) kiinnitti huomiota erityisesti rakennusten korjausvajeeseen, joka on edelleen kasvussa. Korjausrakentamisen strategiset toimenpiteet kohdennetaan kunnossapitokulttuurin sekä korjausrakentamisen prosessien ja ohjauksen kehittämiseen, osaamisen kehittämiseen sekä korjaamisen tietotarpeiden tyydyttämiseen.

Rakennusvalvonnan palvelun ja tuottavuuden parantamiseksi on valmisteltu Suomen kuntaliiton kanssa yhteistyössä kehittämishanketta rakennusvalvonnan sähköisestä asioinnista ja arkistoinnista.

Valtioneuvoston periaatepäätöstä puun käytön ja puurakentamisen edistämisestä toteutettiin yhdessä elinkeinöelämän ja muiden kiinteistö- ja rakennusalan keskeisten toimijoiden kanssa

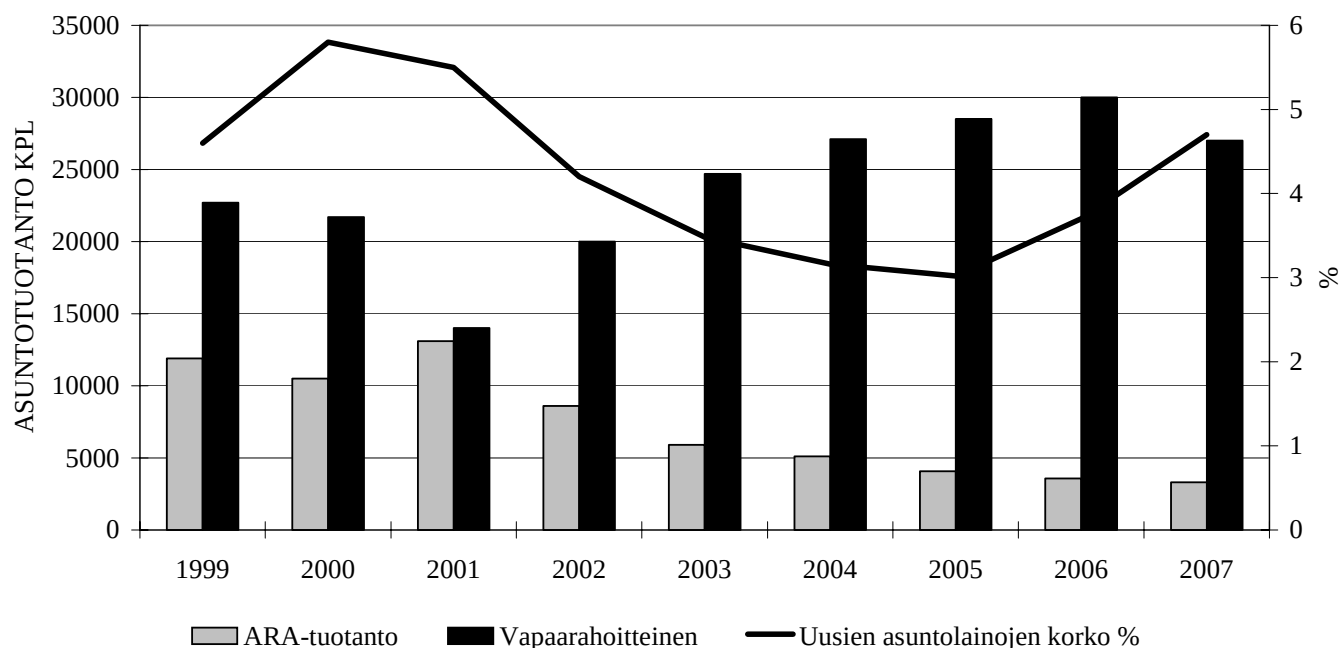
Asuminen

Heinäkuussa 2007 avattiin maksuton myytyjen asuntojen hintatietoja internetissä tarjoava Hintanet-palvelu. Palvelussa on saatavilla kerros- ja rivitaloasuntojen toteutuneita hintatietoja 15 suurimmasta kaupungista. Palvelu parantaa asuntojen hintojen läpinäkyvyyttä ja antaa asunnon ostajalle ja myyjälle kuvan asunnon todellisesta markkinahinnasta.

Taulukko 194. Valtion tukema asuntotuotanto, kpl

	2003	2004	2005	2006	2007
Normaalit vuokra-asunnot	3 211	1 694	1 466	881	708
Vanhusten asunnot	532	691	102	156	78
Vanhusten palveluasunnot	-	124	505	1 164	708
Muut erityisryhmät	-	317	813	558	854
Opiskelija-asunnot	652	930	478	129	303
Asumisoikeusasunnot	638	500	415	297	333
As.oy asunnot (40 % korkot.)	225	143	0	64	57
Omakotitalot	446	250	137	131	218
Osaomistusasunnot	212	119	149	196	46
Yhteensä		4 768	4 065	3 576	3 301
As oy (40 % korjauslainat) (asuntoa)		6 519	9 089	9 062	7649
Vuokratalojen peruskorjauslainat (asuntoa)		4 071	3 929	2 827	1504

Normaali ARA-tuotanto on vähentynyt nopeasti ja pääosa valtion tukemasta asuntotuotannosta kohdistuu erityisryhmille. Hakemuksia erityisryhmien asuntotuotantoon on enemmän, kuin niitä on voitu hyväksyä. Tilannetta helpottaa hieman erityisryhmien investointiavustuksen määrärahojen lähes kaksinkertaistuminen vuonna 2008

Kuvio 21. ARA-Tuotanto, vapaarajoitteinen tuotanto ja uusien asuntolainojen korkotas**Taulukko 195. Kasvukeskusten osuus ARA -tuotannossa, %**

	2003	2004	2005	2006	2007
Helsingin seutu	46	49	43	31	28
Muut kasvukeskukset	37	31	33	36	44
Kasvukeskukset yhteensä	83	80	76	67	72

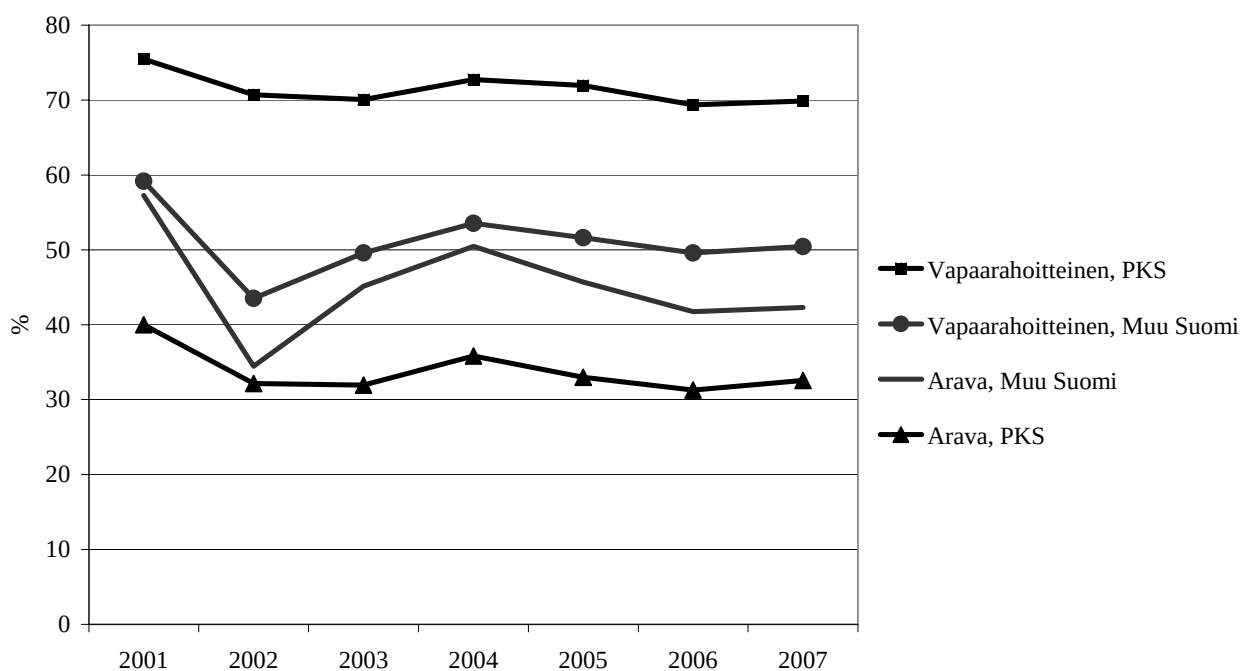
ARA-tuotannon painottuminen erityisryhmien asuntoihin pienentää kasvukeskusten osuutta ARA-tuotannosta. Helsingin seudun aiesopimuksen tarkoituksena on aikaansaada 12 000—13 000 asunnon vuosituotanto seudulla seuraavien 10 vuoden aikana. Tuotannosta 20 % on tarkoitus tuottaa kohtuuhintaisena valtion tukemana vuokra-asuntotuotantona. Aiemmasta poiketen kunnat ovat jakaneet tuotantotavoitteen kuntakohtaisesti, mikä lisää aiesopimuksen sitovuutta. Valtio osallistuu aiesopimukseen muun muassa kehittämällä kaavoitussäännöksiä, tukemalla kunnallistekniikan rakentamista ja parantamalla vuokra-asuntotuotannon edellytyksiä laajalaisesti. Etenkin uusien vuokra-asuntojen tuotanto on viime vuosina vähentynyt. Vuokra-asuntojen saatavuus ja hintataso on muodostumassa esteeksi työvoiman tarjonnalle ja seudun talouskasvulle.

Taulukko 196. Asumisen tukien kehitys, milj. euroa

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Yleinen asumistuki	413	430	436	437	440	431
Eläkkeensaajien asumistuki	259	270	283	298	317	334
Opiskelijoiden asumislisä	220	225	228	232	251	243
Korkotuki	90	73	47	32	30	42
Aravalainojen alikorkoisuus	31	0	18	104	130	58
Korjausavustukset	31	33	37	40	40	51
Energia-avustukset	-	1	6	11	11	12
Kunnallistekniikka-avustus	-	2	3	4	6	8
Eritysryhmien investointiavustus				14	33	59
Muut valtion asuntorahaston avustukset	10	17	13	2	2	2
RAY:n avustukset	57	56	60	52	42	36
Asuntolainan korkojen verovähennys ¹⁾²⁾	420	390	370	390	490	620
ASUMISEN TUET YHTEENSÄ	1 532	1 495	1 500	1 615	1 791	1 894

¹⁾ Vuodet 2004 ja 2005 arvioita.²⁾ Vuosi 2007 arvio

Yleistä asumistukea sai vuoden 2007 lopussa 142 200 ruokakuntaa ja keskimääräinen tuki oli 237 euroa kuukaudessa. Tuensaajien määrä aleni edellisestä vuodesta 7 900:lla. Pääosin aleneminen johtui työttömyyden vähenemisestä, mutta myös lapsiperheiden lukumäärä väheni edelleen. Asumistukea maksettiin 431 milj. euroa, joka oli kahdeksan miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden alusta asumistuessa hyväksytäviä enimmäisasumismenoja nostettiin tuensaajien vuokrakehityksen mukaisesti ja asumistuen taso pidettiin ennallaan. Tuensaajien vuokrakehitystä vastaava enimmäisasumismenojen korotus ei riittänyt enää alentamaan vuokranormin ylitysten osuutta, vaan se hieman nousi edellisestä vuodesta. Normin ylityksiä oli kuntaryhmästä riippuen 32—42 prosentilla arava-asunnoissa asuvista ja 50—60 prosentilla vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvista, Helsingissä jopa 70 prosentilla vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvista. Asumistuki siirrettiin vuoden 2008 alusta lukien ympäristöministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön.

Kuvio 22. Vuokranormien ylittäjien osuus yleisen asumistuen saajista, %

Ikääntyvien kotona asumista on edistetty tukemalla hissien rakentamista kerrostaloihin. Hissien rahoitusvarauksien määrä laski selvästi vuonna 2007. Tavoitteena vuonna 2008 on nostaa uusien hissien määrä jälleen 350 tasolle.

Taulukko 197. Hissien rakentaminen vanhoihin kerrostaloihin, kpl

	2003	2004	2005	2006	2007
Rakennettuja hissejä	174	203	235	345	189

Valtion asuntorahasto

Valtion asuntorahasto on ympäristöministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Valtion asuntorahastosta tuetaan asuntotuotantoa ja korjausrakentamista sekä parannetaan asuntotuotannon edellytyksiä myöntämällä kunnallistekniikka-avustuksia. Avustuksia ja korkotukia rahastosta maksettiin vuonna 2007 yhteensä noin 131 milj. euroa. Lisäksi aravalainoihin sisältyy vuosittain ns. alikorkoisuustukea, jonka suuruudeksi arvioitiin 58 milj. euroa. Valtion asuntorahastosta siirrettiin varoja talousarvioon 116,5 milj. euroa. Vuonna 2007 maksettiin takaisin viimeinen asuntorahaston taseen ulkopuolinen Fennica-laina, ja vuoden lopussa asuntorahastolla oli velkaa 2,4 mrd. euroa.

Taulukko 198. Valtion vastuut ARA:n asuntorahoituksessa, mrd. euroa (31.12.)

	2004	2005	2006	2007
Aravalainakanta	10,4	10,1	10,0	9,7
Vuokra- ja asumisoikeustalojen valtiontakausten takausvastuu		3,5	3,6	3,9
Omistusasuntolainojen valtiontakausten takausvastuu	1,7	2,0	2,2	2,0

Taulukko 199. Aravarajoituksista vapauttamiset

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vapautetut asunnot	1 663	1 751	4 815	4 289	3 829	4 458
— joista purkulupia	-	73	126	169	122	226

19.3 Erityisteema: Erityisryhmien asumisen tukeminen

Vuodesta 2005 lähtien on käytössä ollut erityisryhmien asumista koskeva investointiavustus, joka on myönnetty valtion asuntorahastosta. Avustuksella alennetaan korkeimpia rakentamiskustannuksia, jotka aiheutuvat tavallista vuokra-asumista vaativimmista tila- ja varustelujärjestelyistä. Tarkoituksena on, että eri kohderyhmien käyttöön saadaan vuokratasoltaan kohtuullisia asuntoja, joissa on tarvittavat erityisratkaisut.

Erityisryhmien asumista koskevan investointiavustuksen piiriin kuuluvat vuokratalojen ja vuokra-asuntojen rakentaminen, hankkiminen ja perusparantaminen. Erityisryhmiksi katsotaan esimerkiksi asunnottomat, pakolaiset, opiskelijat, mielenterveysongelmaiset, päihdeongelmaiset, erityistukea tarvitsevat nuoret, vammaiset, muistihäiriöiset ja huonokuntoiset vanhukset. Pääosa avustuskohdeista on ollut palvelu- ja tukiasuntoja. Kohteet ovat olleet kullekin kohderyhmälle tarkoitettuja asuinrakennuksia eli asumisyksikköjä, jotka käsittävät useita asuntoja, mutta eivät tähän mennessä yksittäisiä vuokra-asuntoja. Erityisryhmien investointiavustuksia voidaan myöntää rakennuksiin, joita käytetään vuokra-asumiseen. Tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut asukkaat saavat avohuollon palveluina. Avustuksen piiriin voi palvelutaloissa kuulua myös vähäinen määrä väliaikaiseen asumiseen tarkoitettuja asuntoja, mutta niiden kustannukset eivät kuitenkaan saa rasittaa taloissa pysyvästi asuvien vuokria. Sen sijaan avustettavia rakennuksia ei voida käyttää laitoshoitoon tai majoitustoimintaan.

Investointiavustuksia myönnetään yhdessä korkotukilainoituksen kanssa, joten kohteen tulee täyttää korkotukilainoituksen myöntämisperusteet. Avustuksen enimmäissuuruus on 5—35 % ja se on porrastettu kolmeen luokkaan. Suurin avustusosuus koskee sellaisia asuntokohteita, jossa palveluiden lisäksi tarvitaan paljon erityisiä tila- ja varusteratkaisuja. Näitä ovat esimerkiksi dementia-ryhmäkodit. Avustusta ja korkotukea voivat saada kunnat, muut julkisyhteisöt ja muut yleishyödylliseksi nimetyt asuntoyhteisöt sekä yhtiöt, jossa näillä yhteisöillä on välitön määräysvalta. Nimeämisen edellytyksenä on, että yhteisön toimialana on rakennuttaa ja hankkia vuokra-asuntoja sekä vuokrata niitä sosiaalisin perustein tavoitteenaan asukkaiden hyvät ja turvalliset asuinolot kohtuullisin kustannuksin. Kun tuki on myönnetty, tulee asuntoa käyttää näiden kohderyhmien asumiseen vähintään 20 vuotta.

Vanhusten palveluasuminen avustuksen suurin kohderyhmä

Avustusta on myönnetty vuoden 2007 loppuun mennessä noin 124 milj. euroa. Sen avulla on rahoitettu yli 7 000 asunnon uustuotantoa (52,4 % kaikista), peruskorjausta tai hankintaa. Kohderyhmistä suurin on ollut vanhusten palveluasuminen (dementia-ryhmäkodit ja huonokuntoisten vanhusten palveluasuminen), johon on osoitettu yli 53 % rahoituksesta, vaikka asuntojen määrässä mitaten sen osuus on 37 %.

Taulukko 200. Investointiavustuksen jakautuminen kohderyhmittäin, 1 000 euroa

	2005	2006	2007
Palveluasunnot			
Muistihäiriöiset vanhukset	3 332	8 489	11 975
Huonokuntoiset vanhukset	14 930	15 022	12 279
Kehitysvammaiset/vammaiset	1 744	10 104	11 636
Muu palveluasuminen	0	540	654
Tukiasunnot			
Mielenterveyskuntoutujat	6 187	2 155	777
Päihdeongelmaiset	0	396	43
Tuetut nuoret	2 311	2 595	531
Muu tukiasuminen	0	854	3 184
Vuokra-asunnot			
Ikäihmiset	774	1 765	851
Asunnottomat	187	0	0
Nuoret	1 983	0	1 401
Opiskelijat	2 492	2 615	1 593
Muu vuokra-asuminen	0	400	0
Yhteensä	33 943	44 933	44 925

Palveluasuminen kustannustehokasta laitoshoidon verrattuna

Laadukas palveluasuminen on asukkaan kannalta sekä kustannustehokas että inhimillinen ratkaisu verrattuna laitoshoidon. Ikäihmisten pitkäaikaishoito terveyskeskuksen vuodeosastolla maksoi vuoden 2005 arvioiden mukaan noin 55 000 euroa vuodessa ja vanhainkodissa noin 47 000 euroa. Vastaava palveluasuminen kustannus oli 32 000 euroa vuodessa. Kehitysvammaisten laitoshoidon oli samaa luokkaa kustannuksiltaan kuin vanhusten pitkäaikaishoito vuodeosastolla, sen sijaan palveluasumistasoinen asuminen maksoi vuoden 2004 arvioiden mukaan 25 000 euroa henkilöä kohden.

Tarvetta erityisryhmien asumisen tukemiseen

Ympäristöministeriön ja Stakesin selvityksen mukaan maahamme tarvitaan lisää 9 000—24 000 tehostetun palveluasuminen paikkaa 75 vuotta täyttäneille ihmisille vuoteen 2025 mennessä. Palveluasuminen tulee kasvamaan voimakkaasti tulevina vuosina, koska väestön ikärakenne muuttuu. Dementoivat sairaudet ovat suurin ikäihmisten palveluasumistarvetta lisäävä tekijä. Tehostetussa palveluasumisessa henkilökuntaa on paikalla

ympäri vuorokauden. Koska myös alle 75-vuotialla on jonkin verran tehostetun palveluasumisen tarvetta, tulisi vuosittain tuottaa uusia asumispaikkoja 600—1 600 riippuen kuntien palvelurakenneratkaisuista. Palveluasumisen tarpeeseen vaikuttavat myös pitkäaikaishoidon ratkaisut ja vanhainkotien tulevaisuus. Kuntien tulee tällöin myös ratkaista luovutaanko terveyskeskusten vuodeosastoista ikääntyneiden pitkäaikaishoidon paikkoina.

Kehitysvammaisia on laitoshoidossa tällä hetkellä noin 2 300 henkilöä. Näistä 100—200 arvioidaan tarvitsevan erityisen vaativaa eli. laitoshoidon tasoista hoitoa. Muut laitoksissa asuvista kehitysvammaisista pystyisivät asumaan avohuollon asumisyksiköissä, kun riittävä tuki ja palvelut ovat saatavilla. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan kehitysvammaisten vuosittainen asunnontarve on noin 500—900 asuntoa vuosina 2008—2012. Tämä johtuu laitospaikkojen vähentämisestä ja nyt vanhempien luona asuvien muuttamista itsenäiseen asumiseen. Asuntopaikkojen vapautuminen on myös hidastunut kehitysvammaisten eliniän pitenemisen myötä.

Suomessa oli marraskuun puolivälissä 2007 noin 7 300 yksinäistä asunnotonta. Heistä pääkaupunkiseudulla oli noin 4 000. Asunnottomien perheiden määrä oli tällöin noin 300. Asunnottomat perheet saavat yleensä asunnon jonkin ajan kuluessa, sen sijaan yksinäisissä asunnottomissa on monia, jotka yöpyvät asuntoloissa ja yömajoisissa tai ovat asunnon puutteen vuoksi laitoksissa. Heistä moni on ns. pitkäaikaisasunnoton, jolloin asunnottomuus on pitkittynyt ja muodostunut pysyväksi tai uhkaa pitkittyä, koska yksilöllisiä, tarpeita vastaavia ratkaisuja ei ole riittävästi tarjolla.

Vuosina 2008—2011 toteutettavan pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman tulee kohdistumaan vaikeimmassa asemassa olevien asunnottomiin. Tavoitteena on, että pitkäaikaisasunnottomuus puolittuu vuoteen 2011 mennessä. Ohjelman toteutuksessa yhdistetään sekä asuntojen hankinta että riittävien asumisen tukipalvelujen turvaaminen.

Hankkeiden taloudelliseen kestävyYTEEN HUOMIOTA

Erityisryhmien asumisen investointiavustuksen käytössä ovat kaikkein vaikeimmassa asuntotilanteessa oleviin erityisryhmiin kuuluville tarkoitetut asuntohankkeet etusijalla. Tällaisia ryhmiä ovat pitkäaikaisasunnottomat, muistihäiriöiset vanhukset, mielenterveyskuntoutujat sekä kehitysvammaiset. Asumiseen liittyvä tuen ja palveluiden tarve korostuu näiden ryhmien kohdalla ja tämä tuottaa erityisvaatimuksia myös fyysisille ratkaisuille.

Erityisryhmien asumiskohteiden, kuten muidenkin asuntokohteiden, tulee perustua todelliseen tarvearviointiin ja siltä pohjalta tehtäviin ratkaisuihin. Kohteet, joissa on erityisen runsaasti palvelu- ja muita tiloja asuintilojen lisäksi, ovat riskialteimpia. Taloudellinen toimivuus edellyttää, että kohteen asuin- ja muilla tiloilla on pitkällä aikavälillä riittävästi käyttöä. Tämän vuoksi avustuspäätökseen vaaditaan ao. kunnan lausunto, jonka tulisi myös sisältää kunnan sosiaali- ja terveystoimen kanta.

VALTION TILINPÄÄTÖSKERTOMUS VUODELTA 2007

OSA III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

HELSINKI 2008

<http://tilinpaatoskertomus.vm.fi>

ISSN 1795-7559

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2008

Eduskunnalle annetaan perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2007.

Talousarviolain (423/1988) 17 §:n mukaisesti tilinpäätöskertomus sisältää valtion tilinpäätöksen ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista samoin kuin tärkeimmät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä ministeriöiden toimialoilla. Tilinpäätöskertomus sisältää lisäksi valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet samoin kuin tiedot liikelaitosten ja rahastojen toiminnan, talouden ja tuloksellisuuden sekä niiden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

SISÄLLYSLUETTELO

1. Valtion tilinpäätös liitetietoineen vuodelta 2007	7
1.1 Valtion talousarvion toteutumalaskelma	7
Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston ja pääluokan tarkkuudella	7
11. Verot ja veronluonteiset tulot	14
12. Sekalaiset tulot	15
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	18
15. Lainat	19
21. Eduskunta	20
22. Tasavallan presidentti	22
23. Valtioneuvosto	23
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	25
25. Oikeusministeriön hallinnonala	29
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	31
27. Puolustusministeriön hallinnonala	37
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	40
29. Opetusministeriön hallinnonala	47
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	66
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	77
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	85
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	94
34. Työministeriön hallinnonala	104
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	109
36. Valtionvelan korot	114
37. Valtionvelan vähentäminen	115
1.2 Valtion tuotto- ja kululaskelma	117
1.3 Valtion tase	119
1.4 Valtion rahoituslaskelma	122
Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus	123
Liite 2: Talousarvioon lisätalousarvioissa tehdyt muutokset	128
Liite 3: Talousarvion arviomäärärahojen ylitykset	144
Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat varainhoitovuonna	146
Liite 5: Valtion rahoitustuotot ja -kulut	150
Liite 6: Valtion talousarviotaloudesta annetut lainat	151
Liite 7: Valtion käyttö- ja rahoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	152
Liite 8: Valtion talousarviotalouden velan muutokset	156
Liite 9: Valtion talousarviotalouden velan maturitteetijakauma ja duraatio	157
Liite 10: Rahoituserät valtion taseessa	158
Liite 11: Valtion talousarviotalouden kassanpitotarve ja likvidit varat	159
Liite 12: Valtiontakaukset, -takuut sekä muut vastuusitoumukset	160
Liite 13: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	164

2. Valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet	166
2.1 Senaatti-kiinteistöt	166
2.2 Metsähallitus	169
2.3 Ilmailulaitos	172
2.4 Tieliikelaitos	175
2.5 Luotsausliikelaitos	178
2.6 Varustamoliikelaitos (Fintaship)	181
3. Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat	184
3.1 Valtion asuntorahasto	184
3.2 Valtion eläkerahasto	187
3.3 Maatilatalouden kehittämisrahasto	190
3.4 Valtion ydinjätehuoltorahasto	193
3.5 Huoltovarmuusrahasto	195
3.6 Valtion takuurahasto	198
3.7 Valtion vakuusrahasto	200
3.8 Valtion televisio- ja radiorahasto	202
3.9 Maatalouden interventiorahasto	204
3.10 Palosuojelurahasto	206
3.11 Öljysuojarahasto	208

1. Valtion tilinpäätös liitetietoineen vuodelta 2007

1.1 Valtion talousarvion toteutumalaskelma

Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston ja pääluokan tarkkuudella

Osaston numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	34 691 659 205,99	36 784 576 000	36 710 534 742,15	-74 041 257,85	100
12. Sekalaiset tulot	4 115 055 551,51	3 914 678 000	4 022 676 965,83	107 998 965,83	103
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 973 680 218,23	2 242 785 000	2 273 248 886,74	30 463 886,74	101
15. Lainat	198 674 567,67	234 680 000	205 213 694,67	-29 466 305,33	87
Osastot yhteensä	40 979 069 543,40	43 176 719 000	43 211 674 289,39	34 955 289,39	100
Kumulatiivisen ylijäämän käyttö		600 000 000			
Yhteensä		43 776 719 000			

Pääluokan numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Määrärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
21. Eduskunta	99 890 956,88	113 079 000	103 224 443,42	3 025 081,39	106 249 524,81	6 829 475,19	1 528 377,99	114 607 377,99	104 752 821,41	3 025 081,39
22. Tasavallan presidentti	11 337 842,42	9 976 000	7 122 783,13	2 377 696,33	9 500 479,46	475 520,54	3 427 085,28	13 403 085,28	9 487 368,41	3 440 196,33
23. Valtioneuvosto	85 280 511,40	196 925 000	187 565 305,43	8 612 011,88	196 177 317,31	747 682,69	9 927 430,56	206 852 430,56	192 465 985,72	13 633 762,15
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	882 416 630,87	998 440 000	846 575 370,07	125 694 235,73	972 269 605,80	26 170 394,20	104 007 334,01	1 102 447 334,01	921 650 944,24	151 583 795,55
25. Oikeusministeriön hallinnonala	705 382 808,49	714 749 000	700 006 337,02	24 220 799,72	724 227 136,74	-9 478 136,74	32 233 518,98	746 982 518,98	731 988 799,83	24 471 855,89
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 562 132 142,36	1 628 278 000	1 507 166 858,77	79 142 970,75	1 586 309 829,52	41 968 170,48	76 794 076,23	1 705 072 076,23	1 582 336 837,49	80 431 323,36
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 281 069 618,07	2 212 746 000	1 989 910 181,36	213 396 747,26	2 203 306 928,62	9 439 071,38	320 215 729,29	2 532 961 729,29	2 251 604 808,94	269 852 651,99
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	5 675 617 707,74	6 053 200 000	5 838 635 339,29	128 708 422,18	5 967 343 761,47	85 856 238,53	204 679 039,65	6 257 879 039,65	5 969 167 954,09	128 708 422,18
29. Opetusministeriön hallinnonala	6 400 977 235,74	6 591 257 000	6 108 196 490,22	433 493 718,17	6 541 690 208,39	49 566 791,61	449 510 425,14	7 040 767 425,14	6 489 700 853,13	501 234 929,00
30. Maa- ja metsätalous- ministeriön hallinnonala	2 780 227 613,52	2 710 299 000	2 410 524 915,21	248 273 822,52	2 658 798 737,73	51 500 262,27	398 220 394,61	3 108 519 394,61	2 748 992 000,20	286 134 399,51
31. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallinnonala	1 797 755 363,84	1 930 647 000	1 740 902 607,89	154 855 488,34	1 895 758 096,23	34 888 903,77	124 393 143,90	2 055 040 143,90	1 860 669 799,49	157 311 953,01
32. Kauppa- ja teollisuus- ministeriön hallinnonala	989 666 894,52	1 050 317 000	931 233 471,30	63 926 078,19	995 159 549,49	55 157 450,51	133 529 683,36	1 183 846 683,36	1 025 364 984,70	102 071 617,98
33. Sosiaali- ja terveys- ministeriön hallinnonala	11 203 919 737,22	11 599 501 000	11 394 716 371,78	146 411 736,73	11 541 128 108,51	58 372 891,49	161 006 476,37	11 760 507 476,37	11 482 007 032,99	188 521 956,85
34. Työministeriön hallinnonala	1 877 569 044,68	1 928 993 000	1 800 304 767,74	39 172 145,27	1 839 476 913,01	89 516 086,99	45 219 610,37	1 974 212 610,37	1 840 798 463,90	43 888 722,23
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	769 580 406,33	765 199 000	629 253 121,27	119 963 710,27	749 216 831,54	15 982 168,46	149 200 114,60	914 399 114,60	713 842 958,84	184 235 428,04
36. Valtionvelan korot	2 261 352 905,08	2 347 700 000	2 340 506 250,74		2 340 506 250,74	7 193 749,26		2 347 700 000,00	2 340 506 250,74	
37. Valtionvelan vähentäminen	1 486 387 904,69	2 925 413 000	2 924 731 828,70		2 924 731 828,70	681 171,30		2 925 413 000,00	2 924 731 828,70	
Pääluokat yhteensä	40 870 565 323,85	43 776 719 000	41 460 576 443,34	1 791 274 664,73	43 251 851 108,07	524 867 891,93	2 213 892 440,34	45 990 611 440,34	43 190 069 692,82	2 138 546 095,46

Pääluokan numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Määrärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
Osastot yhteensä	40 979 069 543,40	43 176 719 000			43 211 674 289,39					
Pääluokat yhteensä	40 870 565 323,85	43 776 719 000			43 251 851 108,07					
Varainhoitovuoden yli-/alijäämä	108 504 219,55	-600 000 000			-40 176 818,68					
Kumulatiivisen ylijäämän käyttö		600 000 000			40 176 818,68	559 823 181,32				
Edellisen varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/alijäämä	993 355 996,23				1 101 860 215,78					
Varainhoitovuoden yli-/alijäämä	108 504 219,55				-40 176 818,68					
Varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/alijäämä	1 101 860 215,78				1 061 683 397,10					

Valtion talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä pääluokan tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Pääluokka (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
23. Valtioneuvosto	5 219	0	0	0	0	0	0	409	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 219							409	0	0	0	0	0
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 374 771	934 138	0	934 138	600 947	333 191	0	405 778	483 766	485 355	306 310	798 363	2 073 794
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 374 771							405 778	405 560	374 618	180 110	512 560	1 472 847
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		934 138	0	934 138	600 947	333 191	0	0	78 206	110 737	126 201	285 803	600 947
- talonrakennushanke- valtuudet		3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 079 749	273 587	35 710	309 297	134 100	175 197	165 914	154 978	203 398	38 576	15 221	0	257 195
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	1 079 749							140 896	136 482	198	0	0	136 681
- talonrakennushanke- valtuudet	2 320							22	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		273 587	35 710	309 297	134 100	175 197	165 914	14 082	66 916	38 377	15 221	0	120 514
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 998 335	728 007	117 881	845 888	574 517	271 371	237 148	542 294	611 764	344 575	202 413	194 542	1 353 294
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 998 335							441 995	401 978	194 227	110 659	141 421	848 285
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		728 007	117 881	845 888	574 517	271 371	237 148	100 300	209 786	150 348	91 753	53 121	505 008

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Pääluokka (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	7 561	35 000	153	35 153	153	35 000	35 000	1 406	15	0	0	0	15
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 561							1 252	15	0	0	0	15
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		35 000	153	35 153	153	35 000	35 000	153	0	0	0	0	0
29. Opetusministeriön hallinnonala	1 904 547	289 228	26 662	315 890	298 914	16 977	11 976	285 644	299 070	169 279	115 707	129 368	713 424
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 904 547							267 894	215 790	97 534	50 987	63 435	427 746
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		289 228	26 662	315 890	298 914	16 977	11 976	17 750	83 279	71 746	64 719	65 933	285 677
30. Maa- ja metsätalous- ministeriön hallinnonala	6 320 811	4 020 095	113 366	4 133 461	3 650 455	483 006	143 180	268 232	1 039 078	937 125	889 775	1 020 908	3 886 887
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	6 320 811							171 598	138 706	86 930	46 624	103 717	375 978
- korkotuki- tms. valtuudet	346 934							32 511	31 582	28 478	24 784	87 558	172 402
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		4 020 095	113 366	4 133 461	3 650 455	483 006	143 180	96 634	900 372	850 195	843 150	917 191	3 510 909
- korkotuki- tms. valtuudet		300 000	83 214	383 214	353 596	29 618	29 618	42 376	51 200	50 000	45 400	117 300	263 900
31. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallinnonala	1 875 884	1 076 747	250 108	1 326 855	499 229	827 626	806 860	283 497	270 684	188 705	141 884	644 546	1 245 818
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 875 884							156 126	111 081	99 334	62 572	606 401	879 387
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		1 076 747	250 108	1 326 855	499 229	827 626	806 860	127 371	159 603	89 371	79 312	38 145	366 431

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Pääluokka (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
32. Kauppa- ja teollisuus- ministeriön hallinnonala	4 648 402	5 821 294	55 862	5 877 156	3 848 372	2 028 784	54 290	541 373	590 828	218 332	78 158	68 561	955 879
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 648 402							384 981	294 242	57 053	13 027	1 345	365 667
- korkotuki- tms. valtuudet	1 374 098							11 531	17 033	11 324	4 404	840	33 601
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		5 821 294	55 862	5 877 156	3 848 372	2 028 784	54 290	156 392	296 586	161 279	65 131	67 216	590 212
- korkotuki- tms. valtuudet		5 254 644	0	5 254 644	3 280 158	1 974 486	0	38 054	36 600	30 600	28 200	56 300	151 700
33. Sosiaali- ja terveys- ministeriön hallinnonala	26 345	0	0	0	0	0	0	6 517	5 068	0	0	0	5 068
Aikaisempien vuosien valtuudet	26 345							6 517	5 068	0	0	0	5 068
34. Työministeriön hallinnonala	1 870 176	331 731	132 822	464 553	189 270	275 282	249 919	310 302	307 230	14 245	2 388	77	323 940
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 870 176							278 685	163 471	2 254	583	0	166 309
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		331 731	132 822	464 553	189 270	275 282	249 919	31 617	143 759	11 990	1 805	77	157 631
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	152 660	84 840	3 626	88 466	56 482	31 984	0	24 579	36 860	10 443	4 719	4 711	56 733
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	152 660							17 517	7 275	26	11	3	7 314
- korkotuki- tms. valtuudet	103 086							68	47	26	11	3	86
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		84 840	3 626	88 466	56 482	31 984	0	7 063	29 585	10 417	4 709	4 709	49 419
Pääluokat yhteensä	24 264 461	13 594 667	736 189	14 330 856	9 852 439	4 478 417	1 704 288	2 825 008	3 847 760	2 406 634	1 756 575	2 861 077	10 872 047

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Pääluokka (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	24 264 461							2 273 646	1 879 669	912 174	464 574	1 428 881	4 685 297
- korkotuki- tms. valtuudet	1 824 118							44 111	48 663	39 828	29 199	88 400	206 090
- talonrakennushanke- valtuudet	2 320							22	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		13 594 667	736 189	14 330 856	9 852 439	4 478 417	1 704 288	551 361	1 968 092	1 494 460	1 292 001	1 432 196	6 186 749
- korkotuki- tms. valtuudet		5 554 644	83 214	5 637 858	3 633 754	2 004 104	29 618	80 430	87 800	80 600	73 600	173 600	415 600
- talonrakennushanke- valtuudet		3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0

Valtion talousarvion toteutumalaskelma osaston tai pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	34 691 659 205,99	36 784 576 000	36 710 534 742,15	-74 041 257,85	100
11.01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	13 581 429 353,99	14 998 000 000	15 072 891 888,47	74 891 888,47	100
11.01.01. Tulovero	12 900 601 982,36	14 298 000 000	14 360 508 445,07	62 508 445,07	100
11.01.02. Korkotulojen lähdevero	175 379 954,69	240 000 000	253 586 420,24	13 586 420,24	106
11.01.03. Perintö- ja lahjavero	505 447 416,94	460 000 000	458 797 023,16	-1 202 976,84	100
11.04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	13 756 548 289,75	14 347 000 000	14 141 562 661,99	-205 437 338,01	99
11.04.01. Arvonlisävero	13 149 551 301,91	13 704 000 000	13 521 403 570,57	-182 596 429,43	99
11.04.02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	486 778 758,97	517 000 000	508 641 288,23	-8 358 711,77	98
11.04.03. Apteekkimaksut	120 218 228,87	126 000 000	111 517 803,19	-14 482 196,81	89
11.08. Valmisteverot	4 628 487 155,99	4 699 000 000	4 652 393 663,70	-46 606 336,30	99
11.08.01. Tupakkavero	624 790 231,02	617 000 000	624 092 531,63	7 092 531,63	101
11.08.04. Alkoholijuomavero	991 810 386,73	1 025 000 000	1 014 796 847,65	-10 203 152,35	99
11.08.05. Virvoitusjuomavero	35 289 873,30	37 000 000	35 129 216,75	-1 870 783,25	95
11.08.07. Energiaverot	2 946 054 574,80	2 990 000 000	2 937 532 727,77	-52 467 272,23	98
11.08.08. Eräiden juomapakkausten valmistevero	30 542 090,14	30 000 000	40 842 339,90	10 842 339,90	136
11.10. Muut verot	2 607 850 366,58	2 625 000 000	2 720 010 592,55	95 010 592,55	104
11.10.03. Autovero	1 304 304 339,91	1 158 000 000	1 216 986 871,00	58 986 871,00	105
11.10.05. Varainsiirtovero	551 282 392,70	690 000 000	699 649 752,49	9 649 752,49	101
11.10.06. Arpajaisvero	129 636 013,89	135 000 000	135 182 759,71	182 759,71	100
11.10.07. Ajoneuvovero	567 241 967,96	585 000 000	612 018 867,70	27 018 867,70	105
11.10.08. Jätevero	55 385 652,12	57 000 000	56 172 341,65	-827 658,35	99
11.19. Muut veronluonteiset tulot	117 344 039,68	115 576 000	123 675 935,44	8 099 935,44	107
11.19.02. Lästimaksut	749 151,36	953 000	767 065,36	-185 934,64	80
11.19.03. Ratavero	17 602 000,00	21 000 000	17 857 200,00	-3 142 800,00	85
11.19.04. Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu ja postitoiminnan valvontamaksu	4 540 780,00	4 223 000	3 978 639,20	-244 360,80	94
11.19.05. Lentoliikenteen valvontamaksu	6 441 117,32	6 600 000	7 001 564,00	401 564,00	106
11.19.06. Väylämaksut	81 670 505,07	75 200 000	86 069 948,37	10 869 948,37	114
11.19.08. Öljyjätämaksu	3 220 676,33	4 600 000	4 250 665,34	-349 334,66	92
11.19.09. Muut verotulot	3 119 809,60	3 000 000	3 750 853,17	750 853,17	125

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12. Sekalaiset tulot	4 115 055 551,51	3 914 678 000	4 022 676 965,83	107 998 965,83	103
12.24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	8 585 456,57	3 840 000	4 211 183,09	371 183,09	110
12.24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	8 585 456,57	3 840 000	4 211 183,09	371 183,09	110
12.25. Oikeusministeriön hallinnonala	95 684 295,46	91 700 000	93 400 777,69	1 700 777,69	102
12.25.01. Tuomioistuintulot	33 743 965,16	31 000 000	33 611 884,30	2 611 884,30	108
12.25.47. Ulosottomaksut	52 266 543,66	51 000 000	50 531 509,26	-468 490,74	99
12.25.50. Rangaistusten täytäntöönpanon tulot	9 574 678,94	9 550 000	9 077 919,94	-472 080,06	95
12.25.99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	99 107,70	150 000	179 464,19	29 464,19	120
12.26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	123 511 367,78	147 854 000	155 480 102,36	7 626 102,36	105
12.26.98. Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot	121 853 711,84	143 350 000	150 377 940,51	7 027 940,51	105
12.26.99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	1 657 655,94	4 504 000	5 102 161,85	598 161,85	113
12.27. Puolustusministeriön hallinnonala	14 514 993,88	10 026 000	13 680 658,94	3 654 658,94	136
12.27.20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18 000,00	18 000	18 000,00	0,00	100
12.27.22. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	58 552,20	8 000	9 884,52	1 884,52	124
12.27.99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	14 438 441,68	10 000 000	13 652 774,42	3 652 774,42	137
12.28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	353 780 021,75	329 612 000	353 333 862,78	23 721 862,78	107
12.28.07. Siirto valtion eläkerahastosta	104 000,00	3 540 000	3 540 000,00	0,00	100
12.28.23. Palvelukeskuksen tulot		0	0,00	0,00	0
12.28.25. Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	24 485 636,96	24 480 000	22 129 259,64	-2 350 740,36	90
12.28.28. Kuntien osuudet verotuskustannuksista	115 182 849,65	111 145 000	112 483 043,16	1 338 043,16	101
12.28.29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	31 413 504,45	30 312 000	30 677 193,59	365 193,59	101
12.28.30. Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotus- kustannuksista	17 576 603,68	16 960 000	17 164 620,22	204 620,22	101
12.28.49. Tullilaitoksen tulot	6 477 370,48	6 974 000	5 870 280,29	-1 103 719,71	84
12.28.51. Metallirahatulot	23 872 562,30	22 050 000	24 845 635,36	2 795 635,36	113
12.28.63. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	21 692 500,63	33 200 000	32 965 027,32	-234 972,68	99
12.28.87. Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta	36 529 330,76	20 000 000	27 023 728,93	7 023 728,93	135
12.28.90. Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	44 136 050,53	47 700 000	49 601 828,45	1 901 828,45	104
12.28.91. Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen	3 335 535,73	3 100 000	3 144 761,00	44 761,00	101
12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	28 974 076,58	10 151 000	23 888 484,82	13 737 484,82	235

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.29. Opetusministeriön hallinnonala	425 980 605,92	424 755 000	432 802 634,82	8 047 634,82	102
12.29.43. Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	147 807,31				
12.29.70. Opintotukitoiminnan tulot	24 270 346,76	22 000 000	32 464 126,21	10 464 126,21	148
12.29.88. Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	397 630 094,70	397 755 000	398 006 611,63	251 611,63	100
12.29.99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	3 932 357,15	5 000 000	2 331 896,98	-2 668 103,02	47
12.30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	789 083 396,99	964 215 000	964 477 526,52	262 526,52	100
12.30.01. EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	712 392 865,87	584 567 000	554 639 803,68	-29 927 196,32	95
12.30.02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	33 326 562,29	331 000 000	356 207 864,80	25 207 864,80	108
12.30.03. Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saavat tulot EU:lta	1 274 779,25	9 450 000	13 527 226,94	4 077 226,94	143
12.30.04. EU:lta saatavat muut tulot	1 434 200,36	1 108 000	1 059 576,13	-48 423,87	96
12.30.20. Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta	8 104 377,88	8 800 000	8 506 796,61	-293 203,39	97
12.30.30. Elintarviketurvallisuusviraston tulot	3 394 144,27				
12.30.31. Lihantarkastustoiminnan tulot	10 630,82	0	0,00	0,00	0
12.30.32. Kasvinjalostusmaksut	407 425,53	753 000	347 157,82	-405 842,18	46
12.30.40. Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 084 469,26	2 300 000	2 228 646,22	-71 353,78	97
12.30.41. Tenojoen kalastuslupamaksut	355 326,50	500 000	400 690,25	-99 309,75	80
12.30.42. Hirvieläinten metsästysmaksut	5 588 588,40	5 400 000	1 650 506,83	-3 749 493,17	31
12.30.43. Viehekalastusmaksut	2 198 154,47	2 400 000	2 431 994,50	31 994,50	101
12.30.44. Kalastuksenhoitomaksut	5 453 029,20	6 167 000	5 664 148,39	-502 851,61	92
12.30.45. Riistanhoitomaksut	7 297 810,11	6 960 000	7 382 281,79	422 281,79	106
12.30.60. Metsäntutkimuslaitoksen tulot	1 925 411,20	2 000 000	2 718 499,91	718 499,91	136
12.30.71. Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulot	346 345,15				
12.30.73. Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulot	34 991,36				
12.30.99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	3 454 285,07	2 810 000	7 712 332,65	4 902 332,65	274
12.31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	55 798 442,68	79 259 000	64 247 417,57	-15 011 582,43	81
12.31.24. Tiehallinnon tulot	7 553 915,33	7 000 000	4 577 769,67	-2 422 230,33	65
12.31.30. Merenkulkulaitoksen tulot	0,00	17 000	0,00	-17 000,00	0
12.31.40. Radanpidon tulot	3 748 550,60	15 420 000	4 093 213,49	-11 326 786,51	27
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	44 495 976,75	56 822 000	55 576 434,41	-1 245 565,59	98
12.32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	43 252 842,12	15 652 000	10 260 643,24	-5 391 356,76	66
12.32.10. Rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämis- palveluista	5 082 737,53	3 300 000	4 873 228,69	1 573 228,69	148

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.32.20. Turvatekniikan keskuksen tulot	1 572 289,62	1 352 000	1 511 297,95	159 297,95	112
12.32.30. Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista	31 439 678,10				
12.32.99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	5 158 136,87	11 000 000	3 876 116,60	-7 123 883,40	35
12.33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	465 691 553,15	426 455 000	457 859 008,52	31 404 008,52	107
12.33.05. Vakuutusvalvontaviraston tulot	0,00	0	0,00	0,00	0
12.33.08. Kansanterveyslaitoksen tulot	706 189,66	700 000	736 409,80	36 409,80	105
12.33.09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot	1 180 424,43	1 085 000	1 081 917,74	-3 082,26	100
12.33.92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	396 965 000,00	409 495 000	409 495 000,00	0,00	100
12.33.98. Valtionapujen palautukset	66 596 317,90	15 000 000	46 335 852,69	31 335 852,69	309
12.33.99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	243 621,16	175 000	209 828,29	34 828,29	120
12.34. Työministeriön hallinnonala	149 257 977,98	149 640 000	167 356 244,02	17 716 244,02	112
12.34.40. Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	124 438 044,23	128 000 000	144 934 317,84	16 934 317,84	113
12.34.70. Palkkaturvamaksujen palautukset	22 469 915,61	19 327 000	17 524 914,83	-1 802 085,17	91
12.34.99. Työministeriön hallinnonalan muut tulot	2 350 018,14	2 313 000	4 897 011,35	2 584 011,35	212
12.35. Ympäristöministeriön hallinnonala	134 978 833,49	124 870 000	119 451 932,62	-5 418 067,38	96
12.35.07. Siirto valtion asuntorahastosta	128 000 000,00	116 500 000	116 500 000,00	0,00	100
12.35.40. Alueellisten ympäristökeskusten tulot	390 723,26	220 000	451 890,91	231 890,91	205
12.35.60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4 369 653,29	4 650 000	1 369 457,59	-3 280 542,41	29
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	2 218 456,94	3 500 000	1 130 584,12	-2 369 415,88	32
12.39. Muut sekalaiset tulot	1 454 935 763,74	1 146 800 000	1 186 114 973,66	39 314 973,66	103
12.39.01. Sakkorahat	79 044 447,58	102 000 000	99 574 973,85	-2 425 026,15	98
12.39.02. Verotukseen liittyvät korkotulot	64 054 447,81	75 000 000	76 046 802,34	1 046 802,34	101
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	73 288 870,01	75 000 000	141 046 841,41	66 046 841,41	188
12.39.07. Valtiolla valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset	2 936 662,36	2 300 000	2 476 839,61	176 839,61	108
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	3 796 063,47	2 500 000	4 074 465,81	1 574 465,81	163
12.39.50. Nettotulot osakemyynnistä	1 231 815 272,51	890 000 000	862 895 050,64	-27 104 949,36	97

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 973 680 218,23	2 242 785 000	2 273 248 886,74	30 463 886,74	101
13.01. Korkotulot	218 178 513,91	258 475 000	281 857 906,77	23 382 906,77	109
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	77 525 006,25	69 600 000	70 929 821,71	1 329 821,71	102
13.01.05. Korot muista lainoista	5 150 726,18	8 875 000	5 402 481,18	-3 472 518,82	61
13.01.07. Korot talletuksista	135 502 781,48	180 000 000	205 525 603,88	25 525 603,88	114
13.03. Osinkotulot	1 522 201 704,32	1 639 400 000	1 647 484 113,00	8 084 113,00	100
13.03.01. Osinkotulot	1 522 201 704,32	1 639 400 000	1 647 484 113,00	8 084 113,00	100
13.04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	134 000 000,00	186 000 000	186 000 000,00	0,00	100
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	134 000 000,00	186 000 000	186 000 000,00	0,00	100
13.05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	99 300 000,00	158 910 000	157 906 866,97	-1 003 133,03	99
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	99 300 000,00	158 910 000	157 906 866,97	-1 003 133,03	99

Osaston, luvun ja momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
15. Lainat	198 674 567,67	234 680 000	205 213 694,67	-29 466 305,33	87
15.01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat	198 674 567,67	234 680 000	205 213 694,67	-29 466 305,33	87
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	161 161 856,41	159 700 000	166 138 937,77	6 438 937,77	104
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	37 512 711,26	74 980 000	39 074 756,90	-35 905 243,10	52
15.03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	0,00				
15.03.01. Nettolainanotto ja velanhallinta	0,00				
Osastot yhteensä	40 979 069 543,40	43 176 719 000	43 211 674 289,39	34 955 289,39	100
Kumulatiivisen ylijäämän käyttö		600 000 000			
Yhteensä		43 776 719 000			

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
21. Eduskunta	99 890 956,88	113 079 000	103 224 443,42	3 025 081,39	106 249 524,81	6 829 475,19	1 528 377,99	18 801 377,99	15 776 296,60	3 025 081,39
21.01. Kansanedustajat	19 072 974,51	21 775 000	19 613 703,10		19 613 703,10	2 161 296,90				
21.01.21. Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)	19 072 974,51	21 775 000	19 613 703,10		19 613 703,10	2 161 296,90				
21.02. Eduskunnan kanslia	59 145 340,60	66 907 000	62 094 006,77	495 335,54	62 589 342,31	4 317 657,69		2 600 000,00	2 104 664,46	495 335,54
21.02.19. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	4 185 880,87									
21.02.21. Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	54 959 459,73	59 107 000	55 163 917,24		55 163 917,24	3 943 082,76				
21.02.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		5 200 000	4 825 425,07		4 825 425,07	374 574,93				
21.02.74. Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)		2 600 000	2 104 664,46	495 335,54	2 600 000,00	-		2 600 000,00	2 104 664,46	495 335,54
21.09. Valtiontilintarkastajat	1 458 719,79	630 000	630 000,00		630 000,00	0,00				
21.09.21. Valtiontilintarkastajien toimintamenot (arviomääräraha)	1 458 719,79	630 000	630 000,00		630 000,00	0,00				
21.14. Eduskunnan oikeusasiamies	4 115 643,79	4 778 000	4 571 950,58		4 571 950,58	206 049,42				
21.14.21. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	4 115 643,79	4 778 000	4 571 950,58		4 571 950,58	206 049,42				
21.30. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos		2 080 000	1 845 350,22	175 434,29	2 020 784,51	59 215,49		1 930 000,00	1 754 565,71	175 434,29
21.30.21. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		1 930 000	1 754 565,71	175 434,29	1 930 000,00	-		1 930 000,00	1 754 565,71	175 434,29

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
21.30.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		150 000	90 784,51		90 784,51	59 215,49				
21.40. Valtiontalouden tarkastusvirasto	12 495 398,19	13 228 000	10 788 792,75	2 354 311,56	13 143 104,31	84 895,69	1 528 377,99	14 271 377,99	11 917 066,43	2 354 311,56
21.40.19. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	402 398,19									
21.40.21. Valtiontalouden tarkastus- viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 093 000,00	12 743 000	10 388 688,44	2 354 311,56	12 743 000,00	-	1 528 377,99	14 271 377,99	11 917 066,43	2 354 311,56
21.40.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		485 000	400 104,31		400 104,31	84 895,69				
21.99. Eduskunnan muut menot	3 602 880,00	3 681 000	3 680 640,00		3 680 640,00	360,00				
21.99.21. Käyttövarat eduskunta- ryhmille ryhmäkanslioita varten (arviomääräraha)	3 602 880,00	3 681 000	3 680 640,00		3 680 640,00	360,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
22. Tasavallan presidentti	11 337 842,42	9 976 000	7 122 783,13	2 377 696,33	9 500 479,46	475 520,54	3 427 085,28	11 873 085,28	8 432 888,95	3 440 196,33
22.01. Tasavallan presidentti	327 588,28	340 000	308 685,29		308 685,29	31 314,71				
22.01.01. Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)	285 447,16	297 000	265 913,26		265 913,26	31 086,74				
22.01.21. Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)	42 141,12	43 000	42 772,03		42 772,03	227,97				
22.02. Tasavallan presidentin kanslia	11 010 254,14	9 636 000	6 814 097,84	2 377 696,33	9 191 794,17	444 205,83	3 427 085,28	11 873 085,28	8 432 888,95	3 440 196,33
22.02.19. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	840 087,99									
22.02.21. Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 770 000,00	6 946 000	5 444 563,49	1 501 436,51	6 946 000,00	-	3 342 743,73	10 288 743,73	7 724 807,22	2 563 936,51
22.02.27. Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)	100 166,15	190 000	88 566,27		88 566,27	101 433,73				
22.02.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		1 000 000	657 227,90		657 227,90	342 772,10				
22.02.75. Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	1 300 000,00	1 500 000	623 740,18	876 259,82	1 500 000,00	-	84 341,55	1 584 341,55	708 081,73	876 259,82

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvosto	85 280 511,40	196 925 000	187 565 305,43	8 612 011,88	196 177 317,31	747 682,69	9 927 430,56	180 254 430,56	166 615 668,41	13 633 762,15
23.01. Valtioneuvosto	3 885 722,96	4 604 000	4 487 989,79		4 487 989,79	116 010,21				
23.01.01. Palkkaukset (arviomääräraha)	3 885 722,96	4 604 000	4 487 989,79		4 487 989,79	116 010,21				
23.02. Valtioneuvoston kanslia	62 251 052,32	167 017 000	161 102 360,02	5 844 645,30	166 947 005,32	69 994,68	9 073 158,03	173 090 158,03	162 218 762,46	10 866 395,57
23.02.19. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	8 181 052,32									
23.02.21. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 450 000,00	24 132 000	19 349 223,93	4 782 776,07	24 132 000,00	-	3 916 933,23	28 048 933,23	23 261 157,16	4 782 776,07
23.02.22. EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 3 v)	32 620 000,00						5 156 224,80	5 156 224,80	134 474,53	5 021 750,27
23.02.23. Varaus politiikkaohjel- miin (siirtomääräraha 2 v)		385 000	193 243,57	191 756,43	385 000,00	-		385 000,00	193 243,57	191 756,43
23.02.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		3 000 000	2 930 005,32		2 930 005,32	69 994,68				
23.02.88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		139 500 000	138 629 887,20	870 112,80	139 500 000,00	-		139 500 000,00	138 629 887,20	870 112,80
23.03. Oikeuskanslerinvirasto	2 818 000,00	2 866 000	2 068 412,16	797 587,84	2 866 000,00	-	771 981,09	3 637 981,09	2 840 393,25	797 587,84
23.03.21. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 818 000,00	2 866 000	2 068 412,16	797 587,84	2 866 000,00	-	771 981,09	3 637 981,09	2 840 393,25	797 587,84
23.27. Poliittisen toiminnan avustaminen	14 712 000,00	17 711 000	17 711 000,00		17 711 000,00	0,00				
23.27.50. Puoluetoiminnan tukemi- nen (kiinteä määräraha)	14 712 000,00	17 711 000	17 711 000,00		17 711 000,00	0,00				
23.99. Valtioneuvoston muut menot	1 613 736,12	4 727 000	2 195 543,46	1 969 778,74	4 165 322,20	561 677,80	82 291,44	3 526 291,44	1 556 512,70	1 969 778,74
23.99.21. Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)	510 297,12	812 000	306 939,20		306 939,20	505 060,80				
23.99.24. Kunniamerkit (arviomääräraha)	394 439,00	471 000	414 383,00		414 383,00	56 617,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.99.25. Jatkosodan ihmisluovutukset - tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)	414 000,00	639 000	436 045,18	202 954,82	639 000,00	-	46 946,53	685 946,53	482 991,71	202 954,82
23.99.26. Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)	120 000,00	2 300 000	536 310,30	1 763 689,70	2 300 000,00	-	13 371,87	2 313 371,87	549 682,17	1 763 689,70
23.99.27. Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuosi (siirtomääräraha 2 v)	100 000,00	300 000	296 865,78	3 134,22	300 000,00	-	21 973,04	321 973,04	318 838,82	3 134,22
23.99.28. Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)		130 000	130 000,00	0,00	130 000,00	0,00		130 000,00	130 000,00	0,00
23.99.58. Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)	75 000,00	75 000	75 000,00	0,00	75 000,00	0,00	0,00	75 000,00	75 000,00	0,00

Pääluokan 23 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
23.99.26. Kemikaaliviraston valmistelumenot	5 219	0	0	0	0	0	0	409	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 219							409	0	0	0	0	0
Pääluokka yhteensä	5 219	0	0	0	0	0	0	409	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 219							409	0	0	0	0	0

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	882 416 630,87	998 440 000	846 575 370,07	125 694 235,73	972 269 605,80	26 170 394,20	104 007 334,01	906 314 334,01	751 688 338,44	151 583 795,55
24.01.	Ulkoasiainhallinto	200 185 545,11	208 206 000	181 002 685,91	24 151 270,06	205 153 955,97	3 052 044,03	17 985 674,04	211 391 674,04	184 391 765,03	25 151 270,06
24.01.19.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnalisäve- romenot (arviomääräraha)	11 960 545,11									
24.01.21.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	182 420 000,00	188 601 000	168 472 019,16	20 128 980,84	188 601 000,00	-	11 637 959,40	200 238 959,40	180 109 978,56	20 128 980,84
24.01.29.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnalisäve- romenot (arviomääräraha)		14 800 000	11 747 955,97		11 747 955,97	3 052 044,03				
24.01.74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	4 805 000,00	4 805 000	782 710,78	4 022 289,22	4 805 000,00	-	3 497 714,64	8 302 714,64	4 280 425,42	4 022 289,22
24.01.76.	Kiinteistöjen ja huoneisto- jen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000,00						2 850 000,00	2 850 000,00	1 361,05	1 000 000,00
24.30.	Kansainvälinen kehitysyhteistyö	518 377 000,00	582 468 000	498 729 616,00	83 738 384,00	582 468 000,00	0,00	67 354 397,20	649 822 397,20	547 947 822,84	100 742 574,82
24.30.50.	Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00				
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteis- työ (siirtomääräraha 3 v)	516 077 000,00	582 468 000	498 729 616,00	83 738 384,00	582 468 000,00	-	65 291 125,31	647 759 125,31	547 104 891,30	99 522 234,47
24.30.67.	Taloudellinen, teollinen ja teknologinen yhteistyö kehitysmaiden kanssa (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000,00						2 063 271,89	2 063 271,89	842 931,54	1 220 340,35
24.50.	Lähialueyhteistyö	23 000 000,00	23 533 000	7 851 998,42	15 681 001,58	23 533 000,00	-	16 667 262,77	40 200 262,77	17 631 940,21	22 566 370,58
24.50.66.	Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	23 000 000,00	23 533 000	7 851 998,42	15 681 001,58	23 533 000,00	-	16 667 262,77	40 200 262,77	17 631 940,21	22 566 370,58

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	140 854 085,76	184 233 000	158 991 069,74	2 123 580,09	161 114 649,83	23 118 350,17	2 000 000,00	4 900 000,00	1 716 810,36	3 123 580,09
24.99.01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)	976 572,71	1 154 000	1 015 127,61		1 015 127,61	138 872,39				
24.99.21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	1 957 949,12	2 513 000	2 625 771,36		2 625 771,36	-112 771,36				
24.99.22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	49 572 612,51	67 022 000	55 713 815,53		55 713 815,53	11 308 184,47				
24.99.25. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	9 981 383,74	14 172 000	8 462 234,33		8 462 234,33	5 709 765,67				
24.99.26. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)		2 600 000	776 419,91	1 823 580,09	2 600 000,00	-		2 600 000,00	776 419,91	1 823 580,09
24.99.50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 336 184,39	1 528 000	1 512 679,00		1 512 679,00	15 321,00				
24.99.51. Häädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)	34 209,61	39 000	16 253,94		16 253,94	22 746,06				
24.99.66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	75 882 020,20	94 888 000	88 537 344,59		88 537 344,59	6 350 655,41				
24.99.67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000,00	300 000	0,00	300 000,00	300 000,00	-	2 000 000,00	2 300 000,00	940 390,45	1 300 000,00
24.99.95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	113 153,48	17 000	331 423,47		331 423,47	-314 423,47				

Pääluokan 24 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
24.01.74. Talonrakennukset	0	3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0
- talonrakennushanke- valtuudet		3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0
24.30.50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0	268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0	0
24.30.66. Varsinainen kehitys- yhteistyö	3 361 716	656 450	0	656 450	600 560	55 890	0	403 657	482 477	484 251	305 403	795 520	2 067 652
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 361 716							403 657	404 658	373 514	179 203	509 717	1 467 092
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		656 450	0	656 450	600 560	55 890	0	0	77 819	110 737	126 201	285 803	600 560
24.50.66. Lähialueyhteistyö	7 985	4 500	0	4 500	387	4 113	0	2 121	931	139	139	102	1 311
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 985							2 121	544	139	139	102	924
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		4 500	0	4 500	387	4 113	0	0	387	0	0	0	387

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
24.99.67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot	5 070	2 000	0	2 000	0	2 000	0	0	358	965	768	2 741	4 832
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 070							0	358	965	768	2 741	4 832
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		2 000	0	2 000	0	2 000	0	0	0	0	0	0	0
Pääluokka yhteensä	3 374 771	934 138	0	934 138	600 947	333 191	0	405 778	483 766	485 355	306 310	798 363	2 073 794
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 374 771							405 778	405 560	374 618	180 110	512 560	1 472 847
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		934 138	0	934 138	600 947	333 191	0	0	78 206	110 737	126 201	285 803	600 947
- talonrakennushankevaltuu- det		3 000	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	705 382 808,49	714 749 000	700 006 337,02	24 220 799,72	724 227 136,74	-9 478 136,74	32 233 518,98	642 022 518,98	617 550 663,09	24 471 855,89
25.01.	Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset	95 855 095,16	95 948 000	98 507 577,55	2 709 696,65	101 217 274,20	-5 269 274,20	2 545 423,92	46 993 423,92	44 283 727,27	2 709 696,65
25.01.19.	Oikeusministeriön hallin- nonalan arvonlisäverome- not (arviomääräraha)	40 390 311,60									
25.01.21.	Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 195 000,00	23 889 000	22 175 538,63	1 713 461,37	23 889 000,00	-	913 848,03	24 802 848,03	23 089 386,66	1 713 461,37
25.01.22.	Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	17 293 000,00	20 559 000	19 562 764,72	996 235,28	20 559 000,00	-	1 631 575,89	22 190 575,89	21 194 340,61	996 235,28
25.01.27.	Eriyismenot (arviomääräraha)		1 000 000	1 092 993,81		1 092 993,81	-92 993,81				
25.01.29.	Oikeusministeriön hallin- nonalan arvonlisävero- menot (arviomääräraha)	934 009,81	39 000 000	42 846 962,22		42 846 962,22	-3 846 962,22				
25.01.51.	Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (arviomääräraha)	13 042 773,75	11 500 000	12 829 318,17		12 829 318,17	-1 329 318,17				
25.10.	Tuomioistuinlaitos	222 429 056,02	227 931 000	222 182 980,21	5 840 401,54	228 023 381,75	-92 381,75	9 930 759,55	231 461 759,55	225 621 358,01	5 840 401,54
25.10.21.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 004 000,00	7 049 000	6 166 837,30	882 162,70	7 049 000,00	-	941 455,79	7 990 455,79	7 108 293,09	882 162,70
25.10.22.	Korkeimman hallinto- oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 503 000,00	8 561 000	8 278 937,26	282 062,74	8 561 000,00	-	513 361,31	9 074 361,31	8 792 298,57	282 062,74
25.10.23.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	200 564 000,00	205 921 000	201 244 823,90	4 676 176,10	205 921 000,00	-	8 475 942,45	214 396 942,45	209 720 766,35	4 676 176,10

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.10.27. Erityismenot (arviomääräraha)		6 400 000	6 492 381,75		6 492 381,75	-92 381,75				
25.10.29. Erityismenot (arviomääräraha)	6 358 056,02									
25.30. Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu	56 364 387,13	55 293 000	54 742 357,50	3 757 404,06	58 499 761,56	-3 206 761,56	4 022 467,44	26 915 467,44	23 158 063,38	3 757 404,06
25.30.21. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 059 000,00	22 893 000	19 135 595,94	3 757 404,06	22 893 000,00	-	4 022 467,44	26 915 467,44	23 158 063,38	3 757 404,06
25.30.50. Yksityisille oikeusavusta- jille maksettavat korvauk- set (arviomääräraha)	34 305 387,13	32 400 000	35 606 761,56		35 606 761,56	-3 206 761,56				
25.40. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	79 244 000,00	80 719 000	74 929 103,05	5 789 896,95	80 719 000,00	-	7 783 040,81	88 502 040,81	82 712 143,86	5 789 896,95
25.40.21. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 244 000,00	80 719 000	74 929 103,05	5 789 896,95	80 719 000,00	-	7 783 040,81	88 502 040,81	82 712 143,86	5 789 896,95
25.50. Rangaistusten täytäntöönpano	199 130 000,00	208 100 000	203 545 811,27	4 554 188,73	208 100 000,00	-	6 403 876,59	214 503 876,59	209 698 631,69	4 805 244,90
25.50.21. Rangaistusten täytäntöön- panon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	193 730 000,00	202 700 000	198 910 207,87	3 789 792,13	202 700 000,00	-	5 250 932,95	207 950 932,95	204 161 140,82	3 789 792,13
25.50.74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 400 000,00	5 400 000	4 635 603,40	764 396,60	5 400 000,00	-	1 152 943,64	6 552 943,64	5 537 490,87	1 015 452,77
25.60. Syyttäjälaitos	31 324 000,00	32 098 000	30 528 788,21	1 569 211,79	32 098 000,00	-	1 547 950,67	33 645 950,67	32 076 738,88	1 569 211,79
25.60.21. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 324 000,00	32 098 000	30 528 788,21	1 569 211,79	32 098 000,00	-	1 547 950,67	33 645 950,67	32 076 738,88	1 569 211,79
25.70. Vaalimenot	21 036 270,18	14 660 000	15 569 719,23		15 569 719,23	-909 719,23				
25.70.21. Vaalimenot (arviomääräraha)	21 036 270,18	14 660 000	15 569 719,23		15 569 719,23	-909 719,23				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 562 132 142,36	1 628 278 000	1 507 166 858,77	79 142 970,75	1 586 309 829,52	41 968 170,48	76 794 076,23	1 196 787 076,23	1 116 020 007,97	80 431 323,36
26.01.	Sisäasiainministeriö	94 488 138,98	112 438 000	98 694 203,02	11 137 763,90	109 831 966,92	2 606 033,08	3 146 780,13	55 584 780,13	44 446 951,41	11 137 763,90
26.01.19.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäve- romenot (arviomääräraha)	57 446 138,98									
26.01.21.	Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 557 000,00	24 987 000	23 304 611,80	1 682 388,20	24 987 000,00	-	1 047 274,66	26 034 274,66	24 351 886,46	1 682 388,20
26.01.22.	Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	5 212 000,00	5 212 000	4 366 096,76	845 903,24	5 212 000,00	-	1 007 022,69	6 219 022,69	5 373 054,63	845 903,24
26.01.23.	Sisäasiainhallinnon palve- lukeskuksen toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)	7 103 000,00	9 239 000	7 056 721,29	2 182 278,71	9 239 000,00	-	1 092 482,78	10 331 482,78	8 149 204,07	2 182 278,71
26.01.24.	KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)		2 500 000	1 052 847,25	1 447 152,75	2 500 000,00	-		2 500 000,00	1 052 847,25	1 447 152,75
26.01.25.	Kuntien informaatiotekno- logian kehittämishankkeet (siirtomääräraha 3 v)		5 000 000	19 959,00	4 980 041,00	5 000 000,00	-		5 000 000,00	19 959,00	4 980 041,00
26.01.29.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäve- romenot (arviomääräraha)		60 000 000	57 393 966,92		57 393 966,92	2 606 033,08				
26.01.43.	Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	2 170 000,00	5 500 000	5 500 000,00	0,00	5 500 000,00	0,00	0,00	5 500 000,00	5 500 000,00	0,00
26.02.	Ulkomaalaisvirasto	13 029 000,00	13 271 000	10 821 514,08	2 449 485,92	13 271 000,00	-	2 151 811,58	15 422 811,58	12 973 325,66	2 449 485,92
26.02.21.	Ulkomaalaisviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 029 000,00	13 271 000	10 821 514,08	2 449 485,92	13 271 000,00	-	2 151 811,58	15 422 811,58	12 973 325,66	2 449 485,92

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.05. Lääninhallitukset	51 447 000,00	52 062 000	48 468 710,21	3 593 289,79	52 062 000,00	-	4 655 693,31	56 717 693,31	52 804 724,15	3 593 289,79
26.05.21. Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 447 000,00	52 062 000	48 468 710,21	3 593 289,79	52 062 000,00	-	4 655 693,31	56 717 693,31	52 804 724,15	3 593 289,79
26.06. Rekisterihallinto	28 569 000,00	30 079 000	25 867 420,14	4 211 579,86	30 079 000,00	-	2 589 464,48	32 668 464,48	28 456 884,62	4 211 579,86
26.06.21. Rekisterihallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	28 569 000,00	30 079 000	25 867 420,14	4 211 579,86	30 079 000,00	-	2 589 464,48	32 668 464,48	28 456 884,62	4 211 579,86
26.07. Kihlakunnat	43 748 000,00	42 272 000	41 247 296,50	1 024 703,50	42 272 000,00	-	1 556 487,21	43 828 487,21	42 803 778,36	1 024 703,50
26.07.21. Kihlakunnanvirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 748 000,00	42 272 000	41 247 296,50	1 024 703,50	42 272 000,00	-	1 556 487,21	43 828 487,21	42 803 778,36	1 024 703,50
26.75. Poliisitoimi	579 023 362,81	584 225 000	565 003 209,25	19 364 639,92	584 367 849,17	-142 849,17	23 443 354,77	605 668 354,77	586 303 709,18	19 364 639,92
26.75.21. Poliisitoimen toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)	576 677 000,00	582 225 000	562 860 360,08	19 364 639,92	582 225 000,00	-	23 443 354,77	605 668 354,77	586 303 709,18	19 364 639,92
26.75.22. Maasta poistamis- ja nou- tokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	2 346 362,81	2 000 000	2 142 849,17		2 142 849,17	-142 849,17				
26.80. Pelastustoimi	71 741 240,01	67 890 000	58 267 881,57	9 652 139,93	67 920 021,50	-30 021,50	13 785 875,91	78 735 875,91	69 077 553,97	9 652 139,93
26.80.21. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	62 332 000,00	61 440 000	54 635 402,48	6 804 597,52	61 440 000,00	-	11 054 997,89	72 494 997,89	65 687 169,36	6 804 597,52
26.80.22. Erityismenot (arviomääräraha)	5 799 240,01	2 940 000	2 970 021,50		2 970 021,50	-30 021,50				
26.80.31. Valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)	3 610 000,00	3 510 000	662 457,59	2 847 542,41	3 510 000,00	-	2 730 878,02	6 240 878,02	3 390 384,61	2 847 542,41
26.90. Rajavartiolaitos	199 946 989,89	201 558 000	187 904 652,09	13 439 411,00	201 344 063,09	213 936,91	17 539 619,36	218 697 619,36	205 253 224,74	13 439 411,00
26.90.21. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	199 124 000,00	201 158 000	187 718 589,00	13 439 411,00	201 158 000,00	-	17 517 783,90	218 675 783,90	205 236 372,90	13 439 411,00
26.90.70. Ilma- ja vartioalusten han- kinta (siirtomääräraha 3 v)	482 000,00						0,00	0,00	0,00	0,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.90.74. Rakentaminen (kiinteä määräraha)	340 989,89	400 000	186 063,09		186 063,09	213 936,91	21 835,46	21 835,46	16 851,84	
26.97. Avustukset kunnille	254 200 114,23	264 302 000	258 410 101,63		258 410 101,63	5 891 898,37				
26.97.31. Kuntien yleinen valtion- osuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)	199 132 571,00	184 532 000	184 531 606,00		184 531 606,00	394,00				
26.97.32. Kuntien yhdistymis- avustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteis- toiminnan tukeminen (arviomääräraha)	22 926 981,31	55 070 000	49 179 430,85		49 179 430,85	5 890 569,15				
26.97.34. Kuntien harkinnan- varainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)	28 500 000,00	21 000 000	21 000 000,00		21 000 000,00	0,00				
26.97.35. Holhoustoimen edunval- vonta (arviomääräraha)	3 640 561,92	3 700 000	3 699 064,78		3 699 064,78	935,22				
26.98. Alueiden kehittäminen	225 939 296,44	260 181 000	212 481 870,28	14 269 956,93	226 751 827,21	33 429 172,79	7 924 989,48	89 462 989,48	73 899 855,88	15 558 309,54
26.98.43. Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	29 880 000,00	31 380 000	29 607 991,51	1 772 008,49	31 380 000,00	-	1 155 855,77	32 535 855,77	30 569 960,42	1 961 071,29
26.98.61. Euroopan aluekehitys- rahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-oh- jelmiin (arviomääräraha)	122 935 511,39	134 196 000	121 517 693,27		121 517 693,27	12 678 306,73				
26.98.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (arviomääräraha)	28 814 785,05	25 250 000	21 418 211,94		21 418 211,94	3 831 788,06				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.98.63. Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	44 309 000,00	50 158 000	37 660 051,56	12 497 948,44	50 158 000,00	-	6 769 133,71	56 927 133,71	43 329 895,46	13 597 238,25
26.98.64. Euroopan aluekehitys- rahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto- ohjelmiin ohjelma- kaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		10 727 000	1 243 227,00		1 243 227,00	9 483 773,00				
26.98.65. Euroopan aluekehitys- rahaston valtion rahoitus- osuus ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		8 470 000	1 034 695,00		1 034 695,00	7 435 305,00				

Pääluokan 26 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
26.90.74. Rakentaminen	2 320	0	0	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 320							22	0	0	0	0	0
- talonrakennushanke- valtuudet	2 320							22	0	0	0	0	0
 26.97.32. Kuntien yhdistymis- avustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen	 13 600	 0	 0	 0	 0	 0	 0	 7 650	 5 950	 0	 0	 0	 5 950
Aikaisempien vuosien valtuudet	13 600							7 650	5 950	0	0	0	5 950
 26.98.61. Euroopan alue- kehitysrahaston osallistumi- nen EU:n rakennerahasto- ohjelmiin	 939 277	 332	 26 282	 26 614	 24 269	 2 346	 2 346	 122 304	 128 066	 0	 0	 0	 128 066
Aikaisempien vuosien valtuudet	939 277							111 187	114 928	0	0	0	114 928
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		332	26 282	26 614	24 269	2 346	2 346	11 117	13 138	0	0	0	13 138
 26.98.62. EU:n rakennerahas- tojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta	 122 507	 0	 9 427	 9 427	 1 001	 8 426	 8 426	 21 418	 15 378	 0	 0	 0	 15 378
Aikaisempien vuosien valtuudet	122 507							20 731	15 064	0	0	0	15 064
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	9 427	9 427	1 001	8 426	8 426	687	314	0	0	0	314

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
26.98.63. Kainuun kehittämisraha	2 044	11 284	0	11 284	2 002	9 282	0	1 306	1 777	660	303	0	2 740
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 044							1 306	540	198	0	0	738
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		11 284	0	11 284	2 002	9 282	0	0	1 237	461	303	0	2 002
26.98.64. Euroopan alue- kehitysrahaston osallistumi- nen EU:n rakennerahasto- ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	0	147 273	0	147 273	62 262	85 011	85 011	1 243	29 486	22 368	9 420	0	61 274
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		147 273	0	147 273	62 262	85 011	85 011	1 243	29 486	22 368	9 420	0	61 274
26.98.65. Euroopan alue- kehitysrahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)	0	114 698	0	114 698	44 566	70 132	70 132	1 035	22 741	15 548	5 498	0	43 786
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		114 698	0	114 698	44 566	70 132	70 132	1 035	22 741	15 548	5 498	0	43 786
Pääluokka yhteensä	1 079 749	273 587	35 710	309 297	134 100	175 197	165 914	154 978	203 398	38 576	15 221	0	257 195
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	1 079 749							140 896	136 482	198	0	0	136 681
- talonrakennushanke- valtuudet	2 320							22	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		273 587	35 710	309 297	134 100	175 197	165 914	14 082	66 916	38 377	15 221	0	120 514

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 281 069 618,07	2 212 746 000	1 989 910 181,36	213 396 747,26	2 203 306 928,62	9 439 071,38	320 215 729,29	2 288 318 729,29	2 016 400 880,32	269 852 651,99
27.01.	Puolustuspolitiikka ja hallinto	230 189 384,90	256 440 000	244 386 140,68	2 625 608,27	247 011 748,95	9 428 251,05	2 325 552,42	15 952 552,42	13 326 944,15	2 625 608,27
27.01.19.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	217 022 384,90									
27.01.21.	Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 167 000,00	13 627 000	11 001 391,73	2 625 608,27	13 627 000,00	-	2 325 552,42	15 952 552,42	13 326 944,15	2 625 608,27
27.01.29.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		242 813 000	233 384 748,95		233 384 748,95	9 428 251,05				
27.10.	Sotilaallinen maanpuolustus	1 984 298 000,00	1 897 402 000	1 699 843 383,48	197 558 616,52	1 897 402 000,00	0,00	299 413 075,47	2 195 005 075,47	1 938 955 380,55	254 014 521,25
27.10.16.	Puolustusmateriaali-hankinnat (siirtomääräraha 3 v)	648 300 000,00	515 290 000	356 123 204,83	159 166 795,17	515 290 000,00	-	265 550 589,70	780 840 589,70	565 039 349,43	215 622 699,90
27.10.17.	Hornet 413 -koneen korjaus (siirtomääräraha 3 v)		1 500 000	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	-	9 374 610,59	10 874 610,59	7 567 577,29	1 500 000,00
27.10.18.	Hawk Mk 66 -koneiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)		10 000 000	9 000 000,00	1 000 000,00	10 000 000,00	-		10 000 000,00	9 000 000,00	1 000 000,00
27.10.21.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 334 348 000,00	1 368 802 000	1 332 910 178,65	35 891 821,35	1 368 802 000,00	-	24 487 875,18	1 393 289 875,18	1 357 348 453,83	35 891 821,35
27.10.50.	Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650 000,00	1 810 000	1 810 000,00		1 810 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
27.30. Sotilaallinen kriisinhallinta	66 582 233,17	58 904 000	45 680 657,20	13 212 522,47	58 893 179,67	10 820,33	18 477 101,40	77 361 101,40	64 118 555,62	13 212 522,47
27.30.21. Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuk- sen kotimaan toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)	6 556 000,00	3 494 000	3 485 019,21	8 980,79	3 494 000,00	-	153 212,19	3 647 212,19	3 638 231,40	8 980,79
27.30.22. Sotilaallisen kriisinhallin- nan kalusto- ja hallintome- not (siirtomääräraha 2 v)	60 032 000,00	55 390 000	42 186 458,32	13 203 541,68	55 390 000,00	-	18 323 889,21	73 713 889,21	60 480 324,22	13 203 541,68
27.30.95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-5 766,83	20 000	9 179,67		9 179,67	10 820,33				

Pääluokan 27 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
27.10.16. Puolustusmateriaali- hankinnat	2 865 531	591 193	112 225	703 418	487 893	215 524	212 070	485 456	521 701	316 683	194 047	181 253	1 213 685
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 865 531							400 144	384 173	185 718	105 607	135 500	810 998
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		591 193	112 225	703 418	487 893	215 524	212 070	85 313	137 528	130 965	88 440	45 753	402 686
27.10.18. Hawk Mk 66-konei- den hankinta	0	41 000	0	41 000	10 342	30 658	0	9 000	32 000	0	0	0	32 000
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		41 000	0	41 000	10 342	30 658	0	9 000	32 000	0	0	0	32 000
27.10.21. Puolustusvoimien toimintamenot	132 804	95 814	5 656	101 470	76 282	25 188	25 078	47 838	58 063	27 891	8 365	13 289	107 609
Aikaisempien vuosien valtuudet	132 804							41 851	17 805	8 509	5 052	5 921	37 287
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		95 814	5 656	101 470	76 282	25 188	25 078	5 987	40 258	19 382	3 313	7 368	70 322
Pääluokka yhteensä	2 998 335	728 007	117 881	845 888	574 517	271 371	237 148	542 294	611 764	344 575	202 413	194 542	1 353 294
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 998 335							441 995	401 978	194 227	110 659	141 421	848 285
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		728 007	117 881	845 888	574 517	271 371	237 148	100 300	209 786	150 348	91 753	53 121	505 008

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	5 675 617 707,74	6 053 200 000	5 838 635 339,29	128 708 422,18	5 967 343 761,47	85 856 238,53	204 679 039,65	935 360 039,65	732 505 072,77	128 708 422,18
28.01.	Valtiovarainministeriö	87 038 927,40	179 913 000	162 839 798,99	22 290 867,37	185 130 666,36	-5 217 666,36	22 241 569,94	159 000 569,94	126 302 211,30	22 290 867,37
28.01.19.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	44 760 883,52									
28.01.21.	Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 742 000,00	29 906 000	21 607 715,39	8 298 284,61	29 906 000,00	-	9 338 923,83	39 244 923,83	30 926 233,35	8 298 284,61
28.01.22.	Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 561 000,00	9 033 000	7 398 740,24	1 634 259,76	9 033 000,00	-	93 697,07	9 126 697,07	7 492 437,31	1 634 259,76
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		43 000 000	48 218 201,63		48 218 201,63	-5 218 201,63				
28.01.62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	134 043,88	154 000	153 464,93		153 464,93	535,07				
28.01.73.	Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)		11 970 000	0,00	11 970 000,00	11 970 000,00	-	11 967 949,04	23 937 949,04	2 020 645,11	11 970 000,00
28.01.89.	Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat (siirtomääräraha 2 v)	841 000,00	85 850 000	85 461 676,80	388 323,00	85 849 999,80	0,20	841 000,00	86 691 000,00	85 862 895,53	388 323,00
28.03.	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	3 762 000,00	3 842 000	2 910 846,59	931 153,41	3 842 000,00	-	883 605,19	4 725 605,19	3 794 451,78	931 153,41
28.03.21.	Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 762 000,00	3 842 000	2 910 846,59	931 153,41	3 842 000,00	-	883 605,19	4 725 605,19	3 794 451,78	931 153,41

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.05. Valtiokonttori	41 595 693,44	20 735 000	14 276 622,89	6 458 377,11	20 735 000,00	0,00	5 379 585,48	26 114 585,48	19 656 208,37	6 458 377,11
28.05.21. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 383 000,00	19 035 000	13 679 483,31	5 355 516,69	19 035 000,00	-	5 379 585,48	24 414 585,48	19 059 068,79	5 355 516,69
28.05.22. Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	212 693,44						0,00	0,00	0,00	
28.05.23. Palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		1 700 000	597 139,58	1 102 860,42	1 700 000,00	-		1 700 000,00	597 139,58	1 102 860,42
28.07. Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	3 165 105 980,58	3 309 202 000	3 305 394 034,31		3 305 394 034,31	3 807 965,69				
28.07.05. Vakinaiset eläkkeet, perhe- eläkkeet sekä kuntoutus- tuet (arviomääräraha)	3 056 387 754,49	3 183 860 000	3 185 460 053,00		3 185 460 053,00	-1 600 053,00				
28.07.06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	18 814 284,84	19 900 000	19 268 036,68		19 268 036,68	631 963,32				
28.07.07. Muut eläkemenot (arviomääräraha)	26 535 375,97	28 285 000	22 721 986,17		22 721 986,17	5 563 013,83				
28.07.50. Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	37 922 920,65	43 257 000	39 100 491,19		39 100 491,19	4 156 508,81				
28.07.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat elä- kemenot (arviomääräraha)	21 964 407,20	33 200 000	32 934 253,24		32 934 253,24	265 746,76				
28.07.95. Valtion maksettavaksi tulevat korot liikaa saaduista ennakotuloista viimeisenä eläkelaitokse- na (arviomääräraha)	3 481 237,43	700 000	5 909 214,03		5 909 214,03	-5 209 214,03				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.18. Verohallinto	349 237 000,00	341 950 000	294 349 073,86	47 600 926,14	341 950 000,00	-	65 080 538,65	407 030 538,65	359 429 612,51	47 600 926,14
28.18.21. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	349 237 000,00	341 950 000	294 349 073,86	47 600 926,14	341 950 000,00	-	65 080 538,65	407 030 538,65	359 429 612,51	47 600 926,14
28.39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	206 340 060,92	239 025 000	238 087 094,98		238 087 094,98	937 905,02				
28.39.30. Ahvenanmaan tasotusmaksu (arviomääräraha)	181 723 061,16	197 855 000	196 959 812,94		196 959 812,94	895 187,06				
28.39.31. Verohyvitys (arviomääräraha)	20 508 069,00	35 100 000	35 060 129,00		35 060 129,00	39 871,00				
28.39.40. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	4 108 930,76	6 070 000	6 067 153,04		6 067 153,04	2 846,96				
28.40. Tullilaitos	141 453 000,00	151 510 000	135 035 769,68	16 474 230,32	151 510 000,00	0,00	16 498 262,55	168 008 262,55	151 314 526,64	16 474 230,32
28.40.21. Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	141 453 000,00	150 764 000	134 908 320,97	15 855 679,03	150 764 000,00	-	10 401 782,26	161 165 782,26	145 310 103,23	15 855 679,03
28.40.70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)		746 000	127 448,71	618 551,29	746 000,00	-	1 442 763,98	2 188 763,98	1 570 212,69	618 551,29
28.40.71. Valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)							4 653 716,31	4 653 716,31	4 434 210,72	
28.52. Tilastokeskus	41 239 000,00	41 984 000	34 116 486,97	7 867 513,03	41 984 000,00	-	8 647 509,35	50 631 509,35	42 763 996,32	7 867 513,03
28.52.21. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 239 000,00	41 984 000	34 116 486,97	7 867 513,03	41 984 000,00	-	8 647 509,35	50 631 509,35	42 763 996,32	7 867 513,03
28.80. Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet	22 527 224,00	16 834 000	4 368 740,34	12 492 063,66	16 860 804,00	-26 804,00	14 413 493,97	31 037 493,97	13 559 496,09	12 492 063,66
28.80.21. Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (siirtomääräraha 2 v)	169 000,00	169 000	30 685,61	138 214,39	168 900,00	100,00	169 000,00	338 000,00	135 695,16	138 214,39

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.80.23. Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 096 000,00	1 103 000	0,00	1 103 000,00	1 103 000,00	-	1 096 000,00	2 199 000,00	379 519,79	1 103 000,00
28.80.24. Työhyvinvoinnin tuki (siirtomääräraha 2 v)	1 600 000,00						596 849,41	596 849,41	589 029,98	
28.80.25. Valtion henkilöstöjärjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	410 000,00	352 000	345 603,29	6 396,71	352 000,00	-	33 486,36	385 486,36	379 089,65	6 396,71
28.80.26. EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	18 965 000,00						2 904 141,51	2 904 141,51	2 364 523,47	
28.80.27. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		15 000 000	3 755 547,44	11 244 452,56	15 000 000,00	-	9 614 016,69	24 614 016,69	9 711 638,04	11 244 452,56
28.80.60. Valtion maksu Koulutus- rahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)	287 224,00	210 000	236 904,00		236 904,00	-26 904,00				
28.81. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot	6 778 045,12	22 545 000	2 683 689,21	14 593 291,14	17 276 980,35	5 268 019,65	71 534 474,52	88 811 474,52	15 684 569,76	14 593 291,14
28.81.01. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoi- den palkkaukset (siirtomääräraha 2 v)	1 177 000,00	1 177 000	948 048,82	228 931,53	1 176 980,35	19,65	104 675,47	1 281 675,47	1 050 656,78	228 931,53
28.81.02. Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (arviomääräraha)	0,00	168 000	0,00		0,00	168 000,00				
28.81.03. Työnantajan palkkapolitiit- tiset kehittämistoimen- piteet valtionhallinnossa (siirtomääräraha 2 v)		13 000 000	0,00	13 000 000,00	13 000 000,00	-		13 000 000,00	0,00	13 000 000,00
28.81.25. Euroopan unionin osallistuminen matka- kustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	3 700 000,00	3 100 000	1 735 640,39	1 364 359,61	3 100 000,00	-	1 023 239,74	4 123 239,74	2 474 713,67	1 364 359,61

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.81.28. Julkishallinnon sähköisen tunnistamisen ja verkko-maksamisen -hanke (siirtomääräraha 3 v)							406 559,31	406 559,31	159 199,31	
28.81.95. Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten talousarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)	1 901 045,12	100 000	0,00		0,00	100 000,00				
28.81.96. Edeltä arvaamattomat tarpeet (kiinteä määräraha)	0,00	5 000 000	0,00		0,00	5 000 000,00	70 000 000,00	70 000 000,00	12 000 000,00	
28.82. Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille	5 404 454,97	6 500 000	5 950 275,69		5 950 275,69	549 724,31				
28.82.44. Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	5 404 454,97	6 500 000	5 950 275,69		5 950 275,69	549 724,31				
28.84. Kansainväliset rahoitusosuudet	1 232 100,00	1 405 000	1 232 100,00		1 232 100,00	172 900,00				
28.84.66. Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	0,00	170 000	0,00		0,00	170 000,00				
28.84.68. Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arviomääräraha)	1 232 100,00	1 235 000	1 232 100,00		1 232 100,00	2 900,00				
28.90. Suomen maksuosuudet Euroopan unionille	1 480 665 246,75	1 460 000 000	1 459 776 338,49		1 459 776 338,49	223 661,51				
28.90.69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)	1 480 665 246,75	1 460 000 000	1 459 776 338,49		1 459 776 338,49	223 661,51				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.99. Muut valtiovarainminis- teriön hallinnonalan menot	123 238 974,56	257 755 000	177 614 467,29		177 614 467,29	80 140 532,71				
28.99.41. Tuki työnantajille (arviomääräraha)	103 421 511,67	124 000 000	114 865 387,90		114 865 387,90	9 134 612,10				
28.99.43. Energiaverotuki (arviomääräraha)	0,00	74 000 000	48 595 174,44		48 595 174,44	25 404 825,56				
28.99.63. Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	3 881 700,19	12 000 000	1 392 499,25		1 392 499,25	10 607 500,75				
28.99.95. Valtion saatavien turvaa- minen (arviomääräraha)	54 305,17	55 000	41 213,80		41 213,80	13 786,20				
28.99.97. Verotukseen liittyvät kor- komenot (arviomääräraha)	15 881 457,53	47 700 000	12 720 191,90		12 720 191,90	34 979 808,10				

Pääluokan 28 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
28.01.62. EU:n rakennerahas- tojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta	161	0	153	153	153	0	0	173	7	0	0	0	7
Aikaisempien vuosien valtuudet	161							20	7	0	0	0	7
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	153	153	153	0	0	153	0	0	0	0	0
28.01.73. Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittäminen	0	35 000	0	35 000	0	35 000	35 000	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		35 000	0	35 000	0	35 000	35 000	0	0	0	0	0	0
28.84.68. Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristöra- hoitusyhtiön pääomasta	7 400	0	0	0	0	0	0	1 232	8	0	0	0	8
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 400							1 232	8	0	0	0	8
Pääluokka yhteensä	7 561	35 000	153	35 153	153	35 000	35 000	1 406	15	0	0	0	15
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 561							1 252	15	0	0	0	15
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		35 000	153	35 153	153	35 000	35 000	153	0	0	0	0	0

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.	Opetusministeriön hallinnonala	6 400 977 235,74	6 591 257 000	6 108 196 490,22	433 493 718,17	6 541 690 208,39	49 566 791,61	449 510 425,14	2 388 241 425,14	1 886 707 774,33	501 234 929,00
29.01.	Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	230 622 162,31	286 499 000	270 438 050,47	13 928 655,32	284 366 705,79	2 132 294,21	9 468 311,92	80 563 311,92	65 834 065,14	14 708 471,11
29.01.19.	Opetusministeriön hallin- nonalan arvonlisäverome- not (arviomääräraha)	131 880 460,47									
29.01.21.	Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 275 000,00	24 110 000	19 644 400,06	4 465 599,94	24 110 000,00	-	4 727 235,17	28 837 235,17	24 370 562,57	4 465 599,94
29.01.22.	Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	3 694 000,00						1 934 707,51	1 934 707,51	1 135 188,71	779 815,79
29.01.23.	Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		19 210 000	17 629 109,69	1 580 890,31	19 210 000,00	-		19 210 000,00	17 629 109,69	1 580 890,31
29.01.25.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)		5 686 000	3 885 736,51	1 800 263,49	5 686 000,00	-		5 686 000,00	3 885 736,51	1 800 263,49
29.01.26.	Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	10 563 000,00	13 063 000	8 540 000,00	4 523 000,00	13 063 000,00	-	1 619 000,00	14 682 000,00	10 159 000,00	4 523 000,00
29.01.27.	Kansainvälisen henkilö- vaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		8 026 000	7 285 086,88	740 913,12	8 026 000,00	-		8 026 000,00	7 285 086,88	740 913,12
29.01.29.	Opetusministeriön hallin- nonalan arvonlisäverome- not (arviomääräraha)		135 000 000	135 983 033,04		135 983 033,04	-983 033,04				
29.01.50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	485 000,00	485 000	485 000,00		485 000,00	0,00				
29.01.51.	Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)		2 341 000	2 341 000,00		2 341 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2007	Siirretty seuraavalle vuodelle	
29.10. Yleissivistävä koulutus	1 374 411 224,19	1 942 820 000	1 892 419 426,04	14 456 214,03	1 906 875 640,07	35 944 359,93	286 615 813,62	387 984 813,62	367 048 875,32	20 810 562,75	
29.10.21. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 269 512 999,03	44 414 000	43 220 890,74	1 193 109,26	44 414 000,00	-	264 890 096,17	309 304 096,17	308 100 077,87	1 193 109,26	
29.10.22. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 619 000,00	6 000	-32 773,91	6 000,00	-26 773,91	32 773,91	16 076 320,12	16 082 320,12	9 632 178,10	6 360 348,72	
29.10.23. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 923 225,16						979 505,15	979 505,15	979 505,15		
29.10.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 356 000,00						4 669 892,18	4 669 892,18	4 645 218,97		
29.10.25. Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		9 249 000	5 753 743,00	3 495 257,00	9 249 000,00	-		9 249 000,00	5 753 743,00	3 495 257,00	
29.10.30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		1 840 930 000	1 805 018 413,98		1 805 018 413,98	35 911 586,02					
29.10.34. Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)		47 700 000	37 938 152,23	9 761 847,77	47 700 000,00	-		47 700 000,00	37 938 152,23	9 761 847,77	
29.10.51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)		521 000	521 000,00		521 000,00	0,00					
29.20. Ammatillinen koulutus	363 307 819,00	663 320 000	685 548 841,68	4 774 733,33	690 323 575,01	-27 003 575,01	3 835 897,49	41 061 897,49	34 837 607,09	6 208 292,50	
29.20.21. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		32 301 000	29 776 374,74	2 524 625,26	32 301 000,00	-		32 301 000,00	29 776 374,74	2 524 625,26	
29.20.22. Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	4 386 000,00						3 381 740,28	3 381 740,28	1 945 359,80	1 433 559,17	

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.20.24. Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)		3 026 000	2 060 866,13	965 133,87	3 026 000,00	-		3 026 000,00	2 060 866,13	965 133,87
29.20.25. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 068 000,00	1 899 000	614 025,80	1 284 974,20	1 899 000,00	-	454 157,21	2 353 157,21	1 055 006,42	1 284 974,20
29.20.30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	356 853 819,00	513 883 000	526 434 265,01		526 434 265,01	-12 551 265,01				
29.20.31. Valtionosuus oppisopi- muskoulutukseen (arviomääräraha)		112 211 000	126 663 310,00		126 663 310,00	-14 452 310,00				
29.30. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö		340 248 000	294 051 379,47	44 703 912,87	338 755 292,34	1 492 707,66		53 355 000,00	8 651 087,13	44 703 912,87
29.30.21. Opetusalan koulutus- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		424 000	422 759,82	1 240,18	424 000,00	-		424 000,00	422 759,82	1 240,18
29.30.22. Opetustoimen henkilöstö- koulutus ja eräät muut me- not (siirtomääräraha 2 v)		14 004 000	4 527 797,48	9 476 202,52	14 004 000,00	-		14 004 000,00	4 527 797,48	9 476 202,52
29.30.25. Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		2 927 000	2 167 884,15	759 115,85	2 927 000,00	-		2 927 000,00	2 167 884,15	759 115,85
29.30.30. Valtionosuus kansalais- opistojen käyttökustannuk- siin (arviomääräraha)		79 567 000	79 523 396,00		79 523 396,00	43 604,00				
29.30.31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)		116 419 000	116 103 154,34		116 103 154,34	315 845,66				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.30.34. Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamis- ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)		35 000 000	1 248 485,68	33 751 514,32	35 000 000,00	-		35 000 000,00	1 248 485,68	33 751 514,32
29.30.50. Valtionosuus kansanopis- tojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		47 251 000	47 181 230,00		47 181 230,00	69 770,00				
29.30.51. Valtionosuus ammatillis- ten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		18 008 000	16 948 975,00		16 948 975,00	1 059 025,00				
29.30.52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)		1 000 000	284 160,00	715 840,00	1 000 000,00	-		1 000 000,00	284 160,00	715 840,00
29.30.53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)		9 578 000	9 578 000,00		9 578 000,00	0,00				
29.30.55. Valtionosuus opinto- keskusten käyttökustan- nuksiin (arviomääräraha)		11 561 000	11 557 119,00		11 557 119,00	3 881,00				
29.30.56. Valtionosuus kesäyliopis- tojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		4 509 000	4 508 418,00		4 508 418,00	582,00				
29.40. Ammattikorkeakoulu- opetus	1 902 862 627,14	368 060 000	365 684 763,67	2 098 480,33	367 783 244,00	276 756,00	10 463 664,39	15 841 664,39	13 720 184,06	2 098 480,33
29.40.21. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	43 202 000,00						1 968 416,53	1 968 416,53	1 968 416,53	
29.40.22. Ammattikorkeakoululai- toksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)		3 310 000	1 593 678,96	1 716 321,04	3 310 000,00	-		3 310 000,00	1 593 678,96	1 716 321,04

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.40.25. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 149 000,00	2 068 000	1 685 840,71	382 159,29	2 068 000,00	-	958 671,09	3 026 671,09	2 621 511,80	382 159,29
29.40.30. Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	1 787 690 627,14	362 682 000	362 405 244,00		362 405 244,00	276 756,00				
29.40.34. Valtionosuus yleissivistä- vien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	67 300 000,00						7 536 576,77	7 536 576,77	7 536 576,77	0,00
29.40.51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	521 000,00									
29.50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus		1 409 541 000	1 121 089 835,94	288 451 067,56	1 409 540 903,50	96,50		1 409 541 000,00	1 121 089 835,94	288 451 067,56
29.50.21. Yliopistojen toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)		1 296 263 000	1 022 244 213,75	274 018 689,75	1 296 262 903,50	96,50		1 296 263 000,00	1 022 244 213,75	274 018 689,75
29.50.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)		26 817 000	16 236 265,91	10 580 734,09	26 817 000,00	-		26 817 000,00	16 236 265,91	10 580 734,09
29.50.23. Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		13 277 000	12 680 823,61	596 176,39	13 277 000,00	-		13 277 000,00	12 680 823,61	596 176,39
29.50.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		73 184 000	69 928 532,67	3 255 467,33	73 184 000,00	-		73 184 000,00	69 928 532,67	3 255 467,33
29.60. Tiede	649 595 745,28	271 361 000	214 725 991,13	55 874 659,33	270 600 650,46	760 349,54	4 472 250,64	186 171 250,64	130 164 266,43	55 998 484,10
29.60.21. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 376 000,00	32 326 000	20 855 178,95	11 469 821,05	32 325 000,00	1 000,00	2 620 607,06	34 946 607,06	23 475 786,01	11 469 821,05

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.60.22. Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		14 446 000	13 969 606,99	476 393,01	14 446 000,00	-		14 446 000,00	13 969 606,99	476 393,01
29.60.23. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		2 746 000	1 811 156,95	934 843,05	2 746 000,00	-		2 746 000,00	1 811 156,95	934 843,05
29.60.24. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 026 000,00	1 526 000	1 445 647,54	80 352,46	1 526 000,00	-	809 517,39	2 335 517,39	2 248 635,51	80 352,46
29.60.25. Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)	1 499 000,00	150 000	150 000,00	0,00	150 000,00	0,00	918 301,42	1 068 301,42	1 067 330,73	0,00
29.60.30. Valtionosuus ja -avustus ammattillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	504 513 681,28									
29.60.31. Valtionosuus oppisopi- muskoulutukseen (arviomääräraha)	107 901 064,00									
29.60.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)		130 505 000	87 591 750,24	42 913 249,76	130 505 000,00	-		130 505 000,00	87 591 750,24	42 913 249,76
29.60.53. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)		77 342 000	76 620 210,66		76 620 210,66	721 789,34				
29.60.66. Rahoitusosuudet kansain- välisille järjestöille (arviomääräraha)		12 320 000	12 282 439,80		12 282 439,80	37 560,20				
29.60.76. Kiinteistöjen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 280 000,00						123 824,77	123 824,77	0,00	123 824,77

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.69. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	331 959 473,58						51 476 773,49	51 476 773,49	35 877 373,85	15 556 775,86
29.69.21. Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	412 000,00						0,00	0,00	0,00	
29.69.22. Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	14 004 000,00						10 705 224,80	10 705 224,80	10 673 129,69	
29.69.25. Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 927 000,00						604 667,68	604 667,68	594 139,01	
29.69.30. Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	78 090 534,00									
29.69.31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	112 464 710,00									
29.69.34. Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)	30 000 000,00						39 426 586,01	39 426 586,01	24 039 910,15	15 386 675,86
29.69.50. Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	48 218 003,58									
29.69.51. Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	17 948 846,00									
29.69.52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00						740 295,00	740 295,00	570 195,00	170 100,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.69.53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	9 358 000,00									
29.69.55. Valtionosuus opinto- keskusten käyttökustan- nuksiin (arviomääräraha)	12 028 091,00									
29.69.56. Valtionosuus kesäyliopis- tojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 508 289,00									
29.70. Opintotuki	750 229 135,32	772 525 000	736 579 030,58	462 325,83	737 041 356,41	35 483 643,59	288 554,66	5 181 554,66	4 719 224,54	462 325,83
29.70.22. Opintotuen muutoksen- hakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	599 000,00	625 000	473 815,39	151 184,61	625 000,00	-	148 243,66	773 243,66	622 054,76	151 184,61
29.70.52. Opintolainojen valtion- takaus ja korkotuki (arviomääräraha)	28 210 654,44	29 000 000	31 429 700,89		31 429 700,89	-2 429 700,89				
29.70.55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	666 227 336,13	687 732 000	644 984 116,95		644 984 116,95	42 747 883,05				
29.70.57. Korkeakouluopiskelijoi- den ateriatuki (arviomääräraha)	20 640 637,62	22 900 000	23 745 711,51		23 745 711,51	-845 711,51				
29.70.58. Avustus vuokratustannus- ten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	3 866 000,00	4 268 000	3 956 858,78	311 141,22	4 268 000,00	-	140 311,00	4 408 311,00	4 097 169,78	311 141,22
29.70.59. Lukiokoulutuksen ja *ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumat- katuki (arviomääräraha)	30 685 507,13	28 000 000	31 988 827,06		31 988 827,06	-3 988 827,06				
29.80. Taide ja kulttuuri		392 534 000	383 783 994,78	8 491 528,88	392 275 523,66	258 476,34		67 452 000,00	58 960 471,12	8 491 528,88
29.80.21. Taiteen keskustoimi- kunnan ja taidetoimi- kuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		3 372 000	2 903 594,48	468 405,52	3 372 000,00	-		3 372 000,00	2 903 594,48	468 405,52

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.80.22. Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		17 329 000	16 193 928,51	1 135 071,49	17 329 000,00	-		17 329 000,00	16 193 928,51	1 135 071,49
29.80.23. Suomenlinnan hoito- kunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		2 823 000	2 671 812,74	151 187,26	2 823 000,00	-		2 823 000,00	2 671 812,74	151 187,26
29.80.24. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		17 057 000	16 419 828,29	637 171,71	17 057 000,00	-		17 057 000,00	16 419 828,29	637 171,71
29.80.25. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		7 037 000	3 714 882,30	3 322 117,70	7 037 000,00	-		7 037 000,00	3 714 882,30	3 322 117,70
29.80.26. Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		3 511 000	3 167 101,13	343 898,87	3 511 000,00	-		3 511 000,00	3 167 101,13	343 898,87
29.80.27. Valtion elokuvatarkasta- mon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		560 000	305 218,23	254 781,77	560 000,00	-		560 000,00	305 218,23	254 781,77
29.80.28. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		807 000	763 420,82	43 579,18	807 000,00	-		807 000,00	763 420,82	43 579,18
29.80.30. Valtionosuudet ja -avus- tukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		74 451 000	74 451 000,00		74 451 000,00	0,00				
29.80.31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkesterei- den käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		13 812 000	13 812 000,00		13 812 000,00	0,00				
29.80.32. Valtionosuudet ja -avustukset museoillem (arviomääräraha)		4 470 000	4 470 000,00		4 470 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.80.33. Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimin- taan (arviomääräraha)		5 541 000	5 540 954,00		5 540 954,00	46,00				
29.80.34. Valtionosuus yleisten kir- jastojen perustamiskustan- nuksiin (arviomääräraha)		6 200 000	6 100 000,00		6 100 000,00	100 000,00				
29.80.40. Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)		252 000	230 000,00		230 000,00	22 000,00				
29.80.50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)		10 487 000	9 970 233,54	516 766,46	10 487 000,00	-		10 487 000,00	9 970 233,54	516 766,46
29.80.51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)		11 088 000	10 997 366,13		10 997 366,13	90 633,87				
29.80.52. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)		188 829 000	188 800 237,53		188 800 237,53	28 762,47				
29.80.53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)		16 795 000	16 794 966,00		16 794 966,00	34,00				
29.80.54. Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin perus- korjauksen lainanhoitoku- luihin (kiinteä määräraha)		3 627 000	3 627 000,00		3 627 000,00	0,00				
29.80.70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)		1 110 000	267 652,49	842 347,51	1 110 000,00	-		1 110 000,00	267 652,49	842 347,51
29.80.72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)		589 000	493 028,54	95 971,46	589 000,00	-		589 000,00	493 028,54	95 971,46
29.80.75. Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)		2 770 000	2 089 770,05	680 229,95	2 770 000,00	-		2 770 000,00	2 089 770,05	680 229,95

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.90. Liikuntatoimi	365 612 363,79	101 550 000	101 441 297,47		101 441 297,47	108 702,53	7 867 448,40	7 867 448,40	7 283 235,98	533 782,87
29.90.21. Taiteen keskustoimi- kunnan ja taidetoimi- kuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 357 000,00						473 816,67	473 816,67	463 247,47	
29.90.22. Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 948 000,00						1 823 632,74	1 823 632,74	1 823 632,74	
29.90.23. Suomenlinnan hoito- kunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 407 000,00						105 855,94	105 855,94	105 855,94	
29.90.24. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 968 000,00						486 180,13	486 180,13	486 180,13	
29.90.25. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 178 000,00						2 116 815,92	2 116 815,92	2 116 815,92	
29.90.26. Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 464 000,00						421 221,33	421 221,33	421 221,33	
29.90.27. Valtion elokuvatarkasta- mon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	547 000,00						270 330,21	270 330,21	270 330,21	
29.90.30. Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjas- tojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	51 274 000,00									
29.90.31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkesterei- den käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	13 667 000,00									

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.90.32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	4 470 730,00									
29.90.33. Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimin- taan (arviomääräraha)	5 375 396,00									
29.90.34. Valtionosuus yleisten kir- jastojen perustamiskustan- nuksiin (arviomääräraha)	7 000 000,00									
29.90.40. Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	152 612,45									
29.90.50. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarot urheilun ja liikunta- kasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	8 315 000,00	100 208 000	100 099 297,47		100 099 297,47	108 702,53	610 434,21	610 434,21	324 077,25	246 496,61
29.90.51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	10 774 027,59									
29.90.52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	190 387 362,47	1 342 000	1 342 000,00		1 342 000,00	0,00				
29.90.53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	16 464 999,99									
29.90.54. Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin perus- korjauksen lainanhoitoku- luihin (kiinteä määräraha)	3 533 235,29									
29.90.70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 180 000,00						991 041,27	991 041,27	766 046,28	224 994,99

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.90.72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	649 000,00						122 203,07	122 203,07	122 203,07	0,00
29.90.75. Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	2 500 000,00						445 916,91	445 916,91	383 625,64	62 291,27
29.90.95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	0,00									
29.91. Nuorisotyö		42 799 000	42 433 878,99	252 140,69	42 686 019,68	112 980,32		6 723 000,00	6 470 859,31	252 140,69
29.91.50. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)		36 076 000	35 963 019,68		35 963 019,68	112 980,32				
29.91.51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)		6 723 000	6 470 859,31	252 140,69	6 723 000,00	-		6 723 000,00	6 470 859,31	252 140,69
29.98. Liikuntatoimi	99 062 492,20									
29.98.50. Veikkauksen ja raha-a rpajaisten voittovarot urheilun ja liikunta- kasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	97 754 492,20									
29.98.52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	1 308 000,00									

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.99. Nuorisotyö	39 876 008,68						550 913,57	550 913,57	550 900,00	
29.99.50. Veikkauksen ja raha-arpa- jaisten voittovarot nuoriso- työn edistämiseen (arviomääräraha)	35 153 008,68									
29.99.51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	4 723 000,00						550 913,57	550 913,57	550 900,00	

Pääluokan 29 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
29.01.62. EU:n rakennerahas- tojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta	447 189	145	26 662	26 807	14 831	11 976	11 976	72 389	79 603	0	0	0	79 603
Aikaisempien vuosien valtuudet	447 189							70 096	67 064	0	0	0	67 064
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		145	26 662	26 807	14 831	11 976	11 976	2 292	12 539	0	0	0	12 539
29.07.21. Opetushallituksen toimintamenot	400	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	400							100	0	0	0	0	0
29.10.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot	10 000	0	0	0	0	0	0	4 002	4 000	1 998	0	0	5 998
Aikaisempien vuosien valtuudet	10 000							4 002	4 000	1 998	0	0	5 998
29.10.34. Valtionosuus oppilaitosten perustamis- kustannuksiin	0	51 000	0	51 000	51 000	0	0	758	1 811	7 132	8 869	41 821	59 633
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		51 000	0	51 000	51 000	0	0	758	1 811	7 132	8 869	41 821	59 633
29.30.52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin	0	800	0	800	800	0	0	250	437	108	5	0	550
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		800	0	800	800	0	0	250	437	108	5	0	550

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
29.40.34. Valtionosuus yleis- sivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammatti- korkeakoulujen perustamis- kustannuksiin	527 185	0	0	0	0	0	0	44 695	38 198	33 343	28 767	55 920	156 228
Aikaisempien vuosien valtuudet	527 185							44 695	38 198	33 343	28 767	55 920	156 228
29.50.21. Yliopistojen toimintamenot	0	4 500	0	4 500	870	3 630	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		4 500	0	4 500	870	3 630	0	0	0	0	0	0	0
29.60.00. Tiede	0	225 290	0	225 290	225 260	30	0	14 049	68 213	63 246	55 089	20 700	207 249
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		225 290	0	225 290	225 260	30	0	14 049	68 213	63 246	55 089	20 700	207 249
29.60.22. Arkistolaitoksen toimintamenot	0	743	0	743	743	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		743	0	743	743	0	0	0	0	0	0	0	0
29.69.52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin	4 150	0	0	0	0	0	0	519	575	153	0	0	729
Aikaisempien vuosien valtuudet	4 150							519	575	153	0	0	729
29.80.24. Museoviraston toimintamenot	0	750	0	750	750	0	0	0	0	750	0	0	750
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		750	0	750	750	0	0	0	0	750	0	0	750

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
29.80.34. Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamis-kustannuksiin	0	4 400	0	4 400	4 395	5	0	400	15	509	756	3 412	4 692
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		4 400	0	4 400	4 395	5	0	400	15	509	756	3 412	4 692
29.80.75. Perusparannukset ja talonrakennukset	0	1 600	0	1 600	264	1 336	0	0	264	0	0	0	264
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		1 600	0	1 600	264	1 336	0	0	264	0	0	0	264
29.88.00. Tiede	854 279	0	0	0	0	0	0	142 782	100 268	57 697	18 655	1 526	178 146
Aikaisempien vuosien valtuudet	854 279							142 782	100 268	57 697	18 655	1 526	178 146
29.90.34. Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustan-nuksiin	61 344	0	0	0	0	0	0	5 700	5 685	4 342	3 565	5 989	19 581
Aikaisempien vuosien valtuudet	61 344							5 700	5 685	4 342	3 565	5 989	19 581
Pääluokka yhteensä	1 904 547	289 228	26 662	315 890	298 914	16 977	11 976	285 644	299 070	169 279	115 707	129 368	713 424
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 904 547							267 894	215 790	97 534	50 987	63 435	427 746
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		289 228	26 662	315 890	298 914	16 977	11 976	17 750	83 279	71 746	64 719	65 933	285 677

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.	Maa- ja metsätalous- ministeriön hallinnonala	2 780 227 613,52	2 710 299 000	2 410 524 915,21	248 273 822,52	2 658 798 737,73	51 500 262,27	398 220 394,61	2 302 485 394,61	1 994 458 262,47	286 134 399,51
30.10.	Maaseudun kehittäminen	180 336 863,42	109 985 000	72 689 058,26	1 981 255,34	74 670 313,60	35 314 686,40	50 056 827,67	62 738 827,67	22 510 353,97	20 215 304,87
30.10.50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämi- seen (siirtomääräraha 3 v)	11 370 000,00	10 159 000	9 889 720,28	269 279,72	10 159 000,00	-	972 069,68	11 131 069,68	10 349 008,81	782 060,87
30.10.54.	Hevostalouden edistämi- nen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	8 012 377,83	8 632 000	8 338 795,60		8 338 795,60	293 204,40				
30.10.55.	Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)	4 870 000,00	4 820 000	4 820 000,00		4 820 000,00	0,00				
30.10.61.	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	54 727 485,59	57 300 000	32 915 673,50		32 915 673,50	24 384 326,50				
30.10.62.	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	98 834 000,00	26 551 000	15 913 844,50		15 913 844,50	10 637 155,50	47 228 103,01	47 228 103,01	9 756 671,94	17 471 431,07
30.10.63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 523 000,00	2 523 000	811 024,38	1 711 975,62	2 523 000,00	-	1 856 654,98	4 379 654,98	2 404 673,22	1 961 812,93
30.20.	Maatalous	2 162 350 866,49	2 161 370 000	1 979 538 598,91	166 715 015,29	2 146 253 614,20	15 116 385,80	242 645 052,46	1 801 837 052,46	1 634 513 673,90	167 121 789,83
30.20.21.	Maa- ja elintarvike- talouden tutkimus- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 929 000,00	33 051 000	23 534 096,87	9 516 903,13	33 051 000,00	-	4 973 631,66	38 024 631,66	28 507 728,53	9 516 903,13
30.20.22.	Torjunta-ainetarkastukset (arviomääräraha)	437 000,00	441 000	441 000,00		441 000,00	0,00				
30.20.40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	609 165 000,00	566 165 000	466 585 930,30	99 579 069,70	566 165 000,00	-	130 043 020,60	696 208 020,60	596 628 950,90	99 579 069,70

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.41. EU-tulotuki (arviomääräraha)	633 276 190,28	551 337 000	542 244 847,16		542 244 847,16	9 092 152,84				
30.20.42. Satovahinkojen korvaami- nen (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000,00	3 400 000	1 916 899,53	1 483 100,47	3 400 000,00	-	3 327 050,82	6 727 050,82	5 243 950,35	1 483 100,47
30.20.43. Maatalouden ympäristö- tuki (siirtomääräraha 2 v)	264 629 000,00	268 996 000	250 854 339,88	18 141 660,12	268 996 000,00	-	64 710 531,56	333 706 531,56	315 363 283,79	18 141 660,12
30.20.44. Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	422 673 000,00	409 673 000	407 598 880,59	2 074 119,41	409 673 000,00	-	13 370 096,86	423 043 096,86	420 968 977,45	2 074 119,41
30.20.45. Luopumistuet ja -korvauk- set ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	147 000 000,00	125 900 000	117 216 910,16	8 683 089,84	125 900 000,00	-	24 941 298,93	150 841 298,93	142 158 209,09	8 683 089,84
30.20.46. Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 242 000,00	3 942 000	3 927 376,53	14 623,47	3 942 000,00	-	240,06	3 942 240,06	3 927 615,51	14 623,47
30.20.47. Laatuja järjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 313 000,00	1 213 000	349 759,03	863 240,97	1 213 000,00	-	1 279 181,97	2 492 181,97	1 222 166,46	1 270 015,51
30.20.48. Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (siirtomääräraha 3 v)	615 332,48	31 852 000	5 492 791,82	26 359 208,18	31 852 000,00	-	0,00	31 852 000,00	5 492 791,82	26 359 208,18
30.20.49. Maaseutuelinkeino- toiminnan korkotuki (arviomääräraha)	27 359 343,73	48 400 000	42 375 767,04		42 375 767,04	6 024 232,96				
30.20.60. Siirto interventiorahas- toon (kiinteä määräraha)	1 600 000,00	2 000 000	2 000 000,00		2 000 000,00	0,00				
30.20.61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	14 712 000,00	115 000 000	115 000 000,00	0,00	115 000 000,00	0,00	0,00	115 000 000,00	115 000 000,00	0,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	30 117 341,19	44 387 000	35 687 524,73	7 946 624,38	43 634 149,11	752 850,89	9 424 945,36	49 593 945,36	41 647 320,98	7 946 624,38
30.30.21. Elintarviketurvallisuus- viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 868 000,00	39 669 000	31 722 375,62	7 946 624,38	39 669 000,00	-	9 424 945,36	49 093 945,36	41 147 320,98	7 946 624,38
30.30.22. Lihantarkastustoiminnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		500 000	500 000,00	0,00	500 000,00	0,00		500 000,00	500 000,00	0,00
30.30.25. Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)	2 004 935,82	1 650 000	1 607 335,21		1 607 335,21	42 664,79				
30.30.28. Rokotteet ja seerumit (arviomääräraha)	968 391,64									
30.30.41. Eräät korvaukset (arviomääräraha)	960 901,54	2 568 000	1 857 813,90		1 857 813,90	710 186,10				
30.30.47. Kasvinjalostustoiminnan edistäminen (arviomääräraha)	315 112,19									
30.40. Kala-, riista- ja porotalous	60 889 316,11	60 359 000	35 390 434,31	23 778 996,83	59 169 431,14	1 189 568,86	37 107 734,59	89 316 734,59	52 627 564,98	36 645 918,59
30.40.21. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 597 000,00	17 168 000	12 259 474,97	4 908 525,03	17 168 000,00	-	5 055 757,39	22 223 757,39	17 315 232,36	4 908 525,03
30.40.25. Kalakannan hoitovelvoit- teet (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000,00	2 300 000	229 422,21	2 070 577,79	2 300 000,00	-	1 915 409,65	4 215 409,65	2 128 954,53	2 070 577,79
30.40.41. Hirvieläinten aiheuttami- en vahinkojen korvaami- nen (arviomääräraha)	6 052 316,65	5 400 000	4 607 674,63		4 607 674,63	792 325,37				
30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000,00	3 430 000	1 362 173,82	2 067 826,18	3 430 000,00	-	1 151 815,48	4 581 815,48	2 513 989,30	2 067 826,18
30.40.43. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 057 000,00	1 814 000	1 814 000,00	0,00	1 814 000,00	0,00	200 000,00	2 014 000,00	2 014 000,00	0,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.40.50. Metsästyksen ja riistan- hoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 122 000,00	7 194 000	7 171 628,16	22 371,84	7 194 000,00	-	91 800,00	7 285 800,00	7 263 428,16	22 371,84
30.40.51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	6 128 000,00	5 849 000	5 537 466,49	311 533,51	5 849 000,00	-	350 026,63	6 199 026,63	5 887 353,78	311 533,51
30.40.52. Tenojoen kalastuslupa- maksut ja viehekalastus- maksut (arviomääräraha)	2 457 999,46	2 750 000	2 352 756,51		2 352 756,51	397 243,49				
30.40.62. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakenne- politiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	15 118 000,00	13 397 000	0,00	13 397 000,00	13 397 000,00	-	27 505 389,33	40 902 389,33	14 919 311,37	25 956 741,36
30.40.77. Kalataloudelliset rakenta- mis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757 000,00	1 057 000	55 837,52	1 001 162,48	1 057 000,00	-	837 536,11	1 894 536,11	585 295,48	1 308 342,88
30.50. Vesitalous	27 550 247,39	26 794 000	12 684 822,23	14 058 332,77	26 743 155,00	50 845,00	26 474 052,27	51 498 052,27	30 336 587,57	19 599 281,18
30.50.22. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	6 459 000,00	6 498 000	4 946 130,09	1 551 869,91	6 498 000,00	-	1 679 942,05	8 177 942,05	6 624 414,95	1 551 869,91
30.50.30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	1 126 782,39	1 000 000	1 031 282,00		1 031 282,00	-31 282,00				
30.50.31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)	5 590 000,00	5 927 000	1 061 836,00	4 865 164,00	5 927 000,00	-	6 557 167,12	12 484 167,12	5 840 286,80	6 643 880,32
30.50.43. Eräät valtion maksettavak- si määrättyt korvaukset (arviomääräraha)	145 465,00	770 000	687 873,00		687 873,00	82 127,00				
30.50.48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	841 000,00	841 000	0,00	841 000,00	841 000,00	-	2 592 614,50	3 433 614,50	191 101,44	1 682 000,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.50.77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	13 388 000,00	11 758 000	4 957 701,14	6 800 298,86	11 758 000,00	-	15 644 328,60	27 402 328,60	17 680 784,38	9 721 530,95
30.60. Metsätalous	155 861 089,01	153 802 000	146 884 619,67	6 835 128,07	153 719 747,74	82 252,26	6 893 761,33	100 994 761,33	93 983 834,15	6 938 875,52
30.60.21. Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 593 000,00	40 234 000	33 803 874,58	6 430 125,42	40 234 000,00	-	6 427 816,72	46 661 816,72	40 231 691,30	6 430 125,42
30.60.41. Metsäpuiden siemenhuolto (siirtomääräraha 2 v)	767 821,00	903 000	768 789,00	134 211,00	903 000,00	-	0,00	903 000,00	768 789,00	134 211,00
30.60.42. Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvonta- organisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	45 379 000,00	44 173 000	44 173 000,00	0,00	44 173 000,00	0,00	0,00	44 173 000,00	44 173 000,00	0,00
30.60.43. Eräät korvaukset (arviomääräraha)	9 726,64	50 000	39 818,48		39 818,48	10 181,52				
30.60.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	61 280 541,37	59 651 000	59 578 929,26		59 578 929,26	72 070,74				
30.60.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	7 005 000,00	6 965 000	6 794 208,35	170 791,65	6 965 000,00	-	144 944,61	7 109 944,61	6 935 405,51	174 539,10
30.60.50. Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 726 000,00	1 726 000	1 726 000,00	0,00	1 726 000,00	0,00	0,00	1 726 000,00	1 726 000,00	0,00
30.60.83. Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	100 000,00	100 000	0,00	100 000,00	100 000,00	-	321 000,00	421 000,00	148 948,34	200 000,00
30.63. Metsähallitus	5 830 000,00	5 790 000	5 790 000,00	0,00	5 790 000,00	0,00	0,00	5 790 000,00	5 790 000,00	0,00
30.63.50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 830 000,00	5 790 000	5 790 000,00	0,00	5 790 000,00	0,00	0,00	5 790 000,00	5 790 000,00	0,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.70. Maanmittaus ja paikka- tietojen yhteiskäyttö	54 876 000,00	55 471 000	38 434 987,52	17 036 012,48	55 471 000,00	0,00	14 516 624,05	65 987 624,05	48 951 611,57	17 036 012,48
30.70.21. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 576 000,00	48 114 000	32 034 513,07	16 079 486,93	48 114 000,00	-	13 535 901,08	61 649 901,08	45 570 414,15	16 079 486,93
30.70.22. Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 300 000,00	3 357 000	2 400 474,45	956 525,55	3 357 000,00	-	980 722,97	4 337 722,97	3 381 197,42	956 525,55
30.70.40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 000 000,00	4 000 000	4 000 000,00		4 000 000,00	0,00				
30.71. Eläinlääkintä- ja elin- tarviketutkimuslaitos	7 283 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.71.21. Eläinlääkintä- ja elin- tarviketutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 283 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.72. Elintarvikevirasto	1 861 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.72.21. Elintarvikeviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 861 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.73. Kasvintuotannon tarkastuskeskus	3 509 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.73.21. Kasvintuotannon tarkas- tuskeskuksen toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)	3 509 000,00						0,00	0,00	0,00	
30.90. Hallinto	89 034 889,91	91 605 000	82 726 593,75	9 884 733,19	92 611 326,94	-1 006 326,94	11 043 643,15	73 934 643,15	63 341 285,79	10 592 868,49
30.90.19. Maa- ja metsätalous- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	26 050 460,33									

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.90.21. Maa- ja metsätalous- ministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 541 000,00	26 947 000	25 087 311,11	1 859 688,89	26 947 000,00	-	3 829 230,42	30 776 230,42	28 916 541,53	1 859 688,89
30.90.22. Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 083 000,00	4 172 000	3 222 626,62	949 373,38	4 172 000,00	-	1 546 049,97	5 718 049,97	4 768 676,59	949 373,38
30.90.23. Maa- ja metsätalous- ministeriön tietopalvelu- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 657 000,00	14 186 000	11 842 104,93	2 343 895,07	14 186 000,00	-	1 365 072,72	15 551 072,72	13 207 177,65	2 343 895,07
30.90.25. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		13 529 000	10 654 230,06	2 874 769,94	13 529 000,00	-		13 529 000,00	10 654 230,06	2 874 769,94
30.90.26. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	729 000,00	729 000	324 712,83	404 287,17	729 000,00	-	428 147,11	1 157 147,11	752 859,94	404 287,17
30.90.27. Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)	5 820 000,00	3 328 000	1 875 281,26	1 452 718,74	3 328 000,00	-	3 875 142,93	7 203 142,93	5 041 800,02	2 160 854,04
30.90.29. Maa- ja metsätalous- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		25 000 000	26 383 276,97		26 383 276,97	-1 383 276,97				
30.90.66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 154 429,58	3 714 000	3 337 049,97		3 337 049,97	376 950,03				
30.91. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta	728 000,00	736 000	698 275,83	37 724,17	736 000,00	-	57 753,73	793 753,73	756 029,56	37 724,17
30.91.21. Lautakuntien toimintame- not (siirtomääräraha 2 v)	728 000,00	736 000	698 275,83	37 724,17	736 000,00	-	57 753,73	793 753,73	756 029,56	37 724,17

Pääluokan 30 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
30.10.61. Euroopan maatalou- den ohjaus- ja tukirahaston osallistuminen maaseudun kehittämiseen	83 036	56 816	16 449	73 265	21 652	51 613	51 613	28 418	31 836	155	0	0	31 991
Aikaisempien vuosien valtuudet	83 036							22 701	16 530	0	0	0	16 530
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		56 816	16 449	73 265	21 652	51 613	51 613	5 717	15 306	155	0	0	15 461
30.10.62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä	97 884	57 085	13 703	70 788	8 839	61 949	61 949	20 514	23 760	190	0	0	23 950
Aikaisempien vuosien valtuudet	97 884							18 333	12 410	0	0	0	12 410
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		57 085	13 703	70 788	8 839	61 949	61 949	2 181	11 350	190	0	0	11 540
30.12.41. Maa- ja puutarha- talouden kansallinen tuki	2 116	0	0	0	0	0	0	402	402	0	0	0	402
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 116							402	402	0	0	0	402
30.12.45. Maatalouden ympäristötuki	2 336 877	0	0	0	0	0	0	15 199	11 293	3 523	2 094	7 785	24 695
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 336 877							15 199	11 293	3 523	2 094	7 785	24 695
30.12.46. Luonnonhaitta- korvaus	40 357	0	0	0	0	0	0	1 878	1 007	0	0	0	1 007
Aikaisempien vuosien valtuudet	40 357							1 878	1 007	0	0	0	1 007

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
30.14.61. Euroopan maatalou- den ohjaus- ja tukirahaston osallistuminen maaseudun kehittämiseen	223 822	0	0	0	0	0	0	4 498	2 780	0	0	0	2 780
Aikaisempien vuosien valtuudet	223 822							4 498	2 780	0	0	0	2 780
30.14.62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä	310 495	0	0	0	0	0	0	3 864	2 073	0	0	0	2 073
Aikaisempien vuosien valtuudet	310 495							3 864	2 073	0	0	0	2 073
30.20.40. Maa- ja puutarha- talouden kansallinen tuki	553 662	584 094	0	584 094	476 710	107 384	0	17 478	134 781	119 473	115 544	115 351	485 148
Aikaisempien vuosien valtuudet	553 662							17 478	4 123	4 123	193	0	8 438
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		584 094	0	584 094	476 710	107 384	0	0	130 658	115 351	115 351	115 351	476 710
30.20.43. Maatalouden ympäristötuki	351 249	1 257 600	0	1 257 600	1 117 054	140 546	0	24 612	306 926	303 568	292 962	286 870	1 190 326
Aikaisempien vuosien valtuudet	351 249							24 612	26 003	26 003	15 397	5 869	73 272
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		1 257 600	0	1 257 600	1 117 054	140 546	0	0	280 923	277 565	277 565	281 001	1 117 054
30.20.44. Luonnonhaitta- korvaus	1 633 246	1 700 000	0	1 700 000	1 608 139	91 861	0	16 904	418 938	418 938	402 691	402 035	1 642 602
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 633 246							16 904	16 904	16 904	656	0	34 463
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		1 700 000	0	1 700 000	1 608 139	91 861	0	0	402 035	402 035	402 035	402 035	1 608 139

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
30.20.49. Maaseutuelinkeino- toiminnan korkotuki	318 751	300 000	83 214	383 214	353 596	29 618	29 618	73 856	81 980	77 950	69 850	204 100	433 880
Aikaisempien vuosien valtuudet,	318 751							31 480	30 780	27 950	24 450	86 800	169 980
josta													
- korkotuki- tms. valtuudet	318 751							31 480	30 780	27 950	24 450	86 800	169 980
Vuonna 2007 käytettävissä olleet													
valtuudet, josta		300 000	83 214	383 214	353 596	29 618	29 618	42 376	51 200	50 000	45 400	117 300	263 900
- korkotuki- tms. valtuudet		300 000	83 214	383 214	353 596	29 618	29 618	42 376	51 200	50 000	45 400	117 300	263 900
30.31.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen	207 592	0	0	0	0	0	0	1 835	5 300	3 200	2 000	1 664	12 164
Aikaisempien vuosien valtuudet	207 592							1 835	5 300	3 200	2 000	1 664	12 164
30.41.62. Elinkeinokala- talouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	15 253	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet,	15 253							0	0	0	0	0	0
josta													
- korkotuki- tms. valtuudet	15 253							0	0	0	0	0	0
30.51.30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki	12 930	0	0	0	0	0	0	1 031	802	528	334	758	2 422
Aikaisempien vuosien valtuudet,	12 930							1 031	802	528	334	758	2 422
josta													
- korkotuki- tms. valtuudet	12 930							1 031	802	528	334	758	2 422

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
30.60.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen	133 542	64 500	0	64 500	64 465	35	0	57 744	17 200	9 600	4 300	2 347	33 447
Aikaisempien vuosien valtuudet	133 542							11 384	8 300	4 700	1 500	841	15 341
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		64 500	0	64 500	64 465	35	0	46 360	8 900	4 900	2 800	1 505	18 105
Pääluokka yhteensä	6 320 811	4 020 095	113 366	4 133 461	3 650 455	483 006	143 180	268 232	1 039 078	937 126	889 775	1 020 908	3 886 887
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	6 320 811							171 598	138 706	86 930	46 624	103 717	375 978
- korkotuki- tms. valtuudet	346 934							32 511	31 582	28 478	24 784	87 558	172 402
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		4 020 095	113 366	4 133 461	3 650 455	483 006	143 180	96 634	900 372	850 195	843 150	917 191	3 510 909
- korkotuki- tms. valtuudet		300 000	83 214	383 214	353 596	29 618	29 618	42 376	51 200	50 000	45 400	117 300	263 900

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallinnonala	1 797 755 363,84	1 930 647 000	1 740 902 607,89	154 855 488,34	1 895 758 096,23	34 888 903,77	124 393 143,90	1 362 073 143,90	1 202 591 703,26	157 311 953,01
31.01. Liikenne- ja viestintä_ministeriö	21 195 000,00	18 799 000	14 081 898,66	4 717 101,34	18 799 000,00	0,00	4 054 455,36	22 853 455,36	18 136 354,02	4 717 101,34
31.01.21. Liikenne- ja viestintä- ministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 190 000,00	18 799 000	14 081 898,66	4 717 101,34	18 799 000,00	-	2 416 631,10	21 215 631,10	16 498 529,76	4 717 101,34
31.01.22. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 005 000,00						1 637 824,26	1 637 824,26	1 637 824,26	0,00
31.20. Ajoneuvohallintokeskus	10 742 708,32	11 856 000	1 550 575,81	10 305 424,19	11 856 000,00	-	10 996 000,00	22 852 000,00	12 546 575,81	10 305 424,19
31.20.21. Ajoneuvohallinto- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 742 708,32	11 856 000	1 550 575,81	10 305 424,19	11 856 000,00	-	10 996 000,00	22 852 000,00	12 546 575,81	10 305 424,19
31.24. Tiehallinto	699 347 828,75	764 658 000	701 383 497,24	57 107 583,05	758 491 080,29	6 166 919,71	46 811 389,95	669 749 389,95	612 641 806,90	57 107 583,05
31.24.21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	591 483 000,00	601 738 000	545 288 374,38	56 449 625,62	601 738 000,00	-	45 976 085,73	647 714 085,73	591 264 460,11	56 449 625,62
31.24.76. Tielain mukaiset maa- alueiden hankinnat ja kor- vaukset (arviomääräraha)	34 446 000,00	30 820 000	30 819 971,39		30 819 971,39	28,61				
31.24.78. Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	52 318 828,75	110 900 000	104 733 108,90		104 733 108,90	6 166 891,10				
31.24.79. Jälkirahoitus-, kokonais- rahoitus- ja elinkaari- rahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	21 100 000,00	21 200 000	20 542 042,57	657 957,43	21 200 000,00	-	835 304,22	22 035 304,22	21 377 346,79	657 957,43
31.25. Tienpidon valtionavut	14 000 000,00	14 200 000	8 133 725,00	6 066 275,00	14 200 000,00	-	6 176 654,00	20 376 654,00	14 020 533,00	6 356 121,00
31.25.50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	14 000 000,00	14 200 000	8 133 725,00	6 066 275,00	14 200 000,00	-	6 176 654,00	20 376 654,00	14 020 533,00	6 356 121,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.30. Merenkululaitos	103 217 874,16	107 738 000	90 472 994,94	12 025 366,55	102 498 361,49	5 239 638,51	7 930 899,39	104 945 899,39	92 150 601,95	12 795 297,44
31.30.21. Merenkululaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	97 074 000,00	94 315 000	84 964 426,20	9 350 573,80	94 315 000,00	-	7 050 066,28	101 365 066,28	92 014 492,48	9 350 573,80
31.30.76. Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)	32 767,37	50 000	8 575,14		8 575,14	41 424,86				
31.30.77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	868 000,00	2 700 000	25 207,25	2 674 792,75	2 700 000,00	-	868 000,00	3 568 000,00	123 276,36	3 444 723,64
31.30.78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	5 243 106,79	10 673 000	5 474 786,35		5 474 786,35	5 198 213,65				
31.30.79. Saimaan kanavan vuokra-alueen tie (siirtomääräraha 3 v)							12 833,11	12 833,11	12 833,11	
31.32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen	64 813 941,00	71 421 000	65 449 366,16	160 633,84	65 610 000,00	5 811 000,00	0,00	4 200 000,00	4 039 366,16	160 633,84
31.32.41. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	38 038 858,00	40 985 000	34 446 825,00		34 446 825,00	6 538 175,00				
31.32.42. Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	22 024 632,00	25 283 000	26 214 024,00		26 214 024,00	-931 024,00				
31.32.50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	603 451,00	953 000	749 151,00		749 151,00	203 849,00				
31.32.51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 147 000,00	4 200 000	4 039 366,16	160 633,84	4 200 000,00	-	0,00	4 200 000,00	4 039 366,16	160 633,84

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2007	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.40.	Ratahallintokeskus	371 490 984,57	397 349 000	353 442 952,85	32 181 238,21	385 624 191,06	11 724 808,94	17 006 500,70	364 442 500,70	332 261 262,49	32 181 238,21
31.40.21.	Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	301 902 000,00	332 568 000	314 242 569,03	18 325 430,97	332 568 000,00	-	10 020 678,49	342 588 678,49	324 263 247,52	18 325 430,97
31.40.76.	Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	1 239 656,93	4 600 000	3 793 448,25		3 793 448,25	806 551,75				
31.40.77.	Rataverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	6 900 000,00						685 822,21	685 822,21	685 822,21	
31.40.78.	Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	55 149 327,64	45 313 000	34 394 742,81		34 394 742,81	10 918 257,19				
31.40.79.	Radioverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)	6 300 000,00	14 868 000	1 012 192,76	13 855 807,24	14 868 000,00	-	6 300 000,00	21 168 000,00	7 312 192,76	13 855 807,24
31.41.	Rautatievirasto	1 300 000,00	4 081 000	3 098 349,67	982 650,33	4 081 000,00	-	317 556,61	4 398 556,61	3 415 906,28	982 650,33
31.41.21.	Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 300 000,00	4 081 000	3 098 349,67	982 650,33	4 081 000,00	-	317 556,61	4 398 556,61	3 415 906,28	982 650,33
31.51.	Ilmailuhallinto	6 800 000,00	7 600 000	4 726 184,61	2 873 815,39	7 600 000,00	-	1 878 672,34	9 478 672,34	6 604 856,95	2 873 815,39
31.51.21.	Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 800 000,00	7 600 000	4 726 184,61	2 873 815,39	7 600 000,00	-	1 878 672,34	9 478 672,34	6 604 856,95	2 873 815,39
31.52.	Ilmaliikenteen korvauk- set ja valtionavut	1 300 000,00	1 500 000	1 500 000,00	0,00	1 500 000,00	0,00	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00
31.52.41.	Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentami- seen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 300 000,00	1 500 000	1 500 000,00	0,00	1 500 000,00	0,00	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00
31.60.	Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	90 760 000,00	93 567 000	76 318 745,90	16 668 327,27	92 987 073,17	579 926,83	16 924 515,20	79 250 515,20	61 690 500,08	17 560 015,05
31.60.34.	Valtionapu länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)		1 500 000	1 500 000,00	0,00	1 500 000,00	0,00		1 500 000,00	1 500 000,00	0,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.60.42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000,00	841 000	841 000,00		841 000,00	0,00				
31.60.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	81 251 000,00	53 059 000	36 865 645,84	16 193 354,16	53 059 000,00	-	16 243 471,12	69 302 471,12	52 217 429,11	17 085 041,94
31.60.64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 668 000,00	7 767 000	7 292 026,89	474 973,11	7 767 000,00	-	681 044,08	8 448 044,08	7 973 070,97	474 973,11
31.60.65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)		30 400 000	29 820 073,17		29 820 073,17	579 926,83				
31.70. Viestintävirasto	5 248 000,00	5 219 000	2 838 065,51	2 380 934,49	5 219 000,00	-	1 425 806,32	6 644 806,32	2 838 065,51	2 380 934,49
31.70.21. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 248 000,00	5 219 000	2 838 065,51	2 380 934,49	5 219 000,00	-	1 425 806,32	6 644 806,32	2 838 065,51	2 380 934,49
31.72. Viestinnän korvaukset ja avustukset	16 054 000,00	14 931 000	14 931 000,00	0,00	14 931 000,00	0,00	950 552,42	1 617 552,42	922 278,04	0,00
31.72.42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	13 614 000,00	14 264 000	14 264 000,00		14 264 000,00	0,00				
31.72.43. Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	2 440 000,00						950 552,42	950 552,42	255 278,04	0,00
31.72.44. Valtionavustus suomalais- ten televisio- ja radio- ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (siirtomääräraha 2 v)		667 000	667 000,00	0,00	667 000,00	0,00		667 000,00	667 000,00	0,00
31.80. Ilmatieteen laitos	30 216 000,00	30 453 000	23 194 404,51	7 258 595,49	30 453 000,00	-	6 403 274,13	36 856 274,13	29 597 678,64	7 258 595,49
31.80.21. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 216 000,00	30 453 000	23 194 404,51	7 258 595,49	30 453 000,00	-	6 403 274,13	36 856 274,13	29 597 678,64	7 258 595,49

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.81. Merentutkimuslaitos	10 280 000,00	8 885 000	7 262 456,81	1 622 543,19	8 885 000,00	-	2 506 867,48	11 391 867,48	9 769 324,29	1 622 543,19
31.81.21. Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 280 000,00	8 885 000	7 262 456,81	1 622 543,19	8 885 000,00	-	2 506 867,48	11 391 867,48	9 769 324,29	1 622 543,19
31.99. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallin- nonalan muut menot	350 989 027,04	378 390 000	372 518 390,22	505 000,00	373 023 390,22	5 366 609,78	1 010 000,00	1 515 000,00	456 593,14	1 010 000,00
31.99.19. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	277 060 964,29									
31.99.29. Liikenne- ja viestintä- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		290 539 000	287 085 224,56		287 085 224,56	3 453 775,44				
31.99.40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942 000,00	942 000	942 000,00		942 000,00	0,00				
31.99.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintä- ministeriön osalta (arviomääräraha)	11 488 097,51	12 604 000	11 578 382,47		11 578 382,47	1 025 617,53				
31.99.78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentami- nen (arviomääräraha)	60 992 965,24	73 800 000	72 912 783,19		72 912 783,19	887 216,81				
31.99.88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	505 000,00	505 000	0,00	505 000,00	505 000,00	-	1 010 000,00	1 515 000,00	456 593,14	1 010 000,00

Pääluokan 31 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
31.24.21. Perustienpito	338 576	0	0	0	0	0	0	25	25	0	1 100	1 100	2 225
Aikaisempien vuosien valtuudet	338 576							25	25	0	1 100	1 100	2 225
31.24.78. Eräät tiehankkeet	324 923	457 300	27 271	484 571	164 528	320 043	319 714	104 733	126 605	82 930	35 831	6 474	251 840
Aikaisempien vuosien valtuudet	324 923							84 454	64 929	42 666	0	0	107 595
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		457 300	27 271	484 571	164 528	320 043	319 714	20 279	61 676	40 264	35 831	6 474	144 245
31.24.79. Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaari- rahoitushankkeet	895 339	0	56 943	56 943	811	56 133	56 133	21 377	23 547	56 173	61 352	605 151	746 222
Aikaisempien vuosien valtuudet	895 339							20 817	23 296	56 173	61 352	605 151	745 972
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	56 943	56 943	811	56 133	56 133	560	250	0	0	0	250
31.30.77. Väyläverkon kehittäminen	3 844	0	2 782	2 782	164	2 618	2 493	123	955	0	0	0	955
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 844							26	889	0	0	0	889
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	2 782	2 782	164	2 618	2 493	98	66	0	0	0	66
31.30.78. Eräät vesiväylä- hankkeet	8 808	9 800	32 077	41 877	27 069	14 808	14 808	5 475	15 296	0	9 800	0	25 096
Aikaisempien vuosien valtuudet	8 808							3 444	57	0	0	0	57
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		9 800	32 077	41 877	27 069	14 808	14 808	2 030	15 239	0	9 800	0	25 039

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
31.40.78. Eräät ratahankkeet	26 024	383 000	97 716	480 716	76 465	404 250	401 539	35 375	24 205	9 574	2 501	270	36 551
Aikaisempien vuosien valtuudet	26 024							881	515	490	120	150	1 275
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		383 000	97 716	480 716	76 465	404 250	401 539	34 494	23 690	9 084	2 381	120	35 276
31.40.79. Radioverkon rakentaminen	22 991	0	17 009	17 009	0	17 009	0	572	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	22 991							572	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	17 009	17 009	0	17 009	0	0	0	0	0	0	0
31.52.41. Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	0	3 947	0	3 947	0	3 947	3 947	0	1 974	1 973	0	0	3 947
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		3 947	0	3 947	0	3 947	3 947	0	1 974	1 973	0	0	3 947
31.60.34. Valtionapu länsimetron suunnitteluun	0	15 000	0	15 000	15 000	0	0	1 500	6 750	6 750	0	0	13 500
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		15 000	0	15 000	15 000	0	0	1 500	6 750	6 750	0	0	13 500
31.60.65. Junien kauko- liikenteen osto	0	156 100	0	156 100	155 151	949	949	29 820	31 180	31 300	31 300	31 551	125 331
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		156 100	0	156 100	155 151	949	949	29 820	31 180	31 300	31 300	31 551	125 331

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
31.99.62. EU:n rakenne- rahastojen valtion rahoitus- osuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta	22 081	0	12 207	12 207	10 604	1 603	1 013	11 582	10 755	5	0	0	10 760
Aikaisempien vuosien valtuudet	22 081							1 165	10 755	5	0	0	10 760
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	12 207	12 207	10 604	1 603	1 013	10 417	0	0	0	0	0
31.99.78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen	233 297	51 600	4 103	55 703	49 438	6 265	6 265	72 913	29 393	0	0	0	29 393
Aikaisempien vuosien valtuudet	233 297							44 741	10 615	0	0	0	10 615
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		51 600	4 103	55 703	49 438	6 265	6 265	28 172	18 778	0	0	0	18 778
Pääluokka yhteensä	1 875 884	1 076 747	250 108	1 326 855	499 229	827 626	806 860	283 497	270 684	188 705	141 884	644 546	1 245 818
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 875 884							156 126	111 081	99 334	62 572	606 401	879 387
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		1 076 747	250 108	1 326 855	499 229	827 626	806 860	127 371	159 603	89 371	79 312	38 145	366 431

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.	Kauppa- ja teollisuus- ministeriön hallinnonala	989 666 894,52	1 050 317 000	931 233 471,30	63 926 078,19	995 159 549,49	55 157 450,51	133 529 683,36	487 717 683,36	380 728 303,02	102 071 617,98
32.10.	Hallinto	158 319 423,76	159 236 000	147 480 367,72	10 593 966,93	158 074 334,65	1 161 665,35	14 473 556,79	120 764 556,79	108 656 692,98	11 959 907,66
32.10.19.	Kauppa- ja teollisuus- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	39 528 536,01									
32.10.21.	Kauppa- ja teollisuus- ministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 401 000,00	25 630 000	20 688 476,35	4 941 523,65	25 630 000,00	-	3 681 010,16	29 311 010,16	24 352 486,51	4 941 523,65
32.10.22.	Työvoima- ja elinkeino- keskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 318 000,00	79 936 000	74 514 525,38	5 421 474,62	79 936 000,00	-	6 523 083,04	86 459 083,04	81 032 001,80	5 421 474,62
32.10.24.	Tutkimus- ja selvitystoi- minta (siirtomääräraha 3 v)	5 458 000,00						4 269 463,59	4 269 463,59	2 778 173,33	1 365 940,73
32.10.25.	Kauppa- ja teollisuusmi- nisteriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)		725 000	494 031,34	230 968,66	725 000,00	-		725 000,00	494 031,34	230 968,66
32.10.29.	Kauppa- ja teollisuus- ministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		40 000 000	38 849 478,19		38 849 478,19	1 150 521,81				
32.10.66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitus- osuudet (arviomääräraha)	7 187 143,67	7 700 000	7 693 446,96		7 693 446,96	6 553,04				
32.10.92.	Korvaus valtion ydinjäte- huoltorahastolle (arviomääräraha)	3 906 599,17	5 235 000	5 234 409,50		5 234 409,50	590,50				
32.10.95.	Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimak- suista (arviomääräraha)	8 000,00	10 000	6 000,00		6 000,00	4 000,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.10.98. Vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	512 144,91									
32.20. Teknologia- ja innovaatiopolitiikka	537 559 364,69	584 006 000	525 544 022,14	28 362 047,14	553 906 069,28	30 099 930,72	33 387 489,64	222 665 489,64	194 303 342,50	28 362 047,14
32.20.20. Osaamiskeskusohjelman klustereiden koordinointi (siirtomääräraha 2 v)		2 600 000	2 419 955,42	180 044,58	2 600 000,00	-		2 600 000,00	2 419 955,42	180 044,58
32.20.21. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (kertakorvaus henkilöstölle 300 000 euroa) (siirtomääräraha 2 v)	40 315 000,00	40 698 000	36 690 187,27	4 007 812,73	40 698 000,00	-	5 340 171,15	46 038 171,15	42 030 358,42	4 007 812,73
32.20.22. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 232 000,00	79 369 000	70 705 026,97	8 663 973,03	79 369 000,00	-	8 439 771,70	87 808 771,70	79 144 798,67	8 663 973,03
32.20.23. Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 738 000,00	9 300 000	8 792 097,72	507 902,28	9 300 000,00	-	1 292 541,99	10 592 541,99	10 084 639,71	507 902,28
32.20.24. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 945 000,00	1 939 000	1 298 229,77	640 770,23	1 939 000,00	-	576 178,50	2 515 178,50	1 874 408,27	640 770,23
32.20.25. Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 289 000,00	5 197 000	4 497 667,82	699 332,18	5 197 000,00	-	1 500 827,46	6 697 827,46	5 998 395,28	699 332,18
32.20.26. Teknologian kehittämisseskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 991 000,00	29 356 000	25 016 489,52	4 339 510,48	29 356 000,00	-	4 784 389,55	34 140 389,55	29 800 879,07	4 339 510,48
32.20.27. Teknologinen tutkimustoiminta (arviomääräraha)	136 691 565,13	166 150 000	144 179 800,86		144 179 800,86	21 970 199,14				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.20.28. Hanke- ja ohjelma- toiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 2 v)	13 490 000,00	9 164 000	1 699 227,51	7 464 772,49	9 164 000,00	-	11 156 609,29	20 320 609,29	12 855 836,80	7 464 772,49
32.20.40. Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehityk- seen (arviomääräraha)	150 970 295,69	161 917 000	154 882 938,70		154 882 938,70	7 034 061,30				
32.20.41. Valtionavustus erälle yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoiminto- jen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)	6 663 000,00	7 205 000	6 847 240,00	357 760,00	7 205 000,00	-	297 000,00	7 502 000,00	7 144 240,00	357 760,00
32.20.50. Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)	0,00						0,00	0,00	0,00	
32.20.83. Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehityk- seen (arviomääräraha)	65 234 503,87	66 661 000	65 565 329,72		65 565 329,72	1 095 670,28				
32.20.87. Geologian tutkimuskes- kuksen kemian analyysi- palvelujen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 2 v)		4 450 000	2 949 830,86	1 500 169,14	4 450 000,00	-		4 450 000,00	2 949 830,86	1 500 169,14
32.30. Yrityspolitiikka	183 465 544,44	251 758 000	216 314 245,02	18 758 376,08	235 072 621,10	16 685 378,90	32 042 742,03	68 787 742,03	19 840 648,51	44 963 010,30
32.30.21. Patentti- ja rekisterihalli- tuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	-641 738,32	1 270 000	-3 665 132,19	1 270 000,00	-2 395 132,19	3 665 132,19	4 896 204,43	6 166 204,43	-196 493,41	2 455 953,22
32.30.22. Matkailun edistämiskes- kuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		16 114 000	14 251 151,92	1 862 848,08	16 114 000,00	-		16 114 000,00	14 251 151,92	1 862 848,08
32.30.40. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkei- siin (arviomääräraha)		18 500 000	15 138 269,00		15 138 269,00	3 361 731,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.42. Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)	14 212 196,81	12 684 000	11 971 300,46		11 971 300,46	712 699,54				
32.30.43. Finnvera Oyj:n tappiokor- vaukset (arviomääräraha)	20 026 821,79	21 700 000	15 071 769,07		15 071 769,07	6 628 230,93				
32.30.44. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)	3 976 331,00	3 840 000	4 512 705,00		4 512 705,00	-672 705,00				
32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tu- keminen (arviomääräraha)	14 172 473,00	17 148 000	12 013 637,00		12 013 637,00	5 134 363,00				
32.30.47. Valtionavustus kehittämis- palvelutoimintaan ja eräille yhteisöille (siirtomääräraha 3 v)	4 361 000,00	4 361 000	3 735 472,00	625 528,00	4 361 000,00	-	2 146 537,60	6 507 537,60	5 785 990,00	644 209,00
32.30.48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alus- luotoille (arviomääräraha)	23 697 475,03	37 000 000	35 476 760,33		35 476 760,33	1 523 239,67				
32.30.49. Avustus ulkomaankauppaa edistävälle järjestöille ja Finpro ry:lle (kiinteä määräraha)		24 306 000	24 306 000,00		24 306 000,00	0,00				
32.30.60. Siirrot valtiontakuurahas- toon (arviomääräraha)	795 566,68	980 000	546 750,08		546 750,08	433 249,92				
32.30.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuus- ministeriön osalta (arviomääräraha)	77 865 418,45	73 855 000	77 955 562,35		77 955 562,35	-4 100 562,35				
32.30.63. Velkakonversiosta aiheutuvien maksu- suoritusten hoitaminen (siirtomääräraha 3 v)	25 000 000,00						25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
32.30.87. Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (kiinteä määräraha)		5 000 000	5 000 000,00		5 000 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.88. Pääoma Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)		15 000 000	0,00	15 000 000,00	15 000 000,00	-		15 000 000,00	0,00	15 000 000,00
32.40. Kuluttaja- ja kilpailu- politiikka	15 940 000,00	16 535 000	14 460 643,44	2 054 356,56	16 515 000,00	20 000,00	1 970 025,13	17 662 025,13	15 607 668,57	2 054 356,56
32.40.21. Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 882 000,00	5 878 000	5 205 586,30	672 413,70	5 878 000,00	-	652 249,43	6 530 249,43	5 857 835,73	672 413,70
32.40.26. Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 074 000,00	5 153 000	3 789 507,29	1 363 492,71	5 153 000,00	-	1 317 641,15	6 470 641,15	5 107 148,44	1 363 492,71
32.40.31. Korvaus talous- ja velka- neuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 311 000,00	4 661 000	4 642 549,85	18 450,15	4 661 000,00	-	134,55	4 661 134,55	4 642 684,40	18 450,15
32.40.50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	673 000,00	823 000	823 000,00		823 000,00	0,00				
32.40.95. Ryhmäkanteen oikeudenkäyntikulut (arviomääräraha)		20 000	0,00		0,00	20 000,00				
32.50. Alueiden kehittäminen	57 429 040,00						1 123 203,54	1 123 203,54	1 123 203,54	
32.50.21. Matkailun edistämis- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 334 000,00						1 123 203,54	1 123 203,54	1 123 203,54	
32.50.40. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkei- siin (arviomääräraha)	16 999 040,00									
32.50.41. Avustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille ja Finpro ry:lle (kiinteä määräraha)	24 096 000,00									

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.60. Energiapolitiikka	35 571 521,63	37 400 000	27 419 381,27	2 790 143,19	30 209 524,46	7 190 475,54	47 768 666,23	52 568 666,23	40 585 558,20	11 983 108,03
32.60.21. Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	823 000,00	850 000	111 542,49	738 457,51	850 000,00	-	0,00	850 000,00	111 542,49	738 457,51
32.60.27. Energiansäästön ja uusiu- tuvan energian käytön edistäminen ja energiatie- dotus (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000,00	3 400 000	1 848 428,89	1 551 571,11	3 400 000,00	-	1 730 169,00	5 130 169,00	3 462 471,71	1 667 697,29
32.60.28. Materiaalitehokkuuden lisääminen (siirtomääräraha 3 v)		500 000	0,00	500 000,00	500 000,00	-		500 000,00	0,00	500 000,00
32.60.40. Energiatuki (arviomääräraha)	21 942 299,63	27 600 000	24 381 013,96		24 381 013,96	3 218 986,04				
32.60.41. Avustus koelaitosten rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)							9 600 000,00	9 600 000,00	9 600 000,00	
32.60.42. Kioton mekanismien käyt- tö (siirtomääräraha 3 v)	350 000,00						27 438 447,23	27 438 447,23	27 253 451,57	184 995,66
32.60.43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)	6 222,00	5 000 000	1 028 510,50		1 028 510,50	3 971 489,50				
32.60.44. Biopolttoaineiden uusimpien tuotantotekno- logioiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 000 000,00						9 000 000,00	9 000 000,00	108 157,00	8 891 843,00
32.60.50. Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)	50 000,00	50 000	49 885,43	114,57	50 000,00	-	50,00	50 050,00	49 935,43	114,57
32.70. Omistajapolitiikka	1 382 000,00	1 382 000	14 811,71	1 367 188,29	1 382 000,00	-	2 764 000,00	4 146 000,00	611 188,72	2 749 188,29
32.70.88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	1 382 000,00	1 382 000	14 811,71	1 367 188,29	1 382 000,00	-	2 764 000,00	4 146 000,00	611 188,72	2 749 188,29

Pääluokan 32 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
32.20.27. Teknologinen tutkimustoiminta	747 091	178 791	0	178 791	178 791	0	0	143 114	143 929	33 978	1 589	5	179 501
Aikaisempien vuosien valtuudet	747 091							97 599	44 180	2 148	7	0	46 335
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		178 791	0	178 791	178 791	0	0	45 515	99 749	31 830	1 582	5	133 166
32.20.40. Avustukset teknologi- seen tutkimukseen ja kehityk- seen	1 178 348	206 646	0	206 646	206 645	1	0	154 883	153 208	94 142	34 482	6 548	288 380
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 178 348							132 581	84 789	30 384	5 278	415	120 866
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		206 646	0	206 646	206 645	1	0	22 302	68 419	63 758	29 204	6 133	167 514
32.20.83. Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen	371 351	80 479	0	80 479	80 476	3	0	62 727	53 588	13 120	1 164	26	67 898
Aikaisempien vuosien valtuudet	371 351							34 985	16 797	678	11	0	17 486
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		80 479	0	80 479	80 476	3	0	27 743	36 791	12 442	1 153	26	50 412
32.30.00. Yrityspolitiikka	1 701	0	23 883	23 883	10 782	13 101	13 101	547	13 933	6 793	0	0	20 726
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 701							547	347	0	0	0	347
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	23 883	23 883	10 782	13 101	13 101	0	13 586	6 793	0	0	20 379
32.30.40. Kansainvälistymis- avustus yritysten yhteishank- keisiin	0	18 028	0	18 028	17 766	262	262	11 139	5 500	1 100	180	105	6 885
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		18 028	0	18 028	17 766	262	262	11 139	5 500	1 100	180	105	6 885

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
32.30.42. Finnvera Oyj:n korkotuet	1 374 098	254 644	0	254 644	233 258	21 386	0	11 971	17 033	11 324	4 404	840	33 601
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	1 374 098							11 531	17 033	11 324	4 404	840	33 601
- korkotuki- tms. valtuudet	1 374 098							11 531	17 033	11 324	4 404	840	33 601
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		254 644	0	254 644	233 258	21 386	0	440	0	0	0	0	0
- korkotuki- tms. valtuudet		254 644	0	254 644	233 258	21 386	0	440	0	0	0	0	0
32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	90 211	22 478	1 873	24 351	19 268	5 083	5 083	12 014	14 300	6 800	2 500	1 100	24 700
Aikaisempien vuosien valtuudet	90 211							9 391	7 500	2 000	500	0	10 000
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		22 478	1 873	24 351	19 268	5 083	5 083	2 623	6 800	4 800	2 000	1 100	14 700
32.30.48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille	0	5 000 000	0	5 000 000	3 046 900	1 953 100	0	37 614	36 600	30 600	28 200	56 300	151 700
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		5 000 000	0	5 000 000	3 046 900	1 953 100	0	37 614	36 600	30 600	28 200	56 300	151 700
- korkotuki- tms. valtuudet		5 000 000	0	5 000 000	3 046 900	1 953 100	0	37 614	36 600	30 600	28 200	56 300	151 700
32.30.62. EU:n rakenne- rahastojen valtion rahoitus- osuus kauppa- ja teollisuus- ministeriön osalta	619 871	0	20 206	20 206	16 913	3 293	3 293	77 956	106 944	0	0	0	106 944
Aikaisempien vuosien valtuudet	619 871							72 719	95 269	0	0	0	95 269
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	20 206	20 206	16 913	3 293	3 293	5 237	11 675	0	0	0	11 675

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
32.50.40. Toimialakohtainen yritysten kansainvälistyminen	52 614	0	0	0	0	0	0	3 999	2 500	900	240	90	3 730
Aikaisempien vuosien valtuudet	52 614							3 999	2 500	900	240	90	3 730
32.60.40. Energiatuki	213 016	30 228	0	30 228	30 224	4	0	24 381	42 041	18 381	4 559	478	65 459
Aikaisempien vuosien valtuudet	213 016							21 594	25 828	9 619	2 587	0	38 034
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		30 228	0	30 228	30 224	4	0	2 787	16 213	8 762	1 972	478	27 425
32.60.43. Kioton mekanismit	100	30 000	9 900	39 900	7 349	32 551	32 551	1 029	1 253	1 194	840	3 069	6 356
Aikaisempien vuosien valtuudet	100							36	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		30 000	9 900	39 900	7 349	32 551	32 551	993	1 253	1 194	840	3 069	6 356
Pääluokka yhteensä	4 648 402	5 821 294	55 862	5 877 156	3 848 372	2 028 784	54 290	541 373	590 828	218 332	78 158	68 561	955 879
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 648 402							384 981	294 242	57 053	13 027	1 345	365 667
- korkotuki- tms. valtuudet	1 374 098							11 531	17 033	11 324	4 404	840	33 601
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		5 821 294	55 862	5 877 156	3 848 372	2 028 784	54 290	156 392	296 586	161 279	65 131	67 216	590 212
- korkotuki- tms. valtuudet		5 254 644	0	5 254 644	3 280 158	1 974 486	0	38 054	36 600	30 600	28 200	56 300	151 700

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 203 919 737,22	11 599 501 000	11 394 716 371,78	146 411 736,73	11 541 128 108,51	58 372 891,49	161 006 476,37	594 848 476,37	374 058 039,72	188 521 956,85
33.01. Sosiaali- ja terveysministeriö	68 488 834,91	94 229 000	61 206 410,50	34 738 069,57	95 944 480,07	-1 715 480,07	16 597 660,40	85 453 660,40	50 187 989,33	34 968 685,41
33.01.19. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	15 536 078,27									
33.01.21. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 057 000,00	36 316 000	25 458 445,42	10 857 554,58	36 316 000,00	-	10 551 560,13	46 867 560,13	36 010 005,55	10 857 554,58
33.01.27. Korvaus Kansaneläkelaitokselle sähköisen arkiston rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)		21 000 000	4 730 679,18	16 269 320,82	21 000 000,00	-		21 000 000,00	4 730 679,18	16 269 320,82
33.01.28. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen (siirtomääräraha 2 v)		1 840 000	561 243,31	1 278 756,69	1 840 000,00	-		1 840 000,00	561 243,31	1 278 756,69
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	2 200 000,00	15 000 000	17 029 556,37		17 029 556,37	-2 029 556,37	2 982 063,37	2 982 063,37	2 686 141,86	
33.01.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	5 092 276,63	6 163 000	6 516 690,27		6 516 690,27	-353 690,27				
33.01.63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	6 500 000,00	9 700 000	3 367 562,52	6 332 437,48	9 700 000,00	-	3 064 036,90	12 764 036,90	6 199 919,43	6 563 053,32

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.67. Kansainväliset jäsenmak- sut ja maksusuudet (arviomääräraha)	4 103 480,01	4 210 000	3 542 233,43		3 542 233,43	667 766,57				
33.02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämis- keskus	22 682 000,00	23 529 000	20 502 786,14	3 026 213,86	23 529 000,00	-	2 396 089,27	25 925 089,27	22 898 875,41	3 026 213,86
33.02.21. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämis- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 682 000,00	23 529 000	20 502 786,14	3 026 213,86	23 529 000,00	-	2 396 089,27	25 925 089,27	22 898 875,41	3 026 213,86
33.03. Työttömyysturvan muu- toksenhakulautakunta	1 837 000,00	1 961 000	1 405 107,38	555 892,62	1 961 000,00	-	528 301,66	2 489 301,66	1 933 409,04	555 892,62
33.03.21. Työttömyysturvan muutoksenhakulauta- kunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 837 000,00	1 961 000	1 405 107,38	555 892,62	1 961 000,00	-	528 301,66	2 489 301,66	1 933 409,04	555 892,62
33.04. Sosiaaliturvan muutok- senhakulautakunta	1 964 000,00	3 000 000	2 901 059,04	98 940,96	3 000 000,00	-	43 847,85	3 043 847,85	2 944 906,89	98 940,96
33.04.21. Sosiaaliturvan muutoksen- hakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 964 000,00	3 000 000	2 901 059,04	98 940,96	3 000 000,00	-	43 847,85	3 043 847,85	2 944 906,89	98 940,96
33.06. Terveysturvakeskus	5 063 709,22	6 604 000	5 520 331,00	408 111,55	5 928 442,55	675 557,45	599 104,79	5 003 104,79	4 594 993,24	408 111,55
33.06.21. Terveysturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 513 000,00	4 404 000	3 995 888,45	408 111,55	4 404 000,00	-	599 104,79	5 003 104,79	4 594 993,24	408 111,55
33.06.26. Mielentilatutkimus- toiminnan menot (arviomääräraha)	1 550 709,22	2 200 000	1 524 442,55		1 524 442,55	675 557,45				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.07. Työterveyslaitos	40 514 000,00	40 900 000	39 050 000,00	1 850 000,00	40 900 000,00	0,00	600 800,00	41 500 800,00	39 375 000,00	1 850 000,00
33.07.50. Valtionapu Työterveys- laitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 814 000,00	38 200 000	38 200 000,00	0,00	38 200 000,00	0,00	0,00	38 200 000,00	38 200 000,00	0,00
33.07.51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikois- lääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 700 000,00	2 700 000	850 000,00	1 850 000,00	2 700 000,00	-	600 800,00	3 300 800,00	1 175 000,00	1 850 000,00
33.08. Kansanterveyslaitos	46 041 000,00	82 110 000	37 448 740,92	44 661 259,08	82 110 000,00	-	30 708 375,38	112 818 375,38	46 317 116,30	44 661 259,08
33.08.21. Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 279 000,00	34 510 000	29 165 991,85	5 344 008,15	34 510 000,00	-	7 495 900,31	42 005 900,31	36 661 892,16	5 344 008,15
33.08.26. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 762 000,00	47 600 000	8 282 749,07	39 317 250,93	47 600 000,00	-	23 212 475,07	70 812 475,07	9 655 224,14	39 317 250,93
33.09. Sosiaali- ja terveyden- huollon tuotevalvonta- keskus	5 041 000,00	5 021 000	3 816 442,77	1 204 557,23	5 021 000,00	-	1 303 209,13	6 324 209,13	5 119 651,90	1 204 557,23
33.09.21. Sosiaali- ja terveydenhuol- lon tuotevalvontakeskuk- sen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 041 000,00	5 021 000	3 816 442,77	1 204 557,23	5 021 000,00	-	1 303 209,13	6 324 209,13	5 119 651,90	1 204 557,23
33.10. Säteilyturvakeskus	11 642 000,00	11 833 000	9 829 660,41	2 003 339,59	11 833 000,00	-	2 709 081,91	14 542 081,91	12 538 742,32	2 003 339,59
33.10.21. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 642 000,00	11 833 000	9 829 660,41	2 003 339,59	11 833 000,00	-	2 709 081,91	14 542 081,91	12 538 742,32	2 003 339,59
33.11. Lääkelaitos ja Lääke- hoidon kehittämiskeskus	2 284 092,50	2 702 000	329 204,02	1 709 911,22	2 039 115,24	662 884,76	2 005 197,46	4 707 197,46	2 334 401,48	1 709 911,22
33.11.21. Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	951 092,50	1 363 000	-662 884,76	1 363 000,00	700 115,24	662 884,76	1 331 000,00	2 694 000,00	668 115,24	1 363 000,00

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.11.22. Lääkehoidon kehittämis- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 333 000,00	1 339 000	992 088,78	346 911,22	1 339 000,00	-	674 197,46	2 013 197,46	1 666 286,24	346 911,22
33.12. Valtion koulukodit	613 293,49	603 000	80 922,24	522 077,76	603 000,00	-	615 000,00	1 218 000,00	395 922,24	522 077,76
33.12.21. Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	613 293,49	603 000	80 922,24	522 077,76	603 000,00	-	615 000,00	1 218 000,00	395 922,24	522 077,76
33.13. Työsuojelun piirihallinto	24 520 000,00	25 672 000	19 967 275,07	5 704 724,93	25 672 000,00	-	5 077 753,92	30 749 753,92	25 045 028,99	5 704 724,93
33.13.21. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 520 000,00	25 672 000	19 967 275,07	5 704 724,93	25 672 000,00	-	5 077 753,92	30 749 753,92	25 045 028,99	5 704 724,93
33.14. Valtion mielisairaalat	72 032,00	718 000	148 483,19	569 516,81	718 000,00	-	607 000,00	1 325 000,00	181 735,04	569 516,81
33.14.21. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 032,00	718 000	148 483,19	569 516,81	718 000,00	-	607 000,00	1 325 000,00	181 735,04	569 516,81
33.15. Perhekustannusten tasaus	1 422 405 916,24	1 416 100 000	1 414 856 977,68		1 414 856 977,68	1 243 022,32				
33.15.51. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 200 000,00	11 300 000	10 490 000,00		10 490 000,00	810 000,00				
33.15.52. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 410 400 000,00	1 403 600 000	1 403 600 000,00		1 403 600 000,00	0,00				
33.15.53. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	805 916,24	1 200 000	766 977,68		766 977,68	433 022,32				
33.16. Yleinen perhe-eläke	37 763 840,69	37 000 000	36 731 775,50		36 731 775,50	268 224,50				
33.16.60. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	37 763 840,69	37 000 000	36 731 775,50		36 731 775,50	268 224,50				
33.17. Työttömyysturva	642 607 942,44	585 250 000	574 067 508,99		574 067 508,99	11 182 491,01				
33.17.50. Valtionosuus työttömyys- kassoille (arviomääräraha)	525 000 000,00	468 500 000	459 500 000,00		459 500 000,00	9 000 000,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.17.51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	56 000 000,00	48 750 000	48 137 800,00		48 137 800,00	612 200,00				
33.17.53. Valtionosuus koulutus- päivärahasta (arviomääräraha)	10 657 942,44	12 000 000	11 180 000,00		11 180 000,00	820 000,00				
33.17.54. Valtionosuus aikuiskoulu- tustuesta (arviomääräraha)	18 350 000,00	20 000 000	19 250 000,00		19 250 000,00	750 000,00				
33.17.55. Valtionosuus vuorottelu- korvauksesta (arviomäärä- raha)	32 600 000,00	36 000 000	35 999 708,99		35 999 708,99	291,01				
33.18. Sairausvakuutus	1 092 464 513,58	1 115 000 000	1 128 408 918,29		1 128 408 918,29	-13 408 918,29				
33.18.60. Valtion osuus sairaus- vakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 092 464 513,58	1 115 000 000	1 128 408 918,29		1 128 408 918,29	-13 408 918,29				
33.19. Eläkevakuutus	2 335 782 978,45	2 410 000 000	2 365 651 393,26		2 365 651 393,26	44 348 606,74				
33.19.50. Valtion osuus meri- mieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	38 900 000,00	42 000 000	40 700 000,00		40 700 000,00	1 300 000,00				
33.19.51. Valtion osuus maatalous- yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	430 400 000,00	447 900 000	447 300 000,00		447 300 000,00	600 000,00				
33.19.52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	51 300 000,00	55 000 000	38 500 000,00		38 500 000,00	16 500 000,00				
33.19.53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	1 430 080,44	100 000	109 480,42		109 480,42	-9 480,42				
33.19.60. Valtion osuus kansan- eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 813 752 898,01	1 865 000 000	1 839 041 912,84		1 839 041 912,84	25 958 087,16				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.20. Tapaturmavakuutus	13 500 000,00	14 500 000	13 508 960,53		13 508 960,53	991 039,47				
33.20.53. Valtion osuus maatalous- yrittäjien tapaturmavakuu- tuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 500 000,00	14 500 000	13 508 960,53		13 508 960,53	991 039,47				
33.21. Rintamaveteraani- eläkkeet	79 871 863,86	73 000 000	72 551 233,13		72 551 233,13	448 766,87				
33.21.52. Rintamalisät (arviomääräraha)	79 871 863,86	73 000 000	72 551 233,13		72 551 233,13	448 766,87				
33.22. Sotilasvammakorvauk- set ja eräät kuntoutus- toiminnan menot	242 967 204,15	242 278 000	230 244 742,94	636 720,28	230 881 463,22	11 396 536,78	1 443 252,31	4 521 252,31	3 758 534,88	636 720,28
33.22.50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	240 069 204,15	239 200 000	227 803 463,22		227 803 463,22	11 396 536,78				
33.22.51. Valtion korvaus partisaanien uhreille (siirtomääräraha 3 v)							128 997,15	128 997,15	3 000,00	
33.22.56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutus- toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 760 000,00	2 960 000	2 396 304,08	563 695,92	2 960 000,00	-	1 224 285,80	4 184 285,80	3 620 589,88	563 695,92
33.22.57. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaa- ehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	130 000,00	110 000	36 975,64	73 024,36	110 000,00	-	89 969,36	199 969,36	126 945,00	73 024,36
33.22.59. Valtionapu rintamavete- raanien kuntoutustoimin- taan (siirtomääräraha 2 v)	8 000,00	8 000	8 000,00	0,00	8 000,00	0,00	0,00	8 000,00	8 000,00	0,00
33.23. Muu sodista kärsineiden turva	2 351 793,23	2 350 000	2 295 708,41		2 295 708,41	54 291,59				
33.23.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 351 793,23	2 350 000	2 295 708,41		2 295 708,41	54 291,59				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.28. Muu toimeentuloturva	59 683 384,09	60 100 000	56 913 980,00		56 913 980,00	3 186 020,00				
33.28.50. Sotilasavustus (arviomääräraha)	17 000 000,00	18 500 000	17 500 000,00		17 500 000,00	1 000 000,00				
33.28.51. Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	18 690 000,00	21 100 000	20 250 000,00		20 250 000,00	850 000,00				
33.28.60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	23 993 384,09	20 500 000	19 163 980,00		19 163 980,00	1 336 020,00				
33.32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	4 417 999 542,64	4 701 587 000	4 663 441 963,48	41 903 823,57	4 705 345 787,05	-3 758 787,05	89 283 319,15	133 783 319,15	41 806 827,22	83 783 427,85
33.32.30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 022 252 994,00	4 309 800 000	4 310 175 432,00		4 310 175 432,00	-375 432,00				
33.32.32. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoidon mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	48 730 015,50	48 747 000	48 746 998,52		48 746 998,52	1,48				
33.32.33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	86 894 214,44	89 170 000	92 507 309,21		92 507 309,21	-3 337 309,21				
33.32.34. Valtion korvaus kunnille mielentilatutkimuspotilais- ja potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	1 853 336,33	2 370 000	1 401 101,43		1 401 101,43	968 898,57				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.32.36. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuol- lon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	54 530 000,00	44 500 000	2 596 176,43	41 903 823,57	44 500 000,00	-	88 683 319,15	133 183 319,15	41 206 827,22	83 783 427,85
33.32.37. Valtionavustus sairaanhoi- topiirien kuntayhtymille lasten ja nuorten psykiatri- sesta hoidosta ja kuntou- tuksesta sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)	2 896 673,37	4 000 000	3 485 423,20		3 485 423,20	514 576,80				
33.32.38. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	197 742 309,00	200 500 000	202 029 522,69		202 029 522,69	-1 529 522,69				
33.32.39. Valtionavustus sosiaalialan osaamis- keskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 100 000,00	2 500 000	2 500 000,00		2 500 000,00	0,00	600 000,00	600 000,00	600 000,00	
33.33. Eräät sosiaali- ja tervey- denhuollon menot	11 434 150,64	14 760 000	14 453 560,50		14 453 560,50	306 439,50				
33.33.23. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	7 203 552,53	7 860 000	7 562 873,50		7 562 873,50	297 126,50				
33.33.31. Valtionavustus saamenkie- listen sosiaali- ja terveys- palvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600 000,00	600 000	600 000,00		600 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.33.32. Valtion korvaus rikos- asioiden sovittelun järjes- tämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	3 630 598,11	6 300 000	6 290 687,00		6 290 687,00	9 313,00				
33.53. Terveystalouden edistäminen ja terveysvalvonta	9 660 000,00	11 460 000	5 701 037,60	5 758 962,40	11 460 000,00	-	5 504 196,70	16 964 196,70	11 205 234,30	5 758 962,40
33.53.23. Terveystalouden valvonta (siirtomääräraha 2 v)	800 000,00	800 000	374 133,64	425 866,36	800 000,00	-	149 701,83	949 701,83	523 835,47	425 866,36
33.53.24. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 360 000,00	1 360 000	323 484,33	1 036 515,67	1 360 000,00	-	982 327,58	2 342 327,58	1 305 811,91	1 036 515,67
33.53.50. Terveystalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 500 000,00	9 300 000	5 003 419,63	4 296 580,37	9 300 000,00	-	4 372 167,29	13 672 167,29	9 375 586,92	4 296 580,37
33.57. Maataloustalouden lomitustoiminta	207 698 645,09	207 739 000	205 246 804,09		205 246 804,09	2 492 195,91				
33.57.40. Valtion korvaus maa- taloustalouden lomitustoiminta- palvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	192 500 000,00	192 500 000	190 008 211,93		190 008 211,93	2 491 788,07				
33.57.50. Valtion korvaus maa- taloustalouden lomitustoiminta- palvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	15 198 645,09	15 239 000	15 238 592,16		15 238 592,16	407,84				
33.92. Raha-automaattiyhdyshä- tyksen tuoton käyttö	396 965 000,00	409 495 000	408 435 384,70	1 059 615,30	409 495 000,00	0,00	984 286,44	104 479 286,44	103 419 671,14	1 059 615,30
33.92.50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosi- aalisen hyvinvoinnin edis- tämiseen (arviomääräraha)	292 020 000,00	306 000 000	306 000 000,00		306 000 000,00	0,00				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.92.55. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttö-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	59 707 000,00	61 707 000	61 707 000,00	0,00	61 707 000,00	0,00	0,00	61 707 000,00	61 707 000,00	0,00
33.92.58. Eräät kuntoutus-toiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	2 950 000,00	3 500 000	2 812 078,88	687 921,12	3 500 000,00	-	445 633,88	3 945 633,88	3 257 712,76	687 921,12
33.92.59. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	42 288 000,00	38 288 000	37 916 305,82	371 694,18	38 288 000,00	-	538 652,56	38 826 652,56	38 454 958,38	371 694,18

Pääluokan 33 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio-menot 2007	Määräraha-tarve 2008	Määräraha-tarve 2009	Määräraha-tarve 2010	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
33.01.62. EU:n rakenne-rahastojen valtion rahoitus-osuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta	26 345	0	0	0	0	0	0	6 517	5 068	0	0	0	5 068
Aikaisempien vuosien valtuudet	26 345							6 517	5 068	0	0	0	5 068
Pääluokka yhteensä	26 345	0	0	0	0	0	0	6 517	5 068	0	0	0	5 068
Aikaisempien vuosien valtuudet	26 345							6 517	5 068	0	0	0	5 068

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
34. Työministeriön hallinnonala	1 877 569 044,68	1 928 993 000	1 800 304 767,74	39 172 145,27	1 839 476 913,01	89 516 086,99	45 219 610,37	227 411 610,37	183 513 550,89	43 888 722,23
34.01. Työhallinto	58 619 224,02	60 161 000	42 543 953,19	18 714 832,58	61 258 785,77	-1 097 785,77	23 910 563,25	60 541 563,25	37 109 520,84	23 431 409,54
34.01.19. Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	20 876 811,29									
34.01.21. Työministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 494 000,00	24 227 000	16 895 487,68	7 331 512,32	24 227 000,00	-	7 028 841,19	31 255 841,19	23 924 328,87	7 331 512,32
34.01.22. Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	767 000,00	774 000	756 005,08	17 994,92	774 000,00	-	133 351,92	907 351,92	889 357,00	17 994,92
34.01.23. Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	4 733 000,00	3 330 000	264 674,66	3 065 325,34	3 330 000,00	-	5 229 889,43	8 559 889,43	4 604 649,99	3 954 606,57
34.01.29. Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		22 000 000	23 251 402,39		23 251 402,39	-1 251 402,39				
34.01.63. Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	8 300 000,00	8 300 000	0,00	8 300 000,00	8 300 000,00	-	11 518 480,71	19 818 480,71	7 691 184,98	12 127 295,73
34.01.67. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	1 448 412,73	1 530 000	1 376 383,38		1 376 383,38	153 616,62				
34.05. Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus	207 546 417,00	232 676 000	212 341 749,68		212 341 749,68	20 334 250,32				
34.05.61. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	128 222 286,94	135 722 000	129 315 481,35		129 315 481,35	6 406 518,65				
34.05.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta (arviomääräraha)	79 324 130,06	85 809 000	83 026 268,33		83 026 268,33	2 782 731,67				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
34.05.64. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		5 901 000	0,00		0,00	5 901 000,00				
34.05.65. Euroopan sosiaalirahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		5 244 000	0,00		0,00	5 244 000,00				
34.06. Työvoimapolitiikan toimeenpano	1 508 197 857,41	1 532 344 000	1 444 666 812,60	20 457 312,69	1 465 124 125,29	67 219 874,71	21 309 046,71	166 870 046,71	146 404 030,05	20 457 312,69
34.06.21. Työvoima-asiain paikallis-hallinnon toimintamenot (Työllisyysohjelma) (siirtomääräraha 2 v)	142 825 986,32	145 561 000	125 103 687,31	20 457 312,69	145 561 000,00	-	21 309 046,71	166 870 046,71	146 404 030,05	20 457 312,69
34.06.31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (Työllisyysohjelma) (arviomääräraha)	5 603 774,32	6 500 000	6 556 913,98		6 556 913,98	-56 913,98				
34.06.50. Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (Työllisyysohjelma) (arviomääräraha)	120 390 520,25	141 054 000	127 169 941,53		127 169 941,53	13 884 058,47				
34.06.51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	469 398 751,60	522 411 000	490 806 769,89		490 806 769,89	31 604 230,11				
34.06.52. Työmarkkinatuki (Työllisyysohjelma) (arviomääräraha)	744 970 541,51	686 100 000	672 281 210,17		672 281 210,17	13 818 789,83				
34.06.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	25 008 283,41	30 718 000	22 748 289,72		22 748 289,72	7 969 710,28				

Päälukon, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
34.07. Pakolais- ja siirtolaisuus- asiat	79 388 653,00	79 119 000	79 694 098,24		79 694 098,24	-575 098,24	0,41	0,41	0,00	0,00
34.07.21. Pakolaisten ja turvapaikan- hakijoiden vastaanottotoi- minta valtion osalta (arviomääräraha)	7 902 609,40	8 162 000	8 305 462,15		8 305 462,15	-143 462,15				
34.07.28. Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)		900 000	386 745,26		386 745,26	513 254,74				
34.07.29. Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	485 527,09									
34.07.30. Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muutta- vien henkilöiden toimeen- tulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja tervey- denhuollon erityiskustan- nuksiin (arviomääräraha)	6 104 782,49	9 300 000	5 745 345,02		5 745 345,02	3 554 654,98				
34.07.31. Syrjinnän vastainen toi- minta (siirtomääräraha 3 v)	100 000,00						0,41	0,41	0,00	0,00
34.07.63. Pakolaisten ja turvapaikan- hakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	64 795 734,02	60 757 000	65 256 545,81		65 256 545,81	-4 499 545,81				
34.99. Työministeriön hallin- nonalan muut menot	23 816 893,25	24 693 000	21 058 154,03		21 058 154,03	3 634 845,97				
34.99.23. Siviilipalvelus (arviomääräraha)	4 005 209,73	3 893 000	3 858 806,42		3 858 806,42	34 193,58				
34.99.50. Palkkaturva (arviomääräraha)	19 012 456,44	20 000 000	16 495 261,74		16 495 261,74	3 504 738,26				
34.99.51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	799 227,08	800 000	704 085,87		704 085,87	95 914,13				

Pääluokan 34 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
34.05.61. Euroopan sosiaali- rahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin	884 087	0	61 919	61 919	40 574	21 345	21 345	128 873	111 694	0	0	0	111 694
Aikaisempien vuosien valtuudet	884 087							114 250	85 744	0	0	0	85 744
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	61 919	61 919	40 574	21 345	21 345	14 623	25 951	0	0	0	25 951
34.05.62. EU:n rakenne- rahastojen valtion rahoitus- osuus työministeriön osalta	559 137	0	57 773	57 773	29 120	28 654	28 654	83 779	61 828	0	0	0	61 828
Aikaisempien vuosien valtuudet	559 137							70 125	46 362	0	0	0	46 362
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	57 773	57 773	29 120	28 654	28 654	13 654	15 466	0	0	0	15 466
34.05.64. Euroopan sosiaali- rahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	0	99 005	0	99 005	0	99 005	99 005	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		99 005	0	99 005	0	99 005	99 005	0	0	0	0	0	0
34.05.65. Euroopan sosiaali- rahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013	0	82 658	0	82 658	0	82 658	82 658	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		82 658	0	82 658	0	82 658	82 658	0	0	0	0	0	0
34.06.00. Työvoimapolitiikan toimeenpano	30 710	0	0	0	0	0	0	785	2 994	0	0	0	2 994
Aikaisempien vuosien valtuudet	30 710							785	2 994	0	0	0	2 994

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
34.06.29. Työllistämis-, koulu- tus- ja erityistoimet	120 847	0	0	0	0	0	0	119	1 421	0	0	0	1 421
Aikaisempien vuosien valtuudet	120 847							119	1 421	0	0	0	1 421
34.06.51. Työllistämis-, koulu- tus- ja erityistoimet	152 968	111 050	0	111 050	85 687	25 363	0	75 682	89 993	7 730	1 000	77	98 800
Aikaisempien vuosien valtuudet	152 968							75 682	12 962	151	0	0	13 113
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		111 050	0	111 050	85 687	25 363	0	0	77 032	7 578	1 000	77	85 687
34.06.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	122 428	39 018	13 129	52 147	33 890	18 258	18 258	21 063	39 299	6 515	1 388	0	47 203
Aikaisempien vuosien valtuudet	122 428							17 723	13 989	2 103	583	0	16 675
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		39 018	13 129	52 147	33 890	18 258	18 258	3 340	25 310	4 412	805	0	30 528
Pääluokka yhteensä	1 870 176	331 731	132 822	464 553	189 270	275 282	249 919	310 302	307 230	14 245	2 388	77	323 940
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 870 176							278 685	163 471	2 254	583	0	166 309
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		331 731	132 822	464 553	189 270	275 282	249 919	31 617	143 759	11 990	1 805	77	157 631

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	769 580 406,33	765 199 000	629 253 121,27	119 963 710,27	749 216 831,54	15 982 168,46	149 200 114,60	447 493 114,60	262 919 127,29	184 235 428,04
35.01. Ympäristöministeriö	23 612 000,00	34 706 000	26 152 449,92	8 553 550,08	34 706 000,00	-	3 809 202,78	38 515 202,78	29 961 652,70	8 553 550,08
35.01.21. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 612 000,00	34 706 000	26 152 449,92	8 553 550,08	34 706 000,00	-	3 809 202,78	38 515 202,78	29 961 652,70	8 553 550,08
35.10. Ympäristön suojelu	27 181 000,00	44 367 000	14 373 791,00	29 992 691,14	44 366 482,14	517,86	24 701 973,10	65 201 973,10	25 830 887,38	39 352 653,61
35.10.27. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	2 467 000,00	3 867 000	3 866 482,14		3 866 482,14	517,86				
35.10.60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	2 300 000	0,00	2 300 000,00	2 300 000,00	-	2 000 000,00	4 300 000,00	2 000 000,00	2 300 000,00
35.10.63. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 750 000,00	1 100 000	298 450,16	801 549,84	1 100 000,00	-	2 372 245,85	3 472 245,85	2 004 734,90	1 467 510,95
35.10.65. Öljyjättemaksulla rahoitet- tava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 364 000,00	2 300 000	1 852 620,00	447 380,00	2 300 000,00	-	505 599,00	2 805 599,00	2 358 219,00	447 380,00
35.10.67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirto- määräraha 3 v)	1 600 000,00	800 000	97 050,45	702 949,55	800 000,00	-	2 184 568,53	2 984 568,53	1 490 599,99	1 480 652,79
35.10.70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000,00	23 000 000	5 062 750,00	17 937 250,00	23 000 000,00	-	5 000 000,00	28 000 000,00	7 062 750,00	20 937 250,00
35.10.77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	11 900 000,00	11 000 000	3 196 438,25	7 803 561,75	11 000 000,00	-	11 539 559,72	22 539 559,72	10 884 583,49	11 649 859,87
35.10.88. Osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	1 100 000,00						1 100 000,00	1 100 000,00	30 000,00	1 070 000,00
35.20. Yhdyskunnat, alueiden- käyttö ja luonnonsuojelu	74 712 357,00	66 690 000	40 519 928,42	26 170 071,57	66 689 999,99	0,01	37 726 471,10	104 416 471,10	61 017 630,65	43 362 994,39
35.20.22. Eräät luonnonsuojelun me- not (siirtomääräraha 3 v)	2 100 000,00	2 112 000	1 691 855,56	420 144,44	2 112 000,00	-	220 590,62	2 332 590,62	1 890 571,97	442 018,65

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.20.37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maan- käytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	925 000,00	850 000	30 500,00	819 500,00	850 000,00	-	1 488 388,36	2 338 388,36	864 535,80	1 473 852,56
35.20.52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	24 038 000,00	24 078 000	23 778 000,00	300 000,00	24 078 000,00	-	0,00	24 078 000,00	23 778 000,00	300 000,00
35.20.63. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	14 999 357,00	18 000 000	7 681 157,99	10 318 842,00	17 999 999,99	0,01	16 104 814,38	34 104 814,38	21 247 286,52	12 853 971,75
35.20.64. Avustukset rakennus- perinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 350 000,00	2 350 000	474 668,67	1 875 331,33	2 350 000,00	-	2 378 195,47	4 728 195,47	1 508 029,44	3 214 367,58
35.20.76. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	23 800 000,00	19 000 000	6 863 746,20	12 136 253,80	19 000 000,00	-	11 034 482,27	30 034 482,27	11 729 206,92	18 278 783,85
35.20.88. Osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	6 500 000,00	300 000	0,00	300 000,00	300 000,00	-	6 500 000,00	6 800 000,00	0,00	6 800 000,00
35.30. Asumisen edistäminen	508 500 000,00	491 000 000	436 160 008,75	42 023 904,00	478 183 912,75	12 816 087,25	61 427 010,81	111 927 010,81	34 193 721,09	77 733 289,72
35.30.54. Asumistuki (arviomääräraha)	438 500 000,00	440 500 000	427 683 912,75		427 683 912,75	12 816 087,25				
35.30.55. Avustukset korjaustoimin- taan (siirtomääräraha 3 v)	70 000 000,00	50 500 000	8 476 096,00	42 023 904,00	50 500 000,00	-	61 427 010,81	111 927 010,81	34 193 721,09	77 733 289,72
35.30.60. Siirto valtion asunto- rahastoon	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00				
35.40. Alueelliset ympäristö- keskukset	65 619 605,14	67 355 000	61 643 614,04	5 711 385,96	67 355 000,00	-	5 295 234,86	72 650 234,86	66 930 655,82	5 711 385,96
35.40.21. Alueellisten ympäristö- keskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	65 619 605,14	67 355 000	61 643 614,04	5 711 385,96	67 355 000,00	-	5 295 234,86	72 650 234,86	66 930 655,82	5 711 385,96

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.50. Ympäristölupavirastot	4 685 000,00	4 722 000	2 882 293,19	1 839 706,81	4 722 000,00	-	1 335 587,05	6 057 587,05	4 217 880,24	1 839 706,81
35.50.21. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 685 000,00	4 722 000	2 882 293,19	1 839 706,81	4 722 000,00	-	1 335 587,05	6 057 587,05	4 217 880,24	1 839 706,81
35.60. Suomen ympäristö- keskus	24 606 000,00	25 212 000	22 604 211,03	2 607 788,97	25 212 000,00	-	2 858 622,42	28 070 622,42	25 462 833,45	2 607 788,97
35.60.21. Suomen ympäristö- keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 606 000,00	25 212 000	22 604 211,03	2 607 788,97	25 212 000,00	-	2 858 622,42	28 070 622,42	25 462 833,45	2 607 788,97
35.70. Valtion asuntorahasto	4 650 000,00	4 668 000	3 764 993,98	903 006,02	4 668 000,00	-	767 784,89	5 435 784,89	4 532 778,87	903 006,02
35.70.21. Asuntorahaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 650 000,00	4 668 000	3 764 993,98	903 006,02	4 668 000,00	-	767 784,89	5 435 784,89	4 532 778,87	903 006,02
35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot	36 014 444,19	26 479 000	21 151 830,94	2 161 605,72	23 313 436,66	3 165 563,34	11 278 227,59	15 218 227,59	10 771 087,09	4 171 052,48
35.99.19. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnalisäve- romenot (arviomääräraha)	8 219 799,16									
35.99.22. Kehittäminen ja suunnitte- lu (siirtomääräraha 2 v)	12 930 000,00						7 004 602,04	7 004 602,04	7 004 602,04	
35.99.26. Eräät korvaukset (siirtomääräraha 2 v)	270 000,00	440 000	270 726,65	169 273,35	440 000,00	-	163 348,81	603 348,81	434 075,46	169 273,35
35.99.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnalisäve- romenot (arviomääräraha)		9 000 000	7 997 929,87		7 997 929,87	1 002 070,13				
35.99.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)	9 094 744,34	12 039 000	9 900 817,50		9 900 817,50	2 138 182,50				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.99.63. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	1 500 000	3 985,87	1 496 014,13	1 500 000,00	-	3 684 102,10	5 184 102,10	1 608 526,05	3 300 204,44
35.99.65. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	2 000 000	1 503 681,76	496 318,24	2 000 000,00	-	426 174,64	2 426 174,64	1 723 883,54	701 574,69
35.99.66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	1 499 900,69	1 500 000	1 474 689,29		1 474 689,29	25 310,71				

Pääluokan 35 tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrarahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
35.10.63. Ympäristönsuojelun edistäminen	103 086	0	0	0	0	0	0	68	47	26	11	3	86
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	103 086							68	47	26	11	3	86
- korkotuki- tms. valtuudet	103 086							68	47	26	11	3	86
35.10.70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta	0	48 000	0	48 000	47 085	915	0	7 063	21 188	9 417	4 709	4 709	40 022
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		48 000	0	48 000	47 085	915	0	7 063	21 188	9 417	4 709	4 709	40 022

Valtuudet ja niiden käyttö (1000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet						Talousarvio- menot 2007	Määräraha- tarve 2008	Määräraha- tarve 2009	Määräraha- tarve 2010	Määräraha- tarve myö- hemmin	Määräraha- tarve yh- teensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2008 TA:ssa						
35.10.77. Ympäristötyöt	11 262	5 000	0	5 000	5 000	0	0	3 630	6 500	1 000	0	0	7 500
Aikaisempien vuosien valtuudet	11 262							3 630	2 500	0	0	0	2 500
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		5 000	0	5 000	5 000	0	0	0	4 000	1 000	0	0	5 000
35.20.63. Eräät luonnonsuoje- luun liittyvät korvaukset	7 159	16 000	0	16 000	1 839	14 161	0	3 626	1 909	0	0	0	1 909
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 159							3 626	69	0	0	0	69
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		16 000	0	16 000	1 839	14 161	0	0	1 839	0	0	0	1 839
35.20.76. Luonnonsuojelu- alueiden hankkiminen	411	15 800	0	15 800	935	14 865	0	292	1 054	0	0	0	1 054
Aikaisempien vuosien valtuudet	411							292	120	0	0	0	120
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		15 800	0	15 800	935	14 865	0	0	935	0	0	0	935
35.99.62. EU:n rakennerahas- tojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta	30 741	40	3 626	3 666	1 623	2 043	0	9 901	6 161	0	0	0	6 161
Aikaisempien vuosien valtuudet	30 741							9 901	4 538	0	0	0	4 538
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		40	3 626	3 666	1 623	2 043	0	0	1 623	0	0	0	1 623
Päälukokka yhteensä	152 660	84 840	3 626	88 466	56 482	31 984	0	24 579	36 860	10 443	4 719	4 711	56 733
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	152 660							17 517	7 275	26	11	3	7 314
- korkotuki- tms. valtuudet	103 086							68	47	26	11	3	86
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		84 840	3 626	88 466	56 482	31 984	0	7 063	29 585	10 417	4 709	4 709	49 419

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
36. Valtionvelan korot	2 261 352 905,08	2 347 700 000	2 340 506 250,74		2 340 506 250,74	7 193 749,26				
36.01. Euromääräisen velan korko	2 240 961 333,94	2 328 000 000	2 322 821 807,05		2 322 821 807,05	5 178 192,95				
36.01.90. Euromääräisen velan korko (arviomääräraha)	2 240 961 333,94	2 328 000 000	2 322 821 807,05		2 322 821 807,05	5 178 192,95				
36.03. Valuuttamääräisen velan korko	4 325 387,52	700 000	609 414,10		609 414,10	90 585,90				
36.03.90. Valuuttamääräisen velan korko (arviomääräraha)	4 325 387,52	700 000	609 414,10		609 414,10	90 585,90				
36.09. Muut menot valtionvelasta	16 066 183,62	19 000 000	17 075 029,59		17 075 029,59	1 924 970,41				
36.09.21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	16 066 183,62	19 000 000	17 075 029,59		17 075 029,59	1 924 970,41				

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
37. Valtionvelan vähentäminen	1 486 387 904,69	2 925 413 000	2 924 731 828,70		2 924 731 828,70	681 171,30				
37.01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta	1 486 387 904,69	2 925 413 000	2 924 731 828,70		2 924 731 828,70	681 171,30				
37.01.94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	1 486 387 904,69	2 925 413 000	2 924 731 828,70		2 924 731 828,70	681 171,30				
Pääluokat yhteensä	40 870 565 323,85	43 776 719 000	41 460 576 443,34	1 791 274 664,73	43 251 851 108,07	524 867 891,93	2 213 892 440,34	13 990 002 440,34	11 709 966 577,53	2 138 546 095,46

Pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen		Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle		
Osastot yhteensä	40 979 069 543,40	43 176 719 000			43 211 674 289,39	
Pääluokat yhteensä	40 870 565 323,85	43 776 719 000			43 251 851 108,07	
Varainhoitovuoden yli-/alijäämä	108 504 219,55	-600 000 000			-40 176 818,68	
Kumulatiivisen ylijäämän käyttö		600 000 000			40 176 818,68	559 823 181,32
Edellisen varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/alijäämä	993 355 996,23				1 101 860 215,78	
Varainhoitovuoden yli-/alijäämä	108 504 219,55				-40 176 818,68	
Varainhoitovuoden lopun kumulatiivinen yli-/alijäämä	1 101 860 215,78				1 061 683 397,10	

1.2 Valtion tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	951 564 982,67		901 964 847,77	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	52 197 400,68		59 002 799,66	
Muut toiminnan tuotot	<u>878 987 763,16</u>	1 882 750 146,51	<u>1 235 473 553,56</u>	2 196 441 200,99
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	688 274 120,86		650 470 945,27	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-10 495 334,59		-14 314 841,69	
Henkilöstökulut	5 582 818 972,64		5 407 554 554,43	
Vuokrat	836 274 199,28		810 165 904,72	
Palvelujen ostot	2 069 075 277,54		1 923 365 870,67	
Muut kulut	885 811 316,30		861 923 335,88	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	377 212,16		1 390 982,93	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-55 134 973,88		-71 541 328,74	
Poistot	1 114 874 557,04		1 117 081 032,83	
Sisäisten kulujen oikaisu	<u>-294 576 346,99</u>	<u>-10 817 299 000,36</u>	<u>-178 481 381,36</u>	<u>-10 507 615 074,94</u>
JÄÄMÄ I		-8 934 548 853,85		-8 311 173 873,95
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 333 179 376,12		2 030 199 058,95	
Rahoituskulut	<u>-2 378 576 976,71</u>	-45 397 600,59	<u>-2 320 077 197,52</u>	-289 878 138,57
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	39 668 796,31		55 235 022,63	
Satunnaiset kulut	<u>-23 653 423,93</u>	<u>16 015 372,38</u>	<u>-15 077 406,10</u>	<u>40 157 616,53</u>
JÄÄMÄ II		-8 963 931 082,06		-8 560 894 395,99
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Kunnilta	120 812 476,01		126 187 573,13	
Kuntayhtymiltä	1 460,00		6 810,00	
Sosiaaliturvarahastoilta	30 677 193,59		31 413 504,45	
Elinkeinoelämältä	4 845 961,76		4 360 953,48	
Voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä	23 784 418,31		25 982 205,51	
Kotitalouksilta	3 222 354,61		2 441 260,70	
Euroopan unionilta	1 223 656 454,76		995 711 319,36	
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta	44 375,39		707 887,73	
Siirrot talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista	124 258 328,70		165 872 457,86	
Muut siirtotalouden tuotot	<u>7 791 256,96</u>	1 539 094 280,09	<u>6 815 584,98</u>	1 359 499 557,20
Kulut				
Kunnille	6 658 467 987,89		6 339 511 337,16	
Kuntayhtymille	1 538 640 607,78		1 486 904 532,91	
Sosiaaliturvarahastoille	7 845 806 319,81		8 003 214 685,32	
Elinkeinoelämälle	2 840 476 955,12		2 874 205 686,85	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	28 772 261,86		31 939 830,94	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 984 667 220,39		1 933 191 570,34	
Kotitalouksille	3 968 450 370,10		3 818 707 394,82	
Euroopan unionille	1 504 176 691,88		1 520 181 246,75	

1.2 Valtion tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	584 297 091,81		532 592 866,79	
Siirrot talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille	121 568 273,19		27 533 180,53	
Muut siirtotalouden kulut	38 748 261,63		38 103 353,76	
Siirtotalouden kulujen palautukset	<u>-106 858 930,97</u>	<u>-27 007 213 110,49</u>	<u>-123 434 760,61</u>	<u>-26 482 650 925,56</u>
JÄÄMÄ III		-34 432 049 912,46		-33 684 045 764,35
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	36 540 791 435,83		34 591 697 619,33	
Muut pakolliset maksut	<u>166 445 925,49</u>	<u>36 707 237 361,32</u>	<u>138 679 673,69</u>	<u>34 730 377 293,02</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>2 275 187 448,86</u>		<u>1 046 331 528,67</u>

1.3 Valtion tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
KANSALLISOMAISUUS		
Maa- ja vesialueet	22 101 408,32	25 670 527,37
Rakennusmaa- ja vesialueet	16 287 863,97	16 287 863,97
Rakennukset	155 846 888,13	153 305 410,44
Muu kansallisuusomaisuus	33 088 049,68	32 037 532,51
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>13 685 555,56</u>	<u>14 278 481,14</u>
	241 009 765,66	241 579 815,43
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄ-AIKAISET SIOITUKSET		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Perustamis- ja järjestelymenot	222 153,59	298 395,24
Tutkimus- ja kehittämismenot	2 594 730,83	3 777 208,20
Aineettomat oikeudet	42 393 557,47	46 716 492,42
Muut pitkävaikutteiset menot	103 906 214,74	115 568 363,94
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>64 016 534,31</u>	<u>57 859 671,62</u>
	213 133 190,94	224 220 131,42
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	65 352 715,88	64 432 244,60
Rakennusmaa- ja vesialueet	866 043 212,85	837 560 314,74
Rakennukset	405 126 197,36	416 138 569,10
Rakennelmat	35 204 055,45	38 746 687,88
Rakenteet	16 579 433 378,06	16 722 048 155,41
Koneet ja laitteet	590 298 630,22	656 089 948,87
Kalusteet	41 384 077,66	48 397 766,28
Muut aineelliset hyödykkeet	10 828 360,19	10 606 076,82
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>775 199 990,54</u>	<u>742 614 328,41</u>
	19 368 870 618,21	19 536 634 092,11
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄ-AIKAISET SIOITUKSET		
Käyttöomaisuusarvopaperit	10 295 297 497,03	10 497 485 466,77
Liikelaitosten peruspääomat	3 357 702 374,00	3 357 702 374,00
Liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat	3 305 078 389,38	3 287 508 682,04
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	13 597 939,38	15 041 525,25
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>97 340 825,20</u>	<u>108 994 354,03</u>
	<u>17 069 017 024,99</u>	<u>17 266 732 402,09</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄ-AIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ	36 651 020 834,14	37 027 586 625,62
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet ja tarvikkeet	363 885 912,15	350 685 235,27
Keskeneräinen tuotanto	13 286 615,27	13 442 731,66
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>49 806 232,03</u>	<u>53 360 948,11</u>
	426 978 759,45	417 488 915,04
PITKÄ-AIKAISET SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset	1 926 498 944,53	2 084 944 669,89

1.3 Valtion tase

	31.12.2007		31.12.2006	
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	369 473 611,92		364 616 305,18	
Euromääräiset lainasaamiset	5 534,72		31 616,46	
Siirtosaamiset	453 371 153,90		435 250 017,19	
Muut lyhytaikaiset saamiset	155 950 902,15		140 691 407,30	
Ennakkomaksut	<u>551 283 123,24</u>	1 530 084 325,93	<u>559 219 219,52</u>	1 499 808 565,65
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SJOITUKSET				
Muut euromääräiset sijoitukset		7 159 000 000,00		7 260 129 986,49
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	2 279 841,48		2 858 558,96	
Tulo- ja menotilit	119 644,48		287 955,06	
Muut pankkitilit	272 702 804,93		22 079 309,62	
Muut rahoitusvarat	<u>209 825 288,32</u>	<u>484 927 579,21</u>	<u>198 327 900,47</u>	<u>223 553 724,11</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		<u>11 527 489 609,12</u>		<u>11 485 925 861,18</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>48 419 520 208,92</u>		<u>48 755 092 302,23</u>

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-30 048 198 401,46		-30 048 198 401,46	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	15 898 113 452,27		14 851 781 923,60	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>2 275 187 448,86</u>	-11 874 897 500,33	<u>1 046 331 528,67</u>	-14 150 084 949,19
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat		73 856 884,25		66 972 038,60
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Otetut euromääräiset lainat	42 371 973 640,76		44 139 206 610,23	
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	245 261 797,86		245 261 797,86	
Pitkäaikaiset siirtovelat	31 937 144,93		52 913 817,55	
Muut pitkäaikaiset velat	<u>33 454 889,18</u>	42 682 627 472,73	<u>41 640 000,96</u>	44 479 022 226,60
LYHYTAIKAINEN				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	1 387 793 545,03		1 192 530 619,14	
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	7 118 155 253,88		6 825 362 920,55	
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	4 219 416 109,49		5 725 027 952,80	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	154 511 390,64		146 864 471,65	
Saadut ennakot	473 778 428,99		451 938 482,25	
Ostovelat	593 473 939,73		589 745 514,05	
Tilivirastojen väliset tilitykset	196 713 529,57		185 841 394,63	
Edelleen tilitettävät erät	812 824 052,87		702 815 305,44	
Siirtovelat	2 139 616 237,36		2 145 172 211,54	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>441 650 864,71</u>	<u>17 537 933 352,27</u>	<u>393 884 114,17</u>	<u>18 359 182 986,22</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>60 220 560 825,00</u>		<u>62 838 205 212,82</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>48 419 520 208,92</u>		<u>48 755 092 302,23</u>

1.4 Valtion rahoituslaskelma

	1.1.2007—31.12.2007	1.1.2006—31.12.2006
OMA TOIMINTA		
Tulo- ja varallisuusverotulot	14 360 186 375,72	12 900 288 915,60
Arvonlisäverotulot	13 524 320 385,40	13 149 575 909,02
Muut vero- ja maksutulot	9 783 301 895,00	9 603 196 237,25
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	37 667 808 656,12	35 653 061 061,87
Palvelujen myynti, vuokrat, käyttökorvaukset ja muut toiminnan tulot	1 438 485 981,36	1 428 195 055,08
Korkotulot ja voiton tuloutukset	2 349 774 929,15	2 023 630 513,07
Tavaroiden ja palveluiden ostomenot	-4 910 985 502,14	-4 710 178 943,66
Henkilöstömenot	-5 671 393 736,45	-5 504 539 343,76
Muut menot	-79 585 147,30	-85 304 900,49
Maksetut eläkkeet	-3 201 936 970,94	-3 071 955 327,48
Valtionvelan korkomenot	-2 433 479 637,66	-2 320 759 828,65
OMAN TOIMINNAN RAHAVIRTA	25 158 688 572,14	23 412 148 285,98
SIIRTOTALOUS		
Siirtotalouden tulot	1 649 385 649,51	1 522 038 701,55
Tulonsiirrot kunnille	-8 197 108 595,67	-7 826 415 870,07
Tulonsiirrot elinkeinoelämälle	-2 869 249 216,98	-2 906 145 517,79
Tulonsiirrot kotitalouksille	-8 612 319 718,97	-8 749 966 752,66
Muut tulonsiirrot kotimaahan	-2 151 896 646,11	-1 977 482 996,09
Tulonsiirrot ulkomaille	-2 088 473 783,69	-2 052 774 113,54
SIIRTOTALOUDEN RAHAVIRTA	-22 269 662 311,91	-21 990 746 548,60
INVESTOINNIT		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-914 311 789,36	-899 154 089,66
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	10 517 254,10	7 237 000,49
Sijoitukset arvopapereihin	179 238 402,45	372 117 586,84
Sijoitusten myyntivoitot	431 614 348,71	806 653 271,16
Annetut lainat	-61 164 171,54	-46 213 975,27
Annettujen lainojen takaisinmaksut	193 382 156,21	193 423 843,45
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-160 723 799,43	434 063 637,01
RAHOITUS		
Valtionvelan nettomuutos	-2 921 306 883,70	-1 430 785 454,62
Muun velan nettomuutos	353 248 791,19	-260 801 240,73
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 568 058 092,51	-1 691 586 695,35
LIKVIDIEN VAROJEN MUUTOS	160 244 368,29	163 878 679,04
LIKVIDIT VARAT 1.1.	7 483 649 624,02	7 319 770 944,98
LIKVIDIT VARAT 31.12.	7 643 893 992,31	7 483 649 624,02

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTA

Valtion tilinpäätös on laadittu valtion talousarviosta annetun lain ja asetuksen sekä valtiovarainministeriön tilinpäätöksen kaavasta antaman määräyksen samoin kuin muiden valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Tilinpäätös laaditaan valtion talousarviokirjanpidon ja liikeyrityksen pääkirjojen perusteella alkuperäisiin verottomiin hankintamenoihin, tai vuoden 1998 aloittavan taseen arvoihin perustuen.

Kyseessä on neljäs tilivelvollisuus uudistuksen ja kymmenes uuden kirjanpito- ja tilinpäätösmallin mukainen valtion tilinpäätös.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Valtion tilinpäätöslaskelmiin on yhdistelty 87 tiliviraston ja eduskunnan keskuskirjanpidon tietokantaan viedyt tilitiedot sekä valtuuskirjanpidon tietokantaan viedyt valtuustiedot. Tilinpäätöslaskelmat laaditaan tietokannoista tehtävillä poiminnoilla. Tilitietojen yhdistelyssä eliminoidaan virastojen ja laitosten väliset tuotot, sen sijaan sisäisiä saatavia ja velkoja ei eliminoida. Eliminoitavat tuotot esitetään vähennyksinä toiminnan kuluissa riveillä ”Vuokrat” ja ”Sisäisten kulujen oikaisu”.

Valtion tilinpäätös laaditaan valtion talousarvion piiriin kuuluvasta talousarviotaloudesta. Siihen ei yhdistellä talousarvion ulkopuolella olevia valtion rahastoja eikä valtion liikelaitoksia. Valtion rahastot ja liikelaitokset ovat itsenäisiä kirjanpitoyksiköitä, jotka laativat kukin oman tilinpäätöksen. Valtion tilinpäätökseen ei yhdistellä myöskään Suomen Pankin tai valtionyhtiöiden tietoja.

Talousarviokirjanpidon tilinpäätöslaskelmat

Talousarviokirjanpidon tilinpäätöslaskelmat laaditaan valtion talousarviokirjanpidon pääkirjan ja valtuuskirjanpidon tietojen perusteella. Tilinpäätös sisältää kaksi talousarvion toteutumalaskelmaa, joissa molemmissa esitetään varainhoitovuoden talousarviotulot ja -menot, talousarvio sekä talousarvion ja tilinpäätöksen lukujen vertailu. Lisäksi laskelmissa on edellisen vuoden tilinpäätöstiedot. Laskelmissa esitetään tiedot myös edellisiltä varainhoitovuosilta siirtyneistä siirtomäärärahoista ja seuraavalle varainhoitovuodelle siirretyistä siirtomäärärahoista.

Ensimmäisessä talousarvion toteutumalaskelmassa tiedot ovat osaston ja pääluokan tarkkuudella, toisessa tiedot ovat momentin tarkkuudella.

Kummankin laskelman yhteydessä esitetään myös tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä, käytöstä aiheutuneista menoista sekä käytöstä aiheutuvista määrärahatarpeista. Jälkimmäisessä laskelmassa valtuustiedot esitetään osana kunkin pääluokan laskelmaa.

Talousarviotulojen ja -menojen kohdentaminen

Talousarviotapahtumat kirjataan talousarviotuloiksi ja -menoiksi valtion talousarviosta annetun asetuksen ja talousarviopäätösten kohdentamisperiaatteiden mukaisesti. Talousarviotuloja ja -menoja ei jaksoteta. Jos eduskunta ei talousarvion perustelujen päätösoasassa ole päättänyt muunlaisesta kohdentamisesta, tapahtuu kohdentaminen seuraavasti:

Maksullisen toiminnan tulon ja muun sekalaisen tulon sekä kulutus-, sijoitus- ja muun menon kohdentamisperusteena on suoriteperuste taikka sitä vastaava peruste. Laajuudeltaan merkittävässä ja eri vaiheista koostuvan

suoritteen luovutuksesta kertyvästä tulosta voidaan varainhoitovuoden tuloksi kuitenkin kohdentaa luovutuksen vaihetta tai suoritteiden valmistusastetta vastaava osa (osakohdennus).

Korkotulo ja korkomeno kohdennetaan siihen varainhoitovuoteen kuuluvaksi, jolta se kertyy lain säännöksen tai tehdyn sitoumuksen perusteella.

Siirtomenon kohdentamisperusteena on päätös valtionavun myöntämisestä (myöntöpäätösperuste) tai muu vastaava sitoutuminen menoon (sitoumusperuste). Myöntöpäätöksen tai muun sitoumusperusteen perusteella talousarviomenoksi kirjatusta siirtomenosta maksamatta oleva osa kirjataan valtion liikekirjanpidossa siirtovelaksi. Silloin, kun oikeus saada valtionapu tai muu suoritus perustuu lakiin ja siirtomenon myönnettävistä ja maksettavasta määrästä säädetään yksityiskohtaisesti laissa tai maksettavaksi tuleva määrä määräytyy yksityiskohtaisesti lain nojalla, kohdentamisperusteena on kuitenkin maksatuspäätösperuste. Euroopan unionin rakennerahaston rahoitusosuus ja siihen liittyvä valtion rahoitusosuus kohdennetaan maksatuspäätöksen tai sitä vastaavalla perusteella.

Veron ja veronluonteisen tulon, osinkotulon, liikelaitosten voiton tuloutuksen ja valtiolle saatavan muun voittoaosuuden kohdentamisperusteena on maksuperuste.

Valtion lainanotto ja valtionvelan kuoletus sekä valtionvelan ottamiseen tai vähentämiseen liittyvä emissio- ja pääomavoitto sekä emissio- ja pääomatappio kohdennetaan maksuperusteella. Valtiolle takaisin maksettava laina kohdennetaan niin ikään maksuperusteella.

Valtionvelan korkoon ja pääomaan liittyvistä johdannaisista saatava tulo ja niistä aiheutuva meno kohdennetaan sille varainhoitovuodelle, jolta ne kertyvät.

Vähäinen tulo ja meno, valtioon palvelussuhteessa olevan loma-ajan palkka ja lomaraha sekä sellainen tulo ja meno, joiden lain säännöksen tai tehdyn sitoumuksen perusteella muodostuvaa määrää ei voida ilman olennaisia lisäkustannuksia luotettavasti ennakoita ennen maksuvelvoitteen erääntymistä, voidaan kohdentaa myös maksuun perustuen.

Liikekirjanpidon tilinpäätöslaskelmat

Liikekirjanpidon tilinpäätöslaskelmat laaditaan valtion liikekirjanpidon pääkirjan tietojen perusteella. Valtion tilinpäätös sisältää tuotto- ja kululaskelman, taseen ja rahoituslaskelman. Näissä kaikissa esitetään varainhoitovuoden tilinpäätöstietojen lisäksi edellisen vuoden tilinpäätöksen tiedot.

Tuotto- ja kululaskelman laatiminen

Tilinpäätöksessä varainhoitovuoden tulot kirjataan tuotoiksi. Tuotoista vähennetään kuluina ne menot, joita vastaava suorite on luovutettu, samoin kuin muut varainhoitovuoden menot, joista ei todennäköisesti enää saada niitä vastaavaa vastinetta, ja menetykset.

Laajuudeltaan merkittävän ja eri vaiheista koostuvan suoritteiden luovutuksesta kertyvästä tulosta on kirjattava liikekirjanpidossa tuotoksi luovutuksen vaihetta tai suoritteiden valmiusastetta vastaava osa (osatuloutus), jos tulo on talousarviossa osakohdennettu.

Myynnin arvonnäisäverot esitetään tuottoina ja ostojen arvonnäisäverot kuluina verojen ja veronluonteisten maksujen joukossa.

Tuotto- ja kululaskelmaa oikaistaan sisäisillä tuotoilla. Siltä osin kuin laskelmaan sisältyy käyttöomaisuuden hankintamenoja, oikaisu tapahtuu rivillä ”Valmistus omaan käyttöön”.

Taseen laatiminen

Taseen vastaaviin merkitään kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistamaton osa sekä arvostuserät samoin kuin vaihto-omaisuuden aktivoidut hankintamenot ja rahoitusomaisuus.

Kansallisomaisuutta on kulttuuri- ja luonnonperintöä oleva valtion omaisuus, jonka omistuksen ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden säilyttäminen ja säilymisen turvaaminen. Käyttöomaisuutta ovat esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet, joiden vaikutusaika tuotannontekijänä ulottuu useammalle kuin yhdelle varainhoitovuodelle. Vaihto-omaisuutta ovat sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet. Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat.

Taseen vastattaviin merkitään oma pääoma, varaukset, arvostuserät sekä vieras pääoma jaoteltuna pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Pitkäaikaiseksi katsotaan velka tai se osa velasta, joka erääntyy maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua.

Arvostaminen taseessa

Omaisuus arvostetaan tasetta laadittaessa alkuperäisiin verottomiin hankintamenoihin, vuoden 1998 aloittavan taseen arvoihin tai nimellisarvoihin perustuen. Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Jos hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvien kiinteiden menojen määrä on olennainen, saadaan hankintamenoa lisäksi lukea osuus kiinteistä menoista.

Jos vaihto-omaisuuden todennäköinen hankintameno tai maksullisen toiminnan vaihto-omaisuuden luovutushinta on varainhoitovuoden päättyessä hankintamenoa pienempi, kirjataan erotus kuluksi.

Kansallis- ja käyttöomaisuuden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, joista on tehty suunnitelman mukaiset poistot. Poistot tehdään ensimmäisen kerran siltä kuukaudelta jonka aikana hyödykkeen käyttö aloitetaan ja ne kirjataan pääsääntöisesti tasapoistoina hyödykkeen vaikutusaikana. Vähäiset omaisuushankinnat, joiden vaikutusaika ylittää vuoden, mutta hankintameno on alle 10 000 euroa, voidaan kirjata kokonaisuudessaan hankintavuoden kuluksi.

Jos kansallisomaisuuteen tai käyttöomaisuuteen kuuluvan maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen todennäköinen luovutushinta on varainhoitovuoden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, taseeseen voidaan tehdä arvonkorotus. Arvonkorotuksen vasta-arvo merkitään tällöin arvostuseräksi taseen vastattaviin.

Saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat merkitään hankintamenon suuruusina tai, jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä alempi, tämän määräisinä.

Velat merkitään velan ottamisen yhteydessä syntyneellä emissiovoitolla tai -tappiolla oikaistuun nimellisarvoon, tai jos velka on sidottu indeksiin taikka muuhun vertailuperusteeseen, se arvostetaan tätä korkeampaan muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen arvoon.

Ulkomaanrahan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi Euroopan keskuspankin julkaiseman varainhoitovuoden viimeisen kurssin mukaan. Jos nämä erät ovat sopimuksin tai muuten sidottu tiettyyn kurssiin, ne muunnetaan euromääräisiksi sitä noudattaen.

Rahoituslaskelman laatiminen

Valtion rahoituslaskelma laaditaan rahavirtalaskelman muotoon. Se on valtion tuotto- ja kululaskelmaa sekä tasetta täydentävä laskelma, jossa esitetään rahan lähteet ja käyttö. Laskelma jakautuu oman toiminnan, siirtotalouden, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kuvaamiseen. Kussakin osiossa esitetään siihen kuuluvat rahan lähteet ja käyttö niin, että jäännöseränä on osion synnyttämä rahavirta.

Kaikkien osioiden rahavirtojen summana saadaan likvidien varojen muutos. Laskelmalla esitetään myös likvidien varojen määrä vuoden alussa ja lopussa.

Rahoituslaskelma laaditaan olennaisilta osiltaan maksuperusteisesti.

Liikekirjanpidon kirjausperusteet

Liikekirjanpidossa tuotannontekijöiden hankinnasta aiheutuvan menon kirjaamisperusteena on tuotannontekijän vastaanottaminen. Suoritteiden myynnistä saatavan tulon kirjaamisperusteena on suoritteen luovuttaminen. Yhteisrahoitteisen toiminnan tulo kertyy tehdyn sitoumuksen perusteella.

Korot ja koronluonteiset tulot ja menot kirjataan suoriteperustetta vastaavalla tavalla. Veroihin liittyvät korot ja koronluonteiset tulot ja menot kirjataan samoin kuin talousarviokirjanpidossa.

Liikekirjanpidossa muut kuin edellä tarkoitetut tulot ja menot kirjataan samoin kuin talousarviokirjanpidossa.

Liitteiden laatiminen

Valtion tilinpäätöksen liitteet, lukuun ottamatta liitteitä 1 ja 13, laaditaan joko keskuskirjanpidon tietokannasta tehtävillä kyselyillä tai tiedot kerätään tilivirastojen tilinpäätösten liitteiltä.

TILINPÄÄTÖKSEN VERTAILTAVUUS EDELLISEEN TILINPÄÄTÖKSEEN

Aiemmin vuokratuottoihin kirjatut kiinteistö-, siivous- ja energiapalvelujen osuus kirjattiin Puolustushallinnon rakennuslaitoksessa vuoden 2007 alusta myyntituottoihin. Puolustusvoimat kirjasi menot vastaavasti palveluiden ostoihin eikä vuokramenoihin. Muutoksella on 89,5 milj. euron vaikutus tuotto- ja kululaskelman kuluriveillä Palvelujen ostot ja Vuokrat. Sen sijaan sillä ei ole vaikutusta valtion tilinpäätöksen tuottoihin koska kyseessä on sisäiset tuotot, jotka oikaistaan rivillä sisäisten kulujen oikaisu.

Liitteellä 12 esitetyn valtion eläkevastuun laskenta on tarkentunut edelleen. Valtion eläkevastuu kasvoi vuoden 2007 aikana 3,4 mrd. euroa ollen vuoden lopussa 82,7 mrd. euroa. Reaalisesti vastuumuutos on 0,7 mrd. euroa ja loppu osa muutoksesta selittyy eläkeoikeuksia koskevan rekisteriaineiston täydentymisestä, jolloin lähdeaineisto on tullut luotettavammaksi.

Siirtotalouden tuotot Euroopan unionilta kasvoivat 228,0 milj. euroa (279,3 milj. euroa) 995,7 milj. eurosta 1 223,7 milj. euroon. Muutos johtui lähinnä EU-tulojen jaksottumisesta. Vanhan ohjelmakauden tilityksiin perustuvia menojen eli vuoden 2006 EU-tulotukien viimeinen tilitys lähti sen verran myöhään vuoden 2006 lopulla, että niitä vastaava komission tuloutus saatiin vasta helmikuussa 2007.

Muutoin vuoden 2007 tilinpäätös on laatimisperusteiden osalta täysin vertailukelpoinen vuoden 2006 tilinpäätöksen kanssa.

TILINPÄÄTÖSVUODEN JÄLKEISET OLENNAISET TAPAHTUMAT

Valtiokonttorin ehdotuksen valtion vuoden 2007 tilinpäätökseksi valmistumiseen mennessä ei ole ilmennyt olennaisia tapahtumia, jotka heikentäisivät oikean ja riittävän kuvan saamista valtion vuoden 2007 tilinpäätöksestä.

Liite 2: Talousarvioon lisätalousarvioissa tehdyt muutokset

Talousarvioon lisätalousarvioissa tehdyt muutokset osaston ja pääluokan tarkkuudella

Osaston tai pääluokan numero ja nimi	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
11. Verot ja veronluonteiset tulot	35 091 576 000	1 693 000 000	5	36 784 576 000	36 710 534 742,15
12. Sekalaiset tulot	3 852 880 000	61 798 000	2	3 914 678 000	4 022 676 965,83
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 338 075 000	904 710 000	68	2 242 785 000	2 273 248 886,74
15. Lainat	234 680 000	600 000 000	256	834 680 000	205 213 694,67
Osastot yhteensä	40 517 211 000	3 259 508 000	8	43 776 719 000	43 211 674 289,39
21. Eduskunta	112 349 000	730 000	1	113 079 000	106 249 524,81
22. Tasavallan presidentti	9 943 000	33 000	0	9 976 000	9 500 479,46
23. Valtioneuvosto	52 444 000	144 481 000	275	196 925 000	196 177 317,31
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	992 470 000	5 970 000	1	998 440 000	972 269 605,80
25. Oikeusministeriön hallinnonala	707 652 000	7 097 000	1	714 749 000	724 227 136,74
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 600 520 000	27 758 000	2	1 628 278 000	1 586 309 829,52
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 235 591 000	-22 845 000	-1	2 212 746 000	2 203 306 928,62
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	6 016 721 000	36 479 000	1	6 053 200 000	5 967 343 761,47
29. Opetusministeriön hallinnonala	6 565 173 000	26 084 000	0	6 591 257 000	6 541 690 208,39
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 626 171 000	84 128 000	3	2 710 299 000	2 658 798 737,73
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 828 764 000	101 883 000	6	1 930 647 000	1 895 758 096,23
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 015 436 000	34 881 000	3	1 050 317 000	995 159 549,49
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 685 573 000	-86 072 000	-1	11 599 501 000	11 541 128 108,51
34. Työministeriön hallinnonala	1 941 568 000	-12 575 000	-1	1 928 993 000	1 839 476 913,01
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	744 624 000	20 575 000	3	765 199 000	749 216 831,54
36. Valtionvelan korot	2 347 700 000			2 347 700 000	2 340 506 250,74
37. Valtionvelan vähentäminen	34 512 000	2 890 901 000	8 377	2 925 413 000	2 924 731 828,70
Pääluokat yhteensä	40 517 211 000	3 259 508 000	8	43 776 719 000	43 251 851 108,07

Talousarvioon lisätalousarvioissa tehdyt muutokset osaston tai pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
11. Verot ja veronluonteiset tulot	35 091 576 000	1 693 000 000	5	36 784 576 000	36 710 534 742,15
11.01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	13 451 000 000	1 547 000 000	12	14 998 000 000	15 072 891 888,47
11.01.01. Tulovero	12 721 000 000	1 577 000 000	12	14 298 000 000	14 360 508 445,07
11.01.02. Korkotulojen lähdevero	170 000 000	70 000 000	41	240 000 000	253 586 420,24
11.01.03. Perintö- ja lahjavero	560 000 000	-100 000 000	-18	460 000 000	458 797 023,16
11.04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	14 201 000 000	146 000 000	1	14 347 000 000	14 141 562 661,99
11.04.01. Arvonlisävero	13 558 000 000	146 000 000	1	13 704 000 000	13 521 403 570,57
11.08. Valmisteverot	4 649 000 000	50 000 000	1	4 699 000 000	4 652 393 663,70
11.08.04. Alkoholijuomaverot	1 008 000 000	17 000 000	2	1 025 000 000	1 014 796 847,65
11.08.07. Energiaverot	2 957 000 000	33 000 000	1	2 990 000 000	2 937 532 727,77
11.10. Muut verot	2 677 000 000	-52 000 000	-2	2 625 000 000	2 720 010 592,55
11.10.03. Autovero	1 350 000 000	-192 000 000	-14	1 158 000 000	1 216 986 871,00
11.10.05. Varainsiirtovero	550 000 000	140 000 000	25	690 000 000	699 649 752,49
11.19. Muut veronluonteiset tulot	113 576 000	2 000 000	2	115 576 000	123 675 935,44
11.19.09. Muut verotulot	1 000 000	2 000 000	200	3 000 000	3 750 853,17
12. Sekalaiset tulot	3 852 880 000	61 798 000	2	3 914 678 000	4 022 676 965,83
12.24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 160 000	680 000	22	3 840 000	4 211 183,09
12.24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	3 160 000	680 000	22	3 840 000	4 211 183,09
12.26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	144 250 000	3 604 000	2	147 854 000	155 480 102,36
12.26.99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	900 000	3 604 000	400	4 504 000	5 102 161,85
12.27. Puolustusministeriön hallinnonala	6 693 000	3 333 000	50	10 026 000	13 680 658,94
12.27.99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	6 667 000	3 333 000	50	10 000 000	13 652 774,42
12.28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	809 712 000	-480 100 000	-59	329 612 000	353 333 862,78
12.28.07. Siirto valtion eläkerahastosta	483 540 000	-480 000 000	-99	3 540 000	3 540 000,00
12.28.23. Palvelukeskuksen tulot	100 000	-100 000	-100	0	0,00
12.30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	959 046 000	5 169 000	1	964 215 000	964 477 526,52
12.30.02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	327 000 000	4 000 000	1	331 000 000	356 207 864,80
12.30.31. Lihantarkastustoiminnan tulot	141 000	-141 000	-100	0	0,00
12.30.99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000	1 310 000	87	2 810 000	7 712 332,65

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
12.31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	78 825 000	434 000	1	79 259 000	64 247 417,57
12.31.40. Radanpidon tulot	14 000 000	1 420 000	10	15 420 000	4 093 213,49
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	57 808 000	-986 000	-2	56 822 000	55 576 434,41
12.34. Työministeriön hallinnonala	150 962 000	-1 322 000	-1	149 640 000	167 356 244,02
12.34.70. Palkkaturvamaksujen palautukset	21 327 000	-2 000 000	-9	19 327 000	17 524 914,83
12.34.99. Työministeriön hallinnonalan muut tulot	1 635 000	678 000	41	2 313 000	4 897 011,35
12.39. Muut sekalaiset tulot	616 800 000	530 000 000	86	1 146 800 000	1 186 114 973,66
12.39.01. Sakkorahat	82 000 000	20 000 000	24	102 000 000	99 574 973,85
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	35 000 000	40 000 000	114	75 000 000	141 046 841,41
12.39.50. Nettotulot osakemyynistä	420 000 000	470 000 000	112	890 000 000	862 895 050,64
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 338 075 000	904 710 000	68	2 242 785 000	2 273 248 886,74
13.01. Korkotulot	178 475 000	80 000 000	45	258 475 000	281 857 906,77
13.01.07. Korot talletuksista	100 000 000	80 000 000	80	180 000 000	205 525 603,88
13.03. Osinkotulot	950 000 000	689 400 000	73	1 639 400 000	1 647 484 113,00
13.03.01. Osinkotulot	950 000 000	689 400 000	73	1 639 400 000	1 647 484 113,00
13.04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	100 000 000	86 000 000	86	186 000 000	186 000 000,00
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	100 000 000	86 000 000	86	186 000 000	186 000 000,00
13.05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	109 600 000	49 310 000	45	158 910 000	157 906 866,97
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	109 600 000	49 310 000	45	158 910 000	157 906 866,97
15. Lainat	234 680 000	600 000 000	256	834 680 000	205 213 694,67
15.02. Ylijäämän käyttö		600 000 000		600 000 000	0,00
15.02.01. Ylijäämän käyttö		600 000 000		600 000 000	0,00
Osastot yhteensä	40 517 211 000	3 259 508 000	8	43 776 719 000	43 211 674 289,39

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
21.	Eduskunta	112 349 000	730 000	1	113 079 000	106 249 524,81
21.02.	Eduskunnan kanslia	65 776 000	1 131 000	2	66 907 000	62 589 342,31
21.02.21.	Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	58 276 000	831 000	1	59 107 000	55 163 917,24
21.02.74.	Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000	300 000	13	2 600 000	2 600 000,00
21.09.	Valtiontilintarkastajat	1 461 000	-831 000	-57	630 000	630 000,00
21.09.21.	Valtiontilintarkastajien toimintamenot (arviomääräraha)	1 461 000	-831 000	-57	630 000	630 000,00
21.30.	Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos	1 650 000	430 000	26	2 080 000	2 020 784,51
21.30.21.	Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 500 000	430 000	29	1 930 000	1 930 000,00
22.	Tasavallan presidentti	9 943 000	33 000	0	9 976 000	9 500 479,46
22.02.	Tasavallan presidentin kanslia	9 603 000	33 000	0	9 636 000	9 191 794,17
22.02.21.	Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 913 000	33 000	0	6 946 000	6 946 000,00
23.	Valtioneuvosto	52 444 000	144 481 000	275	196 925 000	196 177 317,31
23.01.	Valtioneuvosto	4 028 000	576 000	14	4 604 000	4 487 989,79
23.01.01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	4 028 000	576 000	14	4 604 000	4 487 989,79
23.02.	Valtioneuvoston kanslia	25 959 000	141 058 000	543	167 017 000	166 947 005,32
23.02.21.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 574 000	1 558 000	7	24 132 000	24 132 000,00
23.02.88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		139 500 000		139 500 000	139 500 000,00
23.03.	Oikeuskanslerinvirasto	2 847 000	19 000	1	2 866 000	2 866 000,00
23.03.21.	Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 847 000	19 000	1	2 866 000	2 866 000,00
23.27.	Poliittisen toiminnan avustaminen	14 933 000	2 778 000	19	17 711 000	17 711 000,00
23.27.50.	Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	14 933 000	2 778 000	19	17 711 000	17 711 000,00
23.99.	Valtioneuvoston muut menot	4 677 000	50 000	1	4 727 000	4 165 322,20
23.99.28.	Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	80 000	50 000	62	130 000	130 000,00
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	992 470 000	5 970 000	1	998 440 000	972 269 605,80
24.01.	Ulkoasiainhallinto	204 540 000	3 666 000	2	208 206 000	205 153 955,97
24.01.21.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	184 935 000	3 666 000	2	188 601 000	188 601 000,00
24.99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	181 929 000	2 304 000	1	184 233 000	161 114 649,83
24.99.21.	Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	2 213 000	300 000	14	2 513 000	2 625 771,36

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
24.99.22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	66 767 000	255 000	0	67 022 000	55 713 815,53
24.99.25. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	14 136 000	36 000	0	14 172 000	8 462 234,33
24.99.26. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	1 100 000	1 500 000	136	2 600 000	2 600 000,00
24.99.50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 315 000	213 000	16	1 528 000	1 512 679,00
25. Oikeusministeriön hallinnonala	707 652 000	7 097 000	1	714 749 000	724 227 136,74
25.01. Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset	95 488 000	460 000	0	95 948 000	101 217 274,20
25.01.21. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 526 000	363 000	2	23 889 000	23 889 000,00
25.01.22. Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 462 000	97 000	0	20 559 000	20 559 000,00
25.10. Tuomioistuinelaitos	226 527 000	1 404 000	1	227 931 000	228 023 381,75
25.10.21. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 000 000	49 000	1	7 049 000	7 049 000,00
25.10.22. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 500 000	61 000	1	8 561 000	8 561 000,00
25.10.23. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	204 627 000	1 294 000	1	205 921 000	205 921 000,00
25.30. Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu	55 105 000	188 000	0	55 293 000	58 499 761,56
25.30.21. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 705 000	188 000	1	22 893 000	22 893 000,00
25.40. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	80 031 000	688 000	1	80 719 000	80 719 000,00
25.40.21. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	80 031 000	688 000	1	80 719 000	80 719 000,00
25.50. Rangaistusten täytäntöönpano	203 980 000	4 120 000	2	208 100 000	208 100 000,00
25.50.21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	198 580 000	4 120 000	2	202 700 000	202 700 000,00
25.60. Syyttäjälaitos	31 861 000	237 000	1	32 098 000	32 098 000,00
25.60.21. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 861 000	237 000	1	32 098 000	32 098 000,00
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 600 520 000	27 758 000	2	1 628 278 000	1 586 309 829,52
26.01. Sisäasiainministeriö	109 118 000	3 320 000	3	112 438 000	109 831 966,92
26.01.21. Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 263 000	724 000	3	24 987 000	24 987 000,00
26.01.23. Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 143 000	96 000	1	9 239 000	9 239 000,00
26.01.43. Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000	2 500 000	83	5 500 000	5 500 000,00
26.02. Ulkomaalaisvirasto	13 192 000	79 000	1	13 271 000	13 271 000,00
26.02.21. Ulkomaalaisviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 192 000	79 000	1	13 271 000	13 271 000,00
26.05. Lääninhallitukset	51 648 000	414 000	1	52 062 000	52 062 000,00
26.05.21. Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 648 000	414 000	1	52 062 000	52 062 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
26.06.	Rekisterihallinto	29 776 000	303 000	1	30 079 000	30 079 000,00
26.06.21.	Rekisterihallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 776 000	303 000	1	30 079 000	30 079 000,00
26.07.	Kihlakunnat	42 219 000	53 000	0	42 272 000	42 272 000,00
26.07.21.	Kihlakunnanvirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	42 219 000	53 000	0	42 272 000	42 272 000,00
26.75.	Poliisitoimi	578 140 000	6 085 000	1	584 225 000	584 367 849,17
26.75.21.	Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	574 640 000	7 585 000	1	582 225 000	582 225 000,00
26.75.22.	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	3 500 000	-1 500 000	-43	2 000 000	2 142 849,17
26.80.	Pelastustoimi	66 689 000	1 201 000	2	67 890 000	67 920 021,50
26.80.21.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	61 089 000	351 000	1	61 440 000	61 440 000,00
26.80.22.	Erityismenot (arviomääräraha)	2 090 000	850 000	41	2 940 000	2 970 021,50
26.90.	Rajavartiolaitos	200 005 000	1 553 000	1	201 558 000	201 344 063,09
26.90.21.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	199 605 000	1 553 000	1	201 158 000	201 158 000,00
26.97.	Avustukset kunnille	257 752 000	6 550 000	3	264 302 000	258 410 101,63
26.97.32.	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	55 020 000	50 000	0	55 070 000	49 179 430,85
26.97.34.	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)	14 500 000	6 500 000	45	21 000 000	21 000 000,00
26.98.	Alueiden kehittäminen	251 981 000	8 200 000	3	260 181 000	226 751 827,21
26.98.61.	Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	124 196 000	10 000 000	8	134 196 000	121 517 693,27
26.98.63.	Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	44 958 000	5 200 000	12	50 158 000	50 158 000,00
26.98.64.	Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)	14 727 000	-4 000 000	-27	10 727 000	1 243 227,00
26.98.65.	Euroopan aluekehitysrahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)	11 470 000	-3 000 000	-26	8 470 000	1 034 695,00
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 235 591 000	-22 845 000	-1	2 212 746 000	2 203 306 928,62
27.01.	Puolustuspolitiikka ja hallinto	237 066 000	19 374 000	8	256 440 000	247 011 748,95
27.01.21.	Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 568 000	59 000	0	13 627 000	13 627 000,00
27.01.29.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	223 498 000	19 315 000	9	242 813 000	233 384 748,95
27.10.	Sotilaallinen maanpuolustus	1 939 631 000	-42 229 000	-2	1 897 402 000	1 897 402 000,00
27.10.16.	Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)	580 932 000	-65 642 000	-11	515 290 000	515 290 000,00
27.10.17.	Hornet 413 -koneen korjaus (siirtomääräraha 3 v)		1 500 000		1 500 000	1 500 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
27.10.18. Hawk Mk 66 -koneiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)		10 000 000		10 000 000	10 000 000,00
27.10.21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 357 049 000	11 753 000	1	1 368 802 000	1 368 802 000,00
27.10.50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650 000	160 000	10	1 810 000	1 810 000,00
27.30. Sotilaallinen kriisinhallinta	58 894 000	10 000	0	58 904 000	58 893 179,67
27.30.95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	10 000	10 000	100	20 000	9 179,67
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	6 016 721 000	36 479 000	1	6 053 200 000	5 967 343 761,47
28.01. Valtiovarainministeriö	82 885 000	97 028 000	117	179 913 000	185 130 666,36
28.01.21. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 888 000	18 000	0	29 906 000	29 906 000,00
28.01.22. Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 017 000	16 000	0	9 033 000	9 033 000,00
28.01.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	130 000	24 000	18	154 000	153 464,93
28.01.73. Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)		11 970 000		11 970 000	11 970 000,00
28.01.89. Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat (siirtomääräraha 2 v)	850 000	85 000 000	10 000	85 850 000	85 849 999,80
28.03. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	3 814 000	28 000	1	3 842 000	3 842 000,00
28.03.21. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 814 000	28 000	1	3 842 000	3 842 000,00
28.05. Valtiokonttori	18 937 000	1 798 000	9	20 735 000	20 735 000,00
28.05.21. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 937 000	98 000	1	19 035 000	19 035 000,00
28.05.23. Palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		1 700 000		1 700 000	1 700 000,00
28.07. Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	3 334 202 000	-25 000 000	-1	3 309 202 000	3 305 394 034,31
28.07.05. Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)	3 208 860 000	-25 000 000	-1	3 183 860 000	3 185 460 053,00
28.18. Verohallinto	339 947 000	2 003 000	1	341 950 000	341 950 000,00
28.18.21. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	339 947 000	2 003 000	1	341 950 000	341 950 000,00
28.39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	207 527 000	31 498 000	15	239 025 000	238 087 094,98
28.39.30. Ahvenanmaan tasotusmaksu (arviomääräraha)	182 327 000	15 528 000	9	197 855 000	196 959 812,94
28.39.31. Verohyvitys (arviomääräraha)	21 000 000	14 100 000	67	35 100 000	35 060 129,00
28.39.40. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	4 200 000	1 870 000	45	6 070 000	6 067 153,04
28.40. Tullilaitos	147 832 000	3 678 000	2	151 510 000	151 510 000,00
28.40.21. Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	147 832 000	2 932 000	2	150 764 000	150 764 000,00
28.40.70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)		746 000		746 000	746 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
28.52. Tilastokeskus	41 655 000	329 000	1	41 984 000	41 984 000,00
28.52.21. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 655 000	329 000	1	41 984 000	41 984 000,00
28.81. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot	9 545 000	13 000 000	136	22 545 000	17 276 980,35
28.81.03. Työnantajan palkkapolitiittiset kehittämistoimenpiteet valtionhallinnossa (siirtomääräraha 2 v)		13 000 000		13 000 000	13 000 000,00
28.90. Suomen maksuosuudet Euroopan unionille	1 528 000 000	-68 000 000	-4	1 460 000 000	1 459 776 338,49
28.90.69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)	1 528 000 000	-68 000 000	-4	1 460 000 000	1 459 776 338,49
28.99. Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot	277 638 000	-19 883 000	-7	257 755 000	177 614 467,29
28.99.43. Energiaverotuki (arviomääräraha)	93 883 000	-19 883 000	-21	74 000 000	48 595 174,44
29. Opetusministeriön hallinnonala	6 565 173 000	26 084 000	0	6 591 257 000	6 541 690 208,39
29.01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	274 203 000	12 296 000	4	286 499 000	284 366 705,79
29.01.21. Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 964 000	146 000	1	24 110 000	24 110 000,00
29.01.23. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 091 000	119 000	1	19 210 000	19 210 000,00
29.01.25. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	4 686 000	1 000 000	21	5 686 000	5 686 000,00
29.01.27. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 995 000	31 000	0	8 026 000	8 026 000,00
29.01.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)	64 596 000	11 000 000	17	75 596 000	72 503 888,69
29.10. Yleissivistävä koulutus	1 941 929 000	891 000	0	1 942 820 000	1 906 875 640,07
29.10.21. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 523 000	891 000	2	44 414 000	44 414 000,00
29.20. Ammatillinen koulutus	662 634 000	686 000	0	663 320 000	690 323 575,01
29.20.21. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 615 000	686 000	2	32 301 000	32 301 000,00
29.50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus	1 401 449 000	8 092 000	1	1 409 541 000	1 409 540 903,50
29.50.21. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 289 052 000	7 211 000	1	1 296 263 000	1 296 262 903,50
29.50.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	26 643 000	174 000	1	26 817 000	26 817 000,00
29.50.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 477 000	707 000	1	73 184 000	73 184 000,00
29.60. Tiede	270 488 000	873 000	0	271 361 000	270 600 650,46
29.60.21. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 034 000	292 000	1	32 326 000	32 325 000,00
29.60.22. Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 381 000	65 000	0	14 446 000	14 446 000,00
29.60.23. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 730 000	16 000	1	2 746 000	2 746 000,00
29.60.24. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 520 000	6 000	0	1 526 000	1 526 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
29.60.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	130 011 000	494 000	0	130 505 000	130 505 000,00
29.70. Opintotuki	772 522 000	3 000	0	772 525 000	737 041 356,41
29.70.22. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	622 000	3 000	0	625 000	625 000,00
29.70.52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	23 000 000	6 000 000	26	29 000 000	31 429 700,89
29.70.55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	693 732 000	-6 000 000	-1	687 732 000	644 984 116,95
29.80. Taide ja kulttuuri	391 291 000	1 243 000	0	392 534 000	392 275 523,66
29.80.21. Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 366 000	6 000	0	3 372 000	3 372 000,00
29.80.22. Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 947 000	382 000	2	17 329 000	17 329 000,00
29.80.23. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 596 000	227 000	9	2 823 000	2 823 000,00
29.80.24. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 745 000	312 000	2	17 057 000	17 057 000,00
29.80.25. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 018 000	19 000	0	7 037 000	7 037 000,00
29.80.26. Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 494 000	17 000	0	3 511 000	3 511 000,00
29.80.27. Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	555 000	5 000	1	560 000	560 000,00
29.80.28. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	802 000	5 000	1	807 000	807 000,00
29.80.75. Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	2 500 000	270 000	11	2 770 000	2 770 000,00
29.91. Nuorisotyö	40 799 000	2 000 000	5	42 799 000	42 686 019,68
29.91.51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	4 723 000	2 000 000	42	6 723 000	6 723 000,00
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 626 171 000	84 128 000	3	2 710 299 000	2 658 798 737,73
30.10. Maaseudun kehittäminen	102 985 000	7 000 000	7	109 985 000	74 670 313,60
30.10.61. EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	50 300 000	7 000 000	14	57 300 000	32 915 673,50
30.20. Maatalous	2 095 324 000	66 046 000	3	2 161 370 000	2 146 253 614,20
30.20.21. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 925 000	1 126 000	4	33 051 000	33 051 000,00
30.20.43. Maatalouden ympäristötuki (siirtomääräraha 2 v)	310 996 000	-42 000 000	-14	268 996 000	268 996 000,00
30.20.44. Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	414 673 000	-5 000 000	-1	409 673 000	409 673 000,00
30.20.45. Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	130 900 000	-5 000 000	-4	125 900 000	125 900 000,00
30.20.49. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	31 480 000	16 920 000	54	48 400 000	42 375 767,04
30.20.61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	15 000 000	100 000 000	667	115 000 000	115 000 000,00
30.30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	43 770 000	617 000	1	44 387 000	43 634 149,11
30.30.21. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 552 000	117 000	0	39 669 000	39 669 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
30.30.22. Lihantarkastustoiminnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		500 000		500 000	500 000,00
30.40. Kala-, riista- ja porotalous	58 458 000	1 901 000	3	60 359 000	59 169 431,14
30.40.21. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 397 000	771 000	5	17 168 000	17 168 000,00
30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000	1 130 000	49	3 430 000	3 430 000,00
30.50. Vesitalous	25 426 000	1 368 000	5	26 794 000	26 743 155,00
30.50.22. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	6 480 000	18 000	0	6 498 000	6 498 000,00
30.50.43. Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)	420 000	350 000	83	770 000	687 873,00
30.50.77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	10 758 000	1 000 000	9	11 758 000	11 758 000,00
30.60. Metsätalous	151 063 000	2 739 000	2	153 802 000	153 719 747,74
30.60.21. Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 950 000	284 000	1	40 234 000	40 234 000,00
30.60.42. Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	43 689 000	484 000	1	44 173 000	44 173 000,00
30.60.44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)	57 680 000	1 971 000	3	59 651 000	59 578 929,26
30.70. Maanmittaus ja paikatietojen yhteiskäyttö	55 113 000	358 000	1	55 471 000	55 471 000,00
30.70.21. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 775 000	339 000	1	48 114 000	48 114 000,00
30.70.22. Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 338 000	19 000	1	3 357 000	3 357 000,00
30.90. Hallinto	87 510 000	4 095 000	5	91 605 000	92 611 326,94
30.90.21. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 594 000	353 000	1	26 947 000	26 947 000,00
30.90.22. Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	3 172 000	1 000 000	32	4 172 000	4 172 000,00
30.90.23. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 380 000	806 000	6	14 186 000	14 186 000,00
30.90.25. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 593 000	1 936 000	17	13 529 000	13 529 000,00
30.91. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta	732 000	4 000	1	736 000	736 000,00
30.91.21. Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	732 000	4 000	1	736 000	736 000,00
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 828 764 000	101 883 000	6	1 930 647 000	1 895 758 096,23
31.01. Liikenne- ja viestintäministeriö	18 688 000	111 000	1	18 799 000	18 799 000,00
31.01.21. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 688 000	111 000	1	18 799 000	18 799 000,00
31.24. Tiehallinto	735 847 000	28 811 000	4	764 658 000	758 491 080,29
31.24.21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	583 327 000	18 411 000	3	601 738 000	601 738 000,00
31.24.78. Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	100 500 000	10 400 000	10	110 900 000	104 733 108,90

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
31.30. Merenkulkulaitos	108 110 000	-372 000	0	107 738 000	102 498 361,49
31.30.21. Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	94 060 000	255 000	0	94 315 000	94 315 000,00
31.30.77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	0	2 700 000	0	2 700 000	2 700 000,00
31.30.78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	14 000 000	-3 327 000	-24	10 673 000	5 474 786,35
31.40. Ratahallintokeskus	339 782 000	57 567 000	17	397 349 000	385 624 191,06
31.40.21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	302 082 000	30 486 000	10	332 568 000	332 568 000,00
31.40.76. Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	1 500 000	3 100 000	207	4 600 000	3 793 448,25
31.40.78. Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	36 200 000	9 113 000	25	45 313 000	34 394 742,81
31.40.79. Radioverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)		14 868 000		14 868 000	14 868 000,00
31.41. Rautatievirasto	4 060 000	21 000	1	4 081 000	4 081 000,00
31.41.21. Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 060 000	21 000	1	4 081 000	4 081 000,00
31.60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	93 507 000	60 000	0	93 567 000	92 987 073,17
31.60.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	52 999 000	60 000	0	53 059 000	53 059 000,00
31.72. Viestinnän korvaukset ja avustukset	14 264 000	667 000	5	14 931 000	14 931 000,00
31.72.44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (siirtomääräraha 2 v)		667 000		667 000	667 000,00
31.80. Ilmatieteen laitos	30 278 000	175 000	1	30 453 000	30 453 000,00
31.80.21. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 278 000	175 000	1	30 453 000	30 453 000,00
31.81. Merentutkimuslaitos	8 499 000	386 000	5	8 885 000	8 885 000,00
31.81.21. Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 499 000	386 000	5	8 885 000	8 885 000,00
31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot	363 933 000	14 457 000	4	378 390 000	373 023 390,22
31.99.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	276 265 000	14 274 000	5	290 539 000	287 085 224,56
31.99.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)	12 421 000	183 000	1	12 604 000	11 578 382,47
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 015 436 000	34 881 000	3	1 050 317 000	995 159 549,49
32.10. Hallinto	157 982 000	1 254 000	1	159 236 000	158 074 334,65
32.10.21. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 889 000	741 000	3	25 630 000	25 630 000,00
32.10.22. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 423 000	513 000	1	79 936 000	79 936 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
32.20.	Teknologia- ja innovaatiopolitiikka	573 723 000	10 283 000	2	584 006 000	553 906 069,28
32.20.21.	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (kertakorvaus henkilöstölle 300 000 euroa) (siirtomääräraha 2 v)	40 450 000	248 000	1	40 698 000	40 698 000,00
32.20.22.	Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	74 016 000	5 353 000	7	79 369 000	79 369 000,00
32.20.23.	Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 250 000	50 000	1	9 300 000	9 300 000,00
32.20.24.	Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 922 000	17 000	1	1 939 000	1 939 000,00
32.20.25.	Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 170 000	27 000	1	5 197 000	5 197 000,00
32.20.26.	Teknologian kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 218 000	138 000	0	29 356 000	29 356 000,00
32.20.87.	Geologian tutkimuskeskuksen kemian analyysipalvelujen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 2 v)		4 450 000	0	4 450 000	4 450 000,00
32.30.	Yrityspolitiikka	228 972 000	22 786 000	10	251 758 000	235 072 621,10
32.30.22.	Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 088 000	26 000	0	16 114 000	16 114 000,00
32.30.45.	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	17 348 000	-200 000	-1	17 148 000	12 013 637,00
32.30.48.	Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	35 000 000	2 000 000	6	37 000 000	35 476 760,33
32.30.60.	Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)	20 000	960 000	4 800	980 000	546 750,08
32.30.87.	Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (kiinteä määräraha)		5 000 000		5 000 000	5 000 000,00
32.30.88.	Pääoma Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)		15 000 000		15 000 000	15 000 000,00
32.40.	Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka	16 491 000	44 000	0	16 535 000	16 515 000,00
32.40.21.	Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 854 000	24 000	0	5 878 000	5 878 000,00
32.40.26.	Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 133 000	20 000	0	5 153 000	5 153 000,00
32.60.	Energiapolitiikka	36 886 000	514 000	1	37 400 000	30 209 524,46
32.60.21.	Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	836 000	14 000	2	850 000	850 000,00
32.60.28.	Materiaalitehokkuuden lisääminen (siirtomääräraha 3 v)		500 000		500 000	500 000,00
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 685 573 000	-86 072 000	-1	11 599 501 000	11 541 128 108,51
33.01.	Sosiaali- ja terveysministeriö	72 435 000	21 794 000	30	94 229 000	95 944 480,07
33.01.21.	Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 022 000	294 000	1	36 316 000	36 316 000,00
33.01.27.	Korvaus Kansaneläkelaitokselle sähköisen arkiston rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)		21 000 000		21 000 000	21 000 000,00
33.01.62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	5 663 000	500 000	9	6 163 000	6 516 690,27

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
33.02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus	23 327 000	202 000	1	23 529 000	23 529 000,00
33.02.21. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 327 000	202 000	1	23 529 000	23 529 000,00
33.03. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta	1 951 000	10 000	1	1 961 000	1 961 000,00
33.03.21. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 951 000	10 000	1	1 961 000	1 961 000,00
33.04. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta	2 989 000	11 000	0	3 000 000	3 000 000,00
33.04.21. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 989 000	11 000	0	3 000 000	3 000 000,00
33.06. Terveysturvan oikeusturvakeskus	6 549 000	55 000	1	6 604 000	5 928 442,55
33.06.21. Terveysturvan oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 349 000	55 000	1	4 404 000	4 404 000,00
33.08. Kansanterveyslaitos	44 946 000	37 164 000	83	82 110 000	82 110 000,00
33.08.21. Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 346 000	164 000	0	34 510 000	34 510 000,00
33.08.26. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 600 000	37 000 000	349	47 600 000	47 600 000,00
33.09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus	4 915 000	106 000	2	5 021 000	5 021 000,00
33.09.21. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 915 000	106 000	2	5 021 000	5 021 000,00
33.10. Säteilyturvakeskus	11 772 000	61 000	1	11 833 000	11 833 000,00
33.10.21. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 772 000	61 000	1	11 833 000	11 833 000,00
33.11. Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus	2 696 000	6 000	0	2 702 000	2 039 115,24
33.11.22. Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 333 000	6 000	0	1 339 000	1 339 000,00
33.13. Työsuojelun piirihallinto	25 513 000	159 000	1	25 672 000	25 672 000,00
33.13.21. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 513 000	159 000	1	25 672 000	25 672 000,00
33.15. Perhekustannusten tasaus	1 415 900 000	200 000	0	1 416 100 000	1 414 856 977,68
33.15.53. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 000 000	200 000	20	1 200 000	766 977,68
33.16. Yleinen perhe-eläke	38 200 000	-1 200 000	-3	37 000 000	36 731 775,50
33.16.60. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	38 200 000	-1 200 000	-3	37 000 000	36 731 775,50
33.17. Työttömyysturva	670 250 000	-85 000 000	-13	585 250 000	574 067 508,99
33.17.50. Valtionosuus työttömyyskassoilta (arviomääräraha)	536 500 000	-68 000 000	-13	468 500 000	459 500 000,00
33.17.51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	62 750 000	-14 000 000	-22	48 750 000	48 137 800,00
33.17.54. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	26 000 000	-6 000 000	-23	20 000 000	19 250 000,00
33.17.55. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	33 000 000	3 000 000	9	36 000 000	35 999 708,99

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
33.18. Sairausvakuutus	1 153 000 000	-38 000 000	-3	1 115 000 000	1 128 408 918,29
33.18.60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 153 000 000	-38 000 000	-3	1 115 000 000	1 128 408 918,29
33.19. Eläkevakuutus	2 437 400 000	-27 400 000	-1	2 410 000 000	2 365 651 393,26
33.19.51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	447 000 000	900 000	0	447 900 000	447 300 000,00
33.19.52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	60 000 000	-5 000 000	-8	55 000 000	38 500 000,00
33.19.60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 888 300 000	-23 300 000	-1	1 865 000 000	1 839 041 912,84
33.21. Rintamaveteraanieläkkeet	74 000 000	-1 000 000	-1	73 000 000	72 551 233,13
33.21.52. Rintamalisät (arviomääräraha)	74 000 000	-1 000 000	-1	73 000 000	72 551 233,13
33.28. Muu toimeentuloturva	62 100 000	-2 000 000	-3	60 100 000	56 913 980,00
33.28.60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	22 500 000	-2 000 000	-9	20 500 000	19 163 980,00
33.32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	4 694 487 000	7 100 000	0	4 701 587 000	4 705 345 787,05
33.32.30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 307 400 000	2 400 000	0	4 309 800 000	4 310 175 432,00
33.32.36. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	39 800 000	4 700 000	12	44 500 000	44 500 000,00
33.33. Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot	13 100 000	1 660 000	13	14 760 000	14 453 560,50
33.33.23. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	6 200 000	1 660 000	27	7 860 000	7 562 873,50
34. Työministeriön hallinnonala	1 941 568 000	-12 575 000	-1	1 928 993 000	1 839 476 913,01
34.01. Työhallinto	59 933 000	228 000	0	60 161 000	61 258 785,77
34.01.21. Työministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 031 000	196 000	1	24 227 000	24 227 000,00
34.01.22. Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	772 000	2 000	0	774 000	774 000,00
34.01.23. Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	3 300 000	30 000	1	3 330 000	3 330 000,00
34.05. Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus	225 176 000	7 500 000	3	232 676 000	212 341 749,68
34.05.61. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	125 722 000	10 000 000	8	135 722 000	129 315 481,35
34.05.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta (arviomääräraha)	80 809 000	5 000 000	6	85 809 000	83 026 268,33
34.05.64. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)	9 901 000	-4 000 000	-40	5 901 000	0,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji	Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
34.05.65. Euroopan sosiaalirahaston valtion rahoitusosuus ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)	8 744 000	-3 500 000	-40	5 244 000	0,00
34.06. Työvoimapolitiikan toimeenpano	1 552 500 000	-20 156 000	-1	1 532 344 000	1 465 124 125,29
34.06.21. Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (Työllisyysohjelma) (siirtomääräraha 2 v)	144 617 000	944 000	1	145 561 000	145 561 000,00
34.06.50. Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (Työllisyysohjelma) (arviomääräraha)	137 854 000	3 200 000	2	141 054 000	127 169 941,53
34.06.51. Työllistämisen, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	516 711 000	5 700 000	1	522 411 000	490 806 769,89
34.06.52. Työmarkkinatuki (Työllisyysohjelma) (arviomääräraha)	716 100 000	-30 000 000	-4	686 100 000	672 281 210,17
34.07. Pakolais- ja siirtolaisuusasiat	77 266 000	1 853 000	2	79 119 000	79 694 098,24
34.07.21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)	7 739 000	423 000	5	8 162 000	8 305 462,15
34.07.63. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	59 327 000	1 430 000	2	60 757 000	65 256 545,81
34.99. Työministeriön hallinnonalan muut menot	26 693 000	-2 000 000	-7	24 693 000	21 058 154,03
34.99.50. Palkkaturva (arviomääräraha)	22 000 000	-2 000 000	-9	20 000 000	16 495 261,74
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	744 624 000	20 575 000	3	765 199 000	749 216 831,54
35.01. Ympäristöministeriö	34 045 000	661 000	2	34 706 000	34 706 000,00
35.01.21. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 045 000	661 000	2	34 706 000	34 706 000,00
35.10. Ympäristön suojeleminen	30 167 000	14 200 000	47	44 367 000	44 366 482,14
35.10.27. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	2 667 000	1 200 000	45	3 867 000	3 866 482,14
35.10.70. Ympäristövahinkojen torjunta-alueiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 000 000	13 000 000	130	23 000 000	23 000 000,00
35.20. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	63 090 000	3 600 000	6	66 690 000	66 689 999,99
35.20.52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	23 778 000	300 000	1	24 078 000	24 078 000,00
35.20.63. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	16 000 000	2 000 000	12	18 000 000	17 999 999,99
35.20.76. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	18 000 000	1 000 000	6	19 000 000	19 000 000,00
35.20.88. Osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)		300 000		300 000	300 000,00
35.40. Alueelliset ympäristökeskukset	65 463 000	1 892 000	3	67 355 000	67 355 000,00
35.40.21. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	65 463 000	1 892 000	3	67 355 000	67 355 000,00
35.50. Ympäristölupavirastot	4 679 000	43 000	1	4 722 000	4 722 000,00
35.50.21. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 679 000	43 000	1	4 722 000	4 722 000,00

Osaston tai pääluokan, luvun ja momentin numero, nimi ja määrärahalaji		Talousarvio 2007 (TA)	Lisätalousarviot 2007 (LTA:t)	Muutos % (LTA:t/TA)	Talousarvio 2007 yhteensä (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2007
35.60.	Suomen ympäristökeskus	25 062 000	150 000	1	25 212 000	25 212 000,00
35.60.21.	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 062 000	150 000	1	25 212 000	25 212 000,00
35.70.	Valtion asuntorahasto	4 639 000	29 000	1	4 668 000	4 668 000,00
35.70.21.	Asuntorahaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 639 000	29 000	1	4 668 000	4 668 000,00
37.	Valtionvelan vähentäminen	34 512 000	2 890 901 000	8 377	2 925 413 000	2 924 731 828,70
37.01.	Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta	34 512 000	2 890 901 000	8 377	2 925 413 000	2 924 731 828,70
37.01.94.	Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	34 512 000	2 890 901 000	8 377	2 925 413 000	2 924 731 828,70
Pääluokat yhteensä		40 517 211 000	3 259 508 000	8	43 776 719 000	43 251 851 108,07

Liite 3: Talousarvion arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA+LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	2 530 000	427 194,83	17
24.99.21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa	2 513 000	112 771,36	4
24.99.95. Kurssivaihtelut	17 000	314 423,47	1 850
25. Oikeusministeriön hallinnonala	104 960 000	9 478 136,74	9
25.01.27. Erityismenot	1 000 000	92 993,81	9
25.01.29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	39 000 000	3 846 962,22	10
25.01.51. Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset	11 500 000	1 329 318,17	12
25.10.27. Erityismenot	6 400 000	92 381,75	1
25.30.50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset	32 400 000	3 206 761,56	10
25.70.21. Vaalimenot	14 660 000	909 719,23	6
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	4 940 000	172 870,67	4
26.75.22. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot	2 000 000	142 849,17	7
26.80.22. Erityismenot	2 940 000	30 021,50	1
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	3 227 770 000	12 054 372,66	0
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	43 000 000	5 218 201,63	12
28.07.05. Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet	3 183 860 000	1 600 053,00	0
28.07.95. Valtion maksettavaksi tulevat korot liikaa saaduista ennakkotuloista viimeisenä eläkelaitoksena	700 000	5 209 214,03	744
28.80.60. Valtion maksu Koulutusrahastosta johtuvista menoista	210 000	26 904,00	13
29. Opetusministeriön hallinnonala	840 994 000	35 250 847,51	4
29.01.29. Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	135 000 000	983 033,04	1
29.20.30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin	513 883 000	12 551 265,01	2
29.20.31. Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen	112 211 000	14 452 310,00	13
29.70.52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki	29 000 000	2 429 700,89	8
29.70.57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	22 900 000	845 711,51	4
29.70.59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki	28 000 000	3 988 827,06	14
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	26 000 000	1 414 558,97	5
30.50.30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki	1 000 000	31 282,00	3
30.90.29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	25 000 000	1 383 276,97	6
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	25 283 000	931 024,00	4
31.32.42. Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen	25 283 000	931 024,00	4
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	77 695 000	4 773 267,35	6
32.30.44. Alueellinen kuljetustuki	3 840 000	672 705,00	18
32.30.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta	73 855 000	4 100 562,35	6
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	5 735 733 000	21 043 909,25	0
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	15 000 000	2 029 556,37	14
33.01.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta	6 163 000	353 690,27	6
33.18.60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista	1 115 000 000	13 408 918,29	1
33.19.53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä	100 000	9 480,42	9
33.32.30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin	4 309 800 000	375 432,00	0

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA+LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
33.32.33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin	89 170 000	3 337 309,21	4
33.32.38. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin	200 500 000	1 529 522,69	1
34. Työministeriön hallinnonala	97 419 000	5 951 324,33	6
34.01.29. Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	22 000 000	1 251 402,39	6
34.06.31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (Työllisyysohjelma)	6 500 000	56 913,98	1
34.07.21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta	8 162 000	143 462,15	2
34.07.63. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	60 757 000	4 499 545,81	7
Pääluokat yhteensä	10 143 324 000	91 497 506,31	1

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat varainhoitovuonna

Päälukon ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu Momentti	Yhteensä
23. Valtioneuvosto			5 000,00
Vuosi 2006			5 000,00
23.02.21.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot	5 000,00	
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala			3 042 200,02
Vuosi 2005			3 042 200,02
24.01.76.	Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen	1 848 638,95	
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteistyö	1 131 999,54	
24.50.66.	Lähialueyhteistyö	1 951,98	
24.99.67.	Kansainvälisen ilmastopimuksen alaisen yhteistyön menot	59 609,55	
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala			335 744,90
Vuosi 2005			9 807,68
26.90.74.	Rakentaminen	4 983,62	
26.98.43.	Maakunnan kehittämisraha	4 824,06	
Vuosi 2006			325 937,22
26.01.22.	Tietohallinnon yhteiset menot	64,82	
26.05.21.	Lääninhallitusten toimintamenot	319 679,37	
26.07.21.	Kihlakunnanvirastojen toimintamenot	5,35	
26.75.21.	Poliisitoimen toimintamenot	5,67	
26.80.21.	Pelastustoimen toimintamenot	3 231,01	
26.80.31.	Valtionavustukset	2 951,00	
27. Puolustusministeriön hallinnonala			2 065 196,98
Vuosi 2005			1 985 573,67
27.10.16.	Puolustusmateriaalihankinnat	178 540,37	
27.10.17.	Hornet 413 -koneen korjaus	1 807 033,30	
Vuosi 2006			79 623,31
27.10.21.	Puolustusvoimien toimintamenot	49 600,00	
27.30.22.	Rauhanturvaamistoiminnan kalusto- ja hallintomenot	30 023,31	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala			74 146 424,85
Vuosi 2005			72 072 095,61
28.01.73.	Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittäminen	9 947 303,93	
28.40.71.	Toimistoautomaatiojärjestelmän hankinta	219 505,59	
28.80.27.	Tuottavuuden edistäminen	3 657 926,09	
28.81.28.	Julkishallinnon sähköisen tunnistamisen ja verkkomaksamisen -hanke	247 360,00	
28.81.96.	Edeltä arvaamattomat tarpeet	58 000 000,00	
Vuosi 2006			2 074 329,24
28.01.21.	Valtiovarainministeriön toimintamenot	20 405,87	
28.01.89.	Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat	439 781,27	
28.80.21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen	63 990,45	
28.80.23.	Työsuojelun edistäminen	716 480,21	
28.80.24.	Työhyvinvoinnin tuki	7 819,43	

Päälukon ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu Momentti	Yhteensä
28.80.26.	EU-puheenjohtajuus	539 618,04	
28.81.01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset	2 067,51	
28.81.25.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin	284 166,46	
29. Opetusministeriön hallinnonala			264 851,40
Vuosi 2005			119 404,06
29.01.22.	Kehittämistoiminta	19 703,01	
29.10.22.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot	57 019,39	
29.20.22.	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot	2 821,31	
29.90.50.	Eräät avustukset	39 860,35	
Vuosi 2006			145 447,34
29.01.21.	Opetusministeriön toimintamenot	1 072,66	
29.05.21.	Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot	9 369,03	
29.08.25.	Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö	2 495,50	
29.10.21.	Yliopistojen toimintamenot	10 909,04	
29.10.24.	Harjoittelukoulujen toimintamenot	24 673,21	
29.20.25.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen	13 176,59	
29.40.25.	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	23 000,00	
29.60.24.	Työpaikalla tapahtuva oppiminen	6 529,42	
29.60.25.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	970,69	
29.69.22.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot	32 095,11	
29.69.25.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen	10 528,67	
29.70.22.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot	4,29	
29.88.22.	Arkistolaitoksen toimintamenot	40,36	
29.90.21.	Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot	10 569,20	
29.99.51.	Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö	13,57	
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			21 892 732,63
Vuosi 2005			1 673 470,04
30.10.63.	Maaseudun kehittäminen	13 168,83	
30.40.62.	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	26 336,60	
30.40.77.	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	897,75	
30.50.48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen	1 560 513,06	
30.50.77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt	13,27	
30.60.83.	Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen	72 051,66	
30.90.27.	Yhteistutkimukset	488,87	
Vuosi 2006			20 219 262,59
30.10.62.	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä	20 000 000,00	
30.20.43.	Maatalouden ympäristötuki	201 587,65	
30.20.46.	Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen	1,08	
30.40.25.	Kalakannan hoitovelvoitteet	15 877,33	
30.40.51.	Kalatalouden edistäminen	139,34	
30.50.22.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	1 657,19	

Päälukon ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu Momentti	Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala			2 169 487,63
Vuosi 2005			743 681,31
31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	0,07	
31.72.43.	Poikkeusolojen viestintäverkot	695 274,38	
31.99.88.	Osakehankinnat	48 406,86	
Vuosi 2006			1 425 806,32
31.70.21.	Viestintäviraston toimintamenot	1 425 806,32	
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala			1 252 630,17
Vuosi 2005			1 229 923,55
32.10.24.	Tutkimus- ja selvitystoiminta	125 349,53	
32.30.21.	Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot	241 612,43	
32.30.47.	Valtionavustus kehittämispalvelutoimintaan ja eräille yhteisöille	77 338,60	
32.70.88.	Osakehankinnat	785 622,99	
Vuosi 2006			22 706,62
32.10.21.	Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot	17 000,00	
32.10.22.	Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot	5 606,62	
32.20.25.	Mittatekniikan keskuksen toimintamenot	100,00	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			31 605 595,04
Vuosi 2005			29 416 046,89
33.01.29.	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen	295 921,51	
33.01.63.	Eräät erityishankkeet	1 064,15	
33.08.26.	Rokotteiden hankinta	20 800 000,00	
33.22.51.	Valtion korvaus partisaanien uhreille	125 997,15	
33.32.36.	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin	8 193 064,08	
Vuosi 2006			2 189 548,15
33.07.51.	Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin	275 800,00	
33.08.26.	Rokotteiden hankinta	1 040 000,00	
33.12.21.	Valtion koulukotien toimintamenot	300 000,00	
33.14.21.	Valtion mielisairaaloiden toimintamenot	573 748,15	
34. Työministeriön hallinnonala			9 337,25
Vuosi 2005			633,28
34.01.23.	Työelämäohjelmat ja työpoliittinen tutkimus	632,87	
34.07.31.	Syrjinnän vastainen toiminta	0,41	
Vuosi 2006			8 703,97
34.06.21.	Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (Työllisyysohjelma)	8 703,97	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala			338 559,26
Vuosi 2005			330 366,18
35.10.67.	Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa	13 315,75	
35.10.77.	Ympäristötöyt	5 116,36	
35.20.63.	Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset	3 556,10	

Pääluokan ja momentin numero ja nimi. Momentit eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu Momentti	Yhteensä
35.20.64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	5 798,45	
35.20.76.	Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	26 491,50	
35.99.63.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojelu- hankkeisiin	275 371,61	
35.99.65.	Eräät avustukset	716,41	
Vuosi 2006			8 193,08
35.40.21.	Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot	8 193,08	
Pääluokat yhteensä			137 127 760,13
Vuosi 2005			110 623 202,29
Vuosi 2006			26 504 557,84

Liite 5: Valtion rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot milj. €	2007	2006	Muutos 2007—2006
Korot euromääräisistä saamisista	316	240	75
Korot valuuttamääräisistä saamisista	2	3	0
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0	0	0
Osingot	1 833	1 662	171
Liikelaitosten voiton tuloutukset	158	99	59
Muut rahoitustuotot	24	26	-2
Rahoitustuotot yhteensä	2 333	2 030	303
Rahoituskulut milj. €	2007	2006	Muutos 2007—2006
Korot euromääräisistä veloista	2 350	2 270	80
Korot valuuttamääräisistä veloista	1	4	-4
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	-7	7	-14
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	17	22	-5
Muut rahoituskulut	18	17	1
Rahoituskulut yhteensä	2 379	2 320	58
Netto	-45	-290	244

Liite 6: Valtion talousarvionaloudesta annetut lainat**Valtion talousarvionalouden lainananto hallinnonaloittain**

milj. €	Lainapääoma 31.12.2007	Lisäys 2007	Vähennys 2007	Lainapääoma 31.12.2006	Pääomamuutos 2007—2006
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	58	-	0	58	0
Sisäasiainministeriön hallinnonala	0	-	0	0	0
Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 238	5	154	1 388	-149
Opetusministeriön hallinnonala	0	-	0	0	0
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	45	2	9	52	-7
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	111	-	13	124	-13
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	439	71	44	412	27
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	0	-	0	0	0
Työministeriön hallinnonala	0	-	0	0	0
Yhteensä	1 891	78	221	2 035	-143

Valtion talousarvionalouden lainananto lainansaajasektoreittain

milj. €	Lainapääoma 31.12.2007	Lisäys 2007	Vähennys 2007	Lainapääoma 31.12.2006	Pääomamuutos 2007—2006
Yritykset ja asuntoyhteisöt	1 773	71	210	1 912	-140
Yritykset	1 769	71	210	1 908	-140
-Julkiset yritykset	1 378	48	159	1 489	-110
-Yksityiset yritykset	390	23	52	420	-29
Asuntoyhteisöt	4	-	0	4	0
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	16	5	1	12	4
Muut rahoituslaitokset	16	5	1	12	4
Julkisyhteisöt	0	-	0	0	0
Paikallishallinto	0	-	0	0	0
Kotitaloudet	45	2	9	52	-7
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	40	2	7	45	-5
-Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	40	2	7	45	-5
Palkansaajakotitaloudet	5	0	2	7	-2
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	-	-	0	0
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	-	-	0	0
Ulkomaat	58	-	0	58	0
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	58	-	0	58	0
Yhteensä	1 891	78	221	2 035	-143

Liite 7: Valtion käyttö- ja rahoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Valtion talousarviotalouden käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2007					31.12.2006	
	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus, % ¹⁾	Myynti- oikeuksien alaraja, %	Saadut osingot vuonna 2007	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
	milj. €	milj. €			milj. €	milj. €	milj. €
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	28 046,6	8 784,2			1 496,9	25 246,9	8 993,2
Valtioneuvosto ²⁾	28 046,4	8 784,0			1 496,9	25 246,6	8 992,9
Elisa Oyj	22,8	4,1			2,7	22,5	4,1
Finnair Oyj	578,6	505,0	55,8	50,1	5,0	614,4	366,4
Fortum Oyj	13 893,2	3 219,1	50,9	50,1	568,2	9 609,4	3 219,1
Kemira GrowHow Oyj	-	-			2,6	115,0	92,0
Kemira Oyj	297,5	175,6	16,5	15,0	29,2	1 022,5	516,0
Metso Oyj	585,9	198,2	11,1		23,5	596,7	198,2
Neste Oil Oyj	3 099,7	1 926,9	50,1	50,1	115,6	2 955,8	1 926,9
OMX Abp	42,5	2,4			0,9	21,1	2,4
Outokumpu Oyj	1 197,1	528,7	31,1	10,0	62,1	1 666,7	528,7
Rautaruukki Oyj	1 650,2	393,2	39,7	20,0	111,3	1 672,5	393,2
Sampo Oyj	1 433,4	489,3	13,7		95,1	1 607,8	489,3
Sponda Oyj	311,0	178,7	34,3		15,2	326,3	93,9
Stora Enso Oyj	991,3	682,5	12,3		43,7	1 165,1	682,5
TeliaSonera AB	3 943,2	480,2	13,7		421,8	3 850,8	480,2
Muut osakkeet ja osuudet ³⁾	0,3	0,3			0,0	0,3	0,3
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet		1 463,1			141,7		1 457,5
Valtioneuvosto ²⁾		815,0			94,3		810,6
Altia Oyj		60,5	100,0	50,1	5,0		60,5
Arek Oy		1,3					0,6
Art and Design City Helsinki Oy		0,1	35,2				0,1
Boreal Kasvinjalostus Oy		1,8	65,0	50,1	0,1		1,8
Edita Oyj		5,0	100,0				5,0
Eka-kiinteistöt Oy		5,9	38,0				5,9
Ekokem Oy Ab		15,2	34,1	33,4			15,2
FCG Finnish Consulting Group Oy		1,2			0,1		1,2
Fingrid Oyj		13,8	12,3		0,9		13,8
Gasum Oy		71,8	12,4		5,5		71,8
Haus Kehittämiskeskus Oy		2,6	100,0	66,7			2,6
Itella Oy		67,3	100,0	66,7	27,0		67,3
Kemijoki Oy		20,6	50,1	50,1	0,4		20,6
Labtium Oy		3,8	100,0	66,7			-
Motiva Oy		1,1	100,0	66,7	0,0		1,1
Patria Industries Oyj		110,3	73,2	50,1	11,1		110,3
Rahapaja Oy		2,7	100,0	50,1	1,5		2,7
Raskone Oy		0,9	85,0	66,7	0,6		0,9
Santapark Oy		2,3	32,1				2,3
Silta Oy		1,6	10,2		0,1		1,6

	31.12.2007					31.12.2006	
	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus, % ¹⁾	Myynti- oikeuksien alaraja, %	Saadut osingot vuonna 2007	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
	milj. €	milj. €			milj. €	milj. €	milj. €
Solidium Oy		26,9	100,0	66,7			26,9
Suomen Siemenperunakeskus Oy		0,2	22,0				0,2
Suomen Viljava Oy		2,9	100,0	66,7	3,0		2,9
Vapo Oy		25,3	50,1	50,1	8,5		25,3
VR-yhtymä Oy		370,0	100,0	66,7	30,4		370,0
Ulkoasiainministeriön hallinnonala		34,4					34,4
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)		34,4	79,9				34,4
Sisäasiainministeriön hallinnonala		41,0					41,0
Suomen Erillisverkot Oy		41,0	100,0				41,0
Valtiovarainministeriön hallinnonala		22,5			0,3		22,3
Aina Group Oyj		0,2			0,0		0,2
Arsenal Oy		13,3	79,0				13,3
Hansel Oy		7,6	100,0	66,7			7,6
Lohjan Puhelin Oy		0,1					0,1
Lännen Puhelin Oy		0,3			0,0		0,2
Osuuskunta KPY		0,2			0,1		0,1
Oulun Puhelin Holding Oyj		0,2			0,0		0,2
PHP Holding Oy		0,2			0,1		0,2
Satakunnan Teletieto Oy		0,2			0,0		0,2
Vaasan Läänin Puhelin Oy		0,1			0,0		0,1
Opetusministeriön hallinnonala		10,7					10,7
CSC Tieteellinen laskenta Oy		0,3	100,0				0,3
Helsinki Business and Science Park Oy Ltd		0,3	28,6				0,3
Hevosopisto Oy		0,7	25,0				0,7
Nordunet AS		0,3	17,9				0,3
Suomen Ilmailuopisto Oy		8,3	49,5				8,3
Suomenlinnan Liikenne Oy		0,3	50,0				0,3
Tuotekehitys Oy Tamlink		0,2	24,8				0,2
Veikkaus Oy Ab		0,2	100,0				0,2
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		0,4					0,2
Jokioisten vedenhankinta Oy		0,2					0,2
Metsäklusteri Oy		0,2					-
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		7,9					7,9
Yleisradio Oy		7,9	100,0				7,9
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala		512,3			0,0		511,4
Boneca Oy		0,2	33,3				0,2
Enas Oy		0,1	44,4		0,0		0,1

	31.12.2007					31.12.2006	
	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus, % ¹⁾	Myynti- oikeuksien alaraja, %	Saadut osingot vuonna 2007	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
	milj. €	milj. €			milj. €	milj. €	milj. €
Finnvera Oyj		240,5	100,0				240,5
Licentia Oy		0,6	37,5				0,6
Metsäklusteri Oy		0,3	10,0				-
Nicanti Oy		0,2	23,4				-
St1 Biofuels Oy		-					0,2
Suomen Teollisuussijoitus Oy		269,8	100,0				269,8
Vergo Oy		0,2	24,1				0,0
Zora Biosciences Oy		0,4	32,1				-
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		16,8			46,4		16,8
Alko Oy		16,8	100,0		46,4		16,8
Ympäristöministeriön hallin- nonala							0,1
Kymen ympäristölaboratorio Oy		-					0,1
Muut osakkeet ja osuudet ³⁾		2,2			0,7		2,1
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet		48,0					46,8
Käyttö- ja rahoitusomaisuusosak- keet ja -osuudet yhteensä		10 295,3			1 638,6		10 497,5

¹⁾ Omistusosuus (valtion suora omistus) kyseisestä yhtiöstä, mikäli omistusosuus ylittää 10 %.

²⁾ Valtion omistajaohjaustoiminto keskitettiin valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007. Kanslialle siirrettiin aikaisemmin viidessä ministeriössä (VM, KTM, LVM, MMM ja YM) hallinnoitu omaisuus.

³⁾ Yhteissumma niistä valtion omistamista osuuksista yhtiöissä tai yhteisöissä, joiden kirjanpitoarvo on vähemmän kuin 100 000 euroa.

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

milj. €	Kirjanpitoarvo 31.12.2007	Kirjanpitoarvo 31.12.2006	Muutos 2007—2006
Valtiovarainministeriön hallinnonala	2 618,0	2 618,0	0,0
Senaatti-kiinteistöt	2 618,0	2 618,0	0,0
- Peruspääoma	672,8	672,8	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	1 945,3	1 945,3	0,0
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	3 463,1	3 446,4	16,8
Metsähallitus	3 463,1	3 446,4	16,8
- Peruspääoma	2 462,4	2 462,4	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	1 000,8	984,0	16,8
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	590,5	591,6	-1,1
Ilmailulaitos	421,7	421,6	0,0
- Peruspääoma	184,5	184,5	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	237,1	237,1	0,0
Luotsausliikelaite	10,9	10,9	0,0
- Peruspääoma	2,0	2,0	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	8,9	8,9	0,0
Tieliikelaite Destia	57,6	57,6	0,0
- Peruspääoma	17,3	17,3	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	40,3	40,3	0,0
Varustamoliikelaite	90,7	90,7	0,0
- Peruspääoma	18,7	18,7	0,0
- Muu oman pääoman ehdoin sijoitettu pääoma	72,0	72,0	0,0
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	9,7	10,8	-1,1
- Raskone Oy	9,2	10,3	-1,1
- TAP-yhtiöt Oy	0,5	0,5	0,0
Yhteensä	6 671,7	6 656,0	15,7

Liite 8: Valtion talousarviotalouden velan muutokset

milj. €	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 2007—2006
Otetut euromääräiset lainat	42 372	44 139	-1 767
Lainat valtion ydinjätehuoltorahastolta	245	245	0
Muu pitkäaikainen velka	26	33	-7
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	7 118	6 825	293
Lyhytaikaiset lainat	4 219	5 725	-1 506
Yhteensä	53 981	56 968	-2 987

Liite 9: Valtion talousarviotalouden velan maturitteetijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)

Velkojen juoksuaika	2007			2006		
	Kirjanpitoarvo milj. €	%	Käypä arvo milj. €	Kirjanpitoarvo milj. €	%	Käypä arvo milj. €
0 - 1 vuotta	11 244	21	11 517	12 550	22	12 704
1 - 2 vuotta	7 304	14	7 526	7 169	13	7 237
2 - 3 vuotta	6 223	12	6 328	7 366	13	7 583
3 - 4 vuotta	5 884	11	6 325	6 245	11	6 313
4 - 5 vuotta	5 248	10	5 283	5 896	10	6 446
Yli 5 vuotta	18 077	33	18 382	17 742	31	18 679
Velat yhteensä	53 981	100	55 361	56 968	100	58 962

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2005	2,43
31.12.2006	2,52
31.12.2007	2,43

Liite 10: Rahoituserät valtion taseessa

31.12.2007 milj. €	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 — 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 — 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	2	5	3	0		4	14
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset				8	39	50	97
Euromääräiset lainasaamiset	4	70	407	1	1 190	109	1 780
Muut euromääräiset sijoitukset				7 159			7 159
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				485			485
Yhteensä	5	75	410	7 653	1 230	163	9 535
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat		1 117	328		23 458	17 469	42 372
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta		245					245
Muut pitkäaikaiset velat					33		33
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	59			7 059			7 118
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat				4 219			4 219
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat				155			155
Yhteensä	59	1 362	328	11 433	23 491	17 469	54 143

Liite 11: Valtion talousarviotalouden kassanpitotarve ja likvidit varat

Katettavat erät, milj. €	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 2007—2006
Talousarvion kumulatiivinen ylijäämä	1 062	1 102	-40
Siirretyt määrärahat	2 139	2 214	-75
Rahastojen yhdystilit	1 388	1 193	195
Muut rahastot	74	67	7
Talletetut vieraat varat	155	147	8
Saadut ennakot	492	467	25
Ostovelat	593	590	4
Edelleen tilittävät erät	1 010	889	121
Menorästit	149	158	-8
Muut siirtovelat	1 259	1 322	-62
Muut lyhytaikaiset velat	438	391	48
Bruttokassanpitotarve	8 759	8 537	221
Myyntisaamiset	369	365	5
Tulorästit	284	287	-3
Muut siirtosaamiset	169	147	22
Tullisaatavat	20	19	1
Muut lyhytaikaiset saamiset	135	122	14
Ennakkomaksut	160	136	23
Vähennyserät yhteensä	1 137	1 076	61
Nettokassanpitotarve	7 621	7 461	160
Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset	7 159	7 260	-101
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	485	224	261
Likvidit varat yhteensä	7 644	7 484	160
Likvidit varat miinus nettokassanpitotarve	23	23	0

Liite 12: Valtiontakaukset, -takuut sekä muut vastuusitoumukset

Valtiontakaukset ja -takuut

milj. €	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 2007—2006
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	683	735	-53
Finnvera Oyj	683	735	-53
- Laki valtion erityisrahastoyhtiön perustamiseen liittyvistä järjestelyistä (442/98) ja laki valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta (445/1998, muut. 526/2001)			
Julkisyhteisöt	885	930	-45
Senaatti-kiinteistöt	837	711	126
- Laki valtion liikelaitoksista (1185/2002)			
Espoon kaupunginmuseo	-	125	-125
Helsingin kaupungin taidemuseo	-	70	-70
Hyvinkään taidemuseo	-	3	-3
Sara Hildenin taidemuseo	18	-	18
Tampereen taidemuseo	-	13	-13
Valtion taidemuseo/Ateneum	30	7	23
- Laki taidenäyttelyjen valtion takauksista (411/1986)			
Kotitaloudet	1 318	1 310	8
Opintolainat	1 318	1 310	8
- Opintotukilaki (28/1972, laki korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta (111/1992) ja opintotukilaki (65/1994)			
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	26	26	0
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiö (peruskorjaus)	26	26	0
- VN:n päätös 6.7.2000			
Ulkomaat	411	414	-3
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	381	382	-1
- Asetus Pohjoismaiden Investointipankille annetun valtion takauksen korottamisesta (222/91) ja 10/1994 talousarviosarja. Asetus Pohjoismaiden Investointipankin Baltian maiden yrityksille myönnettävien luottojen valtiontakauksista (897/92) ja 3/1996 talousarviosarja. Asetus Pohjoismaiden Investointipankin ympäristöinvestointilainojen valtiontakauksesta, talousarviosarja 7/96. TA 2002.			
Suomen Vientiluotto Oyj	30	32	-2
- Vuoden 2001 LTA mom. 28.82.89			
Takaukset ja takuut yhteensä	3 322	3 415	-92

Valtiontakaukset ja -takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo	Jakauma	Tilinpäätös- päivän kurssi
	milj. €	%	€
Euro (EUR)	2 569	77	
Norjan kruunu (NOK)	427	13	7,958
Yhdysvaltojen dollari (USD)	261	8	1,4721
Japanin jeni (JPY)	64	2	164,93
Sveitsin frangi (CHF)	1	0	1,6547
Venäjän rupla (RUB)	1	0	35,986
Yhteensä	3 322	100	

Muut valtion vastuusitoumukset

Erittelyssä on esitetty vastuusitoumukset, joiden arvo on vähintään 5 milj. euroa. Vastuun määrä on kuitenkin esitetty vain niistä sitoumuksista, joista se on ollut määriteltävissä. Vastuun määrää ei siten ole esitetty esim. kaikista toistaiseksi voimassa olevista vuokrasopimuksista.

Valtion vastuusitoumusten ja merkittävien monivuotisten taloudellisten sopimusvastuiden laadintaperusteet ovat muuttuneet. Myös vuoden 2006 tiedot ovat uusien laskentaperusteiden mukaiset.

milj. € tai sanallinen selitys	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 2007—2006
Eduskunta	7	0	7
Vuokrasopimukset	7	0	7
Valtioneuvosto			
Vuokrasopimukset			
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	328	357	-29
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset	328	357	-29
Oikeusministeriön hallinnonala	470	518	-48
Vuokrasopimukset	470	518	-48
Sisäasiainministeriön hallinnonala	233	89	144
Vuokrasopimukset	233	89	144
Puolustusministeriön hallinnonala			
Vuokrasopimukset			
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset			
Valtiovarainministeriön hallinnonala	84 007	80 610	3 397
Valtion eläkevastuu	82 700	79 300	3 400
Valtion vastuut tapaturma- ja liikennevahinkokorvauksista sekä ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen korvauksista	294	284	10
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset	575	580	-5
Vuokrasopimukset	118	91	26
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	320	355	-34

milj. € tai sanallinen selitys	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 2007—2006
Opetusministeriön hallinnonala	1 411	1 374	36
Vuokrasopimukset	1 388	1 328	60
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	23	46	-23
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	7	6	0
Vuokrasopimukset	7	6	0
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset			
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	960	117	843
Vuokrasopimukset	131	117	14
Tietojärjestelmien käyttöpalvelusopimus ¹⁾	10		
Alueurakkasopimukset ja muut urakkasopimukset ¹⁾	784		
Rataverkon sähkörata- ja vahvavirtajärjestelmien kunnossapito- sopimus ¹⁾	35		
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	62	73	-11
Vastuut luotto- ja takaustappioista ²⁾			
Vuokrasopimukset	62	73	-11
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	98	105	-8
Vuokrasopimukset	98	105	-8
Ympäristöministeriön hallinnonala	23	10	13
Vuokrasopimukset	23	10	13
Yhteensä	87 604	83 259	4 345

¹⁾ Tietoa ei ole saatavissa vuodelta 2006.

²⁾ Valtio on sitoutunut korvaamaan Finnvera Oyj:lle valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (455/1988) 2 ja 4 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa mahdollisesti syntyneitä luotto- ja takaustappioita. Valtio maksaa yhtiölle siirrettäväksi edelleen luotonsaajille vuosittain korkotukea, joka myönnetään suuruudeltaan alueellisesti porrastettuna (alueellinen korkotuki). Valtio korvaa yhtiölle lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa mahdollisesti syntyneitä luotto- ja takaustappioita (luotto- ja takaustappiotuki, L luotto- ja takaust. 8 § 1 mom. 3 kohta). Lain 8 § 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen sitoumuksen piiriin kuuluvaa 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen luottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä 2,6 miljardia euroa. Vuosittaisia tappioiden enimmäismääriä ei ole säädetty, vaan talousarviossa on arviomääräraha, josta valtio maksaa Finnveralle valtioneuvoston sitoumuksessa päätetyn prosenttiosuuden mukaisen osuuden luotto- ja takaustappioista.

Merkittävät monivuotiset taloudelliset sopimusvastuut

milj. €	Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio
Vuokrasopimukset	583
Eduskunta	1
Valtioneuvosto	4
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	7
Oikeusministeriön hallinnonala	32
Sisäasiainministeriön hallinnonala	43
Puolustusministeriön hallinnonala	111
Valtiovarainministeriön hallinnonala	23
Opetusministeriön hallinnonala	298
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	14
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	10
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	25
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	10
Ympäristöministeriön hallinnonala	5
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	55
Puolustusministeriön hallinnonala	6
Valtiovarainministeriön hallinnonala	49
Yhteensä	638

Liite 13: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Valtion talousarviosta annetun lain 18 §:n mukaan valtion tilinpäätökseen ja tilinpäätöskertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta.

Jotta tilinpäätös osaltaan täydentäisi oikean ja riittävän kuvan muodostumista talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista sekä valtion taloudellisesta asemasta on seuraavien tietojen antaminen tarpeen.

Valtionvelka

Valtionvelka yleisenä käsitteenä kattaa valtion talousarviotalouden ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen velan. Rahoituslaskelman rivi valtionvelan nettomuutos kuvaa valtion rahoituslaskelmassa valtion talousarviotalouden velan nettomuutosta, ei valtionvelan nettomuutosta kokonaisuudessaan. Talousarviotalouden ja rahastojen yhteisen valtionvelan nettovähennys oli 2 834 milj. euroa ja velan kokonaismäärä nimellisarvoltaan 56,0 mrd. euroa ja markkina-arvoltaan 57,5 mrd. euroa.

Taseesta puuttuvat erät

Kansallisomaisuus jätettiin pois valtion aloittavasta taseesta (vuonna 1998) muilta osin kuin silloin kun se korvasi käyttöomaisuutta. Kansallisomaisuudeksi merkittiin lähinnä toimistokäytössä olleet historialliset rakennukset. Mm. eduskunnan, taidemuseon ja muiden virastojen hallinnassa olevat taideteokset, jotka on hankittu ennen vuotta 1998 sekä museoesineet ja -kokoelmat puuttuvat kansallisomaisuudesta.

Taseesta puuttuu osa valtion omistusosuuksista kansainvälisissä rahoituslaitoksissa. Yhteensä näitä on valtiovarainministeriöllä 262 milj. euroa (268 milj. euroa) ja ulkoasiainministeriöllä 1 246 milj. euroa (1 209 milj. euroa). Suurimmat osuudet ovat Maailmanpankki IDA:ssa (681 milj. euroa), Afrikan kehitysrahasto AfDF:ssä (216 milj. euroa) Pohjoismainen kehitysrahasto NDF:ssä (110 milj. euroa), Aasian kehitysrahasto AsDF:ssä (105 milj. euroa) ja Euroopan investointipankissa (105 milj. euroa).

Koska verot kirjataan maksuperusteella, puuttuvat kaikki verotukseen liittyvät saamiset ja velat valtion taseesta. Yhteensä valtion osuus verosaamisista oli 275 milj. euroa (287 milj. euroa).

Valtiolla on saamia rikosoikeudellisista seuraamuksista, jotka puuttuvat valtion taseesta. Yhteensä näitä oli 252 milj. euroa (231 milj. euroa).

Valtion eläkevastuu kasvoi vuoden 2007 aikana 3,4 mrd. euroa ollen vuoden lopussa 82,7 mrd. euroa. Reaalisesti vastuumuutos on 0,7 mrd. euroa ja loppu osa muutoksesta selittyy eläkeoikeuksia koskevan rekisteriaineiston täydentymisestä. Eläkevastuun katteena valtion eläkerahastossa olevan omaisuuden arvo oli 31.12.2007 12,2 mrd. euroa ja näin laskettuna vastuusta oli kattamatta 70,5 mrd. euroa. Eläkevastuuvelkaa ei kirjata valtion taseeseen.

Selvitys verotulojen ja -tuottojen eroista eri laskelmilla

Erilaisista kohdentamisperusteista sekä verotulon määrittämisestä johtuen verotulot/-tuotot ovat erisuuruiset talousarvion toteutumalaskelmassa, tuotto- ja kululaskelmassa sekä rahoituslaskelmassa. Talousarvion toteutumalaskelmassa verot ja veronluonteiset tulot ovat 36 711 milj. euroa. Tuotto- ja kululaskelmassa verot ja veronluonteiset maksut ovat 36 541 milj. euroa. Rahoituslaskelmassa verot ja veronluonteiset tulot ovat 37 668 milj. euroa.

Arvonlisäveromenot esitetään tuotto- ja kululaskelmassa verotuottojen vähennyksenä. Talousarviossa ne budjetoidaan määrärahoiksi pääluokkiin. Rahoituslaskelmassa arvonlisäveromenot esitetään oman toiminnan rahavirrassa rivillä ”Tavaroiden ja palveluiden ostomenot”.

Talousarviossa muualle kuin osastoon 11 Verot ja veronluonteiset tulot budjetoidut arvonlisäverotulot ja veronluonteiset maksut sekä momentille 28.99.63. budjetoidut verovelvollisille takaisin maksetut verot esitetään tuotto- ja kululaskelmassa verojen ja veronluonteisten maksujen erässä.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotto, valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista sekä valtion osuus totopelien tuotosta esitetään tuotto- ja kululaskelmassa veronluonteisina maksuina. Talousarviossa ne tuloutetaan osastoon 12 Sekalaiset tulot. Rahoituslaskelmassa ne ovat rivillä ”Muut vero- ja maksutulot”.

Sakkotuotot esitetään tuotto- ja kululaskelmassa rivillä ”Muut pakolliset maksut”. Sakot tuloutetaan talousarviossa osastoon 12 Sekalaiset tulot. Rahoituslaskelmassa sakot ovat rivillä ”Muut vero- ja maksutulot”.

Riistan- ja kalastuksenhoitomaksut esitetään tuotto- ja kululaskelmassa kohdassa ”Verot ja veronluonteiset maksut”. Riistan- ja kalastuksenhoitomaksut tuloutetaan talousarviossa osastoon 12 Sekalaiset tulot. Rahoituslaskelmassa ne ovat rivillä ”Muut vero- ja maksutulot”.

Tullisaatavat ovat taseessa oleva erä, joten niitä ei esitetä tuotto- ja kululaskelmassa eikä talousarviossa. Rahoituslaskelmassa tullisaatavien kertymä on rivillä ”Muut vero- ja maksutulot”.

Laskelma verojen ja veronluonteisten tulojen eroista eri laskelmilla:

Talousarvion toteutumalaskelman verot ja veronluonteiset tulot:	36 711
- Arvonlisäveromenot	-969
+ Muualle kuin os 11 kirjatut alv-tulot	11
+ Muut veronluonteiset maksut, kirjattu muualle kuin os 11	3
- Verovelvollisille takaisin maksetut verot	-1
- Energiaverotuki	-49
+ Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	410
+ Osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	398
+ Valtion osuus totopelien tuotosta	9
+ Riistan- ja kalastuksenhoitomaksu	20
- Virastojen maksamat verot	0
Yhteensä	36 541
=Tuotto- ja kululaskelman verot ja veronluonteiset maksut:	36 541
+ Arvonlisäveromenot	961
+ Sakkotuotot	167
+/- Tullisaatavien kertymä	-1
Yhteensä	37 668
=Rahoituslaskelman verot ja veronluonteiset tulot:	37 668

2. Valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet

2.1 Senaatti-kiinteistöt

Tuloslaskelma

	1.1.—31.12.2007	1.1.—31.12.2006
LIIEVAIHTO	645 871 208,47	626 235 981,18
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	40 476 034,64	37 927 116,17
Varastojen muutos	0,00	875,16
Ulkopuoliset palvelut	<u>64 728 222,82</u>	<u>76 646 564,36</u>
	105 204 257,46	114 574 555,69
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	12 950 805,18	11 584 344,07
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	2 423 323,46	2 283 575,56
Muut henkilösivukulut	<u>829 385,87</u>	<u>600 249,93</u>
	16 203 514,51	14 468 169,56
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	197 460 037,11	189 705 314,81
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	<u>13 109 390,00</u>	<u>8 028 007,17</u>
	210 569 427,11	197 733 321,98
Liiketoiminnan muut kulut	71 304 884,12	63 148 059,31
	403 282 083,20	389 924 106,54
LIIEVOITTO	242 589 125,27	236 311 874,64
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista	118 425,50	45 248,70
Muut korko- ja rahoitustuotot	4 211 859,79	2 634 730,69
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-11 890 610,00	-9 288 768,83
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-108 429 501,93</u>	<u>-100 115 308,19</u>
	-115 989 826,64	-106 724 097,63
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ JA VEROJA	126 599 298,63	129 587 777,01
VOITTO ENNEN VEROJA	126 599 298,63	129 587 777,01
Tuloverot	-761 222,75	-758 650,56
TILIKAUDEN VOITTO	<u>125 838 075,88</u>	<u>128 829 126,45</u>

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	510 494,72	661 252,91
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>1 770 800,70</u>	<u>2 386 383,93</u>
	2 281 295,42	3 047 636,84
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	633 474 584,98	636 696 172,25
Rakennukset ja rakennelmat	4 528 595 067,51	4 438 187 874,87
Koneet ja kalusto	919 859,88	1 405 764,31
Muut aineelliset hyödykkeet	60 967 969,00	61 501 730,71
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>161 434 545,34</u>	<u>217 073 139,16</u>
	5 385 392 026,71	5 354 864 681,30
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	117 160 122,26	119 935 212,35
Saamiset saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöiltä	4 052 000,00	3 207 000,00
Osuudet omistusyhteisyriksissä	64 741 221,12	74 588 447,09
Saamiset omistusyhteisyriksiltä	11 800 770,00	5 121 177,00
Muut osakkeet ja osuudet	22 626 205,40	24 503 315,28
Muut saamiset	<u>57 900,00</u>	<u>60 000,00</u>
	220 438 218,78	227 415 151,72
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Myyntisaamiset	10 485 981,70	5 667 897,08
Saamiset saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöiltä	78,38	0,00
Lainasaamiset	144 000,00	144 000,00
Muut saamiset	2 491 420,32	14 638 915,41
Siirtosaamiset	<u>3 074 544,85</u>	<u>3 165 404,29</u>
	16 196 025,25	23 616 216,78
Rahat ja pankkisaamiset	37 463 258,37	30 386 819,30
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>5 661 770 824,53</u></u>	<u><u>5 639 330 505,94</u></u>

2.1 Senaatti-kiinteistöt

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	672 751 705,85	672 751 705,85
Muu oma pääoma	1 946 026 607,59	1 945 225 607,59
Edellisten tilikausien voitto	692 904 112,06	638 074 985,61
Tilikauden voitto	<u>125 838 075,88</u>	<u>128 829 126,45</u>
	3 437 520 501,38	3 384 881 425,50
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 763 499,44	3 758 568,09
VIERAS PÄÄOMA		
Lainat valtiolta	1 188 258 745,70	1 337 604 154,64
Lainat rahoituslaitoksilta	973 034 584,99	853 570 158,11
Saadut ennakot	5 885 326,05	2 127 513,96
Ostovelat	47 125 534,87	52 645 118,52
Velat saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöille	4 102,71	18 317,64
Muut velat	3 578 416,72	1 098 446,84
Siirtovelat	<u>4 600 112,67</u>	<u>3 626 802,64</u>
	2 222 486 823,71	2 250 690 512,35
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>5 661 770 824,53</u>	<u>5 639 330 505,94</u>

2.2 Metsähallitus

Tuloslaskelma

	1.1.—31.12.2007	1.1.—31.12.2006
LIIKEVAIHTO	281 089 349,55	248 626 641,29
Liiketoiminnan muut tuotot	15 385 874,93	13 489 664,83
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	7 568 088,06	6 477 572,29
Varastojen muutos	168 375,92	16 767 414,85
Ulkopuoliset palvelut	104 553 639,99	96 097 391,95
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	53 791 043,42	53 249 791,37
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	9 835 320,99	8 270 097,65
Muut henkilösivukulut	2 871 011,50	3 203 773,58
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	6 914 397,08	7 456 345,33
Liiketoiminnan muut kulut	3 540 253,62	32 178 557,19
LIIKEVOITTO	75 370 811,20	38 415 361,91
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	816 510,73	84 984,33
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 869 167,67	849 807,70
Korkokulut ja muut rahoituskulut	844 965,00	732 251,85
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	0,00	5 850 000,00
VOITTO ENNEN VALTION TALOUSARVIOSTA MUUHUN TOIMINTAAN SAATUA RAHOITUSTA	77 211 524,60	32 767 902,09
Valtion talousarviosta muuhun toimintaan saatu rahoitus	38 901 413,62	43 803 353,21
Tuloverot	6 303 295,22	4 400 187,03
TILIKAUDEN VOITTO	<u>109 809 643,00</u>	<u>72 171 068,27</u>

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	140 334,00	138 460,61
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>98 803,80</u>	<u>83 784,30</u>
	239 137,80	222 244,91
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 468 681 010,10	3 442 977 556,26
Tiet	10 100 113,82	12 087 036,00
Rakennukset ja rakennelmat	31 298 527,60	29 660 756,93
Koneet ja kalusto	1 280 934,01	1 404 640,65
Muut aineelliset hyödykkeet	10 599,04	10 599,04
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>7 715 604,96</u>	<u>5 783 666,82</u>
	3 519 086 789,53	3 491 924 255,70
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	26 943 209,63	20 967 209,63
Osuudet osakkuusyrityksissä	1 655 576,00	336 376,00
Muut osakkeet ja osuudet	<u>898 704,83</u>	<u>898 704,83</u>
	29 497 490,46	22 202 290,46
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 548 823 417,79	3 514 348 791,07
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	<u>8 805 853,17</u>	<u>8 974 229,09</u>
	8 805 853,17	8 974 229,09
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	29 547 126,32	24 144 995,37
Saamiset saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöiltä	318 782,45	899 399,33
Muut saamiset	153 176,76	34 188,57
Siirtosaamiset	<u>4 272 672,32</u>	<u>1 627 496,27</u>
	34 291 757,85	26 706 079,54
Rahoitusarvopaperit	19 276 596,45	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	<u>32 424 825,46</u>	<u>23 756 199,37</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	94 799 032,93	59 436 508,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>3 643 622 450,72</u>	<u>3 573 785 299,07</u>

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	2 462 385 472,45	2 462 385 472,45
Muu oma pääoma	1 000 761 886,30	983 989 290,41
Edellisten tilikausien voitto	16 749 640,11	9 975 571,84
Tilikauden voitto	<u>109 809 643,00</u>	<u>72 171 068,27</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 589 706 641,86	3 528 521 402,97

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	0,00	110 000,00
---------------------------	------	------------

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	11 229 262,83	13 712 939,03
Ostovelat	9 315 997,49	7 746 033,98
Velat saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöille	1 086 117,75	1 367 522,84
Muut velat	5 280 535,11	905 013,41
Siirtovelat	<u>27 003 895,68</u>	<u>21 422 386,84</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	53 915 808,86	45 153 896,10

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

<u>3 643 622 450,72</u>	<u>3 573 785 299,07</u>
-------------------------	-------------------------

2.3 Ilmailulaitos

Tuloslaskelma

		1.1.—31.12.2007		1.1.—31.12.2006
LIIKEVAIHTO		290 189 848,59		266 948 876,90
Liiketoiminnan muut tuotot		4 004 945,20		1 185 091,59
MATERIAALIT JA PALVELUT				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	21 942 843,56		20 776 017,49	
Varastojen lisäys (-)/vähennys (+)	-439 619,39		-412 805,85	
Ulkopuoliset palvelut	<u>71 554 691,21</u>	93 057 915,38	<u>62 804 337,92</u>	83 167 549,56
HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	71 502 585,95		69 540 261,36	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	15 709 216,38		13 473 736,20	
Muut henkilösivukulut	<u>4 155 422,70</u>	91 367 225,03	<u>3 860 524,14</u>	86 874 521,70
POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
Rakennukset ja rakennelmat	13 323 048,74		13 038 733,74	
Koneet ja kalusto	15 882 244,90		15 505 553,43	
Maarakenteet	12 829 754,78		12 006 827,89	
Aineettomat oikeudet	716 980,72		961 898,33	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>6 731,22</u>	42 758 760,36	<u>10 308,23</u>	41 523 321,62
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT		<u>33 959 679,84</u>		<u>33 239 690,26</u>
LIIKEVOITTO		33 051 213,18		23 328 885,35
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	33 123,97		15 117,10	
Muut korko- ja rahoitustuotot	4 355 397,06		3 411 690,75	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	95 248,67		-80 896,17	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-6 135 935,80</u>	<u>-1 652 166,10</u>	<u>-3 885 303,52</u>	<u>-539 391,84</u>
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		31 399 047,08		22 789 493,51
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VE-ROJA		31 399 047,08		22 789 493,51
TILIKAUDEN VOITTO		<u>31 399 047,08</u>		<u>22 789 493,51</u>

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 909 921,33	2 024 551,58
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>0,00</u>	<u>6 731,22</u>
	1 909 921,33	2 031 282,80
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	44 887 703,11	44 283 635,48
Rakennukset ja rakennelmat	224 697 463,47	218 958 867,69
Koneet ja kalusto	114 106 975,18	112 784 393,89
Maarakenteet	198 077 514,35	194 023 682,25
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>59 628 642,11</u>	<u>35 149 615,53</u>
	641 398 298,22	605 200 194,84
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	35 785 720,79	35 544 110,79
Muut osakkeet ja osuudet	<u>3 714 620,32</u>	<u>19 142 020,65</u>
	39 500 341,11	54 686 131,44
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	682 808 560,66	661 917 609,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	2 396 032,96	2 478 638,77
Valmiit tuotteet/tavarat	<u>1 513 948,67</u>	<u>955 395,62</u>
	3 909 981,63	3 434 034,39
Saamiset		
Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	26 427 199,90	22 433 274,97
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	745 059,38	678 246,13
Muut saamiset	3 299 125,80	2 026 485,75
Siirtosaamiset	<u>2 209 739,96</u>	<u>4 650 228,75</u>
	32 681 125,04	29 788 235,60
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	65 232 367,60	27 520 916,50
Rahat ja pankkisaamiset	5 640 128,03	2 110 906,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>107 463 602,30</u>	<u>62 854 093,39</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>790 272 162,96</u>	<u>724 771 702,47</u>

2.3 Ilmailulaitos

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	184 541 839,27	184 541 839,27
Aloittamisvaiheen muu oma pääoma	237 130 324,64	237 095 630,64
Edellisten tilikausien voitto	126 264 060,84	114 868 567,33
Tilikauden voitto	<u>31 399 047,08</u>	<u>22 789 493,51</u>
	579 335 271,83	559 295 530,75

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	3 036 452,07	3 289 823,00
---------------------------	--------------	--------------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	149 318 792,67	107 850 671,93
Muut velat	<u>3 413 120,58</u>	<u>2 311 087,41</u>
	152 731 913,25	110 161 759,34

Lyhytaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	8 531 879,26	8 531 879,26
Saadut ennakot	578 824,39	2 082 076,72
Ostovelat	21 331 439,22	18 395 318,39
Velat saman konsernin yrityksille	1 190 988,29	690 529,60
Muut velat	6 556 496,31	5 453 661,44
Siirtovelat	<u>16 978 898,34</u>	<u>16 871 123,97</u>
	55 168 525,81	52 024 589,38

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

<u>790 272 162,96</u>	<u>724 771 702,47</u>
-----------------------	-----------------------

2.4 Tieliikelaitos

Tuloslaskelma

	1.1.—31.12.2007	1.1.—31.12.2006
LIIKEVAIHTO	572 747 912,46	474 145 581,16
Valmistus omaan käyttöön	82 678,98	588 658,39
Liiketoiminnan muut tuotot	6 168 181,36	5 147 330,43
MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet, tarvikkeet, tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-111 172 634,29	-92 083 122,01
Varastojen lisäys tai vähennys	1 905 867,86	2 030 698,81
Ulkopuoliset palvelut	<u>-273 620 737,00</u>	<u>-210 734 045,25</u>
	-382 887 503,43	-300 786 468,45
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-93 928 109,70	-86 590 700,30
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-19 642 560,47	-18 390 802,87
Muut henkilösivukulut	<u>-5 401 886,29</u>	<u>-5 430 817,72</u>
	-118 972 556,46	-110 412 320,89
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Poisto aineettomista oikeuksista	-111 288,78	-115 684,00
Poisto liikearvosta	-9 961,62	0,00
Poisto muista pitkävaikutteisista menoista	-37 811,94	-302 303,89
Poisto rakennuksista ja rakennelmista	-548 995,73	-455 760,00
Poisto koneista ja kalustosta	-13 679 358,81	-13 487 594,00
Poisto muista aineellisista hyödykkeistä	<u>-1 122 082,00</u>	<u>-322 612,50</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 509 498,88	-14 683 954,39
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-136 358,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-53 579 984,95	-43 402 188,64
LIIKEVOITTO	7 912 871,08	10 596 637,61
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	31 951,00	14 662,00
Muut korko- ja rahoitustuotot	962 866,93	848 731,84
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-1 606 169,07</u>	<u>-1 828 297,52</u>
	-611 351,14	-964 903,68
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	7 301 519,94	9 631 733,93
SATUNNAISERÄT		
Satunnaiset tuotot	6 510 830,00	0,00
Satunnaiset kulut	<u>-9 000 000,00</u>	<u>0,00</u>
	-2 489 170,00	0,00
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	4 812 349,94	9 631 733,93
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	<u>4 812 349,94</u>	<u>9 631 733,93</u>

2.4 Tieliikelaitos

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	636 729,62	334 418,51
Liikearvo	232 632,38	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>619 397,40</u>	<u>0,00</u>
	1 488 759,40	334 418,51
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	3 085 419,16	3 225 017,77
Rakennukset ja rakennelmat	9 977 181,41	6 888 454,51
Koneet ja kalusto	59 177 501,33	56 918 909,54
Muut aineelliset hyödykkeet	15 503 765,14	15 401 743,95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>1 399 477,22</u>	<u>3 014 462,39</u>
	89 143 344,26	85 448 588,16
SIJOITUKSET		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	6 032 048,92	1 149 029,78
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	181 575,17	2 681 575,17
Saamiset omistusyhteisyhteisöissä	0,00	2 000 000,00
Muut osakkeet ja osuudet	<u>62 165,17</u>	<u>223 475,05</u>
	6 275 789,26	6 054 080,00
PYSYVÄT VASTAAVAT	96 907 892,92	91 837 086,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet ja tarvikkeet	<u>28 111 557,96</u>	<u>26 205 690,10</u>
	28 111 557,96	26 205 690,10
SAAMISET		
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	955 822,44	485 123,05
Lyhytaikaiset saamiset omistusyhteisyhteisöiltä	1 178 110,20	1 348 202,52
Myyntisaamiset	50 277 343,40	51 556 047,55
Muut saamiset	434 431,79	710 721,75
Siirtosaamiset	<u>57 967 904,17</u>	<u>24 123 860,25</u>
	110 813 612,00	78 223 955,12
Rahoitusarvopaperit	227 031,68	10 087 031,68
Rahat ja pankkisaamiset	1 075 052,44	24 783 285,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>140 227 254,08</u>	<u>139 299 962,38</u>
VASTAAVAA	<u><u>237 135 147,00</u></u>	<u><u>231 137 049,05</u></u>

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	17 323 356,43	17 323 356,43
Muu oma pääoma	40 285 199,01	40 273 781,56
Edellisten tilikausien voitto	33 076 953,33	28 261 086,37
Tilikauden voitto	<u>4 812 349,94</u>	<u>9 631 733,93</u>
	95 497 858,71	95 489 958,29
PAKOLLISET VARAUKSET	16 412 778,35	15 287 076,18
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
Laina valtiolta	24 174 155,23	27 627 625,20
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
Laina valtiolta	3 453 469,97	6 906 939,94
Lainat rahoituslaitoksilta	6 104 390,51	0,00
Saadut ennakot	20 897 526,36	16 461 187,41
Ostovelat	32 949 524,12	31 163 083,86
Velat saman konsernin yrityksille	181 054,68	177 790,31
Velat omistusyhteisyriksille	0,00	217 513,70
Muut velat	7 574 662,83	9 336 109,37
Siirtovelat	<u>29 889 726,24</u>	<u>28 469 764,79</u>
	101 050 354,71	92 732 389,38
VIERAS PÄÄOMA	<u>125 224 509,94</u>	<u>120 360 014,58</u>
VASTATTAVAA	<u>237 135 147,00</u>	<u>231 137 049,05</u>

2.5 Luotsausliikelaitos

Tuloslaskelma

	1.1.—31.12.2007	1.1.—31.12.2006
LIIKEVAIHTO	40 843 324,44	39 602 513,58
Liiketoiminnan muut tuotot	32 217,00	0,00
Materiaalit ja palvelut	-3 582 722,36	-3 855 940,38
Henkilöstökulut	-26 677 553,75	-25 908 859,40
Poistot	-2 389 183,69	-2 557 756,87
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-4 068 421,98</u>	<u>-3 613 554,97</u>
LIIKEVOITTO	4 157 659,66	3 666 401,96
Rahoitustuotot ja kulut	<u>155 801,15</u>	<u>44 485,96</u>
TILIKAUDEN VOITTO	<u><u>4 313 460,81</u></u>	<u><u>3 710 887,92</u></u>

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	83 952,35	74 832,74
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>484 322,81</u>	<u>482 727,53</u>
	568 285,16	557 560,27
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	319 468,75	319 468,75
Rakennukset ja rakennelmat	3 825 598,24	4 104 317,23
Vesialukset	11 954 496,71	11 806 096,88
Koneet ja muu kalusto	782 576,42	852 844,86
Keskeneräiset hankinnat	<u>2 071 125,30</u>	<u>934 600,00</u>
	18 953 265,42	18 017 327,72
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	<u>4 800,00</u>	<u>4 800,00</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	19 526 350,58	18 579 687,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 393 564,05	2 316 538,89
Saamiset konserniyrityksiltä	2 928,00	6 828,43
Siirtosaamiset	<u>728 429,96</u>	<u>677 560,56</u>
	4 124 922,01	3 000 927,88
Rahat ja pankkisaamiset	<u>4 694 868,86</u>	<u>4 910 489,33</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>8 819 790,87</u>	<u>7 911 417,21</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>28 346 141,45</u></u>	<u><u>26 491 105,20</u></u>

2.5 Luotsausliikelaitos

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	2 000 000,00	2 000 000,00
Muu oma pääoma	8 869 067,76	8 869 067,76
Edellisten tilikausien voittovarot	6 424 444,19	4 513 556,27
Tilikauden voitto	<u>4 313 460,81</u>	<u>3 710 887,92</u>
	21 606 972,76	19 093 511,95

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieraspääoma

Lainat valtiolta	466 500,00	913 200,00
------------------	------------	------------

Lyhytaikainen vieraspääoma

Lainat valtiolta	446 700,00	446 700,00
Ostovelat	627 034,84	1 076 350,91
Muut velat	1 240 826,62	1 295 690,61
Siirtovelat	<u>3 958 107,23</u>	<u>3 665 651,73</u>
	6 272 668,69	6 484 393,25

VIERAS PÄÄOMA	<u>6 739 168,69</u>	<u>7 397 593,25</u>
---------------	---------------------	---------------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>28 346 141,45</u></u>	<u><u>26 491 105,20</u></u>
----------------------	-----------------------------	-----------------------------

2.6 Varustamoliikelaitos (Fintaship)

Tuloslaskelma

	1.1.—31.12.2007	1.1.—31.12.2006
LIIKEVAIHTO	72 349 117,30	61 468 721,17
Liiketoiminnan muut tuotot	79 473,27	79 707,94
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	3 532 361,08	1 689 517,89
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-580 679,71	476 217,57
Ulkopuoliset palvelut	<u>13 286 427,91</u>	<u>9 423 155,02</u>
	16 238 109,28	11 588 890,48
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	24 380 738,63	27 200 606,19
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	3 868 689,68	4 220 513,06
Muut henkilösivukulut	<u>1 393 931,49</u>	<u>1 775 602,11</u>
	29 643 359,80	33 196 721,36
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	12 005 937,71	11 299 567,13
Liiketoiminnan muut kulut	8 640 356,90	7 979 540,61
LIIKEVOITTO /-TAPPIO	5 900 826,88	-2 516 290,47
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 634 196,61	564 555,14
Korkokulut	2 925 348,36	3 100 229,86
Muut rahoituskulut	<u>650 949,82</u>	<u>356 951,44</u>
	1 942 101,57	2 892 626,16
Satunnaiset erät	54 326,86	6 458 927,16
TILIKAUDEN VOITTO /TAPPIO	<u>4 013 052,17</u>	<u>1 050 010,53</u>

2.6 Varustamoliikelaitos (Fintaship)

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	<u>48 125,14</u>	<u>51 155,75</u>
	48 125,14	51 155,75
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	175 535,71	175 535,71
Rakennukset ja rakennelmat	0,00	176 797,96
Koneet ja kalusto	150 082 087,56	157 218 536,28
Muut aineelliset hyödykkeet	85 886,67	84 186,67
Ennakkomaksut aineellisista hyödykkeistä	<u>892 306,90</u>	<u>96 000,00</u>
	151 235 816,84	157 751 056,62
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	12 633,61	7 633,61
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	151 296 575,59	157 809 845,98
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 786 386,34	1 205 706,63
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 775 993,31	8 632 180,02
Muut saamiset	1 607 142,73	308 909,14
Siirtosaamiset	<u>694 810,63</u>	<u>300 421,39</u>
	10 077 946,67	9 241 510,55
Rahat ja pankkisaamiset	<u>15 110 862,76</u>	<u>8 643 827,05</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>26 975 195,77</u>	<u>19 091 044,23</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>178 271 771,36</u>	<u>176 900 890,21</u>

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	18 700 000,00	18 700 000,00
Muu oma pääoma	72 016 649,94	72 016 649,94
Edellisten tilikausien voitto	1 541 847,03	991 836,50
Tilikauden voitto	<u>4 013 052,17</u>	<u>1 050 010,53</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	96 271 549,14	92 758 496,97

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Laina valtiolta	64 500 000,00	68 800 000,00
-----------------	---------------	---------------

Lyhytaikainen

Laina valtiolta	4 300 000,00	4 300 000,00
Saadut ennakot	421 947,93	0,00
Ostovelat	3 353 708,02	1 938 465,38
Muut velat	2 728 621,29	3 619 640,76
Siirtovelat	<u>6 695 944,98</u>	<u>5 484 287,10</u>
	17 500 222,22	15 342 393,24

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

	<u>82 000 222,22</u>	<u>84 142 393,24</u>
--	----------------------	----------------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

	<u><u>178 271 771,36</u></u>	<u><u>176 900 890,21</u></u>
--	------------------------------	------------------------------

3. Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat

3.1 Valtion asuntorahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Muut toiminnan tuotot		4 765 288,08		10 511 742,73
TOIMINNAN KULUT				
Palvelujen ostot	-123 179,70		-5 054,40	
Muut kulut	<u>-114,94</u>	<u>-123 294,64</u>	<u>0,00</u>	<u>-5 054,40</u>
JÄÄMÄ I		4 641 993,44		10 506 688,33
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	342 983 870,59		278 204 125,25	
Rahoituskulut	<u>-109 858 170,39</u>	<u>233 125 700,20</u>	<u>-75 126 332,33</u>	<u>203 077 792,92</u>
JÄÄMÄ II		237 767 693,64		213 584 481,25
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Kunnille	7 923 252,55		5 967 037,48	
Elinkeinoelämälle	60 754,45		23 755,86	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	16 193,21		12 689,92	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	118 233 384,13		103 388 287,00	
Kotitalouksille	<u>4 597 718,45</u>	<u>130 831 302,79</u>	<u>5 523 272,92</u>	<u>114 915 043,18</u>
JÄÄMÄ III		106 936 390,85		98 669 438,07
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ		<u>106 936 390,85</u>		<u>98 669 438,07</u>

Tase

		31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA			
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET Sijoitukset			
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET Sijoitukset			
Lainasaamiset		9 441 580 370,17	9 413 169 549,17
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET Sijoitukset YHTEENSÄ		9 441 580 370,17	9 413 169 549,17
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS			
LYHYTAIKAISET SAAMISET			
Euromääräiset lainasaamiset	234 144 464,19		232 510 354,88
Siirtosaamiset	<u>114 280 229,83</u>	348 424 694,02	<u>95 010 903,17</u> 327 521 258,05
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT			
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>72 933 530,94</u>	<u>32 329 429,55</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		421 358 224,96	359 850 687,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>9 862 938 595,13</u>	<u>9 773 020 236,77</u>

3.1 Valtion asuntorahasto

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	6 209 317 695,29		6 209 317 695,29	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	1 238 377 839,82		1 267 708 401,75	
Talousarviosiirrot	-116 500 000,00		-128 000 000,00	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>106 936 390.85</u>	7 438 131 925,96	<u>98 669 438.07</u>	7 447 695 535,11
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Otetut euromääräiset lainat		400 000 000,00		400 000 000,00
LYHYTAIKAINEN				
Otetut euromääräiset lainat		2 007 652 752,23		1 904 986 587,71
Siirtovelat	17 122 182,95		22 291 307,00	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>31 733.99</u>	<u>17 153 916.94</u>	<u>-1 953 193.05</u>	<u>20 338 113.95</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>2 424 806 669.17</u>		<u>2 325 324 701.66</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>9 862 938 595.13</u>		<u>9 773 020 236.77</u>

3.2 Valtion eläkerahasto

Tuotto- ja kululaskelma

1.1.2007—31.12.2007			1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Muut toiminnan tuotot				
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot	156 964 403,40		159 528 251,73	
Eläkemaksutuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	854 382 543,74		822 544 491,87	
Muut eläkemaksutuotot	393 061 002,07		380 392 864,12	
Työntekijöiden eläkemaksut	294 371 726,97		287 910 535,48	
Työttömyysvakuutusmaksutuotot	5 503 028,50		5 036 973,00	
Muut toiminnan tuotot	89 209,32		0,00	
Muun toiminnan saamisten tileistäpoistot	<u>0,00</u>	1 704 371 914,00	<u>0,00</u>	1 655 413 116,20
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	122 987,97		39 981,79	
Henkilöstökulut	1 280 808,78		1 432 192,26	
Vuokrat	178 717,37		133 625,83	
Palvelujen ostot	2 282 513,27		1 871 956,75	
Muut kulut				
Muut kulut	159 849,11		132 449,65	
Osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot	5 287 982,21		6 449 757,98	
Poistot	<u>9 634,13</u>	<u>-9 322 492,84</u>	<u>112 061,27</u>	<u>-10 172 025,53</u>
JÄÄMÄ I		1 695 049 421,16		1 645 241 090,67
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot		<u>251 256 957,56</u>		<u>202 579 182,18</u>
JÄÄMÄ II		1 946 306 378,72		1 847 820 272,85
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Elinkeinoelämältä				
Siirtymämaksut	0,00		-172 686,81	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Eläkeoikeuden palautukset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>-172 686,81</u>
JÄÄMÄ III		1 946 306 378,72		1 847 647 586,04
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ		<u>1 946 306 378,72</u>		<u>1 847 647 586,04</u>

3.2 Valtion eläkerahasto

Tase

		31.12.2007		31.12.2006
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	234,04		1 170,19	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>0,00</u>	234,04	<u>0,00</u>	1 170,19
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	9 214,33		13 822,07	
Kalusteet	<u>144 568,00</u>	153 782,33	<u>21,88</u>	13 843,95
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	4 876 681 743,10		4 961 251 965,43	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	3 427 194 774,55		2 506 864 988,85	
Muut pitkäaikaiset valuuttamääräiset sijoitukset	<u>1 470 668 575,40</u>	<u>9 774 545 093,05</u>	<u>1 226 656 712,15</u>	<u>8 694 773 666,43</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		9 774 699 109,42		8 694 788 680,57
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Siirtosaamiset	225 263 187,82		213 141 633,53	
Muut lyhytaikaiset saamiset	3 443 212,54		14 027,29	
Ennakkomaksut	<u>17 426,47</u>	228 723 826,83	<u>4 804,74</u>	213 160 465,56
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SJOITUKSET				
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot		1 085 061 656,82		209 406 385,88
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta	3 518 155,36		2 234 973,63	
Muut pankkitilit	<u>72 913 827,24</u>	<u>76 431 982,60</u>	<u>65 180 156,30</u>	<u>67 415 129,93</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		1 390 217 466,25		489 981 981,37
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>11 164 916 575,67</u>		<u>9 184 770 661,94</u>

		31.12.2007		31.12.2006
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	-13 663 783 855,12		-13 663 679 855,12	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	22 847 855 259,59		21 000 207 673,55	
Talousarviosiirrot	-3 540 000,00		-104 000,00	
Tilikauden tuottojäämä	<u>1 946 306 378,72</u>	<u>11 126 837 783,19</u>	<u>1 847 647 586,04</u>	<u>9 184 071 404,47</u>
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	114 396,86		71 191,26	
Edelleen tilitettävät erät	-666,79		20 772,37	
Siirtovelat	37 928 206,65		571 762,23	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>36 855,76</u>	<u>38 078 792,48</u>	<u>35 531,61</u>	<u>699 257,47</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>38 078 792,48</u>		<u>699 257,47</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>11 164 916 575,67</u>		<u>9 184 770 661,94</u>

3.3 Maatilatalouden kehittämisrahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	4 836 729,61		7 567 465,50	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	102 680,61		62 234,12	
Muut toiminnan tuotot	<u>180 684,78</u>	5 120 095,00	<u>34 625,58</u>	7 664 325,20
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 191 995,26		7 417 741,46	
Ostot tilikauden aikana	4 371 999,53		8 339 561,69	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-180 004,27		-921 820,23	
Henkilöstökulut	5 761,01		13 255,32	
Palvelujen ostot	130 106,22		796 019,24	
Muut kulut	<u>45 085,34</u>	<u>-4 372 947,83</u>	<u>102 275,38</u>	<u>-8 329 291,40</u>
JÄÄMÄ I		747 147,17		-664 966,20
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	12 867 756,07		14 670 834,15	
Rahoituskulut	<u>-3 769 761,24</u>	9 097 994,83	<u>-4 377 784,61</u>	10 293 049,54
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ II		9 845 142,00		9 628 083,34
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:lta	<u>15 983 861,20</u>	15 983 861,20	<u>15 548 925,71</u>	15 548 925,71
Kulut				
Muut siirtotalouden kulut				
elinkeinoelämälle	<u>144 651 369,89</u>	-144 651 369,89	<u>115 855 218,07</u>	-115 855 218,07
Siirtotalouden kulujen palautukset		<u>7 521,10</u>		<u>90 222,48</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-118 814 845,59</u>		<u>-90 587 986,54</u>

Tase

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Lainasaamiset	<u>414 282 364,88</u>		<u>485 368 065,48</u>	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		414 282 364,88		485 368 065,48
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>8 478 590,02</u>	8 478 590,02	<u>8 298 585,75</u>	8 298 585,75
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset		925 751,87		851 065,84
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	601 559,96		140 835,31	
Siirtosaamiset	2 752 515,63		2 920 127,10	
Muut lyhytaikaiset saamiset	76 197 740,28		87 539 999,05	
Ennakkomaksut	<u>4 724,19</u>	79 556 540,06	<u>5 118,93</u>	90 606 080,39
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>346 366 262,24</u>	<u>346 366 262,24</u>	<u>268 308 070,46</u>	<u>268 308 070,46</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		435 327 144,19		368 063 802,44
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>849 609 509,07</u>		<u>853 431 867,92</u>

3.3 Maatilatalouden kehittämisrahasto

			31.12.2007	31.12.2006
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	1 386 399 225,63		1 363 187 225,63	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-535 204 486,51		-444 616 499,97	
Talousarviosiirrot	115 000 000,00		23 212 000,00	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-118 814 845,59</u>	<u>847 379 893,53</u>	<u>-90 587 986,54</u>	<u>851 194 739,12</u>
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	2 229 605,54		2 216 645,76	
Siirtovelat	0,00		14 000,00	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>10,00</u>	<u>2 229 615,54</u>	<u>6 483,04</u>	<u>2 237 128,80</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>2 229 615,54</u>		<u>2 237 128,80</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>849 609 509,07</u>		<u>853 431 867,92</u>

3.4 Valtion ydinjätehuoltorahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	65,00		75,40	
Henkilöstökulut	56 075,14		54 620,77	
Palvelujen ostot	<u>272 599,99</u>	<u>-328 740,13</u>	<u>261 702,74</u>	<u>-316 398,91</u>
JÄÄMÄ I		-328 740,13		-316 398,91
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	58 303 826,29		43 035 074,18	
Rahoituskulut	<u>-6,00</u>	<u>58 303 820,29</u>	<u>0,00</u>	<u>43 035 074,18</u>
JÄÄMÄ II		57 975 080,16		42 718 675,27
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	0,00		20 000,00	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	<u>-3 645 951,61</u>	<u>-3 645 951,61</u>	<u>3 556 174,72</u>	<u>-3 576 174,72</u>
JÄÄMÄ III		54 329 128,55		39 142 500,55
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAK-SUISTA				
Veronluonteiset maksut		<u>3 980 840,00</u>		<u>3 865 600,00</u>
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ		<u>58 309 968,55</u>		<u>43 008 100,55</u>

3.4 Valtion ydinjätehuoltorahasto

Tase

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Lainasaamiset valtiolta	245 261 797,86		245 261 797,86	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>139 859 546,98</u>	<u>385 121 344,84</u>	<u>121 995 723,86</u>	<u>367 257 521,72</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		385 121 344,84		367 257 521,72
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Siirtosaamiset	56 635 202,98		41 991 380,78	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>1 134 450 000,00</u>	1 191 085 202,98	<u>1 083 150 000,00</u>	1 125 141 380,78
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>2 375 902,82</u>		<u>2 150 131,52</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		1 193 461 105,80		1 127 291 512,30
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 578 582 450,64</u>		<u>1 494 549 034,02</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma				
Fortum Power and Heat Oy	648 500 000,00		617 600 000,00	
Teollisuuden Voima Oy	864 100 000,00		826 600 000,00	
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	5 458 328,71		5 313 779,77	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	1 165 331,93		1 099 650,43	
Talousarviosiirrot	-8 328,70		-13 779,76	
Tilikauden tuottojäämä	<u>58 309 968,55</u>	<u>1 577 525 300,49</u>	<u>43 008 100,55</u>	<u>1 493 607 750,99</u>
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	1 054 199,87		938 543,83	
Edelleen tilittävät erät	953,67		934,84	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 996,61</u>	<u>1 057 150,15</u>	<u>1 804,36</u>	<u>941 283,03</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>1 057 150,15</u>		<u>941 283,03</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 578 582 450,64</u>		<u>1 494 549 034,02</u>

3.5 Huoltovarmuusrahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TUOTOT				
Huoltovarmuusmaksut	49 733 191,42		50 293 172,62	
Liikevaihto	70 393 163,85		40 965 548,44	
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>1 260 901,00</u>	121 387 256,27	<u>817 653,24</u>	92 076 374,30
VALTION VARMUUSVARASTOINTI				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	61 574 670,21		33 175 955,43	
Varastojen muutos	15 434 842,31		7 041 878,87	
Varastointikustannukset	<u>13 318 087,27</u>	59 457 915,17	<u>13 188 251,83</u>	39 322 328,39
HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	1 736 977,46		1 573 271,57	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	336 183,86		300 089,52	
Muut henkilöstösivukulut	<u>84 193,57</u>	2 157 354,89	<u>72 534,99</u>	1 945 896,08
POISTOT				
Suunnitelman mukaiset poistot		4 802 135,28		5 860 646,33
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT				
Muut kiinteät kulut	1 941 290,30		1 303 997,63	
PTS:n erityiskulut	1 216 783,54		1 078 472,23	
Infrastruktuurikulut	4 835 997,16		3 097 214,05	
Lääkkeiden velvoitevarastointikulut	6 670 621,52		3 976 537,53	
Muut huoltovarmuuskulut	<u>1 260 832,38</u>	<u>15 925 524,90</u>	<u>1 530 023,56</u>	<u>10 986 245,00</u>
LIIKEVOITTO		39 044 326,03		33 961 258,50
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Korkotuotot	30 730,84		5 154,07	
Osingot	5 173 730,64		2 588 766,50	
Korkokulut	<u>142,81</u>	<u>5 204 318,67</u>	<u>0,00</u>	<u>2 593 920,57</u>
TILIKAUDEN VOITTO		<u>44 248 644,70</u>		<u>36 555 179,07</u>

3.5 Huoltovarmuusrahasto

Tase

		31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Aineettomat oikeudet	5 256 022,56		5 759 680,04
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>99 142,29</u>	5 355 164,85	<u>140 615,82</u>
			5 900 295,86
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
Maa- ja vesialueet	1 182 361,12		1 350 549,05
Rakennukset ja rakennelmat	4 246 494,62		6 215 233,09
Koneet ja kalusto	8 290 160,15		8 127 158,20
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>2 712 961,03</u>	16 431 976,92	<u>2 562 720,72</u>
			18 255 661,06
SIJOITUKSET			
Osakkeet ja osuudet		<u>76 659 443,59</u>	<u>76 537 743,71</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		98 446 585,36	100 693 700,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
VAIHTO-OMAISUUS			
Varmuusvarastoidut tavarat		887 931 919,83	872 497 077,52
LYHYTAIKAISET SAAMISET			
Myyntisaamiset	1 113 461,98		6 296 537,13
ALV-saamiset	3 728 703,10		3 923 086,09
Muut saamiset	1 970 704,31		2 086 005,39
Siirtosaamiset	<u>4 344 042,42</u>	11 156 911,81	<u>4 488 347,90</u>
			16 793 976,51
RAHAT JA PANKKISAAMISET			
Rahat ja pankkisaamiset		<u>210 491 039,52</u>	<u>175 702 654,20</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		<u>1 109 579 871,16</u>	<u>1 064 993 708,23</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>1 208 026 456,52</u></u>	<u><u>1 165 687 408,86</u></u>

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahastopääoma	485 452 536,96		485 452 536,96	
Edellisen tilikauden voitto	671 893 799,27		635 338 620,20	
Tilikauden voitto	<u>44 248 644,70</u>	1 201 594 980,93	<u>36 555 179,07</u>	1 157 346 336,23
PAKOLLISET VARAUKSET				
Muut pakolliset varaukset				231 194,64
VIERAS PÄÄOMA		0,00		
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	5 984 042,03		7 726 672,89	
Muut lyhytaikaiset velat	84 292,06		68 183,93	
Siirtovelat	<u>363 141,50</u>	<u>6 431 475,59</u>	<u>315 021,17</u>	<u>8 109 877,99</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 208 026 456,52</u>		<u>1 165 687 408,86</u>

3.6 Valtion takuurahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Takuumaksut	875 533,25		1 576 445,52	
Takausmaksut	81 763,52		171 709,02	
Muut toiminnan tuotot	<u>39 754,41</u>	997 051,18	<u>40 557,17</u>	1 788 711,66
TOIMINNAN KULUT				
Henkilöstökulut	10 228,73		10 091,88	
Perintäkulut	70 091,23		162 494,64	
Muut kulut	<u>537 805,45</u>	<u>-618 125,41</u>	<u>1 089 635,96</u>	<u>-1 262 222,48</u>
JÄÄMÄ		378 925,77		526 489,18
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Takaisinperintätuotot	11 070 079,53		39 520 091,85	
Takuu- ja takauskorvaukset	<u>-2 804 651,37</u>	<u>8 265 428,16</u>	<u>-2 403 021,00</u>	<u>37 117 070,85</u>
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ		<u>8 644 353,93</u>		<u>37 643 560,03</u>

Tase

			31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMaisuUS				
Pitkäaikaiset saamiset				
Takaisinperintäsaamiset				
Vakautetut saamiset, ent. Neuvostoliito				
Muut vakautetut saamiset	26 348 160,30		32 673 249,57	
WM-takuu- ja takaisinsaamiset	9 000 000,00		1 681 879,26	
Muut takaisinperintäsaamiset	<u>37 521 825,14</u>	72 869 985,44	<u>50 358 903,72</u>	84 714 032,55
Lyhytaikaiset saamiset				
Takuu- ja takaisinmaksutulosaamiset		15 747,80		31 108,57
Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset				
Rahoitusomaisuusarvopaperit		450,93		450,93
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				
Yhdystilisaatava valtiolta	691 686 480,28		672 578 741,27	
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>95 204,49</u>	<u>691 781 684,77</u>	<u>71 877,58</u>	<u>672 650 618,85</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>764 667 868,94</u>		<u>757 396 210,90</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtiontakuurahaston pääoma	1 027 769 220,94		1 035 208 899,04	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-275 400 784,86		-313 044 344,89	
Talousarviosiirrot	0,00		-7 439 678,10	
Tilikauden tuottojäämä	<u>8 644 353,93</u>	761 012 790,01	<u>37 643 560,03</u>	752 368 436,08
VARAUKSET				
Korvausvastuu		1 621 574,57		1 695 758,20
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Takuumaksuennakot		1 301 941,90		1 575 544,47
Lyhytaikainen				
Takuumaksuennakot	722 544,36		1 189 591,95	
Siirtovelat	<u>9 018,10</u>	<u>731 562,46</u>	<u>566 880,20</u>	<u>1 756 472,15</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>764 667 868,94</u>		<u>757 396 210,90</u>

3.7 Valtion vakuusrahasto

Tuloslaskelma

	1.1.2007 — 31.12.2007	1.1.2006 — 31.12.2006
TUKITOIMINNAN TUOTOT JA KULUT		
Muut korkotuotot	0,00	21 279,65
Myyntivoitot ja muut rahoitustuotot	12 273 992,54	645 962,15
Muut tukitoiminnan tuotot	4 612 450,25	7 231 059,77
Kurssivoitot	0,00	45 502,53
Kurssitappiot	<u>-190 574,85</u>	<u>0,00</u>
	16 695 867,94	7 943 804,10
TUKITOIMINNAN YLIJÄÄMÄ	16 695 867,94	7 943 804,10
HALLINTOKULUT		
Palkat ja palkkiot	-11 476,10	-16 688,25
Sosiaalikulut	-2 489,28	-3 407,26
Ulkopuoliset palvelut	-19 011,60	-24 638,80
Muut hallintokulut	<u>-48 164,54</u>	<u>-23 220,19</u>
	-81 141,52	-67 954,50
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	<u>16 614 726,42</u>	<u>7 875 849,60</u>

Tase

	31.12.2007	31.12.2006
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
PANKKITUKISJOITUKSET		
Omaisuu den hoitoyhtiöiden osakkeet	10 473 345,84	10 663 920,69
Muut osakkeet ja osuudet	<u>506 287,84</u>	<u>506 287,84</u>
	11 170 208,53	11 124 706,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset	<u>3 422,00</u>	<u>6 873,59</u>
	3 422,00	6 873,59
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Rahoitusomaisuusosakkeet ja osuudet	<u>0,00</u>	<u>4 767 154,49</u>
	0,00	4 767 154,49
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
Rahat ja pankkisaamiset	<u>27 971 278,02</u>	<u>10 604 182,82</u>
	27 971 278,02	10 604 182,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>38 954 333,70</u>	<u>26 548 419,43</u>
VASTATTAVAA		
KERTYNEET YLI-/ALIJÄÄMÄT		
Yli-/alijäämä edelliseltä tilikaudelta	22 334 794,09	18 668 944,49
Tilikauden ylijäämä	<u>16 614 726,42</u>	<u>7 875 849,60</u>
OMA PÄÄOMA	38 949 520,51	26 544 794,09
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Muut lyhytaikaiset velat	3 831,48	3 137,48
Siirtovelat/muut	<u>981,71</u>	<u>487,86</u>
	4 813,19	3 625,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>38 954 333,70</u>	<u>26 548 419,43</u>

3.8 Valtion televisio- ja radiorahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN KULUT				
Palvelujen ostot	10 995 869,20		11 115 548,06	
Muut kulut	<u>253 150,95</u>	<u>-11 249 020,15</u>	<u>372 205,56</u>	<u>-11 487 753,62</u>
JÄÄMÄ I		-11 249 020,15		-11 487 753,62
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT				
Rahoitustuotot	213,13		242,03	
Rahoituskulut	<u>0,00</u>	<u>213,13</u>	<u>0,00</u>	<u>242,03</u>
JÄÄMÄ II		-11 248 807,02		-11 487 511,59
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Elinkeinoelämältä	4 954 666,72		13 985 357,82	
Kotitalouksilta	<u>414 980 285,96</u>	419 934 952,68	<u>408 976 091,86</u>	422 961 449,68
Kulut				
Elinkeinoelämälle	411 105 715,34	<u>-411 105 715,34</u>	409 333 543,31	<u>-409 333 543,31</u>
TILIKAUDEN TUOTTO- /KULUJÄÄMÄ		<u>-2 419 569,68</u>		<u>2 140 394,78</u>

Tase

		31.12.2007		31.12.2006
VASTAAVAA				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	53 179 123,34	53 179 123,34	56 046 444,76	56 046 444,76
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta	8 060 553,19	8 060 553,19	7 314 204,23	7 314 204,23
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>61 239 676,53</u>		<u>63 360 648,99</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	41 193 365,19		41 193 365,19	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	21 146 966,27		19 006 571,49	
Tilikauden tuottojäämä	<u>-2 419 569,68</u>	59 920 761,78	<u>2 140 394,78</u>	62 340 331,46
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 318 914,75</u>	<u>1 318 914,75</u>	<u>1 020 317,53</u>	<u>1 020 317,53</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>61 239 676,53</u>		<u>63 360 648,99</u>

3.9 Maatalouden interventiorahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	15 608 372,93		28 692 183,87	
Muut toiminnan tuotot	<u>46 330,38</u>	15 654 703,31	<u>101 634,77</u>	28 793 818,64
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	0,00		28 016 439,05	
EU-korv./ostojen arvonalennus	0,00		-3 645 438,07	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	12 082 622,17		-1 457 323,21	
Henkilöstökulut	17 055,78		19 690,41	
Vuokrat	231 199,57		2 063 855,57	
Palvelujen ostot	2 084 359,55		1 986 011,19	
Muut kulut	<u>735 611,31</u>	<u>-15 150 848,38</u>	<u>736 382,73</u>	<u>-27 719 617,67</u>
JÄÄMÄ I		503 854,93		1 074 200,97
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoituskulut		<u>-161 688,07</u>		
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut		<u>0,00</u>		<u>-837,46</u>
JÄÄMÄ II		342 166,86		125 150,74
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Tuotot elinkeinoelämälle EAGF-rah.	26 361 826,18		53 854 525,23	
Tuotot kotitalouksille EAGF-rah.	<u>2 705 487,78</u>	29 067 313,96	<u>2 615 103,27</u>	56 469 628,50
Kulut				
Kulut elinkeinoelämälle	27 806 970,22		53 648 839,50	
Kulut kotitalouksille	<u>2 705 487,78</u>	<u>-30 512 458,00</u>	<u>2 615 103,27</u>	<u>-56 263 942,77</u>
JÄÄMÄ III		-1 102 977,18		330 836,47
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 102 977,18</u>		<u>330 836,47</u>

Tase

		31.12.2007		31.12.2006
VASTAAVAA				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMaisuUS				
VAIHTO-OMaisuUS				
Tavarat		0,00		12 082 622,17
LYHYTAIKAiset SAAMiset				
Myyntisaamiset	0,00		4 264 405,45	
Siirtosaamiset	1 673 742,27		8 789 976,85	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>12 576,12</u>	1 686 318,39	<u>11 055,90</u>	13 065 438,20
RAHAT, PANKKISAAMiset JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>4 582 072,86</u>		<u>3 798 016,59</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMaisuUS YHTEENSÄ		<u>6 268 391,25</u>		<u>28 946 076,96</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>6 268 391,25</u>		<u>28 946 076,96</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	7 095 503,41		5 495 503,41	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-2 279 981,29		-2 610 817,76	
Talousarviosiirrot	2 000 000,00		1 600 000,00	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 102 977,18</u>	5 712 544,94	<u>330 836,47</u>	4 815 522,12
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00		17 500 000,00	
Rahaston hoitoon jätetyt vieraat varat	549 385,16		899 695,29	
Siirtovelat	<u>6 461,15</u>	<u>555 846,31</u>	<u>5 730 859,55</u>	<u>24 130 554,84</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>555 846,31</u>		<u>24 130 554,84</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>6 268 391,25</u>		<u>28 946 076,96</u>

3.10 Palosuojelurahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Muut toiminnan tuotot	<u>0,00</u>	0,00	<u>10,00</u>	10,00
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-5 599,36		-653,56	
Henkilöstökulut	-19 490,88		-20 542,43	
Vuokrat	157,89		11 600,60	
Palvelujen ostot	-124 808,29		-108 429,57	
Muut kulut	-10 132,94		-7731,50	
Poistot	-529,78		-758,23	
Sisäiset kulut	<u>-22 751,00</u>	<u>-183 470,14</u>	<u>0,00</u>	<u>-149 715,89</u>
JÄÄMÄ I		-183 470,14		-149 705,89
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	204,51		34,27	
Rahoituskulut	<u>0,00</u>	204,51	<u>-5,07</u>	29,20
JÄÄMÄ II		-183 265,63		-149 676,69
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kunnille	-3 411 054,00		-1 978 985,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	-32 431,00		-158 139,00	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittele-				
mattomille yhteisöille	-4 778 910,48		-3 368 545,53	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	-74 453,00		-20 561,00	
Muut siirtotalouden kulut	<u>3 889,00</u>	<u>-8 292 959,48</u>	<u>18 132,00</u>	<u>-5 508 098,53</u>
JÄÄMÄ III		- 8 476 225,11		-5 657 775,22
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAK-				
SUISTA				
Veronluonteiset maksut	8 210 155,66		7 888 360,75	
Suoritetut arvonnäisäverot	<u>-7 429,45</u>	<u>8 202 726,21</u>	<u>-5 594,74</u>	<u>7 882 766,01</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-273 498,90</u>		<u>2 224 990,79</u>

Tase

	31.12.2007		31.12.2006	
VASTAAVAA				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	<u>0,00</u>	0,00	<u>529,78</u>	529,78
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		0,00		529,78
VAIHTO- JA RAHOITUSOMASUUS				
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta	<u>16 387 925,34</u>	<u>16 387 925,34</u>	<u>15 355 303,81</u>	<u>15 355 303,81</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMASUUS YHTEENSÄ		16 387 925,34		15 355 303,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>16 387 925,34</u>		<u>15 355 833,59</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	6 521 326,32		6 521 326,32	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	2 224 990,79		0,00	
Talousarviosiirrot	53 948,42		0,00	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-273 498,90</u>	8 526 766,63	<u>2 224 990,79</u>	8 746 317,11
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	284 603,51		738 765,56	
Tilivirastojen väliset tilitykset	532,45		617,19	
Edelleen tilitettävät erät	332,75		324,73	
Siirtovelat	<u>7 575 690,00</u>	<u>7 861 158,71</u>	<u>5 869 809,00</u>	<u>6 609 516,48</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>7 861 158,71</u>		<u>6 609 516,48</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>16 387 925,34</u>		<u>15 355 833,59</u>

3.11 Öljysuojarahasto

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2007—31.12.2007		1.1.2006—31.12.2006	
TOIMINNAN KULUT				
Henkilöstökulut	54 002,54		55 312,56	
Palvelujen ostot	4 769,40		1 519,24	
Muut kulut	<u>511,87</u>	<u>-59 283,81</u>	<u>2 338,76</u>	<u>-59 170,56</u>
JÄÄMÄ I		-59 283,81		-59 170,56
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Öljyvahinkokorvaukset kunnille	4 924 368,41		4 861 985,26	
Öljyvahinkokorvaukset kuntayhtymille	88 183,76		361 541,45	
Öljyvahinkokorvaukset elinkeinoelämälle	604 735,14		588 606,28	
Öljyvahinkokorvaukset valtiolle ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 392 230,59		4 019 436,88	
Öljyvahinkokorvaukset kotitalouksille	2 134 855,57		1 545 199,86	
Siirtotalouden kulujen palautukset	<u>-50 825,20</u>	<u>-9 093 548,27</u>	<u>-76 178,55</u>	<u>-11 300 591,18</u>
JÄÄMÄ II		-9 152 832,08		-11 359 761,74
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Veronluonteiset maksut	8 282 632,96		7 761 102,81	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-825,92</u>	<u>8 281 807,04</u>	<u>-502,91</u>	<u>7 760 599,90</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-871 025,04</u>		<u>-3 599 161,84</u>

Tase

		31.12.2007		31.12.2006
VASTAAVAA				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Muut lyhytaikaiset saamiset		0,00		135 936,53
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>3 420 541,71</u>		<u>2 155 130,46</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		3 420 541,71		2 291 066,99
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>3 420 541,71</u>		<u>2 291 066,99</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Öljysuojarahaston pääoma	11 804 651,99		10 068 651,99	
Talousarviosiirrot	2 000 000,00		1 736 000,00	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-9 518 497,88		-5 919 336,04	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-871 025,04</u>	3 415 129,07	<u>-3 599 161,84</u>	2 286 154,11
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	955,42			
Edelleen tilittävät erät	1 628,89		1 774,12	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>2 828,33</u>	<u>5 412,64</u>	<u>3 138,76</u>	<u>4 912,88</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>5 412,64</u>		<u>4 912,88</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>3 420 541,71</u>		<u>2 291 066,99</u>